

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**R. P. Thomae Młodzianowski, Polonie, Societatis Jesu,
Prælectionum Theologicarum Tomus ...**

De Metaphysica, Logica, Octo Libris Physicorum, Generatione, Corruptione
Et Anima

Młodzianowski, Tomasz
Moguntiae Et Dantisci, 1682

Tractatus I.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-95667](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-95667)

TRACTATUS I. METAPHYSICUS.

DISPUTATIO I.

De Ente in Communi.

PREMITTO I. *Explicationem quorundam terminorum, quos usurpat Metaphysica, & ab ea cætera scientiæ eosdem mutantur.*

PRIMO explicandum est quid sit Ratio? Non accipienda hæc est potentia intellectiva, secundum quam homo dici solet ratione præditus. Nec accipienda pro modo faciendi aliquid, ut cum querimus: quâ ratione hoc iter conficiendum erit? Major est difficultas, an non accipienda hic sit Ratio, pro solo actu intellectus, ut volunt Nominales, seu pro solo conceptu formali?

ASSERO I. *Rationem non debere accipi, prout hic de illa, pro solo actu intellectus aut denominatione ab illo orta.*

RATIO. Tum quia, Philosophus clarè formam definit, *rationem ipsius quod quid erat esse*: Essentia autem, seu definitio objectivè accepta, non est denominatio extrinseca, aut merus actus non nisi intellectus; sed est ipsum rei esse, quod ipsum nemine cogitante est. Tum quia usus communis ly Ratio, non ad solas denominationes extrinsecas, quæ sint secundæ intentionis, sed & ad denominationes primæ intentionis applicat: Unde benè dicimus albedinem esse rationem albi. Tum quia ad ipsam rationem pro actu intellectus acceptam, possumus adhibere in definitione tanquam genus, ly Ratio.

ASSERO II. *Non satis exactè rationem describi, quod sit formaliter omne illud quod solum vel principaliter, tanquam aliquid simplex potest concipi.*

RATIO. Quia etiam explicatio hæc, per ordinem ad nostros conceptus explicat ly Ratio: Si autem nihil obsit deberet per aliquid prius, & non ita respectivum explicari: nam explanationes debent esse per prima, prima autem (exce-

ptis relationibus) non sunt respectiva, sed absoluta: dixi exceptis relationibus, quia illis primò essentialis est, ratio referendi.

ASSERO III. *Quamvis exacta definitio dari non possit huius termini Ratio, posse tamen dari hanc; illud quod entis, objectivè acceptum.*

RATIO. Primæ partis Asserti est, quia ly Ratio, est ratio suprema, & si non esset ratio suprema, ipsa ratio suprema, non esset ratio suprema, quia non esset ratio. Quod si ly Ratio est ratio suprema, exacta definitione definiti non potest: suprema enim non habent genus proprium; hoc enim ipso suprema non essent, si haberent proprium genus; quia hoc ipso haberent propriè superius se: genus enim, semper est superius. Rursus suprema, in ordine saltem ad nos, non habent differentiam propriam; quia intra suas differentias cum toto suo esse imbibuntur: hinc non habemus fundamentum advertendi, quam habeant differentiam à reliquis. Etenim verò quia videmus totum esse hominis non imbibere in Leone, multaq; videmus similia homini, ratione animalitatis, quæ tamen intellectu carent, facile nobis est advertere differentiam Leonis & Hominis. Jam autem supremarum rationum cum non possumus deprehendere differentias proprias, & genera, nec invenire erit rigorosam definitionem.

Quod autem benè describi possit per *illud quod entis objectivè acceptum*. Ratio est. Tum quia Aristoteles benè circumscribit essentiam *quod quid rei*; Ergo & ly Ratio, benè describitur per illud quod entis objectivè acceptum. Tum quia quando volumus explicare in particulari rationem aliquam, dicimus illam esse: *illud quod*. Et ita si queramus, quid est ratio formæ? Respondemus, est Illud quod se habet per modum actus: Si queramus, quid est ratio cogniti? Respondemus, est Illud quod cognitio attingit & sic de reliquis rationibus particula-

ribus: Ergo & Ratio ut sic, bene definitur per *ly Id quod*. Tum quia descriptio data convenit omni, soli, & semper. Quod ipsum ut probetur, explicanda particula definitionis.

Dicitur Ratio esse *id quod objective acceptum*, quia *ly id quod* cum verbaliter non sumatur, item cum non sumatur pro nostro conceptu, debet habere rationem suam objectivam quamvis supremam, & ob defectum vocabulorum proprie non nominabilem: per illam ergo rationem objectivam, illius *id quod*, definimus rationem ut sic. Dicimus autem quod sit *illud quod Entis*. *Ly Ens* abstractissime sumendo, & prout est quid commune etiam ad negationes, & non entia, quia *ly Ratio* etiam negationibus convenit: Unde querere solemus in quonam ratio negationis consistat.

SECUNDO explicandum est: quid sit **FORMALITAS**:

ASSERO I. *Formalitem non recte describi, quod sit ratio identificata objecto, adeoque quolibet intelligibile entitativè cum altero idem, quod solum vel principaliter, tanquam aliquid simplex concipi potest.*

RATIO. Quia datur formalitas etiam ejus quod simpliciter concipi non potest, nempe illius ipsius, quod simpliciter non potest concipi. Deinde multis applicatur terminus Formalitas, quæ non sunt identificata. Denique etiam ea quæ non principaliter concipi possunt, sunt etiam formalitas, ergo formalitas non recte definitur per hoc, quod principaliter concipi potest.

ASSERO II. *Quod ly Ratio, sit quid superius, & habens se per modum generis, ad formalitatem.*

PROBATUR. Quia rationes irrestrictæ semper sunt priores: *Ly autem Ratio* est quid irrestrictum, & sicut ens comparatum ad formam, est quid irrestrictum & superius, ita & *ly Ratio* comparatum ad formalitatem. Unde bene dicitur *formalitas, est ratio seu illud quod*.

ASSERO III. *Quod pro differentia formalitatis possit accipi, habere se per modum actus, ita ut completa illius definitio sit. Illud quod, vel, Ratio habens se per modum actus, vel quod in idem recidit, est Actualitas secundum quod ipsa.*

RATIO. Tum quia Forma recte definitur per hoc, quod sit actus, ergo & formalitas recte definitur per hoc, quod se habeat per modum actus. Tum quia si queratur quæ sit formalitas quantitatis? Sensus est, per quid constituitur in suo esse & actu quantitas: Et sic de reliquis questionibus. Ergo apparet quod etiam Ratio ut sic habeat se per modum actus. Tum quia si ita non explicetur formalitas, non explicabitur proportionate ad notioem nobis rationem formæ, ad cuius tamen proportionem dicitur formalitas.

TERTIO. Explicandum est: quid sit *Res & Realitas*.

Sed hæc explicantur in materia de distinctione reali, ubi dico Rem esse concretum quoddam ex Ente & Ratitudine. Ratitudinem autem ipsam explico per firmitudinem quandam; firmata enim dicimus esse rata. Ipsa autem firmitudo illa, stat in independentia ad existendum sine alio saltem miraculose: Hinc quantitas est res, quia saltem miraculose, potest existere sine subiecto; non autem modus modalisticus.

EXPLICAT. Duplici aliâ definitione Perez. Disp. 1. de Deo num. 16. Ens reale. Nempe, ens reale est id, quod à parte rei est unum, verum, bonum. Item, ens reale est principium distinctionis, motivum formale potentie intentionalis, & est id, à quo incipere possumus numerationem, estque primum fundamentum nominationis contradictoriæ; v. g. Petrus, non Petrus. Hæc explicatio impugnabitur infra Q. 1.

QUARTO. Explicandum est quid sit *Modus*, quid *Modalitas*? De his etiam infra in materia de modali distinctione: hoc tantum notari potest, quod quamvis *ly Modus & Modalitas* pro eodem sumantur ex usu Philosophico, non sunt tamen idem rigorose loquendo: Quia *ly Modus* importat concretum ex ente & modalitate; *Modalitas* autem ipsam formam constituentem illud concretum: ad eum modum, quo ipsa albedo licet sit actus & forma, dicit concretum ex ente & albedineitate.

QUINTO. Explicandum, quid est **QUIDDITAS**:

ASSERO I. Cum Aristotele 7. Metaphys. T. II. Quod *Quidditas sit unumquodque, quod secundum se dicitur, tanquam id, in quo dicente ipsum, non est ipsum*: hoc est, *Quidditas, est formalitas illa, que competit objecto secundum se spectato, non vero secundum quod restrictè accipitur & affectè*: Hinc esse Musicum Petro, non est quidditas ejus, non competit enim ei secundum se. Ceterum, quia quidditas ex modo nostro concipiendi, est aliquid distinctum ab essentia: nam essentia nullum ordinem dicit ad nostros conceptus, quidditas autem dicit, est enim id per quod respondetur ad interrogationem. *Quid est?* quæ interrogatio spectat ad opus intellectus: Hinc Aristoteles quidditatem non dicit unumquodque, quod secundum se est, sed *unumquodque quod, secundum se dicitur*. Ne tamen coincideret quidditas cum denominationibus extrinsecis, v. g. cogniti, dicit illam quidditatem esse *ipsum esse* (supple quoad rem) quamvis ex vi dicentis, non sit ipsum, sed distinctum.

ASSERO

ASSERO II. *Quidditatem dupliciter spectari posse, abstractè & concretè. Concretè accepta est, quod quid rei, ut etiam aliàs ab Aristotele definitur. Accepta autem abstractè est formalitas quod rei constituens. Ad quod respexit S. Thomas 7. Metaphys. Lectione 4. Ubi censet humanitatem posse dici quidditatem hominis, sed non, quod quid erat esse. Debet autem potius poni quod quid erat esse, quàm quod quid est, ut sic ostendatur, essentias, cum quibus coincidit quidditas, esse æternas, adeoque absolventes à tempore; sicut etiam per Interpretes absolvit à tempore illud: *In Principio erat Verbum*. Communiori autem phrasi *Quidditas* dicitur, id, per quod respondetur ad interrogationem *Quid est?**

ASSERO III. *Quamvis v. g. esse Muscum non sit quod quid Petri, est tamen quod quid quæ Musci.*

RATIO. Quia *Quod quid* coincidit cum essentia; de essentia autem Musci ut Musicus est, est esse Muscum. Quod ulterius in hoc fundatur, quia etiam accidentia habent suam essentiam, nec accedit accidentibus esse accidens.

SEXTO. Explicandum quid est POSITIVITAS:

ASSERO I. *Non satis exactè explicari positivitatem, quòd sit affirmabilitas in suo esse non ex solo cognoscendi modo.* Quæ definitio ita solet explicari: imprimis quòd non debeat esse affirmatio ex solo cognoscendi modo, quia multa etiam de negationibus affirmantur, quæ tamen non sunt quid positivum, sed affirmantur ex solo cognoscendi modo. Debet autem esse affirmabilitas in suo esse & non in certo esse, quia Deus est ens positivum, neque tamen restrictum ad certam conditionem entis: Infinitum item syncategorematicum omnium possibile, est quid positivum, non tamen restringitur ad certum genus. Nihilominus etiam cum hac explicatione non rectè definitur Positivitas.

Ratio, quia affirmabilitas pendet ab affirmatione, affirmatio ab intellectu; Positivitas autem entium est independens à nostro intellectu, illique præsupposita; non ideo enim aliquid est positivum, quia affirmatur: sed ideo affirmatur, quia est positivum.

ASSERO II. *Positivitatem esse Formalitatem secundum quod ipsum esse est.* *Ly formalitas* est genus: est enim quidpiam non ita universale, ac ratio adeoque vicinior genus. *Ly autem ipsum esse secundum quod est* erit per modum differentie; debet autem hic *ly esse* accipi prout est quid superius ad esse essentiae & esse existentiae; nam utrique horum Positivitas convenit. Addidi autem formalitatem illam esse non quocumque modo, sed secundum quod ipsum esse est, quia negationibus potest aliquale esse com-

petere. Unde dicitur aliqua entia esse negativa, quibus tamen objectis non competit esse secundum quod ipsum esse est, sed competit esse negativum, imitativè ad verum esse.

PROBATUR assertum. Tum quia quotiescunque in particulari volumus explicare aliquam positivitatem, toties recurrimus ad ipsum esse secundum quod esse est. Et ita si quæretur: quid est in re negatio irrationalitatis in homine? dicimus est ipsa formalitas esse rationalis, en recurritur ad esse quod est. Et sic de reliquis. Ergo & positività ut sic rectè explicabitur, per ipsum esse, secundum quod est. Et certè sicut Non objectivum constituit negationem, ita Esse illi oppositam, constituit negationi oppositam positivitatem. Tum quia hæc descriptio convenit omni, soli, & semper positività, proceditque per prima: neque enim in positività, est aliquid prius, ipso esse. Tum quia esse tollit negationem, seu tollit non esse, ergo esse bis, bis tollet negationem, adeoque commodum quid erit ad significandam positivitatem, quæ importat esse ipsius quandam radicationem; & quod evellit negatio, hoc ponit opposita illi positività.

ASSERO III. *Ens positivum concretè acceptum, est ipsum ens quatenus dicit esse secundum quod ipsum esse est.*

Restaret explicandum quid sit *Entitas* & *Ens*. Sed de hoc infra.

PRÆMITTO II. Explicationem aliquorum principiorum merè Metaphysicorum; dixi merè Metaphysicorum ad excludenda principia Logica; v. g. *Dici de omni, dici de nullo*.

PRIMUM PRINCIPIMUM est. *Quodlibet est vel non est.* Quod principium ut teneat.

ASSERO I. *Ly est vel non est non debere sumi contrariè.*

RATIO. Tum quia omnes contradictoriæ respiciunt hoc principium, & tamen contradictoriæ non sunt inter terminos contrarios. Tum quia falsificaretur hoc principium, nam de Angelo falsa est hæc propositio, *Est albus*: neque tamen vera est hæc contraria, *non est albus*, h. e. *niger*. Tum quia hic exprimi debet maxima & latissima terminorum distantia, omnia suo ambitu complectens, & ad quam omnia revo-centur; maximè autem distant esse & non esse negativè accepta.

ASSERO II. *Ly esse & non esse debere sumi in eadem suppositione.*

RATIO. Quia si non sumatur in eadem suppositione, poterit utrumque convenire vel neutrum, adeoque non inferretur ex eo quod sit falsum, esse, non esse.

ASSERO III. *His tribus terminis clarè vim dicti principii circumscribi, quòd debeat esse contradictio negando & affirmando idem, & quidem de eodem, & insuper ratione ejusdem.* Idem, ad servan-

servandam constantiam suppositionis, de eodem, ad servandam constantiam subiecti, ratione ejusdem, ad servandam constantiam formalitatis.

SECUNDUM PRINCIPIUM est, impossibile est idem esse & non esse: circa quod.

ASSERO I. *Illud esse condistinctum à priori Principio.*

RATIO. Tum quia ita Aristoteles 4. Metaphysicorum à text. 9. ad 28. Tum quia diversa sunt ista, dicere, impossibile est ut idem vivat & non vivat: Et: quodlibet debet vivere aut non vivere. Tum quia particula *Est*, & particula *Vel* non possunt eundem formaliter sensum facere; Sicut alia est hæc propositio, Petrus vel est albus vel non albus; & alia, impossibile est ut quod est albus, sit non albus.

ASSERO II. *Hoc secundum principium esse universalius priori.*

RATIO. Quia si quis concedat Petrum v. g. vivere & concedat simul etiam non vivere, potest adhuc universalius probari. Impossibile est idem esse & non esse.

DICES I. Hoc principium est negativum; ergo non est primum: Omnis enim negatio in affirmatione fundatur: hoc autem principium erit primum. *Necesse est idem esse vel non esse.*

RESPONDETUR. Quantumvis Necesse prius sit præ impossibili tanquam affirmativum præ negativo; quia tamen dari hic debuit principium probativum per deductionem ad impossibile, quæ deductio non fundatur supra illud principium *Necesse est*, idèò commodius ponitur ly illud *impossibile est*.

DICES II. cum Mastrio Disp. 3. n. 55. In præsentia queritur principium omnium primum; non esset autem omnium primum, si tantum valeret ad deductionem ad impossibile.

RESPOND. Sicut datur aliquod omnium primum in aliquo genere, & categoria, non excludendo quominus aliud sit omnium primum in alia Categoria; & sicut ly *Est*, est omnium primum in linea *Est*, & affirmativo objectivo, ly *non est* est omnium primum in linea *non est* & negativo objectivo: ita fieri potest, ut sit omnium primum illud principium in via deductionis ad impossibile, licet relinquat locum alteri principio.

DICES III. cum eodem. Quia hic queritur de principio non tantum ad confirmandas conclusiones, sed etiam ad demonstrandas à priori.

RESPONDETUR. Jam hoc haberi ab alio principio, de quo principio Asserto tertio, & in quo principio includitur illud affirmativum *Necesse est quod est esse, quod non est non esse*. Non ponitur tamen modalis quia omnis propositio modalis est resolvable in propositionem de *in esse* tanquam priorem.

ASSERO III. *Hoc ipso principio posse adhuc dari identicum quidem, sed aliud & notius; v. g. Omne ens est ens.* Quod hoc principium sit aliud.

RATIO est. Quia semper partes priores sunt toto: hoc autem principium est pars prioris. Quod autem sit notius. Ratio est, quia subiecto prædicatum, prædicato subiectum dat notitiam, crescitque quasi gradualiter, & de cætero per se notum est.

DICES I. Si hoc principium *omne Ens est Ens*, est primum; ergo etiam debet illi oppositum dari: *Omne non Ens, est non Ens*.

RESPONDETUR. Concedendo dari: si tamen hæc inter se comparentur prius illud erit, quia affirmativum.

DICES II. Videtur hoc principium non esse distinctum ab hoc alio: *Quodlibet est vel non est*; ergo si illud non est primum, nec hoc est primum.

RESPONDETUR. Non coincidere; quia illius principii, *quodlibet est*, pars est ipsum Ens, ergo quid prius illo: de qua ipsa parte jam quasi rationem totius habente enuntiatur illud ipsum de se Dicendo *Ens est Ens*.

DICES III. cum Mastrio cit. n. 53. Illud quod assumitur non potest habere rationem principii: quia principium completum dicitur tale in ordine ad aliquam veritatem inferendam, aut conclusionem probandam, sed ex propositione identica non potest syllogistice inferri aliqua conclusio; nam syllogistica dispositio requirit diversos terminos.

RESPONDETUR. Identica propositio non continens veritatem supremam cogitabilem, non est apta ad aliquid probandum; Si enim non sit veritas suprema, non potest per se ipsam probari; debet enim esse probatio per notius; quia autem supremam veritatem cogitabili, nihil est notius, illa etiam identice posita, probare poterit, quia illud quod debet probare, est inferius; evadit ergo apta ad illud probandum, tanquam quid superius inferiori: sed cum non detur processus in infinitum in veritatibus, debet deveniri ad principium se ipsum probans, adeoque etiam identicum, eritque adhuc tunc diversitas terminorum, quia medius terminus erit suprema veritas, alius autem terminus erit ex subiecto & prædicato illius propositionis, quæ probatur. Negari etiam potest, illam propositionem esse simpliciter identicam.

DICES IV. cum eodem. Licet prædicatio identica sit certissima & verissima; est tamen prorsus ad scientiam inepta, quia per illam nihil notificatur ignotum.

RESPOND. Si aliquid sit certissimum & verissimum, qui jam erit ad scientiam ineptum; cum scientia quærat certitudinem, veritatem, evidentiam? Quando autem identica propositio non sit apta ad scientiam immediate dictum?

DICES

DICES V. cum eodem num. 52. Est valde hallucinari, nullum ponendo discrimen inter primum principium, primamque propositionem: cum enim principium complexum semper in aliqua propositione consistat, potest duobus modis considerari, vel quatenus propositio simpliciter, vel quatenus principium: si consideretur ut propositio, primitas ejus ex eo petenda, quia est affirmativa, quod sit simplex, non modalis, quod terminos habeat irresolubiles: in ratione autem principii primitas est attendenda, ut ita sit certum, ut circa illud non contingat errare, quod sit notissimum absolute, quod sit impossibile oppositum in mentem venire alicui.

RESPONDETUR. Etiam his differentiis positis utrumque hoc salvatur in dicto principio; quod cateroqui si utrumque salvat, & aliunde habeat se per modum superioris ad illud impossibile est idem esse & non esse adhuc erit absolute primum: neque enim etiam circa illud principium contingit errare &c.

QUÆSTIO I.

De Ente secundum se.

DIFFICULTAS I.

Quid definitivè Ens.

PRÆMITTO I. Rigorosè loquendo aliud est Ens, & aliud Entitas. Entitas enim potest concipi ut forma quadam hoc concretum quod est Ens constituens, & ipsum Ens erit concretum illud: sed usus invaluit hæc non distinguendi: puto ideo quia de entitate nihil speciale dici potest, quod non dicatur de ipso Ente tractando.

PRÆMITTO II. Varias esse acceptiones Entis. I. Ens accipitur pro vero, sicut non Ens pro falso: qui enim dicit hominem esse animal, hoc dicit quod est Ens: qui autem dicit, hominem esse lapidem, dicit non ens: homo enim, est, non ens lapidis. Et hoc sensu ens dici potest etiam de non entibus & negationibus: quia etiam de his verum dici potest; vocaturque hoc ens complexum, ut videre est 4. Metaphys. textu 14. II. Accipi potest Ens incomplexum pro aliquo communi tam entibus positivis quam negationibus. III. Potest accipi Ens restrictè jam ad esse positivi, accipiturque pro aliquo communi, tam ad Ens nominaliter, quam ad Ens participialiter acceptum. IV. Accipi potest Ens nominaliter & participialiter: participialiter acceptum idem est quod existens, ita ut ly Ens sit participium Verbi Sum, verbum autem Sum supponit pro existo. Ens autem nominaliter acceptum supponit pro

summo prædicato entium positivorum: taliterque accepti entis in præsentī definitio requiritur.

PRÆMITTO III. Quomodo aliqui defini verint Ens nominaliter acceptum?

PRIMO. Definiunt aliqui apud Oviedo quod sit omne illud quod Chimæra non est. Hæc explicatio

NON SATISFACIT. Tum quia ignotior est Chimæra, ipso Ente. Tum quia Chimæra est non Ens conceptum per modum Entis: Ergo Ens erit, quod non non est non ens conceptum per modum Entis: Triplico Non, ut faciam veram negativam, excludamque dubiam acceptionem: de hoc autem ipso quaeritur, quid est illud ens per modum cuius Chimæra concipitur. Tum quia negatio omnis posterior est affirmatione, adeoque esse prius est non esse, quid enim negaret illud Non? Ergo Ens quod est affirmativum quid, debet esse prius aliqua negatione Chimæra. Tum quia nihil positivum rectè definitur per negatam negationem sui, sed definiri debet per aliquid prius. Tum quia negatio Chimæra vel fundatur in aliquo positivo, vel non fundatur: si fundatur in aliquo positivo, illud potius positivum erit definitio Entis: si autem illa negatio non fundatur in aliquo positivo, ergo illa negatio non est negatio: erit enim negatio negationis, & non negatio positivi: negatio autem negationis non est negatio, sed positivum quid, ulteriusque ex negatione positivi sequetur & inferetur positivum.

SECUNDO. Aliqui definiunt, Ens est id quod primo in se formaliter non est nihil. Hæc etiam explicatio

NON SATISFACIT. Tum quia contra illam sunt rationes adlatæ contra primam definitionem. Tum quia rationes quæ pro bonitate hujus definitionis possunt adferri non convincunt: nam quamvis per remotionem oppositi, præsertim simplicissima, bene explicari possint; id tamen tunc solum verificatur, quando oppositum habet aliquam specialitatem per quam notificet sese, ut non adferat solam negationem. Sic v.g. Calor explicari aliquomodo potest quod sit negatio frigoris; frigus enim aliquam habet specialitatem, ratione cuius notificare se potest. Si quis tamen explicare vellet quid sit Petrus, diceretque quod sit non Joannes, quem aliàs non nosco, nihil omnino explicaret. Quia autem nihil seu negatio Entis nihil habet specialitatis, per quam sese scientificè magis notificet; nec negatio hujus negationis, seu negatio nihil de ente dicta poterit notificare ipsum Ens. Si tamen negatio nihili aliunde notificetur, cum nō minus latè pateat ac ipsum Ens, utcunque illud notificaret. Unde etiam salvari posset illa phrasis Antonii Perez, qui volens significare ipsum rei esse, appellavit illud ipsum rei Non non.

TERTIO

TERTIO definiunt Alii cum utroque Suar. Arriaga, Ovied. & aliis: quod *Ens sit id quod dicit aptitudinem ad existendum*. Hæc Explicatio

NON SATISFACIT. Tum quia existentia est quid posterius & accidens, quoddam Metaphysicum: Ergo per illud tanquam per aliquid primum non rectè explicatur essentia entis; sicut non rectè explicaretur rationalitas per aptitudinem admirativitatis. Tum quia illa aptitudo non solum est ad aliquid, sed aliquid, & hoc illud aliud queritur: quid sit? Tum quia hîc queritur definitio Entis nominaliter accepti; Ergo recurri non debet ad id, quod est de linea entis participialiter accepti.

QUARTO. Perez Ens reale sic definit, duplicemque ejus definitionem assignat. Primò. *Ens reale est id quod à parte rei est unum, verum, bonum*. Secundò. *Ens reale est principium distinctionis, motivum formale potentie intentionalis*. Dicitur *est principium distinctionis*, quia est primum fundamentum nominationis contradictionis, & est id à quo possumus incipere numerationem. Et talis est v. g. Petrus in hac nominatione, Petrus, non Petrus. Est autem *motivum formale* cuius nomine intelligitur, id, propter quod aliquid aut cognoscitur, aut amatur. Est autem, *motivum potentie intentionalis*, quæ est duplex noscitiva & appetitiva; utraque autem dividitur, prior in intellectum, & sensum; posterior in appetitum rationalem & sensitivum. Hæc explicatio

NON SATISFACIT I. Quia supponit aliquid de quo ipso queritur, supponit enim quod illud principium debeat esse reale, de quo ipso queritur quid sit? Quod autem id supponat, probatur: Quia potest dari etiam Ens intentionale reale prout opponitur ficto, esseque principium intentionale distinctionis, motivum potentie intentionalis; Ergo cum ita non sumatur in dictâ definitione, debet sumi principium reale, de quo ipso queritur quid sit?

NON SATISFACIT II. Quia si eandem definitionem ad clariores terminos reducas, faciet hunc sensum, quod Ens reale, sit individuum, noscibile, vel appetibile; nihil enim in re est illud à quo incipit numeratio, ut etiam patet ex ipso exemplo allato, nisi individuum, quod solum potest concipi à parte rei, & appetiti: quo posito jam illa definitio non rectè procedit; quia ostendit potius subjecta quibus competant esse entia realia, quàm quid definitivè sint entia realia.

NON SATISFACIT III. Quia prius est ratione esse ens reale, quàm movere potentiam intentionalem: nam posteriores conceptus sunt, ad aliud; hoc autem quod est esse Ens, reale est in ordine ad se: Ergo hæc definitio non procedit per prima, adeoque bona non est.

Tum quia movere istud, spectat ad verum, quod movet intellectum, & ad bonum quod movet voluntatem; verum autem & bonum, utpote attributa, non sunt primò definitiva Entis realis. Tum quia hoc quod est esse principium distinctionis, est esse principium alietatis, vel esse principium negationis identitatis; neutrum horum per primò constituet Ens reale: Non primum, quia prius est me esse, & posterius, me aliud esse; quando autem queritur quid sit Ens reale, queritur de illo quod facit me prius esse: Esse etiam principium negationis identitatis, non est quid primum; cum positiva in positivis, priora sint præ negationibus, adeoque principiis negationum, priora principia realitatum. Tum quia esse id à quo incipere possumus numerationes, præsupponit ipsum illud à quo incipit numeratio, adeoque per prius constitutum. Ergo supponit Ens; quid enim aliud? de quo ipso queritur, licet ab illo incipiat numeratio, quid sit illud? Et sicut in cumulo militum, prius est esse militem, postea incipi ab illo computationem; sic & in præsentî. Tum quia Unitas, definitivè est principium numeri, si ergo Ens reale definitur per id à quo incipit numeratio, definitur per unum, adeoque per aliquid posterius, sicut si definiatur homo, per risibile. Tum quia præsens definitio assumit aliqua, quæ non ita sunt dictu facilia: nam imprimis, cum universaliora sint priora, quæ illis non tribuitur, quod sint principium distinctionis, motivum formale potentie intentionalis? Rursus supponatur impossibilitas potentiarum intentionalium, jamne per locum intrinsecum sequetur lapidem non esse ens reale? Tum quia in ipsomet ente, debet esse id quod cognoscitur, quod amatur, adeoque quod est objectum potentiarum intentionalium; neque in ipso hoc, primò cognoscitur quod sit cognoscibile, seu objicibile, sed id cui competit illud, de illo ergo ipso queritur, quodnam sit illius constitutivum? & sicut definitivum hominis est animal rationale, quod ipsum, est quod primò cognoscitur, ita & in Ente, debet dari aliquid prius, quod primò cognoscatur. Certè illud ipsum quod cognoscitur non est nihil, queritur ergo, quod sit illius constitutivum?

DICENDUM est. *Ens nominaliter acceptum, est; Ens prout est radix, esse primò formaliter.*

Accipitur hîc pro genere *Ens* quia datur aliqua acceptio Entis, superior ente nominaliter accepto; hoc est, ipsum ens commune Enti nominaliter, & commune Enti participialiter accepto. Et sicut quamvis alicui *Ly animal* non esset notum; nihilominus *Ly animal* benè potest accipi pro genere ad definitionem hominis; Ita quamvis alicui esset ignotum, Ens com-

commune ad ens nominaliter ac Ens participialiter, bene tamen ad eius definitionem adhiberi potest. Et licet in definitione hominis non possit pro genere accipi homo, quia ipso homine non datur universalior terminus qui sit homo; quia tamen talis universalitas reperitur in Ente, bene Ens ad definitionem Entis accipi potest. Accipitur item ad definitionem hic terminus *Radix*, quia caremus verbis ad significandum id, cui in ente debetur, ut primò formaliter, habeat esse. Ly autem *esse* accipiendum hic non pro existere; nam Ens nominaliter non debet definiri per existere, quod spectat ad Ens participiale: sed accipitur esse prout est quid prius ipsa essentia appropriatè dicta; idque ideo quia essentia appropriatè dicta est quid inferius Ente, contrahensque Ens; Essentia enim est, tale in specie Ens. Accipitur itaque illic esse non tam pro infinitivo, quàm potius pro quodā abstracto formam quandam significante, non absimili modo, quo loco hujus *bona est dormitio*, dicimus *bonum est dormire*. Quod si abstractè & pro formā Entis illud esse accipiat, clarior erit suo definito; quia non rarò concreta definiunt Aristoteles per ipsa abstracta; unde etiam ad definitionem formandam tradidit Aristoteles methodum resolutivam. Et sicut notificatur simum per hoc, quod est nasus simus; album item quod sit habens albedinem, ita & Ens per *esse* notificari poterit. Dicimus autem Ens esse *radicem primò & formaliter*, quia Ens exigit esse non per identitatem cum alio. Nec exigit esse non nisi materialiter acceptum, sed exigit esse primò & formaliter, ut esse, non nisi per identitatem cum illo, competat aliis.

Rejiciuntur hinc à definitione Entis Entia rationis, quia hæc non dicunt radicem ipsius esse primò formaliter, sed esse objectivè. Rejiciuntur negationes, quia hæc non sunt radix esse, sed non esse. Rejiciuntur formaliter connotativæ, quia illis competit esse non nisi propter identitatem. Non rejiciuntur tamen accidentia realia, quia & hæc dicunt radicem esse primò formaliter, licet comparata ad substantiam sint Entis potius, quàm Entia; dicunt tamen in se spectata radicem esse primò formaliter, quia non propter identitatem cum alio rationem Entis participant, quod proportionaliter ad modos entitativos applicari debet.

Quod si quæras? Quid sit ens *participialiter* acceptum? Definiri poterit, quod sit *Ens prout habet primò formaliter existentiam*. Ens autem commune ad hoc utrumque est *Ens, cui competit esse indefinitè, & non restrictè illud accipiendò*; Denique Ens commune ad positiva & negativa est *id cui competit quomodocunque esse*. Pro genere ponitur particula *id*, quia Ente communi ad positiva & negativa, non datur aliud Ens, prius ponibile in definitione.

DIFFICULTAS II.

Cui competat esse Ens formaliter?

Non est controversia in presenti, nisi de solis differentiis, an sint formaliter Ens? Huc aliqua spectantia petantur ex dictis in Logica: An differentiæ superiores includantur in inferioribus.

Punctum Difficultatis 1.

Deciditur Quæstio.

DICENDUM est I. *Differentias esse formaliter Ens, accipiendo illud contractè, determinatè &c.*

PROBARI solet I. Si Ens non transcenderet differentias, species Entis per huiusmodi differentias constituta, non ex omni parte essent entia, sed partim non Entia; Entia quidem secundum unam partem nempe secundum genus, non entia autem secundum aliam partem, nempe secundum differentiam: sed hoc est absurdum, quia sicut repugnat non ens, non ex omni parte esse non ens, ita repugnat esse ens, & non ex omni parte ens.

RESPONDERI potest, quòd argumentum probet bene quòd differentiæ etiam ultimæ sint Ens, sed non est quæstio de hoc, an sint ens? sed an sint ens formaliter? bene autem constitui potest aliquid ex ente formaliter, & ente materialiter. Et sicut negatio rugibilitatis in homine, dicit entitatem, propter identificationem cum homine; sic & rationem Entis dicere poterunt differentiæ, propter identitatem cum eo, quod est formaliter ens. Diceret etiam aliquis ex Pontio disp. 69. n. 25. differentiis convenire rationem Entis formaliter, sed non convenire ex ratione formali differentiarum.

PROBARI solet II. Species entis v.g. homo, nō est alia Physica entitas à genere & differentia sese componentibus: Ergo differentia illius, si non est formaliter ens, nec ipsa species, esset ex omni parte ens.

RESPONDETUR. Ex antecedenti inferri tantum posse nec ipsam speciem inadæquatè acceptam, esse ex omni parte ens formaliter, & sicut homo ut sit ex omni parte animal, id est, ut nihil sit reale in illo quod entitativè non sit animal, non est necesse ut etiam rationalitas illius sit formaliter animal, sed sufficit ut materialiter & identicè sit animal, ita etiam sufficit ut per identitatem, sint Ens differentiæ.

PROBARI solet III. Si ens non transcendit formaliter differentias, differentiæ essent formaliter non ens, adeoque nihil: hoc autem

† B

tem

tem est absurdum, quia repugnat differentiam essentialiter constitutivam non entis, esse formaliter ens; ergo commutatâ propositione, repugnabit differentiam essentialiter constitutivam entis, esse formaliter non ens.

RESPONDERI potest. Hæc propositio *differentia est formaliter Ens* falsa est, sed etiam hæc altera, *differentia est formaliter non ens*, falsa item est. Nec enim sunt contradictoriæ: quia modus *formaliter* in una propositione affirmatus non negatur in altera. Sed potius hæc erit contradictoria. *Differentia non est formaliter Ens*, quæ est vera. Cum hoc autem stat ut differentia materialiter & identicè sit Ens. Si autem formaliter esset non ens, etiam identicè rationem Entis excluderet. Ad illam paritatem quod attinet dici potest. Entis quæ entis non posse esse differentiam non ens formaliter: Entis tamen non quæ entis, posse esse differentiam, id, quod non formaliter est ens. Disparitas in hoc stat, quia Ens non quæ tale, potest per aliud differre & non per id, quod sit Ens formaliter, licet ens quæ tale, debeat differre per Ens formaliter: Si enim per hoc non differret, nullum aliud differentia suæ principium haberet; ens autem sine illa reduplicatione acceptum potest differre non per Ens formaliter, sed per Ens materialiter. *Hinc aliter.*

PROBATUR conclusio. Vel differentia condistincta ab aliis, quæ non sunt ipsa est formaliter id quod est, vel non est formaliter id quod est. Si non est formaliter id quod est: ergo contra principium lumine naturæ notum non quodlibet est quod est: Si autem differentia est formaliter id quod est; ergo habet esse formaliter quod est, ergo ulterius habet formaliter entitatem eam, quæ est ipsa; esse enim & entitas nullo modo distinguuntur: ergo ulterius est formaliter Ens illud contractum, quia per illud ens contractum non aliud intelligitur, quam ipsum esse differentia: ly *esse* nominaliter accipiendo.

Quod autem differentia secundum ultimam rationem acceptæ competat esse ens participialiter, sic probatur. Differentia ultima existit formaliter etiam secundum ultimam rationem; quia etiam secundum ultimam differentiam est extra causas formaliter: Ergo si existit formaliter etiam secundum ultimam rationem, secundum illam erit formaliter ens participialiter.

CONFIRMATUR I. Accipiamus ultimam differentiam prout condistinguitur à genere & quocunque alio, extrahamusque illam ab identitate cum aliis, ratione cuius identitatis dicitur participare rationem materialem Entis (quod suppono posse fieri ex materiâ de præcisionibus.) Quo posito, quæro, differentia ultima ita depurata, & in se præcisè spectata vel est

ens, vel non est ens? Si est ens, vel est ens materialiter vel ens formaliter? Si hoc secundum habetur intentum: si autem est ens materialiter, vel est ens materialiter ob identitatem cum eo quod est ens formaliter, & hoc non, quia supponitur præcisâ omnis identitas cum alio. Si autem ex se est ens materialiter & non ratione alius, inferam nisi velis de voce contendere, esse ens formaliter: quomodo enim est aliquid ens, & tamen ens materialiter, si non est Ens ratione alius? se ipso enim includere entitatem, est per me, esse formaliter ens.

CONFIRMATUR II. Vera est hæc propositio, *differentia ultima prout condistincta à reliquis apportat esse differentiale*: Ergo vera erit & hæc, *apportat esse*, adeoque infert ens, quia à propositione de tertio adjacente, tenet argumentatio, ad propositionem de secundo adjacente, proportionaliter accepto; Dixi proportionaliter accepto, quia non semper *est* supponit pro existit ut nec supponit in propositionibus eternæ Veritatis. Quod etiam fundatur in hoc alio principio, quia scilicet, prius est esse, quam tale esse. Ergo præsupponi debet in differentia esse differentia, & quidem differentiale esse formaliter: nihil enim est materialiter id quod est. Et cum per Scotistas nihil possit existere existentia alienâ: hinc concedunt nobiscum propriam existentiam materiæ, negant humanitatem Christi existere existentia verbi &c. consequenter negare debent esse aliquod ens entitate alienâ.

CONFIRMATUR III. Differentia prout condistincta ab omnibus quibus identificatur, sumpta in reliquis prout est à parte rei, non est formaliter Ens rationis, sed potius formaliter non ens rationis. Quod si differentia formaliter non est ens rationis, ergo formaliter habet esse, & non tantum objective, ergo debet esse ens formaliter.

Neque valet si dicas, differentiam sic sumptam, neque esse formaliter ens rationis, neque esse formaliter ens reale. Contra erit, quia hæc membra inevitabiliter, utpote consequenter contradictoria, debent convenire.

FUNDATUR. Hæc omnia ulterius in hoc discursu. Quæro; an differentia prout condistincta ab iis cum quibus identificatur habeat suam essentiam formaliter, vel non? si non habet, ergo differentia formaliter, non est differentia formaliter: non habet enim suam essentiam formaliter: Si autem differentia, habet formaliter suam essentiam; formaliter est ens; nam quid est essentia formaliter, nisi ens essentialiter formaliter. Deinde cum essentia sit conceptu nostro aliquid posterius ente; quod scilicet dividitur in essentiam & existentiam, tanquam in sui species; si differentia participat formaliter rationem essentia,

illâ

illā mediante formaliter participabit rationem Entis.

DICENDUM II. *Differentias non esse ens formaliter, accipiendo ens pro ratione communi Entis.*

PROBATUR I. Falsa est hæc propositio, *Conceptus differentia est conceptus Entis in communi*: Ergo vera est hæc contradictoria, *Conceptus differentia non est conceptus Entis in communi*, Ergo neque differentia est formaliter Ens in communi: Nam conceptus conformatur objecto; Antecedens probatur. Si conceptus differentia est conceptus entis in communi; ergo definitio differentia, est definitio Entis in communi; nihil enim intelligitur aliud per conceptum Entis quā definitio ejusdem; definitio autem differentia in communi, non est definitio entis in communi.

PROBATUR II. Si differentia esset formaliter ens in communi & esset differentia, & non esset; esset, ut supponitur: Non esset autem. Tum quia ratio differendi in communi, non potest esse ratio conveniendi in communi; esset enim quod non est. Tum quia quod est formaliter ratio communis entis, participatur à differentia. Ergo v. g. si rationalitas, quæ est differentia est ratio communis entis, participabitur à rugibilitate, quia illa est idem cum ratione communi entis. Tum quia si hoc dicatur quod scilicet ratio communis entis, sit formaliter ratio communis differentia, etiam ratio hominis, poterit esse ratio bruti, si enim semel misceri possunt definitiones, ubique & semper misceri possunt.

PROBATUR III. Quia si differentia esset formaliter ens in communi. esset Ens in communi, vel pro statu reali, vel pro statu intentionali. Non primum, quia nihil commune à parte rei existit, sed omnia particularia. Non etiam pro statu intentionali, quia pro statu intentionali indissolubiliter illa tantum sunt unum, quæ se habent sicut definitio & definitum; jam autem ita se non habent differentia & Ens in communi.

QUÆRES. *Quomodo Ens contrahatur à differentia?*

RESPONDETUR. Nullam esse veram contractionem, & quæ sit nemine cogitante; quia illa ipsa membra, non sunt distincta nemine cogitante: Quod si quærat de contractione ex modo concipiendi, illa adhuc subdividi potest: Differentia enim ut sic accepta, contrahit Ens per ipsummet Ens, prout est ratio differendi; per differentiam autem prout est à parte rei, contrahitur Ens per ipsummet

Ens, hæc eisatum in quantum est ratio differentia.

* *

Punctum Difficultatis 2.

Respondetur oppositis.

OBJICIUNTUR I. Si differentia ultimæ essent ens formaliter, hoc ipso non essent differentia ultimæ. Quod probatur, differentia ultimæ quæ tales excludunt determinabilitatem ulteriorem, adeoque omnem rationem communem: Ratio autem entis est ratio communis.

RESPONDETUR. Conformiter ad conclusiones adlatas, quod si differentia ultimæ, essent formaliter ens illud commune & irrestrictum, hoc ipso non essent ultimæ; secus si sint ens contractum, restrictum, hoc ipso enim, quia restrictum est, commune non est.

OBJICIUNT II. Pontius. Differentia contrahens ens præter rationem entis, vel includit aliquid aliud formaliter, vel nihil? Si nihil, ergo non potest esse differentia entis nec ratio distinguendi unum ab alio: Si aliquid includit: de illo ipso quæritur, utrum includat etiam rationem entis formaliter? Si includit, dabitur processus in infinitum: Si non includit, ergo neque prior includebat.

RESPONDETUR. Hoc ipso medio termino intentum nostrum probari: differentia quæ ultima & prout condistincta ab his quibus identificatur vel est nihil: vel non est nihil? Si est nihil, ergo non potest esse differentia entis: Si non est nihil, ergo est ens prout ita condistincta; quia negatio nihili, est ens; duæ enim negationes faciunt unam affirmativam. Conformiter ad dicta in forma Respondetur. Differentiam ultimam ultra rationem contractam entis, nihil plus includere, cumque illa ratio contracta non sit ipsum nihil, poterit esse ratio distinguendi unum ab alio.

INSTAT I. Idem. Si differentia formalitas includeret ens & aliquid aliud formaliter, illud aliud potius esset differentia, quā includens ipsummet ens.

RESPONSUM. Jam, quod differentia præter ens contractum nihil aliud habeat, quæ ipsa contractio est ex modo concipiendi.

INSTAT II. Idem. Si differentia includeret rationem entis non esset ultima, quia differentia ultima est illa, quæ facit ita differre, ut ipsa non differat per aliquid aliud; sed si includeret formaliter ens, non esset talis, quia includeret præter rationem entis per quam conveniret, includeret inquam, aliquid aliud, per quod differret à reliquis.

RESPONDETUR. Si differentia esset formaliter ens illud commune, non esset ratio seipsa differendi; sed quia est formaliter ens non nisi contractum, est ipsa ratio differendi.

† B 2

IN-

INSTAT III. Si ultimæ differentia diverso respectu sunt ratio conveniendi, diverso ratio differendi, nihilo different à speciebus.

RESPONDETUR. Convenient in hoc species & ultima differentia, quia utrumque est diverso respectu ratio differendi, diverso ratio conveniendi; sed in hoc different, imprimis, quia in specie, ratio differendi ab aliis speciebus, non est ipsa ratio conveniendi cum aliis speciebus; Neque enim rationalitate homo convenit cum bruto, quæ formalitas rationalitatis, non est ipsa per ordinem ad nostros conceptus in re fundatos, animalitas, sed aliquod prædicatum ab ipsa animalitate, formaliter distinctum. Jam autem ratio conveniendi & differendi in individuatione non sunt prædicata inter se distincta. Rursus quia ita est differentia specifica ratio disconveniendi, ut non sit ratio ipsa generica per solam hæc ceitatem restricta; neque enim species constituitur, per hanc animalitatem, animalitatem ut sic contrahentem; sed contractivum longè est aliud, nempe rationalitas: Jam autem quando rationalitas specifica contrahitur, contrahitur non additione novi prædicati, extrahentis ultra essentiam rationalitatis; sed additur, non nisi hæc rationalitas, ex quo ipso modo contrahendi differt ultima differentia à specie. Denique species ita est ratio differendi, ut sit ulterius contrahibilis per ipsam individuationem; jam autem individuatione non habet ulterius quo contrahatur.

INSTAT IV. Si differentia includit ens, etiam Perseitas includit; eritque Perseitas ens per se, adeoque Perseitas erit substantia.

RESPONDETUR. Perseitatem esse ens per se non concretum sed abstractum, secus substantiam, quæ est ens per se concretum. Quod si per perseitatem intelligas subsistentiam, Perseitas erit ens per se per modum termini & complementi, adeoque non per modum substantiæ, quæ est quid complebile & terminabile.

OBJICIT III. In composito physico devenire est ad talem resolutionem partium, quantum neutra includat aliam: ergo & in composito metaphysico, consequenter in differentia resolutione devenire erit ad aliquid, quod non sit jam ens.

RESPONDETUR. Pro accidenti non esse absurdum; Si enim una pars physica non inferat aliam non incipiet esse nihil; si autem in resolutione, differentia non includat ens, erit nihil; ne ergo sit differentia nihil, deveniri non poterit ad hoc, ne involvat ens.

OBJICIT IV. Pontius. Si differentia includit formaliter rationem entis, vel includit aliam

communem entis ab eâ, quam contrahit, vel illam ipsam, quam contrahit: neutrum dici potest. Non potest imprimis includere eandem rationem entis quam contrahit, aliàs non esset contractiva; nihil enim est contractivum illius, quod formaliter includit. Non etiam aliam rationem entis, quia superflue ponerentur formalitates plures entis in unaquaque re.

RESPONDETUR. Etiam in homine animal est contractum, quæro, idemne quid est, an aliud à se contrahat? itemque dum à genere contrahitur ens. In forma autem dici potest contractionem hanc esse non nisi ex modo concipiendi; possumus autem concipere ens ut sic, & idem particulare contrahens illud commune, estque hæc contractio ex modo concipiendi. Quod si quæras, quæ illic ratio ex modo concipiendi contrahatur? dico ratio communis per rationem, sed contrahendo illam non includit secum illam superioritatem, ita ut includat superiorem illam & illam inferiorem per quam fiebat contractio, sed tantum est illam et ipsa: Quamvis autem nihil sit contractivum illius, quod formaliter includit contractionem propriâ, reali & transitivâ; potest tamen esse contractivum contractione impropriâ ex modo concipiendi, & intransitiva.

OBJICIT V. idem. Nulla differentia, est illud, ratione cujus formaliter convenit alicui existere; ergo nulla differentia est formaliter ens. Consequentia probatur quia est à definitione ad definitum. Antecedens probatur. Quia formalitas ratione cujus convenit formaliter rebus omnibus existere, est ejusdem rationis in omnibus illis; sed differentia rerum non sunt ejusdem rationis.

RESPONDETUR negando Antecedens: Licet autem formalitas ratione cujus convenit formaliter rebus existere, accepta secundum rationem communem sit ejusdem rationis, non tamen accepta, secundum rationes particulares.

OBJICIUNTUR VI. Paritates aliquæ.

I. PARITAS est. Genera non includuntur in differentiis; ergo neque ens; & tamen ens mediantibus generibus, descendit ad inferiora.

RESPONDETUR. Si agatur de inclusione reali, certè genera includuntur in differentiis, si agatur de inclusione rationum communium, paritas tenet, quia sicut ratio communis generis, non est ratio communis differentia, ita nec ratio communis entis, est ratio communis differentia. Si autem agatur de hoc, quod differentia non sint formaliter genus consequenter nec formaliter erunt Ens. Disparitas erit. Quia nihil vetat Genus non includi in differentiis; vetat autem non includi ens in differentiis; quia aliàs essent nihil.

Quod

Quod autem dicitur ens mediis generibus descendere ad inferiora, hunc tantum sensum habet, quod non possit esse à parte rei; v. g. rationale nisi sit substantia; sed non facit hunc sensum, quod à quibus potest præscindi & distingui ratio generica, ab illis etiam possit præscindi & distingui ratio particularis entis.

II. PARITAS est. Ens non includitur in proprietatibus, v. g. uno; ergo nec in differentiis.

RESPONDETUR. Si proprietates sumantur in recto, includunt inclusionem ut dixi intransitivam ens; sunt enim ipsum formaliter ens; sed cum variis connotatis. Secundum autem id quod dicunt in obliquo, dicunt non nisi ordinem ad ens; Imò cum proprietas quæ est unum, dicat aliquam negationem & nihil divisionis, hoc ipso sub illa formalitate non debet dicere ens; differentia autem, non dicit pro formali nihil.

OBJICITUR VII. Si ens includeretur formaliter in differentiis, idem includeretur ne differentia formaliter accepta sint nihil formaliter: Sed hæc ratio nihil probat; quia posset dici differentiam prout præcisam ab omnibus quibus identificatur neque esse ens formaliter, neque non ens formaliter; quod ipsum probatur. Natura in statu solitudinis, neque est divisiva formaliter, sed solum indivisa formaliter, sed solum indivisa identice: Substantia item secundum se ipsam, neque est divisibilis, neque indivisibilis: Relationes item divinæ, neque sunt à se formaliter, neque ab alio, sed identice sunt ens à se: Ergo idem dici poterit de differentia, ita præcisa, quod neque sit ens formaliter, neque non ens formaliter.

RESPONDET I. Recentior Suarez disparitatem dat, quia nisi intelligatur differentia pro illo statu esse ens, intelligi deberet sine sua essentia reali: nam ens coincidit cum essentia reali. Si autem eo modo intelligantur, ea, quæ vult obiectio, non intelligantur adhuc sine sua essentia reali.

RESPONDETUR II. Quia si intelligeretur differentia pro statu solitudinis indivisa, nunquam divisibilis esse posset, in illo enim statu consideratur secundum essentialia sua prædicata, quæ rei ubicunque conveniunt. Hinc si in illo statu indivisibilis esset, nunquam jam dividi posset. Et è converso si in illo statu divisibilis esset, jam nunquam posset esse indivisibilis; idemque dicendum de substantia; quod absurdum non sequeretur si sit in illo statu formaliter ens differentia, quia ubique, ex alatis rationibus, est ens, rationesque allatæ ostendunt, debere differentiam esse ens. Quod attinet ad relationes divinas illæ non possunt dicere abalietatem, alioqui DEO convenire non possent: Non etiam dicunt formaliter aseitatem; quia aseitas sequitur Deitatem, quam in sua virtualitate non important relationes. Denique si sumantur relationes for-

maliter, hoc est, secundum suas rationes communes, sic nec aseitatem dicent, alioqui relatio non esset communis creaturis; nec dicent abalietatem, alioqui non convenirent DEO. Nullum autem absurdum, si ens, sit formaliter identificatum differentiis. Et rationes adlatæ probant identificationem.

INSTABIS. Duæ differentia vel conveniunt in ente vel non? Si non conveniunt, Ergo non sunt formaliter ens; si conveniunt, ergo non sunt ratio differendi.

RESPOND. Diverso respectu convenire in quantum participant ex ratione communi entis; diverso autem non convenire, in quantum scilicet reduplicativè accipiuntur, quæ scilicet differentia, & quæ, hoc ens sunt: de quo in Logica, ubi de communi conceptu differentiarum.

Punctum Difficultatis 3.

Alia argumenta contra Conclusionem.

Pensanda argumenta Mastrii Disp. 2. Metaph. num. 179.

OBJICIT I. Mastrius. Contractio & determinatio entis per modos (de quibus illum leges hic Disp. 2. qu. 6) cum fiat ad instar compositionis & additionis, sequitur necessario, quod ratio contracta sit extra rationem contrahentis. Consequentia patet, quia etiam genus in tantum censetur esse extra rationem differentia, quia contractio generis per differentias fit per modum compositionis & additionis, & si non esset ratio contrahens, extra rationem contractam nulla fieret compositio.

RESPONDETUR. Contractio fit non nisi rationis communis entis, quæ etiam ratio communis Entis, non includitur formaliter in differentiis, sed ratio contracta entis, quam diximus includi in differentiis, non contrahit seipsam, si non contrahit, nec distinguitur à se; cum hæc distinctio fuerit ex contractione desumpta, nec differentia est ipsum genus contractum, sed contrahit non nisi aliam rationem, à qua etiam distinguitur; jam autem differentia est ipsum ens contractè sumptum, & sic sumptum est formaliter ipsa differentia. Per quod etiam responderetur ad Instantiam quæ illic adfertur. Directè ergo negatur, quod ratio Entis inclusa in differentia, sit quæ contrahitur per differentiam, sed est illamet ipsa, quæ seipsam non contrahit.

OBJICIT II. Præciso conceptu relationis, res non sunt formaliter relative, præciso genere quantitatis, non sunt extensæ; ergo etiam

† B ; præ-

præcisa ratione Entis à differentiis, non erunt illæ formaliter Ens.

RESPONDETUR. A differentiis præscindi posse rationem communem entis, nec differentia sunt formaliter ratio communis entis, hocque solum probat ratio adlata; sed à differentiis non potest præscindi ratio contracta entis; cum sit ipsum esse differentiarum, quod esse differentiarum, à differentiis, non præscindit.

OBJICIT III. De modis dicitur quod non sint entitas, sed entitatis modus, non esse propriè rem, sed esse modum rei; Ergo & de differentiis ultimis dici potest, quod non sint ens formaliter, sed entis.

RESPONDETUR. Quando dicitur modum non esse ens, subintelligitur raturum, sed entis raturum, in quo nullum est absurdum, nec sequetur quod non sit modus, hoc quod est: sed si differentia non esset formaliter ens illud contractum, sequeretur quod non sit hoc quod est; esse enim illam hoc quod est, est illa contracta ratio entis.

OBJICIT IV. Si differentia aliquo modo includeret rationem entis essentialiter, tunc ejus conceptus non foret simpliciter simplex.

RESPONDETUR. Si includatur ens non nisi contractum, adhuc erit conceptus differentiarum simpliciter simplex, quia non aliud illud erit, quam ipsum esse differentia, quæ sibi ipsi, est quid simpliciter simplex.

INSTABIS. Proportionatè applicando id quod inibi adfert Mastr. si licet distinguere ens contractum & determinatum, à ratione communi entis, ponereque quod illa prior ratio entis includatur formaliter in differentiis, non verò hæc posterior, eodem jure dici poterit, genus ut sic non includi in differentiis formaliter, includi tamen rationem generis contractam.

RESPONDETUR. Neg. Sequel. Ratio animalis contracta reperitur quidem in homine, & hæc ratio contracta, ut dictum alibi non potest præscindi ab homine, sed non est necesse ipsam rationem contractam generis, includi in differentiis, quia ratio hæc contracta animalis est hoc animal, hoc autem animal non est necesse esse formaliter per ordinem ad nostros conceptus rationale, quia licet illud rationale per ordinem ad nostros conceptus non esset animal, adhuc esset quod est, adeoque esset adhuc rationale: Si autem ratio contracta entis non includeretur formaliter in differentiis, differentia non esset hoc quod est, esse enim illam hoc quod est (supple in talibus positivè, dixi positivè, nam non ens esse quod est non Ens, non est esse sed non esse) est esse illam ens formaliter.

OBJICIT V. Si differentia ultimæ includerent eas, cum non sint omnino idem, erunt

propriè differentes; quod si sunt differentes; aliis differentiis different; de quibus rursum quaeritur an includant ens, & ita dabitur processus in infinitum in differentiis, vel devenietur ad aliquas omnino non includentes ens quidditative.

RESPONDETUR. Cum differentia ultimæ includant ens formaliter, restrictum & contractum, erunt adhuc non differentes aliis differentiis, sed se ipsis; si se ipsis, different adhuc illo ente contractè & determinatè sumpto; cum illudens contractè sumptum, sit illud se ipsum differentiarum.

INSTAT. In compositione physica ita fit resolutio in actum ultimum & potentiam ultimam, ut nihil potentia includatur in actu, & è contra; Ergo & in compositione Metaphysica ita contingit, ut compositum hoc resolvatur in conceptum determinabilem tantum, qui est entis, & determinativum tantum, qui est ultimæ differentia.

RESPOND. Ex ente ut sic, & ex ratione differentia fit compositio Metaphysica: Vnde & resolutio Metaphysica in hæc duo datur, sed ex ente contractè sumpto quod est ipsum esse differentia, & ex differentia non est compositio Metaphysica; quia nihil componitur ex se ipso, consequenter non debet fieri resolutio ut maneat differentia, sine ratione entis contractè sumpti. Disparitas etiam ex dictis assignari potest quia nullum absurdum est, si actus non sit potentia, potestque esse actus in suo esse, non includens potentiam; non potest autem esse differentia, sine esse differentia, adeoque sine ratione entis, contractè sumpti.

OBJICIT VI. Saltem ens non includitur in suis passionibus; quia subiectum quod est ens ex 7. Metaph. tex. 17. & 19. cadit in definitione passionis ut additum, jam autem quod definitur per aliud, tanquam per additamentum, non est de ipsius quidditate.

RESPOND. Ex eo quidem quia ens ponitur in definitione passionum ut additum, non colligitur, quod sit de essentia illius: ad eum modum, quo dicitur accidens esse subiecti, subiectumque non est de essentia accidentis; ex alio tamen capite sunt adhuc ens, quia etiam passionibus sunt quod sunt; & hoc quidem procedit de veritate & bonitate, nam de unitate non sumpta secundum id quod dicit in recto non potest dici quod sit ens, nisi illud latiori modo, prout se extendens etiam ad negationes explicando unitatem per negationes secundum communiora principia.

INSTAT I. Propositiones non convertuntur ita, quod si prædicatum dicatur de subiecto per se, non tamen è contra subiectum dicetur per se de prædicato; ergo ista est per se, Ens est unum, hæc alia, unum est ens, non poterit esse per se primi modi, sed quasi per accidens.

RE-

Punctum Difficultatis 1.

RESPOND. Quod unum non sit ens rigorosum, ut dictum supra. Sed promovendo argumentum de bonitate & de veritate dici potest, quod non eodem quidem modo passionibus dicuntur de ente, ac ens de passionibus, non sequitur quod passionibus non sint ens, sed quod alia sit comparatio illarum ad ens, quam entis ad illas. Quamquam dici potest quod hæc doctrina procedat de ente secundum rationem irrestrictam sumpto.

INSTABIS II. Ens adæquatè dividitur in increatum, & decem prædicamenta, tanquam in ea, de quibus quidditatè prædicatur; passionibus autem ejus non sunt ens increatum, nec aliquid ex decem generibus, & cum æquè pateant sicut ipsum ens, hoc ipso ens, non poterit prædicari de suis passionibus velut de inferiori.

RESPOND. Id verum esse de ente contractè & determinatè sumpto, quod non est superius respectu passionum. An autem possit abstrahi à passionibus ratio entis ut sic, adeoque evadere illis universalior, alibi dicitur. Multi etiam negabunt, adæquatam esse hanc divisionem.

INSTABIS III. Si passionibus Entis ens includunt, utique non includunt ens solum. Sed etiam aliquid aliud; alioquin idem esse passio sui ipsius, tunc queritur de illo alio, an rursus includat ens, & sic in infinitum procedemus, vel sistendum in aliquo non includente ens, & talis erit propriè passio entis.

RESPOND. Passionibus non includunt ens contractè sumptum, sed sunt illud ipsum, nec sunt passionibus entis contractè sumpti, quia nec sunt passionibus sui ipsius; sed tantum sunt passionibus entis, secundum se sumpti. Quam ipsam rationem communem cum contrahunt passionibus non contrahunt contractione exclusivâ in se aliorum contrahentium, quasi scilicet veritas non sit bonitas, cum tamen rationalitas non sit irrationalitas, contrahunt tamen per additionem prædicatorum.

OBJICIT VII. Modi per nos sunt ens entitate alterius; ergo idem dici poterit de differentiis ultimis, quod sint ens identicè non formaliter.

RESPOND. Secundum principia aliàs prædicta Negatur Antecedens.

DIFFICULTAS III.

De Conceptu entis secundum se.

Quærendum hic imprimis erit: An possit dari conceptus entis perfectè unus? Deinde, an hic conceptus sit univocus an analogus: Unitatem conceptus entis adstruunt Suar. uterque, Afriaga, Ovied. cum Scotistis. Negat Vasquez Fonseca cum Thomistis. *Sic*

An possit dari conceptus Entis perfectè unus?

DICENDUM est. *Posse dari conceptum Entis perfectum unum, h. e. ita præcisum à differentiis, ut nulla in eo ex parte objecti intentionaliter accepti, reluceant differentie.*

PROBATUR I. Potest dari conceptus animalis perfectè unus, ut supponitur ex materia de Præcisionibus: Ergo poterit dari & entis conceptus perfectè unus ut circumscribitur: Disparitas quæ solet peti ex Analogia infra attingetur.

PROBATUR II. Quando ego dico, *Deus est ens; Creatura est ens*, quæro, an sub objecto prædicati quod est *Ens* dicti de DEO involvatur creatura vel non? si involvitur; ergo falsa est prædicatio, quia Deus non est ens involvens aliquid creatum, nec subiecto inest prædicatum, cum prædicatum involvat aliquid creatum, subiectum autem nihil involvit creatum. Si autem in ente dicto de Deo non involvitur creatura; Ergo jam ille conceptus præscindit à creaturâ. Simile argumentum formetur ad probandum quod ens dictum de creaturâ non involvat Deum, habebiturque intentum; nempe quod ens præscindat à creato & increato. Idem iudicium & argumentum formetur de aliis differentiis.

RESPONDEBIS I. Ens dictum de Deo non importare nisi entitatem particulariter acceptam, ita ut sensus sit, *Deus est aliquod ens.*

CONTRA. Tum quia animal dictum de inferioribus non singularisatur in prædicando ut probatur in Logica; ergo neque ens singularisabitur. Tum quia prædicatio hæc, *Deus est ens*; vel est prædicatio rationis superioris de inferiori, vel non est? Si est. Ergo ut salvetur rationem superiorem prædicari, dicta propositio hunc sensum facere non poterit, *Deus est aliquod ens.* Si autem non est prædicatio superioris de inferiori; Cur non? Tum quia. Ens est superius Deo & creaturis; non esset autem superius, si non diceretur tanquam superius, negatio enim dictionis tanquam alicujus superioris, argueret negationem esse superioris; nam dici, sequens ad omnia esse, ostendit conditionem esse. Quod autem ens sit superius Deo & creaturis, vel ipsa categoria entis ostendit.

RESPONDEBIS II. Ex parte objecti respondere illic differentias, sed illas non attingi ab actu formali, nec discerni.

CONTRA sunt illa omnia quæ in simili dicuntur in universalibus & in materia de præcisionibus. Propositio etiam hæc, *Deus est ens*, non tantum est vera ex parte actus formalis,

† B 4 sed

sed etiam est vera ex parte objecti: falsa autem est ex parte objecti, si objectum ex parte sua importaret differentias, ut vidimus immediatè.

PROBATUR III. CONCLUSIO. Si conceptus entis importaret differentias impossibile esset aliquid esse ens; hoc autem absurdum est. Sequela probatur. Si animal quantum est de se importaret rationale impossibile esset, Leonem esse animal. Quod probatur, impossibile est Leonem esse rationale, ergò & impossibile esset esse id quod importat secum, quod est rationale. Hæc autem tota ratio probat simul, quòd si conceptus entis objectivus importat differentias, non posset esse aliquod ens, quia non posset importare omnes illas differentias, adeoq; nec involvere id, quod importat omnes differentias.

RESPONDEBIS. Animal ita contrahi, itemq; Ens ad differentias, ut non tota illius ratio contrahatur, sed tantum in quantum importat Rugibile.

CONTRA. Quia si potest ita contrahi ens, ut non contrahatur nisi in quantum est rugibile. Ergò multò magis præscindere, poterit ab omnibus aliis differentiis; minus enim potest contractio, quàm præcisio intentionalis. Deinde hoc ipso concederes distinctionem virtutalem in ordine ad prædicata physica in Creatis: quia distinctionem in ordine ad contrahi, & non contrahi.

CONFIRMATUR CONCLUSIO. Posito quòd ex parte objecti respondeant in ente differentia, quæro an definitio Entis sit definitio rationalis v. g. vel non? Si non, ergò ex parte objecti præscindunt; nihil enim aliud intelligitur per objecta quæ inter se præscindere possunt, nisi objecta, quæ definitionibus differunt: Si autem definitio Entis est definitio rationalis? Ergò cui competet esse ens, eidem competet esse rationale, quod falsum est.

OBJICITUR I. Differentia non possunt separari à ratione Entis. Ergo nec potest fieri præcisio ex vi cuius differentia maneat sine ente; Ergò nec præcisio fieri potest ex vi cuius ens, non maneat in differentiis; Ergò ulterius ex vi cuius præcisionis, ens, sit separatum à differentiis: si enim esset separatum à differentiis, differentia essent sine ente, sine ente autem esse non possunt propter dicta supra.

RESPONDETUR. Conformiter ad jam dicta. Rationem entis in differentiis dupliciter spectari posse. 1. Rationem contractam. 2. Rationem communem fundamentaliter ut dicitur in Logica. Prior illa ratio præscindi non potest, ut dicitur in Logica, cuius insuper hæc ratio reddi potest, quia ratio contracta quæ talis, si capax esset præcisionis quæ talis, fieret communis, quæ talis; quæ talis autem non potest fieri communis: sicut enim rationale non potest fieri brutum; ita nec contractum quæ tale,

fieri potest commune. Quod autem fieret tunc illa ratio communis exinde colligitur, quia separata ab aliâ comparte, non esset unde jam contraheretur. Quod si non potest separari ratio contracta entis à differentiis, quantumvis ratio communis entis separaretur à differentiis, manebunt illæ ens, ratione entitatis contractæ, inseparabilis ab iisdem.

INSTABIS. Definitio universalis, est definitio particularium; ergò & definitio entis ut sic, erit definitio differentiarum? sed nihil per nos potest præscindere suâ definitione; ergò nec potest præscindere ab ente & è converso.

RESPOND. Certum esse quod ratio communis entis, non sit ratio communis differentiarum; alias cui conveniret ratio communis entis, conveniret etiam ratio differentia, quod falsum est. Si autem ratio communis Entis, non est ratio communis differentiarum non possunt inter se comparari sicut definitio & definitum. Directè autem ad Argumentum hoc dici potest; scilicet dupliciter particulari sub aliqua ratione universali spectari posse. 1. Ut inferiora, ut ita dicam, ejusdem rationis: Sic animal est universale & definitio illius est definitio Petri in quantum est animal. 2. Ut inferiora diversæ rationis, tale inferius est Petrus, Bucephalus, quæ talis contentus sub animali. Quo posito verum est definitionem universalem, esse definitionem particularium ejusdem rationis, sed non esse definitionem particularium diversæ rationis: Ita etiam definitio entis est definitio differentiarum ut ens sunt, sed non quæ differentia sunt.

OBJICITUR II. Non potest dari ratio communis sapientia creatæ & increatæ, ergò nec ratio communis enti creato & increato. Antecedens probatur. Ratio communis sapientia creatæ & increatæ, vel esset distincta realiter, vel per rationem à ratione communi justitia. Si per rationem, ergò non est communis etiam creatæ, quia creatæ sapientia distinguitur realiter à creatæ justitia: Si autem est distincta realiter, ergò non est communis etiam sapientia, itemque justitia divinæ, quia hæc in increatis distinguuntur nonnisi per rationem.

RESPONDETUR. Rationes communes spectari posse dupliciter, primò accipièdo illas pro ipsa cognitione formali & actu intellectus nostri, & sic acceptæ sunt distinctæ realiter; quia & nostra cogitationes sunt distinctæ realiter: & hæc acceptio conceptuum communium, illorumque distinctio, nihil confert ad præsens. 2. Possunt accipi rationes communes objectivè, prout, scilicet sunt objectum illarum noticiarum. Et sic neque sunt distinctæ realiter, neque per rationem propriè: Non sunt distinctæ realiter, quia distinctio realis vel est in statu physico, vel nonnisi per ordinem ad illum

illum habetur: Jam autem rationes communes ad statum Metaphysicum spectant. Deinde distinctio realis est distinctio rerum; hinc pro priori debet aliquid prius præsupponi, quod sit res, & pro posteriori, quod sit distinctum realiter. Quia ergo rationes communes, non fuerit res; nam esse rem, est prædicatum physicum, & statum Physici, pro quo statu non sumuntur tunc rationes communes: Unde etiam rationes communes sunt essentialia rerum, essentialia autem rerum, sunt æterna & tamen nulla res est ab æterno præter Deum: Apparet ergo rationes communes non posse dici res, adeoque nec distinctas realiter. Non etiam pro illo statu rationes communes sunt distinctæ per rationem, quia nemine cogitante ratio communis huius, non est ratio communis illius; licet enim ipse status communitatis, non habeatur nisi dependenter à nostris intentionibus depurantibus differentias; illis tamen depuratis, & in illo statu constitutâ ratione communi, sive ego id cogitem, sive non cogitem, distinguuntur illæ inter se; in quo etiam sensu dicimus illas distingui ex natura rei, & quidem nomine cogitante, postâ tantum cognitione, quæ illas res statuât in statu illo intentionali, in quo, ex naturâ rei res spectantur. Ulterius quod illæ rationes communes neque realiter neque ratione propriè distinguantur in hoc principium referri debet; quia rationes illæ communes nihil aliud sunt nisi ipsa prædicata essentialia, quia ergo prædicata essentialia sapientiæ nec exigunt distinctionem solius rationis à iustitia, nec etiam nonnisi realem propter rationem in objectione allatam, sit, ut pro illo statu rationes communes, nec sint distinctæ realiter, nec per solam rationem. Licet autem non teneam distinctionem mediam inter realem & rationis sensu aliâ dato, teneo tamen distinctiones multas, quæ partim sunt revocabiles ad realem, partim ad rationis distinctionem.

INSTABIS. Ex hoc adhuc non posse dari rationem communem sapientiæ creatæ & increatæ, adeoque nec rationem communem entis communis Deo & creaturis, quia ens dividitur immediatè in creatum & increatum, ergo antequam intelligatur descendere ad sapientiam, intelligitur jam contracta, ad ens creatum vel increatum: Ergo non potest intelligi indifferens ad sapientiam creatam & increatam.

RESPONDETUR. Divisiones entis varias haberi posse, pro multiplici modo concipiendi ens, & ejus identificationem; ita ut in uno genere divisionis, sic, & in alio aliter concipiatur descendere. Hinc in alia divisione poterit concipi sapientia indifferens ad esse creatæ vel increatæ: Eamque sic format Oviedo: Ens aliud est intellectivum aliud, non intellectu-

vum: Rursus intellectivum aliud est habituale aliud actuale: Rursus actuale aliud est apprehensio seu non sapientia, aliud est sapientia: Rursus sapientia alia creatæ, alia increatæ. En indifferens sapientiam in divisione entis, indifferens, inquam, ad esse creatæ vel increatæ. Dicitur etiam posset quod pro statu physico non sit sapientia indifferens ad esse creatæ vel increatæ, non tamen pro statu metaphysico.

OBJICITUR III. Analoga attributionis v. g. sanum non habent conceptum perfectè unum: ergo necque Ens.

RESPONDETUR. De duobus in præsentia quæri posse, an Analoga attributionis possint habere conceptum perfectè unum ad particularia analoga attributionis, v. g. ad sanum, & ad aliud, simile, v. g. calefactivum, dictum de hypocausto, de pellibus, de cibis &c. & sic possunt habere conceptum perfectè unum, hoc est, talem, in quo nec sanum nec calefactivum reluceat. Si autem sit quæstio, an ipsum sanum unâ cum suis Analogis sumptum possit habere conceptum perfectè unum, hoc jam negabitur, importat enim plura. Applica id ad præsens, nempe Ens posse habere conceptum perfectè unum, si sumatur tanquam ratio communis ad inferiora, licet non habeat conceptum perfectè unum, si sumatur unâ cum suis differentiis. Adde ex Mastrio idem sentiente de analogia attributionis Disp. 2. Log. n. 73. non habere quidem conceptum communem, in quo advenitur hæc analoga, habere tamen connexionem rationum particularium secundum esse objectivum: habent enim inter se habitudinem qualem non dicunt æquivoca, prædicaturque analogum de pluribus non secundum unam rationem, sed secundum diversas, habitudinem tamen licet diversam, habentes. Adde ulterius sicut definiuntur relativa quæ habent conceptum perfectè unum respectu particularium relativorum; ita tamen ut ipse conceptus relativi dicat Aliud, est enim ad aliud: ita analoga attributionis ad particularia analoga habent conceptum perfectè unum; licet ipsum in se non sit unum, si secundum diversas habitudines spectetur.

Argumenta Reliqua in contra.

Perfringo hic Objectiones, quas colligit Mastrius Disp. 2. Met. à num. 40.

OBJICIT IV. Pasqualius, Ens non est quid superius ad Deum, & ad creaturam, ergo nec conceptus illius est unus. Antecedens probat. Tota ratio entis reperitur in Deo, ergo nequit esse quid superius Deo, & creaturæ, quia ratio superior, est universalior quocunque inferiori, quare non debet talis ratio reperiri in uno tantum extremo, sed debet excedere. Quod autem tota ratio entis reperia-

tur

tur in Deo, probatur, quia Deus est ens per essentiam, nimirum tale ens ut nequeat esse aliquid ens nisi participando de hoc esse per essentiam: cum ergo Deus sit ens per essentiam, tota ratio entis reperitur in ipso.

RESPONDETUR. Negando Antecedens cum sua probatione: quamvis autem Deus sit ens per essentiam, tota ratio entis reperitur in ipso causative, tanquam in causa primâ reliquorum entium: sed non tota participative: cur ergo à Deo & creaturis tanquam participativis entibus non poterit ejusdem entis, dari abstractio?

INSTAT I. Ratio communis ita se habet respectu inferiorum, ut immediate descendat ad ipsa, at ratio entis non descendit immediate ad Deum, & creaturas: sed prius est in Deo, ut propria illius, deinde creatura participat esse ab ipso ut Deus est: Ergo nequit esse quid commune Deo & creaturæ.

RESPOND. Majorem esse veram de ratione communi univoca, non autem analogâ: nam in analogis, datur aliquid principale, participativum rationis communis.

INSTAT II. Ens ponitur contrahi ad Deum, & creaturam per infinitum & finitum, & prius ad Deum, quam ad creaturam: ergo jam tota ratio entis totaliter à Deo absorbebitur: quia infinitas est modus totalitatis, ita ut contrahat totum, & totaliter, aliâs finitum esset, aliquid enim remaneret, quod non contraheret.

RESPOND. Imprimis ex dictis quod detur divisio entis non immediate in finitum & infinitum, ut dictum supra: sed casu quo dividatur immediate in finitum & infinitum, non sequitur adhuc intentum argumenti: imprimis quia licet contrahatur Ens per infinitum, vere tamen dividitur adhuc ens in infinitum & finitum, si dividitur, debet in illo contineri: nullum enim divisum per hæc dividitur, in quibus non continetur. Rursus quamvis Deus verè physice sit infinitus, nihil obest quominus adhuc creaturæ verè physice sint ens, nec per hoc destruitur infinitudo divina, etiam si præter illud sit aliquid ens finitum, idque realiter & physice existens, multò magis non destruitur infinitudo divina, pro statu divisionis Metaphysico, quantumvis intelligatur etiam creatura ens. Directè ergo ad argumentum dici potest, per prius, hoc est, tanquam per dignius contrahi ens ab infinito, causalitate & excellentiâ quàm à finito & dependente: quâ contractione posita excluditur quodcumque aliud ens à ratione causæ primæ omnium, sed non excluditur contentivitas generis divisi in inferioribus: nec esset Deus infinitum quid in genere causæ primæ: si quid præter Deum esset causa prima: erit tamen infinitum in genere entis, quamvis dentur creaturæ, quæ sint entia.

OBJICIT V. Cum ratio communis ad in-

feriora descendit, per oppositas differentias dividitur, quæ se invicem excludunt, & non est una causativa alterius: quia tunc non essent simul naturâ, sed una supponeret rliam: at tota ratio creaturæ continetur in Deo eminenter, & ab ipso causatur: ergo non potest esse ratio divisiva entis, ita ut sit differentia, opposita, cum Deitate, respectu entis ut sic.

RESPONDETUR. Quando ratio communis dividitur per oppositas differentias, debent se illæ excludere quoad modum participandi rationem divisam, sed non excludere quoad participationem rationis divisæ: quæ hic est ens, adeoque à dividendibus membris participabile. Rursus si sit divisio in membra altissima, & suprema, pro statu quidem divisionis, non erit unum membrum causativum alterius, quia hic hæc omnes rationes præscindi possunt: potest tamen esse causativum, pro statu physico: deinde etiam causans & causatum quoad relationem possunt esse simul naturâ, cur ergo sic in præsentī non ponentur? Adde possum benè dividere ignem in genitum & generantem, ex quo sequitur posse unum membrum divisionis, esse causam alterius.

INSTAT I. Ratio communis enuntiari potest indifferenter de quocumque inferiori, sed non potest enuntiari de Deo & creatura ens, quia aliâs esse participatum prædicaretur de Deo, & esse imparticipatum de creatura.

RESPOND. Cum illud ens abstrahatur à participato & participante, non sequitur, quod ratio participata, prædicanda sit de Deo.

INSTAT II. Ratio communis saltē explicite non dicit differentiam inferiorum, at nihil potest concipi in Deo & creaturâ, quod sit extra esse creatum & increatum: nam creatura, etiam secundum primam rationem entis, quâ constituitur, est quid participatum à Deo, & non tantum accipit tale esse, sed etiam esse.

RESPOND. Creaturam etiam secundum primam rationem entis physice spectatam esse quid participatum, physiceque accipit non tantum tale esse, sed etiam esse. Cæterum creatura, secundum primam rationem entis metaphysice spectatam, non est quid participatum, nec ad illud esse ut sic, pro illo signo, terminatur actio divina.

INSTAT III. ex Scoto. Naturas quoque universales concomitanter produci, cumque ratio participati adæquet totum esse creaturæ, & ratio imparticipati, totum esse Dei, fit ut omnis formalitas in eis reperta, sit talis vel talis.

RESPOND. Naturas universales ut sunt in singularibus concomitanter produci, sed non spectatas in statu Metaphysico: & præcisas, ratioque participati adæquat totum esse creaturæ physice spectatæ, sed non spectatæ metaphysice, quia de illa dici potest, ratio, præscindens ab esse participato.

OBJICIT

OBJICIT VI. Deus & creatura non conveniunt in ratione communissima Entis; quia quæ reperitur in creatura est intrinsecè participans; quia etiam esse & non tantum tale esse, accipit creatura à Deo: ratio autem entis in Deo est participata.

RESPOND. Rationem communissimam, si physice spectetur, esse participantem, secus si spectetur Metaphysicè, & pro statu præcisionis.

INSTABIS I. Ratio entis quæ præscindere dicitur à Deo & creaturâ, vel est ab alio vel à se; si à se, est imparticipata; si ab alio participata.

RESPOND. Rationem illam præcisam, si physice spectetur, esse vel à se vel ab alio, sed ab his, metaphysicè spectata, præscindit.

INSTABIS II. Esse ens, est habere esse; implicat autem concipere habere esse, quod neque sit à se neque ab alio.

RESPOND. Licet implicet concipere habere esse, quod physice neque sit à se, neque ab alio, sed non repugnat concipere habere esse sumptum pro ratione essendi, quæ metaphysicè neque sit à se, neque ab alio.

INSTABIS III. Deus secundum totum suum esse adæquatè sumptum, est simplicissimus; ergo & ipsa formalitas entis ut sic in Deo, erit de se, hæc; & si potest ratio entis à singularibus præscindi, sequitur quod est in Deo, posse non esse Deum: Si enim ratio entis quæ reperitur in Deo non sit hæc, sed indifferens ad Deum & creaturam, in quantum est de se, poterit esse in creatura, & sic non esset Deus, nisi extrinsecè & per accidens.

RESPOND. Deum secundum totum suum esse physice spectatum esse simplicissimum; sed non metaphysicè & secundum præcisas rationes spectatum, sequeturque quod aliquid quod est in Deo metaphysicè præcissione, possit non esse Deus, non tamen physice, eritque illa ratio physice, adeoque non extrinsecè Deus, sed metaphysicè potest depurari ab esse Dei, quæ depuratio est extrinseca rei physice spectatæ, & per accidens: oppositum ergo potius sequitur quod per se sit Deus, per accidens non Deus.

OBJICIT VII. Sequuntur ex hac sententia absurda.

I. Sequitur aliquid esse prius & simplicius Deo; realitas enim constituens, est prior & simplicior re constitutâ.

RESPOND. Esse aliquid prius metaphysicè & simplicius Deo, sed non prius & simplicius realiter & physice.

II. Absurdum. Sequitur in Deo dari compositionem metaphysicam.

RESPOND. Cum illa compositionem non sit futura actu nemine cogitante, sed per opus intellectus; hinc cum fundamento in re, concedimus in Deo talem compositionem.

III. Absurdum; Sequitur non distare Deum

& creatum in infinitum, & non esse primò diversa.

RESPOND. Distabunt Deus, & creatura infinite physice & erunt primò diversa physice, licet non primò diversa metaphysicè: hæc enim primò diversa physice & simul metaphysicè sunt ens & non ens. Jam autem creaturæ non competit ut sit non Ens, sed ut sit Ens ab alio, si competit esse Ens creaturæ, non erit Non-Ens, si non erit Non-Ens, non erit primò diversum quid, à Deo.

IV. Absurdum. Sequitur dari medium inter contradictoria, nempe creatum & increatum; tale enim medium erit illa ratio.

RESPOND. Creatum & increatum si sumatur Ly increatum negativè sunt contradictoria, sed tunc Ly increatum non supponet pro Deo solo, & ad hoc membrum nempe Ly increatum negativè sumptum, revocabitur ratio communis Entis, consequenter non erit quid medium inter contradictoria: sed si Ly increatum sumatur positivè, erit inter creatum & increatum, medium quid, Ratio communis Entis; non est autem absurdum, dari quid medium inter duo membra positiva contraria. Advertit etiam Mastrius, quod illa ratio à creato & increato contingenter & necessariò præscindat, & quod sit neutrum formaliter, utrumque; permissivè; & addit: ut passim dicitur de aliis conceptibus communibus, respectu contrahentium.

V. Absurdum. Dari aliquid independentius Deo, nam rationes superiores non dependent ab inferioribus.

RESPOND. Dari aliquid Metaphysicè independentius Deo; sed non physice: quamquam nec metaphysicè dabitur aliquid magis independentius Deo, nomine independentis intelligendo causam physicam primam, hoc enim soli Deo competit.

Punctum Difficultatis 2.

An Conceptus ille entis sit Analogus?

PRæcipuum fundamentum negandi unitatem conceptus representativi entis ut sic, est istud, quod scilicet Ens sit analogum, adeoque, unum perfectè conceptum, habere non possit; eò quod ille conceptus sit ratio conveniendi & differendi, quod autem est ratio conveniendi & differendi, non est perfectè unum. Sed hoc fundamentum duplici ratione invalidari potest. **I.** Dicendo quod quamvis ens analogum esset, posset tamen habere conceptum perfectè unum, quia nihil est magis analogum ipsâ analogiâ, & tamen hoc non obstante, analogia habet conceptum perfectè unum. **II.** Negando ens, analogum esse cum Scotistis, contra quos sentiunt Thomistæ non pauci. Tentando insuper aliam viam.

DICEN-

PROBATUR I. Quia si ens pro statu illo esset analogum, esset analogum, vel propter dependentiam, quia scilicet per prius participatur à Deo, per posterius à creatura: vel esset analogum propter transcendentiam: neque enim sunt alii ens analogandi modi: neutro modo pro illo statu præcisionis est analogum. Ergo pro illo statu non est analogum. Quod propter dependentiam non sit analogum. Probatur. Tum quia hæc dependentia solum est pro statu physico, & reali; nam ens absolutum in statu præcisionis, sola primò essentialia importat, dependentia autem illa, non importatur tanquam quid essentialia, saltem primò, ab Entibus absolutis. Tum quia non est ratio cur genus aliquod divisum, non possit concipi sine membris, in quæ dividitur. Tum quia ut ait Oviedo dependentia secundum se, non importat analogiam, quia à potentia vitali actus dependet, item forma materialis à materia, & hoc non obstante, univocè de illis ratio materialis dicitur. Quod propter transcendentiam non sit ille conceptus analogus, probat non paucis Ariaga. Quæ refutavit Oviedo Controv. I. Metaph. L. 7. num. 7. Sed intentum sic probatur. Ens in statu, & pro statu præcisionis, non dicit ullam transcendentiam: ergo in illo, & pro illo statu per transcendentiam analogari non potest. Antecedens probatur. Pro statu præcisionis abstrahit à differentiis, ut probatum supra, ergo & abstrahit à transcendentia differentiarum: aliàs si non abstraheret à transcendentia differentiarum, & abstraheret à differentiis & non abstraheret.

PROBATUR II. Posito quòd possit fieri conceptus unus entis, ut dictum supra, conceptus ille non potest dicere pro illo statu prioritatem & posterioritatem, itemque transcendentiam; consequenter nec dicit analogativum entis. Sequela probatur. Quia si pro illo statu diceret Ens prioritates & transcendentias, essentialis illa esset Enti; nam pro illo statu sola essentialia dicit ens, sed non est enti essentialis illa prioritas & transcendentia: quia quod est essentialia enti, ens ubique illud secum trahit; sed rationem posterioris v. g. non ubique secum defert; quod probatur: quia ratio illa posterioris est ratio creati, hæc non ubique secum defert, quia non defert illam ad, & in Deitatem, aliàs esset aliqua ratio in Deo, quæ ex essentia sua, esset creata.

PROBATUR III. Antequam ens habeat rationem prioris & posterioris &c. aut illam exigat, vel habet per quid constituitur illud ipsum exigivum, vel non habet? si non habet quidquam, quomodo est exigivum illarum rationum? si habet quidquam; quæro illud ipsum, vel dicit rationem prioris & posterioris; vel non dicit? Si dicit, ergo antequam dicat rationem prioris & posterioris, jam illam dicit: si autem

pro illo priori antequam dicat exigentiam prioris & posterioris, non dicit rationem prioris & posterioris; ergo pro illo priori non est analogum; quia non habet principia analogativa. Jam autem in statu præcisionis spectatum ens, est illud, quod antecedit differentias prioris & posterioris.

RESPONDEBIS. Quòd illud exigivum habeat antecedenter, rationem exigivi radicaliter, non formaliter.

CONTRA. Potest præcindi ab ente ratio exigivi formaliter, ergo & ratio exigivi radicaliter, sumpta respectivè.

OBJICITUR I. Auctoritas Aristotelis, qui ens appellat Analogum 4. Metaph. c. 7.

RESPONDETUR. Problematicum fuisse in hac materia Aristotelem 7. enim Metaphysicorum c. 4. tractans de Ente ait: *Sed hæc, inquit, quidem quomodocunque dicere quis velit nihil refert.* Quando verò per prius dicit ens participari à substantia, quam ab accidenti, agnoscit prioritatem dignitatis, sed hæc non fundat analogiam; nisi illam quam appellavit Cajetanus inæqualis perfectionis, & sicut inæqualiter quoad dignitatem & perfectionem participatur animal à rationali, quam à grunibili; nihilominus animal univocum est; ita & in præsentia, quam etiam solam analogiam admittit S. Thomas, nisi velis absolute concedere illum fuisse in opposita sententia.

OBJICITUR II. Si ens non est Analogum, sequitur respectu Dei & creaturarum dari Genus, nempe Ens vel substantiam.

RESPONDETUR. Expresse S. Damasc. in Element. c. 8. docet. Substantiam, esse Genus respectu Dei & creaturarum. Posset etiam dici, ut vult Pontius, ens respectu Dei non esse genus in quantum Genus dicit aliquam limitationem & imperfectionem: vel denique quando negatur dari genus commune Deo, & Creaturis, res est de genere quod sit & Creaturis, & Deo proximum, non autem de generibus remotis.

OBJICITUR III. Ex nostra sententia sequitur etiam æquivoca habere conceptum univocum: quia quando concipio *Ly risus* nullæ apparent differentia.

RESPONDETUR. De hoc alibi in materia de æquivocis actum, & in materia de conceptu uno individuorum; quamvis autem in conceptu *Ly risus* nullæ apparent differentia; quia tamen ratio risus prædicabilis de inferioribus, non est ratio præse una definitione definibilis, nec est ratio risus abstracta à convenientibus à parte rei in aliquo reali prædicato; ideo risus sic sumptus, est Analogus. Jam autem Ens pro statu præcisionis sumptum, est una definitione definibile.

INSTABIS. Sequi saltem ex hac doctrina nulla dari prædicata transcendentia.

RESPONDETUR. Dari aliqua prædicata tran-

transcendentia; quia dantur, quæ etiam de differentiis dici possunt in sensu formali, quomodo animalitas in sensu formali, non dicitur de rationalitate.

Aliter eidem difficultati respondet Arriaga, dari prædicata transcendentia, quia dantur prædicata universalissima, quæ continent sub se alia genera; ita ut illud genus quod non continet sub se aliud genus, dicatur non transcendens.

OBJICITUR IV. Ratio entis ut contracta in differentiis est diversa: Ergo ratio entis, non est omnium eadem.

RESPONDET Oviedo distinguendo consequens. Ergo ratio entis sub nomine entis, non est eadem, Nego: sub nomine differentiarum, concedo.

Ex prædictis jam fundamentis dici potest; rationem entis pro statu præcisionis præcisè esse eandem, non extrà, secundum explicanda.

OBJICITUR V. Enseo modo est participabile, quo illud differentia participare possunt, sed differentia illud non nisi inæqualiter possunt participare; ergo & illud est non nisi inæqualiter participabile, adeoque analogice.

RESPOND. Imprimis argumentum multum probare. Probat enim animal esse analogum, quia illud non æqualiter participatur à talpâ & homine. Deinde videtur procedere à non supponente, supponit enim quod pro statu præcisionis importet participabilitatem actualem, à qua præscindit in illo statu. Denique dici potest in æqualitate entis, sub ratione entis omnia convenire, sed non convenire sub ratione alijs nominis, essetque in æqualitatem sub nomine differentiarum.

DICENDUM est II. *Analogiam entis non posse desumi ex statu reali entis.*

PROBATUR I. Differentia quas importat animal pro statu reali non destruunt ejus univocationem, ergo nec differentia pro statu reali importata ab ente, destruunt ejus univocationem: vel si mavis dicere, animal pro statu reali identificatur differentiis, nec ejus univocatio desumitur à statu reali: ergo nec analogia entis desumitur à statu reali: ita enim in statu reali identificatur differentiis, sicut & ens.

RESPONDEBIS. disparitatem esse. Quia in statu reali, tota differentia desumitur animalis ex differentiis.

CONTRA est. Quia etiam tota differentia entis non ex ente, sed ex tali differentia desumitur.

PROBATUR II. Nec univocatio nec analogia debet attendi penes statum realem; ergo quamvis pro statu reali dicat ens differentias, non inde debet argui esse analogum. Antecedens probatur. Quia penes illum statum & univocatio & analogia est spectanda, penes quem statum importat rationem communis; quia tam analogum quam univocum, definitur per Ly ratio communis, ratio autem communis non habetur in statu reali.

PROBATUR III. Ex hoc ipso quia analogia, univocatio, æquivocatio, dicitur importare commune nomen, jam involvitur mentis nostræ ope-

ratio, & non præcisè status realis; nam nomen commune importat impositionem humanam, quæ actum intellectus, secum trahit. Quia tamen ordinariè apprehenditur ens tanquam quid analogum, ut hoc explicetur, *fit*

Punctum Difficultatis 3.

Quomodo salvari possit Analogia Entis?

DICENDUM est. *Ratio illa quæ fuit abstracta, si comparatè sumatur ad ea, de quibus prædicatur, est ratio analogica.*

EXPLICATUR Conclusio. Ens in triplici statu considerari potest, I. in statu reali, & pro hoc statu nec rationem univoci, nec rationem Analogi dicit. II. Potest considerari in statu puræ præcisionis, & in hoc statu cum nullæ lateant differentia, non potest illa ratio, pro illo statu, esse ratio conveniendi & differendi. III. Potest considerari ens, in quantum post præcisionem entis fit comparatio ejus tam ad differentias, quam ad convenientias. Et in hoc statu, jam non præscindit à differentiis, sed illas respicit; nam dicit aliquid necessariò connexum cum differentiis, quia dicit comparari ad differentias, comparari autem ad differentias importat differentias; *His positis*

PROBATUR I. Conclusio. Ideò ens in statu abstractionis, quæ tali spectatu non est analogum; quia pro illo statu quæ tali præscindit à differentiis, & eas non importat; ergo cum comparatè ad differentias sumitur, eaque importat jam erit analogum.

CONFIRMATUR. Tum quia quod sub eodè nomine importat & aliquid commune & differens, est ratio Analoga, ut notum noscenti naturæ Analogiæ. Jam autem ens, ut descriptum est, acceptum, habet hæc omnia. Ergo. Tum quia, actus comparativus universalis præcisus, dejicit illud ad rationem importantis differentias; ergo & actus comparans ens ad differentias, dejicit illud, à ratione univoci. Antecedens videatur infra in Logica.

PROBATUR II. Quod *rationalitas sit formaliter animalitas*, falsa est propositio, vera autem hæc *rationalitas est formaliter entitas*, quæ propositio vera non esset, si ens comparatè sumptum ad differentias, non esset etiam ratio differendi, adeoque si non esset quid analogum, cum alijs supponatur ens. esse ratio etiam conveniendi.

PROBATUR III. Per omnem Philosophiam datur ratio analogica, si autem ens comparatè sumptum ad differentias quibus inesse potest deque illis prædicari, non esset analogum, nulla alia ratio posset esse analogica; quæ enim ratione tu ductus, dices ens sic sumptum non esse analogum, eadem ego dicam sanum, non esse quid analogum.

UBI VIDES. Sub quæ formalitate ens sit analogum, est enim analogum comparatè ad convenientias & differentias sumptum.

OBJICITUR I. Quod non est analogum, non potest predicari ut analogum, dici enim sequitur ad esse; & sicut quod non est univocum, non potest predicari ut univocum, sic nec quod non est analogum &c. Sed ens non esse analogum, probatur. Quia in statu reali non est analogum, dicitur enim analogiam à statu reali non sumi. Non est etiam analogum in statu intentionali, quia pro statu abstractionis tribuitur illi univocatio, ergo in nullo statu ens illud erit analogum.

RESPONDETUR. Esse ens analogum non quomodo unum; spectatum in statu intentionali, sed comparative ad differentias; ita ut proximè fuerit per abstractionem communis, comparationeque primum ad differentias, acquirat rationem differendi.

INSTABIS I. Quando predicatur ens vel illud predicatur ens quod est abstractum à differentis vel non illud, si illud, ergo predicatur univocum; nam illud abstractum, est univocum: Si non idem predicatur, ergo non predicatur ratio entis, quia ratio entis maximè in illo statu apparet.

RESPONDETUR. Imprimis idem quidem ens predicari, sed non eodem modo sumptum, ad eum planè modum, quo predicatur quidem universale in essendo, sed non eodem modo sumptum; sed in quantum habet formalitatem universalis in predicando. Deinde intentum conclusionis est, hoc solum dicere, quod comparative ad differentias sumptum ens, non sit univocum, nec contra hoc stat ista instantia. Directius tamen ad argumentum accedendo dici potest, dupliciter posse ens predicari de differentis, primò sine ulla comparatione ad inferiora, & sic predicatur ut univocum. II. Si sumatur comparative ad differentias, & sic predicatur ut analogum; ad eum modum quo ipsum animal si sumatur præcisè, nulla importat inferiora; si autem sumatur comparative ad inferiora, non abstrahit ab iisdem; de quo in Logica ubi agimus de aptitudine universalis & de eiusdem unitate.

INSTABIS II. Quando dico, differentia est ens, vel in Ly ens importantur differentia, vel non importantur? Si non importantur, ergo est univocum: Si importantur, ergo falsa est illa propositio, differentia est ens; quia hoc predicatum dicit aliquid quod non dicit subiectum, differentia enim una, non includit alias differentias; quas tamen per te, ens dictum de differentis includit.

RESPOND. Distinctas has esse propositiones, Ens quod predicatur esse analogum, & ens quod comparatur, ad ea de quibus predicatur, est analogum. Secunda propositio vera est: Prima autem falsa est: Ordinariè enim ens quod predicatur de differentis univocum est: quia ordinariè predicatur ut aliquid universalissimum & abstractissimum, in sua autè abstractione, non importat differentias.

INSTABIS III. Ergo aliter sumitur ens, dum predicatur de differentis, & aliter dum accipitur comparative ad ea de quibus predicari potest.

RESPONDETUR. Quòd aliter, & dum predicatur, ordinariè predicatur universale; compara-

tivè autem sumptum si predicetur, particularem non nisi propositionem facit.

NOTANDUM. Insuper hic est quòd illud ens ut sic acceptum & predicabile de suis inferioribus importet comparabilitatem sui ad differentias, sicut & universale predicabilitatè de inferioribus. Et sicut predicabilitas, ita & comparabilitas dupliciter spectari potest. Primò tanquam positiva aliqua ratio, sic sumpta dicit exigentiam ad comparari vel predicari, sicque sumpta predicabilitas dicit inferiora, destruitque univocationem, quia dicit id quod dicit ordinem cum inferioribus. Secundo spectari potest predicabilitas & comparabilitas negativa, in quantum illa ratio utpote communis, patitur se comparari ad multa, de quibus illis predicari, sic sumpta non importat differentias, habetque se potius per modum necessarij prærequisiti ut predicari vel comparari possit, quia per illam abstractionem extrahitur à statu reali, in quo non datur ulla ratio communis, quæ sola comparari potest; nec tamen exigit positivè illam sui comparationem; quia nihil refert, ut ita dicam, illi enti abstracto, quòd accedat illi alter ille actus comparativus, vel non accedat.

OBJICITUR II. Quòd semel est univocum, semper est univocum, ergo nec ens unquam jam erit analogum.

RESPOND. Falsum esse antecedens. Quia Ly Canis si sumatur per ordinem ad latrabile est univocum, & tamen non semper est quid univocum, casu scilicet quo comparatur etiam ad natativum, quod est piscis. Adde quod semel est univocum, semper est univocum, servatà ratione propter quam est univocum, quæ non servatur si comparatur Ens ad differentias, non servatur inquam ex dictis rationibus: ad eum modum quo & animal habet conceptum præcisum à differentis, desinit tamen esse tale & non involvens differentias, si comparatur ad differentias. Breviter ergo ens pro statu abstractionis est univocum, quia in hoc statu nec ipsum dicit differentias, nec importat aliquid connexum cum differentis; si autem sumatur comparative ad differentias, ipsa comparatio cum differentis, est connexa cum differentis.

OBJICITUR III. Licet animal prout est à parte rei sit ratio conveniendi; in quantum autem identificatur rationali sit ratio differendi, tamen animalitas est quid univocum, ergo etiam ens in quantum comparatur ad differentias erit univocum.

RESPONDETUR. Disparitatem esse. Quia ratio analogiæ non spectatur penes statum realem, status autem entis comparative ad ea de quibus predicari potest, est status intentionalis, quid enim comparativum est nisi nostra intentio? Quod si analogia ex statu reali non desumitur, cum non nisi in statu reali animal identificetur differentis, non nisi in statu reali erit ratio etiam differendi. Nec unquam sub nomine animalitatis dicitur de differentis formaliter, secus ens. Unde sub nomine animalis non est ratio differendi.

Cate-

Cæterum posset quis alia via salvare Analogiam Entis, est tamen dicere, quod Analoga habeant conceptum perfectè unum; nempe quia præcindunt & ab hoc & ab illo particulari analogo, & per hoc salvatur, quod habeatur conceptum perfectè unum. Quia tamen illa ratio ut sic, est abstracta à rationibus conveniendi & differendi sub eodem nomine ipsa etiam erit, ut sic ratio conveniendi & differendi, adeoque Analoga, cum Analogum, sit ratio conveniendi & differendi sub eodem nomine.

QUÆSTIO II.

De Ente prout possibile est.

PRÆMITTO I. *Possibile dupliciter spectari potest.* I. ut contraponitur, actu existenti; & sic AntiChristus dicitur possibilis. II. Ut est quid commune, tam actu existenti, quam ei quod non existit, quamvis ei non repugnet existentia, & in eo sensu quod existit, dicitur esse possibile, ut existat. Prioris generis possibilitas non competit Deo, cuius esse est existere; non competet item creaturæ, quæ ab æterno existeret, nisi pro priori rationis, in quo concipitur potuisse non esse, cum liberè producta sit. Secunda autem possibilitas competit Deo, & creaturæ, etiam ab æterno existenti, & omni ei, quod chimæra non est. Prior illa possibilitas vocatur possibilitas physica, posterior possibilitas Logica.

PRÆMITTO II. *Quod possibilitas physica duo dicitur.* I. Formalitatem possibilitatis sibi communè cum possibili Logico, & per hanc distinguitur ab omni eo quod ens rationis est. 2. Importat convenientiam actualis existentia. Sed circa hoc subest aliqua difficultas. Si enim possibilitas dicit carentiam suæ actualis existentia, hoc ipso dicit carentiam sui, nam existentia rei non distinguitur à re.

EXPLICARI potest I. Ex Oviedo hinc Puncto 1. n. 15. quod scilicet aliud sit dicere ens possibile possibilitate physica non esse, seu non existere; & aliud quod sit illud ens, negatio seu carentia existentia. Quod probat. Tum quia cum prima sit quæstio de re, an sit; II. Quid sit? cum possibile ens dicatur non esse, non est ulterius procedendum puid sit? adeoque an sit negatio existentia, vel non, illa possibilitas. Tum quia quamvis vera sit hæc propositio: homo non est equus; falsa tamen hæc: quod homo sit negatio equi; ita etiam vera erit hæc propositio: ens possibile non existit, falsa tamen hæc, ens possibile est negatio existentia; licet verum sit tunc temporis, cum non existit possibile, dari in rerum naturâ negationem talis existentia, quæ negatio distinguitur ab illo, cuius est negatio, consequenter quando possibile reducitur in actum existentia, non convertitur negatio existentia, in ipsam existentiam, sed tantum incipit esse, quod antea non erat, absque ullâ conversione negationis in habitum, & absque ullâ mutatione illius rei, quæ

producitur, quæ ante sui productionem, nec in se, nec in aliquo sui erat. *Hæc explicatio*

NON SATISFACIT. Tum quia demus, quod homo non sit negatio equi, tamè necessario importat & dicit esse ipsius, negationem equi: Sic in præsentia, demus, quod possibile non sit negatio existentia, ad minimum dicit & importat negationem existentia; si importat negationem existentia ut volebat argumentum, importat negationem sui ipsius, cum existentia sit illud me ipsum. Tum quia: an debeat dici ens possibile negatio existentia, an verò debeat dici non existere, est quæstio de voce: in re enim quod non existit, dicit negationem existentia, reditque argumentum quod in re possibilitas dicat negationem ipsius. Tum quia cum non existit possibile, verum est dari negationem talis existentia, at quid dicit negationem talis existentia? Nōne ipsum possibile? quomodo ergo non dicit negationem sui?

EXPLICARI potest II. Quod scilicet idè possit dicere negationem sui ipsius, sed aliter accepti. Sic v. g. Petrus venturus, quid est nisi ipse Petrus, pro ut pro nunc non venit: venturus autè postea; ubi aliter acceptus Petrus, dicit negationem sui ipsius, hinc. Unde etiam possibile, dicit negationem sui aliter accepti; nam in recto dicit conditionatam suam existentiam, quod scilicet sit id quod si existeret non implicaret contradictionem; in obliquo autem dicit negationem existentia actualis pro nunc; Hæc explicatio cæteroqui bona.

NON SATISFACIT plenè. Tum quia infra videbimus quod possibile non dicat conditionatam existentiam primò. Tum quia conditionata existentia ab actuali solo statu differt. Quæro ergo quid hic negatur: non solus status; quia negatio status est impertinens; Si autem negetur ipsa existentia, redit argumentum: quod possibile dicat negationem sui ipsius.

EXPLICARI potest III. Supponendo imprimis quod possibile, de quo in præsentia, à parte rei nihil omnino sit actuale, sed totam difficultatem procedere de modo concipiendi; an scilicet debeat concipi possibile tanquam negatio sui. Ut modus concipiendi rectè formetur ostendaturque debet, quomodo ens possibile non dicat negationem sui ipsius, ita discurrere possemus. Ut videlicet possibile dicat ens nominaliter acceptum in recto, seu acceptum pro radice essendi, ut autem dicat in obliquo negationem entis particulariter seu pro existentia accepti. Unde jam possibile non dicit negationem sui in recto accepti, licet dicat negationem sui h. e. alicujus identificabilis sibi pro statu reali, & dum extra causas ponetur. Quod si non erit negatio ejusdem de eodem, non erit vera contradictio; consequenter nec jam idem) ex modo concipiendi, de quo hic in dicta difficultate) negabitur de se ipso. Addo signanter; quod ens possibile importet rationem entis, licet simul importet quod nihil sit physice, seu importet negationem suæ existentia in

statu physico, consequenter quādo possibile physice ponitur extra clausas non transit formaliter loquendo negatio in habitum, sed ens in recto importatum, dicit formalitatem quam antea negabat, quā dicta formalitas tollit negationem existentiae, quam antea ens dicebat.

PREMITTO III. *Totam difficultatem in praesenti esse de possibili Logice spectato*, in quo nimirum illud consistat:

DIFFICULTAS I.

Quis sit Possibilitatis Conceptus per alios?

DICENDUM I. *Possibilitatis conceptum non esse, posse à Deo creari*. Est contra Hurtadum, qui possibilitatem volebat esse, meram denominationem extrinsecam, ab omni potentia Dei, potente creaturam ponere.

PROBATUR I. Si possibilitatis conceptus, stat in posse produci à Deo, vera esset hæc universalis. Omne quod chymara non est, potest à Deo creari. Quod posita illa sententia deberet esse vera dicta propositio. Ratio est. Quia non esse chymaram, est necessario connexum cum quocumque possibili, si est connexum; tunc si verum est omne possibile posse creari; verum erit omne quod non est chymara, posse creari. Sed vera est hæc particularis, aliquid quod chymara non est, non potest à Deo creari, ergo prior illa debet esse falsa, utpote contradictoria veræ. Quod vero illa particularis sit vera probatur. Deus ipse non est Chymara, & tamen creabilis non est, ergo aliquid quod Chymara non est creabile non est.

RESPONDEBIS. Conceptum possibilitatis creatæ esse, posse creari; non verò conceptum possibilitatis increatæ.

CONTRA. Tum quia vel hinc datur conceptus possibilitatis ut sic vel non datur? si non datur non responderetur ad quæstionem, quia hinc de possibilitate ut sic quæritur: si datur, & est prædictus, etiam Deo convenire debet & ejus definitio. Tū quia falsa est hæc propositio, Deus est impossibilis: ergo vera hæc, Deus est possibilis, & tamen non est creabilis; ergo possibile absolute non est idem quod creabile. Tum quia idem sic aliter proponitur. Hæc propositio Deus est possibilis est vera, ergo & prædicatum illius est verum; si verum, da illius sensum, & hic erit conceptus possibilitatis ut sic, depurando eum à ratione creati & increati. Et licet quidem possit dici de Chymara per aliquorū sententiam, quod crearet illā Deus si non implicaret, non potest tamen dici quod creabilis esset Deus si creari posset, idque ideo quia sicut ex illo Chymara conditionato creari non sequitur absoluta possibilitas sed impossibilitas Chymaræ, ita & ex conditionato creari Dei sequeretur absoluta impossibilitas Dei.

PROBATUR II. Vel est Chymara ex se possibilis, & impossibilis tantum ex parte Dei, vel certe est impossibilis tam ex se quā ex parte Dei. Si possibilis est ex se, ergo per te est ex se creabilis; nam per te possibilitas stat in posse creari, ergo

etiam creabilis erit ex parte Dei, aliàs aliquid creabile ex se, non posset creari à Deo, possibilisque esset perfectior omnipotentia, nempe creativa omnium, quæ ex se creari possunt. Quod si dicis Chymaram ex parte Dei esse possibilem & tantum ex parte sui esse impossibilem. Ergo apparet possibilitatem non stare in eo, quod est posse Deum creare, quia etiam impossibilitas non stat in eo, quod est à parte sua Deum aliquid creare non posse, cum impossibiles Chymaras possit à parte sua creare Deus. Quod si impossibilis est Chymara tam ex parte sui, quā ex parte Dei, ergo etiam possibilitas rerum creaturarū stabit tam in possibilitate ex parte sui, quā in possibilitate ex parte Dei, & non tantum in solo posse creari à Deo.

CONFIRMATUR I. Quia in illo consistit formaliter ratio possibilis, quod pro ultima ratione reddi potest, eaque à priori, cur aliquid pertineat ad conditionem verè entium, sed posse creari non est talis ratio: Quod probatur: Quia si quæram, quare sit Petrus possibilis? Respondebis, quia illum potest Deus creare, sed de hoc ipso quærere restat cur à parte sua Petrus sit talis, ut possit creari terminareque ut ita dicam, actionem illam Dei, & non possit v.g. Chymara?

CONFIRMATUR II. Quia possibilia in specie non solum ab extrinseco sunt talia, sed etiam ab intrinseco: & sic resibile, cognoscibile, amabile, non solum sunt denominationes extrinsecæ, sed important aliquid etiam intrinsecum in suo genere; cur idem in præsentia dici non poterit?

CONFIRMATUR III. Quia ratio entis, ratio essentiae, non sunt denominationes merè extrinsecæ; ergo etiam & possibilitas non est denominatio merè extrinseca.

PROBATUR III. Possibile est ut possibilitas præter denominationem extrinsecam importet etiam aliquid intrinsecum: Ostende enim in hoc implicantiā: ergo dicit istud intrinsecum; nam quod est possibile, illud possibile dicit; nam possibilitas possibilitatis hoc ipso quia possibilitas est, fundat ut illud verè sit possibile.

Addo possibilitatem extrinsecam rectè desumi ab omnipotentia: imò hæc possibilitas extrinseca est actu ab æterno, quia possibilitas extrinseca est in aliquo sensu ipsa omnipotentia Dei: Dixi in aliquo sensu, quia sumendo possibilitatem pro formalitate affixa, ut ita dicam ipsi enti, de cujus possibilitate quæritur: & quæ pullulat ex habitudine, quam ad illud dicit omnipotentia, in isto sensu non est actu ab æterno physice, quia cum extra Deū ab æterno nihil sit, nec actu erit illa formalitas, quæ concipitur pullulate, essetque forma intrinseca, ipsius possibilis.

OBJICITUR I. Nihil potest intelligi dicens essentialiter ordinem ad aliud sine ordine ad aliud, possibile dicit ordinem ad Dei omnipotentiam, ergo sine illo ordine intelligi non potest.

RESPONDETUR. Ad hoc argumentum infra in Logicis, ubi de primo essentiali conceptu absolutorum,

torum, ubi inter alia dicitur, quod cum absoluta adeoque & possibilis dicantur non nisi secundo essentiali ordinem ad aliud, possint sine hoc ordine, intellectu nostro sola primo essentialia pensante, concipi.

INSTABIS. Possibilitas primo essentialiter dicitur ordinem ad aliud, quia primo essentialiter accepta, non est ens à se; ergo ab alio.

RESPONDETUR. Primo essentialiter acceptum possibile, neque esse ens à se, neque ab alio, quia possibile ut sic, est quid superius istis speciebus & membris dividendis: & quamvis quidquid est à parte rei physicè sit, vel ens à se, vel ens ab alio; ratio tamen metaphysicè superior potest ab utroque hoc abstrahere. Alia Methodo alii respondent, quod possibile adæquatè cognitum dicat ordinem hunc, secus possibile etiam creatum, inadæquatè tamen cognitum.

OBJICITUR II. Creatura antequam Deus illas possit creare non sunt possibiles, ergo possibilitas illarum sola est denominatio extrinseca.

RESPONDETUR. Quod possibilitas intrinseca: à nobis concessa non debeat re esse prior potentia Dei potente illam producere: cum enim possibilitas ista competat rei ab æterno, omnipotentiaque Dei sit ab æterno, non debet illa possibilitas intrinseca esse prior omnipotentia potente creare illam, quia in æternitate non est unum prius alio, vel tempore vel instanti. Quod si quæstio procedat, an saltem conceptu sit prior possibilitas intrinseca præ possibilitate extrinseca, in eo sensu respondendum affirmativè, adeoque negando antecedens.

OBJICITUR III. Si possibilitas non petatur ex ipsa omnipotentia divina, possibilitas non erit dependens & subdita Deo.

RESPONDETUR. Possibilitatem ut sic non debere esse subditam Deo, quia est ratio etiam Deo communis, qui sibi ipsi non est subditus. Et quia subditio spectatur penes statum realem & physicum, in quo, esse possibile, cum eo quod est productum à Deo, identificatur, sit, ut adhuc possibilitas non quidem pro statu metaphysico, & inadæquatè spectata, sed pro statu physico sit Deo subdita; unde adæquatè considerata possibilitas, dicit in se imbibitam indigentiam Dei ut existat.

DICENDUM II. Possibilitatem non rectè explicari tanquam per aliquid primum, per hoc, quod sit entitas non involvens contradictionem si existat; est contra Arriagam, Oviedo & alios.

PROBATUR I. Quia propositiones æternæ veritatis non habent hunc sensum conditionatum, ut inferius explicabitur: ergo nec possibilitas bene explicabitur per dictum sensum conditionatum. Et cum hic quærat de possibilitate tali, quæ ex modo concipiendi sit prior præsuppositione præ ipsa omnipotentia Dei, hoc ipso non poterit explicari per conditionatam existentiam, quia sicut absoluta existentia absolute operantem omnipotentiam, ita existentia conditionata, conditionatè operantem omnipotentiam supponit; ab

iusdem enim principiis effectus absolutus & conditionatus pendere debet.

PROBATUR II. Ipsa existentia conditionata est possibilis, estque ad illam per modum generis possibilitas ut sic, tam enim de existentia absoluta, quam de conditionata bene prædicare possumus, est possibilis. Ergo possibilitas ut sic per conditionatam existentiam, utpotè tanquam per aliquid inferius, non rectè explicatur.

PROBATUR III. Possibilitatis vel est passio metaphysica existentia, vel est essentia possibilitatis: si est passio metaphysica, ergo pro primo conceptu possibilitatis poni non potest: Quia passio non est de primo essentiali conceptu radices suæ, quod autem illa existentia sit existentia conditionata, non extrahit illam à ratione passionis. Quod si existentia est essentia possibilitatis. Contra erit. Tum quia infra constabit illam esse non nisi accidens metaphysicum. Tum quia si existentia est essentia possibilitatis, Ergo possibile non erit superius essentia & existentia, sed possibile erit idè quod ens participialiter, ergo ulterius creaturam reddi à Deo vel causam secundam existentem, erit reddi possibilem, huiusque propositionis existentia est possibile quid, erit sensus hic, existentia est existens; & de quo non potest prædicari existentia, de illo etiam non potest prædicari possibile, quod tamen falsum est, quia possibile potest dici de ente nominaliter accepto, non autem potest de illo ente, dici existentia.

OBJICIES. Si possibile dicatur esse ens quod si existat non involvit contradictionem: distinguitur per hoc à chimæra, & erit quid commune tam enti actuali, quam enti perenti esse actuale. Rursus potest pro ratione reddi cur Deus possit producere Petrum & non Chimæram, ergo hæc formalitas bene explicat possibilitatem.

RESPONDETUR. Quod per conditionatam existentiam omnia quidem salventur, quæ assumit objectio, sed non salvantur primo.

Ex hæcenus autem dictis facile alia explanationes impugnari possunt.

DIFFICULTAS II.

Quis sit Conceptus Possibilitatis?

DICENDUM est, Quod possibile sit ens ipsum prout est radix nexus essentialium prædicatorum, ad quem nexum sequitur, non implicare contradictionem. Quod ipsum

EXPLICATUR. Non dico ens esse id quod non implicat contradictionem, quia quamvis ista duo in re idem sint, tamen distinguuntur in ordine ad nostros conceptus: Prius enim est esse quam dici, adeoque prius erit esse connexionem essentialium prædicatorum, quam non implicare contradictionem. Ex ipsa apprehensione impossibile, est quid negativum, ergo oppositum illi possibile, debet esse quid positivum in esse, quamvis possit esse negativum in significari. Unde etiam in modalibus possibile sumptum pro communi ad contingere & necesse.

necessarium, affirmativum modum importat; & quia hoc quod est non implicare contradictionem, est quid negativum, ideo est tale, quod entis positivi, quale est possibile, primo essentiali conceptum formare non potest. Denique legitima hæc est consequentia tanquam à posteriori ad prius, non implicat contradictionem, ergo habet radicem nexûs essentialium prædicatorum, omne enim dici, non est de se & ex se, sed ratione aliûs, hoc est ratione ipsius esse.

Quod si quæras: quis sit iste nexus essendi seu essentialium prædicatorum? Hic nexus non aliter explicari potest, quam per inductionem, nam v. g. manifestè est quid sit possibile homo, diciturque nexum rationalis cum animali, quem nexum non dicit hircus & cervus in Chimæra, quæ est quid manifestè impossibile.

Rursus connexio debet esse inter duos terminos, quorum unus non sit non esse alterius, & si non sit non esse alterius, illa omnia erunt possibilia: Si autem unum sit, & aliud sit non esse illius aliûs, quod est, hoc ipso impossibile illud erit: Et ita quia animal dicit esse, cuius esse negationem, non dicit rationale, sit ut animal rationale, sit quid possibile. Quia verò hircus est esse, cuius negationem dicit cervus, sit ut hircocervus, sit quid impossibile.

PROBATUR I. Quia hæc definitio convenit omni, soli, & semper possibili, proceditque per prima reperibilia in hoc genere.

PROBATUR II. Per nihil aliud commodius describi potest ens possibile, de cætero etiam nullo vitio laborat prædicta explicatio. Ergo. Prima pars antecedentis probatur. Si enim per aliquod aliud commodius describi posset possibile, maxime describeretur per illam conditionatam existentiam, sed per illam non circumscribitur, ut probatum supra. Et insuper inde colligitur, quia ens per illos est, quod dicit aptitudinem ad existendum; hinc per illos ens possibile, erit id, quod cum dicit aptitudinem ad existendum si existat non implicat contradictionem, quæ explicatio videtur ridicula. Deinde impossibile omni existentia, non hoc ipso formaliter impossibilis esset essentia, ergo essentia possibilitas, non rectè explicatur per conditionatam existentiam. Denique accipiamus hanc propositionem; si Petrus existeret non involveret contradictionem, rogo quem habeat sensum? imprimis non potest habere hunc; quando existit, vel existet, non involvet contradictionem; quia sic propositio illa non absolveret à tempore, sed alligaretur præsentis vel futuro. Non potest etiam habere hunc sensum: quando existeret non implicaret contradictionem, quia de DEO existente non posset aliàs sine falsificatione dici quod sit possibilis, quia non potest de illo dici, quod quando existeret non implicaret contradictionem, quia de facto existit; sensus

autem absolutus tollit conditionatum. Quod si dicas proportionatè debere accipi illam existentiam. Contra erit: quia jam non bene explicas possibilitatem, quia hæc explicatio debet esse talis, ut eadem invariata, omni statui conveniat.

PROBATUR III. Apprehender intellectus hanc propositionem, Petrus dicit nexum essentialium suorum prædicatorum, ad quem sequitur quod non implicet contradictionem, nihilque cogitet de existentia conditionata, per hoc ipsum sufficienter apprehendit Petrum non esse Chimæram, tanquam per rationem primam, & non petrum prædicatum ab aliquo accidentali, ergo sufficienter per illos terminos apprehender possibilem, ergo ulterius non per illam conditionatam existentiam explicatur possibilitas.

OBJICITUR I. ex Oviedo. Illa connexio non potest dici æterna, quod si æterna non est, quid habeat lapis non existens, quod sit actu possibilis.

RESPONDETUR. Non esse illam connexionem ab æterno importantem esse existentiale ab æterno; esse tamen æternum fundamentaliter, de quo infra.

INSTARI potest. Chimæra etiam dicit connexionem prædicatorum essentialium & tamen non est possibilis, ergo possibilitas per illum nexum non rectè explicatur.

RESPONDETUR. Chimæram non dicere connexionem suorum prædicatorum essentialium, sed potius disconnexionem, solumque nexum disconnexionis, consimiliter ac concordēs in discordando dicuntur concordēs, quomodo enim necti illa inter se possunt, positio esse, cum negatione illius esse.

OBJICITUR II. Si possibile esset ipsum ens dicens nexum prædicatorum, ad quem nexum consequatur non implicare contradictionem, possibile in recto esset ipsamet entitas, quæ postea actu est vel esset futura: Sed possibile non est ipsamet illa entitas quæ est vel esset actu futura, quia aliàs ens ut sic, non esset superius ente actuali & possibili.

RESPONDETUR. Imprimis per nos possibilitatem non explicari per ordinem ad existentiam, hinc non videtur nos petere argumentum. Sed ex alio etiam principio respondetur objectioni, quod scilicet Ens in definitione possibilis positum, sit ens commune ad ens nominaliter, & participialiter; hoc autem prius est, ipso possibili.

INSTABIS. Ad ens actuale non potest se habere per modum prædicati ens possibile, nec hæc duo possunt esse idem, quod tamen requiritur ad omnem prædicationem; quia illorum unum, non potest prædicari de altero, quibus inter se comparatis, conveniunt contradictoria prædicata; enti autem actuali & possibili

conveniunt prædicata contradictoria; quia ens actuale est ens simpliciter, possibile non est ens simpliciter: II. Ens possibile est ens ab æterno, actuale non est ens ab æterno. III. Possibile identificatur non enti existentialiter, actuale non identificatur non enti existentialiter &c.

RESPONDETUR. Ea de quibus verificantur prædicata contradictoria ratione status, non possunt esse idem ratione status, possunt tamen esse idem ratione communis formalitatis in illo statu intelligibilis. Sic v.g. de Petro Sene & eodem Juvene verificantur duo prædicata contradictoria, sed ratione status ætatis, quo tamen non obstante, eadem formalitas entitatis sub utroque statu intelligi potest, hoc est eadem ratio animalis & rationalis, quod si eidem ratione diversi status possunt convenire diversa prædicata, poterunt convenire & Enti actuali & possibili. Jam autem diversitates quas adfert objectio, sunt petite ex alio & alio statu. In particulari autem ad adlatam diversitatem prædicatorum respondendo dici potest, quod ens possibile non sit ens simpliciter, nomine entis simpliciter accipiendo ens existens, quod ipsum prædicatum, habetur ratione status. Ad II. si per Ly est, intelligatur existit, falsum est, quod hoc sensu sit ab æterno possibile; si autem per Ly est intelligatur quod importat nexum prædicatorum essentialium vera est propositio. Sed inde petibilis diversitas est ratione status, quod scilicet status existentie non sit æternus. Ad III. Illud merè etiam est petatum ex statu; conveniunt autem omnia in hoc, quod est dicere radicem nexûs prædicatorum.

OBJECITUR III. Ens prout possibile nunquam potest existere, quia purè possibile importat negationem existentie, ergo possibile & existentia non est idem.

RESPONDETUR. Imprimis hoc argumentum non petere conclusionem, sed ad vim etiam ejus attendendo non concludit, quia quamvis ens possibile retentâ purâ possibilitate, nunquam possit existere, potest tamen existere non retentâ possibilitate purâ, neque tunc convertitur negatio existendi in existentiam, sed idem ens, acquirit secundum diversitatem status, alia connorata.

DIFFICULTAS III.

Attinguntur aliqua Possibilitatem concernentia contra Recentiores.

EX modo præactis de possibilitate.

HABETUR imprimis. *Possibilitatem rerum ab æterno nihil in se actuale esse, quod sit actu nemine cogitante.*

RATIO. Tum quia nec essentia rerum sunt actu ab æterno: de quo, ubi de ente prout es-

sentia est. Tum quia illa actualitas non deberet esse physica, aliàs conjungeretur existentie, ergo deberet esse actualitas metaphysica. Actualitas autem metaphysica, est actualitas intentionalis, adeoque actualitas, quæ non est actu nemine cogitante, qualis deberet esse illa actualitas possibilitatis, in se, ab æterno. Tum quia ex nullo fundamento majus jus habet possibilitas ad esse actu ab æterno, quàm habeat universale ad esse actu à parte rei, & tamen hoc per nos non est à parte rei actu, sed fundamentaliter.

HABETUR Deinde, *Possibilitatem hanc esse actu ab æterno quoad suum fundamentum*; idque ex eo. Advertit intellectus creatus ad Omnipotentiam impotentem producere hircocerum, potentem autem producere hominem, advertit ad intellectum divinum non noscentem conjungibilitatem realem hircocervi, noscentem autem conjungibilitatem animalis & rationalis, advertit ad voluntatem divinam impotentem amare hunc nexum hircocervi, potentem autem amare nexum hominis, eruitque conceptum talis nexûs, qui est possibilitas passiva respondens Omnipotentie: possibilitas objectiva omnicogitativitati: possibilitas eligibilis vel amabilis respondens voluntati.

HABETUR. Denique fundamentum, ut hæc *Possibilitas possit reduci intentionaliter in actum*; hoc ipso enim non esset salvabilis ratio fundamentalis, nihil enim fundaret, hocque reductum intentionaliter in actum erit quoddam actuale esse, eritque actuale reale prout reale opponitur ficto, non autem prout opponitur intentionali, procedenti cum fundamento in re, ut colligi potest ex dicendis de universalibus in communi, de præcisionibus objectivis &c. Hocque appellari potest possibilitas passiva, objectiva, intrinseca intentionaliter spectata, &c.

Quod autem debeat talis conceptus possibilitatis admitti idque metaphysicè spectatæ, ostendunt rationes contra Hurtadum adlatæ. Dixi possibilitatis metaphysicè spectatæ, quia illa physicè ab æterno nihil est, Physicumque esse ab æterno non habet nisi in Omnipotentia, sicut etiam physicè spectatum universale, non aliud est, quàm singularia, physicè item spectatæ essentia, non aliud sunt quàm res existentes, & physicè spectata relatio, non aliud est quàm duo extrema.

RESPONDEBIS. Sequetur ex dictis, illud esse actuale intrinsecum creaturarum possibile, distingui solâ ratione ab illo fundamento, nempe ab essentia Dei, Omnipotentia, Scientia, &c. Sic universale formaliter quoad suum esse objectivum acceptum, solâ ratione distinguitur à singularibus, & tamen terminus Omnipotentia, non solâ ratione distinguitur ab Omnipotentia.

CONTRA est, quia non in omnibus est proportio

portio inter esse possibile creaturarum ab aeterno, & inter universale formaliter, sed tantum in neganda utrique actualitate aeterna distincta creaturis possibilibus, non sequetur ab aeterno non dari terminum omnipotentiae, licet nullam actualitatem ille terminus habeat; Sicut nec habet universale actualitatem ante operationem intellectus praescindentem. Hinc actualitas illius termini, non est nisi per rationem, totaque illius actualitas est non nisi in omnipotentia; sed ratio termini non est per rationem; nam non ratio facit quod omnipotentiae potenti producere Petrum respondeat Petrus potens produci, licet ille Petrus ita respondens nullum esse actuale habeat ab aeterno. Brevis ergo actualitas aeterna termini possibilis, est non nisi ratione distincta ab omnipotentia, sed ratio terminandi est nemine cogitante distincta.

NOTO. Cum omnipotentiae relatae ad creaturas possibiles sit relatio transcendentalis, non requirit actualitatem sui termini. Unde etiam hoc quod terminative respondetur relationi illi transcendentali, quam dicit omnipotentia ad creaturas possibiles, idem inquam erit id, in quod transcendentaliter dominium Dei extenditur. Iidem non exigit actuale esse ejus de quo transcendentaliter disponit, licet actuale praedicamentale, ut ita dicam, Dei dominium exigat esse actuale Creaturae. Sed de hoc terminativo alibi etiam discurretur.

Defenditur ergo in praesenti quod metaphysice spectata ab aeterno possibilitas, & mere quoad suum conceptum, non sit ipsa formaliter omnipotentia, sed quid respondens eidem & terminus ejusdem, sicut etiam physice & a parte rei spectata in tempore non est ipsa omnipotentia, sed ipsa singularia & existentia. Concedimus tamen oppositis quod physice ab aeterno possibilitas nulla sit nisi continentia in omnipotentia.

Ex his habitis.

ASSERO I. *Est de fide possibilitatem activam creaturarum esse Omnipotentiam.*

SUPPONO ad hoc & sequens assertum. Bonam esse hanc Categoriā, Possibilitas ut sic, Possibilitas activa, Possibilitas passiva. Quod bona sit haec Categoriā Ratio est. Quia non repugnat: non repugnantia autem Categoriā est importatio ejusdem, hocque ipso non esset bona, si illa membra non importaret. Si bona est haec Categoriā debet esse in membra distincta, nihil enim in se ipsum dividitur: si debet esse in membra distincta, unum de altero dici non debet. Ratio: quia distincta habent inter se alietatem: Si alietatem, unum non est aliud: si non est unum aliud, nec unum de alio dici potest: nam haec dictio, deberet esse vera adeoque significans identitatem, quae non habetur inter duo distincta. Hoc supposito.

RATIO asserti est, quia nomine possibilitatis activae intelligitur ens primum & necessarium, causa & principium productionis reliquorum omnium, hoc autem principium de fide est esse omnipotentiam.

ASSERO II. *Est de fide possibilitatem passivam non esse Omnipotentiam.*

RATIO. Quia haec possibilitas est terminus omnipotentiae, adeoque vel ex ipsa ratione termini distinctum quid ab omnipotentia; est autem de fide terminum omnipotentiae, non esse omnipotentiam, alias omnipotentia esset quid causabile, producibile, &c. quod est contra fidem.

ASSERO III. *Non esse cautum dicere indiscriminatim possibilitas est Omnipotentia.*

RATIO. Tum quia propositio quae in uno sensu est de fide, in alio sensu est contra fidem, non debet indiscriminatim proferri, ut in quacunque simili materia inductio ostendit. Ergo cum haec propositio, Possibilitas est omnipotentia, in uno sensu sit de fide, in alio sit contra fidem, non debet indiscriminatim proferri. Tum quia locutiones ambiguae ad diversum sensum trahibiles, in materia turpi, sunt reprehensibiles: ergo multo magis in materia fidei, erunt non usurpandae. Rursus si nihil obsit, debent assumi majores & principia quae recedunt quam maxime ab erroribus impugnantibus fidem. Est propositio Tridentini, Deum non esse aequae causam actionis virtuosae ac peccaminosae. Porro si quis dicat: Possibilitas rerum est ipsa omnipotentia, dicet etiam consequenter possibilitatem peccati esse omnipotentiam, & cum omnipotentia respectu sui aequae se habeat, aequae se habebit Deus ad possibilitatem peccati ac ad possibilitatem actionis virtuosae: quae sequela melius est si non admittatur, ut ita ostendatur aliter se habere Deum non tantum circa existentiam sed etiam circa possibilitatem peccati. In terminisque his loquendo possibilitas peccati est omnipotentia, datur ansa ad admittendas & proferendas propositiones apprimè duras. Tum quia fallacia accidentis non usurpanda, ergo nec indiscriminatim procedens propositio in materia fidei. Quae omnia in hoc fundantur. Quia locutio ad hoc est à naturā instituta, ut conformetur menti, & quia mens hoc, de hoc intelligit, & non illud, & eo modo concipit, quo concipit, ideo & locutio conformari illi debet, & eo modo objectum exprimere, quomodo concipitur: hinc si sub termino possibilitatis reluceat restricta possibilitas per formalitatem activam, etiam exprimi debet per possibilitatem activam.

ASSERO IV. *Possibilitatem non esse meram denominationem extrinsecam.*

RATIO. Tum quia, si possibilitas esset mera denominatio extrinseca, non posset dici possibilitas omnipotentia, & tamen per oppositos possi-

possibilitas est omnipotentia; sequela probatur, visum, est denominatio extrinseca, neque tamen est visum visio: cognitum, est denuntiatio extrinseca, neque tamen cognitum est cognitum (supple sine addito ut illi possibilitatem sine addito appellant omnipotentiam) Ergo & possibilitas si est denominatio extrinseca non posset appellari omnipotentia. Tum quia omnis denominatio extrinseca, cadere debet super denominabile, ut ostendit inductio: cognitum enim cadit super objectum, visum super colorem. Et Ratio est, quia denominatio non solum ex extrinseca sua ratione, requirit esse denominativum, sed etiam requirit esse denominabile, cum sit ordo ad utrumque essentialis. Unde cognitio non tantum requirit essentialiter ut sit perceptio, sed etiam ut sit perceptio objecti, adeoque requirit denominabile; ergo etiam & denominatio extrinseca, quæ habetur ab omnipotentia, in linea possibilis, requirit habere subjectum; & hoc erit possibilitas passiva; de illa ergo quero quid sit? Respondebis, Denominatio illa cadit supra essentiam, quero quid illa sit? Respondebis nihil in se intrinsecè, sed per denominationem extrinsecam. Infero ergo non ostendis subjectum illius denominationis, vel subjectum illius ponis ipsam denominationem extrinsecam. Tum quia denominatio visi ab activâ visione pendet: hoc tamen non obstante, passiva visibilitas, quæ est color, non habetur à forma extrinseca, sed aliunde. Ergo nec passiva possibilitas habetur ab activa possibilitate, quæ est denominativa, ut dicis, extrinsecè, sed aliunde debet haberi. Tum quia omne denominatum extrinsecum proficiscitur à formâ denominante, participantem pro primò formaliter, illam rationem, sic visum proficiscitur à visione, quæ per primò formaliter est de linea videndi, paries appellatur dexter à manu dextrâ, cui per primò formaliter, comperit esse dextrum. Et ratio est, quia cum denominatum extrinsecum habeat suam formam constituentem, & omnis forma, formaliter se ipsam primò, ut se ipsa formaliter primò denominatum extrinsecum, debet per primò formaliter, & ipsa esse de illa linea. Si autem denominatum extrinsecum proficiscitur à forma denominante, participante per primò formaliter illam rationem, etiam possibilitas passiva, proficiscitur à forma denominante, participante pro primò formaliter, illam rationem passivæ possibilitatis. Est autem de fide possibilitatem passivam, non competere omnipotentia, cum non sit de linea creabilis. Item omnis forma denominans, est pars intrinseca constitutiva sui denominati, ut ipsi docent, visum enim tanquam forma constituitur à visione, indubie autem possibilitatis passivæ sumptæ pro termino, non est pars omnipotentia, quæ tamen per oppositos, est forma denominans. Tum quia inintelligibi-

le est quomodo possibilitas passiva, sit denominatio extrinseca; sumus enim possibilis non est denominatio extrinseca ab igne possibili: Ergo nec possibilitas passiva, erit ista denominatio extrinseca ab omnipotentia. Tum quia in statu existentia connexio actualis prædicatorum non est denominatio extrinseca ab omnipotentia: ergo nec in statu possibilitatis connexio possibilis prædicatorum erit denominatio extrinseca; cum illa connexio sit eadem realiter, soloque statu differat, aliàs non ego essem actu, qui eram possibilis, adeoque nec essem, cum nihil sit, quod possibile non fuerit esse. Tum quia quæcunque assumatur major ad ostendum quod definitio denominationis extrinsecæ, competat possibilitati passivæ, ea vel non erit admissibilis, vel potius ostendet quod possibilitas passiva, non sit denominatio extrinseca. Tum quia omne quod denominatur extrinsecè nihil participat formaliter de illa linea in qua denominatur, si consideretur antecederet. Sic color visionis actualis vel visi actualis nihil habet antecederet ad visionem: Paries item nihil habet dextri antecederet ad situm manus dextræ, intelligibile autem est quod antecederet ante denominationem oriundam ab omnipotentia, nihil sit nexibilitatis prædicatorum animalis & rationalis. Tum quia etiam posito quod possibilitas passiva sit denominatio extrinseca, quero quid importet illa possibilitas passiva? non omnipotentiam, quia hæc est forma illius denominationis; hic autem queritur quasi de effectu illius denominantis formæ, & post quascunque responsiones formabiles tandem dici debet esse nexum prædicatorum vel ut alii loquuntur non involvere contradictionem; cur ergo illud potius non erit ipsa possibilitas passiva, & non illa denominatio extrinseca?

RESPONDEBIS. Denominationem primam non habere subjectum, supra quod cadat, possibilitas autem est denominatio prima.

CONTRA. Tum quia hoc ipsum est quod negatur, nempe possibilitatem passivam secundum sua prædicata esse denominationem. Tum quia non est major ratio, cur denominatio secunda supponat subjectum, & non supponat prima: nam utriusque ex eo par est ratio, quia dicit essentialem habitudinem denominatio ad denominabile; non haberet autem denominabile si non haberet subjectum; hæc enim verbis differunt: cumque omnis denominationis etiam primæ, debeat dari effectus formalis primarius, hic autem involvit essentialiter etiam subjectum, hoc ipso prima etiam denominatio, debet hoc subjectum habere. Tum quia quamvis prima denominatio non habeat subjectum physicum reale existens; nego tamen quod non debeat habere subjectum metaphysicè acceptum, & dicens nexum suorum prædicato-

rum

rum essentialium. Et ponendo etiam quod possibilitas sit denominatio prima, erit prima non per exclusionem subiecti supra quod cadat, sed per exclusionem denominationis antecedentis.

ASSERO V. *Possibilitas passiva est aliquid in se intrinsecè, sed metaphysicè.*

RATIO. Tum quia, si eo sensu dicatur nihil esse intrinsecè in se, quia scilicet non existit, nec est à parte rei actu nemine cogitante id omnino est verum, & à nobis supra suppositum, sed si dicatur nihil esse etiam secundum nexum possibilem prædicatorum, nihil item esse metaphysicè, nihil item esse terminativè, id certè non probabitur. Tum quia datur relatio transcendentalis omnipotentiae ad possibiles creaturas, quæ nihil sunt physicè ab æterno; neque enim relatio transcendentalis exigit terminum actu existentem, hæc relatio transcendentalis non est ad omnipotentiam; nihil enim ad se ipsum refertur: nec etiam est illa relatio sine termino, quia hoc ipso non esset relatio; ad quid ergo terminatur? quod ipsum ad quod terminatur, cum sit id ad quod terminatur, debet habere aliqua sua intrinseca; nihil enim est sine suis intrinsecis, cum rei intrinseca, & quod res est, sint idem. Et sicut non potest esse quidquam sine eo quod est, ita nec potest esse sine suis intrinsecis: & cum possibilitas passiva sit ille terminus, qui possibilitas passiva est nihil in se intrinsecè. Tum quia quæro, cur possibilitas passiva nihil sit in se intrinsecè. Respondent, quia est denominatio extrinseca ab omnipotentia: quæro, quare est denominatio extrinseca? respondetur, quia nihil in se est intrinsecè: en circulum: Quæro simul de utroque cur nihil sit in se intrinsecè possibilitas passiva? & cur sit nonnisi denominativè extrinseca? Tum quia dicitur, per communem sententiam, Verbum procedere ex notitiâ omnium rerum possibilem; procedere item Spiritum Sanctum ex amore omnium possibilem; non procedit tunc ex amore omnipotentiae, quia hæc condistinguunt Theologi; & quia procedere ex amore possibilem est procedere ex amore ejus, quod est de linea creabilis, hoc autem omnipotentiae non competit, sed nonnisi prædicatum quod creet: non procedit etiam ex amore nihili, quia hoc ipso non procederet ex amore possibilem; ex nullo enim seu ex nihilo procederet: Ergo procedendo ex amore possibilem ex aliquo procedet, illud aliquid est aliquid, ergo non est in se nihil intrinsecè, esse enim aliquid includit se & esse suum intrinsecum, ergo falsum est quod sit in se nihil intrinsecè. Tum quia quæro an sit ista arbitraria imputatio, quod omnipotentia divina non possit creare hominem, qui sit animal cum differentia Simii locutivi? si est arbitraria, ergo & hircocervum potest creare omnipotentia. Si non

est arbitraria imputatio, quæri poterit ex omnipotentia, quare tu non potes producere hominem, qui sit Simius locutivus? Respondebit, quia in me non continetur; quæri poterit, quare non continetur; cur rationabiliter (adeoque conformiter objecto) non poterit inquiri: si esset possibilis nonne illum contineres? cur rationabiliter non posset respondere Omnipotentia, continerem. Ergo continentiae resolutorium per ordinem ad nostros conceptus erit possibilitas, & non continentiae, impossibilitas objecti; ergo illa impossibilitas & possibilitas, est impossibilitas & possibilitas; ergo falsum erit, quod possibilitas passiva nihil sit in se intrinsecè secundum datam explicationem. Et sicut dū quæro quare Deus non cognoscit Petrum cornutum? legitime responderetur, quia cornua non habet: ita & in præsentia. Ut tandem finem habeat responsio ponenda est tam in omnipotentia, quam in omni scientia duplex determinatio continentiae: Prima formalis intrinseca, & hæc habetur ab & in ipsamet entitate omnipotentiae, ut contineat omnia possiblem; Secunda determinatio est extrinseca & transitiva, & hæc cur non possit haberi à possibilitate nulla est ratio; & si potest haberi, habetur; nam in necessariis & essentialibus posse haberi, arguit habere: perfectiorque per hoc statuatur omnipotentia, quia multa rejiciuntur, in objecti conditionem.

RESPONDERI POTEST ex Mauro. Non posse hujus dari rationem distinctam à Deo; quæ sit distincta à Deo; quia est ipse ratio prima omnium rerum; licet possit dari ratio identificata cum Deo.

CONTRA. Etiam in statu existentiae Deus est ratio prima omnium rerum, & tamen hoc non obstante dantur rationes ex ipsis objectis à Deo distinctis petibiles. Imò non est philosophicum dicere, ideò ignem calefacere quia Deus noscit illum vel vult calefacere: Ergo & in præsentia idem dicendum. Deinde redit argumentum factum, quod non repugnet pro causali adferre cur prima ratio omnium rerum quæ est Deus non possit producere hircocervum, quia est impossibilis vel dicens disconnectionem suorum prædicatorum, si non repugnat id pro causali adferre, hoc ipso pro causali adferri debet, nam in necessariis à posse, tenet argumentatio ad actum, eritque adhuc Deus ratio prima in genere efficientis Ideæ &c. sed non prima & ultima in ratione resolvendi interrogationes.

* *

Punctum

Punctum Difficultatis 1.

Solvuntur Objectiones.

OBJECIT I. Maurus Quaest. 47. Logica. Deus est adaequata potentia producendi creaturas ex nihilo omnino creaturarum; sed si requireret ex parte creaturae aliquam possibilitatem passivam, Deus non esset adaequatissima potentia producendi creaturas ex nihilo omnino creaturarum, eo pacto, quo quia ignis ad incendendum stupam requirit aliquam incendibilitatem ex parte stupae non habet potentiam adaequatissimam producendi incensionem stupae omnino ex nihilo.

RESPONDETUR. Negando Minorem. Negando item, quod ignis non habeat adaequatissimam potentiam producendi incensionem, licet requirat incendibilitatem. Ratio est quia incendibilitas non tribuit vires ulla & causativitatem incendiendi igni; nomine autem potentiae veniunt vires illae. Hinc distingui potest Minor, si possibilitas passiva requireretur tantquam dans vires & causativitatem Deo, non esset Deus adaequata causa concedo. Si possibilitas requireretur merè per modum termini, & capacitatis ad produci. Nego Minorem. Adde potentiam divinam producere creaturas ex nihilo existentiae creaturarum; non autem ex nihilo nexus praedicatorum.

INSTAT. Aristoteles dum negavit Deo potentiam creandi ex nihilo solum requisivit ex parte creaturae aliquam potentiam intrinsecam passivam; ergo etiam adversarii, si requirunt ex parte creaturae potentiam passivam, negant Deo virtutem creandi ex nihilo.

RESPONDETUR. Id quod requisivit Aristoteles erat potentia intrinseca passiva, sumpta pro materia & subiecto: quae enim ex nihilo existentiae producuntur, sed ex praesupposita materia non dicuntur creari: possibilitas autem passiva, quae à nobis defenditur, non est materia, cum per nos etiam Angeli dicant possibilitatem passivam ad creari, & tamen Angeli materiam non supponunt.

OBJECITUR II. ab eodem. Vel haec possibilitas passiva dicit aliquam perfectionem, vel non? si primum, est ens reale necessarium, aeternum, distinctum à Deo, quod est absurdum, quia solus Deus est necessarius & aeternus: si autem nullam dicit perfectionem, absurdum est, quod sit necessarium.

RESPONDETUR. Quod haec possibilitas passiva dicat perfectionem Metaphysicam & est ens reale prout opponitur ficto, sed non ens reale, hoc est, existens realiter, existens necessarium; hoc enim soli Deo competit: cum hoc tamen stat ut nexus praedicatorum v. g. hominis cum animali & rationali, non sit contingens, adeoque necessarius: Stat item quod exi-

gentia ut homo non sit nisi animal rationale non sit temporalis, adeoque sit aeterna, quod ipsum est illa possibilitas passiva.

INSTAT. Vel possibilitas habet hanc perfectionem à Deo, vel non? non potest dici quod habeat à Deo, quia Deus nulli communicat necessario perfectionem finitam: neque illam habet à se, quia omnis perfectio est Deus, vel est à Deo.

RESPONDETUR. Quod habeat hanc perfectionem à Deo secundum esse possibile & causabile in statu existentiae in se inclusum, licet non habeat à Deo secundum influxum aliquem actualem antecedentem statum existentiae. Adde hoc quod est esse à se duplex est, unum inveniens actualitatem existentiae, & hoc importat esse Deum, aliud esse à se, quod est merus nexus indispensabilis, & inviolabilis, & non ex placito Dei, praedicatorum rei, dicentium tamen indigentiam Dei ut extrahantur ex nihilo existentiae, & tale esse à se, non arguit esse Deum, convenitque rei in quantum possibile est.

OBJECIT III. idem. Dicere quod necessario ab aeterno detur aliquod esse reale distinctum à Deo, est parum conforme fidei principiis, quae docent omne ens reale aut esse Deum, aut à Deo factum fuisse.

RESPONDETUR. Neg. sequel. Fides autem dicit omne ens reale existens, esse Deum aut à Deo factum, non autem de ente reali, quod opponitur non nisi ficto, & necdum habet existentiam, sed solum nexum praedicatorum dicentium producibilitatem sui à Deo.

OBJECIT IV. idem. Quia fuit haeresis Manichaeorum quod ab aeterno necessario extiterint duo prima principia, alterum bonum quod est Deus, alterum malum, sed sententia ponens possibilitatem passivam actualem, distinctam à Deo ponit ab aeterno duo principia rerum, alterum infinite bonum, alterum non bonum, sed defectuosum, nimirum possibilitatem passivam distinctam à Deo.

RESPONDETUR. Manichaei ponebant duo principia in genere efficientis, quod à nobis non ponitur, sed ponitur unum principium effectivum cui respondet effectibilitas, quae est ipsissima possibilitas passiva, quae ipsa possibilitas, non est quid defectuosum, quia essentiali nexui nihil deest, ut sit essentialis nexus, & animali rationali, nihil deest ut sit homo.

INSTAT. Etiam possibilitas passiva praerequiratur ut principium passivum: Deinde illud quod praerequiratur ut res possit esse, praerequiratur ut principium: potentia enim ut res sit, manifestè est principium, sed haec possibilitas passiva praerequiratur, ut res possit esse, ergo praerequiratur ut principium.

RESPONDETUR. Nego possibilitatem passivam praerequiri ut principium passivum; quia nomine huius venit ipsa materia, quae est principium

cipium passivum; jam autem possibilitas non est ista materia. Rursus, quod praequiratur per modum activi, praequiratur ut principium, sed nego possibilitatem passivam requiri ut principium activum.

OBJICIT V. idem. Quia videtur hæc sententia procedere secundum principia Ethnicorum qui ab æterno præter summum bonum, qui est ens optimum, posuerunt alios Deos non optimos, nam præter Deum, ponitur etiam possibilitas creaturarum, quæ non est optima.

RESPONDETUR. Posuerunt Ethnici Deos non optimos, existentes tamen. Possibilitas hæc non ponitur existere ab æterno; & in se ipsa secundo essentialiter, involvit indigentiam Dei ad sui in statum existentiae positionem; adeoque nihil habet de linea Deitatis.

OBJICIT VI. idem. Quæ magis distant à divina bonitate, magis distant à divina necessitate; Deus enim est necessarius ratione suæ bonitatis infinitæ; sed possibilitates istæ magis distant à divina bonitate, quàm Dii secundarii Gentilium; Ergo magis distant à divina necessitate; Ergo si adhuc istæ possibilitates sunt necessariæ, à fortiori poterunt inferre non esse absurdum, ut dentur Dii secundarii, necessariæ.

RESPONDETUR. Neg. Minorem: Cum enim possibilitates istæ, sint nexus essentialium prædicatorum, adeoque nexus non implicantium contradictionem; è contra cum Dii secundarii implicent contradictionem, fit ut possibilitas passiva minus distet à divina bonitate; concessa autem hac possibilitate, quæ est dictus nexus, non apparet qui concedi deberet disconnexus qualis est in pluribus Diis, cumque hæc possibilitas non sit existens, Dii autem illi debeant esse existentes; hinc concessa illa possibilitate, non erit necesse concedere Deos secundarios; nihilque est absurdi concedere aliquid necessarium quoad connexionem prædicatorum, modo non concedatur necessarium quoad existentiam; quia hoc soli Deo competit, qui necessario est unus.

INSTAT. In hac materia valet argumentum quo Manichæus relatus à S. August. ex eo quod Catholicus concesserit muscam non esse conditam à Deo, intulit nec hominem: Si enim possibilitas aliqua distincta à Deo est æterna & necessaria, etiam mundus poterit esse æternus & necessarius juxta errorem Gentilium.

RESPONDETUR. Si poneretur possibilitas aliqua distincta à Deo eaque existens, & non nihil existentia, posset inferri etiam mundum existere ab æterno; sed si non ponatur illa possibilitas existens, sed capax existere, indigereq; Deo, ut in statum existentia reducat, solum sequitur poni etiam possibilitatem mundi ab æterno indigentem ut ex nihilo existentia extrahatur à Deo.

OBJICIT VII. idem, in Responsione ad secundum. Opposita sententia procedit secundum principia quorundam Ethnicorum, qui posuerunt supra Deum, qui est primus intellectus, rationem formalem Rerum, quæ non sit intellectus; tales enim possibilitates distinctæ à Deo, non sunt intellectivæ; Ergo si tales non implicantia sunt ratio cur Deus possit facere possibilia, aliquid non intellectivum est ratio potentia divinæ intellectivæ, quod est, sicut si diceretur quod prima ratio supremi intellectus, sit lignum.

RESPONDETUR. Ponentes fatum volebant illud influere in eventus felices, & infelices, tribuebantque illi vim reactivam, & administrativam mundi &c. nihil autem simile per nos tribuitur illi possibilitati, talesque non implicantia non sunt ratio omnipotentia divinæ, vel tribuentes illi vim agendi vel superaddentes illi vim intelligendi, sed sunt ratio omnipotentia hoc est, responsivum per ordinem ad nostras intentiones in re fundatas, quare hoc quidem contineatur in omnipotentia, illud non contineatur.

INSTAT. Secundum hæc principia sequitur, quod prima illa idea sit ideatum ab aliqua priori idea, ratio enim cur Deus cognoscat hominem esse possibilem & animal rationale, est veritas objectiva, necessaria & æterna, per quam homo est animal rationale, & est possibilis, sed cognitio divina est prima idea, ergo prima idea, habet rationem cui conformetur, adeoque habet aliam priorem ideam, & quia possibilitas passiva non est intellectiva, neque sapiens, sequitur quod prima idea non est intellectiva, nec sapiens, quod est Ethnicismus: Si enim aliquid non intellectivum potest esse necessario ratio primi intellectus, à fortiori aliquid non intellectuale poterit esse ratio mundi, sufficitque istam non implicantiam potentialem immistam homini ponere, tanquam rationem à posteriori, per quam cognoscamus, quod Deus possit facere hominem.

RESPONDETUR. Sicut distinguimus activam & passivam possibilitatem, ita distinguimus formalem & objectivam ideam, formalis debet esse intellectiva, secus objectiva, quæ est illud quod exprimit divina in se idea, hoc est nexus ille prædicatorum, qui interdum est nexus intellectivi, qualis est nexus prædicatorum Angeli, animæ rationalis &c. sed ipse non debet esse intellectivus, Deusq; est formalis idea prima, sed non objectiva. Idea prima formalis debet esse intellectiva, quia hæc debet esse Deus, debet esse ipse Artifex supremus, respondens ideans, ut secundum hanc ideam, omnipotentia operetur. Hancq; ideam operativam ponere non intelligentem absurdum est; idea autem ipsa objectiva, prior præ formali, potest non esse intellectiva nec omnipotens. Deinde sequitur

sequitur quidem quod ex modo nostro concipiendi pro aliqua conceptuum serie, sit prior illa possibilitas passiva, sed non prior re, nec repugnat dari prius ratione aliquid præ omnipotentia, quare hoc omnipotentia contineat, si autem est prior solum ratione, non potest esse ratio mundi ponendi, quia ratio ponendi mundi, seu effectivum illius, non debet esse aliquid non nisi Metaphysicum, sed verè existens, verè omnipotens &c. præcipue quia illi priori per rationem, nulla etiam assignatur vis, se ipsam extrahendi ad statum existentia, sed in illa possibilitate passiva, imbibitur indigentia DEI. Erit autem hæc ratio prior, quia ratio cui ipsa omnipotentia hoc producere possit, reddi debet, quia est possibile.

Punctum Difficultatis 2.

Respondetur recentioribus argumentis.

OBJECIT I. Quidam. Agens quod perfectius est, eo minus indiget ad operandum ullo extrinseco, quod habeat conditionem seu rationem comprincipii, seu conditionis ad agendum determinantis. Vnde perfectior artifex paucioribus indiget instrumentis ad efficiendum opus artis. Hinc etiam potentia creativa est perfectissima, quia non prærequirit quidquam ex parte objecti circa quod operatur. Et ratio est, quia ex S. Thoma agens in tantum agit in quantum est in actu, eoque plus potest agere, quod plus habet de actu, sed quod plus habet de actu, eo plus habet de virtute determinate, id eoque minus indiget determinari ab extrinseco ad agendum: ergo agens summe activum & plurimum habens de actu, qualis est Deus, minime indiget ullo extrinseco determinativo ad operandum, ergo non debet dari ulla possibilitas ex parte creaturarum complens Deum in ratione determinante potentis producere creaturas sed potius talis determinatio debet esse intrinseca & adæquatè identificata cum Deo.

RESPONDETUR imprimis. Concedendo totum, quia etiam ii qui admittunt cum Scotistis possibilitatem creaturarum esse ens quoddam actuale diminutum, volunt quidem illud esse objectum actuale omnipotentia, & ab illo actu distinctum, non tamen habere rationem comprincipii, nihil enim per illos saltem primò producere potest se ipsum. Deinde posset responderi cum distinctione, completivum agentis, completivum omnipotentia dupliciter cogitari posse; primò activum completivum, & hoc nullum habetur. Secundò completivum per modum objecti, termini, & circa quod, taleque completivum non repugnat habere Deum, sicque sumptum completivum est possibilitas creaturarum. Addo Majorem prout ponitur non concludere: Instantia enim quod perfectior artifex paucioribus indigeat instrumentis,

saltem universaliter non tenet, quia plura requiruntur instrumenta, ad fabricandum minutulum horologium, quam ad soleam vel clavum. Potentia creativa si comparatur ad potentiam productivam unionis hypostaticæ, si non est inferior, saltem se habent, sicut excedens & excessum; & tamen potentia productiva unionis hypostaticæ indiget naturâ creatâ, tanquam comprincipio in genere causæ, suo modo materialis. Nullo tamen tali comprincipio indiget potentia creativa.

INSTAT I. Essentialis perfectio & bonitas Dei est adæquatè identificata Deo, nec constituitur partialiter per aliquid extrinsecum: sed esse communicativum ad extra, pertinet ad perfectionem & bonitatem essentialem Dei; ergo esse communicativum ad extra seu productivum creaturarum, est denominatio adæquatè intrinseca Deo, nec constituitur etiam partialiter per ens diminutum possibilitatis creaturarum.

RESPONDETUR. Concedo totum, quia nec Scotistæ docent esse productivum creaturarum constitui partialiter per ens diminutum possibilitatis, sed solum respicere tanquam terminum. Deinde secundum dicta esse communicativum adæquatè est intrinsecum Deo spectatum secundum esse activum, non autem spectatum secundum terminum, objectum, & circa quod. Quod attinet ad Majorem, dici potest: Quod essentialis perfectio & bonitas Dei quædam absoluta est, & hæc adæquatè identificatur Deo, hoc ipso enim non esset absoluta, & alia est bonitas respectiva, hæc ex ipso titulo respectivi indiget alio tanquam termino & objecto, sed non tanquam parte, de quo alibi.

INSTAT II. Deus ita per se ipsum est principium liberum effectivum creaturarum, sicut per se ipsum Pater æternus est principium necessarium Verbi divini? Atqui ut Pater æternus generet verbum nihil præsupponitur extrinsecum, nec prærequiritur possibilitas tenens se ex parte Filii distincta à Patre.

RESPONDETUR. Etiam possibilitatem productionis Verbi prærequiri, præquisitione non physica, sed metaphysica, si enim esset impossibile VERBUM, non illud produceret Pater: sicut quia præsupponitur esse impossibilis secundus Filius, non illum producit Pater.

INSTAT III. Illud additamentum possibilitatis vel est quid posterius objectivè Deo vel contemporans, vel prius objectivè. Si est posterius objectivè, aut contemporans, non poterit dari à priori cur possit DEUS producere muscam, & non hircocervum: Si autem est prius DEO, ergo est à se, nec dependet à DEO in ullo genere causæ, origoq; mundi resolveretur in illam entitulum cæcam, quia non est sapientia; & non volentem, profluatque universum ex fatali necessitate, quæ est positio Gentilium.

RESPONDETUR. In nostris principiis nullam
† D † dari

dari entitatulam hanc, quæ sit actu nemine cogitante ab æterno. Directè ad argumentum dicitur. Possibilitatem secundum esse suum fundamentale spectatam esse ipsummet Deum: adeoque nec prius aliquid nec posterius Deo: Spectata autem secundum suum esse actuale erutum ex illo fundamento, licet sit quid metaphysicum, prius est intentionaliter, & præsuppositivè ante omnipotentiam non erit tamen physicè à se, licet pro illo statu præscindet, ab esse ab alio antecedenter, præscindatque in illo priori à dependentia per prius à Deo, origoque mundi resolvetur in illam possibilitatem non tanquam in causam, sed tanquam præsuppositum, ut causari possit; consequenter non pendeat mundus physicè à fatali necessitate, pendeat tamen à necessitate metaphysica, ut homo v.g. sit non nisi homo.

Addo illam ipsam metaphysicè spectatam possibilitatem fundare in se, ut non sit à se, sed ab alio, hoc est, ut sit objectum producibile à Deo consequenter fundare in se dependentiam à Deo: pro statu autem suo physico & reali, erit simpliciter ab alio. Et ad hoc esse Metaphysicum puto alludit phrasis Aristotelis, qui *essentias rerum* appellat *æternas, immutabiles*, & ita ut illud non esse à se, esse ab alio, non sit quidem ratione antecedens possibilitatem passivā, sit tamen illi innexa formalitas, eamque comitans pro illo etiam priori, quo possibilitas passiva præsupponitur omnipotentia, quia imbibit in se, ut dictum supra, indigentiam Dei ad existendum actu.

Addit idem, gratis poni hanc possibilitatem passivam, imò tenentes illam, declinant per Maurum ad hæresim Manichæorum ponentium duo rerum principia, unum summè bonum, alterum malum, cum etiam nos ponamus unum principium summè bonum, nempe omnipotentiam, alterum non bonum, seu expers omnis bonitatis; & tamen tanquam principium passivum, consequenter ut principium: nam potentia ut res sit manifestè, est principium rei. Sed hoc etiam additum non convincit: nam non gratis ponetur possibilitas passiva ob argumenta supra allata & infra ponenda. Imò nec arguens inculcat in argumentis possibilitatem passivam: hoc ipso enim solvisset aliqua argumenta. Mauri censura non tenet. Quia Manichæi ponebant duo principia physica, possibilitas autem passiva non est quid physicum æternum. Ponebant illa principia duo activa; Possibilitas autem passiva non agit se ipsam, negoque quod objectivus nexus prædicatorum, sit expers omnis bonitatis, cum sit ipsa rei essentia, quæ necessariò est in se etiam bona. Ille terminus principium passivum non usurpatur à nobis. Potentiaque sumpta pro termino, non potest ullo modo sine addito appellari principium.

OBJECIT II. Idem. Si daretur aliquid in se in-

trinsecè æternum ac necessarium distinctum à Deo, darentur plures æternitates à parte rei distinctæ, una scilicet competens muscæ, altera Deo, hoc autem repugnat.

RESPONDETUR. Nullam à nobis Physicam actualem æternitatem concedi possibilitati rerum; distinctam ab activa possibilitate; impossibilitas autem plurium æternitatum, est impossibilitas physicarum æternitatum, licet quod homo essentietur animali rationali non pendeat id à tempore, sed ab æterno sit fundamentaliter verum.

INSTAT I. Omne ens æternum ac simpliciter necessarium est realiter summum bonum, summum autem bonum est essentialiter unicum: Ergo hæc æternitas & necessitas non competit possibilitati. Major probatur autoritate Augustini. Et ex eo quia omne æternum ac necessarium nullam dicit imperfectionem; ergo omnem includit perfectionem, consequenter est purum & summum bonum, sicut quod nullas includit tenebras, omnem includit lucem, exclusioque unius contradictorii, est inclusio alterius. Quod argumentum pluribus dilatatur: v. g. Quod nullum habet meritum & capacitatem terminandi prudentem averfionem voluntatis; illud nullam includit imperfectionem. Omnis enim imperfectio potest esse objectum prudentis displicentiæ. Sicut omnis perfectio, objectum est complacentiæ prudentis, & omnis veritas, objectum assensus, falsitas dissensus. Atqui nullum æternum ac necessarium, est capax terminare prudentem fugam & displicentiam: Stultum enim est fugere quod evitari non potest: quia fugere quod evitari non potest, est velle ut non sit id quod repugnat non esse, quod est absurdum.

RESPONDETUR. Omne ens æternum ac necessarium physicè est summum bonum; non autem si sit necessarium non nisi metaphysicè & terminativè. Illa propositio omne æternum ac necessarium nullam dicit imperfectionem, procedit de æterno ac necessario tam Physicè quam Metaphysicè; ex ly tamen nullam dicit imperfectionem, non rectè pro omni eventu inferitur, omnem includit perfectionem; quia ad salvandum Ly nullam dicit imperfectionem, sufficit non carere sibi debitis: potest autem aliquid non carere sibi debitis, & tamen omnem in quocunque genere, non dicere perfectionem. Ut asinus in ratione asini, nullam dicit carentiam perfectionis sibi debita, neque tamen includit omnem perfectionem. Meridianus item aer, nullas dicit tenebras, & tamen falsum est, quod Lux meridiana, dicat omnem lucem. Exclusio quidem unius contradictorii, est inclusio alterius, sed negationis Lucis, non est contradictorium omnis Lux. Ad reliqua quæ adferuntur, dici potest, quod possibilitas passiva in aliquo genere prudentem averfionem

nem terminare non possit; neque enim prudenter potest aliquis velle, ne homo sit animal rationale; Possibilitasque passiva nullam includit imperfectionem, hoc est carentiam sibi debiti, adeoque includit omnem debitam sibi perfectionem, sed non omnem simpliciter & absolute, quia hoc est proprium soli bono summo; Rursus possibilitas continet formaliter suam perfectionem, eminenter non continet alias; secus summum bonum, stultequis quis vellet perire passivam possibilitatem, quia implicat illam perire ob nexum cum omnipotentia, vellet enim Omnipotentiam perire, quod est absurdum. Attendendo autem ad hoc, quod possibilitas passiva creaturarum non dicat omnem simpliciter & absolute perfectionem, ex eoque contemni possit ne in actum reducat, dici potest quod nullum æternum ac necessarium physice sit capax terminare prudentem fugam & displicentiam, quod tamen est æternum ac necessarium metaphysice potest hanc displicentiam terminare in ordine, V. G. ad suum extra causas educi & poni in statu physico, non potest tamen terminare displicentiam prudentem circa ipsum nexum essentialium prædicatorum, neque enim DEO displicere potest, quod homo sit animal rationale.

INSTAT II. DEUS sibi ipsi se solo planè sufficit ut existat, & cum sit Dominus universorum, omnia à se distincta, habet sub dominio suo; ergo potest omnia à se distincta efficaciter contemnere, & dicere, nolo ut sit aliquid à me distinctum, sufficit mea essentia infinita: quod est principium Theologicum pro unitate DEI; quod apud nos vim non habet, si enim daretur aliquid ens simpliciter necessarium extra DEUM, qualis esset possibilitas creaturæ, non posset illud efficaciter contemnere; neque illud habere sub suo dominio, ut conceditur. Unde etiam illud deberet necessariò amari eadem necessitate, quā amat se, deberetque huicenti conferre ubiuitatem, æternitatem &c. Et tamen DEUS ipsam pretiosam humanitatem Filii sui respuere absolute loquendo potest.

RESPONDETUR. Hæc omnia esse vera de Ente necessario & æterno physice, & quoad existentiam, non de ente necessario, quoad essentialium prædicatorum nexum quamvis absolventem à tempore. Deinde quero an hominem possit Deus facere asinum vel non? si potest, ergo potest produci ens rationis: si non potest, quomodo Deus habet hominem sub dominio, cum de illo disponere non possit ut voluerit: Quod procedit etiam de ipsa possibilitate passiva. Et si Oppositi recurrant, quod sufficiat ad salvandum Dominium Dei ut possit de existentia, esseque actuali disponere, idem nos dicemus. Potest consequenter dicere Deus, nolo ut existat aliquid à me distinctum, sed non potest dicere, nolo ut aliquid à me distinctum,

habeat essentialem nexum suorum prædicatorum. Ex hoc autem principio quia potest Deus dicere, nolo ut sit aliquid à me distinctum, infertur benè, ergo Deus est liber in condendo mundum. Negatur etiam quod possibilitatem secundum essentialia spectatam possit contemnere aut efficaciter respuere Deus, cum non possit dicere; nolo ut homo sit homo, & per Theologos possibilia necessariò amat Deus, necessariò ex illorum amore spirat Spiritum sanctum, adeoque eadem necessitate, licet non appetiatiue amat illa ac se.

INSTAT. III. Certum est ex fide nihil distinctum existere ab æterno, sed si essentia creaturæ ab æterno fuit aliquid in se intrinsecè, eo ipso existebat, eò quod existere aliquid, nihil aliud est, quàm esse aliquid in se intrinsecè & non pure in Causa.

RESPONDETUR. Hoc argumentum probare, quod essentialis & possibilitati passivæ non sit danda actualitas, & realitas æterna, prout illa coincidit cum esse physico, sed non probat illis non convenire Metaphysicum esse reale, prout opponitur ficto, quod quidem independenter ab operatione sit non nisi fundamentaliter, possit tamen conceptu nostro actuari, adeoque cum fundamento in re, & ita, ut veritas illius nunquam in tempore aliquo inceperit. Quando autem S. Thomas nullam admittit veritatem æternam nisi primam, loquitur de veritate existente: admittit enim S. Thomas cum Aristotele propositiones æternæ veritatis.

Punctum Difficultatis 3.

Continuatur Solutio.

PONIT aliqua idem recentior contra esse distinctum creaturarum, quæ ne contra nos militent, hic sunt expendenda.

Objicit III. idem. Eo ipso quod intelligatur cognitio mea exprimere prædicata Lapidis, secluso quovis ente diminuto resultante ex mea cognitione Lapis denominatur formaliter cognosci, ergo lapis in esse cogniti formaliter constituitur per solam cognitionem ipsi extrinsecam præcisè. Et sanè videtur omnino idem dicere, qui dicit dari cognitionem de Lapide, & qui dicit lapidem cognosci, & tamen primum non includit entitatem diminutam.

RESPONDETUR. Quidquid sit de voce, an objectum notitiæ, debeat appellari ens diminutum, positio nostra in hoc stat. Cognitio est partus intellectus & objecti, nec potest esse sine objecto, & quia dantur propositiones æternæ veritatis, debebant dari & objecta æternæ veritatis: quæ quia ab æterno non erant actu, sed non nisi fundamentaliter dicimus ex illo fundamento erui objectum illud, quod non sit idolum quoddam, quale in universalibus reje-

ctum est, sed sit illa ipsa res, cuius fundamentum habebatur, actuali cognitione atnctâ. Huic propositioni ne videatur argumentum adlatum nocere, tenendum erit, quod eo ipso quod intelligatur cognitio, intelligatur v. g. Lapis formaliter cognosci activè, adeoque haberi id, quod se tenet à parte intellectus, non tamen intelligitur lapis formaliter cognosci passivè; nam objectum illius cognitionis seu cognitum passivè, non est ipsa cognitio, sed ipse lapis, sine quo cognitio Lapidis esse non potest.

INSTAT I. Antecedenter ad cognitionem lapidis, lapis denominatur cognoscibilis per solam virtutem cognoscendi: Ergo etiam lapis redditur actu cognitus, per solam cognitionem actu existentem & lapidi extrinsecam.

RESPONDETUR. Activè cognoscibilem denominari lapidem à solâ virtute cognoscendi, passivè tamen cognoscibilis denominatur à suorum prædicatorum talitate, cuius in propositionibus æternæ veritatis nonnisi fundamentum actu habetur.

INSTAT II. Ens diminutum à quo lapis dicitur cognitus formaliter vel est extrinsecum lapidi, vel intrinsecum? Si primum, ergo tam bene potest denominari lapis cognitus à cognitione, quàm ab ipso ente diminuto; utrumque enim est extrinsecum lapidi. Si secundum; contra est, quia sæpè contingit objectum non existere dum cognoscitur: Unde tunc objectum sicut nullum habet esse actuale, ita nec potentiam receptivam intrinsecè, alicujus entitatis, quamvis diminutæ. Casuque quo à diversis duo contradictoria de eodem affirmantur, deberet objectum intrinsecè recipere duo esse objectiva utriusque contradictorii.

RESPONDETUR. In nulla sententia ens illud diminutum recipitur in objecto cognito, sed ipsum objectum cognitum vocatur ens diminutum. Directè dici potest quod illud ens diminutum (rectius diceretur objectum passivè cognitum) sit sibi ipsi intrinsecum, quoad esse cognoscibile activum, sit quid illi extrinsecum, & tenens se à parte intellectus, si autem esse cognoscibile activum tenet se à parte intellectus non poterit objectum absque illo (ut vocas) Ente diminuto, appellari cognitum.

INSTATIS III. Etiam posito quod resisteret huiusmodi ens, adhuc in illo non posset consistere possibilitas creaturæ: nam ex Perez possibilitas rei est primus conceptus rei necessariò existens à se: Si enim possibilitas hominis existeret ab alio antecedenter, jam pro illo priori homo haberet posse esse ante suam possibilitatem: Ergo cum ens istud diminutum sit posterius realiter cognitione ex quâ profuit, non potest esse possibilitas creaturæ.

RESPOND. Non satis intelligi, quomodo possibilitas passiva sit necessariò existens à se, cum id soli DEO competat, qui non est primus con-

ceptus possibilitatis passivæ; habetque possibilitas in se imbibitam indigentiam, ut à Deo ponatur, in statu existentie.

INSTAT. Postea idem arguens, impugnando phrasim hanc. Possibilitas est ens diminutum. Quæ in quantum ostendunt quod possibilitas non sit quid actuale reale nemine cogitante ab æterno, bene concludunt, in quantum autem ens diminutum accipiunt grammaticaliter pro patiente defectum debitum perfectionis, non concludunt, quia Auctores non hanc diminutionem exprimere volunt, sed quod sit illic necessitas, sed diminuta, quia necessitas non inferens existentiam, est æternitas, sed non actualis extra causas, adeoque cum diminutione.

OBJECIT IV. Objectum propositionis affirmantis aliquam actualitatem debet esse actuale, & non purè potentiale, quia omnis propositio est vera per conformitatem ad suum objectum: sed possibilitas est objectum verificativum istius propositionis affirmantis aliquam actualitatem, quâ Deus ab æterno sibi dicebat, homo est actu possibilis, seu actu non repugnat: Ergo possibilitas hominis non est quid purè potentiale.

RESPONDETUR. Propositionis affirmantis aliquam actualitatem metaphysicam, sufficit ut sit objectum actuale intentionale, sicut & universale fabricatum ab intellectu, est objectum actuale intentionale; non est tamen necesse ut propositionis affirmantis actualitatem metaphysicam, sit objectum actuale physicum; ut ita fervetur proportio & conformitas requisita. Et quia quando DEUS affirmat. Homo est actu possibilis, affirmat actualitatem metaphysicam, neque enim est ille homo actualiter physicè; ergo non debet illic quæri objectum actuale physicum, qualis actualitas physica ab æterno, soli DEO competit. Et certè illius propositionis: homo est actu possibilis, non tantum est sensus, datur actu possibilitas activa hominis, imò rigoroſè loquendo non debet esse hic sensus, quia possibilitas activa hominis non est homo, de quo tamen prædicatur Ly actu possibilis, sed debet esse sensus: datur actu passiva possibilitas, scilicet respondens intellectui divino ratione fundamenti, quod habet in suâ omnipotentia, quæ potest illum producere animal rationale, & nonnisi animal rationale.

INSTATIS. Esse quid in potentia convenit actu essentia hominis quamvis non existentis: non enim hoc illi convenit in potentia, ne datur processus in infinitum: Ergo dari debet actualitas aliqua objectiva, ratione cuius verificetur hæc propositio: convenit possibilitas actu essentia Antichristi, & si possibilitas Antichristi est quid in se intrinsecè verum & æternum, quomodo non datur actu.

RESPONDETUR. Si dicam, hoc ens actu non actuatur, velitque aliquis ex illo: actu infer-

inferre, quod hoc quod non est actu, actu existat, falsificantem redderet argumentationem suam: ita ex eo, quod essentia hominis vel Antichristi sit quid actu in potentia, seu quod conveniat possibilitas actu essentiae hominis inferre actualitatem, videtur esse falsificans argumentatio; idque ideo quia vi illius termini convenit possibilitas actu objectivè, significatur Ly non actuatur, sed actuari potest, hoc autem ipsam actualitatem pro futuro, non pro praesentide signat.

Ex præhabitis, Addo: Hanc propositionem *homo est actu possibilis*, si procedere dicatur de possibilitate activa est nemine cogitante ab aeterno vera, quia nemine cogitante datur ab aeterno omnipotentia quæ est possibilitas activa hominis. Si autem procedat de possibilitate passiva, non est nemine cogitante actu objectivè vera, sed non nisi fundamentaliter vera secundum explicata. Consequenter conceditur actualitas aliqua Metaphysica, non tamen Physica verificativa dictæ propositionis. Ad maximum hic inferitur actualitas termini, quæ est competens etiam his, quæ non sunt actu, quales sunt termini relationis transcendentalis.

Objicitur V. Per nos saltem consecutivè & secundariò possibilitas rerum est non implicare contradictionem, hoc autem dici non potest ens purè negativum, quia non identificaretur cum ente positivo: Sed possibilitas muscæ identificatur cum ente positivo, ergò possibilitas ejus est ens positivum.

RESPONDETUR. Illas solas negationes positivo non identificari, quæ sunt negationes tollentes ipsum positivum, & contradictorium positivum, alias idem esset & non esset, idem foret affirmatio & negatio. Possunt tamen negationes identificari non tollentes illud positivum, sicut identificatur homini negatio cervi, quia non tollit positivum hominis, non identificatur autè negatio hominis, quia tollit hominè. Identificatio autem illa negationis, ut suppono ex aliis materiis, est secundum id quod dicit illa negatio in Recto, ipsummet illud esse in recto enim dicit aliquid positivum. Reliqua argumenta ostendunt potius possibilitatem concipi debere per aliquid positivum quod etiam à nobis dicitur.

Punctum Difficultatis 4.

Expenduntur aliqua propositiones.

I. PROPOSITIO arguentis. *Essentia rei in se actu possibilis nihil est in se intrinsecè, sed est pura denominatio extrinseca desumpta ab omnipotentia.*

Prima pars propositionis hujus est vera in nostris principiis secundum limitationes adlatas, quod scilicet nihil sit intrinsecè physice. Secunda pars limitari debere, si enim sit sensus

nullum esse reale physicum convenire actu essentiae rerum, sed solum convenire illis continentiam in omnipotentia, & posse contineri, sic propositio sumpta est vera; sed hoc non deberet appellari denominatio extrinseca, contineri enim in aliquo tanquam in causa non est denominatio extrinseca, & hoc quod est contineri in omnipotentia habetur ex ipso etiam prædicatorum nexu præsupposito.

II. PROPOSITIO. *Antichristus possibilis est quoddam concretum Logicum pro subiecto dicens essentiam, quæ tamen nihil sit in se intrinsecè, pro formali verò in obliquo, idem Antichristus merè possibilis, dicit ipsam omnipotentiam DEI prout virtute continentem Antichristum.*

Quod attinet ad hanc propositionem; accipiendo subiectum illius, quod est essentia Antichristi de qua dicitur quod nihil sit in se intrinsecè, duo dici possunt: quod scilicet illa essentia nihil in se intrinsecè physice in genere existentia, actualitatisque quæ sit nemine cogitante, falsum tamen est quod sit nihil intrinsecè in ratione essentia, & Metaphysicè, quæ nihil quidem est actu ab aeterno, est tamen fundamentaliter. Rursus si est essentia, ergò non est nihil seu non esse essentia, alioqui non esset hoc, quod est, si autem illic non est non esse essentia, quomodo dicitur nihil esse in se intrinsecè in ratione essentia. Et certè pro illo priori, in quantum concipitur ante advenientem denominationem extrinsecam possibilitatis est jam essentia, per quid ergò constituitur? & illud constitutum erit quæsitus conceptus possibilitatis passiva.

III. PROPOSITIO. *Possibilitas activa denominat Antichristum possibilem, & sicut cognitum & amatum sunt concreta Logica, & pro materiali dicunt objectum, quod quandoque non est in se intrinsecè, pro formali verò dicunt cognitionem, amorem, à quibus veluti à formis extrinsecis objectum illud extrinsecum dicitur cognitum aut amatum. Ita & in presenti.*

Quod attinet ad cognitum & amatum. Putarem esse condistinguendas has propositiones: est cognitum, est amatum: à propositionibus: est cognoscibile, est amabile. In prioribus illis tota ratio habetur à formâ extrinsecâ, unde hæc denominata appellantur extrinseca: In posterioribus habetur quidem ratio cognitionis & amoris, quomodo enim esset aliquid cognoscibile si non dabilis esset ejus cognitio, dicit tamen etiam pro sua parte rationem cognoscibilis, rationem boni seu amabilis, quæ ipsa Formalitas antecedit rationem cognitionis & amabilitatis, non enim ideo aliquid amabile est à priori, quia amatur, sed ideo amatur quia amabile est: ita & possibilitas passiva se in presenti habet; non autem ut merè cognitum: quia possibilitas passiva non desumitur merè ab omnipotentia, quanquam condistinguendo cognitum in cognitum activè & cognitum passivè,

† D 3

cogni-

cognitum activè est à cognitione, cognitum autem passivè non est tantum à cognitione, de quo alàs in materia de Sacramentis, quod ipsum etiam sic declaratur. Possibilitas passiva dupliciter spectari potest. Imprimis in quantum est effectus, ut ita dicam, possibilitatis activæ, & sic indubiè secundum limitationes aliàs adlatas, effectus, est posterior causâ. Secundo possumus cogitare possibilitatem passivam, in quantum est ratio cur hoc contineri potest in ipsamet omnipotentia, & possibilitate activa, & in quantum possibilitas passiva est terminus Relationis transcendentalis, quam dicit omnipotentia. Et sic sumpta possibilitas activa, habet rationem posterioris, illiusque sic sumptus quaeritur conceptus metaphysicus.

DICES. Ex eo præcisè Antichristus denominatur possibilis ab æterno, quia ab æterno datur omnipotentia productiva Antichristi; ergò Antichristus in ratione possibilis denominatur adæquatè, à solâ omnipotentia. Antecedens probatur. Tum quia nihil dabatur ab æterno in se intrinsecè præter omnipotentiam Dei à qua posfit denominari Antichristus possibilis ab æterno. Tum quia causam posse facere effectum, & effectum posse fieri à causa, sunt idem realiter cum sola diversitate modi in apprehendendo.

RESPONDETUR. Antichristus denominatur activè possibilis, non nisi ab omnipotentia, quæ sola est actu physicè in se intrinsecè, passivè tamen possibilis, denominatur à nexu suorum prædicatorum, qui nexus, licet nihil sit in se intrinsecè physicè, est tamen aliquid in se intrinsecè metaphysicè. Et licet causam posse facere effectum, & effectum posse fieri activè à causa, sint idem realiter, causam tamen posse facere effectum, & effectum fieri posse passivè non sunt idem realiter, quia inter effectum qui fieri potest passivè, & inter causam quæ illum potest facere activè est distinctio realis, ut supponitur ex materia de causis.

INSTABIS. In essentia Dei sicut omnes essentia cognoscuntur, ita etiam continentur; ergò divina essentia, quatenus contentiva prædicatorum convenientium creaturæ, quamlibet creaturam adæquatè denominat possibilem.

RESPONDETUR. Sicut essentia creata præter cognitionem sui in essentia Dei habet suam in se cognoscibilitatem, ita potest habere possibilitatem passivam, negatur item creatas essentias, solum cognosci in essentia Dei, cum noscantur etiam in seipsis.

IV. PROPOSITIO. Status quidditativus essentiarum, est ipsa Deitas, quæ sola est in se actu & quidditativè, aliæ verò res, nō sunt quidditativè in se ipsis.

Hæc propositio mollior fuisset si additum fuisset de statu quidditativo essentiarum sed activè sumptarum: arguens enim in oppositum admittit possibilitatem activam & passivam, & tamen in argumentis & propositionibus hos terminos

non applicat. Deinde viderentur distinguendi status, quidditativus, & status physicus realis actualis, ille enim status quidditativus est status metaphysicus, aut potius Logicus, cuius est ad quidditates attendere, respondereque ad interrogationem. Quid est? & quia quaerendo quid est homo? non rectè respondetur est Deus, idè nec Deitas erit status quidditativus hominis, licet physicè spectata possibilitas hominis ab æterno nulla sit, nisi contineri in omnipotentia.

V. PROPOSITIO. Deitas de quâ solâ verificatur ab æterno propositio de secundo adjacente, sola etiam est prima necessitas, ac veritas objectiva necessaria æternæque verificans omnes huiusmodi propositiones necessarias.

RESPONDETUR. De solâ Deitate verificatur propositio de secundo adjacente, quia illa non est verificabilis nisi de existentibus physicè, solus autem Deus existit ab æterno physicè. Sed negatur quod sola essentia divina terminativè, verificet omnes propositiones æternæ veritatis: de quo alàs.

VI. PROPOSITIO. Essentia rerum creaturarum dicuntur actu æternæ, necessaria, ingenerabiles, incorruptibiles per denominationem, scilicet extrinsecam, id est, actualitate, æternitate, necessitate, ingenerabilitate divina essentia.

Hæc Propositio ut intelligatur: Per nos non datur ulla actualitas essentiarum ab æterno; in principiis ergò nostris activa æternitas essentiarum, est ipsa essentia divina; passiva tamen ingenerabilitas & incorruptibilitas, habetur etiam in objecto, per ordinem ad nostros conceptus, eò quod non in tempore incipiat esse verum, quod homo non possit esse nisi animal rationale, quodque hoc corrumpi non possit ne conveniat homini. Et sicut essentiarum creaturarum pluralitas non desumitur ab essentia Dei, concipi debent æternæ.

VII. PROPOSITIO. Sicut omnes bonitates essentielles creaturarum prius sunt in Deo, quam in creaturis, ita omnis veritas essentialis prius est in Deo, quam in creaturis.

Hæc propositio servit intento nostro: Sicut enim bonitas essentialis creaturarum non est essentialis bonitas divina, nec bonitas illarum est denominatio extrinseca, quia nec entitas illarum est denominatio extrinseca; ita & possibilitas creaturarum dabitur per ordinem ad nostros conceptus, quæ non erit mera denominatio extrinseca. Ea quæ adfert de negationibus alibi expendantur.

Punctum Difficultatis 5.

Restaurantur Argumenta.

Opposuit sibi prædictus recetior argumenta, quibus probatur possibilitatē non esse omnipotentem.

potentiam aut solam denominationem extrinsecam, illisque respondit, restauranda sunt hæc argumenta:

PRIMUM ARGUMENTUM. Quod sibi proposuit prædictus recentior est tale. Deus potest physicè producere rem possibilem, sed non potest producere physicè nihilum, nec etiam suam omnipotentiam: Ergo res possibilis est aliquid reale positivum distinctum ab omnipotentia Dei, ad quod terminatur Omnipotentia Dei, præcipuè quia unicuique potentia activæ debet correspondere potentia passiva distincta.

RESPONDETUR. Antichristus pure possibilis non est ipsa omnipotentia Dei quoad respectu & specificativè sumptus, sed tantum reduplicativè & quoad suam possibilitatem, æternitatem, necessitatem. Unde potentia productiva Antichristi non terminatur ad purum nihil vel ad se ipsam, sed solum sequitur quod terminetur ad ens positivum, quod tamen dicitur tale solum possibiliter, & denominativè à causa, terminaturque ad aliquid ab illa distinctum possibiliter, & denominativè, nec verum est universaliter, quod unicuique potentia activæ debeat correspondere potentia passiva, quæ sit aliquid actu intrinsecè.

CONTRA. Tum quia Antichristus possibilis in recto non est ipsa omnipotentia; detur ergo conceptus illius possibilitatis Antichristi secundum id quod dicit illa in recto? & hoc potius erit quæsitæ possibilitas, eaque jam non omnipotentia, quia hæc non est possibilis Antichristus in recto; non essentia æterna Antichristi, quæ sit ipsa essentia Dei, quid ergo erit illud quod dicitur in Recto? Tum quia possum quidem ego reduplicare possibilitatem activam creaturæ, sed possum etiam reduplicare possibilitatem terminativam, de qua quæro quis sit illius conceptus objectivus? Tum quia potentia productiva Antichristi non terminatur ad nihil, nec ad se ipsam, unde dum terminatur ad ens positivum, quod est tale solum possibiliter & denominativè à causa: quæro an dum non terminatur ad nihil, sit ille terminus in se præter omnipotentiam nihil, vel non; Si præter omnipotentiam est nihil, ergo cum omnipotentia non terminatur ad seipsam, & cum illa possibilitas præter omnipotentiam sit nihil, ad nihil terminabitur omnipotentia? Si autem præter omnipotentiam non est nihil illa possibilitas, da illius conceptum? Concedo quidem quod potentia activæ non sit necesse respondere potentiam passivam quæ sit aliquid actu, & in se: nam in nostris principiis nihil datur actuale ab æterno; debet tamen respondere terminativum tale; cuius formabilis sit verus conceptus distinctus ab ipsa omnipotentia; nam hoc ipso vel potentia se ipsam produceret, vel nihil produceret? formetur hic conceptus v. g. homi-

nis possibilis, illiusque terminativi, & hic erit, quæsitæ possibilitas passiva.

II. ARGUMENTUM. Si alter mundus possibilis, item Antichristus possibilis, nihil aliud est nisi denominatio extrinseca ab omnipotentia Dei: Ergo dum dico alter mundus est possibilis, & Antichristus est possibilis, idem utrobique affirmatur.

RESPONDETUR. In his propositionibus idem semper affirmatur in obliquo, & ex parte formæ denominantis, semper tamen aliquid distinctum in recto & ex parte subiecti denominati.

CONTRA. Quæro quis sit conceptus illius possibilitatis in recto importatæ? cur item forma denominans possibile non potest esse possibilitas illa terminativa.

III. ARGUMENTUM. Quod per se ipsum intrinsecè non repugnat, est in se ipso intrinsecè possibile, sed Antichristus intrinsecè per se ipsum non repugnat, quia in suis prædicatis nullam involvit contradictionem; ergo est intrinsecè in se ipso possibilis.

RESPONDETUR. Antichristum in suis prædicatis essentialibus habentibus suum esse intrinsecum in se dicere contradictionem, licet in suis prædicatis habentibus esse pure denominativum, & extrinsecum seu in sua causa, non dicat contradictionem.

CONTRA. Tum quia non assignatur hæc contradictio ut colligi potest ex dictis supra. Tum quia secundum id quod dicit possibilitas passiva in recto, involvitne contradictionem? Si involvit, nec per denominationem ab omnipotentia reddetur possibilis. Si non involvit? ergo est in se intrinsecè possibile, inseparabile, & intrinsecitate Metaphysicæ, & acceptæ per ordinem ad formandum conceptum possibilitatis cum fundamento in re; Ratio autem adlata vel exinde robur habet, quia denominatio illa non denominat se ipsam; quis ergo conceptus illius possibilis Petri, illius denominati &c? Tum quia quando dicitur possibile prout in causa spectatum non dicit contradictionem, dum ita spectatur, non est sensus quod constituatur omnipotentia in omnipotentia; ergo illius contenti alius debet formari conceptus, & hic erit quæsitus possibilitatis passivæ conceptus, quod potest appellari possibilitas passiva, commodè etiam diceretur possibilitas absoluta intensionaliter sumpta &c.

IV. ARGUMENTUM. Antichristo convenit ab æterno intrinsecè esse animal rationale, ergo debet dari aliquid ab æterno intrinsecum Antichristo distinctum à Deo, ut sit verificativum hujus & similium propositionum. Præcipuè autem, quia hæc propositio, Antichristus est animal rationale, non verificatur per aliquid extrinsecum, siquidem id verificat hanc propositionem quod identificat prædicatum ejus

cum subiecto: nihil autem extrinsecum, potest identificare subiectum cum prædicato, cum identitas, sit maxime intrinseca identificatis.

RESPONDETUR. Quod Antichristus non sit in se intrinsecè animal rationale, sed tantum denominativè, quatenus scilicet causa productiva Antichristi, simul est necessariò productiva, animalis rationalis. Addit in propositionibus æternæ veritatis essentiam Dei extrinsecam identificare prædicatum cum subiecto; non quidem actu sed possibiliter, & conditionatè, id est, est causa & necessitas identificationis actualis inter prædicatum & subiectum, ac proinde essentia Dei realiter physicè & ratione sui verificat ejusmodi propositiones. Non negat tamen, quòd ipsa identitas & connexio passiva prædicati cum subiecto in propositione necessaria, sicut est ab æterno solum denominativè & extrinsecè ab Omnipotentia Dei, ita solum denominativè & extrinsecè ac ratione alterius, hoc est, Omnipotentia in qua continetur, verificet propositionem.

CONTRA. Tum quia datur ab æterno Causa productiva Antichristi, quæro cum productivum non possit esse sine producibili, cumque hoc producibile ab æterno sit id quod est possibile, quæro de illo possibili sic sumpto, quid sit? Tum quia quid est hoc essentiam Dei identificare subiectum cum prædicato in propositionibus æternæ veritatis: non enim identificat efficienter actu, quia nihil efficitur actu ab æterno, non identificat possibiliter, quia de hoc ipso possibiliter queritur quid sit: nec identificat formaliter subiectum & prædicatum, quia id identificat formaliter, quod est idem realiter cum prædicato & subiecto, essentia autem Dei non est idem formaliter cum animali vel rationali, adeoque cum subiecto & prædicato hujus propositionis, aliquod animal est rationale. Et licet concedatur essentiam Dei esse causam effectivam identificationis actualis, adeoque esse activam possibilitatem, sed querere restat de possibilitate passiva identificationeq; formali. Tum quia quod identificat hanc propositionem, homo est animal rationale, est identitas objectiva hominis, & animalis rationalis, seu objectivum *Est*. Objectivum autem *Est* non est essentia Dei. Nam essentia Dei non est homo, nec animal rationale, adeoque nec identitas horum. Item posito etiam quòd solum denominativè & extrinsecè habeatur connexio passiva prædicati cum subiecto, cur illud denominativum resultans non potest esse verificativum propositionum æternæ veritatis, cum inter verificativum illud & propositionem objectivè sumptam debeat esse identitas; non est autem identitas inter animal rationale quod est homo & Deum, sed insuper adtribuendo possibilitatem passivam sint.

Rationes pro Possibilitate passiva.

In rationibus suprà formatis à Mauro videre fuit, quòd neget possibilitatem passivam; sed restringit propositionem, quòd non detur passiva actu, sed potentialis; quæ sit ratio à posteriori, cur hoc Deus producere possit.

I. RATIO. Pro possibilitate passiva, eaque actuali suprà explicata ut formetur suppono. In multorum principiis, quòd omnipotentia dicat relationem transcendentalem ad creaturas posibles: & deinde quòd relatio transcendentalis exigit quidem terminum, non tamen actu in statu existentia positum, adeoque exercentem actu rationem termini, licet non habeat rationem actu existentis termini. Hoc supposito, formatur Ratio, Omnipotentia potenti producere, vel respondet producibilis passiva, vel non respondet? Si respondet, ergò respondet & possibilitas passiva, quia hæc non aliud est, quam producibilis passiva. Si non respondet, ergò & est potens producere ut supponitur, & non est potens producere, quia quòd producat nihil est; cum, ut dicis, non respondeat producibilis passiva; hæc enim producibilis passiva est illud salvativum, ne dicatur produci nihil: Videantur dicta de Relatione transcendentali Dei ad creaturas. Hoc concessio sic ulterius urgetur. Vel respondet actu illa producibilis passiva, vel non respondet? Si respondet actu, habetur intentum; si non respondet actu, (suppono actualitate terminativa qualem exigit terminus relationis transcendentalis, cæteroqui non indigens positione sui termini extra causas) ergò nec est relatio illic transcendentalis actu: quia hæc non est sine suo actuali termino, sed deberet dici posse esse, sicut & terminus illius potest esse, & sicut si non est terminus, non est relatio, & si sit actu terminus, erit actu relatio; ergò si possit esse actu terminus, poterit etiam esse actu relatio, non verò erit: dicere autem quòd Deus non habeat actu relationem transcendentalem ad possibilitatem creaturarum, est dicere non habere illum relationem transcendentalem: quia relatio transcendentalis est relatio essentialis, essentialia autem Deus actu habet. Rursus si non respondet actu producibilis passiva, non posset dici Deus ab æterno actu omnipotens. Quod argumentum ut formetur suppono aliquas perfectiones divinas esse dependentes ab actuali existentia, sic v.g. esse Dominum, Creatorem, sumendo pro actuali Creatore &c. similia dependent ab actuali existentia: Quomodo enim Deus potest disponere de aliquo ut libuerit, quod est dominari, si de quo disponatur non sit: & aliæ sunt perfectiones, quas Deus habet, independentes à cujuscunq; creati actuali existentia, & sic quamvis nihil creatum fuerit ab æterno, est Deus æternus, putarem etiam esse actu immensum id salvando

salvando eo modo, quo salvabitur quod sit actu omnipotens: Sicut enim est actu omnipotens, quamvis actu non produxerit omnia quæ potest; ita est actu immensus, licet non sint actu omnia loca quæ impleat, licet (quod dicitur aliàs) non sit Deus quoad exercitium immensus: putarem etiam esse illum actu omnipotentem quia actu omnium habet vim producendi, concurrendi, conservandi, &c. hoc autem est esse actu omnipotentem, hoc supposito formatur ratio. Si non respondet Deo actualis possibilitas passiva non erit actu omnipotens, sed poterit esse actu omnipotens. Sequela probatur. Quia potentia activæ debet respondere passivæ; ergo vi activæ, quæ actu habetur actu possibilitas passiva actualitate jam suprà præexplicata.

RESPONDEBIS in simili ex Mauro. Potentia non creativæ debere respondere potentiam passivam intrinsicam, sed non potentia creativæ.

CONTRA. Tum quia etiam potentia creativæ debet respondere creabile, quod probant rationes immediate allatæ. Tum quia si potentia creativæ non deberet respondere possibilitas passiva, ut vocat intrinsicam, ex eo id esset, quia eo ipso res non crearetur ex nihilo, sed id falsum est: quia ut creetur aliquid ex nihilo, est creari ex subiecto non præsupposito, quod sit materia, vel exerceat rationem causæ materialis, quam rationem materiæ non exerceret per nos illa possibilitas passiva; sed potentia creativæ animæ, respondet nexus prædicatorum animæ, qui non est materia prima animæ, nec illam subiecat. Tum quia potentia creativæ debet respondere aliquid, quid enim crearet? sed non respondet ante actualem creationem non creabile, quia responderet contradictoriū ipsi creare, ergo respondet creabile; ergo possibilitas passiva intrinseca, creabile enim, & possibilitas passiva in præsentī, verbis differunt.

II. RATIO. Restauratio aliquorum quæ sibi opposuit Sylvester. Quia potest dari ratio quare Deus possit hominem producere, & non hircocervum, concessoque quod hæc ratio non sit distincta à Deo, sed ponatur identificata cum Deo, quæ illa ratio identificata cum Deo vel est possibilitas activa, vel possibilitas potentialis: non activa, quia hic de hac ratione identificata dicitur, quæ possit pro ratione reddi ipsius possibilitatis activæ, cur illa habeatur respectu hominis non hircocervi: non etiam possibilitas potentialis, quia hæc est terminus omnipotentia, ipsum ad quod terminatur creatio, tale autem non potest esse identificatum Deo.

III. RATIO. Tum quia datur possibilitas passiva potentialis, vel actu, vel non actu; si non actu non est possibilitas passiva potentialis, sed erit, si actu habetur intentum. Tum quia quando nos dicimus possibilitatem passivam esse actualem, non volumus aliud significare, quam

quod non sit quid fictum possibilitas passiva, quid ergo oberit ne hoc sensu dicatur actualis? Rursus homo idq; ab æterno non exigit hoc, ut animalitas illius possit esse rationalis, sed exigit ut sit rationalis, ergo non tantum dabitur possibilitas passiva potentialis, sed actualis, actualitate suprà explicata. Deniq; pro præsentī parum interest, voca illam possibilitatem passivam potentialem, nega actualem, modò dicas distinctam esse à Deo, quæ sit terminus relationis transcendentalis divinæ, nec Deo identificata, sufficit pro præsentī. Tum quia quod dicitur quando redditur pro ratione possibilitas passiva, cur hominem possit Deus producere, & non hircocervum, quod tunc reddatur ratio à posteriori, id non convincit: Si enim nomine rationis à posteriori, hoc intelligat, quod prius sit necesse penetrari v.g. omnipotentiam item penetrari continentiam, quam habent creaturæ in Dei essentia, repræsentationem in omniscientia, & appetibilitatem in voluntate; & tum primum reperiendo aliqua in his divinis, inferre hæc esse possibile, & non reperiendo alia, inferre hæc esse impossibile, hoc quidem sensu possibilitas indubiè est quid posterius? sed id non obest quominus responsio per possibilitatem passivam, sit responsio per prius; quia ex collatis intet se & consideratis inferioribus, tum primum formatur universale, & tamen hoc non obstante universaliora priora sunt singularibus, & sicut inexistencia universalium in singularibus, non facit ut singularia sint priora, ita quod fundamentum affirmandæ possibilitatis habeatur in Deo, non facit ne ipsum fundatum sit prius. Deinde nullum est fundamentum, cur responsio per possibilitatem passivam, sit responsio per posterius in ordine ad nostras intellectiones, nam quod dicitur Deum esse primam rationem, si intelligatur primam esse rationem in ordine producendi, concurrendi &c. vera est propositio: Si dicatur primam esse rationem responsivam, resolutivamque interrogationem, falsa est propositio. Denique quodcumq; signum afferetur quod aliquid sit responsio per modum prioris & si sit legitima ostendet etiam responsonem per possibilitatem passivam, esse à priori. Item responsio per terminum relationis sit responsio per prius, quia ante relationem præsupponitur terminus, possibilitas autem passiva est terminus relationis transcendentalis divinæ: Rursus responsio per aliquid quasi formale, est responsio per prius; jam autem quod non cognoscat Deus hominem nisi animal rationale pro formali adfertur, quia est animal rationale, ergo responsio per possibilitatem passivam est responsio per prius.

QUÆ

QUÆSTIO III.

De Ente prout est Essentia.

Essentia definitivè est *ipsum ens prout radix primò & formaliter essendi*. Rationem essendi accipiendo appropriatè prout opponitur existentia. Alii dicunt quòd essentia sit *radix existendi*, quæ descriptio tolerari posset, quia quamvis existentia sit quid posterius essentia, adeoque non de primò essentiali conceptu illius, quia tamen radix existentia, non est quid posterius essentia, fit ut illa non malè describatur prædicto modo: prior tamen descriptio videtur esse communior, quia radix essendi, quæ talis prior est ratione, præ radice existendi, non ratione radicis, sed ratione ejus, cujus est radix.

Accedendo autem ad magis disputabilia pensandum erit, quid sibi velit illud principium, *Essentia rerum sunt aeterna*, quæ propositio non facit hunc sensum, quasi essentia rerum existant ab aeterno. Sed hunc quòd essentia rerum habeant esse essentialè ab aeterno: quod ipsum quo sensu verum sit examinandum venit.

DIFFICULTAS I.

Quale esse non habeant creaturæ ab aeterno?

Esse ab aeterno quoddam diminutum concedunt essentis non pauci Scotistæ. Concedunt & alii, aliud esse essentis aeternum, cum Albertino, de quo infra.

PRÆMITTO I. *Quòd ex nostris Suarez & Vasquez. negent Scotum attribuisse essentis esse ali- quod diminutum, & Oviedo auctores hujus sententia Lichetum & Tartaretum nominat, expressè tamen Pontius hinc Disp. 69. n. 52. concedit istud esse diminutum, sed negat illud fieri ab intellectu divino: ut plenius intelligatur status quaestionis.*

PRÆMITTO II. *Censere Scotistas cum communi sententia nullam creaturam habuisse esse essentialè ab aeterno, tribuunt tamen creatis esse quoddam intelligibile, quod aliqui dicunt produci à divino intellectu, eò quòd ante actum divini Intellectus nullo modo creatura habeat rationem objecti intelligibilis, cum non habeat independentè ab intellectu divino, rationem quidditatis productæ, quæ est radix intelligibilitatis. Caterum hoc esse intelligibile negat ut dixi Pontius à divino produci intellectu. De hoc esse intelligibili affirmant, quòd sit medium inter esse reale, & ens rationis, eò quòd non sit reale simpliciter; nam talis entis nomine, venit Ens existens, cum tamen nihil ab aeterno existat. Non est etiam hoc esse ens rationis, quia non est quid impossibile, aut aliquid fictum, & hoc esse intelligibile appellant Scotistæ ens diminutum.*

PRÆMITTO III. *In presenti posse esse quaestionem de re, & quaestionem de voce.* Quaestio erit de voce, si hoc esse intelligibile creaturarum, non aliud sit, nisi ipsamet essentia Dei, prout est representatio rerum à se cognitarum, quæ in se ipsis nihil omninò actualitatis habeant; & sic quaestionem proponendo, erit quaestio de voce: an hoc sit appellandum esse diminutum creaturarum, quia indubiè omnium rerum conceptum habet Deus. Quaestio autem erit de re, si velis creaturas extra Deum non habere ullum esse, in intellectu tamen divino habere esse quoddam intrinsecum intelligibile distinctum ab ipso Dei esse.

DICENDUM. *Esse illud diminutum prout illud ordinariè explicant Scotistæ esse impossibile.*

PROBATUR I. *Esse illud diminutum in mente Dei positum, vel est ipsemet Deus, vel non est ipse Deus? si non est ipse Deus, ergò non est illud esse in mente divina productum, quiddam enim in Deo est, Deus est: Si est ipse Deus, ergò non est quid productum. Tum quia per productum intelligitur quid creatum, id autem quod Deus est implicat creati. Tum quia esse creaturarum non est esse Dei, esse autem illud diminutum est esse Dei. Tum quia in Divinis nihil est productum nisi ipse Personæ, ergò cum illud esse creaturarum, non sint ipsæ Personæ divinae, nec illud esse erit productum.*

CONFIRMATUR. *Impossibilis est productio rei sine existentia physica rei, esse illud intelligibile, ut fide constat, non habet existentiam physicam, ergò neque est quid productum. Major ex eo probatur, quia non haberet ad quid terminaretur illa productio.*

PROBATUR II. *Quia illud esse diminutum creaturarum, vel producit Deus liberè, vel necessariò? si liberè, ergò illud esse antequam cognovisset præcognovit, quia si est liberè productum, est productum, postquam est volitum, si est productum postquam est volitum, ergò productum ex præcognito, ergò si illud esse cognitum liberè produxit Deus, prius illud præcognovit: non poterat autem præcognovisse, quia præcognitum fuisset antequam esset intelligibile, cum illud esse intelligibile acquiratur illà productione divinà. Rursus si illud esse intelligibile liberè est à Deo productum, ergò poterat non produci, ergò creaturæ poterant non intelligi à Deo: quod probatur, poterant creaturæ in esse intelligibili non produci, sine quo tamen intelligi non possunt; Ergò sicut poterant non produci in esse intelligibili, ita etiam poterant non intelligi. Quod si in esse intelligibili necessariò producuntur à Deo, ergò aliquid creatum est, quod Deus liberè non producit, cujus oppositum fides docet.*

CONFIRMATUR. *In priori rationis, in quo intelligebatur Deus, potens producere esse intelligibile creaturarum vel sciebat, quid esset pro-*

producturus in secundo signo rationis, vel non sciebat? si hoc secundum, tribuis Deo modum agendi eorum: Si primum, ergo cognoscebat creaturas ante esse illarum intelligibile.

PROBATUR III. Ab æterno vel cognoscit Deus non esse creaturarum vel non cognoscit. Si non cognoscit, ergo vel sunt ab æterno, quod falsum est, vel certe non cognoscit Deus quod cognoscibile est. Quod si cognoscit non esse creaturarum ab æterno, quæro, an producat illud esse illarum intelligibile ab æterno, vel non producat? Si non producit, ergo nec producet illud esse diminutum, de quo quæritur: Si autem producit negationem esse intelligibile, ergo illa & sunt negationes ut supponitur, & non sunt, quia negationes quæ habent esse productum, non sunt negationes, sicut & ipsum esse productum non est negatio.

OBJICITUR I. à pari. Cognoscendo Deus suam essentiam, non sistit in cognitione illius solâ, sed producit intra se Verbum quod est Deus intrinsecè, ergo etiam cognoscendo creaturas in eadem sua essentia, producit aliquid, quod sit intrinsecè creatura, nec sistit in sola cognitione, puraque illarum representatione.

RESPONDETUR. Disparitas est. Quia in Verbo quod est terminans naturam divinam eandem, & ratione Personæ, est productum, distinctumque realiter ab aliis Personis, salvantur adhuc duo hæc principia, quod omne quod est in Deo, Deus sit, & salvatur quomodo inter produciens & productum sit distinctio realis: jam autem hæc duo non salverentur, si produceretur esse intelligibile creaturarum: nam si illud identificatur Deo, quomodo est esse creaturarum: Si autem non identificatur Deo, & est productum, ergo & distinguitur realiter, tanquam productum à Deo producente, ergo ut salves distinctionem producentis & producti, asseres aliquid extra Deum ab æterno productum, quod fides negat. Deinde quando Deus non sistit in sola cognitione suæ essentia, sed procedit ad productionem Verbi facile est respondere quid producat, nempe Verbum, productum quidem, sed increatum. Si autem ex cognitione creaturarum producit Verbum non potest responderi quod sit creatum, quia nemo fidelis admittebat Verbum æternum creatum. Quod si ex illa cognitione producit Verbum increatum, vel idem est illud cum secunda Persona vel non idem? si non idem, ergo admittis duo Verba increata. Si idem, ergo non est illud esse, esse intelligibile creaturarum, sed esse Dei. Cæterum si hæc sententia non plus velit quam dari expressionem creaturarum inclusam in ipso intelligere actuali divino, quod sit ipse Deus in re verum loquitur hæc sententia, sed hoc esse non debet appellari productum, nec esse creaturarum, sed esse Dei, nisi forte creaturarum terminatiye.

OBJICITUR II. Intelliguntur à Deo ab æterno creaturæ; ergo habent esse intelligibile ab æterno, quod non potest haberi nisi concessio illo esse diminuto.

RESPONDETUR. Sine ullo esse diminuto quod imaginantur oppositi, potest esse cognitio de creaturis; quia potest illas Deus noscere in sua essentia, tanquam eminenter continente perfectiones essentiarum creaturarum, potest noscere in suis ideis, & quia ipse est actualis notitia, erit ratio ut *quo* noscendi illas. Denique noscere illas poterit in illismet ipsis.

OBJICITUR III. Deus per suam essentiam tanquam per speciem, potens est ad producendum quodlibet in suo esse cognito, ergo producit in tali esse cognito etiam creaturas, intelligendo scilicet illas in sua essentia tanquam in exemplari.

RESPONDETUR. Hanc objectionem non esse contra nos, quia non plus vult quam dari notitiam creaturarum in mente Dei quod & nos concedimus.

Accedendo autem ad impugnationem alius sententia, aliud esse essentiarum æternum ponentis, sit

Punctum Difficultatis I.

Propozuntur supposita adstruentium statum reale essentiarum ab æterno.

SUPPONUNT I. P. Andreas Chaczal & ejus discipuli. In triplici statu posse spectari naturam. I. In statu essentia, in quo illi nihil præter essentialia ejusdem convenit. II. In statu existentia, in quo conjungitur cum differentiis, accidentibus &c. III. In statu existentia obiectiva, in quantum scilicet obijciuntur intellectui præcipue divino ab æterno.

SUPPONUNT II. Naturam in statu essentia, priorem esse, statu possibilitatis, statu etiam obiectivo in mente Dei, independentem item ab utroque; quia quantumvis per impossibile Deus non cognosceret ab æterno istam propositionem, *homo est animal rationale*, tamen illa propositio obiective accepta, esset, veraque esset, neque enim ideò aliquid cognoscibile, verumque est, quia illud Deus cognoscit, verumque dicit, sed ideò verum dicit, cognoscitque, quia verum est, cognoscibileque est. Est etiam independentens essentia in statu essentia à possibilitate, quia status possibilitatis completè & adæquate acceptus necessariò respicit Omnipotentiam divinam, potentem ponere & producere, eaque sublata, saltem quoad suam adæquationem & complementum, tollitur status possibilitatis; jam autem impossibili etiam Omnipotentia divina, verum est dicere, hominem constitui animalitate & rationalitate, adeoque statum illum essentia,

tiæ, distinctum esse à statu possibilitatis, complete accepto, quamvis non possit extra causas essentialiter poni essentia, nisi supposita Omnipotentia.

SUPPONUNT III. Naturam in statu essentia neque esse actu, neque potentia, quia natura in statu essentia absoluta est à prædicatis accidentalibus, sed sola essentialia involvit; esse autem actu accedit naturæ, potest enim non esse actu. Esse item in potentia accedit naturæ, quia potest esse actu. Rursus quia esse creatum actu, est accidens, nam hæc quæ merè possibilia sunt, non sunt creata, ideo in statu essentia natura, non est creata, licet dicat non repugnantiam ad creari: non est etiam pro statu essentia annihilabilis, quia status essentia non pendet à voluntate Dei: non enim pendet à voluntate Dei, quod homo sit animal rationale; Quod si non pendet à voluntate Dei essentia pro statu essentia, hoc ipso pro statu essentia non erit annihilabilis; nam annihilatio est subtractio mera concursus ad existendum, pendens à voluntate Dei. Et certè annihilatio pro statu essentia, non est alia cogitabilis, nisi secundum quam desineret esse essentia hominis animal rationale, quæ definitio est impossibilis.

SUPPONUNT IV. Naturam in illo statu non abstrahere à suis prædicatis essentialibus, & quia quod convenit essentia ex vi essentia in omni statu illi convenit, hinc dicunt, quod ea prædicata, quæ rei in statu essentia conveniunt, in omni statu illi convenire, adeoque etiam in statu existentia.

SUPPONUNT V. Hæc tria esse condistincta. I. Essentialiter est ens actu. II. Essentialiter est, non ens actu. III. Non essentialiter est ens actu. I. Convenit Deo, essentialiter enim Deus est ens actu. II. Convenit omnibus chimæris & impossibilibus quæ essentialiter sunt non ens actu. III. Convenit essentiis rerum ab æterno, accedit enim illis esse actu.

SUPPONUNT VI. Aliam esse hanc propositionem. *Essentia neque est essentialiter prædicatum esse actu, neque est essentialiter prædicatum esse in potentia.* Et aliam hanc: *Essentia essentialiter est non esse actu, & non esse in potentia.* Prior apud illos est vera, posterior falsa, quia sequeretur nunquam essentiam poni posse actu, quia essentialiter illi esset, non poni.

SUPPONUNT VII. Abstrahere naturam in statu essentia à contradictoriis contingentibus, unde non licebit per illos à negatione unius contradictorii argumentari ad positionem alius contradictorii. Unde hæc propositio *essentia est actu ab æterno, & essentia non est actu ab æterno*, neutra afficit per illos statum essentia, quia in illo statu abstrahit à contradictoriis contingentibus. Et quia ratio existentia est ratio accidentaliter, ab illa abstrahit ille status, quod etiam fecit Aristoteles. II. Poster. Tex. 2. Ubi inquit: *Quid*

autem est homo, & esse hominem, aliud est. Et III. de anima C. 2. *Aliud est magnitudo aliud magnitudinis esse.*

Infundantur autem hæc omnia illi principio, quod præter æternum verum, quod est Deus, datur insuper aliud verum æternum propter quod appellantur propositiones æternæ veritatis necessariae &c. Vide Aristotelem 9. Metaph. Tex. 21. Nomine cuius veri æterni non est accipienda veritas formalis; hæc enim non est sine intellectione, cum sit conformitas cognitionis cum objecto; sed est accipienda veritas objectiva, seu innexa ipsi rei essentia, quam acceptionem veritatis, docuit ipse Aristoteles, quando illam non condistinguit ab ipso esse, dicens, *ex eo quod res est, vel non est, propositio vera vel falsa est.* Ex hoc

INFEREBANT I. Dari universale à parte rei, quia quod convenit essentia in statu essentia, in omni statu illi convenit, sed humanæ naturæ v. g. in statu essentia, convenit non esse idem cum hæccitatibus, Ergo in omni statu illi conveniet, adeoque etiam in statu existentia. Quod si non est idem cum hæccitatibus, retinet se cum indivisionem formalem, adeoque unitatem.

II. Gradus Metaphysicos esse nemine cogitante formaliter ex natura rei distinctos: animal enim ex vi essentia suæ non est rationale, ergo & à parte rei non erit rationale, ergo distinctum à rationali, sed non distinctum realiter, ergo formaliter ex natura rei.

III. Etiam existentiam & cætera similia, esse formaliter ex naturâ rei distinctam ab essentia, quia cum prædicato existentia, pro statu essentia, non erat conjuncta essentia.

IV. Distingui item attributa, quia ex vi essentia suæ Misericordia non est Justitia, multaque alia consequenter ad hoc principium in Philosophicis Theologicisq; materiis interebant.

Punctum Difficultatis 2.

Impugnatur hæc Sententia.

PROBARI SOLET I. Quia Vicleffus hæreticus teste Valdensi Lib. 1. Doctr. Christ. C. 8. damnatus est ob hanc propositionem quod asseruerit creaturas habere ab æterno aliquod esse reale actuale distinctum ab esse Dei.

RESPONDETUR. Damnatum fuisse, quia concedebat creaturis esse existentia ab æterno, quod non asserit hæc sententia.

PROBARI SOLET II. à Suarez utroque, Oviedo & aliis communiter. Nihil est extra Deum, quod à Deo non sit productum, creaturæ ab æterno non sunt productæ, ergo neque sunt ab æterno extra Deum.

RESPONDETUR. Nihil esse extra Deum in statu existentia, quod non sit productum, potest tamen aliquid esse extra Deum in statu essentia,

sentia, quod neque sit productum neque improductum &c. &c. Hinc aliter.

PROBARI potest III. Essentia hominis v. g. pro statu essentia spectata vel est Deus, vel non est Deus; falsum est quod homo pro statu essentia sit Deus, ergo pro statu essentia non est Deus: Si non est Deus, ergo est aliquid productum, ergo creatura, sed creatura nulla actu realiter est ab aeterno. Ergo nec essentia hominis est actu realiter ab aeterno.

RESPONDEBIS I. Hominem pro statu essentia neque esse Deum neque non Deum.

CONTRA. Tum quia natura hominis pro illo statu non abstrahit à non esse Leonis & esse Leonis, sed pro illo statu determinatè natura humana non est Leo, nec ergo erit Deus; Si autem non est Deus pro illo statu, redibit argumentum jam factum. Tum quia natura hominis in statu essentia non tantum dicit se, sed & negationem eorum quae non sunt, ipsa ergo etiam pro illo statu erit connexa cum negatione Dei. Tum quia nihil abstrahit ab eo quod est, sed infert illud quod est, ergo & negat hoc quod non est, aliàs esset & non esset, Ergo etiam creatura pro statu essentia negabit hoc quod non est, adeoque negabit esse Dei.

RESPONDEBIS II. In illo statu essentia verificari de homine quod non sit Deus, sed non verificari quod sit productum, quia hominem non esse Deum est prædicatum conveniens secundum quodcumque esse illius actuale, esse autem productum non est prædicatum nisi secundum esse existentiale.

CONTRA. Tum quia hæc responsio enervat dicta Patrum. Justin, Cyrilli, & Augustini Lib. I. de Trinitate C. 6. dicentium, *quidquid à Deo factum non est vel non esse vel Deum esse*, quae dicta, si nihil obsit, simpliciter sunt accipienda; Si autem simpliciter accipienda, clarè infertur, si illa essentia sint actu, productas esse. Tum quia in quo statu ens verè non est Deus, & tamen est in illo statu, est in illo statu verè creatura, sed in quo statu est aliquid creatum, in illo statu est verè productum, his enim verbis differunt, ergo in quo statu ens verè non est Deus, & tamen est in illo statu, est quid productum. Major probatur. Quia impossibile est nemine cogitante aliquid esse & non esse Deum, & tamen non esse creaturam; & sicut non accidit rebus creatis non esse Deum, ita nec accidet illis esse creaturas; & sicut non est reperire essentias in aliquo statu reali in quo non dicant negationem Dei; ita nec erit reperire essentias in aliquo statu reali in quo non dicant esse creaturæ.

RESPONDEBIS III. Essentias rerum duplices spectari posse, quasdam in objectivis formalitatibus Deo & Creaturis communibus, hæc formalitates pro statu essentia abstrahunt ab esse creati & increati, ut dictum supra, & aliae sunt formalitates restrictæ jam, & tales sunt esse homi-

nis, esse Leonis, &c. Tales formalitates dicunt ab aeterno in statu essentia rationem creabilem, sed non creaturatum.

CONTRA. Esse possibile quoad essentiam, est esse creabile quoad essentiam, ergo & esse quoad essentiam, est esse actu creatum quoad essentiam: Ergo & illa essentia si sunt actu quoad essentiam, sunt actu creatæ ab aeterno, quod falsum est. Et sicut non convenit illis essentis, esse ut ita dicam essentiabile, seu esse essentia in potentia, sed esse actuale quoad essentiam, ita & deberet illis convenire non esse creabile quoad essentiam, sed esse creatum quoad actum essentia, esse autem creatum quoad actum essentia, est esse productum, quod esse productum illi negant essentis convenire ab aeterno.

PROBARI potest IV. Assumendo principium quod supponunt oppositi & sæpè obtrudunt, nempe in statu existentia nihil esse, quin sit productum, quo principio posito, sic formatur argumentum. Si essentia hominis antecederet ad existentiam daretur, in statu illo essentia à parte rei postea posita, & esset producta, & non esset producta: Esset producta ut probò, quia quotiescunque in creatis unum producit, hoc ipso producit & aliud identificatum illi realiter, sed pro statu existentia producit existentia, quæ est idem realiter cum essentia: ergo & ipsa essentia produceretur. Non etiam pro statu existentia produceretur essentia, quia nullam actualitatem acquireret quam non præhaberet, sed tota actualitas acquireretur ab existentia. Sic si per impossibile antecederet antecedentem non esset in potentia animalitas, sed haberet actualitatem, producta rationalitate secum identificatâ, non diceretur produci animalitas: non enim acquireret definitionem essendi in potentia: ergo etiam cum essentia non acquirat definitionem essendi in potentia, habet enim actum essentia ab aeterno, hoc ipso non dicitur essentia produci, adeoque essentia creatæ, erunt improductæ à parte rei.

CONFIRMATUR. Tum quia actus ille essentia, quem pro statu essentia habet essentialis, ut excepto solo nomine existentis, non videatur quidquam à parte rei acquirere; nam res existens non est in potentia causarum in ordine ad existentiam: essentia autem pro statu essentia, non est in potentia causarum ad potendum esse suum actuale essentia: jam enim pro statu essentia, habet actu statum essentia. Rursus res in statu existentia, est actu pro statu existentia, essentia etiam pro statu essentia, est in actu essentia, quid ergo plus acquireret, per quod simul salves non solum existentiam, sed etiam essentiam esse quid productum. Tum quia si essentia pro statu essentia habet actum essentia, sed non actum existentia, licetque hi duo actus distingui possunt, distinguam & ego duplicem productionem, dicamque unam esse productionem

† B quoad

quoad essentiam, & hanc esse æternam, & aliam productionem existentie, quam dicam fieri in tempore. Et sicut quando dicunt Patres nihil fuisse ab æterno actu præter Deum, id oppositi interpretantur de actu existentie non de actu essentie, dicam & ego, quando Patres dicunt nihil esse actu productum quod id dicant de esse actu producti quoad existentiam; non de esse actu producti quoad essentiam. Quod si dicas nihil acquirere pro statu existentie essentiam quã talem; jam illa quã talis producta non erit. Tum quia si creaturæ haberent aliquod esse actuale ab æterno condistinctum ab existentia, & existerent ab æterno, & non existerent, non existerent, ut est de fide; existerent autem ut probatur, hoc est actuale quoad essentiam, est existere ab æterno, sed essentie habent esse actuale ab æterno quoad essentiam, ergo existunt. Major probatur. Habere esse actuale essentie seu esse & non in potentia causarum in tempore, est existere essentiam in tempore, ergo & habere esse actuale essentie, seu habere essentiam, & non in potentia causarum ab æterno, est essentiam existere ab æterno, imò quia habebit actum essendi, & non à causa habebit existentiam similem Deo cujus essentia est in actu, & non producta.

PROBATUR V. communi in hac materia argumento. Si creaturæ haberent aliquod esse actuale quoad essentiam, creaturæ non producerentur ex nihilo essentie, sed producerentur ex nihilo essentie, quod probatur. Tum quia si non omnia producta sunt ex nihilo essentie sequitur, quod Deus non produxerit omnia simpliciter ex nihilo, sed unumquodque produceret inquit Suarez tanquam ex potentia reali receptivâ improductâ, scilicet existentiam, ex essentia reali, quæ dicitur esse potentia receptiva, ipsius esse, & improducta. Tum quia si Deus non produxit omne ex nihilo essentie, sequitur creaturam pro statu essentie gloriari posse, quasi non omnia acceperit. Tum quia essentia hominis secundum totum suum conceptum pro statu aliquo, qui non sit abstractio, est ens ab alio, derogaretque Dominio Dei si homo secundum suum principale, hoc est, essentiam non sit à Deo.

CONFIRMATUR. Tum quia essentia existentie non est ab æterno actu, quia si essentia existentie esset ab æterno actu, hoc ipso existentia esset ab æterno actu, & sicut ubicunque est actu essentia hominis, est homo; ita ubicunque erit actu essentia existentie, illic erit existentia; hoc autem dici non potest: Nulla enim existentia, sicut nec existens, est æternum, excepto Deo. Tum quia hoc ipsum sic proponi potest. Falsa est hæc universalis, omnis possibilis essentia est ab æterno actu, quia non est essentia existentie ab æterno actu: ergo vera erit hæc particularis, aliqua essentia non est ab æterno actu, in statu essentie: redibitque argumentum à pari.

Hæc essentia non est actu ab æterno in statu essentie, ergo neque alia. Tum quia quod in hac materia bene urgeri potest, urgeturque in simili in materia de distinctione Scotisticâ quamvis possit substantia v.g. præscindere à non esse creati & increati, imò & ipsa essentia hominis, nihilominus ut id sit nemine cogitante videtur esse confusio status intentionalis cum statu reali. Concedimus quidem rationibus communibus non competere creati, negamus tamen rationes ipsas communes, esse nemine cogitante.

RESPONDET. nihilominus Albertinus argumento petito ab essentia existentie, datque disparitatem quia nisi ponatur essentia hominis esse ab æterno, non est ratio propter quam non repugnet existentia hominis; repugnat autem existentia Chimæ, non posita autem existentie essentia, dabitur sufficiens radix possibilitatis existentie, nempe ipsa essentia, cui illa existentia competit.

CONTRA. Tum quia per oppositos essentia essentie, non est essentia existentie: Ergo & possibilitas essentie non est possibilitas existentie, ergo non redderetur possibilis existentia, possibilitate essentie. Tum quia licet ponatur per possibile vel impossibile essentia existentie ab æterno, redderetur ex consequenti possibilis ipsa essentia, cujus illa esset existentia; hoc tamen non obstante, ponitur ab æterno esse actuale essentie, ergo quamvis vi essentie possibilis reddatur existentia, ex consequenti adhuc debet dari essentia existentie ab æterno. Tum quia & daretur essentia existentie ab æterno, & non daretur; non daretur quidem ut supponitur, daretur autem quia etiam de essentia existentie possunt formari propositiones æternæ veritatis, quæ si fundant actualitatem essentie v.g. in homine, fundabunt & in existentie essentia.

Punctum Difficultatis 3.

Solvuntur argumenta in oppositum.

OBJECITUR I. Dantur propositiones æternæ veritatis, v.g. quod homo sit animal rationale &c. in quibus prædicatum necessariò connectitur cum subiecto; Ergo datur & veritas obiectiva talium propositionum; atqui talium propositionum veritas obiectiva est ipsa essentia, de quâ hæc propositio verificatur, ergo & essentia dabitur ab æterno.

RESPONDETUR. Quis sit sensus harum propositionum æternæ veritatis, de hoc infra agitur. Directè ad objectionem dici potest, dari propositiones æternæ veritatis pro statu intentionali, non tamen dantur extra statum intentionalem; quod ipsum subdistinguitur, non dantur extra statum intentionale formaliter actu, dari tamen extra statum intentionalem fundamentaliter. Et certè propositio æternæ veritatis

ritatis

ritatis, propositio est, si propositio est, extra statum intentionalem non est: si extra statum intentionalem non est, extra statum intentionalem vera non est: quomodo autem sit vera fundamentaliter, infra explicabitur. Addo propositiones aeternae veritatis, non hoc sensu esse aeternae veritatis, quasi sint nemine cogitante actu, sed quia dicunt tale praedicatum de subiecto, talemque enuntiant connexionem, quae non dependet à tempore, eò quòd enuntient praedicatum necessarium simpliciter, vel necessarium ex suppositione. Denique quid rogo est aeternitas, v. g. ante, praeter ipsam existentiam DEI principio carentem, nihilq: est reale, sed concipitur à nobis conceptu in re fundato, tanquam fluxus quidam durationis extrinsecæ principio carens, quòd si non est reale illa aeternitas, quam realitatem inferet aeternitas propositionum aeternae veritatis?

OBJICITUR II. Quòd homo sit animal, id non pendet à cognitione divinà, ideò enim cognoscit divinus intellectus hominem esse animal quia est animal; non autem ideò homo est animal, quia Deus cognoscit esse hominem animal &c. Ergò quòd homo sit animal, habet hoc ex vi essentiae suae.

RESPONDETUR. Concedo totum; non enim negamus proficisci ex vi essentiae hominis quòd ille sit animal, sed negamus vim illam essentiae vel potius ipsam essentiam esse actu nemine cogitante ab aeterno, ita ut per nos illa ipsa essentia non sit nemine cogitante, actu, in statu aliquo reali, sed ut sit non nisi fundamentaliter.

OBJICITUR III. Essentiae rerum distinguantur à mero non ente ab aeterno; Ergò habuerunt esse aliquod positivum & reale ab aeterno: non enim potest aliquid distinguì à nihilo, nisi per aliquid positivum, & reale:

RESPONDETUR. Essentias rerum distinctas fuisse ab aeterno, secundum esse spectatum in omnipotentia & in omniscientia, adeoque per esse suum fundamentale, fuisse item distinctas pro statu intentionali, nulli tempori adstricto.

INSTABIS. Per nos falsum erat dicere ab aeterno, *essentiae rerum secundum se sunt ab aeterno aliquid*, ergò verum erat ab aeterno dicere, *essentiae rerum secundum se ab aeterno non sunt aliquid*; Ergò ulterius verum erat dicere, *illas non distinctas fuisse à nihilo*, distinguì enim à nihilo non possunt, si secundum se sunt nihil.

RESPONDETUR. Quòd scilicet essentiae rerum sint distinctae à nihilo, si spectentur in causà, non tamè si spectentur in se ipsis, quòd ipsum subdistinguitur, non distinguuntur à nihilo in se ipsis actu positivè spectatae, licet distinguantur se ipsis fundamentaliter spectatis, de quo infra.

OBJICITUR IV. Res in se possibili amantur à Deo necessariò, hinc ex amore illarum dicitur spirari Spiritus S. Ergò tales essentiae sunt aliquid positivum; amor enim non potest terminari ad nihil.

RESPONDETUR. Distinguendo consequens ex dictis: Ergò tales essentiae sunt aliquid positivum positivè in se ipsis positum, negatur, sunt aliquid positivum intentionaliter existens, independentè autem ab existentia intentionali, sunt aliquid in omnipotentia positum. Conced. Consequentiam.

INSTABIS. Non potest dici Petrus beatus per beatitudinem possibilem; Ergò neque potest dici animal propter possibilem conjunctionem.

RESPONDETUR. Non posse dici Petrum actu beatum per possibilem beatitudinem, posse tamen dici possibiliter beatum: ita etiam neque potest dici homo actu animal per possibilem cum animali conjunctionem rationalem, licet per ipsam possit dici possibiliter animal, sed inde non sequitur ulla actualitas essentiae hominis ab aeterno.

OBJICITUR V. Divina Omnipotentia habet necessariam connexionem cum possibilibus, & tamen non potest habere necessariam connexionem cum nihilo, ergò possiblea, sunt aliquid positivum ab aeterno.

RESPONDETUR. Possibilia esse quidem aliquid positivum ab aeterno, positivitate intra ipsam omnipotentiam contenta, licet non positivitate aliqua actuali extra omnipotentiam; inde autem non sequetur divinam Omnipotentiam non posse ad possiblea referri, quia ut dicitur in Logicis transcendentales relationes, non exigunt actualitatem termini existentis.

OBJICITUR VI. Commune axioma *Essentiae rerum sunt aeternae & improducibiles*, quae aeternitas & improducibilitas non potest aliter explicari, nisi per statum essentiarum actualis ab aeterno.

RESPONDETUR. Essentias rerum secundum rationes suas communes spectatas, & secundum sola sua essentialia praedicata produci non posse, & à certo tempore non pendere. Sed negatur id esse aliquid reale ab aeterno. Et certè de aeternitate essentiarum & improducibilitate censeo ita discurrendum esse, sicut de universalibus, quae etiam aeternae & improducibiles dicuntur, non quòd habeant statum suum aliquem realem, qualem ideis tribuebat Plato; sed ratione status alicujus intentionalis.

OBJICITUR VII. Si non datur status aliquis realis actualis essentiarum ab aeterno, non posset reddi ratio, cur Chimara sit impossibilis, possibilis homo.

RESPONDETUR. Quia homo habet connexionem suorum essentialium praedicatorum, non habet hircocervus. Quod si dicas de hoc ipso quari, cur hircocervus non habeat connexionem essentialium praedicatorum suorum? ad hoc responderi potest per eandem rationem quam

redderent oppositi, cur in statu Essentiae non sit natura hircocervi; vel si est, cur non fundet possibilitatem hircocervi. Inter alia sic etiam responderi potest, quare Chimæra sit impossibilis? quia implicat contradictionem: si autem quæras cur implicat contradictionem: nolisque esse contentus inductione manifestante, quid sit implicare contradictionem, redibo ego ad priorem responsionem, quia scilicet est impossibilis: ad eum modum quo si quæras quare Petrus sit homo; benè respondeo, quia est animal rationale; Si autem de hoc ipso quæras, benè dicam quia est homo. Imò universaliter scientifica responsio ad quæsitum de definitione non potest haberi nisi per definitum, & ad quæstionem de definito, nisi per definitionem; supposita, ut dixi, inductione, terminorumque explicatione vocabulari.

OBJECTUR VIII. Possibilitas rerum habebat suam actualitatem ab æterno siquidem quocunque instanti dixeris, *res nunc est possibilis*, dicere idem potuisses in Ante & dicendo in Ante, dicere potuisses priori adhuc in Ante.

RESPONSUM. Supra possibilitatem rerum habere suam actualitatem in causâ non in seipsâ, hoc ipsum subdistinguendo quod scilicet non habeat in se ipsa actualitatem actu, licet in se ipsa habeat actualitatem fundamentaliter. *Ex dictis*

COLLIGES. Quomodo sit solvendum argumentum ex statu essentiarum depromptum ad probandum dari unitatem universalium à parte rei.

OBJECTUNT illi. Indivisio formalis convenit naturæ à parte rei, indivisio formalis est unitas formalis, ergò unitas formalis convenit à parte rei. Major probatur. Indivisio formalis convenit naturæ ex vi status essentiae; quod autem convenit ex vi status essentiae, in omni statu convenit: Ergò & indivisio formalis conveniet naturæ à parte rei. Quod autem indivisio formalis competat naturæ ex vi status essentiae sic probant. Cui convenit carere rationibus divisivis formaliter seu essentialiter, ei convenit carere divisione formali, sed naturæ ex vi status essentiae convenit carere rationibus divisivis formaliter, quod ipsum probant, quia rationes divisivæ formaliter sunt differentiae essentialiter, quibus natura pro statu essentiae caret: aliàs. Siv. g. animal pro statu essentiae non careret divisione, v. g. per rationale, ubicunque esset animal, illic esset rationale.

RESPONDETUR. Disting. Illam propositionem. Indivisio formalis convenit naturæ ex vi status essentiae tanquam status intentionalis, conced. tanquam status in suâ actualitate independentis ab ullâ intentione, negatur. Solumque agnoscimus dari nemine cogitante indivisionem fundamentalem de qua in Logica.

INSTANT. Essentia hominis est distincta ab

essentia Leonis, ergò est per aliquam unitatem distincta, in qua unitate non est idem quid, sed aliud ab essentia Leonis; atqui hominis essentia non est distincta per unitatem numericam; quia hæc est accidentaliter; ergò per formalem.

RESPONDETUR. Ex dictis essentiam hominis in statu essentiae tanquam statu intentionali esse distinctam ab essentia Leonis.

DIFFICULTAS II.

Qualenam esse habeant Essentiae ab æterno?

DIXI jam supra quod essentiae habeant esse actuale in causis, h. e. in omnipotentia potente illas producere in statu actualitatis, habent item esse objectivum in mente Dei, esseque amatarum à Deo. Quod ipsum esse objectivum in mente Dei competit illis. Ex usu etiam Philosophi qui 7. Metaph. Tex. 33. *Speciem intentionalem domus, domum appellat sine materia*. Et 3. de anima T. 14 & 15. *intellectum propter speciem intelligibilem vocat intelligibile*: Sed præter hoc nullum habent esse nisi fundamentale, de quo infra. Sed prius venit expendendum, quis sit sensus propositionum æternæ veritatis, quæ indicant esse illud æternum essentiarum, quale hîc discutitur.

Punctum Difficultatis 1.

De sensu propositionum æternæ veritatis.

PRÆMITTO I. *Propositionem æternæ veritatis nemine cogitante neque esse veram nec falsam*; cum nemine cogitante non sit etiam ulla propositio, & quia ratio æternitatis quæ importatur in propositionibus æternæ veritatis nullam habeat realem actualitatem, ut supra dictum.

PRÆMITTO II. *Supposito quod nulla sit actualitas nemine cogitante propositionum æternæ veritatis, quomodo accipiendum sit dictum illud commune scilicet, Propositiones æternæ veritatis absolvere à tempore?*

Potest I. in hoc sensu accipi, quia scilicet nullum est tempus in quo non sit verificabilis, unde non est alligata in suâ certitudine ad ullum tempus, ut ita soluta certitudo possit per omne tempus vagari; sed non ita absolvit à tempore, quasi non sit verificabilis de tempore, aliàs de præterito, præsentis, & futuro falsa esset, quod dici non potest. Porro tempus respectu cuius verificabilis est illa propositio, est omne tempus possibile, & imaginarium; adeoque etiam tempus ab æterno, si daretur; quod si alligata est hæc certitudo ad omne tempus, sit ut sit alligata ad differentias præsentis, præteriti & futuri, adeoque in omni hoc tem-

tempore verificari possit. Cum hoc tamen fiat, ut cum sua certitudine alligetur ad tempus possibile & imaginabile, quia si ad illud non alligaretur non esset propositio, quia omnis propositio ut sit propositio, nec est sola pluralitas terminorum, debet importare particulam *Est*, si importat particulam, debet *est* importare Verbum, si importat Verbum, debet importare significans cum tempore, ergo si non importat tempus determinatum, debet importare omne tempus possibile & imaginabile, quale etiam est tempus ab æterno.

SECUNDUS SENSUS est, in quo potest dici propositiones æternæ veritatis absolvere à tempore, quia scilicet ejus sunt energix, ut quamvis illis tollas particulam *est*, quæ nota est præsentis temporis, æquè tamen benè natæ sunt ingerere sui notitiam, & veritatem. Quod ipsum sic explicatur. Sunt aliquæ propositiones quæ si tempore importato in se careant, non solum deiciantur à ratione propositionis formalis, in rationem potius termini & propositionis materialiter, sed simul etiam veritatem deperdant. Et quidem, in propositionibus de secundo adjacentibus clarissimum hoc est: nam in ista v.g. propositione *Petrus est*, si tollas particulam *Est* manebit solum Petrus, qui terminus se solo nec eundem sensum, nec sensui infundatæ evidentiam, nec eandem energiam retinet. Rursus in hac propositione *Petrus est sedens* sensus est, *Petrus existit & existit sedens*, tolle particulam *est* nec eundem sensum, nec eandem energiam obtinet: nam potest trahi in oppositum dicendo *Petrus sedens non existit*, vel *Petrus sedens olim erit*, &c. E contra propositiones æternæ veritatis, quamvis illis tollas particulam *Est* quæ notat tempus, & quamvis hac oblatione sint deiciendæ à conditione propositionis formalis, ad conditionem propositionis non nisi materialiter, nihilominus eandem evidentiam sensus (modò nullam restrictionem mentalem adhibeas) obtinent. Sic v.g. hæc propositio. *Homo est animal rationale* est propositio æternæ veritatis, tolle illi particulam *Est* non decider per hoc à sua evidentia. Sed transibit tantum in rationem termini definitivi: Si autem dicas *homo animal*, auferasque *est* transibit quidem propositio in rationem termini complexi, sed non deficiet à sua veritate & evidentia. Si autem sit propositio divisiva v.g. *animal vel est rationale, vel irrationale*, tolle particulam *Est*, deficiet quidem tunc formalitas propositionis, sed evidentia non deficiet, eritque evidentia divisionis. Quod ipsum cæteris paribus est accipiendum, quia si ipsum *Ly Est* non rationem copulæ, sed rationem termini habebit, qui si vel subjectum vel prædicatum, ut in hac propositione *quodlibet est vel non est*, ablatio illius totam verificationem destruit, quia habet se per modum prædicati vel subjecti, adeoque ut ita dicam, partium

per se, hinc non est mirum ablatâ parte, per se, etiam sensum totius non esse.

PRÆMITTO III. Ad significandum quod propositiones æternæ veritatis non sint alligatæ certæ differentie temporis non haberi ullum vocabulum quod vicem copulæ subeat: nam rigorosè loquendo sicut cum dico *Petrus fuit sedens* propositio alligatur tempori præterito, sic & cum dico *Petrus est animal* *Ly Est* rigorosè loquendo alligatur præteriti temporis. Usus tamen communis particulam *est* non secundum quod sonat, sed secundum quod supponitur accipiendo, extrahit illam extra rationem præsentis, eo quod particula *est* vulgò ad omnia tempora significanda adhibeatur. Unde dicitur *est* præteritum, *est* futurum, multoque ipsum quod præsens est, verè est, cujus ulterior hæc est Ratio, quia conditiones aliæ & differentie temporis, semper respiciunt ipsum præsens, & sic si aliquid præsens non fuisset, non fuisset præteritum: Rursus futurum non esset si præsens habere non posset, cum ergo conditiones omnes temporis respiciant præsens, illudque se variè ad has diversitates extendit, fit ut particula *est*, hujus præsentis significativa, usu accedente, extendere se possit ad significandum quodcumque imaginabile tempus, adeoque non alligando se certæ differentie temporis.

Addo propositiones æternæ veritatis habere se per modum generis, & sub hoc genere sunt imprimis propositiones æternæ veritatis de objecto existentie necessariæ, hoc est, DEO, & de objecto contingentis existentie, quales sunt creaturæ. Sub hoc genere continentur aliæ, nam quædam sunt propositiones contingentis existentie, quæ nihilominus important prædicata essentialia, & aliæ important prædicata accidentalialia: priores illæ dividuntur in propositiones æternæ veritatis importantes prædicata primò essentialia, & in importantes prædicata secundò non nisi essentialia. Quædam autem propositiones æternæ veritatis important prædicata accidentalialia, ex suppositione tamen necessaria, ut *sedentem sedere*, est propositio æternæ veritatis; aliæ autem non attendunt ad suppositionem, sed important prædicata, quæ huic quidem cui insunt, sunt essentialia, licet comparatè ad aliud sint accidentalialia, & ita essentialiale est albo esse album, licet ipsa albedo, accidat subjecto.

DICENDUM I. *Sensum propositionum æternæ veritatis non esse hypotheticum*: est contra Suar. & alios: nam illi imaginantur hujus propositionis *homo est animal rationale* sensum hunc esse, *homo si sit, erit animal rationale*.

PROBATUR I. Quia & esset sensus hujus propositionis conditionatus, & non esset: esset, ut supponitur: non esset autem, quia particula absolutæ, si ut sonat accipiat, accipiq; possit, ut sonat, non potest esse sensus conditionatus:

† E 3.

nul.

nullum enim absolutum rectè explicatur per conditionatum, tanquam inclusum in absoluto; aliàs unum contrariorum includeretur in altero contrario, hocque ipso jam illa non essent contraria. Sed in propositione æternæ veritatis, ponitur particula absoluta *Est*: Ergò per ipsum *esset* non rectè explicabitur.

CONFIRMATUR. Tum quia nullum est fundamentum recedendi à sensu absoluto particulae *est*, nullaque necessitas; quia si esset aliqua necessitas ponendi sensum conditionatum illarum propositionum hæc maxima esset, ne ponantur objecta illarum propositionum habere actualitatem ab æterno; sed ad hoc adstruendum non est necesse ponere sensum conditionatum illarum propositionum, quia sufficeret dicere quòd in illis propositionibus *ly est* non supponat pro *existet*, neque pro aliquo actuali, de quo infra dicitur, quid sit. Tum quia sicut *Est* non semper significat existere ita & particula *est* non est necesse ut explicetur vel per absolutam, vel per conditionatam existentiam. Tum quia possibilitas non rectè explicatur per conditionatam existentiam; Ergò neque propositiones æternæ veritatis rectè per illam explicabuntur. Tum quia scientia simplicis intelligentiæ in Deo, scientia conditionata non est; esset autem, si objectum haberet conditionatum; haberet autem, si propositiones æternæ veritatis essentiam, possibilitatem &c. indicantes, essent conditionati objecti.

PROBATUR II. Si istius propositionis *homo est animal rationale*, sensus iste foret, *homo si existat esset rationalis*, tunc impossibili omni existentia falsum est dicere *homo si existat esset rationalis*, & tamen verum erit dicere *homo est animal rationale*. Ergò illa propositio non habet hunc sensum conditionatam existentiam importantem. Quod autem illo casu, verum sit futurum dicere, *homo est animal rationale*. Probatur. Quia sublato eo quod pendet à Dei voluntate, non est necesse auferri id, quod non pendet à Dei voluntate, conditionata autem existentia pendet à Dei voluntate, cum pendeat ab illa, etiam absoluta existentia; eadem autem sunt principia effectus absoluti & conditionati, non pendet autem à Dei voluntate, ut homo sit animal rationale, ergò impossibili existentia conditionata, utpote pendente à Dei voluntate, adhuc erit verum dicere: Homo est animal rationale.

Quam ipsam rationem ad robur prioris sic accommodare possumus, quòd scilicet independens à DEI decreto non debeat explicari per aliquid pendens à Dei decreto, objecta propositionum æternæ veritatis nò dependēt à Dei voluntate; pendet autem existentia conditionata. Imò etiam posito quòd Deus non posset unquā decernere existentiam Petri, adhuc Petrus definiri non posset nisi per animal rationale, ex quo apparet ad veritatē huius propositionis, imper-

tinentem esse etiam possibilitatem decreti divini, decernentis existentiam.

RESPONDEBIS. I. Impossibili existentia hominis, illius propositionis. *Homo est animal rationale* sensus iste foret, *si per impossibile existeret homo, existeret rationale animal*, ad eum modum, quo hæc propositio *Hircocervus est ens rationis*, reddit hunc sensum, *hircocervus si existeret, existeret ens rationis*.

CONTRA. Tum quia nego illius propositionis de hircocervo esse sensum quem vult responsio. Tum quia sub hac conditionata, si per impossibile existeret homo existeret animal rationale, posito decreto de non existentia hominis subsumi non posset nisi hæc minor, sed impossibile est ut existat homo; ergò impossibile est, ut existat animal rationale; nihilominus posito decreto de non existentia hominis, sub illa conditionata non posset subsumi, sed impossibili decreto de existentia hominis, impossibilis est existentia hominis, cum hæc duo essentia & existentia sint distincta, existentiaque est accidens Metaphysicum essentia, existentia item pendet à DEI libero decreto, non pendet essentia, ergò apparet hæc duo non esse æquivalentia; si enim essent æquivalentia subsumi cum eadem veritate possent. Tum quia illud quod est possibile non debet explicari per suppositionem impossibilis, reducendi in statum possibilem, si nihil obstat; Ergò nec illa propositio *Homo est animal rationale* casu quo impossibilis redderetur existentia hominis, explicari debet per suppositionem impossibilis, reducendi in statum possibilitatis.

RESPONDEBIS II. Casu quo Deus faceret decretum de non ponenda absolute existentia Petri, eo casu implicaret existentia per principia extrinseca, non intrinseca; atque adeò propositio æternæ veritatis, adhuc per existentiam conditionatam explicari posset.

CONTRA. Quia per principia intrinseca non implicare existentiam, est non implicare essentiam existentia: quia causa intrinseca existentia, est ipsamet essentia, hinc dicere casu quo Deus faceret decretum de non ponenda absolute existentia Petri, adhuc existentiam illam non implicaturam per principia intrinseca, est dicere non implicaturam essentiam propter essentiam, sub quibus terminis, nihil exprimitur de essentia conditionata.

PROBATUR III. Tum quia etiam conditionata existentia, est effectus, passio, & quid subsequens essentiam tanquam radicem; ergò id quod est prius, non rectè explicabitur per id, quod est posterius. Tum quia de Deo possunt formari propositiones æternæ veritatis, quæ tamen explicabiles non sunt per conditionatam existentiam; quod ipsum probatur. Hæc propositio *Deus est ens à se*, est propositio æternæ veritatis, & tamen non potest explicari sic. *Si Deus esset, esset ens à se*. Et licet quidem à statu absoluto possit

Punctum Difficultatis 2.

*Deciditur de Esse competente Essentiis
ab aeterno.*

possit dari consequentia ad conditionatum tanquam ad aliquid prius etiam præ statu absoluto, non tamen absolutum, potest habere sensum conditionatum. Tum quia propositio æternæ veritatis est radix, & ultimum refulsorium veritatum de essentia, hæc autem radix non est existentia conditionata: quia si dicas. Hujus propositionis *homo est animal rationale* sensum esse si existat erit rationalis, querendum restat, quare si existat erit rationalis? tandemque defini debet in aliquo absoluto, hocque potius ostendet sensum illius propositionis.

DICENDUM II. Sensem hujus propositionis *Homo est animal rationale esse, homo identificat sibi animalitatem & rationalitatem*: idemque si dicas *homo est risibilis*, sensus erit, *homo identificat sibi risibile*. Universaliterque loquendo, *Ly Est* in propositione æternæ veritatis accipitur pro *Ly identificatur* pro *Ly essentiat* &c. Unde etiam hujus propositionis *necessè est sedentem sedere*, sensus est, *sedens essentiatur sessione* &c.

EXPLICATUR conclusio. *Ly Est* diversas habet acceptiones, & sic *Ly Est* interdum supponit pro *indicat*, ut si dicam *pulsus est sanus*, sensus erit *indicat sanitatem*. Item si dicam *Medicina est sana*, *Ly Est* supponit pro *causa*, & sic de reliquis: Si ergo tanta est varietas acceptionis particulæ *est*, potest etiam accipi pro *Ly identificat*, vel pro *Ly essentiat*, cum aliàs certum sit quod *Ly est* possit supponere, pro *esse* prout distincto ab existentia: unde etiam dicitur *esse essentiarum* per hoc *esse* non intelligendo existentiam sed essentiam.

PROBATUR. Bonitas hujus explicationis. Quia in adferendo sensu dictarum propositionum servanda sunt hæc, ut scilicet detur sensus, qui aliàs est in similibus usitatus: Deinde ut non sequatur exinde aliqua existentia creaturarum æterna, eaque actualis: Denique ut non sit explicatio propositionis per aliquid posterius, ut reflectenti patebit, ex difficultatibus, supra in similibus allatis: Hoc autem totum in præsentī servatur: Nam imprimis non est usitatum absolute per conditionata explicare. Nos etiam illius propositionis *Homo est animal rationale*, quæ habet *Ly Est* absolutum, non *Ly Esset* conditionatum, ponimus sensum absolutum. Polito etiam quod essentietur homo animalitate & rationalitate, non sequitur aliud, nisi essentiam hominis esse æternam, sensu mox dicendo quin sit existentia æterna. Et cum identificatio & essentiatio non sit quid posterius essentia, sit, ut illa particula *Est* non adferat in explicatione essentia quidquam posterius essentia.

CONFIRMATUR. Quia dictæ propositiones debent habere aliquem sensum; sed non habent sensum conditionatum; ergo debent habere sensum absolutum; sed non alium præter adlatum: Ergo.

PRÆMITTO I. *Esse reale dupliciter accipi posse*, I. prout opponitur ficto, sic v. g. animal præcisum à suis differentiis est aliquid oppositum enti ficto, & Chimæræ, diciturque quid reale. II. Ens reale potest accipi tam pro illo quod opponitur enti ficto, quam pro eo quod opponitur enti intentionali.

PRÆMITTO II. *Aliud esse: querere: an aliquid sit reale, & aliud, an status illius sit realis, vel an sit realiter*. Et ita finis est causa realis, non tamen causat realiter, sed intentionaliter: animal etiam in statu præcisionis est aliquid reale; est enim objectum quod est à parte rei, & tamen prout præcisum non est realiter.

DICENDUM est. *Essentias ab aeterno habere esse aliquod reale condistinctum ab esse objectivo in mente Dei, & esse contento in omni potentia, sed non habere id esse realiter, sed tantum intentionaliter, & extra intentiones non habere esse nisi fundamentaliter*.

Hæc conclusio in quantum hoc esse dicit esse reale coincidit cum Albertino, in quantum hoc esse dicit non haberi realiter, coincidit cum sententia communi. Videturque hanc sententiam licet non ita clarè docuisse Suar, Disp. 31. Metaphys. S. I. N. 10. Et Sect. 12 à N. 38.

PROBATUR I. Auctoritate S. Thomæ Quest. 5. de Potentia Art. 9. ad 16. qui tribuit essentias statum essentia, quæ ejus auctoritas commodè per conclusionem explicari potest.

PROBATUR II. Particulatim. Quod I. nempe quod illud esse sit reale: Quod homo essentietur animalitate & rationalitate non est hoc quid fictum; ergo aliquid reale, prout reale opponitur ficto.

Quod autem illud esse sit ab esse objectivo in mente Dei, & ab esse in omnipotentia distinctum. Probatur: Quia non ideo est homo animal rationale, quia illum Deus non potest facere nisi animal rationale, sed ideo non potest facere hominem nisi animal rationale, quia exigit esse animal rationale, nec ideo non potest homo esse nisi animal rationale, quia nescit illud Scientia divina rationale animal; Ergo datur exigentia alia, unde homo sit animal rationale, vel cognoscatur ut tale. Ergo illa exigentia est quid distinctum à continentia in omnipotentia & Scientia. Deinde sunt propositiones æternæ veritatis, quæ nullo modo continentur in omnipotentia Divina, v. g. si dicas *Lapis per impossibile si esset Leo, sentiret*. Ergo apparet objectum propositionis æternæ veritatis, esse aliud, quam contineri in omnipotentia. Vel si nolis suppositiones impossibiles, certè de Deo formantur

Propositiones æternæ veritatis, & tamen objecta illarum non continenter in omnipotentia Divinâ, nam hæc ad sola creata extenditur. Similia possunt dici de scientia Dei, quia si supponeretur per impossibile, vel errare Deus in notitia enuntiareq; *homo non est animal rationale*, vel non cognoscere omnia, hæc propositio *homo est animal rationale*, vel erit falsa, vel vera? si falsa, cur? si vera, ergo & objectum illius ita se habens ut enuntiat. Ergo apparet dari illius esse, & non solum in omnipotentia. Quæ omnia rursus sic enodantur. Antequam dicatur essentia contineri in omnipotentia Divinâ, prius est ratione nostra posse illam velle Deum, quia omnipotentia est, ut ita dicam, executiva voluntatis Divinæ. Rursus prius est ratione nostra, creaturas esse in mente Dei, quàm esse objectum voluntatis Divinæ: prius enim est esse cognitum quàm esse volitum: Rursus ante esse cognitum, cum illa cognitio non sit practica, sed primum speculativa, debet esse prius tanquam exigivum, ut sic, & non aliter noscatur: Ergo apparet dari esse creaturarum condistinctum, ab esse contento in mente sola Dei, & esse contento in omnipotentia.

RESPONDEBIS. Non potest Deus efficaciter & rationabiliter aliquid velle nisi præsupponat quod id Deus facere possit, posse autem Deum facere aliquid, est illius essentiam contineri in omnipotentia.

CONTRA est. Considerando omnipotentiam in quantum est vis executiva, prius est Deum velle, quàm applicare illam suam executivam. Rursus cum intelligere & velle, sint priores perfectiones, præ posse facere ad extra, tanquam perficientes in ordine ad se, cum posse facere perficiat in ordine ad aliud, etiam sub hac formalitate, erit prius velle quàm omnipotentem esse. Ne autem dicatur imprudenter velle, sufficit pro priori præintellectio, quod id fieri possit ratione passivæ possibilitatis. An autem sub aliqua alia formalitate prior sit contentia in omnipotentia quam in voluntate, de hoc in præsentia non disputo.

Quod autem illud esse sit esse intentionale probatur. Tum quia non est fictum, non enim hoc fictum est, quod omnipotentia non possit hominem, v. g. facere nisi animal rationale. Non etiam hoc esse est reale prout opponitur intentionali, propter rationes suprà adlata difficultate. 1 p. 2. Ergo illud esse debet esse intentionale. Tum quia objectum quod fit vi abstractionis nõ est nisi objectum intentionale, jam autem illa exigentia est objectum nostrarum intentionum.

Quod autem ante omnem nostram intentionem sit illud esse nonnisi fundamentale sic explicatur. Videt Intellectus noster omniscientiam Dei non apprehendere hominem cum rugibilitate nec posse apprehendere; Videt item omnipotentiam non posse creare hominem cum rugi-

bilitate videt non posse amari à Deo rugibilitatem conjungendam homini. Hinc habet fundamentum in ipsa omnipotentia, & omniscientia, omnivolubilitateque, concipiendi exigentiam quandam in essentia, ad nonnisi, ita cognosci, ad nonnisi, ita produci; quæ exigentia independentem à nostro conceptu, cum non sit actualis, ut suprà probatum, & tamen sit aliqua, debet esse nonnisi fundamentaliter.

PROBATUR III. Quia si nihil obsit, ita currere debemus de hoc esse essentiarum, sicut de ipsis universalibus, rationibusque communibus; sed universalia extra nostras intentiones non dantur nisi fundamentaliter; ergo idem dicendum de esse essentiarum ab æterno.

COLLIGES I. Omnia creari ex nihilo essentia, quia esse à nobis concessum essentis, est esse intentionale. II. Esse hoc creaturarum posse appellari esse diminutum, est enim minus reali, majus autem ficto esse, quod bene dici potest esse intelligibile creaturarum, ut docebat Scotus. III. Esse hoc creaturarum, nullam ponere in illis existentiam.

Punctum Difficultatis 3.

Quod verificativum propositionum æternæ veritatis?

PROPOSITIONUM æternæ veritatis verificativum Perez, & Elparza ponunt divinam Essentiam seu Omnipotentiam.

DICENDUM est. *Verificativum propositionum æternæ veritatis non esse Deitatem.* Est Conclusio ad mentem Antiquitatis.

PROBATUR I. Verificativum hujus propositionis, *Ego existo actu*, non est existentia Dei vel Deitas, Ergo neque verificativum hujus propositionis, quæ est æternæ veritatis v. g. *quod existit est actu*, erit Deitas. Antecedens dant Oppositi, probarique poterit ex infra dicendis. Consequentia probatur. Inter possibilitatem passivam existentia ab æterno sumptam, de qua dicitur *quod existit est actu*, & inter actualem existentiam non est distinctio realis, sed solum in statibus? Ergo si *Ly ego existo actu*, non habet verificativum sui existentiam Dei, nec *Ly quod existit est actu*, habebit verificativum sui Deitatem: quæ enim sunt idem realiter, quod est unius verificativum, hoc erit & alterius verificativum; alietas enim verificationis in talibus induceret distinctionem realem; esse enim unius non esset esse alterius; siquidem nec verificativum sequens esse, esset idem. Et sicut quia paries niger non habet sui verificativum idem, quod paries albus nempe non habet verificativum sui disgregativum visus, sequitur *Ly niger* & *Ly albus* esse distincta realiter, ita & in præsentia idem sequeretur.

PROBATUR II. Si propositionum æternæ veritatis verificativum esset Deitas, ideo esset, quia essentia,

essentiæ, cum nihil sint ab æterno, nec possunt verificare, cum verificatio sequatur ens: Sed hæc ratio non convincit, quia quamvis essentiæ rerum ab æterno sint nihil physicè, non tamen sunt nihil metaphysicè secundum possibilitatem passivam; cumque de illis non enuntietur esse physicum, nec verificativum illarum debet esse physicum, immò physicum quid, esse non potest, quia nec physicum esse, de illis enuntiat. Rursus cum ipsæ propositiones æternæ veritatis per nos, non sint actu veræ, nec verificativum illarum debet esse actu; & sicut illæ propositiones pertinent ad statum intentionalem, procedunt tamen ex supposito fundamento; ita & verificativum illarum sufficit ut sit intentionale, nempe pro statu illo intentionali representata connexio, & identitas prædicati cum subiecto.

PROBATUR III. Verificativum propositionis cuiuscunque; si sit affirmativa est identitas prædicati cum subiecto, si sit negativa, est alietas subiecti & prædicati: Ostenditque hoc inductio: nam cur vera hæc propositio? *Homo est animal rationale*, quia est identitas prædicati cum subiecto: Si enim dicas *animal rugibile est homo*, non erit jam propositio vera, quia non est jam identitas hominis & rugibilis. Ostendit hoc antiquum proloquium regulativum: *Prædicatum debet esse idem aliquomodo cum subiecto*, aliquomodo inquam idem, ad salvandam identitatem prædicati cum subiecto, aliquomodo diversum, ne sit propositio identica. Item ostendit hoc explicatio, quid sit copula, quod sit scilicet indicativum, insitne, an non insit prædicativum subiecto; quod dictum supponit attendi in veritate ad identitatem subiecti cum prædicato. Ostendit hoc principium regulativum Sillogismorum, *quæ sunt eadem uni tertio* &c. quod principium ex identitate extremorum cum medio infert identitatem, adeoque & veritatem propositionum. Quæ omnia ulterius in hoc fundantur, in primis quia esse & veritas objectiva indistinguuntur; distincta autem essent si verificativum propositionis non esset identitas. Deinde *Est* propositionis formalis, verificatur per *Est* objectivum, sicut *Ly formaliter animal* per animal objectivum, *Est* autem objectivum non aliud est, quam identitas, hæc enim coincidunt. Quæ omnia probant hanc Majorem verificativam propositionis affirmativæ, est identitas prædicati cum subiecto. Sed inter possibilitatem passivam indicatam per propositionem æternæ veritatis, & inter Deitatem, non est identitas, quia possibilitas passiva, trahit lineam creati: quod autem est de lineâ creati, non potest identificari increato; aliàs increatum hoc ipso esset idem cum creato, adeoque nec increatum. Ergo illarum propositionum verificativum non est Deitas.

QUÆRES. Quod ergo erit verificativum propositionum æternæ veritatis?

RESPONDETUR. Erit *connexio seu identitas prædicati cum subiecto*; licet istius connexionis ut dixi habeatur fundamentum, in Omnipotentia, Voluntate, & Scientia divina.

De Motivo Notitiarum & Volitionum divinarum.

QUÆRES. An posito quod verificativum Propositionum æternæ veritatis, non sit Essentia divina, saltem illa sit unicum Motivum cognitionum & volitionum divinarum. Consequenter ad dicta.

INFERTUR. Non esse solam Essentiam divinam unicum motivum notitiarum & Volitionum Dei. Ratio. Tum quia Intellectus divinus est Infinitum noscitivum. Ergo illi competere debet omnis possibilis & non involvens imperfectionem noscitivitas, aliàs determinata; non nisi noscivitatis perfectio illi competeret, jam autem possibile est, ut Deus pro Motivo suæ notitiæ & volitionis, assumat aliquid creatum, nec potest ostendi, quod id involvat aliquam imperfectionem. Tum quia indubie creatus Intellectus assumit pro Motivo suæ notitiæ aliquid creatum. Quæro, vel noscit illam notitiam Deus vel non noscit? Si non noscit omniscius non est, si noscit habet speciem expressam illius notitiæ, quæ, inexplicabile est, si exprimit pro motivo notitiæ creatæ, aliquid creatum, quod etiam expressivum increatum notitiæ illius creatæ non habent motivum illud creatum, & hoc ipso si aliud motivum haberet notitia increata, non esset expressio, ut supponitur notitiæ creatæ, quæ omnia prædicata notitiæ creatæ in se includit, exceptis iis, quæ sunt de linea creati. Tum quia nomine motivi notitiæ ut sic, venit responsivum ad Quare ponatur assensus vel dissensus, & loquendo in materia volibilium est responsivum ad Quare appetitus, vel quare, fuga, hoc est quod sit reddibile pro ratione, sive ab intelligente sive ab appetente: quo posito. Quæro, interrogatus Deus an sit Sol pulcher? nonne responderet pulcher. Quærere restaret ex Deo, quare assentiatur illum esse pulchrum, nunquidne pro ratione reddere hoc solum debet, quia Essentia mea est pulchra, an non poterit pro ratione reddere etiam entitativum decorum sideris, imò de facto docemur esse prædestinati ex meritis Christi, quæ non sunt ipsamet Essentia divina. Format Deus Decretum contra Impenitentes finaliter, nunquidne istius Decreti motivum non sunt peccata, quæ non sunt essentia divina, videturque esse quædam incongrua restrictio omniscivitatis divinæ, quod Deus possit dicere, ego produxi creaturam, & non possit dicere creatura producta est à me.

DICES I. cum quodam. Omne objectum motivum Intellectionis importat rationem à quo est Intellectio. Atqui nihil est præter ipsam essentiam à quo sit intellectio divina. Sicut enim Essentia divina est à se ipso, & à nullo alio, ita & cognitio

cognitio divina. Unde hoc ipsum quando dicitur Essentiam divinam esse Motivum Intellectionis divinæ, intelligendum est negativè, simili modo ac intelligimus negativè id, quod Deitas sit à se.

RESPONDETUR. Imprimis etiam posita hac explicatione, quo sensu motivum Intellectionis divinæ sit ipsa Essentia divina, adhuc Argumentum multum probat. Quia probat motivum intellectionis divinæ, non esse ipsam Essentiam divinam, sed intellectionis divinæ motivum esse ipsammet intellectionem divinam, cuius tamen oppositum videtur hic debere intendi. Directè ad Argumentum hoc dici potest. Ly à quo Intellectiones divinæ dupliciter sumi potest. Primò Ly à quo sumendo pro Principio, & tanquam Actu primo ex modo nostro concipiendi, vi cuius proditur ad actum secundum intellectionis, seu quòd se habet per modum Principii elicentis, & hoc à quo, est indubiè sola Essentia divina. Secundò Ly à Quo sumi potest, pro responsivo, ad interrogationem, quare sit assensus exhibitus, & hoc à Quo, competit ex rationibus adlatis, etiam rebus creatis, & licet cognitio divina non sit in genere Principii elicentis ab alio quàm ab essentia divina, poterit esse ab alio, in genere responsivi. In idem fermè recidet si dicas Ly à Quo tanquam à specificativo extrinseco haberi posse in Intellectione divina etiam ab aliquo creato, licet à quo specificationis intrinsecæ, habeatur ab ipsamet Essentia divina.

INSTAT. Objectum motivum illud dico ex quo & ex Potentia paritur notitia à quo specificatur, atque accipit suam perfectionem cognitio.

RESPONDETUR. Quì notitia ex objecto & Potentia gignatur alibi explicatum. Specificationem autem extrinsecam jam dixi haberi posse ab aliquo creato, licet specificatio intrinseca, non possit esse aliud intellectionis divinæ, nisi Essentia divina. In idem recidit, si dicas ab essentia tanquam à Principio elicitive habere specificationem suam Intellectionem divinam, licet habeat specificationem ab aliquo extrinseco, sumptam pro eo, quod est reddibile pro ratione assensus divini, seu quod est responsivum ad Quare assensus.

DICES II. cum eodem. Per hoc solum prædicatum, differt objectum motivum à purè terminativo, quòd hoc posterius solum modò representetur per cognitionem, & non est id, à quo est cognitio.

RESPONDETUR. Non per hoc, hæc duo distinguì, cum etiam in creatis motivum cognitionis, non sit id à quo tanquam Principio elicitive sit notitia. Per hoc ergo potius hæc duo differunt: quòd objectum terminativum, habeat rationem ejus circa quod notitia, objectum autem motivum, est Responsivum, ad Quare assensus.

DICES III. Unius cognitionis nonnisi unum

est objectum adæquatum. Si enim est multiplex, tunc ex illis coalesceret unum adæquatum. Atqui in Deo nonnisi est una cognitio. Ergò.

RESPONDETUR. Hoc argumentum videtur probare multum, quia probaret, etiam Terminum cognitionis Divinæ, non esse, nisi solam Essentiam Divinam. Ille enim Terminus, est objectum indubiè notitiæ; unius autem notitiæ, debet esse unum objectum adæquatum, aliàs coalesceret ex pluribus. Directè dici potest unius cognitionis, quæ etiam in modo noscivitatis, est infinita non esse unum objectum adæquatum, stans in aliquo increato, sed debet esse objectum illius unum adæquatum stans in creato & increato. Quia ergò notitia Divina est ita una, ut simul sit infinita, etiam in modo noscivitatis, ideò extendere se poterit ad assumendum pro motivo, etiam objecta creata.

NOTO. Dictum est in primâ parte seclusis imperfectionibus competere Essentiæ Divinæ etiam rationem Speciei impressæ, hinc omnia objecta motiva creata representantur ab Essentia Divina tanquam habente vim Speciei impressæ respectu omnium Motivorum creatorum, hocque sensu dici potest solam Divinam Essentiam habere rationem Motivi, cum hoc tamen stat, ut non sola Essentia, sit pro ratione reddibilis, ad Interrogationem factam, quare Deus assentiat objecto?

QUÆSTIO IV.

De Ente prout Existentia est.

EX dictis suprâ de ente participialiter accepto colligi potest ens prout est existens esse ipsum ens prout est extra causas; jam autem existentia abstractè sumpta, est ratio existendi extra causas. Conformiter autem ad dicta de possibilitate posset distinguì duplex existentia, quædam extrinseca, & hæc definitur per esse extra causas, nec competit Deo cuius nulla est causa. Deinde alia distinguì posset existentia intrinseca, quæ stat in esse actu, & hæc Deo etiam competit.

DIFFICULTAS I.

An sit distincta realiter essentia ab existentia?

DICENDUM Quòd non. Est Conclusio Scotistarum & ex nostris reliquorum contra Thomistas, quibus accessit noster Maurus, & Fonseca modaliter eam distinguens.

PROBATUR I. Si essentia distingueretur realiter ab existentia Petri, etiam essentia existentia distingueretur realiter ab ipsâ existentia: sed non distinguitur realiter; ut probatur; si essentia existentia distingueretur realiter ab ipsâ existentia, quæro existentia illius distinctæ, ab essentia

essentia existentia, adhuc ne essentia distingueretur realiter vel non? Si distinguitur realiter, quæram de illa tertia, & sic in infinitum. Quod si non distinguitur, nec illa essentia existentia de qua primò procedebat quæstio, erit distincta realiter. Sequela autem probatur principalis argumenti. Quia non est major ratio, cur essentia Petri sit distincta realiter ab existentia, & non sit distincta realiter essentia existentia, ab ipsa essentia.

RESPONDEBIS. Id quod est ratio formalis existendi non requirit aliam existentiam à se distinctam realiter; quia quo aliquid est tale & ipsum est tale, sic unio non indiget uniri alia unione, nec actio indiget agi alia actione; sunt enim formales rationes, quæ se ipsis & non per aliud sunt tales: cum ergo existentia, sit ratio formalis existendi, se ipsa, & non per aliam distinctam realiter existentiam existet: E contra essentia Petri, cum non sit formalis ratio existendi, existere per distinctam realiter existentiam poterit.

CONTRA. Tum quia quæcunque ratio probat essentiam à parte rei positam, non esse rationem formalem existendi, eadem probat essentiam existentia, non esse rationem formalem existendi: Sicut enim essentia Petri potest existere & non existere, ita etiam essentia existentia, potest existere & non existere, per quod probatur distinctam esse existentiam essentia ab existentia licet existentia sit ratio formalis existendi. Tum quia etiam de conceptu essentia quem dicit existentia quæ talis, non est esse rationem formalem existendi, quia formalitas existendi & formalitas essentia secundum se non sunt eadem, ergo neque essentia quam dicit existentia, competet formalitas, esse rationem existendi, eodemque fundamento utriusque essentia distinctio invehetur.

PROBATUR II. Quia nulla est necessitas distinguendi essentiam ab existentia, ut patet solutione argumentorum.

CONFIRMATUR. Ex Arriaga hic Sect. 3. a. n. 58. Quia nullum est signum distinctionis realis essentia ab existentia, si enim aliquid esset, esset separabilitas, hæc non datur, ut ibidem probatur. Deinde ut assumit Suar & Ovied. Nihil potest fieri ens per alienam entitatem, ergo nec existens per alienam existentiam. Antecedens probatur. Quidquid distinguitur ab alio distinguitur tanquam ens ab ente, ergo utrumque extremum, ut condistinctum ab alio, est ens, ergo non constituitur per aliud, in ratione entis. Quod ipsum sic ulterius proponi posset. Antecedenter antequam constitutur aliquid ens per alienam entitatem, jam est ens, ergo in ratione entis, non constituitur per alienam entitatem. Antecedens probatur. Jam enim antecedenter ad alienam entitatem est distinctum, quomodo enim unum constitueretur per aliud, si utrumque indi-

stinctum est, & unum idemque; distingueretur à seipso, nempe constitutum, ut supponitur realiter, à constituyente, ut supponitur realiter. Consequentia autem principalis probatur, quia existentia nihil aliud est, quam ens in actu, ergo si nihil potest constitui ens per alienam entitatem, adeoque neque existens per alienam existentiam; non enim posset constitui ens per alienam existentiam, nisi constitueretur ens in actu, per alienam entitatem.

PROBATUR III. Essentia quæ est à parte rei prout condistincta existentia, vel est nihil, seu non ens in actu, vel non est nihil, seu non est non ens in actu: Neutrum dici potest, quod probatur; Si essentia prout condistincta ab existentia est nihil etiam in ratione entis, constitueretur per alienam entitatem, idque constitutione reali, & tamen nihil potest constitui ens per alienam entitatem, ut probatum immediate. Rursus si essentia prout condistincta existentia, esset nihil, ergo non sunt illic duo condistincta, quorum utrumque sit res, sed se habent ita, sicut Petrus & Tenebræ. Denique si essentia prout condistincta existentia esset nihil, & posset existere aliquid per existentiam alienam & non posset; posset existere, ut supponitur; non posset existere, quia quod est nihil; non potest existere per existentiam alienam; aliàs & existeret, & non existeret, existeret quidem, ut supponitur, non existeret autem, quia nihil non existit. Et si essentia prout condistincta existentia est nihil, quomodo est à parte rei? Si autem essentia prout condistincta existentia non est nihil, sed est à parte rei, ergo existit: hæc enim duo verbis differunt, ad quid ergo illi superaddita existentia?

RESPONDEBIS I. Inter illos terminos ens actu & non ens actu dari posse medium ens non actu; ita ut essentia prout condistincta ab existentia sit ens non actu, & ita ut quasi medium illud datur non per abnegationem utriusque extremi, sed per participationem ex utroque.

CONTRA. Tum quia impossibile est esse ens à parte rei & non esse ens actu, ergo si essentia prout condistincta ab existentia est à parte rei, prout condistincta, est ens actu. Antecedens probatur, quia quæcunque formalitate constituitur ens, à parte rei hoc ipso constituitur actu, nisi facias de sola voce quæstionem. Tum quia de eo quod est ens non actu, vel est verum dicere; est nihil actu, vel non est verum dicere; si non est verum dicere, nihil actu, ergo verum erit dicere est ens actu, quod tu negas: quid enim medium inter ens, & nihil? Quod si de illo quod est ens non actu, verum est dicere, est nihil actu, ergo verum erit dicere, quod sit non ens: non ens enim, & nihil quo differunt?

RESPONDEBIS II. Condistinguenda esse illa duo, unum actuale esse essendi, & aliud esse actuale existendi; essentia ergo prout condistincta existentia habet actum illum essendi.

CONTRA.

CONTRA. De hoc ipso queritur cur non habeat actum existendi, si est actu à parte rei; cum actuale esse essendi, nulla in re differat, ab actuali esse existendi. Deinde cui non competit actuale esse existendi hominis ut bruto, illi non competit esse actuale essendi hominem; ergo & cui non competit esse actuale existendi non competet etiam esse actuale essendi; Sicut se enim habet tale ad tale, ita simpliciter ad simpliciter.

RESPONDEBIS III. Retorquendo argumentum Essentia prout ratione condistincta ab existentia, est ne actu vel non? redibitque argumentum contra Thomistas factum.

CONTRA. Quia in sententia per rationem nonnisi ratiocinantem distinguente essentiam ab existentia, dicitur illam, neque esse actu, neque esse non actu, sed præscindere jam ab utroque, non potest autem dici quod essentia à parte rei posita præscindat ab esse actu, vel esse non actu.

CONFIRMATUR Conclusio. Quæ confirmatio simul ostendit extrinsecam etiam existentiam competere essentia à parte rei positæ. Essentia quæ est physice, prout condistincta existentia, vel est actu extra causas, vel non est? Si non est extra causas prout condistincta existentia, contra erit, quia prout condistincta existentia est quid productum, non enim est Deus, neque ens à se, neque nihil &c. Si autem essentia prout condistincta ab existentia, est extra causas aliquid, ergo prout condistincta ab existentia, existit: hæc enim duo vix verbis differunt. Denique si distinguitur essentia ab existentia à parte rei, vera est hæc propositio, *essentia est distincta ab existentia*, ergo ulterius vera erit hæc *essentia est*, nam de quo à parte rei verificatur propositio de tertio adjacente, de eodem verificari potest de secundo adjacente, ut notum ex Dialecticis, & inductione, Ergo essentia prout condistincta ab existentia, existit, quia de illa verificatur particula *Est*, quæ supponit à parte rei, in communi sententia, pro existit.

DIFFICULTAS II.

Quomodo distinguatur existentia ab essentia?

PRÆMITTO I. *Non esse distinctam existentiam ab essentia, distinctione Scotistica, ex natura rei*, de quo alibi: ubi universaliter hæc distinctio rejecta. Quod si essentia ab existentia non est distincta realiter, nec ex natura rei, restat ut distinguatur, per rationem nonnisi.

PRÆMITTO II. *Existentiam posse comparari dupliciter ad essentiam.* I. Ad essentiam actuale. II. Ad essentiam quæ sit in statu possibilitatis: existentia actualis comparata ad essentiam

possibilem distinguitur, sicut ens à se ipso, dum est nihil, seu non ens. Et conformiter loquendo ad alias prædicta principia, distinguuntur hæc duo inter se, non ratione recti, & intrinseci, sed ratione obliqui, connotatorum, & status; nam idem ens, in quantum dicitur esse acceptum à causis, vocatur existentia, & in quantum dicitur habere adhuc esse in causis, dicitur esse, nonnisi in statu possibilitatis: tota autem est difficultas, de essentia actuali.

PRÆMITTO III. *Existentiam posse comparari tam ad essentiam actualem quàm actualis est, seu reduplicative acceptam, quàm ad essentiam actualem specificative acceptam*: si comparatur ad essentiam actualem reduplicative acceptam, seu ad illam rationem formalem, quæ reduplicatur, essentia sic spectata ab existentia differt, sicut definitum & definitio: reduplicative enim spectata essentia erit essentia, prout est in actu; esse autem in actu, & existentia, differunt sicut definitio & definitum. Tota ergo difficultas devolvetur ad essentiam quidem actu spectatam, sed tamen non reduplicative acceptam. *Circa quod*

DICENDUM est. *Existentiam ab essentia actuali specificative accepta, distingui connotative, ita ut in recto idem sint, in obliquo autem distinguantur.*

PROBATUR. Quia existentia quæ talis, importat esse extra causas, seu esse actu, essentia etiam actualis, importat solum connexionem exercitam prædicatorum actualium; ergo in recto non differunt: ubiq; enim idem respondet esse, ergo nonnisi connotative, quomodo enim aliter? Sed hic adhuc.

QUÆRENDUM restat, *An ita possit subflare nostris conceptibus existentia, comparata ad essentiam, ut inter se præscindere possint?*

RESPONDENDUM Affirmative. Ratio. Tum quia considerando particulares essentias prout essentia sunt, possum formare conceptum communem particularibus essentiis. Possum item considerando particulares existentias formare conceptum communem existentia; quæ tamen duæ rationes communes, præscindunt inter se objective; conceptus enim communis accidentis, quantumvis Metaphysici, non potest esse conceptus communis, ejus, cujus est accidens; hoc ipso enim non esset ejus accidens; jam autem existentia, est accidens Metaphysicum essentia. Tum quia universaliter quæ definitionibus differunt, præscindere inter se possunt; jam autem essentia & existentia, differunt definitionibus. Tum quia si essentia non præscindit objective ab existentia, etiam in statu essentia importaretur existentia; sed non importatur, quia de essentia essentia ut sic, non est existentia: si enim ab his differentiis creatum & increatum, bene possit præscindi Ens, non apparet cur etiam sic non possit præscindi essentia ab existentia.

Objici.

Obijciuntur I. Si dantur præcisiones obiectivæ inter essentiam & existentiam dabitur processus in infinitum in istis formalitatibus obiectivis. Quod ipsum probatur, quia illa obiectiva formalitas existentia, quæ correspondet ut condistincta à formalitate essentia, est apta ad non existendum, & potest habere duos status puræ possibilitatis, & actualitatis; ergo in illa rursus duæ formalitates distinguuntur, una quæ sit essentia, & alia quæ sit existentia; de quibus ipsis ulterius redibit argumentum.

RESPONDETUR. Duplicem cogitari posse essentiam, nempe essentiam ipsius essentia, & essentiam ipsius existentia inter quas duas hoc discrimen est, quia existentia respectu essentia quæ essentia est, habet se ut accidens metaphysicum, existentia autem, respectu essentia ipsius existentia, non est existentia accidens, posita itaque abstractione essentia ut sic, ab existentia, intelligitur manere sola ratio differentialis existentia, quæ in re quidem essentiam continet, tamen prout obijciuntur nostris conceptibus, intelligitur quasi spoliata ex essentia secundum rationes communes spectata; licet non spoliatur essentia secundum rationes particulares spectata, ut dictum de Ente; à quæ existentia prout ita concepta, prout jam dicente, quod à se extracta jam sit ratio communis essentia, jam non potest ab illa, quæ tali, abstrahi ratio communis, nec unquam abstrahi potest existentia ab essentia ipsiusmet existentia, nec è converso accipiendo essentiam sensu explicato.

Obijciuntur II. Essentia actualis quantumcunque præcisa obiectivè ab existentia, eo ipso, quod actualis concipiatur, concipitur existens: Ergo nec essentia ab existentia nec è contra præcindi possunt.

RESPONDETUR. Essentiam actualem dum præcinditur non concipi actualem, sed depurari ab actualitate, hinc argumentum est, à non supponente. Neque valet si dicas, essentiam possibilem dicere existentiam possibilem, & essentiam actualem, dicere existentiam actualem; non inquam valet si dicas; quia potest concipi ipsa essentia secundum se, adeoque prior ex modo concipiendi, ipsa existentia possibili & actuali, cumque illa ratio abstractissima essentia, nullam dicat actualitatem, nullam etiam dicet existentiam: Et sicut animal quod est in homine depuratum à rationali, est à parte rei adhuc rationale; licet ab illo prout depurato à rationali, non possit ulterius rationalitas abstrahi; sic in præfenti.

Obijciuntur III. cum Oviedo. Nulla formalitas est actu existens; quæ non sit possibilis: ergo nulla formalitas est actu existens, quæ non includatur in eadem, ut possibili. Rursus nulla formalitas accipitur in ente possibili, quæ non concipiatur existens: Ergo neque ens possibile dicit aliquam formalitatem, quæ non dicat existens;

Ergo ens ut existens, & ut possibile, non distinguitur per formalitatem aliquam, quæ cognoscatur in uno, & non cognoscatur in alio:

RESPONDETUR. Licet in animali posito in Leone, & animali posito in Petro, quæ animal est, nulla sit formalitas in uno, quæ non sit in alio; nihilominus hoc non obstante, potest dari ratio communis utrique, ut docent qui tenent præcisiones obiectivas: ita quamvis non detur formalitas in ente possibili, quæ non sit in actuali, & è converso; nihilominus dari poterit ratio communis utrique, adeoque ex vi rationis communis, præcindens à possibilitate & actualitate. Addo distinctas esse has propositiones: An dicat formalitatem aliquam existentia possibilis, quam non dicat actualis, & an depurari possit conceptus essentia, à prædicato suo metaphysico, quod est existentia. De priori non est questio; sed de solo posteriori: præcipue cum ex dictis supra constet, possibilitatem non rectè explicari, per existentiam conditionatam. Denique cum importentur alia connotata ab ente possibili quæ tali, alia ab existente, poterit ratio communis desumpta ex his potius connotatis fabricari, constituereque objectum præcisiuum unum ab alio.

INSTABIS. Quando Deus cognoscit creaturam possibilem, indifferentem ut producat, vel non producat, cognoscit omnes formalitates, quæ sunt in illa jam producta, vel non cognoscit: si cognoscit omnes, ergo in statu possibilitatis ex parte obiecti, includit omnes formalitates, quas includit existens, ergo existens nullam addit formalitatem, supra possibilem: Quod si non omnes cognoscit formalitates in creatura possibili, quæ reperiuntur in existente, sequitur aliquam formalitatem esse productam, quin cognitio illius formalitatis productionem ejus præciserit.

RESPONDETUR. Possibile & existens, si ratione rectè sumantur, non præcindunt à se; idem enim est existens, quod erat possibile; idem autem, à se ipso ut tali, non præcindit; ratione tamen connotatorum, sunt diversa obiecta, possibile & existens, connotataque unius, non conveniunt alteri: nam in statu possibilitatis non importatur actualis ratio existendi extra causas, sed attenditur ad solum nexum prædicatorum, & tantum pro statu existentia, ad rationem illam actualem, existendi extra causas; cur ergo ratione diversorum connotatorum, non poterit depurari, conceptus ut sic essentia, à conceptu existentia, fundamento habito in connotatis diversis.

* *

† F

DIFFI.

DIFFICULTAS III.

*Solvuntur rationes pro distinctione reali
essentiae ab existentia.*

Pluribus argumentis quae deducunt ex diversis principiis probant suum intentum Thomistae. Antecedunt & argumenta recentiorum.

Punctum Difficultatis 1.

Rationes Thomistarum.

OBJICITUR I. Auctoritas Aristotelis 2. Poster. c. 2. *Hominem, inquit & esse hominem aliud est & inferius, esse vero nullius est substantia.* Et 3. de Anima C. 4. ait: *aliud est magnitudo, aliud magnitudinis esse.*

RESPONDETUR. Haec omnia sufficienter explicari per alietatem oriundam à diversis connotatis: quia nec etiam eadem auctoritates probant, quod essentia ipsius existentiae distinguatur realiter ab existentia; aliàs idem non esset idem, utque esse nullius sit substantia, sufficit quod existentia sit accidens Metaphysicum.

OBJICIUNTUR II. Quaedam Principia Philosophica.

I. PRINCIPIMUM. Separabilia realiter sunt distincta realiter. Existentia & essentia sunt separabilia realiter. Ergò.

RESPONDETUR. Imprimis retorquendo argumentum per subsumptionem hujus Minoris, Essentia posita extra causas, & essentia eadem, non posita extra causas, sunt separabilia realiter, ergò essentia à se ipsa erit distincta realiter: Imò idem subsumi potest de ipsamet existentia in statu physico dum est, & dum aliàs, non est. Directè autem ad argumentum dici potest. Separabilia, realiter separabilitate ab ipso statu petibili, vel ratione diversorum connotatorum sunt distincta realiter in se. Nego Majorem: quidquid sit quod status ipse & connotata distinguuntur realiter suo modo. Separabilia realiter, ratione entitatis & intrinsecorum, idque pro eodem statu physico, sunt distincta realiter. Concedo Majorem: Essentia autem ab existentia non pro statu physico actuali, nec ratione entitatis, separari potest. Addo ex Oviedo: Essentiam Petri, ab aeterno nec fuisse eandem, cum seposita in tempore, nec distinctam: non fuisse distinctam, quia idem quod erat possibile existit, nec fuisse eandem, quia id quod est, & quod non est, non possunt esse idem. Unde ad illud argumentum, Essentia eadem fuit ab aeterno Petri, quae est in tempore, sed existentia Petri distinguitur realiter ab Essentia Petri ab aeterno, ergò distinguitur realiter ab essentia Petri in tempore; ex vi hujus additi respondendo dicitur, quod in hoc argumento & minor &

& major falsa sit. Sed hoc idem argumentum distingui aliter potest, quod scilicet illae essentiae, ratione connotatorum & statuum habeant distinctionem.

II. PRINCIPIMUM. Potentia & actus, participans, & participatum, recipiens & receptum sunt distincta realiter: Sed essentia est potentia participans actualitatem recipiendam, jam autem existentia est actus, participatum, receptum &c. Ergò.

RESPONDETUR. Potentiam Metaphysicam & actum Metaphysicum non esse distincta realiter, aliàs homo qui est per modum potentiae receptivae formae, quae est risibilitas, distinguetur realiter à risibili; licet potentia physica & actus physicus, distinguantur inter se realiter. Unde idem ad se ipsum, potest diverso respectu habere rationem potentiae Metaphysicae. Concesso autem, quod essentia non sit potentia physica ad existentiam tanquam ad actum, non sequitur existentiam non fore aliquid limitatum, quia limitationem potest habere, & non ex praedicato potentiae physicae, sed ex sua natura, conditioneque praedicatorum. Dicitur etiam ex dictis potest, quod ratione nonnisi diversorum connotatorum, rationem potentiae, habeat essentia, & existentia, rationem actus.

III. PRINCIPIMUM. Mutabile & immutabile sunt distincta realiter, essentia est immutabilis, existentia autem mutabilis. Ergò.

RESPONDETUR. Hanc diversitatem praedicatorum, esse ortam ex alietate statuum & connotatorum, sed non ratione intrinsecorum. Hinc etiam ipsa existentia hominis, secundum id quod dicit in recto, est immutabilis, quia est ipsemet homo.

IV. PRINCIPIMUM. Impossibile est idem esse & non esse, ergò non potest quidquam esse, & tamen concipi sub negatione ejus, cui identificatur realiter; sed essentia potest concipi sub negatione existentiae; Ergò haec non identificantur formaliter.

RESPONDETUR. Existentiam de essentia negari, non ratione recti, nec ratione status physici ejusdem, sed ratione connotatorum, & diversi status, quia si concipiatur essentia non extra causas, adeoque non in statu physico, bene de illa negari potest, existentia.

COLLIGES, quid respondendum sit ad illud, quod nihil sit indifferens ad seipsum: Id enim verum est, quod nihil physice sit ad seipsum indifferens; sit tamen ex modo concipiendi, ratione diversi status, connotatorum &c. Et licet quidem accidens physicum debeat esse distinctum realiter ab eo, cujus est accidens, secus sentiendum de accidenti Metaphysico, qualis est existentia, quae etiam ratione recti, intrinseci, & entitatis non est accidens, sed ratione status & connotatorum: hoc est causarum, extra quas, vel intra quas sit essentia. Unde quamvis praedica-

dicatio existentiae de essentia, sit praedicatio accidentis, est tamen accidentis Metaphysici.

COLLIGES, quid sit respondendum ad illam instantiam, quod convenit non nisi dependenter à causa efficiente, distinguitur ab eo, quod convenit necessario; existentia autem convenit contingenter & dependenter à causa efficiente; consequenter enim ad dicta negari debet, quod existentia secundum id quod dicit in recto, non sit æque necessaria ac essentia. Et licet id quod convenit pro statu physico non nisi dependenter à causis, distinguitur realiter, ab eo, quod convenit pro eodem statu physico, independenter à causis, potest tamen idem pro statu Metaphysico esse independentes à causis & pro statu Physico dependens.

V. PRINCIPIMUM. Relationes diversae, debent habere diversos terminos. Et ita ratio similis, non terminatur ad passum vel æquale; cum ergo relatio transcendentalis & praedicamentalis, sint relationes diversae, diversos etiam debent habere terminos: sed si non distinguatur existentia ab essentia, relatio transcendentalis & praedicamentalis non haberet distinctum terminum; quia relatio transcendentalis est ad ipsam essentiam, praedicamentalis est ad existentiam; & tamen per nos non distinguuntur realiter essentia & existentia.

RESPOND. Principium istud paribus cæteris accipiendum esse: Si enim esset verum universaliter, probaret quod albedo, quæ est terminus relationis similitudinis, non possit esse terminus relationis dissimilitudinis ad nigrum: sufficit itaque si distinctæ relationis terminus sit vel diversus realiter, vel diversus formaliter; præcipue cum illa relatio transcendentalis Dei ad essentiam creaturæ, nihil aliud sit, quam ipsa omnipotentia petens producere, & ipsa creatura petens produci; quod totum salvari potest, quamvis essentia non distinguatur realiter ab existentia.

Arguunt aliqui ex eo distinguere realiter existentiam ab essentia, quia operatio creata distinguitur realiter ab essentia, consequenter & modus essendi, hoc est, existentia debet distinguere: Sed illud proloquium non plus vult, quam quod intrinsecam perfectionem entitativam actus, accipiat à modo essendi.

OBJICIUNTUR III. Quædam Principia Theologica.

I. PRINCIPIMUM. Solus Deus est suum esse, sed si non distingueretur realiter existentia creaturæ ab essentia, creatura esset suum esse.

RESPONDETUR. Effatum illud ita esse intelligendum; quod scilicet solus Deus sit à se, sibiq; principium essendi; reliqua autem omnia sunt ab illo. Alius etiam sensus illius dicti dari potest: Solus Deus est suum esse, id est, quidquid est in Deo, Deus est; atq; ita est in Deo sapientia, esse sapientia in Deo, Deus est, &c. & sic de reliquis: quod non convenit creaturis.

II. PRINCIPIMUM. Solus Deus est actus purus, sed si existentia creata identificaretur etiam creatæ essentia, hoc non esset verum; quia sola compositio, destruit rationem actus puri, quæ compositio non esset, si identificaretur essentia cum existentia.

RESPONDETUR. Majorem illam, sola compositio destruit rationem actus puri, posse duplicem habere sensum. Omne id quod compositionem non habet ex distinctis realiter, est actus purus, & hic sensus falsus est, quia ab existentia saltem essentia ipsius existentia non distinguitur realiter, & tamen existentia non est actus purus. Deinde potest facere hunc sensum, quod compositio si detur, destruat rationem actus puri, sed ita ut illa etiam non posita possit destrui ratio actus puri, non quidem per compositionem ex essentia, sed aliunde.

Explicari etiam dictum principium sic potest. *Solus Deus est actus purus*, quia non transit à potentia ad actum, sed semper est actus non multus antecedentia potentia: solus autem Deus est talis, nos autem & in esse & in operari, transimus à potentia ad actum. Rursus quod est actus purus non potest habere rationem subiecti; in omni autem creatura subiectantur illius accidentia.

III. PRINCIPIMUM. Scientia simplicis intelligentia à scientia visionis sunt distinctæ; Ergo debent terminari ad diversa objecta; sed nisi daretur distinctio realis inter existentiam & essentiam non possent distinguere istæ scientiæ. Ergo.

RESPONDETUR. Cum circa idem realiter objectum, possint versari etiam creatæ duæ scientiæ realissime distinctæ, multo magis versari poterunt scientiæ divinæ realiter indistinctæ; Suficeret ergo distinctio objectorum, ratione diversorum realiter statutum.

Distingui rursus poterunt illæ scientiæ ratione objecti attributionis, seu rationis formalis ultimata, quia scilicet ratio intenta à scientia simplicis intelligentia, quæ tali, est ratio possibilis; ratio autem intenta à scientia visionis, quæ tali, est ratio existens. Et sicut non obest quominus dicatur distinguere Logica à Physica, quia Logica rationem huius quod est operatio intellectualis considerat, quam etiam considerat Physica; ita nec sequetur confusio scientiæ visionis, quamvis utraque, idem objectum habeat, modo distinguatur ratione objecti attributionis.

Distingui item poterunt illæ scientiæ ratione medii in quo, & ratione cuius cognoscuntur; quod ita explicatur. Possunt bene notitia circa idem in re objectum distinguere præcisè ratione medii in quo, & ratione cuius cognoscuntur: Et sic notitia Dei in illo met ipso & notitia Dei per attacham speciem expressam, quam habet Gabriel de Deo, sunt notitiæ distinctæ. Rursus eadem Conclusio diversa erit si per diversa motiva procedat,

revocabiturque ad diversas scientias: Visio item horti in se, & imagine vel speculo, longè est alia, & sic de reliquis: ex quibus stabilitur hæc Major, quòd notitiæ ratione medii in quo, & ratione cuius cognoscuntur, sint diversæ. Quia verò medium in quo, & ratione cuius cognoscuntur possibilia, est diversum à medio in quo, & ratione cuius cognoscuntur existentia, sit ut scientiæ etiam ad illa objecta attendentes sint adhuc diversæ. Porro medium in quo noscuntur possibilia est, v. g. omnipotentia, ipsa Dei essentia: &c. Medium autem in quo noscuntur existentia, est illorum præsentia ad æternitatem, quæ ipsa ratione decreti alicujus divini liberi proportionati, attinguntur, cum tamen possibilia, independentè à quocunque decreto libero, noscantur.

Rationes Recentiorum.

Objicit I. Sylvest. Maurus q. 6. Phys. Univerſim actus distinguuntur ab iis quæ habent tales actus. Aliud enim est quod movetur, aliud moveri, aliud quod intelligit, & aliud intelligere: Sed aliud realiter est intelligere aliud quod intelligit, ergò & aliud quod existit aliud existentia.

RESPONDETUR. Aliud esse actum physicum formæ physicae, & aliud quod habet talem actum, sed actus formæ Metaphysicae, ab eo quod habet talem actum, distingui non debent; alias unitas quæ est actus unius entis, risibilitas quæ est actus metaphysicus unius Risibilis, deberent esse distincti realiter; quod si hæc ipsa dicas distingui realiter, saltem entitas & ens, non distinguuntur realiter, quamvis entitas sit actus entis, jam autem existentia est actus metaphysicus essentia.

INSTAT I. Si quis sincerè reflectat super se ipsum, advertit quòd sicut ipse intelligit non per hoc, quòd sit intelligere, seu actus intelligendi; sed per hoc quod habeat actum intelligendi; ita etiam est non per hoc quòd sit esse, sed per hoc, quòd habeat esse; absurdum autem est ut ens habeat id quòd est; v. g. dicitur absurdè quòd homo habeat animal rationale.

RESPONDETUR. Imprimis reflexio nostra qualis, non potest in præſenti pro argumento accipi: potest enim dici ex modo nostro concipiendi imperfecto, totum illud oriri: plane ac cum sub formis materialibus, concipimus Deum. Sed posito etiam quòd nos reflectamus super nostras cogitationes, nemo nisi præoccupatus, experitur quid sit essentia, supra quam ponens se existentia, quòd faciat illam esse, extra causas. Transcat item quòd absurdè dicitur hominem habere animal rationale, quia hæc duo comparantur ut definitum & definitio; quæ tamen ita non comparantur, etiam si sint idè realiter, modò unum cum fundamento in re concipiatur per modum accidentis Metaphysici, advenientis, secundarii, aliud per modum essen-

tia &c. bene horum unum haberi, aliud habere, dici poterit; & ita dicitur unumquodque ens, habere suam unitatem, quæ ab illo non distinguitur realiter.

INSTAT II. Quòd potest habere ac non habere aliquem actum, non est talis actus; & ita quòd potest sedere, & non sedere, non est actus sedendi: sed omnis creatura potest habere & non habere actum essendi; Ergò nulla creatura est actus essendi.

RESPONSUM supra. Quòd potest habere & non habere pro statu physico aliquem actum non est talis actus. Concedo. Si hoc illic contingat non pro statu physico, sed pro aliquo potentiali vel intentionali. Nego. Non eritque distinctio in recto in hoc, quòd est actus; & in hoc quòd est posse actus, sed erit distinctio ratione obliqui, connotatorum, & statûs diversi.

INSTAT III. Ex eodem fermè principio. Certum est inquit me posse esse ac non esse; quò posito, quærit, vel posse esse ac non esse, est ipsum actu esse, vel non est ipsum actu esse; si primum, contra erit, quia ipsum posse moveri, & non moveri, non est ipsum actu moveri; Ergò & in præſenti idem dicendum. Quòd ipsum in hoc fundatur, quia sicut esse, est ipsum esse; ita posse esse & non esse, non est ipsum esse actu; sed est potentia essendi, ac non essendi: Si autem posse ac non esse, non est ipsum actu esse, habetur intentum: Neque enim potest dici, quòd ipsamet possibilitas, sit quid mihi extrinsecum, identificatum cum Deo; hoc enim idem esset ac dicere, quòd posse meum moveri & non moveri, non sit aliquid intrinsecum mihi, sed merè extrinsecum.

RESPONDETUR. Posse esse & non esse, cum ipso actu esse, sint idem quoad rectum, licet non sint idem in obliquo. Paritas adlata de motu, non convincit; quia argumentum à distinctione formarum physicarum, non valet ad formas Metaphysicas, qualis forma Metaphysica, est existentia. Secunda etiam pars argumenti non convincit. Quia sufficit ut esse actu, non sit idem in obliquo, cum posse esse actu & non esse; licet sit idem in recto; Quando autem videtur admittere possibilitatem intrinsecam rerum, id secundum dicta superius pro nobis facit.

Objicitur II. Ex imperfectione creaturæ oritur, quòd non identificetur cum aliis actibus; sed actus essendi, est primus & præstantissimus actus; in quo omnes fundantur. Ergò.

RESPOND. Ex imperfectione creaturæ oritur quòd non identificetur cum actibus Physicis, sed nego, quòd etiam debeat non identificari cum actibus Metaphysicis, qualis est existentia.

Objicitur III. Creaturæ undique debent differre à modo essendi Divino, in ratione causati & incausati. sed modus essendi divinus consistit in hoc, ut sit ens à se, in se, per se, & propter se, & hoc est esse, undique incausatam in quocunque

que genere. Est autem Deus à se, quia non accipit esse ab ulla causâ efficiente: est in se, quia esse Dei non recipitur in ullo subiecto vel potentiâ; est per se, quia non est per esse distinctum: est propter se, quia non est propter finem diversum, sed ipse est supremus finis omnium: Ergo creaturæ debent habere esse undique causatum, per proportionatam oppositionem, defectum involventem.

RESPONDETUR. Hæc nos omnia prædicata salvare, licet non cum explicatione qualem ponit objectio. Et quidem quod sit à se, concordamus in explicatione. Quando autem esse in se explicat, quia esse Dei non recipitur in ullo subiecto & potentiâ, id imprimis in principio arguentis difficultatem habet; quomodo enim aliquid est in se, si non distinguitur id quod est, & id in quo est? sicut nemo dicit in animali rationali esse hominem. Sed retinendo etiam explicationem quam ponit objectio, adhuc illa salvari potest in nostris principiis, quia scilicet non recipitur esse Dei, in ulla potentiâ quæ physicè præcesserit, vel præcedere potuerit, sicut à posse esse hominis, anteceditur esse hominis. Sensus autem illius dicti Deus est in se duplex legitimus & receptus dari potest, quod Deus sit sibi locus, nulloque extrinseco indigeat loco. Vnde communi Theologorum phrasi dicitur, fuisse in se ipso, ab æterno. Rursus Dei esse est in se, quia scilicet in se ipso, complectitur omnia, pro suo esse, nec indiget principiis effectivus &c. similia. Quod attinet ad explicationem illius: est per se, quia non est per esse distinctum supple realiter. Hoc ex dictis immediate refutari debet, videturque esse omnino arbitraria, & petens principium. Commodius dicitur, hoc sensu Deus est per se, quia non ex accidenti habet existentiam sed necessario & per se.

INSTAT I. idem. Adverti debet quo sensu Deus sit ens per essentiam, creaturæ per participationem; Sicut enim ignis est ignis per essentiam, quia non participat ignem, nec habet ignem in se, sed est ignis. Ferrum verò ignitum non est ignis per essentiam, sed solum per participationem, quia non est ignis, sed habet ignem sibi intimè unitum. Ergo cum Deus ita sit ens per essentiam, quia non habet esse sed est ipsum esse, ita creaturæ erunt entia per participationem, quia non sunt esse sed habent esse.

RESPONDETUR. Non esse proportionem si comparetur ignis ad ferrum ignitum, & Deus ad creaturam existentem, nam ignis habet formam substantialem suæ materiæ unitam, quæ est actus Physicus ignis, ideoque constituens cum materia essentiam ignis. Jam autem ferrum ignitum, non habet sibi substantialiter unitam formam ignis, hinc non potest dici nisi ignis per participationem. Jam verò tam Deus quam creatura, habent actum existentiam, unde ad salvandum quod Deus sit ens per essentiam, suffe-

cerit hoc, quod sit necessarium in existendo; quamvis Deus & creatura, habeant æquè identificatam pro statu reali existentiam: ad eum modum quo Deus est unus per essentiam, & tamè etiam unitas à nobis, non distinguitur realiter.

INSTAT II. Deus ita est sapiens ut sit ipsa sapientia, ergo etiam ita est esse, ut sit ipsum esse, ergo creaturæ quæ habent sapientiam & non sunt sapientia, etiam habebunt existere ita, ut non sint ipsum existere.

RESPONDETUR. Concedo propositiones assumptas de Deo. Quod attinet ad creaturas, non est par ratio, quia possunt esse extra causas creaturæ & non esse sapientes, non potest autem esse extra causas essentia & non esse sapientes, non potest autem esse extra causas essentia & non habere existentiam, nec videtur tenere argumentum à formis Physicis ad Metaphysicam.

INSTAT III. Ex eodem fermè medio termino; hoc est comparata perfectionis in creaturæ, ad creaturam, sicq; urget. Esse quod non est receptum in alio, sed est in se subsistens, est infinitum, esse enim quod non est acceptum ab alio, sed est à se, est infinitum, ita etiam non receptum in alio, debet esse infinitum. Videnturq; se mutuo ista consequi, non habet esse ab alio, ergo non habet esse in alio. Unde hæc etiam affirmativæ se consequuntur, habet esse ab alio, ergo habet esse in alio. Sed si substantiæ creatæ essent suum esse, ipsarum esse non esset receptum in alio, neque enim quidquam recipitur in eo, quod est.

RESPONDETUR. Esse quod non est receptum in alio per exclusionem actualis vel potentialis negationis existendi, est ens infinitum, debet enim hoc ipso esse à se. Cæterum esse non receptum in alio, si actu non existit, vel si saltem poterat non existere, non est necesse, ut sit à se, adeoque infinitum. Hoc enim ipso quod sit à se, caret principio suarum perfectionum limitatio, non repugnat autem, esse non receptum in alio subiecto esse adhuc finitum, ex sua natura, ut patet in unitate comparata ad ens. Imò & in animalitate & rationalitate comparata ad hominem. Et licet non esse ab alio: sequatur non recipi in alio, quia si ex esse à se, sequitur infinitudo perfectionis, sequitur etiam hæc perfectio, non recipi in alio, sed ex esse ab alio, non sequitur carentia omnis perfectionis, adeoque carentia huius perfectionis, quæ est, non recipi in alio.

Quando autem in solutione argumentorum frequenter recurrit ad hoc quod sit extra causas essentia quoad posse esse & non esse, quoad esse autem actu, est extra causas, ratione existentia; id non convincit, quia sequitur illud posse esse & non esse prout condistinctum ab existentia & existere & non existere, non existere ut supponitur, existere autem, quia illud posse esse & non esse est extra causas, esse autem extra causas & existere nullo differunt, & si inter hæc ponatur differentia, non jam de re manet status questionis; quia hic procedit ex suppositione, quod hæc duæ voces habeant se pro eodem, imò quod se habeant sicut definitio & definitum.

DISPUTATIO II.

De attributis Entis.

Atributa entis tria communiter numerantur. Unum, Verum, Bonum, quæ in particulari ut melius intelligantur. *Sic*

QUÆSTIO I.

De attributis in communi.

QUÆRES I. *Quid sint attributa?* Rigorose loquendo, aliud esse passiones, aliud attributa, quia respectu DEI dantur proprie attributa, non tamen assignantur aliqua propriae passiones Dei. Imò passiones ut plurimum supponunt pro proprietatibus physicis, quas subiectum patitur, pro quo ut plurimum, non supponunt attributa; quamvis ista, interdum in idem incidant. Hinc indifferenter dicimus: unitatem esse passionem Entis, vel attributum Entis. Si qui accipere vellet rationem communem ad passiones & attributum, diceret, quod sit perfectio emanans ab essentia in suo esse constituta, & si sit perfectio physica, erit emanata & recepta physice, adeoque passio sine addito. Si autem emanata sit ex modo concipiendi, si sit perfectio entis, quod nemine cogitante potest habere rationem subiecti, dicitur passio Metaphysica. Si autem sit entis cui esse subiectum (à parte rei) nemine cogitante non convenit, qualis est solus Deus, dicitur potius esse attributum. Ratio autem communis Logicè attributi, est, quod sit ratio prædicabilis, in secundo modo dicendi per se.

QUÆRES II. *An dentur attributa entis?* Dantur. Tum quia dantur prædicata quæ intelliguntur emanata ab omni ente. Tum quia ita expressè Aristoteles 4. Metap. t. 2. §. 6. ubi præcipue ait de unitate, & 1. Poster. c. 1. Ea autem quæ in oppositum obijciuntur probant non nisi, quod attributa non sint passiones physicae: quamvis autem includens & inclusum, in ordine physico, dici de se non possint ad convertentiam; secus includens & inclusum Metaphysicum, sufficietque ut habeat rationem proprietatis, distinctio per rationem, & ratione connotatorum.

QUÆRES III. *Quenam sint attributa entis?* Asseritur communiter tria esse, Unum, Verum, Bonum, & ad Unum quidem revocatur esse idem, & tanquam oppositum, revocatur, esse differens. Ad Verum autem revocatur esse immutabile, cognoscibile &c. Ad Bonum revocatur esse appetibile. Porro existentia non tam est passio, quam potius præsuppositum quid passionibus, quæ ex ente existenti emanant, duratio autem & ubi, cum sint variabilia, non merentur rationem passionis & attributi. Nec esse rem & esse aliquid merentur rationem passionis, sed coincidunt cum ipso ente. Plura de his, sed non multum disputabilia, vide apud alios.

QUÆSTIO II.

De attributis in particulari.

Inter attributa non datur ullus ordo realis, cum enim identificentur enti, sicut ens se ipso non potest esse prius nec posterius; ita nec attributa inter se priora erunt realiter; nec est inter illa ordo aliquis causalitatis; hinc ad invicem ad se dicunt subsistendi consequentiam, est tamen inter attributa ordo aliquis rationis, secundum quem per prius ex communi sententia, dicitur aliquid esse unum; quam verum, & per prius verum, quam bonum, cujus prioritatis hæc est ratio. Prius est esse indivisum quam esse objectum intellectus, quia esse indivisum, dicit perfectionem in ordine ad se, prius autem est aliquid esse in se, quam in ordine ad aliud. Si autem esse indivisum est prior perfectio, præesse objectum intellectus, prius etiam erit unum quam verum; quia unum dicit esse indivisum, verum autem, dicit objectum intellectus, quod ipsum, quia est prius præ objecto voluntatis, quia & ipse intellectus prior est voluntate, sit ut verum, quod est objectum intellectus, sit prius, præ bono, quod est objectum voluntatis. An autem veritas secundum aliquam considerationem prior sit etiam Unitate alibi dicitur.

DIF.

DIFFICULTAS I.

De Unitate.

PRÆMITTO I. *Unitatem non esse quid distinctum ab ente realiter.* Ratio. Tum quia ita Arist. 4. Metaph. t. 3. Tum quia nullum est signum distinctionis realis, & nulla necessitas. Tum quia ens prout distinguitur ab uno vel est multa vel non est multa. Si est multa, ergo per additam sibi unitatem non potest fieri unum, quia nihil, per superadditum, fit id, cujus est oppositum, natura sua; sicut nigredo, per superadditam albedinem non albescit, ergo ulterius ens, quod prout distinctum ab unitate est multa, prout condistinctum ab unitate, est unum, quia multa, nihil aliud sunt, nisi unum & unum. Si autem ens prout condistinctum ab unitate, idque à parte rei non est multa, ergo est unum, hæc enim per nos, verbis differunt. Et si unum se ipso unum est, ne detur processus infinitus, ita & illudens, se ipso est unum, ob paritatem rationis.

PRÆMITTO II. *Unitatem non esse quid formaliter ex natura rei Scotistica distinctione distinctam.* Hæc enim distinctio aliàs rejecta.

PRÆMITTO III. *Ordinarie admitti quod cum unitas non superaddat enti aliquid realiter distinctum, vel ex natura rei, quod superaddat aliquid negativum infra explicabile; licet ipsum illud negativum identificetur enti, ad eum modum, quo negatio equi, identificatur animali rationali, & essentia Divina, identificatur independentia, immortalitas, quæ sunt prædicata negativa. Porro negativum illud, quod superaddit unitas enti, ordinarie dicitur esse negatio divisionis. Ipsa autem negatio divisionis in ente tripliciter concipi potest. I. Pro negatione divisionis à se, secundum quam concipitur ens, non posse dividi in plura talia, quale ipsum: v. g. Petrus, in alium à se Petrum. II. Divisio concipi potest ab alio, secundum quam habet ens ut ab omni eo, quod non est ipsum, dividatur: v. g. secundum quam Petrus dividitur à Joanne, Andrea &c. III. Divisio concipi potest in se, adeoque negatio divisionis in primo accusativè & sic coincidit cum negatione divisionis à se, quia scilicet non potest dividi in seipsum. Rursus Ly in se accipi potest ablativè hoc est dividi non potest in sua entitate. Et sic Angelus dividi non potest in sua entitate, quia partes non habet, homo autem physicè acceptus, dividi potest in sua entitate, quia constat corpore & anima.*

Punctum Difficultatis 2.

Qualem Divisionem neget Unitas?

DICENDUM est. *Negationem divisionis in se accusativè seu à se, esse negationem primò im-*

portatam ab unitate; ita Suar. Hurt. & post illos Ovied. quamvis ille dicat æque importari etiam divisionem ab alio. Quoad primam partem.

PROBATUR I. Auctoritate Aristotelis 5. Metaphys. t. II. & S. Thomæ præsertim q. 3. de potentia Art. 16. ad 3.

PROBATUR II. Si ab Uno non importaretur negatio divisionis à se, posset stare unitas cum divisione à se, hic enim quaeritur de talis divisionis negatione, quæ divisio stare non possit cum unitate, sed non potest stare unitas cum divisione à se; quia aliàs illud unum, & esset unum & non esset, esset quidem ut supponitur, non esset autem, quia unum & unum seu pluries unum, non est unum sed multa, quia multa non est aliquid aliud, nisi pluries unum, item divisibile à se, est pluries unum, scilicet pluralitate in se ipso inclusa, ergo illud unum, esset multa, adeoque non unum.

PROBATUR III. Ponamus aliquid esse unum, posse tamen dividi à se, posita divisione, possunt ne adhuc dividi partes à se vel in se accusativè vel non possunt? Si possunt, quaero de illis divisionibus an adhuc possunt dividi, si id concedis, concedis processum infinitum in divisionibus, quod repugnat. Quod si devenire est ad aliquid, quod ulterius non sit divisibile, quaeram de illo indivisibili, estne multa vel unum? Si multa, ergo multa illud erit, quod non est multa, quia nec multiplicabile. Si unum ergo aliquid unum non est divisibile in multa se, nec potest stare cum illo dividi in se, ergo apparet etiam unitatem ut sic, non stare cum divisione in se. Sicut si unus homo non potest stare cum rugibilitate, nec homo ut sic stabit.

QUOAD II. PARTEM, nempe quod negatio divisionis à se, seu in se accusativè, sit negatio primò importata.

PROBATUR I. Rationes & formalitates respecientes illud ipsum cujus sunt, sunt rationes priores, rationibus & formalitatibus, respecientibus aliud ab eo, cujus sunt. Quia prius est esse in se, quam esse ad aliud; consequenter & negatio divisionis, sequens esse in se, est prior negatione divisionis, sequente esse ad aliud, sed divisio in se, respicit se ipsam, non posse autem dividi in aliud à se, est ratio respectiva; Ergo divisio in se seu à se, est prior, in divisione in aliud.

PROBATUR II. Etiam si per impossibile posset aliquid dividi in plura alia à se, si tamen non posset dividi in seipsum, adhuc esset unum; si autem non posset dividi in alia, posset autem dividi in se ipsum, jam hoc ipso non esset unum, ergo intimior & prior est ratio indivisi in se in uno, quam indivisi in aliud. Antecedens probatur. Quia illa divisio in se, adhuc esset negatio multiplicativitatis in se, adeoque unitas & divisio in se, sine multiplicativitate in aliud, adhuc esset multiplicativitas in se adeoque non unitas. Consequentia principalis probatur. Quia illa est ratio

† F 4 prior,

prior, quæ si mutetur, manentibus iisdem reliquis, jam non manet idem, & si non mutetur, mutato altero per possibile vel impossibile, tamen manet idem, hocque probat inductio, quia mutata extremitate in ordine ad locum, & non mutata extremitate in ordine ad se, manet eadem quantitas, mutata rationalitate & non mutata per impossibile risibilitate, non manet homo & sic de cæteris. Ergo etiam si mutata negatione divisionis in alia, positâque divisione in alia, & relietâ negatione divisionis in se, manet unitas, hoc ipso unitas, per prius, dicit negationem divisionis in se, quam negationem divisionis in alia.

PROBATUR III. Quia si de primo essentiali conceptu unius, esset, esse divisum ab aliis, vel esset de primo essentiali conceptu, esse actu divisum ab aliis, vel potentia; neutro ex his modo divisio ab aliis, est primò essentialis. Non primò, quia Deus ab æterno erat unus, & tamen ab æterno non erat actu divisus ab aliis, cum illa ipsa alia, actu non fuerint ab æterno. Quod etiam potentialis divisio ab aliis, non sit de primo essentiali conceptu, sic probatur. Quia etiam si impossibiles essent creaturæ, à quibus Deus dividi posset, sicut sunt impossibiles plures Dij, adhuc Deus esset unus, ergo apparet, quod ab ista possibili & potentiali divisione, non desumatur unitas.

CONFIRMATUR. Si ratio unius stat in ratione divisi ab alio, ante illam rationem divisi ab alio, non posset intelligi ratio unius, nam ante constitutiva, non intelligitur res constituta; jam autem pro priori ante divisionem ab alio, res intelligitur jam una: quod ipsum probatur; prius est ratione intelligi unum, quam multa, ergo & per prius est ratione unum, quam id, quod, necessario multa involvit. Sed divisio ab aliis, necessario multa involvit. Ergo prius est unum, quam esse divisum ab aliis. Quod autem prius sit ratione unum, quam multa, probatur. Quia prius sunt partes, quam totum, pars autem multorum, est unum.

Quod ipsum sic proponitur. Si unum formalissime esset, non divisum in plura, per prius intelligeretur esse unum, quam esset unum. Pone enim nondum esse constitutum in ratione sua unum; nam primum constitueretur unum quando adveniret illa ratio, non divisi in plura. Quæro per quid constituerentur illa plura, in quæ plura, indivisio facit unum. Certè in imaginabile est, esse plura & non per positionem unius & unius, Ergo posito quod unum nondum esset constitutum in ratione unius ipsa plura, essent plura, ante unum, adeoque unum esset, prius ante unum, quia plura sunt hoc & hoc unum. Quod tamen unum nondum intelligitur esse constitutum in esse unius. Per hoc tamen non nego quod in re, divisio ab alio, sit de ratione unius, non enim minus est in re de ratione Petri, ut non dividatur in Andreæ & Jacobum, ac ne dividatur in plures Petros.

OBJECTI I. OVIEDO, probans quod divisio ab alio, sit primo essentialis conceptus unius, æquè ac indivisio in se. Indivisionem in se transcendit esse divisum ab alio, quod ipsum probatur. Quod est divisum, non est, & sic post divisionem materiæ & formæ non est homo, post divisionem continui non manet idem continuum, ergo esse uniuscujusque rei, dicit divisionem.

RESPONDETUR. Concedendo totum. Non enim est de hoc quæstio: an dicat unum divisionem ab alio, sed an dicat, divisionem hanc, primò; nec obest quod indivisionem in se, transcendat divisio ab alio, quia transcenditionem, hoc est, identificationem risibilis in homine, similem habet rationale, & tamen hoc non obest, quominus rationalitas, sit prior risibilitate.

INSTAT IDEM. Non divisio entis compositi, dicit illius unionem, & non divisio entis simpliciter, dicit illius simplicitatem, sive identitatem prædicatorum, sed unio est constitutivum cuiusque entis compositi & identitas in ente simplici, ergo non divisio, est de ratione constitutiva cuiusvis entis.

RESPONDETUR. Concedendo totum. Nihil enim est contrarios, quia non probat negationem divisionis ab alio, esse primò constitutivam unius. Quando autem addit Petrum, non esse non Petrum, formaliter idem esse cum Petro, negativè significato, Petrum autem esse Petrum, est ratio formalis constitutiva & transcendens Petri, consequenter non esse non ens, est constitutivum entis, negativè accepti; quando inquam hoc addit, non convincit; quia non probat intentum, nempe æquè primo enti convenire, divisionem ab alio, quam indivisionem in se. Deinde dico Petrum esse prius negatione non Petri, quia positiva prædicata, priora sunt negativis, non potest autem ostendi, quare non sit prior negatio indivisionis in se, quæ est quid absolutum, negatione divisionis ab alio, quæ est quid respectivum.

Addo, licet in Petro negatio non Petri, esset ratio primò constitutiva Petri, non sequitur negationem Joannis, esse æquè primò constitutivam, nam in Petro ad negationem non Petri, tum primum sequitur in Petro, negatio Joannis. Habeturque tanquam sub generali illa negatione, NON. Petri, subsumpta negatio Joannis, quia sub negatione non Petri continetur negatio Joannis, qui etiam est non Petrus, universaliora autem sunt priora. Si ergo in Petro, prior est negatio non Petri, præ negatione Joannis, quæ negatio Joannis, est quasi ad aliud; ita negatio divisionis in se, erit prior, negatione divisionis in aliud, quæ est ad aliud.

OBJECTI II. Exercitus, acervus tritici, & alia entia per accidens, non sunt unum & tamen dicunt negationem divisionis in se, exercitus enim non potest dividi in alium exercitum, ergo non est ratio primò & definitivè constitutiva unius

unius indivisio in se, siquidem competit entibus, quæ non sunt unum.

RESPONDETUR. Sicut decas est verè una decas, licet plura in se contineat; ita & unus exercitus est verè unus, hoc est una tantum collectio, licet in se plures milites contineat, eaq; ratione, qua unus est, dicit negationem divisionis in se.

OBJICITUR III. Tale debet esse constitutum unitatis, quod comperat enti quæ tali, sed si adderet unitas enti negationem divisionis, non comperet enti quæ tali, quod ipsum probatur. Quod competit enti quæ tali, non competit non enti, sed negatio divisionis competit non enti, quia etiam non ens, dicit indivisionem in alia non entia.

RESPONDETUR. Duplex formalitas potest spectari in Unitate. I. Secundum id quod dicit in recto, quæ non aliud est, nisi ipsum ens, & secundum hanc formalitatem, nullo modo convenit non enti; quia non ens, hoc ipso, quia est non ens, importat negationem huius recti, quod dicit unum, unum enim in recto, dicit ens, quod negat non ens. II. In unitate post spectari formalitas connotati, quæ est negatio divisionis, & hæc negatio divisionis, suo modo competit non enti, quia hoc etiam, dicit negationem divisionis in se, nec repugnat ut ens & non ens idem respiciat connotatum; quia forma & privatio, habent se sicut ens & non ens, & tamen utrumq; respicit subiectum, tenebræ etiam non sunt non ens, radius ens, & tamen utrumque connotat, luminosum. Addo rigore loquendo negationi non tam competit negatio divisionis in se, quam negatio divisionis, in NON se.

INSTABIS. Entis divisio in se est impossibilis, ergo hanc indivisionem non dicit unitas, alias diceret negationem negationis, quia diceret negationem impossibilis.

RESPONDETUR. Hoc argumentum solvendum est objicienti, quia ille tenet quod unitas unitas dicat negationem divisionis in alia, & tamen æquè uni, negatio divisionis in alia, est impossibilis, ac impossibilis & negatio divisionis in se. Item tenebræ sunt non ens, & tamen dicunt negationem aseitatis, immutabilitatis, quæ omnia, sunt prædicata negativa.

Addo hoc quod sit impossibile Enti dividi in se, habet hoc ex ipsamet unitate, quam si per impossibile non haberet, per impossibile divideretur in se, si autem ratione unitatis, non potest dividi in se, cum ipsam negationem hanc divisionis in se, dicat, non dicit negationem negationis, quia illa in terminis præcis definitionis unius non importatur. Et sicut Petrus dicit negationem Joannis, ex eo tamen non inferitur quod dicat negationem negationis, cum illi sit impossibile est Joannem, ita nec in presenti unitas dicit negationem negationis.

Punctum Difficultatis 2.

Esse unum, estne quid positivum adnegativum?

VNum positivitatem quandam adferre adstruit Vasq. Hurt. Ovied. Negat. Suar. Arri. & alii.

DICENDUM. *Unum non est quid positivum simpliciter & absolute.* Procedit conclusio de uno non secundum id quod dicit in recto, ita enim, est quid positivum cum sit ipsum ens; sed de uno, formaliter spectato. Hanc puto fuisse mentem Aristotelis; Metaph. t. ii.

PROBATUR I. Unum, primò formaliter, dicit indivisionem in se, ut supra probatum; indivisio in se, est quid primò formaliter negativum, quod probatur. Divisio à se est quid positivum, est enim ens & ens, quod est quid positivum, ergò indivisio à se, quæ est negatio divisionis erit quid negativum.

PROBATUR II. Pluralitas per se vel est quid positivum vel negativum; si est quid positivum, ergò unum quod est negatio pluralitatis, erit quid negativum; si autem esse plura, est quid negativum, quodcunque fundamentum adfers probandi plura, esse negativum quid, idem asferemus de Unitate.

PROBATUR III. Istud positivum unitatis, vel est quid ratione nostra superadditum ipsi positivo entitatis vel non est, si non est, quare alia definitio convenit Uni & alia Enti? si autem est aliquid ratione nostra superadditum, quæcunq; ratio probat illud ipsum superadditum, non indigere ullo alio superaddito positivo ad esse unius, eadem ratio probabit, etiam ens, non indigere ullo tali superaddito positivo, contentariq; negatione, ab aliquo connotato oriunda.

CONFIRMATUR hoc totum. Quia nulla est necessitas & fundamentum, illius superadditi positivi, non sunt autem multiplicanda entia, sine necessitate.

OBJICIT I. OVIEDO. Divisio in se, dicit negationem; quia dividi ens compositum, nihil aliud iust, quam destrui unionem, quæ est inter extrema, ergò carentia huius divisionis, dicit habitum positivum, qui opponitur cum hac negatione; hoc autem oppositum, est unum.

RESPONDETUR. Divisio entis in se dicit negationem simpliciter nego, dicit negationem negationis concedo, dicit enim negationem unitatis, negoq; consequentiam; vel si mavis dicere, divisio ut quo, dicit negationem unionis sed dividi ut quod, est quid positivum, quia hoc dividi ut quod, est ipsa entia, jam autem unitas, respicit ipsum divisionis ut quod, negat enim entia, quæ resultarent, ex divisione entis in se, vel à se.

INSTAT I. Angelus indivisibilis & punctum indivisibile quantitativam per suamet entitatem, sunt indivisibilia, ergò per suamet entitatem

tatem habent carentiam divisionis, ergo per suasmet entitates, habent proprias unitates.

RESPONDETUR. Hanc instantiam potius esse pro nobis, quia dicimus nihil positivum superaddenti: cuius oppositum sentit Oviedo, directe autem dici potest, quod Angelus & punctum, per suammet entitatem sint indivisibilia, secundum id quod dicit indivisibile in recto, non autem secundum id, quod dicit indivisibile, in obliquo. Ita & unum in recto, dicit ali- quid positivum, in obliquo negativum.

INSTAT II. Divisum & non unitum sunt formaliter idem, ergo necessario habent eandem formam, contradictorie oppositam, sed non unito, forma contradictorie opposita est unitum, ergo forma contradictorie opposita diviso, est unitum, sed unitum est quid positivum, ergo forma contradictorie opposita non unito seu diviso, est quid positivum.

RESPONDETUR. Concesso quod idem in re sit non unitum & divisum, falsum erit, quod idem sint, ex modo concipiendi; quæ autem non sunt idem ex modo concipiendi, diversa habent contradictoria, ab his, cum quibus sunt idem realiter, & ita V. G. sunt idem realiter in homine sensitivum & rationale & tamen diversa habent contradictoria; sic & in præsentia, divisio formaliter opponitur non divisum non unito unitum, quod unitum in recto, sufficit, ut sit quid positivum; licet in obliquo, dicat quid negativum: nempe negationem pluralitatis, quæ pluralitas, non probatur esse quid negativum. Denique dici posset, quod unitum & non unitum prout hic de illis, sint contradictoria, sed non unitum est pars affirmativa, unitum est pars negativa, ad eum planè modum, quo non tenebræ est quid positivum, licet ex modo significandi, sit quid negativum, & tenebræ est quid negativum, licet sit quid in modo significandi positivum, hoc est particula Non carens.

Addo Objectionem hanc desumptam ex unito, exinde non concludere, quia aliter est necesse discurre de Unione, aliter de Unitate. Unio enim est quid positivum. Hinc esse divisam Materiam & Formam, erit quid negativum, quia erit carentia illius positivi, quod est Unio. Et certè Unio definitivè est nexus & adstrictio duorum Entium, quid autem hic non positivum? Jam autem Unitas de qua hic, est exclusivum plurium, seu negatio ductionis in plura. Hinc quamvis unitum sit quid positivum, non sequitur unum, esse quid absolute positivum.

OBJICITUR II. Si unum est quid formaliter negativum, in explicatione illius committetur circulus vitiosus, quia unum est quid, quod non est multa, & multa, essent id, quod non est unum.

RESPONDETUR. Non committi circulum vitiosum, quia non explicatur ignotum per ignotum, sed notum per notum. Nam cui non

esset notum, quid sit multa, non deberet illi dici, quod non sit unum. Sed dici deberet ut ait Arriaga hoc & hoc, & illud, sunt plura.

INSTABIS. Si unum esset negatio pluralitatis, essent prius plura uno, quod falsum est, quia prius est esse ens, quàm entia. Sequela probatur, quia forma negata, est prius negatione, sed forma negata ab uno est pluralitas, ergo pluralitas est prior unitate.

RESPONDET Aristoteles i. Metaphys. t. 9. Quoad nos, est prius multa, quàm unum. Deinde universaliter probatio sequelæ non concludit quia immortalitas Dei negat materiam quæ tamen prior Deo non est. Vide Suar. Disp. 4. Metaph. S. 7. n. 3. Deinde quamvis forma negata desumibilis extra id, cui competit negare, esset prior negatione, non tamen esset prior negatione forma negata, desumibilis ex eo ipso, cui competit negare, idem enim se ipso, non potest esse prius, jam autem rigorosè loquendo ut supra probatum, unitas dicit negationem sui in se, unde forma negata, est ipsum illud sui esse, adeoque esse, non desumibile extra negantem.

OBJICITUR III. Unum per nos, est ipsum ens, prout dicit negationem divisionis, hoc non potest dici; quia aliàs unum, esset concretum ex ente, & negatione entis. Rursus multitudo opposita uni, esset concretum ex se & negatione sui, quia multitudo constituitur ex unitatibus, ergo si negatio multitudinis pertinet ad rationem unius, multitudo constitueretur ex negatione sui.

RESPONDETUR. Unum esse concretum ex ente & negatione entis, non ejus ex quo crescit, sed alius, in quo nullum est absurdum. Sic homo constituitur positione suæ entitatis & negatione entitatis, Leonis, Bovis, &c. Nec ulterius sequetur multa constitui ex negatione sui, quamvis constituentur ex unitatibus, vel enim res de multitudine non secundum quod multitudo est, sed singillatim accepta, & sic accepta non aliud est, quàm unum & unum, & sic accepta multitudo, non dicit negationem sui, quia non dicit multitudinem, si autem accipiat multitudo secundum quod multitudo est, sic non dicit negationem sui, quia non dicit unitatem, quæ est negatio multitudinis, vel ad summum dicit negationem sui aliter sumpti, quia negabit multitudinem aliam à se, in quam aliam à se multitudinem, divisibilis non est.

OBJICITUR IV. Connotata quæ à formalitatibus extræssentialibus importantur, non censentur, se habere tanquam differentie earundem formalitatum, sed differentie sunt ipsa formalisata, non sine connotatis, & sic Paternitas, non dicitur esse differentialiter filius, sed entitas Patris, non sine filio, ubicatio item non dicitur differentialiter locus extrinsecus, sed ubicatum non sine loco extrinsecus. Atqui unitas, est entis extræssentialis formalitas, & indivisio à se, est conno-

connotatum ab unitate, pro formali importatum, ergo pro differentia unitatis non debet concipi indivisio à se, sed ipsum formalisativum, puta ipsum ens, non sine divisione à se, ergo unitas erit aliquid positivum, non sine negativo.

RESPONDETUR. Concedo interdum connotata ipsa, non adferri tanquam differentias formalitatum, unde paternitas non dicitur esse filius, licet connotet filium Paternitas; tamen interdum ipsa connotata, adferuntur tanquam differentiae formalitatum, & ita terminus dicitur esse negatio ulterioris extensionis, quamvis negatio illa, sit potius connotatum termini.

Rigorose tamen loquendo & accommodando se ad formalitates positivas, non deberet connotatum ipsum adferri in explicanda unitate, h. e. negatio divisionis, sed potius pullulans formalitas quae appellatur indivisio, sed ut adferantur ipsa connotata loco formalitatum pullulantium in entibus negativis non raro contingit, unde ut dixi, terminus non tantum explicatur per ipsum ens, prout dicit negationem ulterioris extensionis, sed & dicitur esse terminus ipsum connotatum, h. e. negatio ulterioris extensionis, ubi etiam explicatur per Corpus, prout dicit negationem indistantiam, & tamen dicitur ipsa indistantia, quod puto ideo, & in his entibus fieri, in quibus pullulans formalitas, nihil speciale & significantius addit, super ipsam connotatam negationem, quia ergo ipsa indivisio, nihil speciale adfert, praeter connotata negatione divisionis, ideo in explicanda unitate, adhibetur ipsum connotatum, & non tantum ipsa pullulans differentia, seu formalitas quae est Indivisio.

INSTABIS. Omnipotentia connotans omne possibile, pro suo differentiali, non dicit omne possibile, tempus connotans prius & posterius, non dicit pro suo differentiali prius & posterius; sed omnipotentia, est ipsa Deitas, prout dicit omne possibile, & tempus, est ipse motus caelorum secundum prius & posterius. Ergo & unitas erit ipsum ens, prout connotat negationem divisionis, non autem indivisio.

RESPONDETUR. In his objectionibus bene recurri posse ad usum vocum, stantem pro hac potius, quam pro illa usurpatione vocis. Insuper haec ratio assignari potest quia sunt aliqua connotativa, quae simul sunt relativa in re, si sunt relativa in re, necessario debet involvi distinctio realis unius extremi ab alio, & si sit relatio in actione, debet unum esse per modum causae, & aliud per modum effectus; & tunc ipsum quod connotatur, non potest dici, quod sit differentiale connotantis, quia connotans ante suum effectum, debet totum suum esse habere. Et quia omnipotentia est ita connotativa ut simul sit relativa, & quidem relatione actionis, fit ut pro differentiali connotatum suum quod sunt possibilia, non dicat; quasi illud differentiale, sit constitutum omnipotentiae. Quia verò ens non

dicit talem relationem ad negationem divisionis, fit ut haec negatio, possit constituere differentialiter ens, in ratione unius. Unde etiam differentialiter quantitas, in ratione termini constituitur per suum connotatum, nempe negationem ulterioris extensionis, & ubi per negationem distantiae.

OBJICITUR V. Definitiva formalitas unitatis, debet esse convertibilis cum ente, non est autem talis indivisio à se, quia competit etiam non entibus.

RESPONDETUR. Quod abusive, & per accommodationem, competat non entibus, & unitas & indivisio.

Solvuntur aliae Objectiones.

Promovet oppositam sententiam Mastrilius Disp. 5. Metaph. anum. 44. &c.

OBJICIT I. Illa negatio per quam solemus unitatem entis explicare, deberet habere causam positivam, per quam insit Enti, nulla enim negatio inest per se & primo alicui, sed semper ratione alicujus positivi, praesertim si talis negatio, convenit subiecto necessario, cum ergo negatio divisionis necessario insit subiecto, plane immediate ad ipsam, consequi non potest.

RESPONDETUR. Etiam per nos illa unitas habet causam sui positivam, h. e. emanativam Metaphysicè, exigitivamq; illius unitatis, inestque ratione alicujus positivi emanativi & exigitivi, licet non ratione alicujus positivi superadditi, quia huius positivi superadditi, nulla necessitas.

INSTAT I. Praecisa ratio entis, est tantum ratio essendi absolute, non autem essendi unum vel plura, ergo talis negatio convenit enti, per aliam rationem proximiorum, quae erit unitas, prius enim est esse aliquid in se non repugnans, quam esse unum.

RESPONDETUR. Praecisa ratio entis, prout est radix suarum passionum, est tantum ratio absolute essendi, nego Antec. praecisa ratio entis, sine hac radice, est tantum ratio essendi absolute, concedo Antec. jam verò entis non quomodo-cumq; spectati, sed prout est dicta radix, proprietate, est unitas; consequenter convenit haec unitas Enti, per aliquam rationem proximiorum ex modo concipiendi, quae est ipsa radix dicta.

INSTAT II. Negatio illa divisionis, oritur immediate ex tali positivo, quod sit formaliter exclusivum divisionis, talis autem non est ratio entis; quia ratio essendi, reperitur tam in uno, quam in multitudine, cum aequè multa existant, ac unum: ergo ratio entis praecise sumpta, non potest esse proximum fundamentum divisionis.

RESPONDETUR imprimis ex dictis, Rationem entis praecisam utcumque spectatam, non posse esse proximum fundamentum indivisionis, posse esse, prout est radix, exigitivum, & emanativum suarum passionum. Rursus major est falsa, sufficit enim oriri illam negationem ex positivo,

positivo, licet illud positivum, non sit formaliter exclusivum divisionis, sed radicaliter, fundamentaliter & emanativè. Denique quamvis ratio essendi reperiatur tam in uno quam in multis, aliter tamen in multis, & in uno; quia in multis per sui multiplicationem, quamquam licet ratio essendi conveniat multis, quia tamen ipsa multa sunt & hoc & hoc unum, adhuc ubique retinendo se ens, retinet suam passionem, potestque secundum se, exigere ubique unitatem.

INSTAT III. Illa ratio est positiva, ad quam proximè & immediatè, sequitur negatio divisionis, quæ immediatè opponitur multitudini, talis autem non est ratio præcisa entis, sed alia ratio positiva, quia ens non habet immediatam oppositionem cum multitudine vel divisione sed cum non ente.

RESPONDETUR. Ens non habere immediatam oppositionem cum multitudine si spectetur præcisè, secus si spectetur, prout est radix suarum proprietatum & emanativum.

INSTAT IV. Equitas est tantum equitas & nec una nec plures, Ergo si quælibet natura, præcisè considerata ut natura, non est una, nec plures, idem quoque dicendum de ente.

RESPONDETUR. Etiam equitas, prout est radix & emanativum suarum passionum, est una.

INSTAT V. Quando dicitur ens ex vi suæ rationis formalis esse unum, vel est unum formaliter vel causaliter. Si formaliter, ergo unitas, non erit passio entis, non enim consequitur ad ens, sed in illo includitur; imò nec erit necessaria aliqua negatio consequens, quia ex vi suæ entitatis, & rationis formalis, præcisè Ens, ponitur unum: si causaliter, cum ratio entis nequeat immediatè causare negationem divisionis, causabit aliquam formalitatem positivam, ad quam immediatè, talis negatio consequatur.

RESPONDETUR. Ens ex vi suæ rationis (concedamus interim) formalis, est unum causaliter, hoc est, exigitivè & emanativè, ratioque entis præcisè simpliciter sumpta, non causat immediatè negationem divisionis, causat sumpta exigitivè & radicativè suarum passionum, ad quam exigentiam positivam, licet non superadditam consequitur negatio.

INSTAT VI. Etiam in communi modo loquendi, proprietates subjectis tribuimus, ex vi rationis & quidditatis eorum, sic albedinem dicimus ex sua ratione, esse visus disgregativam, hominem ex sua ratione discursivum, per hunc autem loquendi modum, minimè significare intendimus, hominem per rationalitatem formaliter esse discursivum, quasi rationalitas, sit ipsa discursivitas, vel albedinis ratio, sit ipsa disgregativitas; sed solum intendimus, has proprietates, à ratione formali ac essentia subjectorum illorum, dimanare. Ergo etiam, dum dicitur ens ex vi suæ entitatis, & rationis formalis, esse unum, id causaliter tantum debet intelligi, non formaliter.

RESPONDETUR. Concedo totum, ita tamen ut dum redditur formaliter Unum, id sit ratione negationis divisionis, non autem alicujus positivi superadditi, hocque solo sensu, supra permisum, quod ens ex ratione sua formali, sit unum. Quamquam de antecedente est difficultas; indubiè enim albedo non per aliquid à se emanatum vel superadditum est disgregativa visus formaliter, homoque non per aliquid superadditum, est discursivus formaliter, licet discurrens actu reddatur per actum superadditum.

INSTAT VII. Ens ut ens, formaliter loquendo, non dicit ordinem nisi ad existentiam possibilem, non autem ad negationem divisionis; ergo ratio entis, non est illa ratio positiva, ad quam sequitur negatio divisionis: & sicut quamvis corpus naturale, ex sua ratione formali sit mobile, tamen negatio immobilitatis, non sequitur immediatè ad naturalitatem sed ad mobilitatem, ergo & in præsentia idem dicendum, utriusque autem est hæc ratio: quia fundamentum ad quod immediatè sequitur aliqua negatio, opposito se modo habere debet, respectu illius, quod per negationem tollitur; naturalitas autè, non se habet opposito modo formaliter, ad immobilitatè, sed tantum ipsamet mobilitas, jam autem etiam entitas, non se habet opposito modo, ad divisionem.

RESPONDETUR. Ens prout est radix & emanativum suarum passionum, non dicit ordinem tantum ad existentiam possibilem. Negatio autem immobilitatis, debita corpori naturali, fundatur in aliquo positivo, non quidem superaddito positivè & entitativè: nam corpus naturale esse mobile, non est quid distinctum realiter ab ipso corpore naturali, est tamen aliquid superadditum ratione, positivum tamen, quia debet esse principium actus positivi, qui est ipse motus, positivi autem principium, non potest esse nisi positivum, quia autem nulla similis actio, proficiscitur ab unitate, ex præcisà proportionem ad mobile, in quo fundatur negatio immobilitatis, nihil colligi potest; & aliunde, obsunt rationes adlatæ. Denique entitas non quocunque modo, sed prout est radix suarum passionum, habet se opposito modo ad multitudinem, quam oppositionem formaliter exercet, per pullulantem ratione nostra, negationem divisionis.

OBJECIT II. Quod secundum suam rationem formalem importat perfectionem simpliciter, & suscipit majus & minus, illud de formali, dicit aliquid positivum, sed unitas est hujusmodi. Major probatur, quia omnis perfectio ut sic, in aliquo positivo fundatur, privatio namque & negatio ut sic, nullam dicit perfectionem, nec magis & minus suscipit, nisi ratione formæ negatæ, datur autem major & minor unitas, major est enim per simplicitatem, quam per compositionem.

RESPONDETUR. Posito quod a seitas non sit de primo essentiali conceptu Dei, erit certè hoc ipso non nisi perfectio Dei indubiè simpliciter simplex,

simplex, & tamen negativum quid formaliter, ut alibi dictum: idem dicendum de illimitatione & infinitudine divina, secundum quod infinitudo est & illimitatio, videntur enim hæ perfectiones esse negativæ, & tamen sunt perfectiones simpliciter simplices, licet non negent suam positivitatem, competere etiam infinitudini, secundum id, quod dicit illa in recto. Sed quidquid sit de hoc: an perfectio simpliciter simplex, sit quid positivum, sufficit ut sit quid positivum secundum id quod dicit in recto; in recto autem dicit aliquid positivum unitas, nempe ipsum ens. Quod attinet ad illud: suscipere magis & minus; dici posset, quod non in unitate prout unitas est detur magis & minus, æquè enim Deus ac Petrus, dicit negationem divisionis in se, nec potest eadem divisio remitti & intendi, sicut eadem albedo potest remitti & intendi, sed suscipit magis & minus ratione suorum imitativorum & per proportionem ad se dicibulum, per qualem proportionem dicitur unum per compositionem, ad unum indivisum; quod si in se spectata unitas, non potest suscipere magis & minus, non inferetur jam positivitas unitatis, quæ inferri debuit ex isto suscepio. Potest etiam retineri Suarii responsio, quod unitas suscipiat magis & minus præcise non ratione sui, sed ratione ejus, quod in recto importat ens.

INSTAT I. Anton. And. Vel unum est passio entis ratione fundamenti vel ratione alicujus additi supra ens: non primum, quia idem foret passio sui ipsius; non secundum, quia illud additum, vel est positivum, & sic habetur intentum, vel negativum, contraque erit; quia nulla negatio vel privatio, est idem realiter cum positivo.

RESPONDETUR. Esse unitatem passionem entis ratione alicujus superadditi, quod potest esse negativum, identificatum tamen alicui positivo, secundum id, quod dicit in recto ens.

INSTAT II. Negatio est realiter & formaliter nihil, ergo nihil erit passio entis.

RESPONDETUR. Negatio fundata in aliquo positivo, nego quod sit realiter, nihil, fundatur autem unitas in ente, dicitque in recto ens.

INSTAT III. Mastrius. Aliud est dicere: hoc esse magis ens illo; & hoc esse magis unum illo, & aliud est dicere: Deum esse summum ens, & aliud esse summè unum, nam prima prædicatio est essentialis primi modi, alia quasi accidentalis secundi modi per se.

RESPONDETUR. Concedo has esse distinctas propositiones, sed nego quod ratione positivi, non ut utique, sed restricti ipsum illud restrictivum, intendi non possit denominatione intensionis cadente principaliter in restrictivum, v. g. unum, licet rationem intensionis fundante & salvante aliquo positivo, quod dicit in recto unitas, nempe Ens, cui convenit intendi vel remitti.

INSTAT IV. Alia est perfectio summa unitas, alia summa entitas: ergo suscipere magis & minus, nedum conveniunt unitati ratione fundamenti, sed etiam ratione propriæ formalitatis.

RESPONDETUR. Neg. Conseq. Quia ad salvandum quod aliud sit summa unitas, aliud summa entitas, non est necesse intensionem salvati in formalitate, sed in fundamento; licet ratione fundamenti, etiam formalitati, competat illa denominatio, oriunda ex intensione.

INSTAT V. Major aut minor unitas, non habetur ratione fundamenti, sed ratione formalitatis ipsius unitatis.

RESPONDETUR. Major aut minor unitas, secundum id cui principaliter competit illa majoritas vel minoritas, non habetur ratione fundamenti, illi enim ipsi formalitati, competit esse magis vel minus unum, sed major & minor unitas, spectata secundum id quod salvat intensionem, non habetur nisi ratione fundamenti, ad eum modum, id quod salvat intensionem albedinis, sunt gradus albedinis, cui tamen competit esse magis album, non est ipsa albedo, vel illi gradus, sed ipsum subjectum.

INSTAT VI. Unitas in Deo importat perfectionem simpliciter simplicem.

RESPONDETUR. Concedo quod unitas in Deo, sit perfectio simpliciter simplex, sed inde ut dixi supra, non sequitur esse unitatem perfectionem positivam.

INSTAT VII. Negatio & privatio ex suo genere dicitur imperfectionem. ergo nec unitas esset perfectio, si esset negatio.

RESPONDETUR. Negatio & privatio boni & perfecti est imperfectio, non tamen negatio & privatio imperfecti, alias homini esset imperfectio, dicere negationem bovis.

Continuatur solutio.

OBJICIT III. Unitas est proxima ratio fundandi relationes reales, ergo aliquam positivam formalitatem importare debet, quia nequit relatio fundata, majus esse habere, quam suum fundamentum, seu ratio fundandi.

RESPONDETUR. Cum relationes reales non sint per nos distinctæ à fundamento in circumstantiâ termini, non erit necesse etiam ponere rationes fundandi distinctas entitative & positive superadditas. Rursus sufficit, ut ponatur unitas, esse quid reale h. e. non fictum, ut fundet relationes reales, quæ ultra fundamentum non habeant propriam realitatem, nisi hanc, quod est non esse fictas. Deinde quando unitas dicitur fundare relationes reales, sub conceptu quidē unitatis est aliquid illic negativū, sed quia illic est unitas cum multitudine, aut enim est unitas identitatis & sic erunt duo substantialiter & in natura similia, vel erit unitas similitudinis & sic erunt duo similia ejusdem rationis in qualitate, & c. si autē erit unitas cū multitud. erit unitas sed

† G sum

cum positivitate, multa enim per nos, sunt quid positivum. Denique retineri potest communis responsio quod ad hoc ut unitas fundet relationem realem, sufficit illam esse positivum quid, secundum id quod dicitur in recto. Contra quam communem doctrinam.

INSTAT I. Unitas ponitur proxima ratio fundandi prædictas relationes, secundum suam rationem formalem, non autem secundum entitatem naturæ, quia si consideretur præcise ratio ipsa entis, hæc non est principium proximum relationum.

RESPONDETUR. Neg. Quod unitas secundum suam rationem formalem, non dicat etiam ipsum ens in recto; & licet ratio ipsa proxima entis, sub consideratione præcise entis, non sit principium proximum relationum, est tamen tale principium sub ratione entis, prout dicentis negationem divisionis.

INSTAT II. Ergo adhuc relatio esset aliquid magis ratum, quam suum proximum fundamentum.

RESPONDETUR. Cum ipsa relatio in sua ratione quam habet, dicat ipsum fundamentum in recto, non erit magis rata quam suum fundamentum.

INSTAT III. Ergo ens constituitur fundamentum illarum relationum, per nihil.

RESPONDETUR. Cum fundamentum relationis ingrediatur ipsam relationem eamque constituat, etiam Ens non constituetur fundamentum relationum per nihil, sed per seipsum. Rursus quando ipsum Ens constituitur fundamentum relationum ratione unitatis, nego quod constituatur fundamentum relationis per nihil, sed per negationem divisionis, quæ non est nihil simpliciter, sed nihil divisionis, nego autem quod nihil divisionis in plura, fundare relationem non possit.

OBJICIT IV. Ens prædicatur de unitate nedum in concreto, dicendo unum est ens, sed etiam in abstracto, unitas est ens, ergo unitas pro formali, nequit esse mera negatio.

RESPONDETUR. Negando consequentiam, nego enim quod de negatione identifica positivo, non possit dici Ens, ut dicitur, negatio Joannis in Petro, esse Petrus.

INSTAT I. Nec identice vera esset illa propositio, quia nulla negatio, nec est idem realiter alicui positivo, & ens, de nihilo, nullo modo prædicari potest.

RESPONDETUR. Potest negatio esse idem realiter alicui positivo, secundum id quod dicit illa negatio in recto, Ens de nihilo simpliciter dici non potest, sed de nihilo divisionis, dicente in recto aliquid positivum, cur dici non poterit?

INSTAT II. Si unitas diceret negationem, ex vi suæ formalitatis esset aliquid contradistinctum ab ente, atque ipsi contradictorie oppositum, ergo nullo pacto esset idem cum illo.

RESPONDETUR. Cum ex vi suæ formalitatis dicat rectum illa negatio, quod est ens, ex vi suæ formalitatis, secundum rectum, non est quid contradistinctum ab ente; cumque contradictio debeat esse ejusdem, de eodem, & cum negatio divisionis non neget ipsum illud ens quod dicitur, sed alia entia, in quæ hoc dividi deberet, hoc ipso non erit contradictio inter ens, & illam negationem.

INSTAT III. Negatio ut sic contradictorie opponitur enti, ergo cum includat negatio divisionis negationem ut sic, etiam opponetur enti.

RESPONDETUR. Negatio divisionis includit negationem ut sic, non quoad latitudinem negandi hæc omnia, quæ negat negatio ut sic, sed includit negationem ut sic, quod sit species, determinatum aliquid negans, inclusum sub negatione ut sic; & sicut animal includitur in rationali, non est extendi rationale, ad omnia ad quæ se extendit animal, sed tantum esse certam speciem animalis, contenti sub animali ut sic, ita & in prædictis; negatio divisionis, non negat omne Ens, consequenter non negat Ens quod dicitur in recto. Si unitas non negat Ens quod dicitur in recto, prædicari poterit de unitate Ens.

OBJICIT V. Dicit Arist. 10. Metaph. 1. 9. 1. 2. *num & multa contrarie opponi*, contraria autem sunt ambo extrema positiva.

RESPONDETUR. Illo loco posse intelligi, quod per Arist. multa & unum privative opponantur. Conformiter ad dicta superius contrarie opponuntur unum & multa, quia multa sunt quid positivum, unum autem licet dicat negationem, secundum tamen id quod dicitur in recto, est etiam aliquid positivum.

INSTAT I. Divisio & multitudo formaliter consistit in negatione: ergo opposita illi Unitas, non consistit in negatione. Antecedens probatur auctoritate S. Th. & Scoti, & addit, aliquid compositum vel continuum dividi, aliud formaliter non est, quam destrui unionem, quæ erat inter illa extrema.

RESPONDETUR. Quod divisio & multitudo ut sic, consistat in negatione non simpliciter, sed in negatione negationis, adeoque in aliquo positivo. Quod attinet ad auctoritatem S. Th. illa procedit de unito, quod esse unitum, sit quid positivum, sed non de unionem, seu uno, ut dictum etiam supra; unio enim, est nexus plurium, unitas, est indivisio in plura.

INSTAT II. Alii modi unitatis in specie sunt quid positivum, ut unitas compositionis, unitas generica & specifica, unitas item continuationis, continuas enim non est negatio sed positivum quid, cum in eo consistat, quod partes quantitatis, habeant terminum communem.

RESPOND. Quantum ad præsens, triplex potest accipi unum I. unum per convenientiam, & tale est unum genere & specie. II. Est unum

unum aliquid ratione nexus & adstrictionis plurium; quale unum est in composito substantiali, personali, accidentali, & huc etiam revocari potest unio (si detur) continuationis. III. Cum accipitur unum transcendente pro passione necessaria Entis, Unum per convenientiam debet esse quid positivum: ratio; quia nihil aliud est, quam v. g. animal & animal, homo & homo, & formaliter est dualitas, v. g. hominum, quæ omnia, sunt quid, secundum formalitatem objectivam, positivum; quia in quacunque formalitate importabili, relucet entitas & entitas. Unum etiam sumptum pro nexu, importat aliquid positivum, quia importat aliquid modale & entitativum. Continuatio etiam est aliquid positivum, quia est ad maximum negatio negationis, quia est negatio terminorum, termini autem sunt negatio ulterioris extensionis. Unum tamen transcendente debet esse negativum quid, quia licet secundum rectum, positivum sit, pro connotato tamen dicit indivisionem in se, quæ indivisio, secundum objectivam in se spectatam formalitatem, quod non debeat esse quid positivum, ostendunt rationes adlatæ, & quod ne quidquam positivum adeoque entitativum involvat, ut involvunt, aliæ species unius.

INSTAT III. Etiam ipsa plura dicunt entitates, sed cum negatione unitatis, & tamen plura, sunt quid positivum, ergo etiam & ens dicens negationem divisionis in se, erit aliquid positivum.

RESPONDETUR. Si sumantur plura, in quantum negantia unitatem, sumptam pro nexu illo, sic sunt quid negativum. Sed si sumantur prout negant unitatem illam transcendentem, sic sunt quid positivum, sunt enim mera dualitas, v. g. entium, & negatio negationis, quia illius indivisionis negatio.

Punctum Difficultatis 3.

An Unitas possit præscindi ab Ente?

ASSERO I. *Unum ut sic, posse præscindi ab hoc & hoc in particulari uno.* Quia paritas est in uno comparato ad sua inferiora, ut animali, comparato ad sua.

ASSERO II. *Ratio unius non potest præscindi ab illis pluribus, in qua divisionem, negat unitas.*

RATIO. Tum quia respectivum ut sic, non potest à suo termino præscindi. Ergo neque negatio divisionis in plura, ab illis terminis, hoc est pluribus. Tum quia negatio divisionis, & negatio pluralitatis, à se præscindere non possunt, habent enim se sicut Synonyma, sed negatio etiam pluralitatis, non potest præscindere à pluribus, quomodo enim esset negatio pluralitatis sine pluribus, ergo neque etiam negatio divisionis præscinderet à pluribus, cum synonymè differat à negatione pluralitatis. Tum quia quæcunque ratio ostendat aliqua duo inter se præscindere non posse, eadem ostendat, neque unitatem,

præscindere ab illis pluribus, in quæ divisionem negat.

ASSERO II. *Unitatem secundum id quod subest nostris conceptibus, posse præscindere ab ente,* dixi secundum quod subest nostris conceptibus, quia secundum id quod in re est, est ipsum ens, ens autem à seipso non præscindit.

RATIO ASSERTI. Tum quia ea omnia quæ non habent easdem definitiones præscindunt objectivè, ut ex alibi dictis, constat. Jam autem entis definitio ut sic, non est definitio unitatis, ut formaliter acceptæ. Tum quia positivum & negativum præscindere à se possunt, ens autem & unitas prout subsunt nostris conceptibus, habent se sicut positivum & negativum. Tum quia conceptus ejus, ad quod aliquid attribuitur, non est conceptus attributi, aliàs utrumque ad invicem esset attributum, sicut ad invicem idem sunt, ensis & fræmea, fræmea & ensis, jam autem unitas, est attributum entis.

DICES I. Cum Oviedo. Ratio illa præcisa, esset formalissimè ens, secundum conceptum objectivum, ergo ab ente non præscinderet. Antecedens probatur. Illa ratio præcisa, haberet adhuc prædicata sua essentialia propria ex vi quorum constitueretur, ergo ratione sui haberet essentiam condistinctam ab essentia entis rationis, Ergo adhuc haberet aptitudinem ad existendum, in qua consistit ratio entis.

RESPONDETUR. Posito quod conceptus unius, sit formalissimè negativus, falsum est Antecedens: & licet haberet prædicata sui constitutiva, essent tamen non positiva, sed negativa. Neque tamen inde sequeretur, illam rationem futuram esse ens rationis, non enim illa prædicata rationis illius negativæ, importarent disconnectionem, qualem important prædicata entis rationis. Supponit etiam hoc argumentum quod ratio entis primò explicetur per aptitudines ad existendum, quod falsum est. Sed posito etiam quod conceptus unitatis, stet in aliquo positivo, sequetur hoc solum, quod à ratione particulari entis, unitas præscindere non possit, sed non sequetur quod præscindere non possit, à ratione communi, entis ut sic. Et licet unitas prout comparata ad statum realem, dicat aptitudinem ad existendum, quia tamen ab hoc ordine præscindere potest, sicut & ab ipsa existentia, ideo posset etiam præscindere ab Ente unum, quamvis unitas esset aliquid positivum.

DICES II. Cum eodem. Conceptus cujusvis entis, v. g. conceptus essentialis hominis, ab omni alio præcisus, dicit entitatem hominis, qui per se est animal rationale, & per suam entitatem, habet non esse equum, sicut per suam entitatem habet esse hominem, ergo non per aliud ab ipso.

RESPONDETUR. Unitas si comparatur ad ens, non ita se habet ac animal rationale ad hominem, quia unitas, non est definitio entis, sicut

† G 2 ani-

animal rationale, est definitio hominis. Quando autem concipio hominē, licet in re ipse dicat non esse equequum, tamē possum præscindere formalitatem hominis, non attingendo in illo pro illo statu intentionali negationem equi, adeoque præscindendo ab illa. Ergo etiam possum præscindere, negationē divisionis ab Ente.

INSTAT I. idem. Ratio formalis unius & ratio formalis entis, sunt reales & formaliter distinctæ, ergo sunt entia formaliter, seu per rationem distincta, in ratione talium entium, non verò in ratione entium, cum utrumque sit ens; ergo neutrum illorum, est ens ut sic.

RESPONDETUR imprimis. Hoc argumentum non inferre intentum, quòd scilicet unum non præscindat ab ente. Deinde immeritò supponit, quòd unitas talitatem entis importet, cum potius sit quid negativum, ut supra probatum. Sed posito etiam quòd unitas importet talitatem entis, hoc ipso quòd neutrum illorum ut concedit arguens sit ens ut sic, utrumque illorum præscindit ab ente ut sic, quod sufficit ad verificandum assertum.

INSTAT II. Quod est attributum entis, debet esse attributum cujuscunque entis, sed illa ratio præcisa unius, non est attributum sui ipsius, ergo alicujus entis, ergo ab illo non præscindetur.

RESPONDETUR. Multa supponit instantia quæ non convincunt. Supponit unitatem præcisam esse ens, cum sit formaliter quid negativum. Supponit quòd ipsa ratio attributi, non possit præscindi ab uno, si autem præscindatur sic sumpta ratio, non est necesse ut sic sumpta sit attributum, vel alicujus, vel sui ipsius. Rursus quòd est attributum entis pro statu physico & reali, debet esse attributum cujuscunque entis, non autem debet esse attributum pro omni statu intentionali & Metaphysico. Denique alia est quæstio: an ratio unius ut sic, sit attributum, deque hac loquitur objectio, & alia est quæstio: an à ratione communis entis, possit præscindi ratio communis unius, de quo solo procedit assertum, nec tangitur ab objectione.

DICES III. cum Arria. Quicquid est in Petro, distinguitur à Paulo & Deo, quod pluribus probat, sed si ratio entis objective præcisa, non est per se una, & distincta à quolibet alio, quantumvis identificetur cum unitate, non posset reddi distincta & una in Petro, quia unitas, subiecto non potest provenire, à forma, ergo se ipsa objective est una, nec potest præscindi ab entitate.

RESPONDETUR. Concedo totam primam propositionem, quia non agit de formalitatibus prout subsunt nostris intentionibus. Ad secundam dico, quòd ratio præcisa entis objective spectata, pro illo statu intentionali, neque importet negationem divisionis, nec illam neget. Dico rursus rationem præcisam entis, distinctam esse à quolibet alio, non per formaliter

importatam negationem divisionis, adeoque non per formalitatem unitatis, à qua tunc præscindit, sed ex non respondentia diversarum à se formalitatum, distinguetur; à Paulo & Deo, quia illæ formalitates non respondent, cum concipitur ratio præcisa entis ut sic. Post hæc autem omnia, nego illam propositionem: non posse scilicet præscindi rationem unius ab entitate, licet autem unitas non possit provenire à forma realiter vel modaliter distincta, cur non poterit provenire à forma, per rationem distincta.

INSTAT. Natura divina ex se est una quamvis per identitatem uniatur personalitatibus realiter distinctis, nec per hoc redditur natura multiplex, nec personæ redduntur una persona. Ergo unitas non potest provenire à forma realiter identificata, objective tamen distincta. Ergo si ens habet unitatem, non habet illam per aliquid saltem objective à se distinctum. Ergo ens non potest objective ab unitate præscindi.

RESPONDETUR. Non inferri exinde, si possit præscindi objective ens ab uno, hoc ipso jam identificatam naturam personis tribus, fore trinam, vel personas tres identificatas naturæ, fore unam personam. Quod autem natura non fiat trina vel personæ tres, non sequuntur in unitate conditionem naturæ quæ est una, referri id debet in intercedentem illic distinctionem virtutalem in ordine ad prædicata primò intentionalia, vi cujus nec plurificabitur natura, plurificatis personis, nec Personæ reddentur una Persona, ab unitate naturæ. Concesso itaque Antecedente nego Consequentiam.

DICES IV. cum eodem. Albedo licet possit denominare subiectum album, non potest tamen subiectam facere albedinem, est enim album concretum, quod significat duo, formam & subiectum. Jam autem subiectum, esse distinctum ab alio, seu non esse aliud, non est conceptus compositus, nec quid concretum. Ergo non potest reddi subiectum distinctum, per formam illi unitam; ergo unitas non potest competere ab aliquo distincto; ergo id ens habebit à se ipso formaliter, ergo ens non distinguetur objective ab uno.

RESPONDETUR. Album est concretum physicum, quod semper importat duo physica, licet unita, si importat duo physica, unum non identificatur alteri, nec facit illud tale formaliter, quale est ipsum, & ita albedo non facit parietem albedinem; jam autem unum & distinctum, est concretum metaphysicum, quod importare potest identitatem cum subiecto, esseq; distinctum ab illo, per rationem fundantem præcisionem objectivam. Quo posito nego ultimam consequentiam, quod ens objective non distinguitur ab uno.

DICES V. Animal etiam prout præcisum à differentiis non est lapis, ergo & ens prout præcisum

cisum ab unitate, non est aliud à se nec est multiplex, ergo adhuc unum.

RESPONDETUR. Si inquiratur Antecedentis ratio, cur animal prout præcisum à differentiis non sit lapis, hæc erit, quia definitio animalis, non est definitio lapidis, cum ergo etiam definitio entis ut sic, non sit definitio unitatis, ut sic, fit ut adhuc ista præscindi debeant; ens autem ipsum præcisum, præscindit, prout subest nostris conceptibus, ab hoc ipso: non est aliud, licet in re, non sit aliud, præscindit etiam ab hoc, quod est multiplex esse, consequenter cum præscindat prout subest nostris conceptibus, ab hoc: non est aliud, prout subest nostris conceptibus, non est unum Formaliter.

Punctum Difficultatis 4.

*Quotuplex sit unitas, in particulari?
quid hæceitas?*

DE unitate universalis, formali, convenientis, egi in Logicis, de transcendentali hic immediate. De unitate per se, & unitate per accidens, innui aliquid in Physicis & nunc dico. Illud est unum per accidens, quod in re est multiplex, moralem autem vel artificialem habet unitatem. Moralem unitatem habet exercitus unus, artificialem domus. Unum autem per se, est unum simpliciter, vel ratione identitatis, ut sunt unum simpliciter substantiæ spirituales & entia simplicia, vel ratione ordinis essentialis proportionalis, qualis est unitas in composito ratione materiæ & formæ substantialis, inter quæ reperitur ordo essentialis; quia autem utrumque est substantia; est ordo ille proportionalis, vel ratione ordinis essentialis simpliciter; nam etiam inter materiam & albedinem est unum per se, licet accidentale, ordinariè tamen unum per se, supponit pro illis inter se ordinatis proportionalibus. Vel certe utrum per se, est ratione continuationis, & sic unum per se est ignis, aqua, aliq; homogenea substantialia, dixi substantialia, quia non dicitur albedo esse unum per se, quamvis partes illius, sint homogeneæ. De unitate individuali seu hæceitate.

ASSERO I. *Non esse idem formaliter, unitatem hæceitatis, & unitatem transcendentalem.* Tum quia Unitas hæceitatis, est inferior unitate specifica, illamq; ultimo contrahens, cum tamen etiam abstractissimæ rationes, dicant unitatem transcendentalem. Tum quia Unitas transcendentalis, est attributum entis ut sic, unitas individualis, non est attributum ut sic, cum multa participent de ente ut sic, sintq; ens formaliter & unum formaliter, sine eo quod sint unum individualiter, qualia sunt genera & differentiæ genericæ speciesq; quæ tales. Tū quia unitas illa hæceitatis, coincidens cum unitate transcendentali, vel

est quid posterius specie quam ultimo contrahit, vel prius, si posterius, ergo non est transcendentalis, quia hæc sequitur conditionem entis, quod est prius specie, si prius specie, ergo non est unitas hæceitatis, quia individua, adeoque rationes illorum constitutivæ, sunt posteriora speciebus, cum sint inferiora specierum.

ASSERO II. *Principium formale & rationem constitutivam hæceitatis non esse collectionem accidentium.* Ratio. Quia secretis omnibus accidentibus, & annihilatis, potest manere substantia eadem, de qua quæro: an sit hæc quæ fuit vel non? si est hæc quæ fuit, ergo secretis omnibus accidentibus, convenit illi hæceitas. Si non est hæc, ergo non manet eadem quæ fuit, quia esse eandem & hæc, verbis differunt, & tamen manere eandem ponit suppositio. Deinde nisi des processum in infinitum, ipsa accidentia in particulari non sunt individua per collectionem accidentium, ergo & in præsentem idem dicendum.

ASSERO III. *Principium individuationis, non esse materiam signatam.* Nomine materiæ signatæ, intelligunt Thomistæ materiam primam quantitate affectam. Ratio. Tum quia vel cujuscunque individuationis est principium materiæ signata, vel talis in particulari; si primum. Ergo cum Deo; Angelis, animæ rationali, non competat ratio materiæ quantitate affectæ, nec competet illis hæceitas; si dicatur secundum. Ergo non responderetur ad statum quæstionis; quia hic quæritur de principio individuationis ut sic. Tum quia collectio accidentium non est principium individuationis, ergo nec materiæ signatæ; nam pro utraque parte eadem rationes applicari possunt. Tum quia si materiæ signata est principium individuationis, vel est principium tunc cum est unita, vel cum non est unita? si tunc non, nisi cum est unita, ergo animæ separatæ non sunt individua; si autem etiam, cum est non unita, ergo formæ ordinatæ ad eandem materiam signatam, omnes eadem erunt numero, idemq; erit numero, calor, color, siccitas humiditas & quæ recipi possunt in eadem parte materiæ signatæ. Et certe de ipsâ materiâ, & de ipso signante, hoc est quantitate, quærete restat, undenam individuentur?

ARISTOTELES & S. THOM. Qui in oppositum citantur loquuntur de materiæ signatæ, tanquam signo manifestiori individuationis, quoad nos, vel loquuntur de materiæ metaphysicâ h. e. ipso toto, quod recipit ex modo concipiendi individuationem, tot enim sunt individua, quot tota, quæ ipsa tota exigunt individuationem, suntque radix hæceitatis adeoque principium illius. Quamvis autem non individuentur accidentia à materiæ signatæ, nondum sequitur duo accidentia solo numero distincta, posse esse in eodem subjecto, quia otiositas alterius, deponit unitatem accidentis.

ASSERO IV. *Hæceitatem & unitatem individua-*

† G 3

dualem

dualem aliquo modo distingui posse ratione diversarum conceptibilitatum: Nam hæcceitas quæ talis, numerum non importat, importat eum unitas individualis. Hæcceitas de se significat id, quod demonstrabile est tanquam hoc aliquid: Unitas autem non importat aliud, præter negationem aliquam divisionis. Hæc tamen duo ordinariè confundi solent, nam & sine se reperibilia non sunt, & in ordine ad scientias, parvam aut nullam habent differentiam.

ASSERO V. *Hæcceitatem & unitatem individualement condistinguendo adhuc ille ipse dupliciter spectari possunt.* Imprimis secundum quod in re sunt, deinde prout subsunt nostris conceptibus. Hæcceitas prout in re est, est ipsum est, tanquam hoc aliquid demonstrabile, vel ipsum ens, prout determinatum ad esse hujus. Jam autem eadem hæcceitas, prout subest nostris conceptibus, est formalitas determinativa entis, ad esse hujus. Porro ipsa unitas individualis in re spectata, est ipsa natura negans divisionem in se, tanquam hoc aliquid demonstrabile: prout autem subest nostris conceptibus, erit formalitas, quæ est negatio divisionis in se, tanquam hoc aliquid demonstrabile. Addo Ly tanquam hoc aliquid &c. ad distinguendum melius unitatem individualement ab unitate ut sic, quæ dicit negationem divisionis in se, non restringendo qualiter.

BONITAS autem hujus explicationis probari debet, quia scilicet sic explicari hæcceitatem nihil vetat: ex aliâ parte illa nec realiter, quia hoc esset multiplicare entia sine necessitate, nec formaliter ex natura rei Scotistè distinguitur: quia hæc distinctio aliàs est impugnata, ergo distinguetur & explicabitur, non nisi per rationem.

Quod autem hæc ipsa unitas non sit aliquid essentialiter. Ratio est. Tum quia concipitur per modum accidentis Metaphysici. Tum quia essentialiter differre coincidet cum eo, quod est specie differre. Tum quia diversa est ratio, cur differentia specifica adferat essentialem perfectionem; quia si illam non adferret non distinguerentur essentialiter & specie Bos & Leo. Sed de hoc ubi de anima rationali, & ejus ab alterâ anima rationali, distinctione.

Punctum Difficultatis 5.

De reliquis individualement unitatem concernentibus.

Restat difficultas, quodnam sit principium individuationis modalitatum. Et quidem non est difficultas de principio individuationis intrinseco, quod non aliud est quam ipsa enti-

tas modalis tanquam hoc aliquid demonstrabile &c. Sed est difficultas de individuatione quasi extrinseca: An scilicet per principium à quo procedunt, an per terminum, an per utrumque individuentur; in idem recidit si quæras:

ASSERO I. *Actionem secundum quod importat modalitatem requirere essentialiter Principium hoc.* Ratio. Quia ille modus est essentialis determinatio, vi cuius principium, à non esse agentis, ad esse agentis transit; si autem ab alio principio pendere posset, non esset essentialis determinatio, hujus agentis. Rursum si actio posset variare principium, posset in rerum natura esse actio, v. g. qua Adam generavit Abelem, & non esse posita ab Adam, hoc autem non potest dici; quia aliàs illa actio, adnexaque illi modalitas, non esset sufficiens determinativum, per quod transeat Adam à non esse generantis ad esse generantis. Quare autem potest esse diversorum principiorum idem effectus, & non potest esse actio quæ agit unus, actio aliùs in quantum importat modalitatem, hoc oritur ex definitione modi, quod sit entitativa determinatio.

ASSERO II. *Unum eundemque numero effectum, potuisse produci diversis actionibus numero.* Ratio. Tum quia intra eandem speciem continentur plures numero effectus, ergo & respectu ejusdem termini, plures numero actiones. Tum quia cum individuat effectuum, illorumque quoad hoc esse determinatio, pendeat à Deo, ergo apparet pluribus actionibus & principiis eisdem subesse. Tum quia id non implicat.

ASSERO III. *Unionem secundum quod non est sine modo, per alios autem modos, posse unam, per diversas numero actiones produci.* Ratio. Tum quia unus idemque Abel, potuisset produci diversis actionibus, non esset autem idem, si eadem unio per diversas actiones non produceretur, quia unio essentialiter in sententia modalium ingreditur compositum. Tum quia si quis asserat quod unio à diversis principiis producat, nihil asseret, quod sit contra naturam modorum, quia unio vel illi annexa modalitas, non est essentialis determinatio agentis sed materiæ & formæ. Tum quia id non repugnat. Ceterum unio est essentialis determinatio hujus materiæ & hujus formæ, ita ut hujus materiæ unio A. non possit esse unio materiæ. B. aliàs illa non esset sufficiens ratio transitus ad esse uniti.

DICES I. Principium non respicit essentialiter actionem; ergo neque actio principium.

RESPONDETUR. Si sensus sit antecedentis, potest esse principium & non esse actio, verum est antecedens, sed falsa consequentia. Ratio: quia ipsum principium, non est essentialiter determinatum ad esse agentis formaliter, secus ipsa actio. Si autem antecedentis sit iste sensus: principium potest agere & non actione quæ fit illius: nego antecedens.

DICES II. Actio in specie potest variare principium.

cipium in specie, v.g. calefactio potest proficisci ab igne, potest à spirituosus sumptis, ergò actio, potest etiam in individuo, variare principium.

RESPONDETUR. Duplici sensu actio in specie potest variare suum principium, imprimis hoc sensu: quòd eundem effectum præstare possit actio profecta à diversis specie principii; & hæc propositio est vera sed consequentia negatur, I. quia præstare eundem effectum, est id, quòd sequitur rationem entis rati, v.g. calorem, qui sua natura, non est essentialis determinatio seu modus. II. Sensus Antecedentis potest esse hic, quòd hæc actio in specie, cum suis omnibus identificatis prædicatis, possit ab alio principio proficisci; & hæc propositio est falsa; quia inter hæc prædicata, est etiam individuatio actionis, quæ ipsa hæc individua, non convenit alteri principio. Et quamvis per nos una eademque actione, agant diversa principia, eadem enim est actio creaturæ & Dei, specierum (si agunt) & potentia, habitus item & potentia &c. Cum hoc tamen stat, quòd actiones respiciunt essentialiter principium; idque ideò, quia hæ ipsæ in individuo non erunt nisi ab utroque hoc principio; aliàs illæ actiones non essent sufficiens determinativum, à non esse agentis v.g. duorum, ad esse agentis duorum.

DICES III. Quidquid Deus cum causa secunda potest, potest solus, concurrir autem Deus ad productionem modi illius cum creatura, ergò & solus illum producere potest.

RESPONDETUR. Majorem indigere hac limitatione: si non implicet. Unde nec actionem vitalem quàm talem, producere potest, implicat autem ut essentialis determinatio activi principii, ab alio, quàm ab hoc principio pendeat.

DICES IV. Non implicat contradictionem ut una actio producat ab alia, licet implicet produci per aliam. Sic implicat quidem ut actio reddatur agens per aliam actionem, sed non implicat ut actio productiva ignis, sit productiva gratia, ergò apparet non implicare ut una actio producat aliam, ergò ulterius actio, non respicit essentialiter principium.

RESPONDETUR. Hanc ultimam consequentiam nec probari nec inferri ex antecedentibus, quia adhuc non ostenditur, quòd illa actio etiam elevata, mutet principium. Quòd autem attinet ad veritatem Antecedentis & suæ probationis; si illius sensus sit; quòd possit esse actio, productiva ignis & non producere ignem sed gratiam, falsa est: quomodo enim esset jam productiva ignis; si autem sensus sit; actionem productivam ignis, producentem ignem, simul elevari ad productionem gratia, propositio vera est, sed ad præsens non facit.

DICES V. In oppositum esse paritates aliquas.

I. PARITAS. Una relatio potest fundare aliam; ergò & actio agi per aliam actionem; ergò non est connexa cum principio.

RESPONDETUR. Negando secundam consequentiam. Quia quamvis ageretur actio per aliam actionem, posset adhuc stare nexus illius cum principio, agente scilicet eodem principio, eandem actionem, per aliam actionem. Negatur etiam prima consequentia. Disparitas est, quia si una relatio fundet aliam, non sequitur unam relationem per aliam referri, sed unaquæque in suo genere, essentialiter determinaret, ad esse relata, ad quòd faciendum est nata; si autem actio posset agi per aliam actionem, hoc ipso actio non esset essentialis determinatio ad agendum, sed indigens agi.

II. PARITAS est. Uniones partiales possunt uniri per unionem totalem, cognitio item cognosci per aliam cognitionem, ergò & actio potest agi, per aliam actionem.

RESPONDETUR. Negando consequentiam. Quia unio totalis faciens uniri, uniones partiales inter se (si est possibilis talis unio totalis) non facit illas habere formalitatem unionem, sed supponit, adeoque unit illas, salvo hoc, quòd sint essentialis determinatio ad uniri; si autem actio per aliam actionem ageretur, sensu in quo disputamus, illi ipsi actioni tribueret vim, ut sit essentialis determinatio ad agendum, unde non supponeret in illa hanc vim ut ex vi modi supponere deberet, sed primum conferret illam, quòd absurdum est, & contra naturam modorum. Addo quamvis illa actio ageretur ab alia actione, si tamen ageretur ab hoc principio, deberet actione illius agi, aliàs illa actio, non esset sufficiens determinativum.

DIFFICULTAS II.

De Veritate.

VERITAS duplex est. Formalis & Objectiva, de priori actum in Logicis, unde desumenda sunt aliqua pro præsentis loco, ut quòd veritas objectiva non sit relatio, quòd non sit ens rationis &c. ut autem reliqua de veritate Objectiva attingantur.

ASSERO I. *Veritatem objectivam non esse primum constitutive negationem falsi*, quamvis negatio falsi profluat ex primo constitutivo, veritatis objectivæ. Defendi id debet & probari, conformiter ad ea, quibus probatum, ens primum formaliter, non esse negationem nihili.

ASSERO II. *Veritatem objectivam relative spectatam, esse conformitatem ad intellectum cognoscentem objectum, sicuti est.* Tum quia ita expresse Arist. 5. Metaph. T. 34. S. Thomas I. p. q. 15. a. 5. & Imo contra Gen. c. 66. Tum quia si intellectus ille cognoscendo, non errat, hoc ipso res, ita se habet, ac illam esse, dicit intellectus, si enim non ita se haberet, erraret ille intellectus in noscendo. Tum quia si veritas formalis rectè explicatur per conformitatem & objectum prout est, ergò & veritas objectiva relative spectata,

† G 4 rectè

rectè explicabitur per conformitatem ad intellectum, objectum sicuti est, cognoscentem. Quia conditio est correlativorum, explicatio mutua; & ita nemo explicat Paternitatem nisi per Filiationem, neque Filiationem nisi per Paternitatem. Porro hæc conformitas non tantum est ad intellectum Divinum, sed ad intellectum quemcunque verè cognoscentem; quia enim veritas, est passio universalissimi entis, si nihil obsit, per aliquid universalissimum explicari debet. Et certè, pone per impossibile Deum esse, errare tamen in cognitione creaturæ, non errare autem intellectum aliquem creaturæ, circa noscendam illam creaturam, diceret tunc veritas illa relativa conformitatem, non ad intellectum Divinum, sed ad illum creatum. Idem similiter propone de creatura falso cognoscente, cum Deus verè cognoscat inferq; ex utroque quod conformitas quæ importatur à veritate objectiva, non sit ad intellectum Divinum quæ talem, nec creatum quæ talem. Licet in re, solus intellectus divinus, per essentia, verè cognoscat.

ASSERO III. *Veritatem objectivam absolute spectatam nihil aliud esse, quam radicem conformitatis relativæ seu ipsum esse sicuti esse debet.* Quod ipsum explicatur sic. Unumquodque quod est, habet esse, hoc ipso enim non esset, si non haberet esse; quia tamen hoc quod habet esse, potest habere, & esse, quod debet habere; & potest non habere esse, quod deberet habere, fit ut ad istas duas differentias, attendi debeat. Sic v. g. statua hominis hoc ipso quia est, esse habet, sed non habet esse debitum hominis, cum esse hominis sit corpus humanum & anima rationalis, illisque careat illa statua, ex quo fit ut illa statua, non sit verè homo. E contra statua hominis, est ne vera statua? ita planè; quia habet esse debitum statuæ humanæ, cum habeat representationem artificiosam corporis & statuæ humanæ, qualis est debita statuæ, hinc illa statua evadit verà statua, idque probant instantiæ in alia omni materia, ex quibus ulterius hæc ponitur *Major*.

Omne quod est, & habet esse, sicuti esse debet, est verum objective. Ratio. Tum quia de omni quod est verum, verificatur; habet esse, sicuti esse habere debet. Tum quia non habere se ita, sicut se res deberet habere, pertinet ad falsum v. g. habere colorem auri, sine perfectionibus auri, est esse falsum aurum, habere autem prædicata requisita ad falsificandum aurum, est esse verè falsum aurum. Ergo è conversio habere se ita sicut res debet habere, pertinet ad verum objective illudque constituit.

Quod autem hæc ratio sit prior conformitate ad intellectum verè cognoscentem. Ratio est. Tum quia esse, semper est prius quàm intelligi, ex alia parte pro ratione adferri potest, quare hoc vel illud, verè intelligatur: quia intelligitur sicuti est, ergo apparet priorem esse hanc rationem, præ ipsa conformitate ad intellectum,

verè cognoscentem. Tum quia extrinseca semper sunt posteriora, jam autem cognosci cognitione vera, est quid extrinsecum. Esse autem sicuti esse debet, est aliquid intrinsecum. Imò hæc explicatio posita, vitatur circulus quem committunt oppositi, quia veritatem formalem per conformitatem ad veritatem objectivam, & veritatem objectivam explicant per veritatem & conformitatem formalem, nos autem veritatem formalem explicamus per veritatem objectivam, & veritatem objectivam per esse, quale debet esse. Tum quia impossibili omni intellectu, qui cognoscat hominem, adhuc Petrus non erit brutum, sed verè homo: ergo apparet veritatem non rectè explicari per conformitatem ad intellectum, tanquam per rationem primò essentialiter constitutivam veri.

Ex his autem inferet. Verum nihil aliud esse nisi ipsum ens prout dicit esse, quale esse debet, involvendo, quasi rationem mensuræ, ut ita esse habitum, sit commensuratum, esse, quale debet haberi ab illo ente, consequenter ut ipsum ens, in quantum habet prædicata debita sub formalitate constituentium sit essentia, in quantum dicit excellentiam ortam ex exclusione radicali defectus, sit perfectio, & in quantum præcisè dicit esse, quale debet esse commensuratum quæ esse quod habet ad id quale debet habere, sit verum.

DIFFICULTAS III.

De Bonitate.

ASSERO I. *Bonitatem multipliciter accipi posse.* I. Aliud est bonum in se aliud bonum alteri. Bonum alteri, est conveniens & respiciens aliud à se, quod rursus si sit conveniens ad appetitum rationalem erit honestum. Si conveniat ad appetitum sensibilem erit iustum, quod si habeat convenientiam cum fine intentō licet latius sumpto erit bonum utile. Bonum autem in se est idem, quod perfectum in se. Rursus aliud est bonum absolute & in omni genere & hoc est solus Deus, & aliud bonum restrictè, & hoc est creatum.

ASSERO II. *Bonum alteri seu esse conveniens, non esse rationem primò constitutivam boni,* quod est passio entis. Ratio. Quia sicut ens est ratio absoluta, ita & passiones ejus; si nihil obsit, debent esse absolute, ut ita magis proportionentur inter se attributa, & id cui attribuitur, jam autem esse conveniens alteri, est ratio respectiva. Deinde si bonum debet explicari per convenientiam alteri; hæc convenientia vel esset possibilis vel actualis, non actualis, quia Deus ab æterno erat bonus, & tamen acta non conveniebat alteri, quia nullus erat alter præ Deo ab æterno; non etiam debet esse possibilis convenientia alteri, quia impossibili omni alio præter ipsum Deum; adhuc intelligitur Deus esse bonus. Bonum tamen respectivè acceptum, est ipsum ens prout est quantum ex illo appetibile, hæc enim est formaliter ratio respectiva nullaque ratio respectiva sub formalitate respectivæ potest dari prior, ex altera parte convenit omni, soli & semper.

ASSERO III. *Bonum absolute acceptum est ipsum ens prout est radix ex qua sunt appetibiles,* amabilitas, convenientiaque quantum ex illo alteri. Ratio. Quia hic conceptus procedit per prima, convenitque omni soli & semper, ut verumtamen fatear, ipsa illa radix non habet nomen aliquod proprium.

Quomodo autem formandus sit conceptus veritatis & bonitatis prout formalitates sunt, colligatur ex dictis de veritate, *Formali in Logica.*

DISPU.

DISPUTATIO III.

De Distinctionibus.

Magna pars Philosophiæ lucem accipit ex hoc Tractatu, imò & multæ Quæstiones Theologicæ; ponetur ergo sub una facie tota materia de Distinctionibus tractatio. Minoribus ferme ad alias materias relegatis. Hic solæ Majores tractabuntur. Commodè autem post Disputationem de Attributis, annectitur Disputatio de Distinctionibus; nam attributa dicuntur habitudinem Entis in ordine ad se, perficiuntque in se Ens. Distinctio autem dicitur habitudinem ad aliud. Hinc post consideratas perfectiones Entis in ordine ad se, consideranda veniunt habitudines in ordine ad aliud, ad eoque & distinctiones.

QUÆSTIO I.

De Distinctionibus in communi.

PRÆMITTEMUS in primis acceptionem terminorum, decisionem item de; An, & quid sit distinctio? &c.

DIFFICULTAS I.

Explicantur quidam Termini huc concernentes.

PRÆMITTO I. Aliud esse distinctionem, aliud divisionem, aliud diversitatem, aliud differentiam.

DIFFERENTIA est inter ea, quorum genus proximum idem est, formæ autem specificæ diversæ; Petrus & Bucephalus sunt differentes, cum ex eodem genere, hoc est ex animali participant; sed per formas speciei distinctas contracto, alia enim est species hominis, alia equi.

DIVERSITAS est inter ea, quæ & formas speciei differentes habent, & non participant in eodem genere proximo; sic v. g. lapis & homo sunt diversi, genus enim proximum hominis, est animal, quod non est genus lapidis; non est tamen necesse, quod diversa non conveniant in

aliquo genere communi remoto, hinc lapis & homo sunt diversi, & tamen conveniunt in ratione communi corporis, substantiæ, &c.

DIVISIO est separatio unius ab alio, ut cum separatur Paulus ab Andrea, vel una gutta, ab alia gutta. Divisio latius patet uno respectu, quam differentia singillatim, & diversitas singillatim accepta; quia Divisio & differentibus & diversis convenit, cum tamen differentia, non nisi differentibus competat, hinc non solum Petrus à Bucephalo dividitur loco, existentia, duratione, à quo differt specie, sed etiam dividitur à lapide, stella &c. à quibus est diversus, Alio respectu minus late patet divisio, quam differentia, quia differentia est tam inter unita, quam inter non unita, differrent enim anima hominis, & anima bovis, si eandem materiam informarent, & tamen non essent inter se disjunctæ. Divisio è contra nunquam est inter unita, unioq; ipsa, est divisionis exclusio, cum divisio, sit deunio.

DISTINCTIO denique est alicuius, carentia identitatis &c. competitque tam differentibus, quam diversis, quam divisis, quam non divisis; nam in Petro est indivisio animalitatis & rationalitatis, & tamen est distinctio.

PRÆMITTO II. Quæ sit ratio ipsius totius partitionis terminorum. Nulla sunt entia quæ in aliquo non sint indistincta, hoc ipso enim non essent entia, si distinctionem in ratione entis, ut sic dicerent, essent enim jam negatio potius entis, & non ens. Quia tamen hoc ipso, quia sunt entia, adeoque pluralitatem dicentia, debent habere distinctionem, si enim distinctionem non haberent, nec pluralitatem haberent, adeoque nec essent entia, sed ens; hinc cum plures sunt modi statuendi res in ratione entium plurium, debebat dari ratio communis his omnibus, & hoc est distinctio, quia autem poterant res plurificari etiam excludendo se ab eodem loco, & excludendo secum unionem, hæc exclusio appellatur divisio, quæ ipsa plura, si sine plura in genere proximo appellabuntur diversa, si plura in ratione specifica appellabuntur differentia.

PRÆMITTO III. De ipsamet distinctione, in primis quod distinctio non sit idem quod alteritas, quia

quia inter multa est distinctio inter qua non est alteritas, nam in divinis est distinctio inter Patrem & Filium, non est tamen alteritas, quia hæc supponit distinctionem in naturis. Rursus dici potest, quod distinctio cum alietate, sano modo sumpta sit idem.

Quod sic Explicatur. Alietas dupliciter accipi potest. I. Pro eo quod est ratio formalis ejus, quod vocatur aliud, seu alietas derivata à neutro, & sic alietas & distinctio non est idem, nam Pater in divinis est distinctus à Filio, non aliud à Filio; ly enim aliud, substantivum est, non est autem Pater à Filio, aliud substantivè. II. Accipi potest alietas derivando illam ab Alio, & prout est ratio formalis ipsius Alii, & sic non est dubium, quod distinctio & alietas, sit idem, ubicunque enim est distinctio, illic est & prædicta alietas, imò & in divinis reperitur, dicit enim Athanasius; Alia est Persona Patris, alia Filii; si alia, ergò hujus concreti, alia ratio formalis debet haberi, hæc autem ratio formalis hujus concreti Alia, est ipsamet alietas.

DICES I. Alietas quocunque modo sumatur denotat alium esse conceptum formalem unius, à conceptu formali alterius, sed distinctio ut sic, non requirit extrema distinctionis distingui conceptu formali. Ergò distinctio non est alietas.

RESPONDETUR. Ad distinctionem requiri alium Conceptum formalem, non quidem petibilem à diversis specie differentiis physicis, licet requirat alium conceptum formalem, petibilem saltem à diversis formis Metaphysicis, alietatibus, per rationes formabilibus; habito fundamento in re, ut vocant, vel circa rem: quæ alietas ubiq; reperitur, ubi reperitur distinctio; licet non reperiat alietas, petibilis, à diversis formis physicis.

DICES II. Alietas tenet se formaliter & propriè penes extremum à quo fit distinctio, non penes extremum, cujus est distinctio, sed distinctio tenet se penes extremum cujus est distinctio. Ergò distinctio non est alietas.

RESPONDETUR. Alietatem sumptam pro eo quod dicit in recto & subjectivè, esse penes extremum illud, cujus est distinctio; licet sumpta pro eo, quod dicit alietas pro formali & connotato, non dicat extremum cujus est distinctio, quod illi commune est cum distinctione; unde distinctio & alietas in recto & pro subjecto, dicit extremum illud, cujus est distinctio, vel quod est aliud, pro obliquo autem dicit illud à quo distinguitur, à quo dicit alietatem.

DICES III. Hoc ipsum dubium esse, quando nam alietas derivari debeat ab aliud substantivè, quando ab alio adjectivè.

RESPONDETUR. Ipsas Circumstantias esse notificativas, an alietas sit forma substantivi, an non.

DIFFICULTAS II.

An datur & quid sit Distinctio?

DICENDUM I. *Dari Distinctionem.*

PROBATUR I. Auctoritate Philosophi qui 6. Metaphysicorum c. 9. agnoscit distinctionem, quamvis eam appellet nomine diversitatis, ubi post medium inquit: *omnino diversum, dicitur oppositè ad id, quod idem dicitur.* Similia habet 10. Metaphysicorum c. 10.

PROBATUR II. Ratione. Datur ens & entia. Ergò datur unum, & præter hoc unum & unum, ita ut ly unum, corresponsdeat Enti, entibus autem corresponsdeat, unum & unum. Ergò dantur distincta, si enim non dantur distincta, quomodo sunt unum & unum. Unde enim hæc duplicatio unitatis nisi ex distinctione, si autem dantur distincta, datur & distinctio tanquam forma distincti.

PROBATUR III. Vel omnia quæ sunt in mundo, unum sunt, vel non omnia: si omnia sunt unum; ergò mille & unitas, est unum, quod est absurdum; si non omnia sunt unum. Ergò reperitur ratio aliis & aliis, alius enim & alius, sunt negatio unius, & destructio; si reperitur alius & alius. Ergò reperitur & alietas tanquam ipsius aliis ratio formalis. Ergò reperietur & distinctio, quam diximus idem esse, cum alietate.

Quoad Definitionem distinctionis.

Recentior quidam ita definit distinctionem, est exclusio entis vel modi ab eo esse vel essendi modo, non quo ens vel modus entis est.

De hac Definitione

DOCEBAT I. Quod plus significet exclusio quam non inclusio, hinc duo aurei non includunt alios duos aureos, & tamen illos non excludunt ab eodem marsupio; unde non inclusio, stat cum non repugnantia, exclusio autem dicit repugnantiam unius ad aliud.

DOCEBAT II. Se addidisse: idè ly entis vel modi, quia omne quod est, aut est ens, aut modus, sive ille modus sit entitativus sive modus rationis.

DOCEBAT III. Idè se addidisse quod sit ab eo esse vel essendi modo exclusio alius entis, ut ostenderet duo extrema esse in distinctione, unum quod distinguitur, & aliud à quo fit distinctio. *Hæc definitio*

NON SATISFACIT. Tum quia est obscura, facilius enim movet sui sensum hic terminus distinctio, quam adlati in definitione termini. Tum quia videtur superflue ly modus vel ly modo essendi; hæc enim omnia importantur à termino Ens, unde videtur definitio methodo divisivâ procedere. Tum quia prior est exclusio entis, non quo ens est, præ distinctione. Quod ipsum probatur. Quia distinctio est

est in ordine ad aliud, exclusio prædicta non est ad aliud, quando enim primò intelligitur constitui res in ordine ad se, præcedereq; distinctionem, constitutio illa in ordine ad se non est intelligibilis, quin simul sit exclusio negationis sui, adeoque exclusio entis non quo ens est; siq; per impossibile non essent alia, etiam imaginariè, non esset distinctio, & tamen esset ens, adhuc illud deberet intelligi excludetis, negationem sui. Ergò cum sit quid prius exclusio, & quid posterius distinctio, alia erit formalitas exclusionis, alia distinctionis, consequenter non poterit distinctio per exclusionem definiri, sicut non definitur risibile per admirativum, cum risibile sit quid posterius, admirativum est quid prius.

DICENDUM II. *Definitivè distinctionem per positivos terminos, esse alietatem unius ab alio, per terminos autem negativos, esse carentiam identitatis inter duo extrema.*

PROBATUR. Quia hæc definitio procedit secundum regulas bonæ definitionis.

DICENDUM est III. *Distinctionem in re nihil aliud esse, nisi ipsam entitatem extremi vel quasi entitatem, ita ut pro subiecto ipsam entitatem extremi distinguibilis dicat: pro connotato autem dicat carentiam identitatis seu alietatem ab alio, quod importet distinctio ipsam entitatem extremi distinguibilis.*

PROBATUR. Quia distinctio non est quid superadditum entitati, illoque ablato nihil deesset quominus hoc sit aliud & hoc aliud, adeoque distinctum, & sicut unitas non est quid superadditum, ita nec distinctio: quod verò importetur pro obliquo illa alietas vel carentia identitatis. Probatur. Quia per nihil aliud potest transiri à non esse distinctionis ad esse distinctionis, nam ipsa præcisè entitas, est quid commune etiam non distinctis, nam etiam identitas, est ipsamet entitas.

DIFFICULTAS III.

De Divisione Distinctionis & Natura extremorum ejusdem.

DICENDUM I. *Distinctionem in communi rectè dividi in distinctionem realem & rationis.*

PROBATUR. Ens in communi rectè dividitur in ens reale & rationis. Ergo & distinctio, rectè dividetur, in distinctionem realem & rationis: quia distinctio sequitur ipsum esse, ipsumq; ens, importat semper aut identitatem, aut carentiam identitatis.

DICENDUM II. *Inter distinctionem realem & rationis, nullam dari mediam, quæ neque sit ad hoc, neque ad illud membrum revocabilis. Ita Suarez. Disp. 7. Sect. 1.*

PROBATUR I. Quia non potest ostendi ista distinctio, media inter realem & rationis, quæ non revocetur, ad aliquod ex his membris.

PROBATUR II. Non datur medium inter ens reale & rationis. Ergò neque datur medium inter distinctionem realem & rationis. Quod ipsum sic proponitur: unum & multa sequuntur ens, sed si non essent tot genera distinctionum, quot sunt entium, unum & multa non sequerentur ens, jam enim per te non daretur medium inter ens reale & rationis, daretur autem medium inter distinctionem realem & rationis. Quod autem unum & multa consequantur ens supponitur ex dictis supra, & ex intellectione terminorum.

PROBATUR III. Quia nomine distinctionis realis, venit distinctio, quæ est nemine cogitante, nomine distinctionis rationis, venit distinctio, quæ non est nemine cogitante, inter hoc autem: quod est & non est nemine cogitante, non potest dari medium; sicut nec datur inter duo contradictoria.

DICES I. Datur distinctio ex natura rei Scotistica, & tamen ista neque est realis, non enim est inter membra distincta realiter, nec est distinctio rationis, cum sit nemine cogitante.

RESPONDETUR. An detur hæc distinctio de hoc infra, si daretur, revocaretur ad distinctionem realem, prout illa sumitur pro ea distinctione, quæ non est per solam rationem.

DICES II. Datur distinctio modalis, & tamen hæc neque est distinctio realis, quia non est inter extrema separabilia, nec est distinctio rationis, quia est nemine cogitante.

RESPONDETUR. Revocari illam ad distinctionem realem, in quantum illa supponit pro distinctione nemine cogitante.

DICES III. Non constare unde nam distinctio realis sumatur pro distinctione nemine cogitante.

RESPONDETUR. Id constare ex suppositione in qua hic & nunc discutitur.

DICENDUM est III. *Inter distinctionem realem & rationis, dari in hoc sensu distinctionem mediam, quòd detur aliqua, quæ neque est rigorosè distincta realiter, neque rigorosè distincta, solâ ratione. Probatur, quia dantur modi, qui neque sunt res rigorosè, sed rei, deficiuntque à ratione rei, neque tamen sola ratione distinguuntur à modificatis.*

DISTINCTIO realis subdividi solet in virtuales, potentialem, formalem ex natura rei. Rursus realis distinctio alia est inter terminos positivos ut inter Petrum & Paulum. alia inter terminos negativos, ut inter ens & non ens, lucem & tenebras, alia est actualis, quæ est inter existentes actu terminos, alia potentialis, qualis est inter terminos potentiâ, ut inter partes continui, alia est adæquata, inter ea scilicet quorum unum non includit aliud, ut Petrus templum.

Alia

Alia inadæquata, quorum unum est includens aliud inclusum. Denique distinctio modalis de qua infra.

DISTINCTIO rationis subdividi potest, in distinctionem rationis ratiocinantis, quæ non habet fundamentum in re, & distinctionem rationis ratiocinatæ, quæ habet hoc fundamentum.

An hircocervus & Leomus sint inter se realiter distincti nemine cogitate, quæstio erit de voce: si enim intelligas nomine distinctionis realis distinctionem, quæ sit inter res, quæ sunt nemine cogitante, non erunt hæc entia rationis distinctæ realiter hoc sensu; quia non sunt entia realiter, hoc autem sensu erunt distincta, quia prædicata v.g. hirci, reperibilia in hircocervo, & prædicata Leonis, reperibilia in Leomure, sunt nemine cogitante distincta. Supposito quod accipiant illa entia esse jam ab intellectu.

Quod attinet ad naturam extremorum distinctionis.

DICENDUM est. Si per distinctionem actua-lem intelligas distinctionem nemine cogitante illa non requiritur existens utrumque extremum.

RATIO. Quia antequam creaturæ existebant, dicebat Deus alietatem ab illis; seu carentiam identitatis realis cum illis, adeoque dicebat & distinctionem, & tamen creaturæ, non existebant. Indubie tamen non erit distinctio actualis inter Deum & creaturas ab interno, si nomine actualis distinctionis, accipias distinctionem inter extrema actualia reperibilem.

QUÆSTIO II.

De Distinctione reali rigorosa inter rem & rem.

Quæstio hæc imprimis inquireret: quid sit hæc distinctio, deinde, de signis ejusdem discurret, & sic

DIFFICULTAS I.

Quid sit Distinctio realis rigorosa.

Sci non poterit quid sit distinctio realis, si non pernoscat quid sit res, hinc

PRÆMITTO. *Quid nomine rei apud Alios veniat.*

I. Averroes rem pro opinabili sumit, deducendo rem à reor, ipsum autem reor, significat idem quod sentio, opinor. *Hæc explicatio*

NON SATISFACIT. Quia non entia non sunt res, & tamen etiam de non entibus opinari possumus. Deinde quando dicitur, opinor hanc rem, non est sensus opinor opinionem, sed opinor de objecto opinionis, quod est res, de qua se, quæritur quid sit?

II. Nomine rei venire solet prædicatum transcendente etiam differentiis entis competens, primumque locum obtinet in voce illa Reubau. *Hæc acceptio*

NON SATISFACIT. Quia quæro de hoc ipso, quid est hoc prædicatum res, quod ceteroqui sumitur pro prædicato transcendente.

III. Nomine rei venire solet id, quod habet esse independens ab intellectu. *Hæc acceptio*

NON SATISFACIT. Quia multa sunt quæ essentialiter sunt verum, nec vocantur res, & tamen sunt independentes ab intellectu ut modi entitativi, relationes sunt independentes ab intellectu, & tamen non sunt res.

IV. Nomine rei venire solet ex Hurtado Disp. 10. Metaphysicæ Sect. 2. ipsa substantia rei, quæ sit ejus naturæ, ut stante illa & mutatis reliquis, maneat idem ens, illa verò mutata, stantibus aliis, non sit idem ens, sic v.g. substantia panis est res, nam ex vi formæ consecratiivæ sublata illa, jam non est res panis, quamvis reliqua maneant accidentia. Dæmon autem assumens figuram & accidentia suis, non est sus, quia non accipit ejus substantiam. *Hæc acceptio*

NON SATISFACIT. Quia multa sunt res quæ non sunt substantia, nam & ipsa accidentia sunt res, & tamen non sunt substantia.

V. Nomine rei venit apud Scotistas Formalitas, quæ conjuncta cum altera ratione, extrahit illam ad alterum entis gradum, sic v.g. rationalitas apud ipsos est res, quia extrahit animalitatem, ad esse hominis, gradus autem caloris additus alteri gradui, non est res, quia ad aliam speciem non extrahit calorem. *Hæc acceptio*

NON SATISFACIT. Tum quia ex communi acceptione, etiā qualitas & gradus caloris, est res, tum quia ponamus ad unum caloris gradum apponi miraculose alium specie distinctum, tunc jam calidum ad aliam speciem calidi extraheretur. Ergo potest qualitas nomen rei mereri quod universaliter negabat Scotus. Tum quia alicui substantiali rationi, addita alia ratio, quando extrahit illam ad aliam speciem, est verè res. Ergo & ratio accidentis talis, addita alteri rationi, quando extrahit illam ad aliam speciem accidentis, erit verè res. Et sic quia qualitas extrahit rationem accidentis ad rationem qualitatis, item quantitas ad rationem quanti, verè & quantitas & qualitas erit res.

PRÆMITTO II. *Quid nomine rei sit accipiendum, idque tali discursu explicatur.* Omnia inferiora, sunt per modum concretorum quorundam rationem superiorem contrahentium; & ita v.g. ratio entis completa, quæ est ratio inferior, contenta sub ratione abstractissima entis, est quoddam concretum ex ente abstractissimo & completionem, vivens item contentum sub ratione superiori, quæ est substantia, est concretum

tum ex substantia, & ratione vitæ, & sic de reliquis. Et ratio est, quia si inferiora, non essent concreta quædam, rationem superiorem contrahentia per aliquam formalitatem, & essent inferiora & non essent, essent est supponimus, non essent autem inferiora, quia non haberent quo limitarentur ad rationem inferioris, adstringerenturque ne ad generis sui latitudinem extendantur, nisi illâ formalitate superadditâ, saltem per rationem. Cum autem res sit quid inferius ente abstractissimo, res erit concretum quoddâ ex ente & realitate.

Potri hæc realitas quæ est forma, à quâ denominatur ens ratum seu res, non aliud est nisi aptitudo existendi sine alio, ad quam aptitudinem, sequitur negativa formalitas, independentia ad existendum sine alio vel miraculosè vel naturaliter, ita ut posito in ente, hoc tali jure & capacitate, ad existendum sine alio, saltem miraculosè hoc ipso illud ens res erit, & ita quantitas est res, quia potest ut suppono divinitus sine subiecto manere, modus verò non est res, quia nec divinitus potest esse sine modificato.

DICES I. Creatura est verè res, etiam comparata ad Deū, & tamen independentem à Deo, existere non potest, estque ab illo inseparabilis.

RESPONDETUR. Inseparabilitatem interdum oriri ex ratione identitatis in entitate, & sic ensis & gladius, animal & rationale in homine, sunt inseparabilia: quia habent identitatem entitatis. Alia verò sunt inseparabilia ratione influxus, dependentiæ, connotationis &c. Prior illa inseparabilitas, & incapacitas, separatim existendi, arguit negationem distinctionis realis; nihil enim a se ipso, distinguitur realiter. Posterior inseparabilitas, stat cum distinctione reali; nihil enim est, quod fundet identitatem realem, cum ergò Deus & creatura benè separari possint ratione entitatis, entitas enim creata non est entitas increata, quantumvis ratione dependentiæ & ubiquitatis divinæ, à Deo creatura, separari non possit; adhuc stabit illic distinctio realis, nā etiam Pater & Filius, stante ratione relationis, independentem à se existere non possunt, & tamen habent inter se distinctionem realem, nihil enim generat se ipsum.

INSTA BIS. Ergò etiam modi erunt res, nam & illi rationem entitatis non habent eandem cum modificatis, quantumvis ratione dependentiæ ab illis, separari non possint.

RESPONDETUR. Multos docere etiam modos esse res, negari tamen potest illos esse res ex duplici Principio: & quia non habent etiam in illa distincta entitate, capacitatem existendi sine modificatis, & quia nomen rei impositum est ab Auctoribus ad significandas non aliquas entitates imperfectas, & quæ se habent per modum essentialis determinationis, actualitatis, quales sunt modi.

DICES IV. Quamvis independentem à Filio

& Spiritu sancto Pater existere non possit, est tamen verè res. Ergò & creatura licet independentem ab alia existere non possit, verè erit res.

RESPONDETUR. Quòd Pater sine Filio & Spiritu Sancto existere non possit, habetur id totum ex identificatione in eadem natura, per ordinem ad quam naturam, non est Pater, res distincta in natura, à Filio, & Spiritu sancto, est autem verè res in Persona, comparata ad aliam personam; quia non est identitas in persona, simile autem nihil habetur in creatis, nec tenet argumentatio ab increatis ad creata, in iis præcipuè, quæ Trinitatis mysterium involvunt, quæ tale. Unde res illæ quæ sunt Personæ, cum non sint res distinctæ, in quantum identificantur eidem naturæ, ex eo ipso, quia non sunt hoc sensu res distinctæ, non debent participare rationem allatam, imò potius debent non participare.

DICES V. Efficax Dei decretum de future ratione mundi, vel mea salute, item omnipotentia, aliaque similia, sunt verè res, & tamen non decretum illud sine mundo, nec omnipotentia, existere potest sine possibilitate creaturarum.

RESPONDETUR. Decretum illud non potest existere sine mundo v.g. non ob identitatem entitatis, sed quia respondet tanquam connotatum, quæ respondentia per modum connotati, stat cum distinctione reali ex dictis supra.

PRÆMITTO III. Realitatem accipiendo illam pro ratione abstracta à concreto termino quod est res, predicari posse de re transcendentaliter & abstractè accepta, quantumvis de re substantivè & concretè accepta predicari non possit. Ratio primæ partis est, quia potest predicari ratio entitatis de ente. Ergò & realitas de re. Quod verò realitas predicari non possit de re sumpta concretè & completè. Ratio est. Quia res sumpta pro ente concreto, est quid completum positivè, realitas autem, est quid incompletum, de completo autem positivè, incompletum positivè, non predicatur. His circa prænotationem ipsius ly res præmissis.

DICENDUM est. Distinctionem realem esse aliam realem unius extremi ab alio, ita ut ly alietas sit genus, reliqua differentiæ loco: quod ipsum negativis terminis sic concipitur, quod distinctio scilicet realis: sit carentia identitatis realis duorum extremorum.

PROBATUR. Bonitas definitionis. Quia procedit per leges definitionis ut reflectens advertit.

DIFFICULTAS II.

De Signis Distinctionis realis per alios.

TRIA communiter numerantur, Separatio mutua, oppositio producentis & producti, diversitas suppositorum, & secundum aliquos diversæ existentie, tractandum de illis.

† H

Pun-

Punctum Difficultatis 1.

De Signo Distinctionis, quod est Separabilitas.

DOCEt Communis Sententia, quod separabilitas ad utriusque permanentiam sit signum distinctionis realis.

PROBATUR I. Si ad distinctionem realem non requireretur separabilitas ab utraque parte, modus esset rigorosè res, quia modificatum potest sine illo existere, quod autem separabilitas ipsa requiratur ad distinctionem realem ostendit Auctoritas Aristotelis 7. Topicorum cap. 1. tex. 15.

PROBATUR II. Impossibile est idem à se ipso separari, esset enim idem & non esset, quod implicat. Ergò quæ sunt separabilia realiter, non sunt idem realiter.

PROBATUR III. Impossibile est dividi quod indivisibile est. Ergò & à se ipso separari, quod idem est. Ergò è converso, quæ sunt separabilia, non sunt idem.

DICES I. Terminus & fundamentum, stante relatione non possunt à se separari, & tamen terminus & fundamentum, stante relatione sunt distincta realiter. Ergò possunt esse aliqua distincta realiter, & tamen non esse separabilia realiter; quod terminus & fundamentum stante relatione à se separari non possint, probatur; quia si stante relatione possent terminus & fundamentum separari, & esset relatio tunc & non esset, non esset, quia relatio requirit necessariò cum sit ad aliud, & esset relatio, quia dicis illam stare sine terminò.

RESPONDERI potest. Fundamentum & terminus stante relatione non possunt à se separari, ratione identitatis in entitate. Nego Antecedens, non possunt separari ratione dependentiæ, relationis &c. Concedo Antecedens. Ergò fundamentum & terminus non sunt distincta realiter. Nego Consequentiam.

DICES II. Posita explicatione corporis Christi, vel alicujus accidentis in pluribus subjectis positi, erit illic separatio quoad locum, nam Christi Corpus est in Cælo & in Eucharistia, quæ loca sunt separata, & tamen Corpus Christi ita replicatum, non habet distinctionem realem. Ergò ex separabilitate, male arguitur distinctio realis.

RESPOND. Corpus Christi replicatum, non est distinctum realiter à se ipso; quia in alterutro loco, non esset jam Corpus Christi sed alicujus alterius à Christo. Unde negatur esse illic separabilitatem propriam & quæ arguere possit distinctionem realem, separabilitas enim propria facit & divisionem & supponit, ut hoc, non sit hoc, cum tamen idem sit in pluribus locis corpus Christi, consequenter à se ipso non divisum, nec separatum propriè.

DICES III. Essentia divina est in re conjuncta Paternitati, & eadem numero natura, est separabilis à Paternitate, quatenus est conjuncta Filiationi, & tamen realiter Paternitas & natura non distinguuntur. Ergò separabilitas, non arguit distinctionem realem.

RESPOND. Negando illic esse separationem, quia licet communicetur natura Filio, non communicatà Paternitate, non tamen separatur à Paternitate, cum revera Paternitas seu Pater, sit in Filio per circumcissionem, circuminfectio autem, excludit separationem.

DICES IV. Animal quod est in homine, potest separari ab homine cum sit commune bovi, & tamen animal ab homine non est distinctum realiter. Ergò.

RESPOND. Animal quod est in homine, non idem in individuo est comune realiter bovi, adeoque non idem in individuo separari potest ab homine, consequenter nec idem realiter, distinguitur ab homine. *Hec tamen communis doctrina*

NON SATIS FACIT in hoc. Quia assumit non omnia distincta realiter in creatis esse separabilia realiter, quod doceri quantum potest non deberet, nam si datur, quæri tale debet signum modalis distinctionis, quod conveniat omnibus omnino modis; ita & signum distinctionis realis quæri debet, quod conveniat omnibus omnino, distinctis realiter. Quod ipsum exinde etiam stabilitur, quia, si nihil plus communi huic explicationi addatur, possent esse aliqua distincta realiter, quæ nullum haberent signum distinctionis realis, idque ex communi sententia, prout proponitur, accepta. Intantum probatur; Possibile est tale ens, quod necessariò ad sui positionem dicat & exigit positionem alius entis, cum eoque unionem talem, ut sine ea, ne divinitus quidem manere possint, ut contingeret, si esset materia essentialiter determinata, & ad unionem & ad formam non nisi unum: itemque si iidem forma, ita esset determinata: possibile item est ut eadem entia, non habeant ullam oppositionem producentis & producti. Denique ut nullam habeant propriam subsistentiam sed non nisi communem, in tali casu illa entia essent distincta realiter, ut ipsa suppositio vult, entitas enim unius non esset entitas alterius, & tamen nullum signum distinctionis realis tunc haberetur, quod est absurdum. Indigebit ergò hæc communis

sententia modificatione, de qua

infra.

* *

Punctum

Punctum Difficultatis 2.

De Signo Distinctionis, quod est Oppositio producentis & producti, suppositorumque diversitas.

DOCEt communis sententia. *Oppositionem producentis & producti esse signum distinctionis realis.*

PROBAT. Tum quia sancti Patres ex tali oppositione, arguunt in divinis distinctionem realem. Tum quia existens ante existentiam alterius, non habet idem esse cum non existente, producens autem, est ante existentiam producti. Nec refert quod possit producere, non nisi prius esse ratione; quia productum physicè, non potest esse prius ratione se ipso; esset autem prius ratione se ipso, in quantum idem esset physicè seu indistinctum realiter, à producente. Tum quia si producere & productum possent non esse distincta realiter, posset idem producere se ipsum, si autem posset producere se ipsum, posset agere aliquid priusquam sit, quia non esset productum antequam esset productum, & tamen ageret, quia se produceret, hoc autem concedi non debet, quia esset actio nihili.

DICES I. Non implicat contradictionem ut idem reproducat se ipsum secundò, hancque virtutem productivam sui concedit Suarez humanitati Christi, docetque quod Christus se in Eucharistia reproducat. Ergo oppositio producentis & producti non arguit distinctionem realem.

RESPONDETUR. Communis sententia ex oppositione producentis & producti primò, arguit distinctionem realem, non autem si id fiat secundò.

DICES II. Actio respectu agentis habet oppositionem producentis & producti, & tamen actio ab agente, non distinguitur realiter.

RESPONDETUR. Ut oppositio producentis & producti arguat distinctionem realem, attendendum est ad naturam producti, an excedat rationem modi, habeatque constitutiva entis rationem, quæ constitutiva non habet id, quod se habet per modum actualis cuiusdam determinationis: Actio autem se habet per modum talis determinationis. Deinde hæc sententia ponit pro signo distinctionis realis oppositionem producentis & producti, non autem oppositionem productionis & producentis, jam autem actio, non est productum, nisi forte ut Quo, hoc est productio.

DICES III. Emanatio proprietatum v.g. risibilitatis à rationalitate, est quædam producentis & producti ratio, & tamen risibilitas & rationalitas, non sunt quid distinctum realiter.

RESPONDETUR. Agere communem sententiam de productione verà, non verò de pro-

ductionibus ex modo concipiendi, ex modo autem concipiendi rationabilitas producit risibilitatem.

Caterum hæc communis doctrina

NON SATISFACIT. Quia deberet assignare, si fieri possit, signum distinctionis realis universale, ut dictum supra; prædicta autem oppositio, non est signum universale, quia lapis v.g. distinguitur à gemma idque realiter, & tamen non habent oppositionem producentis & producti.

DOCEt Rursus communis sententia. *Distinctionis realis signum esse diversitatem suppositorum,* ita ut illa censeantur esse distincta realiter, quæ sunt supposita distincta realiter, & ita inter Petrum & Paulum diversitas suppositorum, arguit distinctionem realem.

Hæc doctrina communis

NON SATISFACIT. Tum quia diversitas illa suppositorum vel in Naturis arguit distinctionem realem, vel in ipsis suppositis; non primum, quia aliàs darentur tres naturæ divinæ, cui tres personæ conveniunt; non secundum, aliàs nunquam distinguerentur realiter naturæ, sed non nisi ipsa supposita, v.g. tum quia in Christo jam non dux essent naturæ, cum in illo sit unum suppositum. Tum quia suppositi unitas, non arguit identitatem realem, quia possunt distinctæ realiter naturæ, uno supposito terminari, si enim potest una persona verbi terminare naturam divinam, & unam numero naturam humanam, quam assumpsit, cur non & plures realiter humanitates: Tum quia non est hoc universale distinctionis signum etiam in creatis.

Punctum Difficultatis 3.

De signo distinctionis realis, quod est posse habere propriam existentiam.

PONitur pro Signo distinctionis realis ab aliis, posse habere existentiam propriam: hinc Petrus v.g. futurus, licet non habeat existentiam propriam, quia tamen potest illam habere, ideo Petrus futurus à Paulo existente, distinguitur realiter.

DICENDUM est. *Posse habere primam existentiam non est Signum universale distinctionis realis rigorosè.* Ita Suar. Disp. 7. Sect. 2. n. 13.

PROBATUR I. In divinis tres personæ sunt distinctæ realiter, & tamen non habent existentias proprias, nec habere possunt. Ergo posse habere existentiam propriam non est signum distinctionis realis.

RESPONDETUR I. Tres personæ habent tres existentias relativas identificatas uni existentie absolutæ, sicut dantur tres subsistentiæ identificatæ, uni absolutæ.

† H 2

CON.

CONTRA. Si darentur tres existentiae relativae, darentur tres Dii relativi, sed non dantur ut docet fides. Ergo neque dantur tres existentiae relativae. Sequela probatur. Ubi dantur tres essentiae divinae relativae, illic dantur tres Dii relativi, sed ubi dantur tres existentiae relativae, dantur tres essentiae relativae. Ergo ubi dantur tres existentiae relativae, ibi dantur tres Dii relativi. Major probatur, quia ubi datur essentia hominis datur homo, sic etiam ubi dantur tres essentiae divinae relativae, dantur tres Dii relativi. Minor autem probatur ex indistinctione essentiae & existentiae. Concessi quidem I. Par. D. 9. N. 94. relationes divinas esse perfectiones, adeoque competere illis essentiam pro quidditate seu definibilitate sumptam, sed non essentiam prout illa supponit antinomialem; ut cum dicimus, una est in divinis essentia.

RESPONDETUR. II. Quod ab entitate & actualitate divina, non sit argumentandum ad haec creata, cum divina entitas ut inquit respondens, curas nostrarum distinctionum transcendat.

CONTRA. Ergo jam agnoscit hoc signum non esse universale, cum non competat divinis, quod inter alia vult ostendere Conclusio, Deinde ab increatis ad creata non tenet sequela, quando infertur aliquid excedens caput intellectus & divinitatem arguens, quod in praesenti non fit.

PROBATUR II. Haec explicatio nihil explicat de distinctione reali. Ergo non est bona. Antecedens probatur. Quia dicere ista distincta esse realiter, quae habent distinctas existentias proprias, est non ostendere, quare aliqua sint distincta realiter. Quod ipsum probatur, dicere esse distincta realiter, quae habent distinctas entitates est non ostendere quare aliqua sint distincta realiter, quia de hoc ipso quaeritur, quid est habere illas distinctas entitates, sed dicere ideo aliqua esse distincta realiter, quia habent existentias proprias, est dicere quod habeant distinctas entitates proprias: existentia enim & esse actuale entitatis, non distinguuntur apud oppositos, esse autem distinctum entitatis, indistinguitur etiam ab esse actuale entitatis propriae. Ergo sicut ille terminus rem non bene explicat ita & hic.

PROBATUR III. Modi habent existentiam propriam, condistinctam ab existentis modificatorum, esto dependentem ab existentis modificatorum, & tamen modi non sunt distincti realiter. Ergo habere existentiam propriam & realem, non est esse distinctum realiter. Antecedens alibi ostenditur, tenentque oppositi existentiam ab esse actuale non distingui, & tamen esse actuale habent modi.

RESPONDEBIS. Modum habere existentiam suam propriam, non realem sed modalem.

CONTRA. Ergo per te illa sunt distincta rea-

liter quae habent existentiam realem, illa vero distincta modaliter, quae habent existentiam modalem. Explica ergo hoc ipsum, quid est hoc habere existentiam realem, & quodnam signum existentiae realis; non ipsa existentia realis, quia huius ipsius signum quaeritur.

DIFFICULTAS III.

Adfertur Signum universale Distinctionis realis.

DICENDUM I. In creatis signum universale distinctionis esse solam separabilitatem entitativam.

PROBATUR I. Quaecunque sunt separabilia, sunt distincta realiter, quod probant argumenta in puncto difficultatis primo adlata, quaecunque item non sunt separabilia realiter, non sunt distincta realiter. Ergo separabilitas est Signum universale distinctionis realis. Secunda pars quam non tenet ut vidimus supra communis Sententia ita probatur, si essent aliqua inseparabilia realiter, & tamen realiter distincta, maxime essent creaturae respectu Dei, sed etiam creaturae à Deo sunt separabiles. Quod ipsum probatur, quia ad distinctionem realem sufficit separabilitas ratione entitatis, licet non sit separabilitas ratione influxus, dependentiae, coexistentiae &c, similia.

PROBATUR II. Inductione quia inter entia connotativa, relativa &c. etiam stante relatione, connotatione est distinctio realis, & tamen non est separabilitas, nisi ratione entitatis ut dictum supra. Ergo haec separabilitas sufficit.

PROBATUR III. Quia si haec separabilitas ratione entitatis ad distinctionem realem non sufficit, daretur eventus ut dixi supra, in quo aliqua distinguerentur realiter, sine signo distinctionis realis, quod est absurdum.

Quare autem modus quamvis sine illo possit existere modificatum non sit res, dictum supra.

DICENDUM II. In divinis illa esse distincta realiter & sola, quae habent oppositionem producentis & producti.

PROBATUR I. Testimoniis Patrum, qui ex ista oppositione arguunt in divinis realem distinctionem.

PROBATUR II. Illa sunt signa distinctionis realis in divinis, quae sunt signa & simul principia alietatis extremorum, ad distinctionem requisitorum, sed alietatis extremorum, ad distinctionem requisitorum in divinis, signa & principia, sunt ratio producentis & producti. Ergo eadem oppositio, erit & signum distinctionis realis.

PROBATUR III. In divinis reperitur ratio quae est realissime unum, reperitur & ratio, quae est realissime plura, prior illa est natura divina, posterior est, ratio trium realium personarum. Quare haec tres reales personae, vel sunt per com-

communicationem vel per productionem. Non primum, quia illa communicatio fit per ejusdem identitatis imbibitionem. Ergo debet fieri per productionem. Ergo ipsa productio si est principium oppositionis illius realis, erit etiam signum, quia in presenti pro eodem sumuntur.

DICENDUM III. *Si novitas phraseos non esset viruperabilis, posset signum distinctionis in divinis poni, separabilitas personalis.* Licet hæc phrasid non sit usurpanda, quia ea non utuntur Patres, & quia videtur convellere prædicatum circuminfectionis, si tamen debito modo intelligatur separabilitas illa personalis, non convellit circuminfectionem, nam non hoc vult, quasi possit esse alicubi Pater, ubi non sit Filius, hoc enim vetat perfectio circuminfectionis, sed hoc sensu, quia est separata, hoc est alia persona Patris v.g. à Filio, ita ut sicut in separatis unum non est confusum cum alio, nec eidem conveniunt, ita nec est confusio in personis, sed alietas actualis, & cui personæ convenit esse Patrem, eidem non convenit esse Filium.

PROBATUR Conclusio. Quia excepta novitate phraseos, & si intelligatur ut explicata est, continet sanam doctrinam, imò & articulum Fidei, nam in dicto sensu, separata est Persona Patris, separata Filius, licet non sit separatio in essentia. Nomine separationis non intelligendo incoexistentialitatem localem, sed alietatem nemine cogitante, pluralitatem conjunctam. Hocque videtur voluisse Nanz. Orat. 37. quæ est 5. de Theologia. Ubi personarum dividas appellans, videtur admittere separabilitatem personarum, prout à nobis sumitur.

OBJICITUR I. Etiam per nos non esse datum signum distinctionis realis universale, siquidem aliud est in divinis, aliud in creatis.

RESPONDETUR. Si teneat Conclusio tertia, datum est à nobis signum universale, nempe separabilitas accommodata, vel ratione entitatis ut in creatis, vel ratione personæ ut in divinis. Deinde intentum principale fuit defendere, quod in creatis signum universale distinctionis realis, sit separabilitas.

OBJICITUR II. Saltem nullo distingueretur hæc doctrina à communi sententiâ quæ tamen à nobis in hac materia videtur rejici.

RESPONDETUR. In hoc non nisi à nobis aliquorum sententiam impugnari, in quantum docent, quod dentur in creatis aliqua distincta realiter, non separabilia realiter, cum tamen defensum sit à nobis. Ubique reperitur distinctio realis, reperiri etiam separabilitatem.

OBJICITUR III. Scotum docere quod esset Spiritus sanctus distinctus realiter à Filio, quantumvis non procederet à Filio. Ergo oppositio producentis & producti, non arguit distinctionem realem.

RESPONDETUR. Doctrinam Scoti non nisi cum certis limitationibus veram esse, de quibus in prima Parte adeoque non esse contra nos, & etiam in casu ab illo proposito distinctio realis inter se Patris & Filii non oriretur quidem ex oppositione producentis & producti in se, oriretur tamen per multos ex productione alia, adeoque distincta licet pendente ab eodem principio, quod solum sufficit ut stet doctrina, quod oppositio producentis & producti seu petibilis à productione, fundet distinctionem realem. Denique signum hoc distinctionis ponitur idque universale secundum suppositiones quæ sint possibiles, non autem secundum suppositiones impossibiles, impossibile autem est à Filio non procedere Spiritum sanctum.

Ad alia in hac materia solvenda.

SUPPONO I. Ethnicam Philosophiam nullibi agnovisse distinctionem realem, nisi inter ea, quæ separari de facto videbat. Ratio, quia independentem à miraculo Eucharistiæ, non habebatur fundamentum, sciendi quid ferat natura alicujus entis, in ordine ad separabilitatem.

SUPPONO II. Ex Suario in istis quæ sunt miraculose separata sicut supponimus, separatam esse quantitatem vel albedinem panis, à substantia panis in Eucharistiâ, in his inquam considerandum est, an illud, quod sine alio conservatur, sit tale, ut sit imperfectius, adhærens, rationem potius determinationis seu modi præferens, sit tamen conservatum; si enim hoc imperfectius, sit conservatum, bene arguimus illud non esse modum, nam modus sine modificato conservari non potest. Sic v.g. quantitas habet rationem imperfectioris præ substantia, sed dubitari poterat, an non haberet rationem modi, quia verò videmus illam conservari sine substantia, arguimus, illam esse distinctam realiter. Quod si in separatione miraculosa id potius maneat quod habet rationem perfectioris, nondum est intellectus certus an non, quod remansit, sit modus, vel res; sicut quando mansit natura humana in Christo, & non mansit Persona, non certificatur hoc miraculo intellectus, an sit persona, modus vel realitas.

SUPPONO III. ex eodem: In istis quæ nunquam sunt miraculose separata, ita esse philosophandum: an rationes, inter quas quæritur distinctio, excedant rationem modi, sufficiatque utraque, ad constituendam entitatem, supplementatam. Considerandum deinde: an inter illas rationes, inter quas distinctio quæritur, sit tanta diversitas, ut in re finita, requiratur pluralitas principiorum, quæ principient illam diversitatem, & tunc ex istis arguendum erit de separabilitate, adeoque distinctione reali.

SUPPONO IV. à negatione distinctionis realis, aut positivæ, non valere Consequentiam ad illationem realis identitatis aut positivæ. Sic v.g.

† H 3 non

non valet hæc Consequentia: calvitium & cæcitas non sunt distincta positivè. Ergò sunt idem positivè. Ratio inconsequentia est, quia ad negationem distinctionis realis, non requiritur ut extrema sint positiva & realia, requiritur autem ad identitatem positivam & realem cum alio, esse positivum & reale, prius enim est esse tale, postea esse tale cum alio.

SUPPONO V. Non valere etiam consequentiam à negatione identitatis realis, v. g. non valet hæc Consequentia, lux & tenebræ non sunt idem positivè. Ergò sunt distincta positivè. Ratio, quia ad negationem identitatis realis, non est requisita entitas realis & positiva, ad distinctionem verò realem, requiruntur entia realia, positiva, saltem in communiori sensu.

SUPPONO VI. Malè inferri ex negatione identitatis realis actuali, existentiam realem actualem, nam non valet hæc Consequentia: Dies hodiernus cum crastino non est idem realiter actu. Ergò dies hesternus est actu.

SUPPONO VII. Malè inferri quod ea quæ sunt negativè distincta, habeant negationem distinctionis. Ratio, quia privatio est negativè à subiecto suo distincta; falsum tamen est, quod non sit distincta.

QUÆSTIO III.

De distinctione per connotata.

Serviet hæc Tractatio ad multas materias quæ principaliter à recentioribus sunt tractata: in materia de relationibus, in materia de actu Deilbero, &c.

DIFFICULTAS I.

Premittuntur quedam de Connotatis.

PRÆMITTO I. Alia hæc esse: *Connotans, connotatum, connotatio, connotativum.* *Connotans* est Subiectivum illud fundamentum cui tribuitur Connotatio, seu est id quod connotat. *Connotatum* est ille terminus, & illud objectum Connotationis, seu id quod connotatur. *Connotativum* autem est illud, quod hæc omnia complectitur, nec enim stare potest connotativum, sine connotante, aut connotato, aut ratione connotandi; si tamen connotativum potentialiter sumatur & remotè, poterit importare quasi potentiam connotandi. Adde in communi sermone accipitur interdum connotatum, non pro objecto connotationis adeoq; non accipitur participialiter, sed accipi solet nominaliter tanquam substantivum, significatq; ipsam distinctionem: unde idem est dicere, tenet in Philo-

sophia connotata, ac tenet distinctionem connotativam.

PRÆMITTO II. *Genus adrelativum & connotativum videtur esse ly respectivum.* Ratio quia & de connotativo & de relativo dicitur quod sit respectivum. Relativum autem ipsum & connotativum rigorosè loquendo sunt etiam quid distinctum, hoc enim concretum quod dicitur relativum est ipsum fundamentum in circumstantiâ termini subque denominatione termini: hoc autem concretum quod dicitur connotativum, dicit entitatem subiecti, sortientis denominationem novam, propter positionem alterius, non sub denominatione termini, sed tanquam circumstantiæ, effectus &c. seu propter positionem connotati, videturque ratio relativi, posterior esse ipsomet connotativo; nam prior est explicatio omnipotentia, per bonnotata: dicendo, quod omnipotentia sit ipsemet Deus, prout est principium rerum possibilem, tuncq; primum intelligitur resultare relatio ad illas, explicante quodammodo connotatione ipsum esse, relatione autem importante tunc primum respectum. Addit Mastrius Disput. 8. Logia. N. 33. hanc distinctionem. Connotatio pertinet ad modum significandi, relatio ad rem ipsam. Unde etiam connotatio reperitur in nominibus, quæ ex eorum impositione unum significant, & ex modo significandi principalis significati, dant aliud intelligere secundario, ut patet in nomine Cæna: relatio autem pertinet ad res ipsas, ut esse simile, esse hoc nigrum & terminum nigredinis.

PRÆMITTO III. *Quando est subiectum connotans, & quando est id quod connotatur, tunc solet oriri nova denominatio, quæ antea non fuit seu novum connotatum substantivè acceptum, sic v. g. quando est comestio cibi, & advenit tempus vespertinum, oritur nova denominatio in illo cibo, & novum connotatum ut comestio illa, vocetur cæna. Hæc denominatio connotatum &c. duo dicit, unum in recto, & aliud in obliquo, de hoc recto & obliquo.*

ASSERO I. *Rectum quod dicit Connotatio, est subiectum, quod denominationem sortitur novam, vocaturque ideo rectum ex eo, quod quærenti quid sit denominatio nova, seu quid novum illud connotatum, fiet tunc responsio per subiectum in recto casu positum, si enim quærat quid est Cæna, respondebitur, est sumptio cibi ubi sumptio cibi, est rectum, obliquum autem vocatur, quod in eadem responsione, ponitur in obliquis casibus. Unde ubi quæsieris, quid sit Cæna non sistetur in hoc solo, quod sit: sumptio cibi; sed addi debet obliquum: in tempore vespertino. De eodem recto & obliquo.*

ASSERO II. *Illud quod dicit connotatum in recto, tanquam subiectum, habet se per modum cuiusdam materialis, & illud quod dicit in obliquo, habet se per modum formalis. Sicut enim materia in physicis, est potentia capax & hujus & illius formæ,*

formæ, ita & illud subiectum quod dicit in recto Connotatio, est potentia, capax ad has & illas denominationes, connotationes &c. & ita sumptio cibi, est capax denominationis cœnæ, merendæ, prandii, jentaculi. Illud autem quod dicit connotatum in obliquo, est per modum formalis; quia sicut forma actuat, determinat, facitq; pulchrum substantiale, ita posito obliquo, formatur subiectum, determinaturque, ad novam denominationem, & ita v.g. accessus temporis vespertini, format rationem Cœnæ.

ASSERO III. *Istud obliquum quamvis se habeat per modum formalis, non esse quid principale & primum in connotato.* Ratio, quia istud formale est tanquam quid extrinsecum, quantumvis necessarii requisitum, illud verò quod dicitur in recto, non est quid extrinsecum, sic v.g. intrinsecum est cœnæ sumptio cibi, extrinsecum quid, tempus vespertinum. Quod si istud obliquum est quid extrinsecum, non est quid primum & principale. Unde illa formalia pro principalibus seu primariis se habent, quæ sunt formalia intrinseca, non verò quæ sunt formalia extrinseca, & ita v.g. albedo, quia est intrinseca albo subiecto, principalius est albedo quam subiectum in denominatione albi, in denominatione autem Patris, quæ habetur ex eo quod est habere Filium, quia esse Filii, est quid extrinsecum Patri, ideo fit ut in denominatione Patris, ratione principalis obtineat ipsis entitas Patris.

PRÆMITTO IV. *Illud quod est obliquum in connotatione, interdum est quid positivum reale, & ita v.g. Pater connotat entitatem Filii quæ est quid positivum reale, interdum est aliquid modale, ut si ponatur in Unione pro connotato nonnisi modalitas, interdum hoc obliquum, est negativum, ut si quærenti quid sit me esse hic, respondeatur: quod si ipse ego, cum negatione distantia ab hoc spatio, quæ negatio distantia, est quid negativum.*

Unde etiam in connotatis variatio erit ex variatione recti in obliquum, obliqui in rectum, & ita si dicatur Paternitas, est entitas Patris in circumstantia Filii, Filiatio, est entitas Filii in circumstantia Patris; significabuntur diversæ connotationes, secundum diversitatem ex recto in obliquum, & obliquo in rectum transcurrentes.

PRÆMITTO V. *Quid sit status questionis inter affirmantes & negantes connotata.* Affirmantes connotata dicant respectu connotationis & relationis tam rectum quam obliquum esse tale, ut sine illis nec esse nec concipi possit, tam connotatio quam relatio, in hocque consentiunt cum negantibus connotata, sed in hoc dissentiunt, quia affirmantes connotata, dicunt obliquum illud requisitum ad connotationem & relationem non esse partem componentem connotationem vel relationem. Unde dicunt, quod ratio Paternitatis, non componatur tanquam

aliquo intrinseco, & tanquam parte entitate Filii. Oppositum autem docent negantes connotata.

PRÆMITTO VI. *In quo ab aliorum sensu aut phrasi dissentiendum sit, quantumvis & illi teneant connotata.*

ASSERO I. *Quod obliquum illud quod importat relatio, connotatio &c. non solum sit extrinsecum fundamento connotanti, subiecto &c. sed etiam esse intrinsecum ipsi relationi, connotationi &c.* Ratio, tum quia ipsa relatio definitur, quod sit id, cuius totum esse, est ad aliud se habere. Ergo illi terminus, est aliud. Ergo extrinsecum, hæc enim verbis differunt. Tum quia ii qui hoc docent, docent simul, relationem, adæquate quoad rationem formalem relationis, identificari intrinsece fundamento ipsi, in circumstantia termini: quod si intrinsece relatio identificatur soli fundamento, Ergo terminus non est de intrinseca ratione relationis. Tum quia quæ sunt idem realiter, si uni illorum est aliquid intrinsecum, etiam alteri illorum erit intrinsecum, & quia relatio, cum fundamento in circumstantia termini, sunt idem realiter, si fundamento in circumstantia termini posito, non est intrinsecus terminus, etiam relationi non erit intrinsecus.

ASSERO II. *Quod illud obliquum quod importat Connotatio, relatio &c. sit quid extrinsecum connotationi, relationi &c. sed tamen sit intrinsece requisitum, quod ita explicatur.*

Sunt aliqua intrinsece requisita, & simul intrinseca sic v.g. compositum requirit intrinsece partes, & simul petit illas esse quid intrinsecum, nec enim intelligibile est compositum sine partibus intrinsecis v.g. materia & forma, album etiam requirit intrinsece albedinem, quid enim dealbatur extrinseca & in alio subiecto posita albedine? Sunt item aliqua intrinsece requisita, & sunt extrinseca, intrinsece quidem requisita, quia ingrediuntur definitivum rei conceptum, nihil autem est magis intrinsecum rei, quam definitio rei, extrinsecum tamen est, quia, vel est aliud formaliter, vel est species ejusdem aliud. Illustratur hoc instantiis, quas ordinariè etiam oppositi admittunt, nam per illos terminus relationis transcendentalis, est quid extrinsecum relationi, & tamen debet esse quid intrinsece requisitum, hoc sensu, quia terminus transcendentalis relationis ingreditur definitionem ejusdem, & sine illo termino, nec esse nec concipi posset relatio transcendentalis; Et ita effectus est quid extrinsecum causæ, causæ tamen quæ causæ formaliter est, nec esse nec concipi potest sine effectui: Omnipotentia item nec esse nec concipi potest sine possibilitate creaturarum, & tamen creaturæ sunt quid extrinsecum omnipotentia. In idem videtur recidere doctrina Martinon de Sacra: D. I. N. 162. ubi ponit esse aliquid terminum extrinsecum, essentialiter

trialiter requisitum. Quod si putes non coherentes esse hos terminos, esse aliquid extrinsecum, intrinsecè tamen requiri, dic ergò necessario requiri.

ASSERO III. *Sublato obliquo non dico manere Connotationem quoad entitatem.* Sublato item termino non dico manere entitatem relationis, sed tantum dico sublato termino manere fundamentum relationis, sublato obliquo manere subjectum connotationis, denominationis, formalitatis. Quod autem non dicamus, tunc manere relationem aut connotationem quoad entitatem, dicta variatione posita. Ratio est, quia quando dicitur manere relatio quoad entitatem, vel connotatio, notatur hac phrasi, manere totum id, quod requiritur ut habeatur completa ratio connotationis, relationis, &c. cum autem compleatur ratio relationis termino, & ratio connotationis obliquo ut dictum, ideo quando tollitur terminus, vel obliquum, non rectè dicitur, manere relatio aut connotatio quoad entitatem. Deinde tenent aliqui ex Connotatistis, personam humanam, esse ipsam naturam humanam, prout non unitam perfectiori. Casu verò quo uniatur perfectiori v. g. Verbo, destructoque hoc obliquo *ly prout non unitam perfectiori*, deberet dici, manere adhuc quoad entitatem personam humanam, quia manet natura humana, quæ phrasi videtur esse dura, nec conformis locutionibus Patrum in hac materia, non erit autem durum dicere, manere in Christo subjectum, quod potest fortiri & habere alias, rationem personæ humanæ.

PRÆMITTO VII. *Ad presentem etiam questionem revocari; quid sit habere rationem partis*, sed id translatum hinc est ad materiam de Relatione, de Pœnitentia; ubi actum an peccatum sit pars intrinseca Pœnitentiæ, & ad Materiam de Sacramentis, videantur dicta ibidem.

Hoc tantum addo si nomine partis non intelligatur quidquam aliud, quam id, sine quo res nec esse nec concipi potest, indubiè sine obliquo connotatio & sine termino relatio, nec esse nec concipi poterit. Sed cum ille terminus expressè dicatur ab Aristotele esse aliud, obliquumque illud, etiam respectu connotationis, est obliquum, adeoque non connotatio, sed aliud quid, quomodo jam & terminus & obliquum pars erunt, si tamen concedas revera illum terminum esse aliud; adeoque quid extrinsecum, itemque obliquum esse speciem ipsius aliud, hoc tamen non ob stare, quominus sit pars, vera erit in re doctrina, sed videtur phrasi non esse bona, nam pars intrinsecitatem vult, non aliena-

tem.

DIFFICULTAS II.

An dentur & quid sint connotata.

DICENDUM est I. *Dari Connotata.* Ita Schola nominalium, quorum pars Connotatistæ & ex antiquis Occam, Gregorius. Heræus, Suarez Disput. 47. Metaphysica Sect. 2. n. 20. & omnes ii qui per connotata actus Dei liberos explicant. Est autem contra Arriaga Disput. 12. Logica, & contra Oviedo.

PROBATUR I. Conclusio auctoritate.

I. AUCTORITAS est ex Cap. ad aliquid. Ubi dicit: *Omnia autem que sunt ad aliquid, ad convertentiam dicuntur ut Servus Domini Servus, & Dominus Servi Dominus*, i. etiam Politicorum cap. 3. *quapropter Dominus Servi est Dominus solum, sed illius non est, Servus autem non solum Domini Servus, sed omnino illius.* Ex quo ita formatur Argumentum, si non darentur Connotata, non darentur tales entitates, quæ dicerent in recto fundamentum vel subjectum, in obliquo aliquid aliud, non tanquam partem componentem, sed dantur tales entitates per Aristotelem. Ergo dantur connotata. Major est ex statu questionis petita. Minor probatur, quia Aristoteles Servum dicit Domini Servum, & Dominum dicit esse Servi Dominum, & si utrumque hoc esset tanquam pars componens, dixisset Servum, esse Servum & Dominum, Dominum autem, dixisset Dominum & Servum. Neque valet si dicas phrasas Aristotelicas non esse exactas, debuisseque dicere Aristotelem quod esse Servum sit esse Dominum & Servum, non inquam valet; quia nulla est ratio, quod hic Aristoteles improprie loquatur, impropriatatemque probare deberent oppositi, præcipue autem cum alias Aristoteles explicans v. g. compositum, quod partibus stat intrinsecè, æqualiter & materiæ & formæ meminit, appellans illud esse materiam & formam, Unum appellans illud esse ex actu & potentia, æquali significatione utrumque ponendo. In denominatione autem servi, non æqualiter ponitur Dominus & Servus.

II. AUCTORITAS est ex Cap. IV. Metaphys. text. II. Ex quo sic arguitur si non darentur connotata, non de uno diceretur Musicus & homo, sed de uno dicitur inquit ille. Ergo dantur connotata. Sequela probatur. Si non darentur connotata, Musicum, v. g. de Petro dictum, esset Petrus & Musica, Homo autem dictum de eodem Petro, non esset Petrus & Musica, sed Petrus & animal rationale. Ergo Musicum non de eodem diceretur, de quo diceretur animal rationale. In connotantium autem sententia dicitur Musicum & homo de eodem, quia scilicet Musicum est ipse Petrus prout est principium soni artificiosi, homo autem dictum de Petro est ipse Petrus, prout est animal rationale.

nale. Quamvis autem cum dico Petrus & Musica: Petrus & animal rationale: utrobique etiam apud oppositos recurrit Petrus, in secunda tamen illa considerabilitate nihil occurrit de Musico, non enim recurrit Musica: in nostris autem principiis recurrit de Musico, cum ipsum Musicum per nos dicat in recto ipsummet Petrum. Hi modi loquendi Aristotelis, saltem significant mentem illius.

III. AUCTORITAS. Divi Thomae ex Opusculo 48. cap. 2. Ubi ille tractans quid sit similitudo fortis cum Platone *solum inquit est ipsa albedo, ut se habet ad albedinem Platonis, ut ad terminum*, citat pro eadem sententia Suarez, Anselmum in Monologio cap. 24. Augustinum lib. 5. de Civitate cap. 16. Damascenum in sua Dialectica cap. 50.

RESPONDEBIS. Cum Arriaga per haec S. Thomae verba non reduplicari solam albedinem Sortis, sed & albedinem Platonis idque tanquam partem intrinsecam similis; ad eum modum, quo cum dico paries albus est disgregativus visus, super albedinem fit reduplicatio, tanquam super partem intrinsecam.

CONTRA. Quia cum in similitudine Sortis, in recto, ponatur nonnisi albedo Sortis & non ponitur in recto albedo Platonis, ponitur ipsissima phrasis & mens Connotantium. Deinde quod reduplicetur albedo in ratione disgregativi visus, hoc inde est, quia non potest salvari aliter ratio disgregativi. S. autem Thomas expressè salvat similitudinem Sortis cum Platone per albedinem nonnisi solius Sortis in recto positam.

PROBATUR II. Conclusio rationibus Suarii.

I. RATIO est. Secundum quod eam sibi opponit Arriaga Disp. 12. Sect. 8. n. 30. terminus connotationis, relationis &c. debet esse extra ipsam relationem, connotationem, &c. connotatio enim, relatio &c. non respicit se ipsam sed obliquum illius connotationis, terminum relationis &c. Ergo est extra ipsam connotationem, relationem &c.

RESPONDET ARRIAGA. Quod terminus relationis praedicamentalis non debeat esse extra ipsam relationem, licet extra relationem transcendentalem debeat esse terminus relationis transcendentalis, & ne paritate urgeatur docet relationem praedicamentalem non esse veram relationem.

CONTRA. Quia hujus ipsius nulla adfertur ratio, & sicut non est major ratio cur terminus relationis transcendentalis debeat extra relationem transcendentalem, non verò terminus relationis praedicamentalis, ita nec est ratio, cur transcendentalis relatio sit vera relatio, non autem praedicamentalis. Deinde ex eo debet terminus relationis transcendentalis esse extra relationem transcendentalem, quia ex definitione

relationis debet esse ad aliud. Ergo ubicunque non est aliud, nec erit relatio, consequenter fugis à statu quaestionis, si dicas in relatione terminum esse partem intrinsecam, & tamen hoc ipsum dicis non esse veram relationem, per quod etiam obviari debet aliis ejus in simili dictis.

Quod autem recurrit ad hoc Arriaga ex eo simile nullum dicere respectum seu relationem; quia nec numerus binarius dum constituit par, ullam dicit relationem. Id etiam non convincit, nego enim quod etiam binarius non involvat partes dicentes ad se ordinem partium, respectum diversitatis &c. vide alia in simili supra dicta de internoscentia intrinseci, & si simile; non est relatum, convellitur tota doctrina de fundamentis relationum realium, de quibus alias.

II. RATIO. Suarii est, verè dicitur Petrus Joanni similis, quod dici non posset, si similitudo Petri includeret Joannem, alias esset similis sibi ipsi.

RESPONDET ARRIAGA. Petrus est similis Joanni secundum se concedo, est similis secundum quid nego, nam secundum quod similis est Joanni includit Joannem. Cum autem Petrus secundum se non includat Joannem, verè dicitur non esse similis sibi ipsi.

CONTRA. Quia si secundum se est: similis Joanni Petrus debet in illo secundum se simili, includere ipsummet Joannem, quia debet includere similitudinem, quae similitudo includit Joannem & Petrum, cum definitivè sit, utrumque hoc extremum. Ergo adhuc ut voluit Suarez Petrus similis Joanni, erit similis sibi ipsi.

Hoc ipsum sic aliter proponitur; Si Petrus est similis in albedine Joanni secundum se, vel est similis secundum quod commune illi est cum Joanne habere albedinem; Ergo secundum quod est similis cum Joanne, & tamen haec similitudo utrumque claudit; Quod si dicas secundum aliquam aliam rationem Petrum similem esse Joanni, inferam non esse similem, similitudo enim non potest esse, nisi ex eo, quod sua albedo; non sit solitaria. Tota vis hujus medii termini in hoc stat, quia simile esse, debet esse ratione similitudinis; similitudo autem utrumque claudit, tanquam partem. Ergo esse simile alteri, est esse simile sibi ipsi.

III. RATIO ejusdem est, relatio Filii in divinis nec inadèquate constituit Paternitatem, sed tantum est terminus illius. Ergo & in Creatis.

RESPONDET ARRIAGA. Si relatio Filii in divinis est transcendentalis, non constituit etiam inadèquate Paternitatem Filii. Caterum si haec relatio sit praedicamentalis (quod ego, inquit, probabiliter judico) conflabitur ex ipsa Paternitate & Filiatione.

CONTRA. Tum quia docet Arriaga relationem praedicamentalem, ut vidimus supra non esse

esse veram relationem. Ergo nec inter Patrem æternum & Filium, erit vera relatio. Ergo nec vera distinctio, cum hæc ex sensu Patrum, petatur à relatione, unde illud est effatum, sola relatio multiplicat Trinitatem. Quod argumentum etiam contra aliam ejusdem phrasin urgeri potest, in quantum relationem prædicamentalem, docet, esse, secundum dici. Tum quia ut urgebatur supra, non est major ratio de relatione transcendentali quam prædicamentali: tum quia illa relatio, non est quid distinctum à producente & producto, si ergo relatio v. g. Paternitatis, conflatur ex Paternitate & Filiatione, etiam in sensu reali, esse producentis in Patre, conflabitur ex esse producti. Consequenter productum, producet se ipsum saltem inadæquatè.

PROBATUR III. Tum quia relatio non est fundamentum & terminus. Ergo neque reliqua Connotativa, erunt utrumque quod importatur extremum. Tenet enim Paritas. Antecedens probatur. Relatio est, cujus totum esse est ad aliud se habere, hæc enim est ejus definitio. Fundamentum & terminus simul sumpti non sunt id ejus totum esse, est ad aliud se habere, illud enim aliud est ipsemet terminus, qui inclusus in fundamento & termino, non est sibi aliud. Ergo fundamentum & terminus simul sumpta non sunt relatio. Modum defendendi hoc argumentum & restaurandi contra hæcenus datas responsiones vide citato loco in materia de Pœnitentiâ.

Idem sic proponitur: terminus in relatione vel est aliud relationi, vel non est aliud relationi; si est aliud relationi, Ergo illam non componit intrinsecè, quia nullum aliud, est intrinsecum ei, cui est intrinsecum, aliàs ipsum esse, ipsimet esse, aliud esset; si autem terminus relationi non est aliud, ergo ille terminus non est aliud, quia in præsentili aliud & terminus coincidunt, idem enim est dicere; relatio est, cujus totum esse, est ad aliud se quodammodo habere, ac dicere: relationis est totum, est ad terminum quodammodo se habere, & probat hoc ipse status quæstionis in quo disputamus. Tum quia si relationem prædicamentalem constitueret terminus intrinsecè, non verò transcendentali, non posset dari conceptus communis utrique, qui tamen exprimat lineam referendi, quis enim ille? Paritasque sic urgetur. Posito toto esse intrinsecò Relationis transcendentalis in ipsomet fundamento, sumpto cum ratione fundandi, tamen non potest haberi relatio, non posito termino tanquam aliquo intrinsecò extrinsecè requisito. Ergo idem dicendum de Relatione prædicamentali. In idem recidit si dicas: Terminus non est pars Relationis transcendentalis. Ergo neque prædicamentalis. Hoc ipsum sic proponitur: Major est intrinsecitas relationis transcendentalis quam

prædicamentalis. Illa enim prior est essentialis, si major intrinsecitas, debet esse minor involventia extrinseci, major enim intrinsecitas, magis est exclusiva extrinsecitatis, & tamen hoc non obstante positaq; intrinsecitate relationis transcendentalis, impossibile est illam esse sine aliquo extrinsecò, quod est terminus.

RESPONDETUR I. Fundamentum Relationis transcendentalis, nunquam potest amittere relationem transcendentalem: & si per impossibile periret terminus, maneret adhuc relatio. Unde si visio albi, per impossibile maneret per eunte albo, adhuc visio albi, dominaret album.

CONTRA. Tum quia fundamentum relationis prædicamentalis, sumptæ, unà cum relatione fundandi v. g. cum actione, cum unitate &c. nunquam potest amittere relationem, & si per impossibile periret terminus, & maneret fundamentum in circumstantia termini adhuc referret, quia referret per respondentem, etiam relatio transcendentalis. Tum quia si per impossibile maneret relatio sine termino, poneretur suppositio tollens seipsam, quia & esset ad aliud, per locum intrinsecum ut supponitur, quia esset relatio, & per locum intrinsecum non esset ad aliud, quia tolleretur terminus. Si est suppositio impossibilis tollens seipsam, nihil ex illa sequitur, inferreturque etiam sublatâ possibilitate creaturarum, posse esse omnipotentiam creaturarum. Exemplum de visione albi non est valdè aptum, quia ex probabili sententia potest esse divinitus perceptio visiva albi, non posito albo. Tum quia redit argumentum factum: quantumvis fundamentum relationis transcendentalis nunquam possit amittere relationem suam, hoc non obstante non est possibilis relatio hæc, sine termino, pendetque in suo esse ab illo extrinsecò quod est terminus, & præter habita sua intrinseca, essentialiter deposcit terminum. Ergo idem potest contingere in relatione prædicamentali: si enim hoc, quod nunquam potest amitti, pendet essentialiter ab aliquo extrinsecò tanquam termino, multò magis pendere potest id, quod potest amitti.

RESPONDETUR II. Aliud est de Relatione prædicamentali, quia hæc est ad terminum existentem adeoque potentem componere.

CONTRA. Cur sua possibilitate non componet illam? si suâ possibilitate potest illam terminare; ratioque oppositorum probat, quòd illa possibilitas quantumvis non existens, deberet componere relationem transcendentalem, nam non posita possibilitate illius termini non ponetur relatio, posita illa cum reliquis, ponetur.

DICENDUM est II. *Triplitem nos posse formare conceptum de connotatis.*

I. CONCEPTUS est. *Secundum quod illa in re sunt, & sic non aliud in re sunt, nisi duo absoluta, vel extrema, & ita in re cæna, est sumptio cibi & respice-*

& vespera. Ratio. Quia si hac in re non essent connotata, deberent in re esse unum in recto & aliud v. g. in obliquo. Jam autem in re rectum & obliquum nullum est, ipsumque illud obliquum v. g. in re spectatum, nihil aliud est, nisi ipsum illud extremum, ipsum illud absolutum &c.

II. CONCEPTUS est. *Secundum quod connotatum indiget concipi, & sic non aliud est nisi ipsum subjectum, alias & alias denominationes sortiens, ortas ab aliquo extrinseco intrinsece tamen requisito, sic v. g. denominatio Domini in Petro dicit pro subjecto ipsum Petrum prout de hac re libere disponere possit. Ratio hujus modi concipiendi connotata desumitur ex dictis, quia scilicet cum aliud extremum non possit esse intrinsecum, debet esse quid extrinsecum, quia tamen ingreditur conceptum definitivum debet esse quid intrinsece requisitum.*

III. CONCEPTUS de connotatis formari potest. *Secundum quod per modum formalitatum concipiuntur, & sic v. g. dum consideratur Petrus prout est principium actuum ratiocinandi intelligitur tunc pullulare formalitas rationalitatis, & in quantum Petrus est principium actuum sensandi, intelligitur pullulare formalitas animalitatis. Ratio hujus concipiendi modi est, quia ex una parte nihil vetat concipi connotata per modum formalitatum; ex alia parte, nisi ita ut dictum est concipiantur, non concipientur per modum formalitatum seu formarum Metaphysicarum, hocque ipso quia Metaphysicarum ex modo concipiendi pullulantium.*

DICENDUM III. *Si connotatio accipitur secundum id quod dicit in obliquo, poterit interdum esse distinctio realis actualis.*

PROBATUR. Quia si accipitur animalitas Petri secundum id quod dicit in recto est ipsemet Petrus, secundum autem quod dicit in obliquo, dicitur principatus actus sensandi. Rursus si accipitur, rationalitas Petri, est ipsemet Petrus prout dicit principatus actus ratiocinandi: ubi in recto nulla erit distinctio, erit autem & quidem realis in ipsismet connotatis, nempe actibus sensandi, & actibus ratiocinandi.

DIFFICULTAS III.

Solvuntur Objectiones.

OBJICIT I. ARRIAGA. Ablato termino non perit aliquid intrinsecum nec quod pertineat formaliter etiam inadæquate ad rationem & essentiam similitudinis. Ergo etiam ablato v. g. termino manet denominatio similitudinis. Consequentia probatur. Quia paries habet in se formaliter & intrinsece totum illud propter quod dicitur similis. Ergo etiam modo debet dici similis.

RESPONDETUR. Retorquendo argumentum de relatione transcendentali. Retorquendo item si quis terminos quantitatis explicet per ipsam quantitatem & circumstantiam negationis ulterioris extensionis, destructa enim illa negatione per extensionem ulteriorem, manebit etiam entitas quanti, quæ ante erat, & tamen non manebit ipse terminus.

Directè autem dici potest, parietem habere in se formaliter & intrinsece illud totum quod requiritur tanquam intrinsecum ut habeat rationem similis, sed non haberet totum id quod requiritur tanquam extrinsecum, intrinsece requisitum. Alii dicunt manere tunc relationem secundum rectum, quia etiam solum rectum remanet, licet non remaneat aliquid in obliquo.

INSTAT I. Quando perit denominatio similis, vel perit sola vox, vel perit aliquid distinctum à voce, si perit sola vox, verè erit denominatio illa in re, quamvis ita vocari non possit; si non perit sola vox, ergo non manet tota entitas, significata per vocem similis. Ergo neque manet tota entitas, constituens formaliter simile.

RESPONDETUR. Non perire solam vocem. Illam verò Propositionem. Ergo non manet tota entitas significata per vocem similis distinguo, non manet tota entitas intrinsece requisita per modum subjecti Nego; non manet tota entitas significata tanquam quid extrinsecum, licet intrinsece requisitum. Concedo Majorem.

INSTAT II. Illa entitas est constituens simile quæ significatur per vocem simile. Atqui non solum subjectum significatur per vocem simile. Ergo non solum est subjectum entitas, constituens simile. Ergo & terminus constituet simile.

RESPONDETUR. Negando Majorem, quia alterutrum eorum quæ significantur per vocem simile, potest imò debet esse per modum extrinseci, quamvis intrinsece requisiti, si autem est per modum extrinseci, non est per modum componentis. Secundum autem usitatam phrasim illa est entitas constituens simile, quæ significatur in recto per vocem simile, concedo Majorem, quæ significatur non nisi in obliquo, nego Majorem.

INSTARI potest III. Quare non deberet dici perire tunc aliud extremum, in quo stat simile, cum in re per nos simile sint duo illa extrema.

RESPONDETUR. Revera tunc perire aliud extremum, sed in hoc est dissidium cum oppositis. Quia illud extremum non est pars, nec concipi debet per modum intrinseci secundum limitationes aliàs datas.

OBJICIT II. Idem. Nova denominatio realis, non potest advenire sine nova entitate reali. Ergo & nova denominatio intrinseca sine nova entitate intrinseca. Ergo etiam repugnabit deperdi

deperdi denominationem similis, sine deperdita entitate intrinseca similis. Ergo cum deperdatur denominatio similis, propter deperditionem termini, apparet terminum esse entitatem intrinsecam in similitudine.

RESPONDETUR negando Antecedens, de quo infra. Consequentia etiam teneret non nisi de denominationibus intrinsecis, quæ non sunt ad extrinsecum. Si enim sunt ad extrinsecum, sufficiet mutatio proportionata, adeoque in extrinseco.

INSTAT I. Denominatio ut est quoddam totum in esse denominationis intrinsecè completum, vel dicit aliquid præter entitatem subiecti, vel non: si non. Ergo manente entitate, & omnibus aliis ablatis, manebit denominatio; si dicis includi aliquid præter entitatem, ergo cum nihil sit præter connotatum, sequitur ipsum connotatum esse aliquid intrinsecum.

RESPONDETUR. Supponi aliquid ab argumento, quod non deberet supponi, nempe quod denominationis totum esse stet in solis intrinsecè complementibus, cum debeat compleri per aliqua extrinseca, licet intrinsecè requisita. Falsum ergo est Antecedens, quia est de subiecto non supponente.

INSTAT II. Si potest salvari denominatio similis Petri cum Joanne per ipsam Petri albedinem in circumstantia albedinis Joannis. Ergo etiam potest salvari denominatio hominis per ipsam animam rationalem, in circumstantia unionis cum materia.

RESPONDETUR. Retorquendo argumentum secundum dicta. Deinde disparitas est, tum quia, quæ dicunt inter se unionem realem & compositionem physicam, non possunt non omnia esse intrinseca, hoc enim ipso, quia uniuntur intrinsecè, intrinsecantur sibi: in connotatione autem non est ista unio realis, & compositio physica, adeoque alterutrum, potest bene se habere per modum extrinseci, quia deest ratio intrinsecandi, ipsa unio physica: Tum quia nullum est absurdum si dicatur v. g. Paternitas non importare entitatem Filii, tanquam quid intrinsecum ut dictum supra, est autem absurdum dicere, quod id quod est compositivum alicujus, sit compositum ut supponitur reali & vero, extrinsecum: Tum quia ipsa definitio quod v. g. terminus sit aliud, ostendit extrinsecitatem termini, quæ extrinsecitas, ex nullo definitivo termino colligitur, in partibus, verum compositum constituentibus. An autem partes intrinsecæ, semper debeant dici in recto, consule Lugo de Sacramentis disp. 2. a. n. 55. Dicit tamen posset omnes illas partes dici in recto quæ faciunt totum per se substantiale ejusdem ordinis. Dixi substantiale, quia album est totum, & componitur subiecto & albedine intrinsecè, non tamen dicitur in recto albedo, dixi item totum substantiale ejusdem ordinis quia in prædicatione hac,

Deus est homo, partes compositivæ ly ipsius homo, non dicuntur in recto, aliàs dictæ Propositionis hic foret sensus: Deus est humanitas & substantia Verbi, quæ Propositio est falsa. Horum autem omnium principium resolutivum, est usus & placitum hominum. Illa autem regula quam tradit Amicus disp. 2. de Sacramentis n. 15. ea in recto dici quæ dicuntur per modum per se stantis, fallit, nam rationale dicitur per modum adjacentis, & in quale quid, adeoque non per modum per se stantis, & tamen dici potest in recto &c. Sed de isto Recto & obliquo, plura in Materia de Sacramentis disp. 1.

INSTAT III. Binarium hominum dicit formaliter utrumque hominem & æquè primò. Ergo & Paternitas, dicit æquè primò tam Patrem quam Filium.

RESPONDETUR. Disparitatem esse, quia in casu Antecedentis, ex nulla parte particula definitiva deduci potest, quòd illic sit aliud adeoque ratio extrinseci, quod in casu consequentis deducitur, ex ipsa formalitate termini qui per ly aliud significatur apud Aristotelem. Unde etiam Aristoteles, in explicatione quid sit Dominus, nunquam in Recto ponis, quòd sit, Servus, adeoque in re & in modo loquendi concordat nobiscum, cum tamen Ariaga in explicatione quid sit: Paternitas, velit æquè primò dici Patrem & Filium.

OBJICIT III. Partes non distinguuntur à toto. Ergo manente toto manent partes, sed partes omnes hujus totius quod est simile, per nos salvantur in albedine seu in fundamento. Ergo hoc manente, manet tota entitas similis.

RESPONSUM. simile salvari in fundamento, secundum quod simile dicit subiectum in recto, ita circumstantionatum, quod ablato termino non manet ita circumstantionatum.

DIFFICULTAS IV.

Solvuntur aliæ Objectiones.

OBJICIT IV. Oviedo. Subiectum non constituitur relatum per terminum, sed per relationem formaliter ut efficientem subiectum. Ergo deficiente termino manebit relatio.

RESPONSUM. Deficiente termino non manere relationem, quia perit aliquid extrinsecum intrinsecè requisitum, deficitque fundamentum, ita circumstantionatum.

INSTAT I. Ratio formalis referendi est relatio, relatio identificatur cum fundamento. Ergo ratio formalis referendi, identificabitur cum fundamento, sed fundamentum manet deficiente termino. Ergo & ratio formalis referendi, manebit, hoc est relatio.

RESPONDETUR. Relationem identificari cum fundamento, secundum id quod aliquid dicit pro subiecto, in recto & tanquam aliquid intrinsecum intrinsecè requisitum, non autem
secun-

secundum quod dicit aliquid in obliquo, & tanquam extrinsecum intrinsecè requisitum, sine quo extrinsecò intrinsecè requisitum manet solum relatio quoad subiectum, ratioque referendi identificatur cum fundamento, ita circumstantionato, quod non manet, ita circumstantionatum, ablato termino.

INSTAT II. Illud obliquum vel formaliter denominat subiectum relatum saltem inadæquatè & in obliquo, vel non denominat, si denominat, ergo ratio formalis relationis, non est identificata adæquatè subiecto, sed includit terminum, & si in obliquo importatum, consequenter relatio ut relatio, dicitur fundamentum & terminum quod negant connotantes: si verò terminus nec inadæquatè denominat relatum. Ergo pereunte termino, remanet tota forma denominationis.

RESPONDETUR. Quod à termino non denominatur relatum tanquam ab aliqua intrinseca parte, licet ab eodem denominetur tanquam ab extrinseco intrinsecè requisito, diciturque relatio fundamentum & terminum, fundamentum quidem tanquam intrinsecum intrinsecè requisitum, terminum autem dicitur tanquam aliquid extrinsecum, nec hoc negatur à connotantibus.

INSTAT III. Relatio quoad formalitatem vel est identificata cum fundamento, vel non est. si non est identificata cum fundamento, ergo ab illo distincta nemine cogitante, quod negatur; si est identificata cum fundamento. Ergo tollitur permanente fundamento, permanet relatio quoad formalitatem, implicat enim ex duobus identificatis unum deficere & aliud permanere.

RESPONSUM jam: Quod relatio sumpta quoad formalitatem completam non tantum dicat identificationem cum fundamento, sed cum eo identificationem importat in quantum relatio dicit subiectum, licet insuper quoad formalitatem completam deponat aliquid non identificatum fundamento, nec identificatum sibi in quantum supponit pro fundamento, estque identificata cum fundamento ita circumstantionato, quod fundamentum ita circumstantionatum non est ablato termino.

Ut hic medius terminus de identificatione relationis cum fundamento commodius discutatur, ponendum est, quod relatio dicat unum in recto & aliud in obliquo. Neque concipi potest quoad formalitatem completam, nisi utrumque concipiatur. Porro secundum id quod dicit in recto relatio, dicit identificationem cum fundamento, sed hoc solo contenta non est, nec habet suam completam formalitatem, quia indiget obliquo, quod ipsum etiam in obliquo identificatur ipsi termino, ipsi aliud, ipsi extrinseco, tota autem imaginatio medii termini per has instantias repetiti, solum attendit ad identificationem recti cum fundamento, & non ad identifi-

cationem obliqui cum termino, arguitque ex eo, quia remanet rectum identificatum fundamento, manere totum, cum relatio requiratur etiam obliquum, identificatum extrinseco, quod supponitur deesse, hinc videtur hic committi fallacia accidentis arguendo ab uno ad aliud, in quo non unum, sed aliud sunt. Quando autem idem urget relationem, quoad formalitatem & quoad entitatem non distingui physicè, id verum est si accipitur relatio secundum formalitatem completam, secundum quam importat etiam obliquum.

OBJICIT V. idem. Implicat esse albedinem in subiecto apto, ad componendum hoc concretum, & illud de facto non componere, non facereque album. Ergo implicat in subiecto esse relationem, cum omni informatione requisita, & non facere relatum.

RESPONDETUR. Concedendo totum. Sed nego deficientem termino, esse in subiecto relationem, cum omni informatione requisita, cum id illi competat non nisi in circumstantia termini seu connotati.

INSTAT I. idem. In concretis respectivis, effectus formalis, non distinguitur à toto composito, toto videlicet relato, quod tantum dicit subiectum, relationem, informationem. Ergo hisce præcisè positis, si ponatur terminus, si non ponenda, erit relatio.

RESPONDETUR. Negando Antecedens; quia relatio requirit ad suum formale etiam aliquid extrinsecum, quamvis intrinsecè requisitum.

INSTAT II. idem. Si connotatio prout identificatur fundamento, non præstat effectum suum formalem, nisi in circumstantia termini. Ergo etiam dicam intellectionem posse identificari cum anima, sed non præstare suum effectum, quoad veniat connotatum.

RESPONDETUR. Ex dicendis de actione colligitur, quod nullum tale possit ostendi connotatum. Deinde sequeretur creaturam in intelligendo esse actum purum & immutabilem, qui titulus non convenit creaturæ.

INSTABIS III. Vi hujus doctrinæ sequi formalem effectum distingui à forma in subiecto capaci posita, nam ponetur fundamento identificata relatio, non tribuens effectum formalem relati.

RESPONDETUR. In relatione esse duos effectus formales, unus petibilis à fundamento, habeturque effectus tunc formalis, quia ex identificatione recti relationis cum fundamento, habetur effectus formalis, scilicet fundamenti relationis, sed non habetur alius effectus formalis, petibilis ab identificatione obliqui cum termino, cum tamen ex utroque hoc, consurgat ratio completa, formalitatis relationis.

Quod autem vitio vertitur tenentibus Connotata recursus ad actus Dei liberos, id iisdem non officit, quia non officit quod in difficillimis & facillimis communem rationem habentibus, eadem methodo utantur.

DIFFICULTAS V.

Notantur alia de Connotatis.

NOto I. Quod videatur sequi datis entibus connotativis non danda entia absoluta, quia ipsa absoluta respiciunt ipsameter connotativa, adeoque non sunt absoluta, sed id non sequetur, quod sic illustratur. Sunt aliqua prædicata, in quibus prædicatum destruit subjectum, & alia prædicata, quæ non destruunt subjectum: posteriorum exemplum est, homo est animal, Petrus est individuum, priorum autem exemplum, si de termino non significativo dicas, significat hoc, quod nihil significet, ubi ly significat est subjectum, quod destruitur prædicato, cum dico quod nihil significet, item si dicas, concordēs sunt in hoc quod sint discordēs, ly discordēs destruit subjectum concordēs, unde etiam si dicas, connotant hoc absoluta, quod nihil connotent, vel connotant quod opponantur connotatis, prædicatum hoc quod nihil connotent, item quod opponantur connotatis destruit illud subjectum, quod scilicet absoluta connotent, adeoque præter connotativa entia, dabuntur & entia absoluta.

NOto II. Aliud est dicere Petrus & Paulus sunt similes, & aliud rigorosè loquendo Petrus est similis Paulo, si dicas Petrum & Paulum esse similes, hoc ipso utriusque relationem, adeoque utrumque fundamentum colliges, si utrumque fundamentum colliges & Petrus & Paulus in recto importabuntur. Si autem dicas, Petrus est similis Paulo, non significant nisi unum fundamentum, proptereaque non nisi illud unum in recto ponetur, cum hoc tamen stat, ut nunquam similitudo dicat utrumque extremum hoc sensu, quasi similitudo duobus illis, tanquam parte componantur.

NOto III. Dari aliqua talia connotata, quibus mutatis, mutatur & ipsa entitas connotantis, tunc autem temporis extrinsecis mutatis, non manet entitas connotantis, quando id quod connotabatur, fundat relationem transcendentalem, mutato autem connotato seu termino, mutatur relatio transcendentalis, mutatā autem relatione transcendentali, mutatur aliquid essentialis. Unde quando sublato Filio, manet ut alii loquuntur entitas Paternitatis, per nos autem subjectum illud, quod vocatur Pater, etiam si non maneat formaliter Pater, tamen sublata possibilitate v.g. creaturarum, non potest dici manere omnipotentia. Quod ipsum exinde est, quia duplicis generis sunt denominationes formales connotativæ, alia enim sunt tales, ut etiam si ratio formalis denominativa deesset subjecto, non censeretur defectus aliquis essentialis in subjecto intervenire, v.g. etiam si non sit homo formaliter Pater, nõ censeretur defectus aliquis essentialis

intervenire. Alia autem relationes, Connotationes, denominationes, sunt tales, ex quæ transcendentales, quæ si cessent, cessabit in fundamento denominatio talis formaliter si cesset, censeretur defectus aliquis essentialis intervenire; & sic v.g. censeretur intervenire defectus essentialis, si homo non sit formaliter rationalis, censeretur item defectus essentialis intervenire, si Deus non sit formaliter omnipotens. In istis ergo posterioris generis connotatis & ipsa entitas tollitur, si formalis ratio connotationis tollatur.

NOto IV. Cum dicamus ad connotata & relationem, intrinsecè requiri ipsum terminum, adhuc nos distingui à negantibus connotata, quia illud ipsum intrinsecè requisitum, dicimus esse quid extrinsecum. Rursus per nos clarè illud extrinsecum non est pars, per illos est pars. Denique distinguimur ab illis, sicut illi condistinguuntur à se ipsis, dum dicunt relationem prædicamentalem componi termino, transcendentalem autem, connotare non nisi terminum.

NOto V. Probabilem satis debere esse sententiam connotata tenentium vel exinde, quia recentiores ad illa impugnanda assumere debuerunt Propositiones paulò duriores, nempe: relationem prædicamentalem non esse veram relationem, Paternitatem item divinam in quantum dicit relationem prædicamentalem componi Filio, ut videre est apud Arriagā. Item formari debuit hæc Propositio; idem in re, Petrum similem Joanni, quod Joannem esse similem Petro, quodq; hæc modis solis concipiendi distinguantur. Quod si verum est, dicam in re idem esse quod Petrus sit Pater Joannis, & quod Joannes sit Filius Petri, solumq; hoc distinguendi modo concipiendi, dicam ulterius productum & productum esse idem in re, & solis modis concipiendi distinguendi.

QUÆSTIO IV.

De Distinctione modali.

PRÆMITTO I. *Quid nomine modi intelligatur?*

Nomine modi I. intelligitur Moderatio & Mensura v.g. habet modum in ira, id est temperatè irascitur. II. Intelligitur modus quidam operandi, v.g. hic Concionator, habet modum specialem concionandi, exemplum utriusque modi accipe ex Augustino. *Modus diligendi DEVM* (en prima acceptio) *est sine modo* (en secunda acceptio modi pro mensura) *diligere*. III. Grammatici modum sumunt, aut pro adverbio quo respondetur ad interrogationem quomodo, v.g. quomodo vales, benè, mediocriter &c. quæ adverbia ostendunt modum sanitatis, aut idem sumunt modum pro illis conjugationes partientibus v.g. pro modo Indicativo, Infini-

Infinitivo &c. IV. S. Thomas sumit modum pro ipsa essentia rei. Unde crevit illud, modus essendi hominis, est rationalitas, cuius propositionis est sensus de essentia hominis est rationalitas, quanquam S. Thomas I. II. p. 49. art. 2. etiam accidentia realia modos appellat, quorum etiam meminit Fonseca lib. 5. Metaphysicæ cap. 6. q. 5. sect. 2. V. Nomine modi intelligunt Philosophi determinationes, affectiones, actualitates entium, de quibus

PRÆMITTO II. *Quod recentiores in Polonia Professores condistinguant modos, in modos essendi & modos entitativos*, nomine modi essendi intelligunt formalitates ex natura rei nemine cogitante distinctas, quamvis nullam entitatem à subjecto condistinguant importantes: nomine modi entitativi, intelligunt modos qui suam entitatem adferunt, quamvis non separabilem ad existentiam extra modificatum.

PRÆMITTO III. *Possibiles esse modos entitativos*, Ratio, quia nulla in illis ostendi potest implicancia, videturque Aristoteles agnovisse naturam modorum, quia censuit accidentia ejus esse naturæ, ut non possint esse sine subjecto, licet subjectum possit esse sine illis, imò videtur hoc docuisse etiam de formis substantialibus, materialibus II. Physicorum tex. 19.

DICES I. Non datur prædeterminatio physica. Ergò nec modi. Consequentia probatur, idèd prædeterminatio illa non datur, quia tollit libertatem, sed eam etiam modus tollit, jam autem idèd prædeterminatio tollit libertatem, quia eà posità non potest non esse actio, sed etiam posito modo non potest non esse actio, cum ipse modus sit actio. Ergò & modus tollit libertatem.

RESPONDETUR. Prædeterminatio quia se habet per modum suppositionis antecedentis tollit libertatem, modus autem se habet per modum suppositionis consequentis, quia scilicet iste qui agit, non potest non agere, suppositio autem Consequens non tollit libertatem.

DICES II. Si modus esset possibilis, tunc non posset Deus creare modum quin crearet & aliud ens seu ejus subjectum, sed hoc est absurdum, quia hoc laderet libertatem Dei, ad quam spectat ut unum independentem ab alio, producere vel conservare possit.

RESPONDETUR. Libertas Dei per hoc solum tollitur, si non possit facere id, quod posset fieri, non potest autem modus sine modificato esse, neq; enim hujus das implicantiā, consequenter non tollit libertatem Dei; sicut nec tollit ejus libertatem, quòd non possit facere ut homo, sit cervus.

DICES III. Non est possibilis talis duratio Creaturæ, quæ petat ut illam Deus necessario conservet. Ergò nec est possibilis talis entitas, quæ petat, necessario aliud produci simul vel ante. Ergò nec est possibilis modus.

RESPONDETUR. Disparitatem esse quia otiosa esset illa conservatio Creaturæ si ex intrinsecis suis principiis peteret semper durare, consequenter in illa conservatione sui, esset independens à Deo quod absurdum est, esset autem dependens à Deo & ille modus & illud subjectum, sed de antecedenti vide materiam de Angelis, circa incorruptibilitatem Angelorum.

DIFFICULTAS I.

Proponitur primum Fundamentum Modorum.

PRIMUM Modorū fundamentum est tale: Impossibile est dari transitū à contradictorio ad cōtradietoriū sine sufficienti mutatione, hoc est facta in entibus vel non entibus, facta in ipso transeunte, vel quopiam altero nexu, facta ante, vel postea, vel nunc, modo sit talis mutatio, ut eà positā, necessario transeat à contradictorio ad contradictorium, & quā non positā, vel aliā, quæ illi æquivalet, non transeat. Sed nisi dentur modi non transibitur sæpè à contradictorio ad contradictorium, nec habebitur sufficiens mutatio. Ergò dantur modi. Minor probabitur in materia de Unione, actione &c.

Major per partes probatur.

Non debet esse mutatio in ipsis entibus, sed sufficit ut sit mutatio in non entibus, ut ostendunt transitus à non esse hīc ad esse hīc, transitus à non esse termini ad esse termini, &c.

RESPONDEBIS. In enumeratis negationibus factam esse mutationem in entibus, quia factus est motus aliquis localis.

CONTRA. Quia motus localis, non est ad hoc necessaria mutatio, cum potuerim habere negationem distantia, ab hoc loco, non per motum localem, sed per mei v.g. in hoc loco, productionem.

SUFFICIT item mutatio in aliquo extrinsecò. Quia Paulus à non esse patris ad esse Patris, transit extrinsecò, hoc est, positione Filii, à non esse dextri ad esse dextri transitur per solam mutationem, factam in Petro, aliter se situante, & eadem sumptio cibi, ad esse cœnæ, transit per tempus extrinsecum vespertinum.

SUFFICIT item mutatio, ut fiat postea. Idque in aliquibus casibus. Ratio, quia Rex Ezechias, cui Propheta dixit, morieris tu & non vives, cum supplicasset Deo, & revelatum esset illi, quod victurus esset sexdecem annis, tunc inquam iste Rex à contradictorio, seu à non esse victuri sexdecem annis, transit per sexdecem annos postea potendos. Deinde quia docetur per effectum conditionatè futurum, gratiam transire ab uno contradictorio ad aliud. Deus item ipse, à non esse decernentis mundum, ad

esse decernentis mundum, transit ipsa mundi futuritione. Quorum omnium hæc ratio est, quia est aliqua mutatio quæ est non ex futuro ad futurum, sed hæc mutatio non potest fieri, si ly postea non esset sufficiens ratio mutandi: quod probatur, quia non potest aliquid dici futurum ex eo quod præterit, non enim jam erit futurum, neque ex eo quod est, quia & hoc, jam non est futurum. Ergo tantum ex eo, quod erit super postea, imò si non *ex ly postea* defumeretur ratio futuri, hoc ipso & esset futurum ut dicitur, & non esset futurum, nam futurum dicitur respectu eorum, quæ sunt postea. Hoc tantum sensu non potest fieri à contradictorio ad contradictorium transitus per postea, quando sine illo postea, haberetur jam completa ratio denominationis.

RESPONDEBIS. I. Ezechiam transiisse per Dei revelationem, ad esse illud victuri.

CONTRA. Hæc ipsa revelatio, designans sexdecem annos, à non esse designantis sexdecem annos, ad esse designantis, transit per aliquid, postea ponendum. Ergo apparet istud postea, salvare sufficientem mutationem.

RESPONDEBIS. II. Deum non transiisse à contradictorio ad contradictorium, quia ab æterno voluit mundum.

CONTRA. Quia non transiit quidem à contradictorio ad contradictorium, ita ut terminus à quo, duratione præcelleret contradictorium ad quod; transiit tamen ab uno contradictorio, quod sit prius ratione, cumq; ab æterno potuerit Deus sortiri rationem nolentis mundum, per quid ergo transiit ad rationem volentis, si non ratione futuritionis mundi?

RESPONDEBIS. III. Non esse fundamentum, cur mutatio *ex ly postea* defumibilis sit sufficiens ad transitum, interdum non sufficiens.

CONTRA. Ratio jam est assignata, quando transitur à non futuro ad futurum.

DICES I. Si ratione ejus quod postea futurum est, posset quis in præsentis transire, à contradictorio ad contradictorium, quæro? vel posset Deus mutare illud futurum ne sit, vel non posset, si non posset, Ergo adstringis divinam libertatem; si autem potest mutare, Ergo illa mutatio, non erit sufficiens.

RESPONDETUR. Si res est futura ex suppositione consequenti, non est non futura, ex qua etiam suppositione consequenti, adstringere divinam libertatem, non est novum, præcipue cum ipsa futuritio, includat in se volitionem Dei liberam, tanquam causam, quæ ipsa volitio, se ipsam, ex suppositione consequenti, stringere potest.

DICES II. Tam aliquid non est nunc in instanti A. quod nec fuit nec erit, quam verè non est nunc, quod est futurum tantum. Ergo si id quod absolute non est, non potest facere mutationem, nec illud quod erit, & nunc non est, poterit facere mutationem.

RESPONDETUR. Etiam à non esse futuri ullo modo, transitur per ipsum non esse futurum ullo modo, falsum ergo est subjectum Consequentis.

DICES III. Prius est esse, postea mutare. Ergo si postea nondum est, nec mutabit.

RESPONDETUR. Prius est esse, quam mutare intrinsecè, sed potest esse mutatio extrinsecè, per id quod non est. Unde etiam sola negatio distantia, quæ est quid negativum mutare potest, dicique potest, intelligi illic prius esse futuri, seu esse accommodatum & postea mutare.

SUFFICIIT mutatio quæ sit in ante. Ratio, tum quia homo à non esse mortui ad esse mortui, transit separatione animæ, quæ prior est naturæ, ipsa morte. Tum quia à non esse conservati, quod non esse conservati, habetur in prima productione, transitur ad esse conservati, mutatione facta in ante, nempe ratione productionis primæ. Ponamus item in toto orbe parietem esse unum album, ponatur deinde alter, ille prior à non esse similis, ad esse similis, transit pariete postea posito, & iste postea positus, à non esse similis, ad esse similis, transit pariete, antea posito. Ergo apparet sufficere mutationem antea vel postea positam. Tum quia datur transitus à contradictorio non succedentis, ad contradictorium succedentis, sed hic transitus non potest esse, nisi mutatione facta in ante, si enim ratio succedentis non esset ex mutatione facta in ante & esset illud succedens ut supponitur, & non esset succedens, omne enim succedens supponit præcedens, & ratione ejus, dicitur succedere.

DICES I. Si sufficit mutatio facta in ante cur id quod transit ad contradictorium non citius & citius transiit.

RESPONDETUR. Inter alia ideò citius non transiit, quia v. g. ipsius transiituri, non erat posita adhuc entitas.

DICES II. Illa mutatio est sufficiens quæ posita non potest non poni transitus, sed si antecedit mutatio, potest non poni transitus. Ergo mutatio facta in ante, non est sufficiens.

RESPONDETUR. Si antecedit mutatio & desint reliqua prærequisita, qualis est ipsa entitas transiituri, non potest poni transitus, sufficitque si ponatur positus prærequisitis.

DICES III. Aliquæ mutationes non sunt sufficientes, si ponantur ante. Ergo & omnes.

RESPONDETUR. Non esse novum, ut quod semel non sufficit: alias sufficiat, tuncque sufficiet, quando posito eo quod poni ante, requiritur, ad est jam entitas rei, transiituri, ad contradictorium &c.

* * *

DIFFI-

DIFFICULTAS II.

Probatur Bonitas allati Principii & reliqua Principia referuntur.

PROBATUR I. Si sine ulla mutatione posset aliquid transire à contradictorio ad contradictorium, & esset idem & non esset idem, esset idem; quia supponitur nulla mutatio facta, & non esset idem; quia mutatum cum non mutato, non est idem. Illud autem quod transit ad contradictorium censetur mutatum ex non transeunte ad transiens. Hæc ratio accipit robur ex probatione tertia.

PROBATUR II. Ordinario argumento Theologico: Deus cum in priori signo rationis fuerit indifferens ad volendum vel nolendum mundum, transit ad contradictorium volentis, mutatione facta in exterioribus, hoc est ex posita mundi futuritione, si enim non per positam mundi futuritionem transit Deus ad esse volentis mundum, posset aliquid Deus velle fore, quod tamen posteaquam volutum est ut foret, non foret. Ergo multo magis creatura, non potest ad alteram partem contradictionis transire, sine illa mutatione sufficienti.

PROBATUR III. Ex illo principio; idem manens idem facit semper idem, si sine ulla mutatione posset aliquid transire à contradictorio ad contradictorium, & transiret ad contradictorium ut supponitur & non transiret, quia idem manens idem semper facit idem. Deinde si quod tu dicis transire ad contradictorium, ita se habet in intrinsicis & extrinsecis, sicut se habuit antequam transisset. Ergo cum antequam transisset non transierat, etiam cum transit ut dicis, non transit. Rursus transitus hic est quasi effectus vel effectus. Ergo sui causam habere debet, nullam autem haberet sui causam vel quasi causam, si ad hoc sufficiens mutatio, nulla requireretur. Denique etiam v.g. sex à non sex non transit sine sufficienti mutatione, nec potest ostendi quod transeat ad contradictorium sine sufficienti mutatione. Ergo apparet illam semper requiri.

II. FUNDAMENTUM modorum est. Quando aliqua duo sunt, quorum unum potest separari ab alio, evidens est non esse illa idem, quia nihil potest à se ipso separari, sed possunt esse aliqua v.g. materia & forma in rerum natura, & non esse inter se unita. Ergo esse unitas, est aliquid à materia & forma distinctum.

Hoc ARGUMENTUM Rem non convincit, nisi aliter ponatur, nam multa sunt, quæ possunt esse in rerum natura, & non sortiuntur denominationem certam, quæ tamen non sit modalitas, sic potest esse Petrus & turris, non tamen esse Petrus, in turri, & tamen Petrum esse in turri, non est aliquid modale ut alibi dicitur. Probaret item hoc argumentum etiam negationes

esse distinctas entitativè, quia interdum sunt, interdum non sunt.

PROPONITUR Itaque aliter hoc argumentum; Potest esse entitas aliquorum duorum, nec sortiri denominationem certam, nisi ponatur modus, & hoc probabunt argumenta aliarum materiarum. Ergo dantur Modi. Est autem hic modus distinctus à priori, quia in priori videtur ad omnem hanc mutationem requiri modalitatem, quod non fit in hoc secundo modo. Ut autem hoc argumentum promoveatur ad vertendum erit, quod v.g. in unione si non ponatur entitas modalis vel non assignabitur sufficiens mutatio vel petetur principium.

III. FUNDAMENTUM est, quod posuit Suarez Disp. 7. Metaphysicâ Sect. 1. II. 18. Creaturæ sunt imperfectæ, compositæ, mutabiles; Ergo & indigebant per quod in istis complentur; complementum autem hoc, sæpè non potest esse, nisi solus modus. Idem aliter proponi potest. Dantur potentialitates & indifferentiæ Physicæ, quæ non aliter nisi per modos tolli possunt, ut aliàs probabitur, ergo dantur modi.

Circa hæc fundamenta in praxi hoc est habendum, ut semper negativà vià proponantur, scilicet quod interdum non possit poni sufficiens mutatio sine modo quod primum fundamentum est, item quod denominatio non possit haberi interdum sine modo, ut voluit secundum fundamentum. Denique quod sine modo non possit interdum tolli indifferentia, ut voluit tertium fundamentum.

DIFFICULTAS III.

Solvuntur Argumenta Philosophica contra Principia Modorum.

OBJICITUR I. Probando mutationem debere esse semper in entibus; Non potest aliquis transitus explicari nisi per novas entitates & modos. Ergo & omnes. Antecedens probatur, in transitu à non existentia ad existentiam in unione item & actione.

RESPONDETUR Negando Consequentiam. Quia si non possit inveniri ullum negativum, quo posito possit esse sufficiens mutatio ad transitum, jam debet quæri illa mutatio in entibus sive realibus sive modalibus, quia autem in transitu à non esse existentis ad esse existentis, non potest inveniri ullum tale negativum, quia debet salvari existentia, quæ est non aliquid non esse, sed esse extra causas, ideo in transitu ad existentiam requireretur entitas, potest autem verè inveniri in multis denominationibus aliquid negativum, quod sufficiat ad transitum pro hac parte contradictionis.

Addo sicut potest salvari transitus à contradictorio ad contradictorium non semper per positionem

tionem novæ entitatis ratæ, sed interdum sufficit modalis, ita poterit interdum sufficere, aliqua negatio.

INSTABIS. Verè esse, & verè non esse, non potest explicari sine esse & non esse. Ergo etiam noviter esse, aut noviter non esse, non potest explicari, sine aliquo novo esse, aut novo non esse.

RESPONDETUR. Noviter esse non potest explicari sine novo esse aut entitativè distincto aut formaliter, sed non est necesse istud semper esse entitativum, & ita negatio distantia, est novum esse, sed formaliter tantum distinctum, esse autem existentis, uniti, requirit entitatem novam &c. & ita potuit Joannes habere denominationem Poloni, quam non habet, sine ulla entitate nova sibi addita. Item si Petrum Deus annihilaret, & postea retrò producat, esset idem Petrus, & tamen novam entitatem non haberet, hoc ipso enim si novam entitatem haberet, non esset Petrus, sed alius à Petro, licet habeat novam denominationem. Item si replicetur entitas Petri manebit eadem entitas, hoc ipso enim replicatum, non esset Petrus & tamen novam denominationem pluries replicati habebit. Loquor autem hic, ex suppositione quod actiones reproductivæ & replicativæ sint indistinctæ, utpote creativæ, sed si sunt distinctæ, loquor de reproducto, &c. non sub formalitate reproducti, sed sub formalitate habentis idem esse: Item à non esse similis specificè ad esse similis specificè, item à non esse coexistentis ad esse coexistentis, si sumatur secundum intrinsecam durationem, transitur sine ullo esse superaddito.

RESPONDEBIS. Actus Dei liber, qui Petrum reproduceret, replicaret, faceret alibi nasci &c. causaret istam novam denominationem, actus autem Dei liber est ens.

CONTRA. Quia quando à non esse actus Dei liberi, de replicatione, transitur ad esse actus Dei liberi de replicatione, nulla variatio facta est in Deo, nulla item variatio in entitate. Ergo saltem actus ipse Dei liber, transit ab uno contradictorio ad aliud, sine nova entitate.

Cæterum non nego etiam actus Dei liberos requirere interdum mutationem in entibus, atque ita Deus, à non esse volentis mundum efficaciter pro nunc, ad esse volentis efficaciter pro nunc, transit ipsa existentia & entitate mundi.

OBJICITUR II. Potest aliquid transire à contradictorio ad contradictorium solâ mutatione factâ in tempore, ut voluit Vadingus, tract. de Incarnatione Disp. Proëmiali de Modis.

RESPOND. Ad aliquas denominationes sufficit mutatio in tempore, sed nego quod ad omnes, tunc autem sufficit mutatio in tempore, quando ipsa denominatio desinitur vel pender à tempore vel est species illius, & sic denominatio crastini, hesterni, præsentis, habetur non-

nisi mutatione factâ in tempore: item à non esse obligati reddere hic & nunc debitum, ad esse obligati, transitur solâ mutatione, factâ in tempore. Cæterum sunt aliæ denominationes, ad quas non est sufficiens mutatio in ipso tempore, quia ex indocto doctus nemo fit solo tempore, aliàs vel omnes essent indocti, vel omnes docti. Deinde tempus semper mutatur, semper incipit ratione ejus partis quæ nunc est, & desinit ratione ejus partis quæ immediate ante fuit, consequenter omnia & incipient & desinent. Denique ut urgeri solet per oppositos, tempus est motus cælorum entitativè, motus autem cælorum est ipsum cælum per illos, cæli autem non mutantur. Ergo à primo ad ultimum nulla hæc mutatio, cum tempus per oppositos non mutetur. Ergo nec erit transitus à contradictorio ad contradictorium, nam hic requiritur per oppositos, mutationem in tempore.

INSTAT Valentia. Cur non bene potest tribui transitus à contradictorio ad contradictorium, mutationi temporis, non quomodocumque sumpti, sed prout ei Deus voluntarie suum alligavit concursum, ita v.g. ut ideò materia ex non unita ad esse unitæ transeat, quia venit tempus, in quo Deus decrevit concurrere cum materia v.g. ut uniatur.

RESPOND. In concursum Dei alligatum certæ differentie temporis non posse referri mutationem illam, quia de ipso concursu querere restat: per quid transeat à non esse concurrentis, ad esse concurrentis, item cum ille concursus sit efficax, nec sit quid nonnisi imaginarium, quidnam ille ipse efficiat, & si in aliis transitibus non sufficit mutatio in tempore ut dictum supra, detur regula universalis, quando nam sufficiat mutatio in tempore, ex quo postea inferretur, etiam in præsentem hanc mutationem non esse sufficientem.

OBJICITUR III. Bene salvari potest transitus à contradictorio ad contradictorium solâ novæ formalitatis acquisitione aut novi connotati.

RESPOND. Posse quidem salvari transitum à contradictorio ad contradictorium solâ novæ formalitatis vel connotati acquisitione, sed nego novam formalitatem posse haberi, sine nova mutatione in entibus vel non entibus ut supra probatum. Deinde si potest fieri transitus à contradictorio ad contradictorium solâ novæ formalitate positâ & nullâ aliâ mutatione, tunc & fieret ille transitus & non fieret, fieret ut supponitur, non fieret autem, quia ante illum transitum erat hæc entitas, quæ & modo, & nihil circa illam mutatum. Ergo si ante transitum non erat transitus, nec modo est, quia idem manens idem, semper facit idem. Sed hæc quæ dicta sunt de mutatione in tempore, vel de accessu vel ex accessu novæ formalitatis, alibi plenius refutantur.

DIFFI-

DIFFICULTAS IV.

Solvuntur Instantiæ Theologicæ.

PRIMA INSTANTIA est. Creatura à non esse causæ obediēcialis, ad esse causæ obediēcialis, transit sine ulla mutatione. Ergo potest haberi nova denominatio sine nova mutatione.

RESPONDETUR. Nomine causæ obediēcialis venit ipsa entitas creaturæ, quam potest Deus assumere pro sua libertate ad aliquos effectus præstandos supra vires naturæ, ut cum assumitur aqua, ad producendam gratiam baptismalem, hæc causæ obediēcialis aliquando transit à non esse obediēcialis in actu primo, ad esse obediēcialis in actu primo, & sic transitus fit per ipsam entitatem creaturæ, supposito quod hæc potentia obediēcialis non requirat indispensabiliter compleri per aliquid permanens elevativum. Interdum hæc causæ obediēcialis transit à non esse causæ obediēcialis in actu secundo, ad esse causæ obediēcialis in actu secundo, & tunc fit mutatio ratione actionis, quæ producit effectus, sive hæc actio fit modus, sive non sine modo.

Difficilius est salvare transitum à non esse causæ obediēcialis proximè causaturæ ad esse causæ obediēcialis proximè causaturæ.

EXPLICANT I. Aliqui quod transeat per qualitatem superadditam.

CONTRA. Quia imprimis non implicat potentiam elevari, non per aliquid superadditum, redibit ergo difficultas, per quid eo casu transeat. Deinde illud elevativum permanens, constituit quidem completum principium, sed hic quaritur de completo principio, prout induit rationem proximè operaturæ, per quid inquam ad hanc rationem veniatur.

EXPLICARI solet II. Quod tunc transeat ad esse causæ obediēcialis proximè causaturæ, ipso effectu futuro.

CONTRA. Quia effectus cum sit posterior naturæ, prior autem sit causa in actu primo, & causa in actu primo supponatur completa ante effectum, ideo ab effectu, non potest desumi hic transitus. Quod autem alii dicunt effectum non debere sumi quatenus existens est, & actu dependens à tali causâ, sed debere sumi prout futurus est, eò quod sic acceptus, non sit quid posterius ipsâ causâ, id non satisfacit; quia etiam effectus futurus, est adhuc verè effectus, adeoque posterior natura præ causâ, anteq; futuritatem illius, debet præsupponi completio causæ, proximè operaturæ, per quid ergo completur in esse causæ, proximè operaturæ. Posset quidem dici, quod à non esse causæ proximè operaturæ, transeat ad esse causæ proximè operaturæ, obediēcialiter operaturæ, ipsamet operatione effectus excedentis, quæ operatio est prior ipso effectui, hinc si effectus quocunque modo

sumptus posset id salvare, per prius id salvabit ipsamet actio. Quia tamen adhuc inquiri potest per quid transeat à non esse proximè obediēcialiter ipsam hanc actionem posituri ad esse proximè obediēcialiter illam actionem posituri, hinc

EXPLICATUR III. Sicut proximitas potest esse in corporalibus Major & Minor, ita & in ratione proximè operaturæ causæ obediēcialis potest esse proximitas Major & Minor, & quidem imprimis proximè completur causa obediēcialis ipso concursu Dei indebito, proximè parato, secundo ipsamet actione agente, quæ est ipsemet concursus in actu secundo, quæ est quidem posterior ipso principio proximè illam ipsam operaturæ, habet tamen rationem prioris & proximioris ad causam, præ ipso effectu.

II. INSTANTIA est. Potest aliquis transire ab esse peccatoris ad non esse peccatoris sine ulla sua mutatione.

RESPONDETUR. Quod tunc possit ille peccator dici non peccator hoc sensu, quia quantumvis nullum ille actum elicerit, nec sit in illo posita ulla mutatio, dicetur tamen conversus hoc sensu, quia se ad illum Deus convertit, hoc ipsum quia se Deus ad illum convertit, explicando ex communi sententia, ratione mutationis in aliquibus extrinsecis. Cæterum si ille peccator evadat non peccator denomineturq; conversus conversione qua dicatur, etiam ille converti ad Deum, non poterit id fieri, sine mutatione, sed erit mutatio ob novum actum retractationis vel doloris positum, de quo in materia de Pœnitentia.

III. INSTANTIA est. Si non in omnibus, saltem in aliquibus, potest explicari actus Dei liber per aliquam æquivalentiam ad actum novum, præstando id sine novitate, quod præstaret novitas actus, quo casu, erit nova denominatio ratione illius actus, & tamen non ostendetur ulla nova mutatio.

RESPONDETUR. Sicut illic est novus non nisi æquivalenter actus, faciens id sine novitate actus, quod faceret novitas actus, ita etiam est illic proportionata illi actui per æquivalentiam explicabilis mutatio, scilicet æquivalenter præstans id, quod præstaret in creatis mutatio, sed hoc fufius tractatur tum in materia de Pœnitentia an sine infusione gratiæ remitti possit peccatum, tum in materia de actu Dei libero in prima Parte.

IV. INSTANTIA est. Angeli habent concreatas futurorum species, quæ à non esse completarum, ad esse completarum, transeunt sine ulla mutatione.

RESPONDETUR. Esse illic mutationem, quam adfert ipsa existentia objecti, ipsaque oblatio concursus divini ad noscendum, erit sufficiens mutatio, de quo in materia de Angelis.

V. INSTANTIA est. Angelus à non esse

† I 4

loquens

loquentis ad esse loquentis transit sine ulla mutatione.

RESPONDETUR. Esse illic mutationem ratione novi actus voluntatis quo dirigit mentem suam ad alium, vel ratione signorum aliquorum spiritualium, vel ratione verbi mentis, ex sua speciali ratione, vergentis ad alium, de quo in materia de Angelis.

DIFFICULTAS V.

*De Definitione & Essentia Modorum
apud Alios.*

PRIMO definit modum Hurtadus disput. 2. Metaphysica Sect. 5.

Modus est qui per suammet essentiam est actualis determinatio rei indifferentis.

IMPUGNATUR I. ab Arriaga. Ubicatio & Duratio sunt modi, & tamen non sunt actualis determinatio subiecti ad aliquid, si enim ad aliquid determinarent, maxime determinarent ad locum, & hoc tempus, sed ad hæc non determinant; nam locus & tempus prout sunt ab ista Ubicatione & Duratione cōdistincta, nihil sunt. Ergo ad hæc modus non determinat, nec potest modus determinare ad se ipsum, alias ita definiri deberet; Modus est, qui est actualis determinatio ad se ipsum; si autem ita definiretur male definiretur, explicaret enim definitum in ordine ad se ipsum, æquivaleretq; huic definitioni: Modus est qui reddit subiectum actualiter habens modum, quod videtur ridiculum. Addit deniq; omnem formam physicam determinare ad se ipsam, Anima enim rationalis non determinat ad formam leonis &c. & tamen forma physica determinans ad se ipsam, nō est modus.

Hæc ratione formata ab Arriaga non est contentus Oviedo contrōv. 4. Metaphysica pars 5. Pensanda mens illius.

I. ARGUMENTUM. Oviedo est, sufficit ut modus ad se ipsum determinet, quia possibilis est calor, qui non media actione, sed per se ipsum dependeat à principio activo & uniatur, non per distinctam unionem subiecto, iste calor erit modus, & tamen ad nihil distinctum à se ipso determinabit. Quod verò possit non media actione calor, sed per se ipsum dependere à principio activo, probat instantia desumpta ex iis quæ creantur, supposito quod creatio non sit modus.

RESPONDERI potest. Non probari, quòd ille calor sit modus, quia non repugnat etiam rem se ipsa pendere, & ad nihil distinctum à se ipsa determinare.

II. ARGUMENTUM. Oviedo est, benè fieri possunt definitiones per definitum materialiter sumptum, quia substantia definitur, quod sit ens per se, causa quod sit principium per se influens &c. Ergo & modus definiri poterit per ordinem ad se ipsum.

RESPONDERI potest. Quod cæteris paribus præster acceptare istam definitionem, in qua definitum nec materialiter ponitur in definitione, hoc ipso enim clarior erit definitio, suo definito.

ADDO. Aliud est querere an se ipsis uniantur formæ, & aliud an se ipsis determinent subiectum: fieri enim potest ut aliquid se ipso non uniatur, & tamen se ipso ubi unitum fuerit, ad aliquid determinet, sicut per multos verbum mentis per se ipsum non unitur potentia, & tamen se ipso determinat cognoscitivam, ad hoc cognoscendum, non aliud. Arriaga autem dicit solum determinare omnem formam ad se ipsam, non verò uniri se ipsa. Deniq; determinare ad se ipsum saltem secundum conceptum negativum, est, auferre negationem sui, omnis autem forma aufert negationem sui. Cæterum aliter.

CONTRA I. est. Quod immerito velit Arriaga, omne determinativum subiecti, debere esse determinativum ad aliquid à se distinctum. Certè enim subsistentia seu Persona, est terminus, & in multorum sententia modus, & tamen ad nihil distinctum, à se ipsa determinat, termini item quantitatis, sunt per aliquos modi, & tamen ad nihil distinctum à se ipsis determinant. Non nego tamen aliquos modos, ad aliquid à se distinctum determinare. Deinde cū modi interdum determinent ad aliquid à se distinctum, interdum non determinent ad aliquid distinctum, hinc fit, ut modi ut sic, definitio, non supponat pro determinatione ad se ipsum.

CONTRA II. Quia definitio ab Hurtado data potest extendi etiam ad formalitates Scotisticas si dentur, & ad formalitates connotativas, verè enim etiam illæ formalitates determinant indifferentias.

CONTRA III. Quia videtur superfluere particula actualis, si enim determinatio est, actualis est, hoc ipsoque non esset determinatio, si actualis non esset.

II. DEFINIT modum Arriaga Disp. 1. Metaphysica Sect. 1. *Modus est informatio actualis subiecti.* Porro hanc informationem duplicem esse, dicit unam intrinsecam quomodo unio per illum subiecto in quo recipitur, est intrinseca. Aliam informationem dicit esse intrinsecam, quo pacto Actio, informat extrinsecè agentem, neque enim potest esse divinitus actio, ut non denominet causam causantem.

NON SATISFACIT I. hæc definitio. Quia informatio ista extrinseca, non potest ullo modo dici informatio, alias posset dici, quòd si materia sit in uno loco ultimo disposita, & forma in alio loco, quòd tunc extrinsecè informetur materia, et si non potest formis physicis realibus tribui informatio extrinseca. Ergo nec tribueretur modis.

NON SATISFACIT II. In principiis admittentium

tium denominationes, formalitates &c. nam etiam illis competit esse informationes actuales subiecti.

NON SATISFACIT III. Quia anima dum est actu unita Corpori, illudque informat, non est modus, & tamen possit dici, quod sit actus informativus subiecti, adeoque & actualis informatio subiecti, formis enim competere potest, non tantum esse informativum ut Quod, sed etiam informativum ut Quo. Quidquid sit an tunc intercedat vel non intercedat intermedia Unio. Ceterum si distinguuntur informativum, & informatio non tenebit argumentum adstringendo scilicet informativum, ad prædicatum rationalitatis.

III. DEFINIT modum quidam recentior quod sit actualis actuatio subiecti, hæc explicatio

NON SATISFACIT I. Quia ly actualis superfluit, si enim actuatio est, actualis est.

NON SATISFACIT II. Quia non repugnant modi non tantum actuates, sed etiam actuabiles, ut si ponatur modalitas intermedia, receptiva, cum aliqua substantia alicujus formæ supernaturalis receptiva.

NON SATISFACIT III. Possibilis est talis materia, quæ sit essentialiter ordinata ad unam formam, & forma quæ sit ordinata essentialiter ad unam materiam, & quam materiam impossibile sit sine illa forma existere, & illam formam sine hac materia, quæ enim in hoc implicantiæ quo Casu materia huic formæ uniretur non per superadditum modum.

Ratio, quia illic nulla esset indifferentia ad quam tollendam necessarij sunt modi. Et tamen illa forma, non esset modus, ita enim suppositio est argumenti, & non repugnat duobus entibus ita ordinatis, ratio realitatis, & tamen illi formæ competeret esse actualem actualem subiecti. Quod ipsum probatur, quia esset actualis informatio ipsiusmet materiæ, impleteretq; illius capacitatem, ergo esset actualis actuatio subiecti, utpote reddens illud subiectum non actuabile sed actuatum. Quod si illi formæ quæ censetur non esse modus, convenit definitio modi de qua disceptatur, rectè inferretur, illam definitionem non esse legitimam.

DIFFICULTAS VI.

Proponitur definitio Modorum & Mens Suarii.

DICENDUM est. *Modum ita bene definire; Est determinatio physica indifferentis rei, vel si vis dicere, Entis.* Dictum debere esse determinationem non verò informationem aut actualem, quia modalitates non raro sunt quid extrinsecum rebus quas determinant, non verat autem quidquam determinari ab extrinseco, est autem saltem quoad phrasin durum dicere,

quod informetur vel actuatur aliquid, ab extrinseco. Dictum modum esse physicam determinationem seu entitativam, ut excludantur formalitates & denominationes. Dictum debere esse determinationem rei indifferentis, ut ostendatur illam formam quæ essentialiter non nisi ad unam materiam esset ordinata, se ipsa uniendam. Addidi si vis dicere Entis, nam si quis teneret intellectionem esse modum, & se ipsa non uniri intellectui, modus ille unitivus, non rem sed Ens indifferens determinaret.

QUÆRES. *An modos de quibus hic, tenuerit Suarez? Tenuit.*

RATIO I. Ille qui suis modalitatibus condistinctam existentiam, esse actuale extra suas causas, ab alio ente etiam actuali condistinctum, tribuit, tenet modos de quibus in præsentibus; si enim habent esse actuale & existentiam distinctam, sunt revera quid entitativum. Suarez autem iis quos agnovit modis id concessit disp. 31. Metaphysica Sect. 1. n. 30. *Dum, inquit, subsistentia, suum proprium esse existentie habet, condistinctum etiam modaliter, ab existentia naturæ substantialis.* Et rationem adfert, quia ille modus, Verba sunt Suarii, *qui est subsistentia, distinguitur in re ipsa à natura, tanquam aliquid actuale, extra suas causas positum, ab alio ente, etiam actuali.*

RESPONDEBIS. Quod etiam formalitates Scotisticæ habeant existentiam non entitativè sed formaliter ex natura rei distinctam & quod hanc tribuerit non nisi Suarez suis modis.

CONTRA. Ostendatur hoc ipsum esse mentem Suarii, ostendatur ex mente Suarii hæc duplex existentia, præcipuè cum ipse Suarez ipsam existentiam non condistinxerit ab ipsa entitate rei extra causas posita, hinc si cui tribuit existentiam, tribuit entitatem, ostendatur tenuisse Suarium Formalitates Scotisticas.

RATIO II. Ille qui de suis modis asserit quod sit spiritualis, non materialis, tenet modum de quo in præsentibus non formalitatem, Suarez autem dicit unionem esse modum spiritualem.

RATIO III. est. Ille qui de suis modis asserit, quod sint aliquid positivum & afficiant ipsas entitates, per se ipsos, dando illis aliquid, quod est extra essentiam totam ut individuum, & existentem in rerum natura, ille tenet non esse purum nihil modos; hoc autem asserit Suarez Disp. 7. Sect. 1. n. 17. Deinde Suarez dicit modum quem tenet non esse rem, non esse puram formalitatem, dicit non esse omnino nihil, sed modum quandam realem ut habetur n. 18. & n. 28. de Distinctionibus, *Atque ita, inquit, concedendum est quatenus modus est ens, entenus ipsum, & rem quam modificat, esse duo entia & distingui in re ipsa, & realiter latè loquendo.*

DICES I. Suarez Disp. 7. Sect. 1. n. 17. dicit novam entitatem non adferre modum.

RESPONDETUR. Quod ibidem se explicat Suarez, quod modus non adferat entitatem ratam,

ratam, quantumvis positivum esse adferat. Et certe illam entitatem modis negavit Suarez quam si haberet v. g. unio quantitatis, tunc deberet per aliam unionem uniri subiecto & quantitati, ut expresse loquitur n. 17. sed non nisi tunc cum illa unio esset entitas rata, tunc primum per aliam unionem uniri deberet. Ergo solam entitatem ratam negavit Modis Suarez.

DICES II. Suarez tribuit Modis n. 19. Modum identitatis cum modificato.

RESPONDETUR. Quod tribuerit modum identitatis, id est inseparationis ad permanentiam utriusque, quod solis entibus ratis convenit, sed nego quod tribuerit suis modis identitatem, quæ importet negationem entitatis positivæ, in modis.

DICES III. Hoc ipsum esse suspectum quod Suarez ita locutus fuerit de modis præcipue in priori tomo Metaphysicæ ut indigeat explicari.

RESPONDETUR. Videbat Suarez promptum esse ut ab Auctoribus noviter ex vetustate eruta de modis sententia, impugnaretur per hoc; quod si modus, non esset, formalitas esset res, ut ergo eos deiceret ab hac opinione, negat modum esse rem, negat modum esse entitatem qualem illi imaginari possent, hoc est, ratam. Unde etiam Suarez non expresse dicit modum habere identitatis cum modificato, sed restrictè quendam modum. Et quando negat modum esse rem aut entitatem, hoc ipsum restrictè facit, addendo propriè, propriè autem entitas secundum usurpationem, quæ tunc invaluerant, supponebat pro re.

DIFFICULTAS VII.

De Proprietatibus Modorum Signo Divisione.

Quod attinet ad proprietates Modorum.

I. PROPRIETAS. Modorum est indeterminabilitas, per alias determinationes in eodem genere; sic v. g. unio, non potest alia unionem uniri, motus alio motu moveri &c. sive hæc sint modus, sive non sine modo. Ratio. Quia si posset modus determinari in eo genere per alias modalitates, & esset modus ut supponitur, & non esset, quia definitio modi illi non conveniret, non enim jam esset determinatio, sed determinatum physicè, hocque ipsum etiam ratio à posteriori suadet, quia si v. g. unio, alia unionem unitur, illa secunda vel se ipsa unitur vel per aliam, si se ipsa, redibit paritas de priori unionem, si per aliam, dabis processum in infinitum.

II. PROPRIETAS. Modorum est, habitudo essentialis ad hoc modificatum, Ratio. Quia si hanc habitudinem non haberet, sed esset indifferens ad hoc vel illud subiectum, hoc ipso in-

digeret alio novo modo modificari, in eodem genere, cuius oppositum vidimus.

III. PROPRIETAS. Repugnantia ad existendum extra suum subiectum. Ratio. Quia modus est determinatio, si autem existeret extra suum subiectum, non esset determinatio, quid enim determinaret.

Quod attinet ad signum distinctionis modalis.

SIGNUM DISTINCTIONIS modalis est separabilitas unius extremi, quantumvis aliud extremum ab illo separari non possit ad permanentiam. Habito autem respectu ad illam formam, quæ essentialiter non nisi in subiecto exigeret esse, correctius signum hoc explicaretur ut dicantur illa esse distincta modaliter, quorum unum habet se per modum indifferentis physicè, & aliud per modum determinationis physicæ, non dico determinantis physicè sed determinationis physicæ, nomine determinationis physicæ, intelligendo viam, determinantem formam; nam etiam albedo determinat physicè subiectum & non est modus, cumque possit existere tanquam Ens ratum sine subiecto, habet rationem determinativi non determinationis.

Quod attinet ad divisionem modorum.

Dividuntur imprimis ut dictum supra in modos entitativos & modos essendi, modi entitativi alii sunt substantiales alii accidentales, substantiales sunt per Suarium unio & subsistentia eò quod tribuant denominationes substantiales, modi autem accidentales sunt, qui tribuunt denominationem accidentalem, qualis est apud Suarium inhærentia qualitatibus & quantitatis. Alii sunt modi tenentes se ex parte potentiae activæ, hoc est, qui denominant agentem. Alii sunt modi potentiae passivæ, qualis censetur modus esse materialis respectu materiæ. Alii sunt modi purè terminativi, quales aliqui putant esse terminos quantitatis.

QUÆRITUR I. Quare non possit esse talis habitudo modi ad modificatum, ut dicat essentialem ordinem ad subiectum, sed non determinatè ad hoc, sed vel ad hoc, vel ad hoc.

RESPONDETUR. Ideò, quia hoc ipso illi modo accideret esse in hoc subiecto, cum posset esse in alio. Quod si accidit illi esse in hoc subiecto, per aliud debet determinari, de quo ipso determinativo quæretur: an sit indifferens? si indifferens, dabis processum in infinitum, si non indifferens, non erit major ratio unius, quam alius modi.

QUÆRES II. An modus qui est essentialiter determinatus ad hoc subiectum possit habere rationem rei, respectu alterius subiecti v. g. utrum fieri possit ut modus qui unit materiam Petri cum anima Petri, possit uniri materiæ & formæ Pauli. Potest. Ratio. Quia nulla in hoc implicantiæ, sed debent simul uniri materiæ & formæ Petri, quia aliàs ad sui permanentiam existeret modus sine proprio suo subiecto. Caterum illa

v. g.

v. g. unio Petri, quæ per ordinem ad Paulum habet rationem rei, non potest eidem Paulo tribuere effectum suum formalem. Ratio. Tum quia nulla forma potest tribuere effectum suum formalem subiecto, non sibi proprio seu incapaci sui. Jam autem Paulus, respectu unionis Petri, non est subiectum capax, cum illa unio, sit nonnisi determinata ad Petrum. Tum quia, si Paulus uniretur cum Petro, actus vitales Petri, non facerent v. g. intelligentem Paulum. Ergo nec unio Petri, denominaret Paulum unitum. Consequentia probatur, quia non est major nexus actus vitalis cum potentia ab intrinseco se movente, quàm sit nexus modi, cum suo subiecto. Tum quia illi potest tribuere rationem formalem uniti v. g. unio, respectu cuius est unio, cum forma & effectus formalis primarius, tam intimè conjungantur, sed respectu alterius subiecti non habet unio rationem unionis ut clarè dicit Arriaga disp. 1. Metaphysica Sect. 1. n. 10. licet censet illum modum, qui uniretur subiecto, per accidens tribuere effectum suum formalem. Et sicut actio qua producitur Petrus, non potest esse productiva Pauli, ita nec unio Petri, erit unio respectu Pauli. Major autem principalis probatur. Quia illa unio tribuens rationem formalem uniti, si illam tribueret respectu ejus, cuius non est unio & esset unio & non esset unio, non esset unio ut supponitur, esset unio, quia illi subiecto tribueret effectum suum formalem.

DICES. Subsistentia divina potest tribuere humanitati rationem subsistentis. Ergo & unio illa Petri, poterit tribuere Paulo rationem uniti.

RESPONDETUR. Disparitatem imprimis esse, quia Personalitas Verbi est res, adeoque non adstricta ad terminandum nonnisi unum subiectum. Deinde quia illa subsistentia secundum vim suam intrinsecam, est terminativa non tantum increata, sed etiam creata naturæ, quod à posteriori ex mysterio incarnationis colligitur. Hinc si eandem terminet non extrahetur extra suam sphaeram, sed faciet quod facere nata est. Jam autem ex dictis, modus, est essentialiter determinatus, nonnisi ad hoc subiectum.

INSTABIS. Magis est alligatum Verbum ad naturam divinam utpote identificatum, quàm modus cum subiecto, cui non identificatur, & tamen Verbum tribuit rationem subsistentis, naturæ humanæ. Ergo & modus poterit, tribuere alteri subiecto, rationem suam formalem.

RESPONDETUR. Magis esse alligatum Verbum naturæ divinæ, quoad identitatem physicam, sed non magis quoad ordinem determinativi, perfectivi, tribuitivi sui effectus formalis, cum habeat vim terminandi, etiam creatam naturam.

QUÆRITUR III. *An modi debeant dici inseparabiles à subiecto, an verò quod illis repugnet existere extra subiectum.* Posterior iste modus videtur esse castigatori phraeos, quia non habet tantam ambiguitatem atque terminus inseparabilitas, quia inseparabilitas potest supponere pro identitate reali, quæ tamen non competit modis.

QUÆRITUR IV. *Quare creatura respectu Dei non sint modi, quare item persone divina respectu naturæ divinæ.*

QUOAD I. Vide responsionem Oviedo contr. 4. Metaphys. punct. 5. quæ illius responsio non est universalis, multi enim negant creationem esse modum, si non est creatio modus, benè jam dicitur, constitui Deum in actu secundo formaliter efficientis, à creaturâ, adeoque modum esse respectu Dei. Commodius dicitur creaturam comparatam ad Deum non esse modum, quia non competunt illi ita comparatæ proprietates modi, nam creatura comparata ad Deum habet suam ratiudinem, nec essentialiter indiget actuali positione, in alio à se subiecto, quo indiget modus.

Quod attinet ad II. Personæ comparatæ ad naturam divinam non habent ratione modi, quia habent identitatem entitativam cum natura divina, quæ non est modus, nec comparatæ inter se habent rationem modi, quia una respectu alterius, non habet se per modum determinativi, & cuius sit indifferentia sublata, ab alia persona.

QUÆRITUR V. *Quomodo modi inter se distinguantur.*

RESPONDETUR. Non distingui inter se modos realiter, quia utrumque extremum non se habet per modum entis rati &c. nec distinguuntur, modaliter, quia utrumque extremum potest sine alio existere, posset dici quod distinguuntur improprie realiter, quia comparati inter se sunt res improprie, cum sine se existere possint, distinguuntur etiam improprie modaliter, quia licet sine se existere possint, adhuc tamen habent entitatem modorum.

An autem major sit distinctio inter rem & rem, quàm inter rem & modum, vide Comptonum.

QUÆSTIO V.

De Distinctione virtuali.

ACUM de hac Distinctione in prima parte, sed & hic de illa tractandum, ut de illa informetur Lector uberius.

DIFFI.

DIFFICULTAS I.

*Quid Distinctio virtualis.***P**RÆMITTO I. *Quis fuerit ortus & occasio adstruende Distinctionis virtualis.*

Docet fides naturam divinam communicari, paternitatem identificatam realiter naturæ divinæ non communicari. Reflexit sese intellectus humanus, quod hæc contradictoria communicatur non communicatur non possint de uno verificari; aliàs Mysterium Trinitatis implicaret, utpote involvens verificationem duorum contradictoriorum, & quia hoc de quo verificatur communicatur, non communicatur, non potest esse distinctum realiter, nam Natura Divina & Paternitas sunt idem realiter, nec id de quo hæc verificantur potest esse distinctum formaliter ex natura rei distinctione Scotistica, ob rationem mox adferendam, nec denique id de quo hæc contradictoria verificantur; potest esse quidquam distinctum actuale, hoc ipso enim Deus non esset infinite simplex; hinc saltem debet verificari de alio virtualiter, consequenter admissa est in divinis distinctio virtualis.

PRÆMITTO II. *Quid Nomine Distinctionis virtualis non debeat venire.*

Non debet venire distinctio aliqua in potentia, quæ exeat in actum, per aliquam intellectus operationem; Ratio, quia ista distinctio potentialis, non est actu, sed erit accedente v. g. opere intellectus, & tamen ante omne opus intellectus, datur illic objectivum communicatur & non communicatur, quod tamen de uno verificari non potest. Nec item hoc nomine venire debet distinctio vi cuius contradictoria prædicata convenient, Ratio. Tum quia convenientia prædicatorum contradictoriorum non facit distinctionem sed supponit, priusque est esse, quam dici. Tum quia hæc Explicatio videtur committere circulum, si enim quæretur quare contradictoria prædicata convenire possunt huic vel illi; Respondebis, quia sunt distincta virtualiter, si quæretur, quare sunt distincta virtualiter, Respondebis, quia illis competunt prædicata contradictoria, cui tamen quæstioni aliter satisfieri potest. Tum quia multa sunt quibus conveniunt prædicata contradictoria, quæ non distinguuntur virtualiter: nam definitio est clarius definito, quod non competit definito. Neque tamen distinguuntur virtualiter.

PRÆMITTO III. *Quid veniat nomine distinctionis virtualis.*

Nomine distinctionis virtualis intelligi æquivalentiam unius ejusdemque indivisæ Entitatis, ad plura seorsum reperibilia, quod ipsum sic explicatur: Contineri vel esse virtualiter aliquid, dupliciter contingit, I. Quando continetur aliquid in alio tanquam in Causa, sic continetur effectus in suo principio, arbor in glande,

Conclusio in præmissis, Scientiæ in principiis. II. Continentur aliqua virtualiter in alio, eo sensu, quod aliquid æquivalet pluribus seorsum reperibilibus sic v. g. aureus est virtualiter duo imperiales, æquivalet enim duobus, seorsum extra aureum, reperibilibus. Item, quod terrestres nuntii in Comitibus publicis acceptant, censetur virtualiter acceptare Nobilitas, quia concordia totius nobilitatis, & assensus per plures dispersus, adunatur in legatis uniuscujusque Palatinatus. Porro distinctio virtualis non est desumenda per potentialitatem aliquam, ita ut contineatur in aliquo tanquam in Causa, sitque ipsa in potentia, jam enim id supra rejectum. Desumenda ergo erit per æquivalentiam ad plura, ita ut una eademque Entitas accepta cum personalitate v. g. Patris æquivalet seorsum reperibilibus, nempe communicabili & non communicabili, quæ alibi seorsum reperibilia, in eandem Entitatem Divinam coeunt.

PRÆMITTO IV. *Duplicem posse virtutalem Distinctionem cogitari.*

Unam in ordine ad secundas intentiones & prædicata Logica, qualia sunt cognosci & non cognosci, præscindi & non præscindi. Et alia est Distinctio virtualis in ordine ad primas intentiones & ad prædicata physica qualia sunt produci & non produci, communicari & non communicari, hæcque secunda vocatur antonomastice, distinctio virtualis.

PRÆMITTO V. *Qua fuerit necessitas adstruendi istam posterioris ordinis distinctionem virtutalem in Divinis.*

Debant imprimis Theologi salvare in Deo summam identitatem, quæ nullam in Deo compositionem actualem admitteret, sentiebant enim Divinam essentiam, esse in omni genere perfectionis illimitatam simpliciter, quod si est illimitata simpliciter, non debet adstringi, ut sit formaliter hæc perfectio & non sit formaliter hæc perfectio.

Deinde volebant salvare prædicata hæc; communicatur non communicatur, produci- tur non produci- tur. quæ tamen de uno eodemque non verificantur, nisi invehendo in objectum implicantiam, ut ergo salvent simplicitatem Dei non ponunt ullam distinctionem actualem, ut salvent prædicata contradictoria, ponunt istam distinctionem virtutalem seu æquivalentiam ad plura, quæ aliàs solet appellari eminentialis continentia distinctionis, vi cuius habetur, ut cum summa identitate, possit idem communicari & non communicari, non quæ idem est, sed quæ æquivalet pluribus.

PRÆMITTO VI. *Quod sit Signum distinctionis virtualis ut sit.*

Signum ejus est reperibilitas unius perfectionis sine alia in aliis Entibus, quæ tamen in hoc v. g. Ente adunantur,

SUPPONGO

SUPPONO. Unde dignosci possit quod aliquid habeat distinctionem virtuales in ordine ad prædicata physica & primò intentionalia, vel in ordine ad prædicata Logica, seu secundò intentionalia. Imprimis quia distinctio virtualis in creatis nullo modo reperiri potest in ordine ad prædicata physica, qualia sunt produci non produci, communicari non communicari, quia magnum absurdum sequeretur per locum Theologicum, nempe posse dari in creatis mysterium Trinitatis, quod absurdum non sequitur, si ponatur distinctio virtualis in ordine ad prædicata, secundò Intentionalia, mysterium enim Trinitatis, est de linea primò Intentionalium. Ex hoc ergò ipso dignoscitur si aliquid increatum non sit, illi non posse competere distinctionem virtuales in ordine ad prædicata primò Intentionalia.

Deinde de ipsis divinis discurrendo Ea quæ æquivalent in divinis iis, quæ aliàs seorsim sunt reperibilia, ita ut quod uni formalitati convenit, ne in sensu quidem reali competat alteri, signum erit haberi illic distinctionem virtuales ad prædicata primò intentionalia: & ita ne in sensu quidem reali & identicè communicatur Paternitas Filio, aliàs Filius esset in sensu reali, & identicè Pater, licet non esset formaliter Pater, sicut est realiter & formaliter Deus, eo quod illi communicetur realiter & formaliter natura divina. Post hæc Scripta reperitur eadem Sententia apud Arriaga de Trinitate disp. 47. num. 20. Et apud recentiorum Suarez tract. 2. Metaphysic. disp. 2. ubi num. 156. expressè docet. Paternitatem identicè Filio non communicari. Si autem quod uni competit formaliter competat alteri in sensu reali, erit tunc distinctio virtualis, non nisi in ordine ad prædicata Logica, & ita in divinis, quia in sensu reali misericordia punit, idè non distinguitur virtualiter, virtualitate in ordine ad prædicata Physica & primò intentionalia.

Item quia animalitas in sensu reali ratiocinatur, licet non ratiocinetur formaliter, idè non distinguitur virtualitate illa prima. Tunc autem quod competit uniformalitati, competit in sensu reali alteri, quæ cum illa identificatur quando nulla est, ejus adstruendæ necessitas, sicut enim non sunt multiplicanda Entia sine necessitate, ita nec virtualitates. Porro ab Autoribus agnoscitur vel maximè necessitas ponendæ distinctionis virtualis in ordine ad prædicata primò intentionalia, quando ipse articulus fidei id exposcit, ut exposcit v. g. in natura comparata ad Paternitatem, non exposcit in iustitia comparata ad Misericordiam.

* *

Punctum Difficultatis 1.

An distinctio virtualis, sit distinctio realis in tertio, & de aliis distinctionem virtuales in divinis concernentibus.

ALiqui videntur nolle penetrare, quid sit distinctionem virtuales tenere in divinis explicando eam, per distinctionem realem in tertio, nam hoc solum ponunt, quod sit duorum identificantium v. g. Filiationis & naturæ alietas in tertio, hoc est in Paternitate, quæ est distincta realiter à Filiatione, quod nos concedimus, dicimusque posse fieri conjugationem naturæ & filiationis comparatæ ad tertium, quod est Paternitas, eritque tunc distinctio realis in tertio. At potest etiam fieri conjugatio duarum personarum, comparatæ ad naturam, & tunc erit duorum distinctorum realiter, identitas in tertio. Sed remanet tota difficultas, an verificatio prædicatorum contradictoriorum v. g. producti, non producti habeatur formalissimè ratione verificativi, quod sit præcisè distinctio realis in tertio, & hoc intendunt recentiores aliqui, ut Perez & Elparza.

Dixi I. Parte D. 2. n. 131. Quod non re ad explicetur distinctio virtualis per distinctionem in tertio. Argumenta aliqua inibi proposita opposuit sibi quidam, dignatusque est illis respondere, subijciam argumenta prout illa sibi idem opposuit.

I. RATIO, quam sibi opposuit est. Natura divina ut est prior ratione nostra, ut distincta à Paternitate est improducta: nec enim idè Deitas produci non potest, quia non potest produci Paternitas, cum improductibilitatem Deitatis demonstret Metaphysica non demonstrans Paternitatem. Ergo Deitas non à Paternitate dicit rationem improductibilis.

RESPONDET idem. Naturam divinam pro illo statu præcisionis à Paternitate, esse improductam radicaliter, quatenus adhuc est id quod exigit identificari cum persona improducta. Hanc porro personam divinam improductam sub hoc conceptu certè demonstrat Metaphysica, quia demonstrat dari naturæ intellectualis individuum substantiam quæ sit à se, licet eam non demonstret sub conceptu expresso Patris generantis Filium.

CONTRA I. Posito quod natura divina de se, adeoque pro illo priori sit improducta non nisi radicaliter, improductio tamen illa non habetur à persona improducta, quæ in re, imò formalissimè est Paternitas, seu verificativum hujus propositionis natura non est producta, non habetur à Persona illa improducta, quæ in re & ratione nostra est ipsa Paternitas. Ergo Deitas non à

† & Pater-

Paternitate, dicit rationem improductibilis radicaliter. Antec. prob. Tum quia si quærat ex omni retro antiquitate Catholica, quare divina natura communis omnibus tribus personis sit improducta, nemo respondebit, quia Paternitas est improducta, & tamen omnis retro Theologica Antiquitas agnovit in DEO radicalem illam ut explicata est improductibilitatem, hoc est, exigentiam ut identificetur natura, improducta personæ. Quod autem retro antiquitas non dederit pro causali, natura divina est improducta, quia Paternitas est improducta, probat Auctoritas S. Anselmi de Incarnatione Cap. 3. *Quæcunque enim illis sunt communia, ut omnipotens, æternus, in hoc solo intelliguntur.* Ergo cum esse improductum quoad essentiam, sit commune omnibus tribus personis, istud esse improductum, intelligitur in aliquo communi, adeoque non in Paternitate. Ergo recurrere ad personalitatem erit novitas circa tantum Mysterium. Tum quia ex hac responsione inferent Ariani. Si competit improductibilitas Deitatis, non nisi ratione Paternitatis seu personæ improductæ, cum reliquis personis, non competat personalitas improducta seu Paternitas, nec competet improductibilitas in natura: cui enim non competit dicere in se verificativum naturæ improductæ, nec competit habere in se naturam improductam: Verificativum enim cum objecto propositionis sunt idem: cum ipsa veritas sit conformitas cum objecto. Tum quia rationem improducti in Mysterio Trinitatis, duplicem est necesse contra Arianos ponere, unam in ratione naturæ, vi cuius competat afeitas & Filio & Spiritui S. & aliam in ratione personæ quæ competit soli Patri; & tamen præfens responsio unam non nisi ponit, cum verificativum afeitatis competentis naturæ Divinæ non sit ipsa Natura Divina sed Paternitas, & si unum est verificativum utriusque improductibilitatis, una erit improductibilitas. Tum quia tenet hic Syllogismus. Ratio improducti in natura est communis omnibus tribus personis, Paternitas non est communis omnibus tribus personis. Ergo Paternitas non est ratio improducti in natura.

Tum quia cum sit de fide improductibilitatem in natura esse communem tribus personis, non esse autem communem tribus personis illam personam improductam, quæ in re est Paternitas, quomodo ratio improductæ naturæ, dic si vis improductæ radicaliter, habebitur ab eo, quod non est commune omnibus tribus personis: sicut prædicata reliqua Innascibilibis, Fontalis Originis in personalitate inclusa in Paternitate, non sunt quid commune omnibus tribus personis. Cumque ratio improductibilis in Paternitate non sit condistincta à ratione fontalis originis processionum Divinarum, sicut reliquis personis hæc fontalis ratio non competit, ita nec cõpetet indistincta virtualiter ratio impro-

ducibilis: si non cõpetet, nec cõpetet natura improducta: Ergo apparet improductibilitatem naturæ non ratione Paternitatis haberi. Tum quia ponatur hæc demonstratio. Cui competit esse improductum, sed cui competit esse naturam Divinam, illi competit esse ens à se. Ergo cui competit esse naturam Divinam, competit esse improductum. Numquidne sub ly Ens à se subintelligitur præcisè Paternitas? Si subintelligitur, non erit hoc argumentum demonstrativum, sed error; habebit enim Minorem contra fidem: erit enim ejus hic sensus. Cui competit esse Deum, competit esse Patrem: Si autem sub ly Ens à se non subintelligitur Paternitas: Ergo afeitatis verificativum non est Paternitas: nam verificativum propositionis subintelligitur in propositione. Qui ipse medius terminus sic proponitur aliter. Doctrina quæ falsificat formam non est admittenda, sed si ponatur, quod verificativum naturæ divinæ improductæ, voca si vis radicaliter, sit Paternitas improducta, falsificaretur forma. Ergo. Minor prob. quia dictus Syllogismus est revera in Barbara, prædicta autem assumptio respondentis ponit illud argumentum non esse in Barbara. Quod ipsum prob. Nam illius Majoris veræ, sensus universalis est. Omne & solum quod est ens à se est improductum; per oppositos autem esset iste sensus. Aliquod & solum quod est Paternitas, est improductum, quæ propositio & particularis est, adeoque destructiva Modi Barbara, & falsa: nam non solum quod est Paternitas, est quid improductum: nam Filio non competit Paternitas, & tamen competit esse improductam naturam. Hinc ulterius si quæritur. Sub termino omne & solum quod est Ens à se est improductum, vel respondet verificativum omne & solum quod est Paternitas, vel non respondet; si non respondet. Ergo Paternitas non est illud verificativum: nam verificativum responderet sub propositione verâ: Si responderet Paternitas, ergo & est illa Paternitas verificativum dicti termini ut supponitur, & non est verificativum, quia facit propositionem falsam: nam non sola Paternitas, quæ non respondet in Filio Dei, sed & ejus natura, est improducta. Quod autem vel falsificat formam, vel verum, hoc ipso non est verum: nam verum non falsificat verum, sed non nisi falsum falsificat, sicut lucem lux non aufert, sed tenebræ. Tum quia mala est hæc interpolatio, quam aliquando disputans mecum fecit Arianus olim, nunc Catholicus per Dei gratiam Magnus ac Generosus D. Elias à Bukovvec Schlitnig, Burgravius in Palatinatu Pofnaniensi, cujus argumenta mihi proposita habes I. Parte disp. ult. à n. 292. ad n. 361. mala inquam est hæc interpolatio, credo in unum Deum Patrem omnipotentem, sed debet esse talis, credo in unum Deum. Patrem omnipotentem, ut scilicet unum Deum, non conjungatur cum solo Patre omnipotente. Ergo & improductibilitas non

tas non debet conjungi cum sola Paternitate, nec sola Paternitas esse ejus verificativum, & si Deus non dicitur unus unitate desumibili à Patre. Ergo nec debet dici improductus improductibilitate desumibili à solo Patre.

Tum quia tentet si placet Respondens ex improducto personali, probare improductum commune omnibus tribus personis: si autem ex improducto personali non potest legitime inferri improductum commune, apparet quod Paternitas, quæ est improductum personale, non sit verificativum hujus termini natura divina est improducta, nec apparet, quid probari posset nisi assumendo hanc Majorem: Identificatum improducto personali, & ipsum est improductum; quæ propositio est falsa; quia si causalis hæc. Ideo natura divina est producta, quia identificatur producta personalitati, est falsa; etiam hæc erit falsa, ideo est improducta natura, quia est identificata improducta Paternitati. Si autem non potest probari, ex improducto personali, improductum commune omnibus tribus personis, apparet quod hujus termini natura divina est improducta, quæ per fidem est communis omnibus tribus personis, non sit verificativum Personalitas improducta. Tum quia vera est causalis. Ideo natura divina est improducta quia est à se, falsa autem hæc causalis, in sensu ut suppono formali. Ideo natura divina est improducta quia est Pater: nam sicut nullum datur prædicatum verificabile de Paternitate verificabilitate orta ex Filiatione: quia de Filiatione, quâ tali non participat Pater, adeoque nec de prædicatis inclusis in filiatione quâ tali, consequenter nec participat de verificativis inclusis in filiatione quâ tali, simili jure nec filiatione participabit de verificativis inclusis in Paternitate, & tamen participat de prædicatis improducti: Ergo verificativum hujus prædicati improductum non habetur à Paternitate; seu non est vera hæc causalis: Ideo natura est improducta, quia Paternitas improducta. Et certe cui nihil sit de participatione paternitatis quâ talis, illi nihil erit participationis, de verificativis inclusis in Paternitate quâ tali: nam hæc duo idem sunt formaliter. Ergo cum Filiationi, nihil sit de participatione Paternitatis quâ talis, nihil erit de participatione verificativi inclusis in Paternitate, adeoque nihil erit de participatione improducti: nam cui non competit verificativum improducti participare, nec competet improductum participare: inter prædicatum enim, & verificativum prædicati quâ tale debet esse identitas: aliàs posset esse aliquid verè album non participando de albedine, quæ albedo cum aliis, est verificativum prædicati album.

Tum quia posito prædicto principio videtur tenere Syllogismus cujus conclusio est falsa, nempe hic. * Aseitas est essentia divina sed sola

Paternitas est aseitas. Ergo sola Paternitas est essentia divina. Major prob. nam definitivè & de primò essentiali conceptu essentia divinx per oppositos est Aseitas. Minor prob. quia sola Paternitas, est improducta: reliquæ enim personæ divinx, sunt productæ: & si non sola Paternitas est improducta, nec sola erit verificativa prædicati improductum competentis divinis: quod si sola Paternitas est improducta sola erit aseitas: nam hæc duo idem sunt realiter & virtualiter; & tamen post hanc concessam Majorem & Minorem sequitur conclusio falsa. Ergo sola Paternitas, est essentia divina. Tum quia datur identificatum, (vel si vis expressius dicere concretum) ex improducto & producto, nempe Filius cujus natura improducta, Filiatio producta. Ergo datur & verificativum improducti, & verificativum producti identificata inter se: ipsum enim esse improductum verificat prædicatū improducti, & ipsū productū verificat prædicatum producti, Ergo si productum & improductum identificantur inter se, etiam verificativum improducti & producti identificabuntur inter se; & tamen Paternitas quæ est verificativum prædicati improductum, non identificatur Filiationi, sed distinguitur realiter ab eodem. Loquendo item de identificato ex naturâ & Paternitate quæro virtualitati illi quæ est natura, vel competit ratio improducti indistincta virtualiter à naturâ, distincta autem virtualiter ab improductione inclusa in Paternitate, vel non; si competit. Ergo non ratione Paternitatis est improducta; si non competit, contra erit, quia æque natura non terminat productionem ac Paternitas. Ergo etiam illa virtualitas, erit improducta. Et si soli Paternitati competit ratio improducti, sola Paternitas erit Deitas, quæ est à se & improductum quid, jam enim aliis personis non competet improductio, cum eis non competat Paternitas, adeoque nec competet eis Deitas. *Hic allatis*

Reassumitur prædicta Ratio. Natura divina ut est prior ratione nostra & distincta à Paternitate, est improducta radicaliter ut ratio demonstrat, & hæc improductibilitas radicalis & antecedens non verificatur ratione improductæ Paternitatis ut probatur. Ergo Deitas non à Paternitate dicit rationem improductæ.

Dices. Non ratione Paternitatis sub expresso conceptu Patris generantis filium verificari prædicatum improducti, sed à persona improducta, quam sub hoc conceptu demonstrat Metaphysica.

RESPONDETUR. An sub hoc conceptu demonstrerid Metaphysica, de hoc infra. Quantum ad præsens dici potest, quod sicut nemine cogitare est verū dicere natura divina est improducta, ita & verificativū illius propositionis debet esse nemine cogitare; hoc autem non est aliqua personalitas abstracta, sed non nisi ipsa Paternitas.

nitas: Ergo si Paternitas ut probatum est non verificat hoc prædicatum, nec verificabit dicta Personalitas. Et certè illam propositionem Naturæ est improducta, verificat personalitas non producta, sed hæc non est alia nisi Paternitas. Ergo id verificat Paternitas; sed non verificat Paternitas ut probatum est. Ergo nec verificabit illa personalitas.

CONTRA II. Tum quia illud quod assumit in sua responsione, non est certum, nempe demonstrari à Metaphysicâ naturam divinam sub formalitate personæ improductæ: Quæro enim, vel demonstrat naturam divinam sub formalitate personæ improductæ, distinctæ à naturâ vel indistinctæ: si distinctæ, ubinam habetur hæc demonstratio quæ demonstrat ipsam personam distinctam à naturâ sive divina sive creata? si demonstrat sub formalitate indistinctæ, aut abstrahendo an illa sit distincta vel indistincta, quæ jam prædicatum hoc natura divina est improducta, verificabitur non ratione naturæ quod intendit Respondens? Tum quia si quæretur ex illo Metaphysico demonstrante improductibilitatem naturæ divinæ, tantumne agnoscit Personam in Deitate improductam, an etiam naturam? Responderet tanquam scientificus, naturam: nam non demonstratur Personalitas: si autem Metaphysicus scientificè, agnoscit naturam improductam divinam, cur recurritur ad Personam improductam? Tum quia hæc quæ dicitur demonstrari persona improducta, non est subsistentia absoluta, quia non datur; nec illa subsistentia est persona apud illos, qui illam concedunt: non Persona Patris sub expresso conceptu Patris ut conceditur, quid ergo est? & quidem de quo habeatur scientia, seu notitia certa & evidens. Tum quia videtur hæc Responsio recedere à propria sententia: ante enim argumentum propositum dicebatur, quod verificativum hujus propositionis natura est improducta, sit Paternitas improducta; modo autem jam non respondetur per Paternitatem, sed per nescio quam personam improductam. Tum quia etiam posito quod demonstrat Metaphysicâ Personam Divinam improductam, licet non sub conceptu expresso Paternitatis, redit Argumentum: an natura divina, prout prior ratione, præ illa persona improducta, ab illa habeat rationem improductæ formaliter. Quod argumentum vide loco citato in i. Parte num. 138.

CONTRA III. Tum quia Nego naturam divinam pro illo priori tantum esse radicaliter improductam, nam pro illo priori natura divina est formaliter natura divina: est enim formaliter quod est & supponitur: Ergo & formaliter est à se, adeoque formaliter improducta. Tum quia natura divina rationem naturæ divinæ formaliter, non accipit à Paternitate, vel si vis à formalitate personæ improductæ, sed hæc ra-

tio Naturæ divinæ, ante illam personalitatem præsupponitur. Ergo nec accipit rationem formaliter improductam. Ergo antecedenter est jam formaliter improducta, & non tantum radicaliter. Tum quia in quoniam sit hæc radicalis improductibilitas explicari non potest: non enim potest dici ideo esse radicaliter improductam, quia exigit identificari cum persona improducta: Dicam enim etiam esse radicaliter productam; quia exigit identificari cū persona producta Verbi & Spiritus S. Tum quia nihil deest illi improductibilitati radicali, quominus sit improductibilitas formalis: certè enim antecedenter ad Paternitatem non intelligitur terminasse ullam productionem sui. Tum quia redit tota difficultas. Competit naturæ improductibilitas radicalis, Personalitati Verbi non competit: Ergo non recurrendo ad distinctum quid realiter, potest illa improductibilitas verificari de natura ipsa, consequenter etiam addito hoc termino, manet in integro argumentum. Proinde iteratò sic proponitur in terminis respondentis. Natura divina ut est prior ratione nostrâ, & distincta à Paternitate est improducta radicaliter: Ergo Deitas non à Paternitate dicit rationem improductibilitatis radicaliter.

Addo, Respondentem attendisse quidem ad hoc, an divina natura sit improductibilis antecedenter ad Paternitatem, sed non attendisse, quomodo possit à Paternitate sumere rationem improductibilis; quod tamen tanquam primarium illa ratio involvebat. Quod si Respondens nomine improductibilitatis formalis intelligat improductibilitatem personalem, hæc autem soli Paternitati competit; sed non deberet sola appellari improductibilitas formalis: cum tam persona Patris, quam natura nullam formaliter terminet productionem sui.

CONFIRM. Hæc omnia. Improductio radicalis competit naturæ divinæ, non competit filiationi realiter identificatæ; ostende quid tertium distinctum realiter, ratione cujus competat improductio radicalis. Nam à Paternitate habetur sola improductio formalis.

Punctum Difficultatis 2.

Restituuntur duæ Rationes pro eadem Conclusionē.

II. **R**ATIO est. Si Natura divina ratione identitatis cum Patre est improductibilis. Ergo pariter ratione identitatis cum Filio erit producibilis.

RESPONDET Idem. Disparitatem esse, quia cum denominatio Producti necessariò dicat oppositionem relativam, ideoque distinctionem realem immediatâ producti à producente, à quâ oppositione præscindit denominatio improducti, ut patet; hinc est, quod natura divina, cum sit

fit quid idem immediatè cum producente & producto, capax est, ut à Paternitate denominetur improducta, non autem à Filiatione denominetur producta; sicut nec denominatur produciens: ut enim denominetur aliquid tale vel tale, requiritur capacitas subiecti.

CONTRA est. Tum quia respondetur per hoc quod ipsum sequitur vi doctrinæ respondentis: Redit enim Argumentum: idè natura divina est improducta quia identificatur realiter cum improducto. Ergo etiam idè est relata, quia identificatur cum relato. Tum quia si aliunde non ostenditur impediri, natura, ne denominetur producta, ex eo non ostenditur, quia non est relata; nam facile assumi potest etiam esse relatam cum sit producta; est autem producta, quia identificatur producto distincto realiter in tertio, sicut est improducta, quia identificatur realiter improducto, distincto realiter in tertio. Et sicut si quis probaret finium esse rationalem; Respondens per hoc solum, quia non est risibilis, non commodè responderet: facile enim esset urgere hoc ipso quia est rationalis est risibilis, nec tu respondes cur non sit rationalis: ita & in præsentia, cum probetur sequi etiam naturam divinam esse producibilem cum identificetur producto, idque idè quia ex eo est improducta quod identificetur improducto, recursum ad hoc quod non sit relata natura divina non tenebit. Hinc si non solves aliunde cur non sit ex paritate rationis producta, per hoc non solves, quia est non relata: nam relatum sequitur necessariò ad productum. Tum quia quamvis improductum secundum rationes communes spectatum, non dicat relationem, improductum tamen quod est Paternitas, est quid relatum, utpote identificatum virtualiter Paternitati, quæ est quid relatum: si autem illud improductum est relatum & ratione illius verificatur natura divina est improducta, non autem ratione alicujus communis rationis improducti, immeritò recurritur ad illam rationem improducti, de se non relatum: imò sequitur ex hoc principio etiam naturam divinam esse improductam relatè, quod est absurdum. Nego ergo patere, quod ratio improducti à quâ denominatur per respondentem natura, non sit relativa. Tum quia non videtur esse recta hæc causalis, quam ponit Respondens. Cum natura inquit divina, sit idem immediatè cum producente & producto, capax est, ut à Paternitate denominetur improducta: quid enim ad hoc facit identitas immediata cum producente & producto ut denominetur improducta? cum potius ad id faciat identitas immediata cum improducto. Tum quia concedo ut aliquid denominetur tale requiri capacitatem subiecti, sed dico vi principiorum respondentis sequi, quod natura divina sit capax relationis: nam identificari capaci relationis est esse capax relationis, & si per respondentem rectè colligi-

tur capacem esse naturam divinam, ut sit improducta, quia est idem realiter cum improducta Paternitate, dicam etiam naturam divinam ex vi principiorum respondentis esse capacem ad referri cum identificetur relato, esse capacem ad produci cum identificetur producto.

RESPONDET hæc ratio id principium, quod scilicet causales tales sint adferendæ, quæ non inducant in errorem, inducunt autem in errorem, quando mutata materia, & retenta causalit, falsum sequitur. Sic si quis interrogatus, quare calor dissolvat? Responderet, quia est qualitas unita: causalis illius in errorem induceret, quia mutata materiâ hoc est si procedat non de calore, sed de frigore, sequitur quod frigus dissolvat; idque idè, quia etiam frigus positum in subiecto, est qualitas unita. Applicata ad præsens, quero quare natura divina est improducta, causalis est ab identificatione, quia identificatur improducto. Muto materiam improducti, in materiam producti, assumoque eandem causalem: Ergo etiam natura divina est producta: quia identificatur producto. En falsum, ex quo falso colligo priorem etiam causalem legitimam non esse.

III. RATIO est. Si distinctio virtualis reperitur inter ea, quæ in tertio realiter distinguuntur, cur non etiam inter ea, quæ realiter distincta inter se identificantur realiter in tertio, ut identificantur realiter Paternitas & Filiatio in natura.

RESPONDET Idem. Hoc idè esse, quia distinctio virtualis intrinseca, est unius indivisibilis entitatis æquivalentia pluribus distinctis realiter: quæ autem in tertio distinguuntur sunt adhuc indivisibilis entitas: Paternitas autem & Filiatio quæ identificantur realiter in tertio, sunt plures relativæ entitates.

CONTRA. Tum quia illo loco solum hoc intendimus. Sicut reperitur distinctio illa inter distincta realiter in tertio, ita reperiri etiam inter identificata in tertio. Et sicut dicunt oppositi fide sancitum esse dari ibi duas formalitates v.g. Paternitatem & essentiam realiter inter se identificatas, & dari tertiam formalitatem v.g. Filiationem identificatam realiter cum essentia, distinctam realiter à Paternitate, quæ est tertia formalitas; ita fide sancitum est dari ibi duas formalitates distinctas realiter Paternitatem & Filiationem, identificatas cum tertio, quod est essentia Divina: nec hoc negari potest, illudque solum inibi intenditur. Videturque sive assumatur quod tuetur Respondens, sive assumatur quod importat ratio ad lata, solum ostendi subiectum, cui competit dicere distinctionem virtualem; non autem ostenditur universaliter, quare illa prædicata sine contradictione verificari possint. Tum quia redit argumentum etiam posita identificatione in tertio, salvabitur, quod distinctio virtualis intrinseca, si unius indivisibilis entitatis æquivalentia pluribus distinctis

† K 3 reali-

realiter: nam unumquodque eorum tertio identificatum, est indivisibilis entitatis, & tamen pluribus æquivalens. Tum quia virtualis distinctio, non tam est alicuius quàm æquivalentia ad alicuius: Ergo ad exclusionem illius actualis alicuius, potest illa in Divinis peti ex identificatione in tertio.

IV. RATIO. Si per impossibile animal hominis ne quidem in sensu reali ratiocinaretur, sed tantum rationale, tunc daretur inter istas formalitates distinctio virtualis in ordine ad prædicata physica, sine ulla distinctione reali in tertio.

RESPONDET Idem. In tali casu ficto, non futuram distinctionem virtuales inter animal hominis & rationale, perinde ac non datur distinctio eadem inter Hirco & Cercum in Hirco Cervo, alioquin casus qui ab arguente supponitur esse chimæricus, siquidem non esset chimæra de eodem verificari contradictoria physica.

CONTRA. Tum quia si quis ponat, si Leo per impossibile esset homo, ratiocinaretur, non recte quis ei responderet, non ratiocinaretur, quia aliàs casus hic non esset chimæricus, ratiocinari enim non est chimæra: Ergo nec præsens responsio recte procedit. Tum quia casu objectionis posito, non daretur tunc quidem actu & absolute distinctio virtualis, daretur tamen in suppositione illa impossibili, & conditionatè, nec dandam eo sensu, probatur ulla ratione. Tum quia etiam in Hirco & Cervo, si per impossibile daretur, & si per impossibile, ne in sensu quidem reali operatio hirci penderet ab esse Cervi, nego quòd tunc in suppositione hac, non sequeretur dandam conditionatè in illo hircò cervo distinctionem virtuales; licet si tantum supponatur hircocervus, nihil tunc sequatur de conditionatè ponenda in illo distinctione virtuali, quia suppositio impossibilis de hoc non formatur?

V. RATIO. Procedit querendo ratione cuius tertii natura divina distinguatur virtualiter intrinsecè, à tribus personis simul sumptis, & ratione cuius tertii natura sit communis & non Paternitas.

RESPONDET Idem. Naturam à tribus personis simul sumptis distinguere realiter in tertio prædicato, nempe tum in una Persona seorsim sumpta, tum in duabus. Addit tertium ratione cuius natura est communis non debet esse commune: Nam profecto etiam in Creatis Natura humana est communis ratione Petreïtatis, Pauleïtatis, quæ non sunt quid commune.

CONTRA. Tum quia Argumentum procedit de natura comparata non ad unam personam, à qua distinguantur realiter duæ, nec procedit de natura comparata ad duas personas, à quibus distinguatur realiter una persona; sed procedit de natura, comparata ad omnes simul tres personas: non ergo fit satis intento argu-

menti: Redit enim sic. Datur contradictoria quæ verificantur in divinis, & nõ ratione alicuius tertii distincti realiter, quod ipsum prob. Nã natura est comune seu participabile quid per identitatem, persona simul sumptæ, non sunt quid commune seu participabile per identitatem: Rogo ratione cuius tertii distincti realiter, verificatur illud prædicatum Natura est communis. Tum quia. Quod dicitur: Ideo esse naturam communem, quia identificatur non soli Patri sed etiam & Filio & Spiritui S. redit argumentum ratione cuius distincti realiter, verificatur hoc prædicatum: Natura potest identificari non tantum sibi sed & Patri & Filio & Spiritui S. personalitates non possunt identificari, nisi unaquæque sibi: Addo si non est necesse hoc prædicatum producti quod est Filius, comparatum ad naturam improductam verificari ratione alicuius tertii, sed verificatur ratione identificati realiter, cur non & prædicatum improducti, verificari poterit ratione naturæ, non recurriendo ad quidquam distinctum? Tum quia immerito dicitur naturam humanam esse communem ratione Petreïtatis, Pauleïtatis, quæ nõ sunt quid commune: Nam sicut si quis dicat album non esse album imperceptibile dicit: ita si quod est commune, esse dicatur non commune imperceptibile est. Deinde nego naturam humanam esse communem ratione Petreïtatis, Pauleïtatis: est enim id cui est comune, id autem cui aliquid est commune non debet esse comune, sed id quod est commune, cum sit id quod est, debet esse commune: Hinc natura humana ratione sui est communis per multiplicationem. Imò concedamus, quod tertium ratione cuius natura est communis non debeat esse commune, ostendatur tamen distinctum realiter in tribus personis, quod verificet hoc contradictorium Natura est communis, ut teneat doctrina assumpta de contradictoriis non verificabilibus nisi ratione distinctionis realis saltem in tertio.

Redit ergo argumentum natura est communis, Personalitates simul etiam sumptæ non sunt communes. Natura est non relata, personalitates omnes sunt relata. Essentia divina non distinguitur virtualiter à natura, essentia divina distinguitur virtualiter à personis. Ostendatur ratione cuius distincti realiter in tertio, essentia habet, ne distinguatur virtualiter à natura.

Rursus natura divina est improducta radicaliter, Personalitas Verbi non est improducta radicaliter, ostendatur quid sit distinctum realiter, ratione cuius competat illud prædicatum naturæ. Nec est hic recurrere ad Paternitatem, quia loquimur de improductione radicali, quam non accipit à Paternitate. sed quæ præsupponitur Paternitati. Concedo quidem quòd commune per identitatem non debeat haberi ratione distincti realiter sed in Tuis principiis debet haberi, quia in Tuis principiis commune &

non

non commune non possunt verificari nisi ratione distincti realiter, vel jam non erit Universalis, contradictoria non verificari nisi de distinctis realiter saltem in tertio.

CONFIRMATUR. Querendo ratione cujus tertii Natura identificetur cum Filio & Spiritu S. non autem Paternitas.

RESPONDET idem. Hæc contradictoria esse formalissime ipsam in tertio distinctionem realem Naturæ à Paternitate, ac proinde frustra requiri tertium ratione cujus hæc contradictoria verificentur de Natura & Paternitate, nequit enim distinctio realis in tertio dari sine tertio.

CONTRA. T. q. Accipio hoc ipsum. Nequit dari distinctio realis in tertio sine tertio; ostende ergo istud tertium distinctum realiter, quod dicitur identificari, etsi identificatur, hoc ipso non est distinctum realiter. Unde nego hæc contradictoria esse formalissime ipsam in tertio distinctionem realem, cum non ostendas istud tertium realiter distinctum. Tum quia magis adhuc urgebit Argumentum, querendo ratione cujus tertii distincti realiter Natura identificetur, tres personæ, (tres pono non solum Paternitatem) non identificentur. Tum quia salvo, salvo meliori, non debet unquam, & ullo modo dici, quod detur distinctio realis Naturæ à Paternitate; vel enim sequeretur multiplicitas Deitatis, quod est Politheismus, vel negatio Deitatis de Paternitate: Distincta enim realiter negantur de se. Et certe illa Deitas distincta realiter à Paternitate in tertio vel est eadem cum illa quæ identificatur cum Paternitate, vel non eadem: si eadem, qui identificatur realiter, idem alicubi distinguitur realiter: si non eadem, Ergo dantur plures Deitates, una non identificata, altera identificata, altera identificata Paternitati.

VI. RATIO. In opposita sententia sequitur, quod nullum prædicatum conveniat Naturæ Divinæ ratione sui, sed tantum ratione Personarum.

RESPONDET idem. Esse omnipotentem, Sapientem &c. similia prædicata, quæ tam de Natura Divina dicuntur, quàm de omnibus Personis conveniunt Naturæ formaliter ratione sui, solumque illa desumuntur ab aliqua Persona, vel Personis, quæ contradictorie dicuntur de Natura, & de Persona vel de Personis, ut esse improductum, esse commune &c.

CONTRA. Tum quia. Si prædicata quæ tam de Natura quàm de omnibus Personis dicuntur conveniunt Naturæ ratione sui, Ergo & verificatio prædicatorum in illa materia contradictoriarum, conveniet Naturæ ratione sui, adeoque non ratione distincti realiter in tertio: cujus oppositum intendit respondens, adeoque si dicatur omnipotentia non est identificata virtualiter Personis (absoluta enim à relativis in Deo distinguuntur virtualiter) hæc contradictoria

verificabitur ratione sui, seu Naturæ à qua est indistincta virtualiter Omnipotentia, adeoque non ratione alicujus distincti realiter. Et si esse omnipotentem non desumitur à Persona, etiam esse improductum in Natura non desumetur à Persona. Tum quia, illa solum prædicata desumuntur ab aliqua Persona, vel Personis, quæ contradictorie dicuntur de Natura & de Persona vel Personis. Ergo improductibilitas in Natura, cum tam competat Naturæ, quàm Personis ratione Naturæ, non desumetur ab improducta personalitate Patris. Tum quia, Redit sic Argumentum factum. Et imprimis suppono, etiam de absolutis prædicatis posse formari contradictorias propositiones, respectivè ad formalitates relativas, idque ex eo, quia ipsi ly *Est* potest contradictorie opponi *Non*: Ergo & quibuscunque particularibus *Est* inclusis sub *Est* universalis, potest opponi *Non*. Rursus quia de facto duæ propositiones tales formari possunt, v.g. omnipotentia sequitur virtualitatem Naturæ, Omnipotentia non sequitur Virtualitatem Personæ, seu quod idem est indistinguitur Virtualiter Omnipotentia à Natura, distinguitur à Personalitatibus. Suppono deinde contradictoria non posse verificari in Divinis, nisi ratione distinctionis reales in tertio. Suppono 3. Hoc tertium distinctum esse Personalitates. His suppositis: Reassumitur Argumentum, nullum contradictorium prædicatum convenit Naturæ Divinæ salvabile ratione sui, cum illa non sit quid distinctum realiter in Divinis. Ergo salvabitur contradictio ratione personarum, quæ in Divinis sunt & quidem solæ, distincte realiter. Rursus ipsa ratio Naturæ Divinæ quæ est aseitatis seu improductibilitas non salvatur ratione sui sed ratione Personæ Patris improductæ: Ergo & inclusa in Natura cum identificatione Virtuali non salvabuntur ratione sui, sed ratione personæ vel personarum.

Antequam hæc & alia argumenta proposuissem in prima parte consului viros doctos, erat enim hæc sententia primum à me impugnanda, inter quos, Patrem Danielem Pavlovski, Collegam meum olim, & nunc Theologiæ Cracoviæ Professore, Virum in humanioribus ingeniosissimum, & in speculativis acutissimum, & quia censuit ille; cum aliis, argumenta à me proposita, benè urgere, hinc etiam in præfati fidenter ea restauravi.

Punctum Difficultatis 3.

Adduntur aliqua & notantur.

Addenda hic sunt aliqua pensando mentem Cujusdam.

PONIT I. Quod distinctio Virtualis intrinseca consistat in eo, ut Ens aliquod in se unum

† K 4 realiter

realiter sit nihilominus potens verificare prædicata contradictoria. *Hoc positum*

NON SATISFACIT. Quia supponit ille dari in Divinis distinctionem istam Virtualementem intrinsecam, & tamen & illic non datur verificatio, formaliter contradictorium, quæ appellatur in I. Parte proportionata affirmatio & negatio: Hinc etiam in Divinis non potest verificari hæc formalis contradictoria, Natura communicatur, natura non communicatur, Paternitas non communicatur Paternitas communicatur. Et Ratio est, quia si vel semel verificaretur contradictoria formalis, falsificaretur principium lumine naturæ notum: Quodlibet est aut non est: Imò ulterius si verificarentur duo contradictoria formaliter non quodlibet esset aut non esset, sed esset & non esset, esset quia affirmaretur, non esset quia negaretur. Unde quando dicitur, Natura communicatur, Paternitas non communicatur, ly quidem communicatur & non communicatur sunt contradictoria formaliter, sed Natura communicatur, Paternitas non communicatur, non sunt contradictoria formaliter, quia non procedunt ratione ejusdem, idque supposita aliunde distinctione virtuali. Si tamen hæc duo natura communicatur, Paternitas non communicatur dicerentur de objecto creato, essent formaliter contradictoria: quia supposito quod illic non sit distinctio virtualis in ordine ad prædicata physica, & primò intentionalia, ratione ejusdem diceretur communicatur, & non communicatur, adeoque jam foret formalis contradictio. Quod si etiam in Divinis non datur verificatio contradictorium formaliter, immeritò sine ullo addito explicatur distinctio virtualis per istam convenientiam prædicatorum contradictorium.

PONIT II. Quod asseratur hæc distinctio virtualis intrinseca in Divinis à plerisque: idque eo, quia Personalitas Patris æterni identificatur realiter cum Naturâ Divinâ, nihilominus de hac Naturâ affirmabilis est à parte rei Personalitas Verbi, quæ eadem personalitas Verbi, negatur de Personalitate Patris. *Hoc positum*

NON SATISFACIT. Quia quamvis in hoc Mysterio difficultates sint connexæ, ut dum considerando Patrem enuncio Natura communicatur, Paternitas identificata naturæ non communicatur. Item Personalitas Filii est idem cum Natura Patris, Personalitas Filii non est eadem cum Personalitate Patris, id tamen ad quod inventa est distinctio virtualis (voca illam nunc intrinsecam) non est, ad salvandum, cur negari de se possint ipsæ Personæ: hoc enim oritur ex distinctione non virtuali, sed reali earundem inter se: sed quod distinctione virtuali salvari debet, est circa formalitates inter se non distinctas realiter, qualis est Natura & Personalitates. Unde si quæretur cur Paternitas & Filiatio distinguantur in Natura; non est necesse recur-

rere ad distinctionem virtualementem: sed satisfit dicendo quia Paternitas & Filiatio distinguantur inter se realiter, non distinguuntur autem realiter à natura. Si autem quæretur, quare Natura est communis Paternitas non est communis, fiatque quæstio inter terminos non distinctos realiter, tum primum recurri debet ad distinctionem virtualementem. Fundaturque ulterius in hoc istud assumptum: Quia de distinctione virtuali discurrendum est inter terminos, secundum quod identificados realiter: Jam autem Natura quidem & Personalitas sunt termini identifiati realiter, in illisque recurritur ad distinctionem virtualementem; non autem inter terminos non identificados realiter qualis est Paternitas & Filiatio. Si tamen de personis distinctis realiter instituat quæstio reducta ad terminos identificationis, tum primum recurritur ad distinctionem virtualementem: quia illa procedit, semper inter terminos identificados realiter. Unde si quæretur, quare Paternitas identificatur cum Natura, non identificatur autem cum Filiatione? Responderi potest: quia sunt unum in natura, ideoque identificantur in Natura, personis autem distinguuntur realiter, adeoque in illis non identificantur realiter. Ubi ut vides, quia quæstio instituta de terminis non identificados inter se, ideo nec responsio datur per recursum ad distinctionem virtualementem: Si autem redigas quæstionem ad terminos identificados realem importantes v.g. cur potest natura esse communis, & non Paternitas, cum sint inter se idem, redigitur jam quæstio ad terminos identificados importantes, ideo & responsio fiet per distinctionem virtualementem; quia scilicet inter se distinguuntur virtualiter Natura & Paternitas. Jam autem præsens Positum, non videtur clarè hæc duo distinguere.

PONIT III. Ex mente Ovidii, quod sint severè reprehendendi, qui hanc distinctionem divina humanis confundentes transulere ad creatura, tandemque addit. Distinctionem virtualementem extrinsecam dari in Creatis. *Hoc Positum*

NON SATISFACIT. Quia non recitantur Auctores, qui similem distinctionem in Creatis posuerint, ut datur inter Naturam & Personalitatem divinam, adeoque qui agnovērunt Mysterium Trinitatis in Creatis. Quod autem admittit indiscriminatim distinctionem virtualementem in ordine ad prædicata extrinseca, indiget limitatione. Certè enim dextrum & sinistrum sunt prædicata extrinseca, numquidne idem ratione ejusdem potest esse dextrum & non dextrum. Relatio Paternitatis creatæ v. g. agnoscitur à Scotistis extrinsecus adveniēns, numquidne idem potest esse Pater & non Pater?

Notantur Quedam.

NOTO I. Circa responsionem ad secundum: (eo enim loco positum est hoc argumentum

tum à respondente) Agnosci à respondente præter improductum personale, improductum commune omnibus tribus; quæ tamen divisio, cum pernecessaria fuerit, nullibi attacta est. Cum autem nunc agnoscat, & agnosci debeat tanquam articulus fidei, quærere restat, id quod erat huius argumenti intentum: Ratione cuius distincti realiter in tertio, verificetur hoc de natura? sic enim formo propositionem: Improductio Naturæ est improductum commune omnibus tribus personis. Improductio Paternitatis, non est improductum commune omnibus tribus personis. Quærere quæ restat, hoc, quod tot argumentis quæsitum: Ratione cuius distincti realiter in tertio, verificetur hoc prædictum, Natura Divina est improductum commune omnibus tribus personis?

Rursus. Si datur improductum commune omnibus tribus personis, quod appellat respondens Improductum Radicale, qualis erit illa causalis (nam abstineo à censura) ideo naturam esse improductam, quia persona Patris est improducta. Nam si illa vera esset, solus Pater esset Deus, quia ille solus verificaret rationem improducti, rationem Entis à se, adeoque rationem Naturæ Divinæ.

Adde. Licet antecessio illa, quæ Natura, ratione quædam cogitatur antecedere Paternitatem, sit quid secundo-intentionale; cæterum quod Natura sit improductum commune omnibus tribus personis, & quod sit improductum Radicale, non est prædicatum secundo-intentionale, sed primo-intentionale, & independenter à nostris conceptibus verum: & de hoc iterato quæritur: Ratione cuius tertii distincti realiter verificetur? Quanquam dum nostrum argumentum evincebat: Dari antecessionem Naturæ ante Paternitatem, hoc solum intendebat: Si antecedit Natura per rationem Paternitatem, proque illo priori convenit illi formalitas improductæ, ergo non à Paternitate habet rationem improductæ. Falsa ergo est illa causalis: ideo natura Divina est improducta, quia Paternitas est improducta. Deinde non satis intelligitur, nec Catholicè intelligi potest illa propositio: Oppositum contradictoriè prædicatum dicit de Filio, nempe non esse improductum radicaliter; si enim de Filio dicitur, quod sit Natura Divina, dici debet, quod sit improductum radicaliter. Explicari ergo debet hæc propositio. Quod si intelligat respondens sub dicta phrasi Virtualitatem improducti radicalis, non esse virtualiter Virtualitatem productæ Filiationis, vera erit doctrina; sed restat ostendendum: Ratione cuius distincti realiter, verificetur de natura ly improductum radicaliter; cum hoc ipsum non verificetur, de Filiationis virtualitate. Denique quod dicit respondens improductum quod datur in Filio per identitatem esse commune, de quo improducto

non agitur, quod inquam dicit, hoc ipsum plane est in quæstione, de hocq; ipso agitur; nempe ratione cuius distincti realiter in tertio conveniat hoc prædicatum Naturæ, esse improductum commune omnibus tribus.

Sed quid de illa phrasi sentiendum, Natura ut existens in Filio, habet existentiam in Patre; ideo adhuc in Filio constituitur in ratione improducti, quasi ex obliquo per Paternitatem, quamvis hæc non sit per identitatem in Filio: certè cum jam agnoverit respondens improductum commune omnibus tribus, condistinctum ab improducto personali; poterat, & debebat, in hac ratione improducti communis salvando, recurrere, non ad obliquum Paternitatis, quæ est improductum personale, sed ad improductum commune, quod improductum commune, est per identitatem in Filio. Videtur ergo quoad vocem concedi improductum commune, non quoad rem, cum in illo salvando, recurratur iteratò ad Paternitatem.

Manet ergo insolutum argumentum: nempe dari improductum commune omnibus tribus personis, cuius verificativum non potest esse aliquid distinctum realiter in tertio, quod sit commune omnibus tribus personis; adeoque falsam esse celebrem illam causalem: Ideo natura Divina est improducta, & quidem nemine cogitante, quia Paternitas est improducta. Consequenter poterat respondens non dicere, quod argumenta non premant.

NOTO II. Circa responsionem ad tertium argumentum, Concedo, quod productum ex suo conceptu sit relativum; sed quærere restat: Cur conceptus hic relativus, non competet Naturæ Divinæ ratione Filiationis productæ? Concedo, quod esse improductum non sit relativum, sed quære restat: Cur sicut ex identificatione Naturæ cum Paternitate, habeatur in Natura ratio improducti, quæ non est Relativa, cur inquam, non habeatur etiam ratio producti in Filio, quæ est producta. Quærere item restat est ideo capax Deitas, per te, improductionis, quia identificatur cum Paternitate, etsi aliunde, habet hanc capacitatem improductionis. Falsa erit prædicta Causalis. Ergo, quod non concedes, debet etiam esse capax distinctionis realis à producente, ratione productæ Filiationis: ideo enim, per te, est capax Natura Divina improductionis formalis, quia identificatur Paternitati. Ergo etiam erit capax productionis formalis, quia est identificata productæ Filiationi.

Quod autem dicitur hoc totum negari; Omnes Catholici debemus fateri, Deitatem identificari alicui prædicato, v. g. Generat, non tamen esse capacem, ut ab illo prædicato formaliter denominetur Generans. Concedo enim, quod omnes Catholici negemus Naturam denominari Generantem, quia identificatur Generanti, eo quod supponamus hanc majorem:

Prædicata

Prædicata competentia personalitatibus, non competere Naturæ, salva identitate reali. Sed hanc maiorem destruxit respondens, dum docuit, Prædicatum improducti competere Naturæ, ratione nempe Paternitatis. Concedo, quod postulet Condicio Deitatis, ut identificetur tribus omnibus personis. Sed ex responsione sequitur: posse illam, idque in istis principiis, denominari productam: redit enim paritas: potest denominari improducta, esseque improductionis capax, quia identificatur Paternitati. Ergo etiam erit capax, ut denominetur producta, jam enim respondens destruxit illam maiorem: Prædicata à Relativis oriunda, non competunt Naturæ, ceteroqui identificata.

Rursus. Concedo, quod v. g. Gratia habitualis denominet Christum Sanctum, non denominet Filium Dei Adoptivum, cum utroque hoc modo denominet hominem: quia nulla assumpta est maior, vi cuius sequatur, hanc denominationem debere competere etiam Christo, etsi assumeretur, etiam de Christo verum foret, quod esset etiam filius adoptivus: hinc si aliquis hanc causalem poneret: ideo aliquis est filius adoptivus, quia habet gratiam creatam, sequeretur, sed falso, quod sit etiam Christus Filius Adoptivus. Ergo cum assumpserit respondens hanc causalem: ideo Naturam Divinam esse improductam, quia identificatur Paternitati improductæ, sequetur Naturam Divinam esse productam, cum identificetur Filiationi productæ; causales enim mutato subiecto semper tenent. Deinde concedo, quod improductum ex principiis fidei, possit identificari immediate tam producenti quam producto; sed querere restat: cur sicut habetur improductum, identificatum cum producente ratione identificationis cum improducto, ita non habetur ratio producti, ob identificationem cum producto? Denique quod dicit respondens, immerito sibi objici, quod data sit ab illo causalis quæ inducat in errorem: non enim inquit, ideo præcisè diximus Deitatem esse improductam, quia identificatur Patri improducto, sed quia etiam est capax huius denominationis: ex hac autem causali non sequitur hic error. Sed certe revolvantur scripta auctoris primitus edita, at non hæc sola causalis sit ab illo data: ideo Naturam Divinam esse improductam, quia Paternitas est improducta, ex qua causali sine illo addito, cum sequatur error, merito dictum est, quod illa causalis inducat in errorem: de illa etiam subiecti capacitate, dicetur infra.

Manet ergo insolutum argumentum, quod scilicet ex prædicta causali sequatur: etiam Naturam Divinam esse improductam.

Continuantur Notata.

Noto III. Circa responsionem ad quartum quærit scilicet, argumentum nostrum: Ratione

cuius tertii Natura in sensu reali (supponit indubie respondens, etiam in sensu formalissimo) sit communis? quod enim dicit ratione cuiuslibet personæ seorsim esse communem, certe id maxima moderatione indiget; nam est de fide, quamlibet personam seorsim nec una duas, nec una tres, esse quid commune; quomodo ergo ratio communis, habebitur ab illis? Deinde quod dicit respondens, tertium illud, non esse quid commune; quia potest sumi denominatio ab aliquo non participante similem denominationem; sic enim homo dicitur mortalis ab unione, quæ ipsa non est mortalis, & filius Dei à gratia, quæ ipsa non est filia Dei; id etiam non convincit. Quia quæcunque regula detur, quod interdum possit sumi denominatio ab aliquo non participante similem denominationem, interdum etiam debeat sumi à participante, ut v. g. non potest aliquid denominari album, nisi ab albedine, & non à nigredine, nec rationale, nisi à rationali; eadem probabit rationem communis in Natura, debere desumi ab aliquo, quod ipsum sit commune. Est autem de fide, non dari commune ullum in Trinitate, quod sit realiter distinctum. Deinde quæro directè: Daturne in Divinis aliquid commune de se vel non datur? si non datur; ut quid tota retro antiquitas docuit sine addito! Naturam Divinam esse communem? si datur, ut quid recurritur in salvando hoc prædicato, ad id quod non est in se commune, videtur ergo quoad vocem concedi istam communitatem, in re negari, cum in illa salvanda, recurratur ad aliquid non commune. Et si non datur aliquid commune, ratione cuius salvetur hæc contradictoria: Natura est communis, Persona non est communis, Ergo falsa positio respondentis est; Contradictoria primo intentionalia, salvari in divinis, ratione alicujus distincti realiter in tertio. Illud autem additum: denominatio communis in creatis physicè loquendo sumitur non ab aliquo communi, sed à singularibus, nullo pacto hic salva fide applicari potest. Quia communitas physica, est per plurificationem realem, communitas autem Naturæ Divinæ, est communitas per identitatem. Quætere ergo restabit: Natura Divina est communis per identitatem, ratione ergo cuius distincti realiter in tertio, habetur illa communitas: & sicut ratio improducti competens Naturæ, habetur ratione alicujus distincti realiter in tertio improducti, ita ratio communis debet etiam dari ex aliquo communi distincto realiter in tertio, quod de fide est, non dari. Deinde mortalitas in re est separabilitas formæ & materiæ unitarum. Detur ergo aliquid, quod in re sit commune omnibus.

Rursus. Quod dicit si accipiat Deitas seorsim, & seorsim tres simul personæ, Deitatem sic sumptam, à tribus personis distingui in tertio, non

non formaliter sed exigitivè, quatenus adhuc in illo statu præcisionis exigit identificari realiter cum qualibet seorsim persona, atq; in hac tanquam in tertio distingui realiter à Trinitate personarum, quod inquam dicit, explicare ulterius deberet respondens. Quia cum in Trinitate nihil sit nisi Deitas, & tres personæ; quomodo assumptis simul tribus personis distinguetur in tertio etiam exigitivè cum de fide sit, præter Deitatem exigitivam, & tres personas simul sumptas, nihil ultra esse, de fideque sit, istam Deitatem, non esse distinctam realiter à personis. Concedo, quod natura exigit identificari realiter cum qualibet persona seorsim sumpta; sed de fide est, præter naturam ita exigitivam, & præter personas simul sumptas nihil ultra haberi, nec istam Deitatem esse distinctam realiter. Non ergo habetur distinctum quid realiter tertium verificativum; cumque argumentum assumat unà omnes tres personas, non licebit ad unam vel duas personas recurrere, cum de illis ipsis jam inclusis, procedat argumentum.

Adde. Quid sentiendum est de illa propositione respondentis. Quamvis, inquit, oppositum competat tribus personis simul sumptis à natura prævisis, quæ scilicet non exigunt non distingui in tertio à Trinitate, hæc tamen opposita prædicata salvari possunt per distinctionem rationis, ita, sicut salvantur hæc prædicata opposita: Animal hominis secundum se non exigit esse in homine, rationale exigit, quid inquam, sentiendum sit? & dico desiderari, ut explicitè nominentur contradictoria, quæ admittit respondens, non exigere, ut distinguantur in tertio à Trinitate. Si enim sint prædicata, quæ non opposuit argumentum, superfluet dicta responsio; sed si sint prædicata de quibus hic agitur, v. g. Natura est communis, Personæ simul sumptæ non sunt quid commune, si inquam dicitur habebitur intentum: Nam & Natura, & simultas trium personarum est nemine cogitante: hinc, si non ostenditur, in quo tertio Natura sit communis, & ceteroqui prædicta prædicata conveniunt nemine cogitante Deitati, hoc ipso evincitur non ratione alicujus tertii, illa verificari. Ut autem jam supra dixi, antecessio Naturæ ad personalitates, hæc est per præcisionem, sed quod Natura sit communis, personæ omnes non sunt communes, id non habetur ex statu præcisionis. Exemplum allatum non habet verificationem contradictoriorum, nisi contineat falsificantes propositiones: Certè enim animal hominis, secundum quod est animal hominis, æque exigit esse hominis, ac exigit rationale; falsa ergo est negativa. Dixi: nisi contineat terminos se falsificantes; nam si animal hominis in una propositione accipiat secundum se, seu in suppositione simplici, & in alia propositione sumatur in suppositione personalis. Sic quidem verificabuntur dictæ propo-

sitiones sed per terminos falsificantes. Sine ulla autem falsificatione verum est: Natura Divina est communis, personalitates non sunt communes.

Manet ergo solvendum hoc argumentum: Tres personæ simul sumptæ non sunt quid commune; Natura est quid commune, ratione cuius tertii distincti realiter verificetur, quod natura sit quid commune?

Noro IV. Circa responsionem ad instantias. Quod scilicet, si sumatur Natura ex una parte, & tres personæ simul sumptæ ex altera, tertium prædicatum non sit una persona vel duæ, nam hæc una persona vel duæ, sunt aliud istud extremum, positum in altera parte contradictionis; & sicut, quando verificatur quod filiatio sit producta, Natura non sit producta, recurritur ad tertium non inclusum in comparatione; ita & quando dicitur: quod tres personæ non sint quid commune, Natura verò communis, recurri debet ad tertium non inclusum in personis; & si salvà fide illud tertium ostendi non potest, hoc ipso falsum est, prædicta verificari à ratione distincti in tertio: recursusq; ad unam vel duas personas non satisfacit intento argumenti. Et certè, quando competit Naturæ compositæ ex corpore & anima rationali esse corruptibile, habetur id ratione corruptibilis Unionis; ita deberet ostendi aliquid commune tertium distinctum realiter, cui competat esse quid commune.

Quod inibi discurret respondens de communitate Naturæ, de hoc nolo discurrere; hic enim ea tantum examino, in quibus agitur de articulo fidei: est autem Articulus Fidei: non esse ita communem Naturam tribus personis, ut est commune v. g. Animal homini & bovi.

Rursus Quæsitum argumentum Ratione cuius tertii Natura identificetur filio, non autem Paternitas? responsum est: Ratione Filii & Spiritus Sancti, in quibus videlicet, tanquam in tertio natura discrepat tum à Paternitate tum à Trinitate. Sed hic ego quæro, de identificatione, quomodo scilicet jus identificandi habeatur ratione Filii & Spiritus Sancti, cum hæc non identificentur cum Paternitate; non autem de Discrepantia Personarum. De distinctione Naturæ Divinæ ratione Paternitatis à Filiatione, eaque reali mediata. Infra videbit sermo, quam distinctionem, hic admittit respondens.

Manet ergo insolutum argumentum. Natura potest identificari: nec potest ostendi ratione cuius tertii distincti realiter, verificetur illa identificabilitas.

Restaurantur alia argumenta.

Noro V. Circa responsionem ad quintum: Ly omnipotentem, inquit, non dici contradictorie de Natura & personis; secus autem ly esse distin-

distinctum virtualiter à personis, quod dicitur de Natura & negatur de Personis, hæc sunt verba respondentis. Redit enim argumentum: Ratione sui competit Naturæ esse omnipotentem, ergo & esse improductibilem: quod si conceditur totum, ergo non erit recurrere necesse ad improductam personalitatem, quæ sit distinctum realiter tertium, adeoque falsa erit respondentis assumptio: Ideo verum est, Naturam esse improductam, quia personalitas est improducta. Nec video cur ita irrestrictè negetur: Omnipotentiam non dici contradictorie de Natura & personis, revera enim dicitur contradictorie, sic: Omnipotentia est communis Paternitas non est quid commune, ergo per respondentem debet esse falsum quod omnipotentia non dicitur contradictorie de personis. Immo cum omnipotentia indistinguishatur virtualiter à Natura, sicut Natura dicitur contradictorie de Paternitate, ita identificata illi etiam virtualiter omnipotentia contradictorie dicitur.

Noro VI. Circa responsionem ad sextum. Ad illud, quod dicitur: quod in istis propositionibus: Essentia non generat filius non generat, si alietas significans distinctionem mediam inter essentiam & filium, ad illud, inquam, quod dicitur opponere restabit; quod argumentum non querat de distinctione mediata, sed de hoc; quod scilicet, aliud sit: Filius non generare, & aliud, essentiam non generare; querereque restabit, à quo distincto realiter habeatur essentia non generat; quod enim filius non generet sequitur illius personam; sicut quod Spiritus Sanctus non generet, sequitur ipsius personam, quod autem essentia non generet sequitur Naturam; adeoque, est non generare quoddam, sequens duas personas, aliud non generare sequens Naturam, & de hoc queritur, à quonam distincto realiter tertio habeatur?

Rursus. Si verum est, Naturam prout est in filio non distingui realiter à Natura prout est in Patre. Ergo falsum est distingui eam realiter in tertio, hoc est in Patre, quod contra responsionem & intentum arguentis directe procedit.

Noro VII. Circa responsionem ad septimum: Assumere nos ex una parte, quamvis foret per impossibile, una persona, posse illam uniri non unita Naturæ immediatè; hoc enim non implicat: ex alia parte petitur à respondente principium, ex eo immediatè uniendam etiam Naturam, quia tunc non includeretur ulla distinctio realis, nego enim includi illam debere.

Rursus. Casu quo tres personæ unirentur immediatè, non autem Natura, non posset dici Natura non unita ratione cujuslibet seorsim personæ, defacto enim omnes essent unitæ; quod ergo esset tertium, ratione cujus dicere-

tur non unita? sicut si omnes essent Albi, ratione cujus diceretur illa Collectio non Alborum?

Noro VIII. Non explicuisse respondentem: Cur, si aliter distinguishitur Natura à Filio, & Pater à Filio, & cum hæc distinctio Naturæ à Filio habeatur ratione Paternitatis, cur inquam, non habeatur, quod non æqualiter distinguishantur virtualiter Deitas & Paternitas. An autem æqualiter distinguishantur Res & Modus, de hoc in Philosophia; hæc autem premuntur principia fidei. Est quidem verum, quod eadem sit via Thebas Athenis, & Athenas Thebis; quia hæc distinctio in nullo ostendi potest in ipsamet via; hæc autem ostenditur alietas modi distinctionis cur non inferet, quod non æqualiter distinguishantur virtualiter Deitas & Paternitas.

Noro IX. Circa responsionem ad nonum. Argumentum quævisse non de phrasi, sed quævisse de ipsa re.

Rursus. Si respondens dicit se non abicere phrasem à Theologis receptas; commodius fecisset, si illam non formasset propositionem sine ulla restrictione: ideo Natura Divina non producit, quia Paternitas non producit; item si illam propositionem non formasset: Natura divina ratione Paternitatis distinguishitur realiter à Filiatione. In Materia de distinctione Distinctionis Virtualis negatum est definitive illam esse æquivalentiam salvativam prædicatorum contradictoriorum. Assumpserat etiam argumentum, quod si per impossibile, ne in sensu quidem reali, discerneret Animal in homine, esset tunc Distinctio Virtualis, qualis in Divinis, & tamen sine ulla distinctione reali in tertio. Ad quod respondetur: fore tunc distinctionem intrinsecam ob verificationem contradictoriorum; ex alia parte non fore; quia alioqui tale animal esset possibile; siquidem possibile est verificari contradictoria physica de distincto virtualiter intrinsecè. Hanc responsionem censerem enucleandam esse; si enim Distinctio Virtualis potest haberi, ob verificationem contradictoriorum, non ostenso ullo distinctio realiter in tertio, quamvis in suppositione impossibili, sed non tollente se ipsam. Ergo falsa est illa major: ideo verificari duo contradictoria, quia est distinctio realis in tertio. Sed quid sibi vult illa positio: fore jam tale Animal possibile, siquidem, inquit, possibile est, verificari contradictoria physica de distinctis virtualiter intrinsecè; quæro enim quomodo ex suppositione impossibili potest inferri rei possibilitas.

Denique si distinctio virtualis est æquivalentia pluribus in ordine ad verificanda contradictoria primo-intentionalia, concedo hoc ipsum esse, suo modo in re distingui realiter in tertio, sed ita, ut in re sit identitas in tertio distinctorū realiter, & ita ut non sit salvativa prædicatorum contradictoriorum illa alietas in tertio.

Argu-

Argumenta ex Articulis Fidei colliguntur.

Uuat in compendium redigere argumenta, quorum, tanquam ex articulis fidei desumptorum, quærebatur solutio, quæ non est allata, immò nec intento argumenti responsum.

Primum ARGUMENTUM ex hoc principio fidei deducitur: Præter improductum personale, de fide est, dari improductum commune omnibus tribus personis. Ergò non ideo natura divina est improducta, quia Paternitas divina est improducta. Recursus ad hoc quod natura divina sit exigitivè improducta, non solvit argumentum; redit enim sic: Præter improductum personale, datur improductum commune omnibus tribus personis exigitivè improductum. Ergò non ideo natura divina est improducta exigitiva, quia Paternitas est improducta; nec potest ostendi, quid sit istud distinctum realiter tertium, ratione cujus competat naturæ esse improductum commune & exigitivum. Recolantur dicta, & penscilate ad singula respondeatur. Ille etiam recursus, quod natura sit capax subiectum ut sit improducta, nullo modo hic tenet.

Secundum ARGUMENTUM ex alio principio fidei. Natura non est distincta realiter, sed commune quid per identitatem Tribus Personis. Ergò non ratione alicujus distincti realiter natura est communis omnibus tribus Personis. Personæ non sunt commune quid, seu quod idem est. Natura est quid commune per identitatem Personæ simul sumptæ, non sunt quid commune per identitatem, nec potest ostendi aliquid tertium distinctum realiter, ratione cujus competat illi esse commune omnibus tribus Personis? quod enim? Ergò falsum est, hoc prædicatum: Natura est communis, contradictoriè oppositum per Respondentem, huic prædicato personalitates non sunt quid commune, salvari ratione alicujus distincti realiter in tertio. Item est de fide: quòd sola Relatio multiplicet Trinitatem, & quòd sola Personæ distinctionem realem in Trinitate imbibant in se, ergò cum non detur aut relativum, aut persona communis omnibus tribus Personis distincta realiter, falsum erit naturam divinam esse communem omnibus tribus Personis, ratione alicujus distincti realiter. Ergò falsum est: Omnem contradictoriam veram, nemine cogitante (ut est prædicta vera) salvari in divinis, ratione distinctionis realis in tertio. Recursus ad duas Personas vel unam non tenet; quia illæ ipsæ sunt alterum extremum, de quo prædicatum contradictorium formatum; non ergò licebit ex altero illo extremo, tertium commune connumerare; cum illud tertium continetur in altero extremo: & sicut quis male ex

duobus numeraret tria, iterato repetendo numerum aliàs positum; ita & male assignabitur una vel duæ personæ, cum una vel duæ personæ, sint inclusæ in altero extremo.

Eò revoca & illud argumentum, quod inquirat, ratione cujus distincti realiter in tertio habeatur hoc, quod natura sit identificabilis, personæ non identificabiles.

Tertium ARGUMENTUM ex hoc principio fidei: Natura non est producta, filiatio est producta, & tamen deberet esse producta, quia si Paternitas habet jus, ut transfundat in naturam rationem improducti, cur filiatio non habeat jus transfundendi rationem productæ. Concedo, quod inter producentem & productum debet esse distinctio realis, non autem inter improductum & aliud improductum; sed quærere restat, si ex identificatione cum improducto, imbibit natura divina rationem formaliter improducti; cur non imbibet etiam rationem producti; ita ut in filiatione jam non maneat improducta, cum filiatio ipsa sit producta: Cur item si ex identificatione cum improducto salvatur ejus improductio, capacitasque hujus prædicati. Ergò & capacitas hujus prædicati productum, salvabitur per filiationem productam. Præcipue cum natura causalium sit, ut mutato subiecto, seu materia de quocunque teneant; sic v. g. Hæc duo ligna sunt æqualia, quia huic sunt communisurabilia. Ergò & duo sericea vela sunt æqualia, quia huic sunt communisurabilia. Applicad præsens. Ergò etiam si verum est: Ideo natura est improducta, quia identificatur Paternitati improductæ, verum etiam erit commutatis terminis: Ideo naturam esse productam, quia identificatur productæ filiationi.

Quartum ARGUMENTUM est de fide, Deum esse Unum in essentia, Trinum in Personis. Ergò non datur distinctio realis mediata naturæ ratione Personarum. Est de fide, non esse tres Deos, sed Unum; ex quo principio fidei sic restauratur argumentum: Si natura divina distingueretur realiter immediatè, darentur tres Dii immediatè. Ergò & cum detur mediata distinctio, ejusdem naturæ realis in tertio, dabuntur tres Dii mediatè, ratione tertii. Sed de hoc infra.

Quintum ARGUMENTUM Est de fide. Naturam divinam non generare. Ergò non potest dici, quod mediatè ratione filiationis generet.

Quid sentiendum de illa propositione?

Non solum ideo natura divina est improducta, quia identificatur Paternitati, quæ est improducta, sed quia etiam de se est capax istius prædicati: Improducta.

† L

CON-

CONTRA I. Ex argumentis, quæ & in prima parte, & hic posita sunt, & ex confessione ipsius respondentis habitum est, falsam esse sub his terminis & erroneam illam causalem: Ideo naturam Divinam esse improductam, quia Paternitas est improducta; Cum ergo respondens in his terminis talem causalem in suis principiis primò posuerit, falsa illa & erronea erit.

Secundò. Si natura de se est capax prædicati *Improductum*, ita ut id non habeat præcise ratione Paternitatis. Ergo etiam de se erit verificativa istius prædicati: *Improductum*, & non habebit hoc præcise ratione Paternitatis, seu distinctionis realis in tertio.

Tertio. Cum per respondentem, nulla sit immediata alicuius inter naturam & filiationem productam, inferet bene Ethnicus immediate illam esse productam, quidquid sit, an mediate dicatur improducta.

Quartò. Vel admittit Respondens hanc Majorem: Identificata realiter in divinis, quorum unum est absolutum, aliud relativum, possunt sibi non communicare prædicata ad invicem, vel non admittit? Si admittit? Ad quid erit recursus faciendus ad distinctionem realem in tertio. Si non admittit? Ergo poterit non solum identificata Paternitas communicare naturæ prædicatum improductæ, sed etiam poterit & filio communicare naturæ prædicatum productæ.

Quintò. Formentur hæ contradictoriæ: Natura est capax de se identificari producto & improducto. Personalitas non est capax identificari producto & improducto. Prior illa pars vel verificabitur ratione distinctionis realis in tertio? Si ratione distinctionis realis in tertio, Ergo & est capax de se, ut supponitur, & non est de se capax, quia illud non est de se capax; quod de se non verificat, quod de se sit capax. Quærereque restabit, quod sit istud distinctum realiter tertium, ratione cuius habet natura, ut de se sit capax identificationis producto & improducto? Si autem id habetur non ratione distinctionis realis in tertio, etiam aliæ verificationes in simili non habebuntur à distinctione reali in tertio.

Sextò. Rursus posset dicere Filiatio; quare ego sum infelix ita identificor naturæ, sicut & Paternitas; Omnia mihi dedit Pater exceptâ Paternitate; & tamen Paternitas communicat sibi proprium prædicatum improducibilitatis, ego non communico, nec vim hanc habeo producibilitatis communicandæ, etsi natura, in tertio prædicato, quod est filio, distinguitur ratione illius realiter à Paternitate, cur ratione tertii prædicati, quod est

Filiatio, non participabit natura rationem productæ.

Septimò. Accipio istum terminum: Natura de se est capax prædicati: *Improductum*; quare, quis dicti termini sensus est? certè non iste: Natura est de se capax identificari *Improducto*; verè enim, secundum fidem, est capax identificari etiam producto, verbi gratia Filiationi; debet ergo dicti termini iste esse sensus: Natura Divina ex se, independentè ab identificatione alteri virtualitati, involvit in se, prædicatum: *Improducti*. Ergo involvit ex se, independentè ab identificatione, etiam verificativum; nam esse, seu ens, & verum seu verificativum (addo etiam terminum respondentis) verificativum terminativum, non distinguuntur inter se, nisi fortè nobis cogitantibus. Ergo ulterius huius propositionis: Natura Divina est improducta, filio non est producta, non erit verificativum, quia paternitas est improducta: Et sicut natura divina ex eo non est producta in filiatione producta, quia de se non est capax ut sit producta, ita non ex eo erit improducta, quia Paternitas est improducta, sed quia de se est capax, ut sit improducta.

Addo. Positio est Respondentis: Nulla prædicata contradictoria intrinseca verificari in divinis, nisi ratione distinctionis realis saltem in tertio, format nostra sententia has propositiones contradictorias per respondentem: Natura divina de se, exigitivè, non producit, & est quid commune per identitatem omnibus tribus personis, Filiatio divina de se, exigitivè producit, & non est quid commune per identitatem omnibus tribus personis; ad stipulatur nobis fides, nihil dari in Trinitate commune per identitatem omnibus tribus personis distinctum realiter ab iisdem; ad stipulatur & Metaphysica demonstrans: Nullum commune per identitatem, distingui realiter, identitas enim est negatio distinctionis realis: quomodo ergo tenebit illa propositio respondentis? Nulla prædicata contradictoria intrinseca verificari in divinis, nisi ratione distinctionis realis saltem in tertio.

In has omnes tam difficiles sequelas induxit Respondentem hoc principium: quod putet has duas propositiones: Natura v. g. non producit, Filiatio producit, natura non generat, paternitas generat, esse contradictorias. Nonne facilius est, cum pristina antiquitate negare, quod sint hæ propositiones contradictoriæ; eò quod non ratione ejusdem virtualitatis procedant, quam tot difficiles sequelas amplecti.

Quid

*Quid sentiendum de hac
Propositione ?*

Natura divina ratione Paternitatis distinguitur realiter à Filiatione mediata.

CONTRA erit. Tum quia inferuimus in hoc tanquam articulo fidei, idque cum catechismis didicimus: Nullam esse distinctionem personarum in natura, modificandus erit hic articulus: Nullam scilicet distinctionem personarum esse in natura immediate, esse mediatè, modificationes autem articulorum fidei, malè in Theologia audiunt. Tum quia pro eo quali quali usu, quem habui scripto & voce disputandi cum Arianis (viderique potest in illorum libris) satis percepi, illos arguere distinctionem in natura, quia est distinctio in personis; en jam recens hæc Theologia, dabit hoc illis, quod à tota retrò antiquitate Theologica extorquere non poterunt, ostendaturque, quid minus evicturi sint Ariani, si illis concedatur ratione personarum esse mediatam distinctionem realem in natura.

Tum quia inter fontes impugnandi Hæreticos, habet Ecclesia Catholica: Non est hoc doctum à Patribus, non est auditum in Ecclesia: & ubi unquam auditum, non esse summam identitatem personarum in natura divina? quomodo autem erit summa, si est mediata distinctio realis in natura; ubi unquam auditum, distingui personas in natura, distinguuntur autem mediatè. Ubi auditum, distingui realiter naturam divinam à Filiatione ratione Paternitatis:

Tum quia Assumebant Ethnici & Ariani hanc Majorem: Quando aliqua sunt idem realiter, quod competit uni competit & alteri; dicebantque: Cum natura divina sit idem cum personis, si est distinctio realis in personis, erit distinctio realis in natura, & è converso; jam autem Catholici assumebant hunc articulum fidei: Potest esse in divinis distinctio in personis, cum identitate in natura; porro hæc positio: Ratione verbi gratia Paternitatis distinguitur natura divina realiter à Filiatione, seu medietate, innititur illi Majori, cui tanquam in errorem inducenti, si accipiat ut sonat, opposuerunt prædictum articulum Patres: Respondens autem sic de novo distingueret: Potest esse in divinis distinctio, in Personis, sed ita, ut sit mediata distinctio, etiam in natura.

Tum quia, si quis teneret hoc principium: quod potest distingui potest negari;

stante fide, posset negari hæc propositio: Personæ distinguuntur inter se, non in natura, distinguuntur enim mediatè realiter, etiam in natura.

Tum quia hæc propositio: Natura divina distinguitur verbi gratia ratione paternitatis à Filiatione realiter mediatè, si faciat hunc sensum: Paternitas, cui identificatur realiter natura divina, distinguitur realiter à Filiatione, certè propositio continebit sanam doctrinam; phrasis tamen erit dura. Si autem dicta propositio faciat hunc sensum: Ratione Paternitatis, etiam in naturam divinam refunditur distinctio realis, erunt jam contra hanc doctrinam adferenda argumenta immediate posita, & infra ponenda. Porro hunc secundum sensum debere esse in principiis respondentis dictæ propositionis, evincit illa Major: Quando aliqua sunt identificata realiter, quod competit uni, saltem mediatè, debet competere & alteri; unde & ad verificationem prædicorum contradictoriorum in divinis, quæritur à Respondente distinctio realis in tertio.

Tum quia, quæcunque ratio probat non distingui realiter immediate naturam divinam à Filiatione, ea proportionaliter probabit, nec distingui mediatè.

Tum quia, si verbi gratia ratione Paternitatis distingueretur realiter natura divina à Filiatione, sequeretur mediatè esse tres Deos in Trinitate; idque ex eo, primò quia cum tres sint distinctæ realiter personæ, si ex identificatione verbi gratia cum Paternitate sequitur distinctio realis naturæ divinæ à Filiatione, ergò ex identificatione cum tribus personis, sequetur distinctio realis triplex, in ipsa natura divina, licet mediatè.

Secundò. Si esset distinctio realis in natura immediata, connumerata personis, essent tres Dii realiter distincti immediate. Ergò cum detur distinctio realis in natura mediata, connumerata personis, dabuntur tres dii mediatè distincti.

Tertiò. Natura divina ratione Paternitatis, distinguitur mediatè realiter à filiatione, en unum Deum, distinctum realiter mediatè. Natura divina ratione filiationis, distinguitur realiter à Paternitate, en unum Deum distinctum realiter mediatè. Natura divina ratione Spiritus sancti personæ, distinguitur realiter mediatè à Paternitate & Filiatione, en unum Deum distinctum realiter mediatè. Ex uno autem ter repetito, & quidem semper distincto realiter mediatè, non possunt conlurgere, nisi tria realiter mediatè distincta, adeoque tres Dii distincti realiter mediatè.

† L 2

Est

Est quidem verum, quamvis dicam: Pater est DEUS, Filius est DEUS, Spiritus sanctus est DEUS, non sequi tres Deos dari, quia ly DEUS ter positum, supponit pro indistincta realiter Deitate; sed in distinctis realiter mediatè tribus Deitatibus, non potest con-
furgere, nisi distinctio realis mediata in Deitatibus.

Quartò. Cur verbi gratia à Filiatione, distinguatur realiter mediatè, natura divina, est ejus identificatio cum Paternitate; quando autem aliqua sunt idem realiter, quod competit uni identificantur competit & alteri saltem mediatè. Ergò cum tribus distinctis realiter identificatur natura, quod competit tribus illis distinctis realiter competit & naturæ; competit autem illis tribus distinctis realiter, esse tres personas distinctas realiter. Ergò etiam competit naturæ divinæ, esse tres distinctas realiter mediatè naturas.

Quintò. Cum identificatio Paternitati non sit identificatio Filiationi, utpote distinctæ realiter immediate, & è converso; Cumque insuper identificatio spirationi passivæ, non sit idem realiter cum identificatione illis duabus Personis, à quibus spiratio passiva ex distincta realiter immediate. Ergò sicut ex identificatione cum Paternitate, sequitur una distinctio realis mediata naturæ divinæ à Filiatione, ita ex identificatione cum tribus personis distinctis realiter, erit mediatè triplex natura divina distincta realiter mediata.

Sextò. Tenebit illatio Ariana: cum dico: Pater est persona, Filius est persona, Spiritus sanctus est persona, sequitur esse tres personas distinctas realiter immediate. Ergò etiam cum dico: Pater est DEUS Deitate distincta ratione sui mediatè realiter à Filiatione, Filius est DEUS Deitate distincta ratione sui, mediatè realiter à Paternitate, idem dic de spiratione passiva, erunt tres naturæ divinæ, distinctæ realiter mediatè.

Est quidem verum tenuisse Arriagā posse admitti in Trinitate tres Deos relativos; sed nego ex dictis alibi, admitti id posse; tolerabiliorque est hæc positio Arriagæ; quia conceditur in suppositione quod ly Deus supponat non pro natura sed pro persona; sed distinctionem in divina natura realem mediatam non admittit.

Septimò. Accipiamus hos duos terminos: Natura divina ratione identificationis cum Paternitate, distinguitur realiter à Filiatione;

& natura divina ratione identificationis cum filiatione distinguitur realiter à Paternitate; quæro: an illæ naturæ sic sumptæ, identificentur inter se, vel non identificentur. Si identificantur:

CONTRA erit Primò. Ergò non sunt distinctæ realiter mediatè; distinctio enim realis, importat inidentificabilitatem adeoque immediate inidentificabilitatem mediatam.

Secundò. Quodd hæc sententia non tantum (ut intendebat) non facilitabit mysterium Trinitatis, sed obscurabit, ponendo aliquid, non tantum præter lumen rationis, sed & contra lumen rationis; nempe quod distincta, mediatè quidem, sed tamen realiter, identificari inter se possint, in eo, in quo sunt distincta realiter, nempe in ratione naturæ.

Tertiò. Hæc distinctio mediata & stabit in hoc, ut identificari possint illi termini, ut supponitur, & non stabit, quia distincta realiter, in eo, in quo sunt distincta realiter, sunt identificabilia; cum distinctio realis & identificabilitas realis, verbis differant.

Quartò. Si identificantur illi termini, non poterit ostendi, quomodo in ipsam naturam divinam ratione personalitatum refundatur distinctio realis, quam debere refundi, ex principiis oppositorum supra illatum est.

Quintò. Ratione distinctionis immediate realis personarum inter se, sequitur, immediate illas esse inidentificabiles inter se. Ergò cum ratione identificationis quod competit uni immediate, debet & alteri competere mediatè, competit & ratio mediatè distinctæ realiter naturæ triplicis; cum ipsa distincta realiter, immediate sunt tria, nempe tres personæ; adeoque competit & prædicatum inidentificabilitatis mediatæ, aliàs non quidquid competit immediate distinctis realiter, competeret mediatè, ei quod identificatur sic distinctis realiter, mirabaturque orbis Catholicus se factum esse politheistam.

Si autem illi termini: Natura Divina ratione Paternitatis distinguitur realiter à filiatione, &c. Natura divina ratione filiationis distinguitur realiter à Paternitate, non identificatur inter se, sequitur, ex personis refundi in ipsam naturam distinctionem realem mediatam, evincitque hoc major ab oppositis assumpta; quod competit personis, competit naturæ, mediatè, ob identificationem realem cum personis, quibus competit esse plures.

Tum

Tum quia natura Divina vel distinguitur secundum se spectata, realiter in Patre à Paternitate, vel non distinguitur? Si distinguitur, contradicetur articulo fidei de identificatione personarum cum natura; Si non distinguitur realiter natura Divina secundum se spectata in Patre à paternitate. Ergò non est eadem cum natura filii; quia hæc ratione filiationis distinguitur realiter à Paternitate, eruntque illæ naturæ distinctæ realiter, quia impossibile est, unam eandemque entitatem, diverso respectu, hoc est, secundum se sumptam, esse identificatam, & eandem realissimè sub alia formalitate non esse identificatam, sed distinctam realiter.

In communi & recepta Theologia hoc argumentum non habet difficultatem; quia dicere: Ratione filiationis distingui realiter naturam divinam à Paternitate, est dictio de termino non supponendo: Nam licet personæ distinguantur inter se realiter; non tamen illo modo transiunt sua prædicata in naturam, adeoque nec transfundent pluralitatem aut distinctionem realem, quam transfusionem prædicatorum mediatam assumit Respondens. In nostris principiis, beneficio distinctionis virtualis in ordine ad prædicata primò intentionalia Physica, vi cuius sine ulla pluralitate & distinctione reali præstatur hoc, quod præstaret distinctio realis; quæ, si intercederet, non esset necesse prædicata paternitatis, transfundi in naturam.

Tum quia præter naturam, quæ, verbi gratia, ratione paternitatis distinguitur à filiatione, & sic de aliis combinationibus personarum, vel datur natura nemine cogitante, verè absolvens, ab ista mediata distinctione reali à personis, vel non datur? Si datur; ergò datur natura divina nemine cogitante, verè non identificata personis; si enim identificaretur, traheret à personis distinctis realiter, distinctionem mediatam realem; eritque alia, divina natura, nemine cogitante absolvens à distinctione reali mediata, & alia, non absolveas; si autem non datur natura divina, nemine cogitante absolvens à distinctione reali mediata, modificandus erit articulus hic fidei: Deus est Trinus in personis, unus in essentia; quomodo enim erit unus in essentia, si hæc essentia imbibit distinctionem realem mediatam à Personis?

Concedo quidem posuisse Respondentem aliquas phrasas conformes communi Theologia, sed non concordasse easdem cum suis po-

sitionibus. Talis est illa phrasis, Notato sexto. Natura prout est in filio, non distinguitur realiter à natura prout est in Patre; sed concordari hoc debet cum hac alia ejus propositione: Natura divina ratione filiationis, distinguitur realiter à Paternitate. Talis item est phrasis Notato octavo. Aliter distinguitur natura à Filio, & Pater à Filio; quæ propositio est vera, sed concordari debuit cum hac alia: Natura ratione, verbi gratia, Paternitatis distinguitur realiter mediata à Filiatione, salvando sine modificatione articulum fidei: In divinis est distinctio in personis realis, non in natura.

Responsionibus satisfit.

RESPONDETUR Primò. In divinis esse summam identitatem in natura præcisè secundum se spectata, licet natura sumpta cum Paternitate, distinguatur realiter inadæquatè à Filiatione mediata, extensivè.

CONTRA est. Tum quia tota retrò Theologia agnovit summam esse Personarum Divinarum in natura Divina Identitatem, en jam articulus fidei distinguetur: summam scilicet esse identitatem in natura præcisè spectata, non autem summam Personarum Divinarum in natura identitatem si sumatur natura prout conjuncta Personalitati & comparata ad aliam personalitatem.

Tum quia est articulus fidei, quòd sit Filius consubstantialis Patri, nec tunc sumitur natura præcisè secundum se, sed natura prout conjuncta filiationi, Filius enim dicitur esse consubstantialis Patri. Ergò hic articulus, agnoscit, non esse identitatem in Divinis in natura, tantum secundum se præcisè spectata, sed etiam in natura prout conjuncta Filio, & comparata ad Patrem. Item est articulus Fidei quòd in Trinitate sit summa identitas in natura salvis suis prædicatis, si est summa identitas Trinitatis in natura, ergò non tantum est identitas in natura præcisè spectata, sed etiam in natura prout conjuncta personalitatibus, seu in Trinitate, ergò non dabitur locus distinctioni

ctioni naturæ divinæ conjunctæ Paternitati, à Filiatione.

Tum quia. Si nefas est dicere, quòd prædicata notionaria sua virtualitates, denominationes, formalitates communicent; vel derivent in naturam mediata, extensivè, inadæquatè, cum distingui realiter, sit prædicatum rationale, illud nec mediata nec extensivè derivabitur in naturam. Tum quia Pristina Societatis schola putabat eliminandam esse scholis distinctionem formalem ex natura rei, quæ ponebatur à Scotistis in divinis, & tanquam pro absurdo inferebat: quòd hæc distinctio sit distinctio realis: modò autem hoc absurdum conceditur, & pro veritate defenditur, & ne quidem schola Scotistica concedebat usquam hanc sequelam, dicebatque ibi non esse distinctionem realem à Re, qualem isti concedunt mediata & extensivè; sed realem à realiter, hoc est prout opponitur distinctioni fictæ vel intentionalimerè.

Tum quia Natura illa divina præcisè secundum se spectata, & seclusis Personalitatibus, cum quibus est idem realiter nemine cogitante, non est aliud, quàm natura ita sumpta ac sumitur natura, verbi gratia, humana præcisè suis Personalitatibus & hæcceitatibus, & tamen majorem personarum in natura identitatem agnoscit fides quàm sit identitas Pauli & Petri in natura humana præcisè sumpta, illa enim identitas debet esse Physica, hæc autem est identitas intentionalis.

Tum quia Hæc natura præcisè sumpta, si detur nemine cogitante vel est eadem realiter cum natura conjuncta, verbi gratia, Paternitati vel non eadem; si non est eadem realiter & nemine cogitante, hoc ipso multiplicabuntur naturæ divinæ; si autem est eadem realiter & nemine cogitante, sicut in illa præcisè sumpta non datur distinctio, ita nec in illa comparata ad Filiationem, conjuncta autem Paternitati, dabitur ulla distinctio supple realis inadæquata, extensiva, mediata.

RESPONDETUR. II. Posse hanc distinctionem admitti ratione personarum, cum etiam admittatur in Hymnis Ecclesiasticis Trina Deitas.

CONTRA est. Tum quia imprimis ex Sedulii Hymno de communi Martyr. ubi habebatur: Te Trina Deitas unaque poscimus, expunxerunt id Correctores Hymnorum, substitueruntque vocem: Te summa Deitas, quod etiam antefecerat Hincmarus, ut videre est libro de non trina Deitate consequenter ille terminus Trina Deitas secundum hanc correctionem etiam alibi sumi debet, positusque

est ratione nonnisi metri, & non tam significando quam ex aliis aliàs notis præsupponendo quòd Trina pro Personis nonnisi supponat, non autem pro natura.

Tum quia si ratione istius distinctionis realis inadæquata naturæ conjuncta uni Personalitati, ab alia Personalitate concedi potest Trina Deitas, concedi etiam poterunt tres Deitates, imò & tres Dii, nam inter Deitatem & Deum distinguere error est Gilberti.

Tum quia dicatur clarè, an Ly Trina extendatur etiam ad naturam? si non extenditur cui bono responsio hæc ponetur? si extenditur etiam ad naturam hoc erit contra articulum de una eademque in Divinis natura Divina.

RESPONDETUR. III. Quòd pristina sit distinctio dari in Divinis distinctionem realem inadæquatam.

CONTRA est. Sicut quando dicitur pars distingui realiter inadæquatè à toto datur illic distinctio realis adæquata inter partes, ita tamen ut pars à se ipsa in toto, ne quidem realiter mediata distinguatur: ita in Divinis datur distinctio realis adæquata inter Paternitatem & Filiationem, licet in natura, nulla sit omnino distinctio realis etiam inadæquata, & mediata.

Et sicut hoc totum quod est homo, est ratione dissolubilis unionis mortale, quantumvis anima & materia, nequidem mediata & inadæquatè, sit mortalis: Ita hoc concretum quod est Pater, distinguetur realiter à Filiatione, ita, ut tamen natura Patris, ne quidem inadæquatè & mediata, distinguatur realiter, à Filiatione.

RESPONDETUR. IV. Non esse tantam identitatem naturæ Divinæ cum Paternitate, quanta est identitas illiusmet ipsius ad se ipsam.

CONTRA. Concedo non esse tantam identitatem, nam in principiis nostris, ita identificatur realiter natura Divina Personalitati Patris, ut ab illa distinguatur virtualiter, cum tamen à se ipsa, sit indistincta virtualiter; sed nego exinde sequi, quòd quantumvis natura Divina magis sibi identificetur intensivè quàm Paternitati, quòd in illam realiter inadæquatè, extensivè mediate deriveretur realis distinctio.

RESPONDETUR. V. Quod concretum hoc Pater plus dicat quàm solam naturam Divinam, sed dicit etiam Paternitatem adeoque aliquid distinctum realiter.

CONTRA est. Tum quia concretum hoc Pater dicit quidem & naturam & Paternitatem, sed quia hoc

quia hoc concretum, est concretum ex indistinctibili realiter secundum articulum Fidei, & ex distincto realiter, hoc ipso in illo concreto, non distinguetur realiter Natura, à Filiatione.

T. Q. Distingui realiter est Prædicatum vel notionale adeoque nec in concreto illo, in Naturam derivabile.

T. Q. Concretum hoc homo, ut dixi, dicit aliquid plus præter animam & materiam nempe unionem dissolubilem & tamen ex eo non derivatur in animam mediata mortalitas, ergo nec ex paternitate derivabitur in Naturam Divinam distinctio realis mediata.

Punctum Difficultatis 4.

Demonstratur, non posse dari Distinctionem virtuales in Creatis.

Consentimus non posse dari Distinctionem virtuales in creatis talem, qualis datur in Divinis inter Naturam & paternitatem v. g. quia etiam consentimus, non posse dari Mystrium Trinitatis in creatis. Tota Difficultas in eo versatur, an id possit demonstrari. Cumque virtualis distinctio sine addito supponat pro ea, quam alii appellant intrinsecam, Nos appellamus distinctionem in ordine ad prædicata, primo intentionalia, de illa sic sumpta, tanquam de principali, veniente sub nomine distinctionis virtualis, procedet Difficultas.

Ad solutionem rationum infra ponendarum hoc assumitur: Nempe has rationes non debere peti ex impossibilitate distinctionis virtualis, sed ex impossibilitate huiusmodi distinctionis in creatis. Ratio est imprimis à simili. Quia si quis velit demonstrare esse impossibilem substantiam creatam infinitam, non debet id probare argumentis inferentibus impossibilitatem ut sic substantiæ infinitæ; qui item vellet probare creaturam, non posse esse immensam, non deberet id probare ex rationibus, impossibilitatem ut sic immensitatis inferentibus: & sic de reliquis. Ergo etiam in præsentī impossibilitas distinctionis virtualis in creatis non debet desumi ex impossibilitate ut sic distinctionis virtualis. Quod ipsum ulterius in hoc fundatur: quia quæ prædicata semel innexibilia sunt, semper innexibilia sunt, impossibileq; additione subiecti, cui illa prædicata competunt, possibilisari non potest: jam enim non esset quod esset; siquidem ex impossibili redderetur possibile, jungerenturque secum esse & non esse idem: consequenter, si quis aliquorum prædicatorum impossibilitatem ostendat, illa nec in Deo possible erunt; sicut si quis ostendat impossibilitatem substantiæ infinitæ, illa nec in Deo salvabitur; & in præsentī si quis ostendat impossibili-

tatem distinctionis virtualis, hoc ipso illa nec in Deo reperiri poterit.

Hoc præjacto, delabamur ad examinandas rationes.

I. RATIO P. Pauli Modzelovski. Si aliquæ formalitates distinguerentur virtualiter, eo ipso non identificaretur realiter. Quod ipsum probat: quibus formalitatibus competunt prædicata contradictoria, illæ non identificantur realiter; sed formalitatibus virtualiter distinctis competunt prædicata contradictoria, ut conceditur: Ergo non identificantur realiter. Major probatur. Tum quia omnia prædicata contradictoria sibi realiter actualiter repugnant, lumenque rationis ostendit falsas esse has propositiones. Lux, est realiter actualiter non lux. Tum quia quando unus de rationalitate affirmat illam esse à parte rei, principium sensationum, & alter sub iisdem terminis negat, quæro an hi duo, dicant idem realiter: si idem, ergo sibi non contradicunt: si non dicunt idem realiter, ergo esse à parte rei principium sensationum, & non esse à parte rei principium sensationum non est idem realiter: ergo & alia omnia prædicata distinguuntur realiter. Tum quia oppositio relationis realis distinguit inter se realiter extrema inter quæ intercedit: ergo etiam oppositio contradictionis, sua extrema distinguet realiter.

RESPONDETUR. Imprimis transeat hoc totum: quia non probatur intentum: nam argumenta procedere debebant de distinctione virtuali intrinseca in creatis. Hinc rursus dici potest, Argumentum probare multum: nam probat distinctionem virtuales non dari in Divinis: nam etiam in Divinis impossibile est ut esse & non esse sint idem. Quod si dicas aliud esse in Divinis, quia illic intercedit distinctio virtualis: nam etiā dicent oppositi, etiā in creatis intercedere illam, & quod non intercedat probari debuisset. Unde jam directè quæri potest, vel in Divinis supposita distinctione virtuali identificantur inter se, est & non est, vel non identificantur: si identificantur, quid probabunt rationes adlatæ? restabitque probandum, cur in creatis identificari non possint: si non identificantur in Divinis nec in creatis identificabuntur.

In nostris Principiis dici potest. Cum contradictio non tantum debeat esse ejusdem & de eodem, sed ratione ejusdem, sive, ut alibi dicitur, proportionata: cumq; supposita distinctione virtuali communicatur & non communicatur, ceteroqui prædicata secundum hos terminos contradictoria, cum inquam non sint verificanda ratione ejusdem, supple virtualitatis, evadent hoc ipso non contradictoria; adeoque etiam in creatis evaderent, si alioqui daretur in illis distinctio virtualis, quam non demonstras, dari non posse.

† L 4 RATIO

RATIO II. ejusdem est. Posita distinctione virtuali intrinseca inter aliqua duo prædicata, sequitur, posse affirmari contradictoria non solum de illis inter quæ est ista distinctio, sed etiam de illis quæ à se virtualiter non distinguuntur. Sequela probatur; supponamus inter animal & rationale esse distinctionem virtutalem intrinsecam, atque vi istius distinctionis animalitatem verificare hoc prædicatum, est repræsentata realiter ex parte objecti cognitione A. rationalitatem autem verificare contradictorium ejusdem prædicati, nempe non est repræsentata realiter ex parte objecti cognitione A. per cognitionem A. illam significando, quæ objectivè præscindit rationale ab animali: Hoc supposito. Sic argumentor, inter animalitatem & inter hoc prædicatum esse repræsentatum ex parte objecti cognitione A. non intercedit distinctio virtualis intrinseca; sed de his formalitatibus possunt verificari contradictoria. Ergo. Major probatur, quia repræsentatum ex parte objecti cognitione A. est formalissimè animalitas ac proinde prædicatum & subjectum istius propositionis non distinguuntur virtualiter intrinsecè. Min. principalis probatur; Animalitas est verè affirmabilis de rationalitate: cum enim inter se identificentur realiter, vera est ista propositio, animalitas est realiter rationalitas. Jam verò ly repræsentata ex parte objecti cognitione A. non est verè affirmabilis de rationalitate: Falsa enim est ista propositio, rationalitas est realiter repræsentata ex parte objecti cognitione A. scilicet illa quæ præscindit objectivè animal à rationali. Ergo animalitati, & formalitati repræsentatæ ex parte objecti, cognitione A. competunt contradictoria.

RESPONDETUR Imprimis, quod Argumentum multum probet: probaret enim competere in divinis prædicata contradictoria iis formalitatibus, quæ inter se non distinguuntur virtualiter, nempe essentia, & illi prout repræsentatæ cognitione A. reflectensque videbit multum hoc argumento probari: quia probatio non petitur ex conditione præcisæ objecti quæ creati.

Deinde negari potest Sequela. Negatur item quod de rationalitate non possit dici rationalitas est realiter repræsentata ex parte objecti prout est à parte rei physicè, licet non sit repræsentata ex parte objecti prout considerata in statu intentionali. Si autem realiter repræsentatur rationalitas prout est à parte rei physicè, non conveniunt tunc prædicata contradictoria intrinseca seu physica, sed tantum prædicata contradictoria (secundum explicationem jam datam) intentionalia: Si autem conveniunt tantum prædicata contradictoria intentionalia, non erit verum dicere quod sint futura distincta virtualiter, ea quæ non sunt distincta virtualiter.

Quod autem attinet ad istud objectum, animalitas & esse repræsentatum præscindant inter se objectivè, dici potest in nostris principiis, omne illud præscindere objectivè, cujus ratio communis, non est aliud ratio communis, seu definitivè; & quia nec animal definitur per esse præcisum, nec è converso: ideo hæc inter se præscindunt beneficio distinctionis virtualis in ordine ad prædicata secundo intentionalia; licet realiter sumptum repræsentatum, hoc est ipsum animal, non sit præscindibile à seipso animali, sed etiam sic sumptum repræsentatum animal, est idem realiter cum rationalitate.

In suppositione autem præsentis loquendo, si animalitas & rationalitas distinguerentur virtualiter intrinsecè, sicut dum repræsentatur essentia Divina, non repræsentatur realiter virtualitas v. g. Paternitatis, ita nec repræsentatur realiter virtualitas rationalitatis repræsentata animalitate. Quod autem cognitio A. repræsentat Essentiam (in præsentis animalitatem) & non repræsentat Paternitatem (in præsentis rationalitatem) parum refert: quia cum cognitio sit distincta realiter ab ipsa essentia, potest illa referre seu repræsentare Essentiam, non repræsentata Paternitate. Jam autem distincta virtualiter intrinsecè debent quidem habere identitatem realem in istis, quæ aliunde non supponuntur distincta realiter, ut cognitio A. repræsentans essentiam, distinguitur realiter ab essentia. Hinc jam in hoc quod est comparari essentiam ad seipsam repræsentatam duo considerari possunt, ratio scilicet essentia, quæ repræsentatur, & hæc indubie identificatur sibi, sed & identificatur Personalitati salva sua virtualitate; Deinde spectari potest ratio repræsentationis, quæ importatur in hoc, denominato repræsentata essentia, & hæc repræsentatio, distinguitur realiter ab essentia, mirumque non erit, illam non convenire ipsi v. g. personalitati, cum convenire debeant in prædicatis identificationis realis. Quæ autem dicta sunt de divinis aut dicuntur legitime ab arguente de natura cognita, v. g. & comparata ad Paternitatem idem applica in præsentis.

RATIO III. ejusdem est. Ens creatum cui competit distinctio virtualis intrinseca est ens chimericum: omne enim illud est ens chimericum, quod has duas formalitates in se includit verificabilitatem duorum contradictoriorum & identitatem realem: hæc enim solæ duæ formalitates ita sunt constitutivæ entis chimerici in esse talis, ut nihil tertium requiratur: ponamus enim aliquod ens de quo verum sit dicere: est, & non est, & in quo hæc duo, scilicet esse & non esse realiter identificantur, eo ipso habebit totam essentiam entis chimerici.

RESPOND. Antecedens primum, planè intendit hoc probare quod hic quaeritur, sed ejus probatio

probatio multum probat: quia proceditur sic, adeoque probat etiam in Divinis non dari distinctionem virtualem: quia illic esset chimæra: esset enim convenientia prædicatorum contradictoriorum cum identitate. Directè autem dici potest, quòd sicut in Divinis non est convenientia prædicatorum contradictoriorum formalis, quia ratione alius virtualitatis affirmatur Est, ratione alius Non est: ita & in præsentī fieret, solumque staret hæc distinctio virtualis in hoc, quia quod convenit uni virtualitati, non competeret alteri, etiam in sensu reali; salvo Physico eodem esse, sicut in sensu reali non communicatur Paternitas, quamvis sit idem Physicè cum natura, quæ communicatur.

Alia quæ adfert de forma syllogistica infringenda, alibi soluta. Quod item dicit ponendum fore tunc in creatis Mysterium Trinitatis id verum est: sed queritur demonstratio, quòd Mysterium Trinitatis implicet in creatis:

Punctum Difficultatis 5.

Continuatur hoc Examen.

Ratio I. est Perez Disp. i. sub initium Tract. de Deo, num. 77. Impossibile est duas formalitates creatas careere identitate virtuali intrinseca inter se, & habere inter se identitatem realem perfectam: sint enim entitates creatæ A. B. quia utraque est creata, utraque dicit in sua ratione defectum, consequenter B erit idem virtualiter cum sua entitate, dicente imperfectionem. Hæc identitas virtualis est defectus evidenter & hunc defectum habet A (supple scilicet quod sit A) hanc identitatem non habet B cum A ut supponitur, sed potius habet perfectionem simpliciter simplicem oppositam scilicet entitatem propriam, identificatam secum virtualiter intrinsece, non involventem in sua ratione defectum A hanc perfectionem non potest B communicare ipsi A ut est manifestum: fieri enim nulla ratione potest ut A non involvat in sua ratione id, quod est de ratione ipsius A. Quia ergo ad identitatem realem perfectam requiritur communicare perfectionibus simpliciter simplicibus quæ identificantur ex natura rei, patet impossibile esse, ut A sit idem perfecte cum B sit ut supponitur non sit idem virtualiter intrinsece. Ne verò prædicta Ratio probaret etiam in Divinis implicare Mysterium Trinitatis dicit n. 79. assumi à se hanc propositionem pro Majori. Nullæ formalitates dicentes in sua ratione imperfectionem propriam, & non identificatæ virtualiter intrinsece, possunt inter se communicare in omni gradu perfectionis simpliciter simplicis, ac proinde neque possunt esse idem inter se identitate reali perfecta: omnes creatæ formalitates non identificatæ virtualiter intrinsece inter se sunt tales, quales Major

proponit. Ergo. Quod si idem velles applicare ad Divina, deberes Negativam Minorem adferre, essetque Argumentum constans omnibus Negativis.

RESPONDETUR. Negando. Antec. Primum. Quod attinet ad hanc propositionem, sint entitates creatæ A. B. quia utraq; esset creata, utraq; diceret in sua ratione defectum conceditur hæc propositio modo per entitates intelligantur virtualitates diversæ, non autem distincta simpliciter entia: distincta enim simpliciter entia identificari non possunt: sicut non possunt identificari lignum & aqua: diversæ tamen entitates pro virtualitatibus acceptæ, identificari possunt. Concedo quòd entitas B sit idem virtualiter cum sua entitate dicente imperfectionem. Concedo quòd major sit identitas virtualitatis B. cum sua defectuositate quàm virtualitatis B. cum virtualitate A idq; ideo quia B à sua defectuositate non est distinctum virtualiter, est autem ut supponitur distinctum ab A. Et licet casu quo daretur distinctio virtualis in creatis, non haberet A & B identitatem virtualem nec defectuositas virtualitatis hujus esset defectuositas virtualitatis illius: Nego tamen quod secum realiter, sicut & virtualiter, ita & defectuositates, identificari non possent. Et licet identitas illarum physica, & quoad realitatem esset perfectio simpliciter simplex, esset tamen perfectio creata, adeoque compariens identificationem illarum defectuositatum, in virtualitatibus inclusatum. Unde ulterius dici potest quod Nullæ formalitates dicentes in sua ratione imperfectionem propriam possint inter se communicare in omni gradu perfectionis simpliciter simplicis: Si enim in omni gradu est perfectio, quomodo erit imperfectio: sed querere restat, cur creatæ virtualitates, dicentes suas defectuositates, identificari non possint in aliquo gradu perfectionis simpliciter simplicis: competentis enti creato, adeoque cur repugnet in creatis distinctio virtualis intrinseca. Unde ulterius negatur illa Major Assumpta in ultimo argumento, nempe illa, nullæ Virtualitates dicentes imperfectionem &c. identificari possunt.

Ratio II. ejusdem I. P. Disp. i. de Scientia Dei num. 131. Essentia Divina ob infinitam suam perfectionem, vim habet se communicandi infinite; alteri formalitati virtualiter distinctæ, illamq; reddendi Deum, ac proinde infinite in omni genere perfectam, est ergo ea communicatio summa in omni genere. At hæc est identitas summa; quæ ratio non potest in creatis formari: est enim quævis formalitas creata finita in perfectione, adeoque non potest reddere aliam formalitatem, sibi virtualiter intrinsece non identificatam, perfectam infinite, sed finitè. Præterea quamvis illam alteram redderet in proprio genere perfectam, sequitur reddere minus perfectam quàm seipsam: licet enim cætera

finē

sint paria, sibi ipsi ita communicatur ut sit secum virtualiter intrinsecè idem, nec ponantur prædicata contradictoria inter se & seipsa: at omne finitum si ei addas aliquid perfectionis crescit, ut ajunt, intensivè: crescit ergò illa communicatio, qua sibi se communicat illa formalitas, & est major quàm altera communicatio, quàm alteri formalitati communicatur. Quæ ratio nullo modo valet in infinita communicatione in omni genere: infinitum enim in omni genere nulla additione intensivè crescit. Quare quamvis essentia Divina sibi se communicet virtualiter, non verò Paternitati, hic accessus erit quasi extensivus, nec intensivè communicatio erit major.

RESPONDETUR. Infinitatem materialiter non nisi habere se ad distinctionem virtualem: Pone enim Divinam essentiam infinitam, & pone implicare in Divinis distinctionem virtualem: jam non poterit communicari Natura, & non communicari Paternitas: Ergò apparet quod id non ex infinitate præcisè oriatur. Deinde ex responsione & sequitur non tolli identitatem realem vi distinctionis virtualis in divinis & tolli: non tolli quidem, quia est communicatio infinita, & non excrecit intensivè, tolleretur autem identitas realis, quia ita natura identificatur sibi, ut ne virtualiter quidem à se distinguatur, secus identificatur Paternitati. Deniq; quare implicat contradictionem perfectionem creatam esse identificatam alteri realiter, & reddere aliam finito modo, ut ipsa est, talem; & cur cum summa identitate reali, formalitatum, virtualis alietatis, non possit fieri, ut magis sibi se communicet aliquid creatum, quàm se communicet identificato sibi, ut in simili fit in divinis.

Adde, quòd infinitum additione finiti non crescat in ratione formali, crescit tamen in ratione materiali: quo supposito, non video quid proficiat illa infinitas ad præsentem difficultatem. Et certè vera est hæc propositio in Divinis: Natura non dicit negationem alietatis virtualis à Paternitate, Paternitas dicit negationem alietatis virtualis à seipsa. Rursus magis est idem quod dicit omnem negationem alietatis, quam illud quod non dicit omnem negationem alietatis, nec istud videtur extinguì posse per titulum infinitatis. Quod si dicas majorem esse non intensivè identitatem sed extensivè; dicam & ego majorem esse identitatem in ordine virtuali, sed non in reali.

In quantum autem hæc Ratio respicit, quòd illa solum inter se identificari possint realiter & non virtualiter, quæ sunt perfectio simpliciter simplex, nomine ipsius perfectionis simpliciter simplicis accipiendo perfectionem includentem in se omnem aliam perfectionem, etiam hæc Ratio non convincet. Nam imprimis negamus hunc conceptum esse perfectionis simpliciter simplicis. Rursus quamvis hic foret con-

ceptus illius, sequeretur quidem perfectionem simpliciter simplicem nulli competere nisi soli Deo, querere tamen restaret, cur ea quæ non dicunt istam perfectionem simpliciter simplicem ita acceptam, identificari inter se non possint realiter, stante alietate virtuali.

RATIO III. Ejusdem de Trinit. d. 1. c. 2. quia scilicet si daretur in creatis Mysterium Trinitatis tum si duæ formalitates creatæ reciperent prædicata contradictoria, perfectæ identitate carent. Quod ipsum probatur, quia fieri non poterit ut sit perfectæ unitas & communicatio inter ejusmodi formalitates, quas v. g. A. B. appellemus: nam formalitas A non potest magis communicari formalitati B majoremque cum illa unionem habere, quam est una sibi, & suæ definitioni: hoc enim est lumine naturæ perspicuum. Sed formalitas A præter unitatem quam habet cum formalitate B habet aliam peculiarem suam, ratione cujus non potest in se suscipere prædicata contradictoria: præterea formalitas A, ita sibi se habet conjunctam, ut nihil de ipsa dici possit, quod de ipsa negare possimus; quam conjunctionem ex hypothesi, non habet cum formalitate B. Ergò suam habet quasi duplicatam unitatem, & cum formalitate B quasi simplicem: habet enim cum formalitate B unitatem communicationis, & non aliam; secum verò habet & unitatem communicationis non minorem, & præterea unitatem repugnantiam ad prædicata contradictoria. Major igitur est unitas & perfectio qua secum est una, quàm unitas quæ cum alia est una. Quæ consequentia probatur, nam unitas quæ habet cum altera est finita: impossibile enim est formalitatem finitam infinite communicari, & unitas & communicatio finita qualibet additione unitatis & indivisionis fit major: cum igitur unitas quæ formalitas A secum est una addat aliquem gradum unitatis unitati finitæ, quæ est cum formalitate B major erit & perfectior.

RESPONDETUR. Huic Argumento quod dato Mysterio Trinitatis in creatis formalitates creatæ, non carerent perfectæ identitate Physica & reali, carerent tamen perfectæ identitate, exclusivæ etiam virtualis alietatis, dicique posset quòd non implicet contradictionem in creatis aliqua habere perfectam identitatem Physicam & realem, quamvis non haberent identitatem perfectam exclusivam virtualis alietatis: quod ipsum fuisset probandum. Deinde dici potest, majorem esse unitatem virtualitatis A secum, quàm cum B. sed querere restat tali virtualitatum majori vel minori unitate positâ, cur implicet illarum identificatio realis: sicut major est identitas Paternitatis secum, quàm cum Natura: nam à se non distinguitur virtualiter, distinguitur à natura, & tamen hoc non obstante identificantur secum realiter: ita & in præsentia.

RATIO

RATIO IV. potest esse. Virtualitas A. habet suam perfectionem, quam non habet virtualitas B. & casu quo secum identificentur, tunc unaquæq; esset seipsa perfectior: quia ex identificatione haberet etiam perfectionem virtualitatis alius, quam non habet secundum se spectata: Ergo unaquæq; esset perfectior seipsa; quod implicat.

RESPONDETUR. Si quis non ponat personalitates dicere perfectiones, diceret etiam quod in Creatis, eo ipso, illæ virtualitates creatæ, non dicant perfectionem, & quia Nos etiam in personalitatibus Divinis ponimus perfectiones, debemus consequenter dicere, quod etiam illæ virtualitates essent perfectiones, neque tamen ratione identificationis cū altera redderetur unaquæq; virtualitas perfectior seipsa: quia identificatio illa non auferret virtualitates, vi cuius virtualitas huius, non est virtualitas alius: ita nec perfectio huius, esset perfectio alius, adeoque titulo identificationis non perficeretur virtualiter ab alia virtualitate, adeoque nec evaderet perfectior seipsa. Deinde retorquendum est argumentum in materia de divinis identificationibus, nam etiam in divinis, Natura Divina formaliter seipsa, non continet perfectionem trium personarum ex identificatione cum illis, redditurne formaliter perfectior seipsa.

INSTABIS I. Si ponantur virtualitates hæ distinctæ inter se realiter, ut personalitates Divinæ, & identificata in aliquo tertio, bene concipi potest, quomodo una perfectionem suam non tribuat alteri, adeoque nec evadat perfectior seipsa. Sed qui non erit perfectior seipsa, si identificentur illæ virtualitates, nec tamen inter se essent distinctæ realiter.

RESPONDETUR. Eo casu videri implicari contradictionem illarum virtualitatum identificationem: hoc enim ipso evaderet unaquæq; perfectior seipsa, & non evaderet: non evaderet quidem ut supponitur; evaderet autem, quia accessu illius virtualitatis secum identificata, perficeretur, & tamen illa, ut tu dicis, in seipsa spectata non diceret illam perfectionem alius virtualitatis. Absolutè tamen loquendo ex proportionem ad Mysterium Trinitatis quod etiam si non poneretur identificatio in aliquo tertio adhuc illæ virtualitates possent inter se identificari, nec evadere perfectior seipsa: nam non comparando Paternitatem divinam ad Filiationem; sed ad Naturam, sunt duæ virtualitates, unaquæque habet suam perfectionem, identificantur secum, nunquid ne vel Persona, vel Natura ex eo evadat perfectior seipsa.

INSTABIS II. Quod non evadat perfectior Personalitas & Natura, ex eo est, quia illic est infinita perfectio: unum autem infinitum non est majus altero adeoque nec ab altero infinito perficitur.

RESPONDETUR. Verum quidem est, quod

unum infinitum non sit majus altero in eo quod est carere terminis; quod tamen non perficiatur unum infinitum ab altero hoc non demonstratur: cur enim infinitum novem, non perficietur accessu infinitarum unitatum, adeoque evadendo decem. Deinde quamvis ex eo supponatur Natura Divina ex identificatione cum Paternitate non perfici, sed cur non perficietur ipsa Paternitas, quæ secundum se, non dicit perfectionem infinitam: & tamen non potest dici, quod perficiatur: quia evaderet dignior seipsa, & perfectior.

INSTABIS III. Licet Paternitas ex titulo Personalitatis, non dicat perfectionem infinitam, dicit tamen titulo Paternitatis Divinæ conditionem ab ipsa virtualitate Naturæ, adeoque dicit rationem non perfectibilis ulterius: talem autem infinitatem non salvat virtualitas illa creata. Ergo ex identificatione cum altera virtualitate evadet seipsa perfectior.

RESPONDETUR. Posito quod Paternitas Divina secundum quod Divina, dicat infinitatem, non eximetur per hoc præcisè à ratione perfectibilis: nam ut dictum, infinitum, licet non sit majus altero, nunquid tamen non perficitur accessu alius infiniti. Quod si dicas perfici materialiter; redibit difficultas, cur etiam materialiter non perficiatur Paternitas, adeoque nec evadat materialiter dignior seipsa. Recurri ergo potius ad hoc debet, quia stante identificatione ut dictum retinentur adhuc virtualitates distinctæ, adeoque retinet unaquæq; perfectionem distinctam, consequenter stante identificatione reali, non communicat alteri suam virtualitatem, adeoque nec perficiente illam: Si autem una virtualitas non perficit alteram, non sequetur illas evadere perfectiores seipsis. Est quidem verum, quod hoc superet captum humanum sicut superat captum humanum etiam Mysterium Trinitatis; sed jam si illud concedatur in creatis etiam hæc superantia captum concederentur in creatis. Quærere tamen restat, An hæc superantia captum forent contradictoria, sicut prædicta superant captum in Divinis, nec tamen sunt contradictoria.

Est & alius Modus toti huic difficultati satisfaciendi. Quod scilicet una virtualitas alteri identificata non esset perfectior seipsa & virtualiter & realiter simpliciter spectata; esset tamen perfectior seipsa virtualiter v. g. non nisi spectata, & non spectata simul Physice.

RATIO V. est. Si daretur distinctio virtualis in creatis daretur infinita essentia creata, hæc implicat. Sequela probatur, quia quod datur distinctio virtualis in Divinis, id ex eo arguitur, quia Deus cum sit infinitus in essentia, debet illi competere omnis possibilis perfectio; possibilis autem est perfectio distinctionis virtualis in Divinis: quia nulla est in illa contradictio in Divinis.

RESPON-

RESPONDETUR. Distinctæ sunt hæc propositiones. Ex eo quòd Deus sit infinitus in essentia, sequitur debere etiam dari in illo distinctionem virtualem. Alia autem est hæc propositio, ex asserta distinctione virtuali sequitur infinitudo essentiae, & hoc ipsum est, cuius demonstratio, hic petitur. Unde primo concesso, quod solum vult argumentum, negatur hoc posterius.

Putarem ergò potius nullam huius adferri posse demonstrativam rationem: quia si hoc demonstraretur cur in creatis, idq; titulo creati, non possit dari Trinitas, demonstraretur titulo increati non repugnare eandem: adeoque & dari; quia in Divinis quoad intrinseca à posse ad esse, valet argumentatio, & tamen supponitur non posse demonstrari Mysterium Trinitatis. Quod ipsum ulterius sic declaratur. Sit enim perfectio A. ex cuius defectu in creatis, oritur ne sit Mysterium Trinitatis, demonstrat Metaphysica omnem possibilem perfectionem haberi in Deo, inferes ergò tu, hanc perfectionem esse in Deo, adeoque inferes idq; demonstrativè, dari Mysterium Trinitatis, & tamen vel tu ipse negas, quòd hoc Mysterium in Divinis demonstrari possit. Et sicut si quis demonstraret, qualitatem aliquam non competere huic substantiæ quia corporea est, hoc ipso demonstraret, competere illam spiritali substantiæ, nam demonstrabile est, omnem qualitatem competere aut substantiæ corporeæ aut spiritali, ita si quis demonstrat non competere Mysterium Trinitatis. Creatis quia creata sunt, demonstrat illud competere Divinis, quia omnis perfectio, aut creato aut increato enti competit, & tamen supponimus quòd Mysterium Trinitatis demonstrari non possit.

DIFFICULTAS II.

De Præcisionibus objectivis in Divinis.

PRÆCISIO secundum Auctores Alia est ex parte actus seu formalis, alia ex parte objecti seu objectiva: *Objectiva præcisio dicitur*, ex vi cuius intellectus attingit formalitatem aliquam, quin eadem cognitione, attingat aliam formalitatem, illi identificatam realiter. Verbi gratia, quando intellectus attingit formalitatem animalis, & non attingit ullo modo formalitatem rationalis identificatam realiter in homine, tunc censetur esse præcisio objectiva, ubi ut vides, non in hoc stat præcisio, quòd unum cognoscatur sine alio, potest enim cognosci Petrus & non cognosci Iulium neq; tamen dicitur fieri præcisio Petri, à Iulio. *Formalis præcisio ex parte actus est*, vi cuius attinguntur immediatè & per se omnes formalitates, quæ identificantur sibi, di-

citur tamen cognosci verbi gratia animal in homine & non rationale, quia illic rationale, non nisi confusè attingitur. Confusè autem tunc cognoscitur objectum, quando ex vi illius cognitionis, non potest unum secerni ab alio, quod per eandem cognitionem attingitur. Verbi gratia. Cognosco hominem & equum per connotata communia, hoc est sensationes, tunc cognosco animal confundoq; equum & hominem: quæ confusio in hoc stat, quia ex vi illius cognitionis non valeo hominem ab equo, equum ab homine discernere, ita explicat Oviedo Controversia Logica Tertia punct. 5. Illustratq; tali instantia. Præcisio ex parte actus circa formalitates identificatas realiter, ita se habet, ac se haberet sensus circa alia objecta omnino similia, omnino æqualia, & quidem penetrata, in quibus non discerneret sensus unum ab alio, & eodem modo se haberet ad objecta distinguenda ac si unum tantum videret objectum, licet in re duo distincta realiter attingantur.

Posset & alia acceptio haberi præcisionis formalis & objectivæ, ita ut nomine præcisionis formalis, veniat ipse actus præscindendi, nomine autem præcisionis objectivæ, veniat ipsa, ut ita dicam passio, vi cuius objectum se præscindit patitur, estque in re ipsum objectum, ita jam præcisum.

Ceterum in priori illo sensu agitur quæstio; an dentur præcisiones objectivæ confusanturque dicta in Logicis de actu confuso fabricativo universalis.

Punctum Difficultatis 1.

Deciditur de Difficultate.

DICENDUM est *Dari*. Ita illi etiam, qui negant eas dari in creatis, ut Arriaga Disp. Quarta Logica Sectione Quarta. Ita Schola Thomistica, & Scotistica, & Nostri, contra aliquos ex Nominalibus, & contra aliquos recentiores, inter quos Oviedo Controversia Quarta Metaphys. punct. 8. Sed S. Thomas Opusc. 49. Et II. contra Gentes cap. 52. & Opusculo 43. cap. 6. nostram etiam sententiam innuit.

PROBARI solet I. Argumento ducto ab uno Attributo ad aliud. V. G. Deus per misericordiam parcit, per iustitiam punit. Ergo ista attributa præscindunt inter se.

RESPONDERI posset. Eundem hinc Deum in recto utrobique concipi, quia quando concipitur misericordia, concipitur Deitas prout est principium actuum misericordiarum; quando concipitur Iustitia, concipitur Deitas prout est principium actuum puniendi. Si autem utrobique responderet Deitas, hoc ipso non est jam præcisio objectiva,

PROBARI

PROBARI solet II. Propositionibus ductis ab uno principio processionis in Divinis, ad aliud idem principium. v.g. Intellectus generat, voluntas non generat.

RESPONDERI posset etiam ad idem argumentum ea via quâ ad illud responderetur prima parte in eadem materia.

PROBATUR III. Propositionibus quæ instituntur de Natura Divina comparata ad personas. Ut formetur argumentum. Supponitur veram esse hanc Propositionem. Essentia Divina communicatur, Paternitas non communicatur. Supponitur item Naturam & personam Patris esse unam eandemque indivisibilem Entitatem. Hinc formatur argumentum. Quando dico communicari naturam, & non communicari Paternitatem, vel dico de uno eodemque objecto, quod communicetur & non communicetur vel non de uno; si non de uno. Ergo intra unam eandemque entitatem indivisibilem, est præcisio objectiva; quia intra unam eandemque Entitatem, verificatur, de uno communicatur, de alio non communicatur. Si de uno verificantur duo contradictoria. Ergo non verificatur, communicatur & non communicatur; quia nec duo contradictoria verificantur. Et ulterius tam verè dici potest ex parte objecti de eo quod communicatur non communicari, quàm de eo quod non communicatur, communicari, non præscindunt enim hæc ex parte objecti, & sunt una eademque; ut dicis indivisa ratio. Sed non potest dici de eo quod non communicatur, illud communicari; quod probatur, quia non potest dici de natura Divina quod non communicetur, hoc enim est contra fidem, possetque dici Filium non esse verè Deum, cum sit Deus, ratione naturæ Divinæ communicatæ, de quo tamen per te potest dici, quod non communicetur. Item non potest dici de Paternitate, quæ non communicatur illam communicari, aliàs verum esset dicere Filium esse Patrem, idque ideo quia sicut dicitur Deus ob communicatam sibi naturam Divinam, ita verè dicitur Pater ob communicatam sibi Paternitatem, de qua tu dicis, posse affirmari, quod communicetur.

Idem medius Terminus sic proponitur: Et suppono veras has esse Propositiones: Pater non est Filius. Spiritus S. non est Filius. Suppono item Patrem & reliquas personas esse identificatas Naturæ Divinæ. His positis ita formatur argumentum. Quando dico Pater non est Filius vel responderi mihi ex parte objecti natura Divina, vel non respondet, si non respondet, Ergo intra unam eandemque Entitatem indivisibilem dantur præcisiones; objectivæ, si correspondet, quæro in Conceptu illo Patris, in quo simul correspondet natura Divina, vel non correspondent personæ quæ sunt identificatæ naturæ Divinæ, vel correspondent, si non correspondent, Ergo intra unam eandemque indivisibilem entitatem dantur præcisiones objectivæ, sic correspondent in conceptu Patris natura & Filius. Ergo cum dico Pa-

ter non est Filius, etiam dico natura Divina non est Filius, sub termino enim Pater respondet natura Divina. Et ulterius dico Filius non est Filius, quia Filius per te respondet sub Ly Pater, cum scilicet dico. Pater non est Filius.

Idem medius Terminus sic proponitur ex Ariaga. Si correspondent in conceptu Patris tam natura Divina quàm reliquæ personæ. Ergo sicut falsa est ista propositio, tota Trinitas non est Trinitas. Ita falsa erit hæc, Pater non est Filius & Spiritus S. non plus enim in conceptu Trinitatis per te respondet ex parte objecti, quàm in conceptu Patris.

CONFIRMATUR. Datur in Divinis Distinctio virtualis. Ergo & dantur Præcisiones objectivæ. Antecedens colligi potest ex dictis de hac Distinctione, & certè de Fide est Naturam divinam communicari, Paternitatem non communicari, tunc quæro vel de eodem hæc verificantur vel non de eodem; si de eodem, Ergo non verificantur, quia impossibile est contradictoria verificari. Si non de eodem, Ergo de distincto, non de distincto realiter, quia id negat fides, nõ de distincto Scotisticè ut infra dicitur, non de distincto per Rationem, quia id non sufficere colligetur infra, Ergo de distincto virtualiter. Consequentia principalis probatur. Tum quia non est major Ratio unius, quàm alterius. Tum quia concessio majori in eodè genere, debet dari & minus, major autem est virtualis Antonomasticon distinctio, Tum quia difformiter objecto nosceretur res, si datâ distinctione virtuali, non darentur Præcisiones objectivæ; nam vi distinctionis illius communicaretur natura, non communicaretur Paternitas, & tamen si nõ dantur Præcisiones objectivæ, una attingeretur, & communicari & non communicari.

Responsiones variae in Oppositum.

RESPONDETUR I. Ut aliquid de aliquo verificetur, subjectum illud debet esse formaliter cognitum tam ex parte actus quàm ex parte objecti. Porro cum dico natura Divina communicatur, quamvis ex parte objecti correspondeat etiam Paternitas, nec tamen verificatur de illa quod communicetur, quia ex parte actus non est cognita.

CONTRA. Tum quia quæro de ipsamet verificatione objectiva, ad quam non requiritur esse cognitum ex parte actus, cum præcedat ipsum actum. Si autem secundum verificationem objectivam intra eandem entitatem Natura communicatur, Paternitas non communicatur, poterit etiam ex parte actus attingi; jamque tunc nihil deerit, ad præcisionem objectivam. Tum quia si ex parte actus, non responderi in natura divina Paternitas, ex parte actus falsum erit communicari Paternitatem. Ergo quia ex parte objecti, responderi Paternitas, verum erit ex parte objecti, communicari Paternitatem. Tum quia quod est fundamentum, quod si desit cognitio

† M

Pater-

Paternitatis ex parte actus, tunc cum concipio naturam, dicoque de illa quod communicetur, quod inquam si desit Cognitio Paternitatis ex parte actus, hoc ipso jam Paternitas non communicabitur, præcipue cum cognitio & hoc Ly ex parte actus, ipsi objecto non tribuat rationem communicabilis vel non communicabilis; Si autem independentem à cognitione nostra habet vim naturæ divinæ ut communicetur, & vim Paternitatis, ne communicetur, quare hæc prædicata verificari non poterunt, quamvis illud Objectum non sit formaliter ex parte actus cognitum.

RESPONDETUR II. Inadæquate naturam Divinam communicari, non quod non tota communicetur, tota enim communicatur, sed non communicatur adæquate, hoc est non secundum omnia quæ ipsi identificantur, adeoque non secundum Paternitatem.

CONTRA. Ergo ex parte objecti inadæquate spectati est, ut Paternitas non communicetur. Ergo una eademque indivisibilis Entitas inadæquate sumpta, ex parte objecti non communicabitur. Ergo cum dico naturam communicatur, ex parte objecti non respondebit Paternitas. Consequenter dabuntur Præcisiones objectivæ. Totus succus medii termini in hoc est; cur inadæquata idque ex parte objecti communicatio, non possit fundare præcisionem objectivam.

RESPONDERI posset III. In conceptu Patris correspondere ex parte objecti & naturam divinam & totam Trinitatem, ex parte tamen actus non correspondere. Paternitas enim concipitur per modum Paternitatis creatæ, Trinitas autem non concipitur per modum Paternitatis creatæ. Hinc fit ut verè affirmari possit Patrem, non esse Trinitatem.

CONTRA. Quando dicis ex parte objecti in conceptu Patris respondere naturam divinam, vel ex parte objecti non communicatur natura divina vel communicatur, si non communicatur ex parte objecti. Ergo dicis contra fidem; si communicatur ex parte objecti, quomodo ex parte objecti respondet, in eo quod non communicatur, si non dantur præcisiones objectivæ, jam enim per te contradictorium responderet in eodem objecto. Rursus si ex parte objecti in conceptu Patris respondet natura divina, ergo ex parte objecti, dicis esse verum, quod Filius sit Pater, quod Pater sit Trinitas, dicis enim ex parte objecti in conceptu Patris respondere & naturam divinam & totam Trinitatem, tantumque dicis, quod ex parte actus hoc non sit verum. Denique saltem Pater æternus, suam Paternitatem non concipit per speciem Patris creati, & tamen nec ille dicit: Paternitas mea communicatur.

RESPONDET IV. Oviedo. Controversia 4. Metaph. punct. 8. sub hoc conceptu natura divina communicatur, respondere Paternitatem ex parte objecti, nihilominus de Paternitate non potest dici quod communicetur: quia per

diversa media cognoscitur Paternitas & natura, & sicut posita præcisione objectiva, inter naturam divinam & Paternitatem, ita de illis loquimur, ac si essent à parte rei distincta, ita posito diverso modo noscendi Paternitatem & Naturam, poterimus de illis loqui, ac de distinctis realiter.

CONTRA. Diversus iste modus concipiendi vel facit, ut si conceptu naturæ, non correspondeat objectivè Paternitas vel non facit. Si non facit, Ergo ex parte objecti communicabitur Paternitas, cuius oppositum docet fides; si facit. Ergo admittis præcisiones objectivas: parum enim refert, an hoc velis appellare præcisionem objectivam, modò dicas sub affirmatione prædicati: Communicatur, non respondere objectum identificatum, quod est Paternitas. Deinde diversus modus concipiendi præcisè spectatus, non potest facere, ut id quod est identificatum alteri realiter, non afficiatur eo prædicato, quo afficitur, aliud illi identificatum realiter. Sic v.g. licet in homine diverso modo, concipiamus animal, diverso rationale, tamen quicquid affirmatur realiter de animali, affirmatur realiter de rationali. Cumque diversus modus cognoscendi, teneat se ex parte cognitionis, quid conferret objecto, ut secundum unam formalitatem communicetur, secundum aliam non communicetur. Longè autem est alia ratio, quare positis præcisionibus, objectivis, non possit dici de Paternitate quod communicetur, quantumvis id dicatur de naturæ; idque ideo, quia positis præcisionibus objectivis ex parte objecti, non respondet in conceptu Naturæ, Paternitas, adeoque prædicatum: Communicari, non dicitur de Paternitate, cum illa non sit subiectum ex parte objecti hujus propositionis, quando dico: Natura communicatur.

RESPONDERI posset V. ex eodem. Aliud esse subiectum Prædicationis, aliud verificationis, cum enim dico Petro corrente, aliquis homo currit, cursus verificatur de Petro, indifferenter tamen prædicatur de Petro, Joanne &c. adeoque jam aliud est subiectum prædicationis; ita etiam inquit in Divinis cum dico Natura communicatur, subiectum prædicationis est Paternitas, & Natura, sed subiectum verificationis non est nisi sola natura.

CONTRA. Si subiectum verificationis quando dico Natura communicatur, non est Paternitas quamvis unam eandemque indivisibilem Entitatem constituent naturam & Paternitas, non apparet cur jam non possint dari, præcisiones objectivæ attingendo ex parte Objecti Subiectum verificationis, & non attingendo Subiectum non verificationis, licet Subiectum verificationis & non verificationis, eandem Entitatem indivisibilem constituent. Deinde paritas adlata non tenet, quia quando dico: aliquis homo currit, Subiectum illud aliquis homo non sumitur determinatè, si non sumitur, de illo determinatum

tum quid, hoc est curfus, verificari non poterit; jam autem cum dico: Natura communicatur est Subiectum determinatum, consequenter illud solum debet esse Subiectum prædicationis & verificationis.

Principale fundamentum Oppositorum.

DICES. Istæ in Deo præcisiones objectivæ sunt inutiles & non salvant Difficultates Theologicas. Ergo nõ dantur. Probatur Antecedens. In ista propositione Natura Divina communicatur, licet sub conceptu naturæ Divinæ non respondeat formaliter Paternitas, falsum tamẽ est non respondere Paternitatem identicẽ, & realiter ad eum modum, quo concipiendo animalitatem hominis, quamvis non concipiã rationalitatem formaliter, falsum tamen est in re illam animalitatem non esse hominem, quia illa animalitas realiter ab homine non distinguitur, ita & in præfenti. Hoc posito ita ulterius urgetur. Quando dico Natura communicatur, respondet sub conceptu naturæ realiter Paternitas quamvis non respondeat formaliter. Ergo etiam realiter communicabitur Paternitas Filio, quamvis non formaliter, adeoq; Filius erit realiter Pater, quamvis non sit formaliter Pater, erit autem Filius realiter & formaliter Deus, quia illi & realiter & formaliter communicatur Natura.

RESPONDETUR ad objectionem. Quando dico Natura Divina communicatur, respondet quidẽ hoc sensu Paternitas identicẽ & realiter, quia non distinguitur physicẽ à natura, quia tamen habet distinctionem realem virtuale, idẽ tunc nec realiter nec identicẽ respondet hoc sensu. Quasi realiter & identicẽ communicetur Paternitas, idq; beneficio distinctionis virtualis, quæ distinctio hoc facit, quia sicut si distinguerentur realiter Natura & Paternitas, quando responderet Natura, non esset necesse respondere Paternitatem, ita cum distinguatur realiter virtualiter, non erit necesse respondere Paternitatem, faciente hoc distinctione reali virtuali, sine ulla alietate reali, quod faceret alietas realis: In hoc enim statista distinctio realis virtualis. Non nego tamen in re æquẽ difficile manere hoc mysterium positã etiam distinctione virtuali & præcisione objectiva, quamvis non maneat æquẽ difficile in ordine ad nostros conceptus, jam enim ostendetur, quomodo non de uno prædicentur prædicata Contradictoria.

INSTABIS. Ergo etiam & Deus & beati in Patria præscindere debebunt Objectivẽ, nam etiam Deus & beati cum dicunt: Natura communicatur, non dicunt Paternitatem communicari.

RESPONDETUR. Non præscindere Deum & beatos objectivẽ formaliter, præscindere tamen illos objectivẽ æquivalenter, quia uno actu hoc attingunt, quod nos pluribus. Plura de hoc vide primã Parte.

Punctum Difficultatis 2.

Veranẽ hæc Propositio? Nulla est perfectio realis, & prædicatum in Paternitate, quod negetur in sensu reali de Deitate.

POST hætenus dicta de Distinctione virtuali, accipio excerpta quædam ex manuscriptis alicujus Recentioris, qui negavit distinctionem virtuales in Divinis, formavitque prædictam propositionem, quam expedit hic examinare.

PRÆMITTO I. Idem esse negari aliquid, vel affirmari in sensu reali, quod affirmari vel negari realiter supposita alioqui eorundem Identitate reali. Probat id Inductio. Quia quando dicimus Animalitatem Petri in sensu reali ratiocinari, hoc ipso dicimus, Animalitatem identificatam Rationalitati esse realiter principium Actuum ratiocinandi. Item quando dicimus Rationalitatem in sensu reali sentire, dicimus quod realiter Rationalitas, sit Principium Actuum sentiendi. Idem Præmissum negativo principio stabilitur, quia scilicet non differunt secundum objectivam formalitatem dictum de aliquo Ly: in sensu reali, & dictum Ly: realiter, nec potest harum duarum phrasium ostendi objectiva diversitas, sicut nec ostendetur in hac dictione, cantat voce suavi, & cantat suaviter.

Applica Præmissum, si in sensu reali convenit naturæ Divinæ generare, realiter conveniet generare.

PRÆMITTO II. Intercessisse inter Petrum Lombardum, & Iochimum Abbatem questionem, an verum esset, Naturam non generare cum generet Paternitas. Affirmabat Lombardus negabat Abbas, dicebatque si à primã Persona, procedunt aliæ duæ Personæ, si Filio convenit generari, Spiritui Sancto spirari, & tamen nec à Natura producuntur illæ duæ Personæ, nec Natura generatur, nec spiratur inquebat Abbas, non fore jam Trinitatem, sed Quaternitatem, cum præter illa prædicata relativa, reperiatur Natura, de qua prædicta prædicata negantur. Res devoluta ad Concilium Lateranense, quod decrevit has propositiones Essentia non generat. Paternitas generat.

PRÆMITTO III. Errorem Iochimi, duplicem fuisse, imprimis, quod voluerit Essentiam generare, ut ita salvaret, in Divinis Trinitatem esse, non Quaternitatem, deinde quia voluit Trinitatem Personarum salvare per Unionem quandam in voluntate & consensione. Rem ita habere ostendit cap. Firmiter de summa Trinitate. Legatur & glossa capitis.

DICENDUM est. Essentiam v. g. non generare in sensu reali, adeoque convenire aliquod prædicatum Paternitati, quod negetur in sensu reali de Natura.

PROBATUR I. AUCTORITATE. Tum quia

† M 2

Pro-

Propositiones quæ sunt de fide, debent accipi ut sonant. Ergo cum absolute definirit Lateranense: Essentiam non generare, non debet dici quod in sensu reali, adeoque realiter generet, hæc enim distinctio, quod in sensu reali, seu realiter generet Natura, non accipit Verba dogmatica ut sonant. Tum quia quando affirmabat Joachim Essentiam generare, quia generat Paternitas videtur voluisse indicare, quod Essentia realiter generet, & hoc ex duobus colligi potest. Imprimis quia assererat debere ex Identitate reali Paternitatis & Naturæ sequi, ut sicut Paternitas generat, etiam Natura generet, adeoque quod in sensu reali, seu realiter generet, idque ob Identitatem realem. Deinde, quia non erat ita depositi ingenii Joachim, ut non admitteret formaliter, seu per rationem, distinguatur Naturam & Paternitatem. Si ergo distinguuntur formaliter, sequitur ut quod convenit uni in sensu formali, non conveniat alteri itidem in sensu formali. Ergo debuit solum velle, quod in sensu reali, Natura generet, & Concilium universaliter enuntiavit: Essentia non generat. Hinc opposita sententia deberet clarius refellere mentem Joachimi. Tum quia dicendo quod in sensu reali communicetur v. g. Paternitas sicut communicatur Natura, non tantum non facilitatur Mysterium Trinitatis, quod intendebat prædictus Recentior, sed magis obscuratur; si enim communicatur Filio Paternitas in sensu reali, quomodo Filius in sensu reali & realiter non est Pater, cum tamen fide constet, non esse eum idem realiter cum Patre, in ratione Patris.

PROBATUR II. RATIONE. Tum quia si in sensu reali communicatur v. g. Paternitas. Ergo ante omnem operationem Intellectus, nullum datur verificativum hujus Propositionis, Pater non est Filius; si enim esset ante omnem operationem Intellectus, aliquod verificativum hujus Propositionis, quod Pater non sit Filius, deberet convenire, prædicatum aliquod ante omnem operationem intellectus, Paternitati, quod non conveniat Filio, solum enim tale prædicatum posset esse verificativum prædictæ Propositionis. Ergo cum nullum sit prædicatum conveniens Paternitati, quod in sensu reali non conveniat Filiationi, ratione naturæ, cum qua Paternitas in sensu reali communicatur, nullum etiam erit nemine cogitante verificativum hujus Propositionis: Pater non est Filius & tamen verificativum hoc debet ostendi, cum sit de fide Patrem & Filium, distinguere realiter. Tum quia distinctum realiter, non communicatur in sensu reali. Sed Paternitas est distincta à Filiatione, ut fides docet. Ergo Paternitas non communicatur in sensu reali Filiationi. Major probatur. Non idem realiter, non potest esse idem realiter, ratione ejusdem, ut lumen rationis docet. Sed si distinctum realiter communicaretur in sensu reali, non idem realiter, esset idem realiter ratione ejusdem, in quantum enim Paternitas in sensu reali communica-

retur Filio, esset idem, hoc enim communicari idem est, ac identificari, & tamen in quantum distingueretur à Filio, non esset idem, idque ratione ejusdem Paternitatis. Ergo idem realiter non esset idem realiter, ratione ejusdem. Tum quia falsa est hæc Propositio: Alia est realiter Natura Patris, alia Filii, idque ideo, quia ante omnem operationem Intellectus realiter seu in sensu reali, communicatur Natura. Ergo etiam falsa erit hæc Propositio: Alia est realiter Persona Patris, alia Filii, quia realiter ante omnem operationem Intellectus, communicatur Paternitas Filio. Tum quia si in sensu reali sumpta Paternitas communicatur, quia communicatur Natura, cum qua est idem realiter Paternitas, dicam etiam Naturam in sensu reali sumptam, seu realiter non communicari, quia ipsa Paternitas sumpta pro termino naturæ, seu pro distinctivo reali, ipsa inquam Paternitas non communicatur, cum qua tamen est idem realiter Natura Divina, dicam item esse tres Deos distinctos realiter, seu in sensu reali, quia sunt distinctæ realiter tres Personæ, cum quibus est idem realiter Deitas: quod erit omnes phrasæ sacras in hoc Mysterio subvertare. Tum quia ostendi possunt prædicata, quæ negantur in sensu reali de Natura, affirmantur de Paternitate, v. g. Paternitas est distincta realiter, falsum autem est, Deitatem esse distinctam realiter, falsa item: Paternitas est realiter communis omnibus Personis, vera autem hæc: Natura est communis realiter omnibus personis.

PROBATUR III. Quia posito quod non detur distinctio virtualis, nec formalis ex natura rei. Item quod ad salvandum Mysterium Trinitatis non sufficiat distinctio Rationis, positumque quod in sensu reali generet v. g. Natura Divina, non aderit modus salvandi hæc contradictoria: Natura non generat, Paternitas generat, & tamen est Theologici Instituti hæc salvare. Hæc ratio pondus accipit, ab impugnatione responsionum.

Responsiones ad Argumenta.

Ad secundum Argumentum.

RESPONDETUR I. Duplicem esse communicationem Paternitatis, alia est communicatio Paternitatis propter Identitatem realem Paternitatis, cum Deitate, vi cuius, sit unus idemque Deus Pater & Filius, & hæc communicatio datur. Nam Pater in sensu reali loquendo, communicat Filio suam Paternitatem, communicatione faciente utrumque, unum Deum. Alia est communicatio Paternitatis in sensu proprio & formali, vi cuius, fieri debeat Patris & Filii una Persona indivisibilis in plures personas, & hoc sensu non communicat Pater suam Paternitatem Filio, adeoque solum communicat Paternitatem suam accipiendo Paternitatem pro realitate Patris.

CONTRA. Tum quia quando Pater in sensu reali, communicat Filio Paternitatem, vi cuius uterque

utrumque est unus Deus, quæro: an ita in sensu reali communicat Paternitatem, ne in sensu reali communicat naturam, vel non ita? Si ita, ergo sicut titulo communicat in sensu reali naturæ, Filius & Pater sunt unum in natura, ita titulo communicat in sensu reali Paternitatis, erit in sensu reali una persona; quod si non ita communicatur in sensu reali Paternitas, sicut communicatur natura, falsa erit propositio: Nullum prædicatur ut perfectio realis dicitur de Paternitate, quæ negetur in sensu reali, de Deitate.

Tum quia, tota hac doctrinâ pressius accepta, quando ponitur communicari realitatem Patris, & non communicari illam in sensu proprio, nihil plus exprimitur quam communicari naturam, quæ est idem realiter cum Paternitate, cum quo tamen stet Paternitas non communicari, in quocunque tandem sensu, qui tamen sit nemine cogitante, quem sensum ille appellat proprium. Quorsum ergo ad has phrasas recurritur: Paternitas in sensu reali communicatur, natura generat in sensu reali, quæ phrasæ, non accipiunt Lateranensis verba, ut sonant. Sed hac doctrinâ positâ, quomodo salvabitur nullum esse prædicatum, quod nemine cogitante conveniat naturæ, & nemine cogitante non conveniat Paternitati; nam nemine cogitante convenit naturæ in sensu proprio communicari, & non convenit Paternitati, nemine cogitante in sensu proprio communicari. Hoc ipsum sic aliter proponitur, quæro: an in sensu reali communicetur Paternitas communicatione, vi cuius si esset in sensu formali, fieret verè & propriè persona Patris & Filii una Persona, vel non communicatur in sensu reali, si communicatur, ergo realiter licet non formaliter, hoc est, non in ordine ad nostros conceptus, eadem est persona Filii & Patris, sicut enim esset formaliter persona Filii persona Patris, si in sensu formali communicaret Filio Pater Paternitatem, ita realiter persona Filii, erit persona Patris, si in sensu reali communicat Pater suam Paternitatem, si autem circumscripta superius Paternitas non communicatur, ergo aliquod prædicatum convenit Deitati, quod non convenit Paternitati, nempe communicatio formalis. Itemque communicatio vi cuius fiat unus Deus, Pater & Filius, & non communicatio, vi cuius fiat una persona. Cum tamen Deitas & persona sint idem. Tum quia cum sint idè realiter Paternitas & natura, conveniatque communicatio naturæ, vi cuius fiat Filius unus Deus cum Patre, & non conveniat Paternitati communicatio vi cuius fiat persona Filii, una & eadè cum persona Patris, hoc ipso natura & Paternitas, cum illis prædicata contradictoria conveniant, debent distingui, non realiter, ut docet fides, non formaliter ex natura rei, quia hanc distinctionem negat hic Recentior, non per rationem, quia id non sufficit. Ergo virtualiter. Si enim nec virtualiter distinguuntur non salvabū-

tur contradictoria, sed de eodem, & ratione ejusdem verificabuntur, quia ratione extremorum indistinctorum, quod certè non esset defendere mysterium Trinitatis.

Hic ipse medius terminus expeditus adhuc urgetur sic. Non communicari in sensu proprio sunt duo contradictoria, ergo in verificabilia de eodem, ratione ejusdem, ut docet lumen rationis, per te essent verificabilia de eodem & ratione ejusdem, quia nullam ponis distinctionem, quæ sit nemine cogitante inter naturam & Paternitatem, hinc quod de Paternitate verificabitur, verificabitur & de natura, utpote indistinctis nemine cogitante. Tum quia cum per te in sensu proprio non communicetur Paternitas, nec communicabitur in sensu proprio natura, utpote indistincta à Paternitate, & tamen aliud contradictionis membrum, verificari de natura docet Fides. Recurrere autem ad distinctionem eminentialem, seu distinctionem non puram realem, est recurrere alijs verbis, ad distinctionem virtuales, quæ tamen negatur, aut si ad illam non recurritur, non ostendetur verificativum allatorum contradictoriorum, quod sit nemine cogitante, debet autem verificativum horum prædicatorum communicatur, nō communicatur in sensu proprio esse nemine cogitante, cum & illa prædicata sint nemine cogitante, prædicata inquam objectivè sumpta. Tum quia communicatio in sensu reali Paternitatis Filii, est communicatio, quæ sit Filius, eadem persona cum Patre. Nam etiam communicatio Paternitatis, quæ sit per identitatem ipsi Personæ primæ, facit primam personam Patrem. Ergo faciet & secundā, quod autem dicitur, non communicari in sensu proprio & formali Paternitatem Filio, quærere restabit, iste sensus formalis & proprius, vel est nemine cogitante, vel non: si nō est nemine cogitante, non salvat mysteriū Trinitatis, quod est in suo esse independēs à nostris cogitationibus; si autem iste sensus proprius & formalis est nemine cogitante, qui non invehet distinctionem inter hos terminos, quorum unus in sensu proprio & formali communicatur, alter nō, quæ distinctio si non est actualis, erit certè virtualis. Tum quia quæro. An præter communicationem naturæ divinæ, sit etiam communicatio in sensu reali ipsius Paternitatis, hoc est primi termini substantialis naturæ divinæ & non tantum realitatis illius termini, quæ realitas sit ipsa natura, si non est, quomodo verum erit in sensu reali illā communicari, quomodo item non cōpetet unū prædicatum naturæ, quod nec in sensu reali competit Personæ; si autem ipse terminus naturæ communicatur, quomodo illa communicatione, non sit una Persona utriusque sicut communicatione naturæ sit una natura, & sicut communicatio albedinis facit album, cui communicatio termini naturæ, non faciet, ut sit eadem Persona, cum illa, quæ communicatur.

† M 3

RE-

RESPONDET II. Licet se totum Pater communicaverit Filio, non ideo communicavit se totaliter, hoc est, non communicavit se per Identitatem, puram, sed per identitatem, qua sit uterque unus Deus, & non per identitatem, qua sint uterque una Persona.

CONTRA. Tum quia communicatur totaliter naturæ, in ratione naturæ & non communicatur totaliter Paternitas in ratione Personæ, quæ duo sunt contradictoria, quomodo illa salvari possunt, nisi admittatur, si non realis actualis, saltem realis virtualis distinctio, quomodo ite non conveniat unum prædicatum naturæ, quod non conveniat etiam in sensu reali Paternitati, cum illi non conveniat ut conceditur totaliter, & quidē nemine cogitante communicari. Quod adfertur de illa identitate non pura, redit quaestio cum inter Personam, & inter Deitatem nulla sit distinctio, cur fieri potest, ut evadat utraq; Persona unus DEUS, & non una Persona, cum & natura & Persona communicentur. Tum quia videtur quod Pater, non se communicarit totum Filio, quia habet prædicatum Pater, vi cuius est unus DEUS cum Filio, habet & prædicatum vi cuius est una Persona, & tamē est de fide, hoc secundum prædicatum non communicasse Patrem Filio. Ergo falsum est, quod se totum communicarit; hocq; innuunt locutiones Patrum, qui docent, Patrem omnia dedisse Filio, excepta Paternitate. Tum quia si Pater communicavit se totum Filio, sed non totaliter, debet dari obiectum ratione cuius verificetur illud ly non totaliter. Porro hoc obiectum ratione cuius verificabitur illud ly non totaliter, vel communicatur in sensu reali, vel non communicatur. Si communicatur. Ergo falsum est realiter loquendo, non totaliter illam communicari. Si non communicatur; Ergo aliquod prædicatum convenit naturæ, quod non convenit Paternitati, nam natura totaliter communicatur in ratione naturæ, non communicatur totaliter Persona in ratione Personæ.

RESPONDET III. Quando dicitur naturam in ratione naturæ. Ut natura est &c. communicari, tunc sumitur natura in sensu præcisivo, præcisio autem est post operationem intellectus, unde concedi hoc sensu potest, quod natura, ut natura est non generet, licet alio sensu debeat dici illam generare.

CONTRA. Concedo sumi posse naturam divinam præcisivè, & prout subest nostris intentionibus, tamen verum est nemine cogitante naturam non generare, Paternitatem generare, qui ergo hic non verificatur unum prædicatum nemine cogitante de natura, quod non verificetur de Persona, & cum dicis in sensu reali naturam generare, hoc solum significas, quod Paternitas generet, nos autem disceptamus non de natura, prout significat & supponit Personam, sed de natura, prout illam sumpsit Lateranense, dum

dixit naturam non generare; cui sic sumptæ jam competet prædicatum non generare, quod non competit Paternitati.

Ad tertium Argumentum.

RESPONDERI I. potest. Non esse necesse, salvare istud contradictorium v. g. non communicatur Paternitas cum in sensu reali communicetur.

CONTRA. Concedis in sensu reali communicari Paternitatem sumptam scilicet pro natura, da obsecro secundum modum, quo modo sumpta non communicetur, debet autem aliquo modo sumpta non communicari ut salvetur decretum Lateranensis, & distinctio realis Personarum. Si autem aliquo modo sumpta Paternitas nemine cogitante non communicatur, quid id explicabis, si inter naturam, de qua verificatur ly communicatur, & inter Paternitatem, de qua verificatur ly non communicatur, non intercedit distinctio saltem virtualis, & si distinctione in hanc aut aliam non ostendis, concedis absurdum verificari duo contradictoria de eodem, & ratione ejusdem, quia ratione naturæ & Paternitatis, quæ per te indistinctæ sunt. Salva item hoc: Si in sensu reali etiam Paternitas communicatur Filio, cur in sensu reali Filius non erit Pater.

RESPONDEBIS II. Reperiri illic eminentialem identitatem distinctam & oppositam Personarum.

CONTRA. Concedo reperiri hanc eminentialem identitatem, sed quaerere restat cur detur identitas eminentialis Patris & Filii in natura, & detur distinctio realis in Personis, cum tamen per te, illa natura communis, & Persona, non distinguantur etiam virtualiter.

RESPONDEBIS III. Etiam si distinctio realis, sit negatio realis identitatis, non tamen contradictoriè opponitur huic negationi realis identificatio.

CONTRA. Concedo quod negatio identitatis, & realis identificatio non opponantur contradictoriè, si de alio extremo, formalitate, virtualitate, &c. verificetur negatio identitatis, de alio identitas, sed si non detur distinctio ulla inter hæc etiam virtualis, qui non verificabuntur duo contradictoria de eodem, & ratione ejusdem, quod tamen Lumini naturæ repugnat. Concedo, quod quando aliqua forma, in ratione sua formali, abstracta non consistit in divisibili, sed est divisibilis in plures gradus, sine ulla contradictione, eadem res indivisibilis, per se ipsam habet v. g. unum gradum, & excludit alios. Ea propter autem id concedo, quia ratione alijs verificabitur habere gradum, ratione alius, non habere gradum. Sed si non detur distinctio saltem virtualis inter naturam & Paternitatem, qui ostendes ratione unius Extremi verificari identitatem Patris cum Filio, ratione alijs, negationem identitatis.

Concedo, quod eadem cognitio possit esse obscu-

obscura & clara. Concedo unam differentiam posse esse & rationem differendi, & rationem conveniendi, sed id habetur ratione diversorum connotatorum, sufficitque id salvare per connotata diversa, sed si non datur distinctio saltem virtualis, qui non ratione unius verificabuntur hæc duo contradictoria, Negatio Identitatis, & Identitas Naturæ v. g. & Paternitatis, quarum distinctionem non sufficit per sola connotata explicare, ut colligi potest ex dictis, de hac distinctione.

Punctum Difficultatis 3.

Solvuntur Objectiones.

QUADAM Objectiones istius Recentioris probant non dari distinctionem virtua-lem in divinis, quædam probant Paternitatem suo modo communicari.

Quoad Primum.

Obijcit I. idem. Per sententiam admittentium distinctionem virtua-lem, idem Pater communicando Essentiam Filio, non communicat Paternitatem, realiter identificatam cum Essentia, quia Essentia Divina, habet capacitatem realem ut illa communicata, non communicetur Paternitas, quantumvis sit Naturæ identificata realiter, quod est idem dicere, quia scilicet potest communicari Essentia, non communicata Paternitate, quod est respondere per idem ad idem.

RESPONDETUR. Per nos distinctionem virtua-lem non esse definitivè capacitatem ad verificanda contradictoria, seu ad distincta realiter, consequenter per nos, non idem potest communicari Natura, non communicata Paternitate, quia habet capacitatem Natura ut communicetur non communicata Paternitate, sed quia habet æquivalentiam ad plura, seorsim reperibilia, consequenter ad idem non per idem formaliter respondebitur: sed quantumvis distinctio virtualis foret definitivè capacitas verificandorum prædicatorum contradictoriorum, nec dum sequeretur ad idem, per idem formaliter responderi, quamvis responderetur ad idem per idem realiter, sicut non est respondere ad idem per idem, si quærenti, quare homo ratiocinetur respondeatur quia habet Potentiam intellectuam, quam suppono aliunde notam, sicut suppono aliunde hoc est ex fide notum, quod communicetur Natura, non communicetur Paternitas, & universaliter respondere ad quæstionem de actu per Potentiam seu capacitatem, non est respondere ad idem per idem. Hinc nec ad quæstionem, quare communice-tur v. g. Natura respondere per Potentiam, capacitatem, virtualitatem communicationis, non erit respondere per idem formaliter, licet

respondeatur per idem realiter, eò quod illa capacitas ad communicari non sit distincta realiter ab eo, cui communicatur; & sicut si respondeatur idem Petrum esse hominem, quia est animal rationale, respondebitur ad idem per idem realiter, respondebitur tamen benè, ita & in præsentia.

Obijcit II. Lumine Naturæ, seclusa Revelatione notum est, quod non possit eadem indivisibilis entitas, simul produci realiter, secundum unam formalitatem, & non produci secundum aliam formalitatem, quin simpliciter eadem res realiter producat, & realiter non producat, quia lumine Naturæ certum est impossibile esse aliquid simul esse & non esse. Atqui per tenentes distinctionem virtua-lem non componitur hoc Mysterium cum hoc Principio, quia negare Principium lumine Naturæ notum, non est componere illud cum Mysterio; hoc autem faciunt tenentes distinctionem virtua-lem, admittunt enim capacitatem ad verificanda contradictoria, de una indivisibili Entitate. Ergo admittunt idem posse esse, & non esse, consequenter negant illud Principium Lumine Naturæ notum.

RESPONDETUR. Major videtur supponere, quod aliquid possit esse lumine Naturæ notum, & tamen oppositum revelatio ostendere, indubiè autem quod semel Lumine Naturæ notum est, illi oppositum non potest revelari. Consequenter nego, Lumine Naturæ esse notum, quod si sit aliquid distinctum virtualiter in ordine ad prædicata primò intentionalia & physica, non possit illud, secundum unam Virtualitatem produci, secundum aliam non produci, licet ad istam doctrinam de Virtualitate non pertingat independentè à Revelatione, consequenter per nos non negatur ullum principium Lumine Naturæ notum, ut salvetur Mysterium Trinitatis.

INSTAT. Vel beneficio distinctionis virtualis datur simul res & negatio ejusdem rei, vel non; si primum tollitur principium Lumine naturæ notum; si secundum, Ergo nulla datur capacitas, in re simplici ad verificanda duo contradictoria.

RESPONDETUR. Beneficio distinctionis virtualis datur eadem res, sub una virtualitate, & negatio ejusdem rei, sub alia Virtualitate, si non secundum eandem Virtualitatem, datur res & negatur, non jam tollitur principium Lumine naturæ notum. Nam contradictoria ut sint, debent verificari de eodem; ratione ejusdem, & licet non detur in re simplici nec distincta virtualiter, capacitas ad verificanda contradictoria, datur tamen in re physice simplici, multiplicitate virtualiter.

Obijcit III. Admissa distinctione virtuali, sequitur nugatorias esse omnes veritates revelatas. Concedis verificari: Naturam commu-

† M 4

nicari;

nicari, Paternitatem non communicari: quæ-
ro cur verificari non poterit hæc Propositio.
Deitas communicatur, Deitas non communi-
catur: Si enim habet Deus capacitatem verifi-
candi duo contradictoria, de se contradicto-
ria sine contradictione. Ergo etiam habebit
capacitatem ut verificetur de illo; Deitas com-
municatur, & Deitas non communicatur.

RESPONDETUR. Quod possit verificari, Dei-
tas communicatur, Paternitas non communi-
catur, id exinde salvatur, quia ista non sunt con-
tradictoria vera, seu ut in prima parte dictum,
proportionata, quia scilicet non affirmatur &
negatur idem, ratione ejusdem, cum illic repe-
riatur alietas virtualis; quia autem hæc duo:
Deitas communicatur, Deitas non communi-
catur, sunt contradictoria proportionata, seu
ratione ejusdem, ideo dicta prædicata, verifica-
ri non possunt. Ob quam rationem nec verifi-
cari possunt hæc prædicata, est immensus, non
est immensus. Nego item in Deo dari capa-
citatem verificandi duo de se contradictoria,
sed tantum datur capacitas verificandi ea; quæ
essent contradictoria, nisi interveniret æquiva-
lencia ad duo distincta, seu virtualitas extremo-
rum.

INSTAT. Etiam posita distinctione virtuali,
non potest ostendi quonam pacto, per veram
Identitatem, communicetur Essentia Paterni-
tas realiter, & non communicetur generare, ut
sicut vera est hæc: Essentia est Pater: ita sit
vera hæc: Essentia generat. Nam inter esse Pa-
trem & generare nulla est distinctio.

RESPONDETUR. Quod sit vera hæc Essentia
est Pater, fides docet quod autem non sit vera
hæc, Essentia generat, fides item docet per La-
teranensem explicata. Hinc objectio utriusque parti
est solvenda. Directè dici potest: Communi-
catur Essentia generare, hoc sensu, quia gene-
rare non distinguitur realiter ab Essentia, sed
non hoc sensu, quasi realiter generet Essentia,
idque ideo, quia ita communicatur Naturæ rea-
liter Paternitas, itemque ita communicatur
Naturæ realiter generare, ut simul sit & Pater-
nitas & generare, distincta virtualiter, ratione
cujus distinctionis virtualis competat Paterni-
tati generare, non Essentia, & licet si generare
realiter negetur de Essentia, hoc sensu, quod
generare non sit idem cum Essentia, certè tunc
aliquod prædicatum relativum, distingueretur
realiter ab Essentia, sed si generare realiter, ne-
getur de Essentia, quod scilicet Virtualitas ge-
nerare, non sit Virtualitas Essentia, eo casu, non
erit necesse, prædicatum relativum distingui
realiter ab Essentia.

Quoad secundum.

OBJECIT I. Nulla est perfectio realis, & prædi-
catum in Paternitate, quod negetur in sensu
reali de Deitate, aliàs distinguerentur realiter.
Et certè vel communicat Paternitas omnia sua

prædicata realiter Essentia, cum qua est idem
realiter, vel non; si non communicat, ergo non
est idem cum Essentia; si communicat. Ergo
sicut Paternitas in sensu reali generat, ita Essen-
tia generabit.

RESPONDETUR. Nullum dari prædicatum in
Paternitate, quod negetur in sensu reali de Dei-
tate, hoc est, quod inferat alietatem illorum
realem absolute, dari tamen prædicatum Pa-
ternitati conveniens, quod negetur in sensu
reali de Deitate, inferendo alietatem realem
virtualem, & quæ sit nemine cogitante, & eo
modo Paternitas communicat omnia sua præ-
dicata realia Essentia, ut tamen Virtualitas Pa-
ternitatis non sit Virtualitas Essentia, adeoque
communicat se, salva sua Virtualitate, ratione
cujus Virtualitatis conveniet Paternitati gene-
rare, & non conveniet Naturæ.

OBJECIT II. idem. Joannis 10. dicitur. Ego
& Pater unum sumus. Ergo Filius & Pater ab-
solutè & simpliciter sunt unum & idem.

RESPONDETUR. Concedendo totum, se-
cundum acceptionem consequentis, quam fi-
des docet, nempe Patrem & Filium esse unum
& idem simpliciter in Natura, sed non esse
unum in Persona, consequenter non erit neces-
se Filio communicari Personam Patris, etiam
in sensu reali.

OBJECIT III. Quælibet Persona est in altera.
Ergo quælibet communicatur alteri, non per
Unionem, ergo per Identitatem.

RESPONDETUR. Videri phrasim hanc mo-
dificandam, nam si una Persona, cum altera
Persona est idem per Identitatem, sequitur
eamdem esse Personam Patris & Filii. Directè ad
Argumentum dici potest, quod una Persona sit
in alia per circuminsessionem, aliàs explicatam,
non autem per Unionem, nec per Identitatem
personarum. Retineri etiam potest distinctio
procedens per Articulum fidei, nempe unam
Personam identificari cum aliâ, sed in Deitate.

INSTAT. Identificari in Deitate, nihil est
distinctum realiter ab extremis identificatis
Patre & Filio. Ergo identificari in Deitate,
est identificari Patrem cum Filio, & quidem
absolute, ac sine ulla restrictione, quia in sensu
reali, sine omni restrictione, Deitas est idem
realiter cum Patre & Filio. Ergo datur in Deo
realis Identitas distinctorum & oppositorum
realiter.

RESPONSUM. Absolute ac sine ulla restrictio-
ne identificari Patrem cum Filio in Natura,
hocque solum secundum Principia fidei, debet
intendere objectio, non autem quod sit absolu-
tè ac sine ulla restrictione Identitas, etiam in
Persona; non enim tantum est necesse attende-
re, ut attendit arguens ad Identitatem in Natu-
rà, sed etiam ad alietatem in Personâ, conse-
quenter non erit necesse unam Personam com-
municari alteri, in sensu reali. Unde directè ad
Argu-

Argumentum dici potest, distingo Consequentiam. Ergo identificari in Deitate, est identificari absolute, ac sine ulla restrictione in Deitate. Concedo, sine ulla restrictione, ita ut detur identificatio, seu communicatio in Persona. Nego Consequentiam, & tamen Vi argumenti quod posuit, quamlibet Personam esse in alia per Identitatem, videtur adstrui Identitas in Persona, dabiturque in Deo realis Identitas, distinctorum & oppositorum realiter, hoc est, Identitas in Natura, ita tamen, ut sit oppositio in Personis, cum tamen Argumentum velit invehere Identitatem in Persona, dicit enim utramque Personam, esse in alia per Identitatem. Identificari item in Deitate à parte rei, nihil est realiter distinctum ab ipsis extremis, est tamen aliquid virtualiter distinctum, consequenter non erit identificatio sine ulla restrictione aut vi cuius identificatio invehatur alia, præter identificationem in Virtualitate Naturæ.

Obijci IV. Pater quæ Deus, realiter identificatur Filio, sed Pater se toto realiter est Deus. Ergo Pater se toto realiter identificatur Filio, ut enim quod se toto Deus est, absolute & sine restrictione Deus est ita, cui absolute identificatur Deus, etiam id ei identificatur absolute, quod Deus est.

RESPONDETUR. Si Ly se toto, identificatur, sumatur etiam pro Persona Conclusionem negat fides, realiter enim distincta Persona Patris, non identificatur realiter Personæ, Filii, si autem Ly se toto non involvat Personam, propositio erit vera, sed non infert intentum argumentis, non infert enim Personam in sensu reali communicari, non infert nullum esse prædicatum conveniens Naturæ, quod in sensu reali non conveniat Personæ. Dici etiam potest argumentum hoc non esse Categoricum, nam imprimis in minori, non ponitur hoc quod subieciatur in Majori, debuisset enim sic formari Propositio. Sed Pater se toto, est Pater quæ Deus, sicque formato Argumento, falsa esset Minor, quia Pater præter formalitatem quam habet, quæ Deus, quæ importat Virtualitatem Naturæ, habet etiam Virtualitatem Personæ. Deinde, videtur in hoc Syllogismo non distribui medius Terminus. Neque enim Majoris sensus est. Omne quod dicitur Pater realiter identificatur Filio, & si hunc sensum faciat, falsa erit Major. Denique stando in Principiis de Distinctione virtuali. Distinguitur Major. Pater quæ Deus realiter identificatur Filio, etiam secundum Virtualitatem Paternitatis nego Majorem, sine identificatione hujus Virtualitatis. Concedo Majorem. Et licet quod se toto Deus est, absolute & sine restrictione Deus est, quia in ratione Deitatis, seu in Virtualitate Essentiæ, non datur Distinctio virtualis, tamen cui absolute identificatur Deus, hoc est, Deitas, non erit necesse identificari absolute ei, quod Deus est,

quia illud quod identificatur, potest virtualiter distinguere à natura, adeoque v.g. habere titulum, ne communicetur, quantumvis illi identificata, communicetur.

INSTAT. Pater quæ Pater distinguitur à Filio, & ideo absolute distinguitur. Ergo etiam quia Pater quæ Deus identificatur Filio absolute identificatur. Consequentia probatur, quia cum denominatio, quæ competit Patri quæ Deus est, sit essentialis, & substantialis ut dicunt Patres, & illa quæ convenit Patri, quæ Pater est, saltem aliquomodo non sit essentialis, quia relativa, debet prævalere Denominatio essentialis, non essentiali, & consequenter, potius absolute dicendus est Pater, esse idem, quam distinctus à Filio & hoc Argumentum procedit in sensu reali non formali, post operationem intellectus.

RESPONDETUR. Sy Ly absolute distinguitur, supponat pro Ly distinguitur secundum omnia quæ dicit Pater, distinguitur inquam à Filio, negabit antecedens Fides. Consequenter negabitur Patrem quæ Deum, secundum omnia quæ dicit, absolute identificari, cum non identificetur secundum Paternitatem. Si autem Ly absolute identificatur, & absolute distinguitur supponat illud pro identificari in Natura, hoc autem pro distinguere in Persona veræ sunt propositiones, sed contra nos non faciunt. Posito quod Relationes in Divinis sint transcendentes, falsum erit Relationes aliquomodo non esse essentialis. Quod attinet ad Regulam illam, de denominationibus traditam illa non tenet, etiam posito, quod denominatio Patris non sit essentialis; idque ideo, quia esse idem, est denominatio, quæ debet esse ex integra causa, non esset autem ex integra causa, si absolute dicitur Patrem esse idem cum Filio, licet distinguantur realiter in ratione Personæ. Hoc autem, quod est esse distinctum, est prædicatum negativum quod verificatur, etiam si non nisi sub aliquo conceptu, aliqua non sint idem. Rursus magis est quid principale in homine Anima quam Corpus, & tamen ab hoc principali non denominatur homo spiritualis. Ergo etiam quamvis sit denominatio à Deitate, tantum à principali & essentiali, non sequetur ob identificationem Filii & Patris in Deitate, debere dici absolute illos identificari. Denique in Principiis tenentium distinctionem virtualem dici potest, quod Filius à Patre distinguatur secundum Virtualitatem Personalitatis identificatam Naturæ, secundum autem Virtualitatem Deitatis identificari; adeoque nec absolute distinguere, nec absolute identificari, sed absolute identificari, secundum Virtualitatem Deitatis, & absolute distinguere secundum Virtualitatem Paternitatis. Deinde quando sumitur Pater quæ Pater, sumitur secundum id quod distinguitur realiter à Filio, si sumitur secundum id quod distinguitur realiter, sumitur secundum id, quod absolute

solutè distinguitur, sed quādo sumitur Pater quā Deus, sumitur & secundum id quod distinguitur per ly Pater & secundum id quod non distinguitur hoc est per ly Deus, Ergo non debet dici absolutè identificari, nam absoluta identificatio, aufert distinctionem personarum.

Auctoritates in Oppositum.

Objicit V. idem. Varias Auctoritates.

I. AUCTORITAS est August. lib. 15. de Trinitate, cap. 14. ubi ait *Filium esse Essentiam, de Essentia, hoc omnino quod Pater, non tamen Pater, & libro de Fide & Symbolo cap. 3. ait: Deus cum Verbum genuit, id quod est ipse genuit; & in fine capituli, Hoc, inquit, genuit, quod est ipse qui genuit.*

RESPONDETUR. Has & similes Auctoritates debere ab ipsomet objiciente solvi ob decretoriam auctoritatem Lateranensis, dicitq; Ruiz de Trinitate Disp. 80. Sect. 7. n. 9. quod Patres, qui hoc dicunt congruentes & sanas expositiones exigant & admittant. In particulari, id dici potest Filium esse Essentiam de Essentia, hoc est genitum ex fecunditate naturæ, estque Pater, id quod ipse genuit secundum Deitatem, licet non sit idem secundum Personam, quod significat illud Ly non tamen Pater. Si autem non est idem secundum Personam, non erit necesse Paternitatem etiam in sensu reali communicari Filio. Posset etiam citari August. ex lib. 7. de Trinitate cap. 1. ubi dicitur quod Pater genuerit Essentiam suam, sed illo loco, id sibi proponit Augustinus non nisi per modum Objectionis de quo vide dicta 1. parte Disp. ult. n. 344. aliis autem quæ recitari possent locis solum innuit, quod Filius habeat Essentiam, sed viâ generationis sibi communicatam, hoc est, quia generatur Persona, quæ est idem cum Essentia. Auctoritates autem Augustini in Oppositum infra adferentur.

II. AUCTORITAS ex Richardi lib. 5. de Trinitate cap. 22. ubi damnat tanquam parum tutam, & aberrantem à sententiis antiquorum Patrum doctrinam eorum Theologorum, qui nullo modo concedunt, quod substantia gignat substantiam, vel sapientia sapientiam, &c. *Adferant si possunt auctoritatem, non dico, inquit, plures, sed saltem unam, quæ neget substantiam generare substantiam.*

RESPONDETUR. Imprimis ex Ruiz quod corrigenda sit hæc doctrina Richardi, qui etiam dicit supra Sect. 4. num. 6. ex obliquo sequi aliquid contra ejusdem sententiam, post damnatam doctrinam Joachimi. Quod attinet ad testimonia sacra pro nostra sententia.

Primum Testimonium est Lateranensis Concilii & Innocentii tertii cap. Damnamus.

Secundum Testimonium est Joannis Theologi in Concilio Florentino Sess. 19. col. 3. §. ut exemplum. Communi, inquit, Doctorum sententia, divina substantia nequaquam generat. Vbi loquitur Joannes ex communi sensu, quem tamen pro se dixerat esse Richardus.

Tertium Testimonium est Justiniani in Confutatione dogmatum Aristotelis de naturali ascultatione. De Deo, inquit, cum dicitur ingentus, negatur secundum Essentiam Generatio. Euthymius in part. 1. Panop. tit. 7. Cigni non est Natura, sed Hypostasis, nam si esset Natura, nequaquam in eadem Natura genitum consideraretur & ingentum.

Quartum Testimonium Athanasii lib. 2. de Trinitate contra Anomæum. Pater, Filius & Spiritus Sanctus ingeniti sunt Essentiâ, similia habet & Ephrem Sermone de Pœnitentia, ubi inquit, unam consubstantialis Trinitatis Naturam ingentam. Vide eundem de reprehensione sui ipsius.

Quintum est, August. lib. 7. de Trinitate cap. 2. Nata Sapientia, in uno eorum, quod nata est, & Verbum, & Imaginem, & Filium intelligi, & in his omnibus nominibus non ostendi Essentiam, quare latere dicuntur. Infer natum intelligi Verbum, Imaginem, Filium, non intelligi Essentiam natam, ob textum Augustini. Et in his omnibus, nominibus, inquit, non ostendi Essentiam. Favet & sermone 64. de Verbis Domini, secundum Joan. c. 6. Sicut enim Pater habet vitam in semetipso, sic dedit & Filio habere vitam in semetipso, non participando, sed in semetipso. Infer quomodo non participando habet Essentiam & vitam, si illius Essentia & Vita est genita. Lib. etiam de Fide & Symbolo c. 4. ait de ipsa Patris Substantia natus est, idem existens, quod Pater. Infer non existeret idem quod Pater, si Essentiam haberet genitam, cum Patris Essentia sit ingenita, nec tenebit illud, quod voluit prædictus Recentior, absolutè distingui Patrem à Filio, quomodo enim absolutè distinguitur, si idem existit quod Pater.

Possent & alia plura testimonia adferri. Explicando autem Auctoritates in oppositum, tenendum est quod via generationis habeat Substantiam sibi communicatam, secundum explicationem supra allatam, tenendum & hoc erit, quod frequenter sub nomine substantiæ acceperint Hypostasim Patres. Vera autem est Propositio, quod divina Hypostasis Hypostasim generet.

III. AUCTORITAS est Basilii apud S. Thomam de erroribus Græcorum. *Ipse Filius, inquit, quem dat nobis Pater, est Deus, de Deo essentialiter genitus, habens in se totam essentiam Patris genitam.*

RESPONDETUR. Filium habere totam Essentiam Patris genitam, hoc est viâ generationis communicatam. In oppositum est idem lib. 5. contra Eunomium Ingeniti appellatio significat, quomodo se habeat substantia Dei, & quod nata non sit.

IV. AUCTORITAS est Hilarii lib. 4. de Trinitate, *Nihil nisi natum habet Filius.*

RESPONDETUR. Ideo id dici, quia Esse habet viâ generationis communicatum.

V. AUCTORITAS est Florentini ubi fusè defenditur idem esse dicere Filium esse natum, ex Patre vel à Persona Patris, atq; dicere ex substantia Patris.

Patris. Ergo si ante omnem præcisionem est verum quod Filius sit ex Persona Patris, verum etiam erit quod sit ex Essentia, vel ab Essentia Patris.

RESPONDETUR. Hoc solo sensu id verum esse, quem etiam inibi intendit Concilium, quod Filius sit natus, ex fecunditate Naturæ divinæ. hoc autem sensu Filius est ab Essentia Patris.

INSTAT. Veræ sunt hæ Propositiones in sensu reali, sumendo Essentiam pro Persona, Essentia generat. Essentia generatur. Essentia procedit, sicut etiam hæ. Essentia non generat, Essentia non generatur. Essentia non procedit, sine ulla contradictione, nam licet Essentia sit singularis, quatenus est realiter indivisibilis, in plures Essentias, quia tamen habet multipliciter realem Personalem, potest supponi indefinite & particulariter, imò hæ Propositiones Essentia generat, Essentia non generat, non sunt contradictoriae, sed subcontrariae, sicut non sint contradictoriae. Persona generat, Persona non generat.

RESPONDETUR. Sumendo Essentiam pro Persona, vera est Propositio Essentia generat. Sed nego ita illam sumi debere, ob phrasim Lateranensis, quod definit. Essentia non generat. Concedo has, Persona non producit, Persona producit non esse contradictorias, sed subcontrarias, quia pro alia Persona supponit affirmatio, pro alia Negatio. Non est autem alia Essentia generans seu genita, alia non generans seu non genita, consequenter hæ non sunt subcontrariae sed contradictoriae.

Colliguntur quadam.

COLLIGES I. Quis sit Processus totius hujus difficultatis, asserit communis sententia, si non detur distinctio formalis ex natura rei in Divinis, dari saltem Distinctionem virtutalem, negavit utrumque hic recentior. Instat communis sententia per fidem, Essentia non generat, Paternitas generat si Ly Natura & Ly Paternitas non distinguuntur. Ergo implicabit Mysterium Trinitatis, quia de indistinctis, hæc duo verificari non possunt.

RESPONDET. Recentior, etiam Essentiam generare.

INSTAT. Communis sententia. Lateranense Concilium definivit, quod Essentia nō generet.

CONTRA hoc inculcabatur. Debere aliquo sensu sumptam Essentiam non generare, & quidem nemine cogitante, ut ita salvetur & Mysterium Trinitatis, quod est nemine cogitante, & Decretum Lateranensis, casu autem quo ostendatur, in quo sensu sumpta Natura non generet, cum Paternitas generet, sequenter duo. Imprimis inter Naturam sic sumptam & Paternitatem debere poni distinctionem, ne de eodem indistincto verificetur: generat, non generat, deinde sequitur unum prædicatum convenire Naturæ nemine cogitante, quod non conveniat Paternitati, nemine, inquam, cogitante, quia nemine cogitante, datur Mysterium Trinitatis,

in quo est Natura Divina, de qua enuntiavit Lateranense non generat, & Paternitas, de qua enuntiatur quod generet.

COLLIGES II. Si quis cum Joachimo diceret, non esse in Trinitate unitatem veram, sed per consensionem &c. manifeste esset Hæreticus. Cæterum ita enuntiat Ruiz, loco citato Sect. 4. n. 3. Si quis expresse profiteretur Essentiam divinam esse realiter unam, propriè ac verè &c. Si tamen assereret propriè loquendo, ac de rigore sermonis esse, veras hujusmodi Propositiones Essentia generat, Essentia non generat, &c. foret ejus sententia non modò temeraria, sed etiam periculosa, & errori proxima, casu autem, quo affirmaret eum modum loquendi non esse proprium, ac de rigore sermonis, in hoc eventu, Propositiones illæ, licet merito censerentur inconsideratæ, improprie, ac temerariæ, non tamen essent erroneæ, nec periculosa. Hæc ille.

COLLIGES III. S. Thomam in Joachimo, reprehendere in prima parte q. 39. art. 5. in (.). quod dixerit Essentiam generare. Verba Textus sunt: *Respondendo dicendum, quod circa hoc erravit Abbas Joachim, asserens, quod sicut dicitur, Deus genuit Deum, ita potest dici, quod Essentia genuit Essentiam, considerans, quod propter divinam simplicitatem, non est aliud Deus quam divina Essentia.* Inferriq; clarè potest mens hæc Joachimi ex illo quod aiebat Joachim. Si essentia non generat quaternitatem fore, non Trinitatem, alii autem Auctores reprehendunt potius in illo, quod posuerit essentias tres distinctas, inter quas sola sit consensio. Unde etiam dicunt per directum hoc solum esse damnatum in Joachimo, cum etiam non sit damnatus Richardus, qui docuit ante Joachimum Essentiam generare. Videntur tamen posse complanari hi Auctores si attendatur ad duplicem in hac Materia errorem Joachimi Primum errorem magis impugnandum accipit S. Thomas, posteriorem errorem alii Auctores.

DIFFICULTAS III.

Utrum dentur in Creatis Præcisiones Objectivæ.

DICENDUM est. Dari Præcisiones objectivas in Creatis. Videtur hæc sententia esse etiam Aristotelis, qui primo posteriorem text. 39. ait: Dari naturam talem quæ præter particulares & singulares naturas, & trianguli naturam, præter quosdam particulares triangulos, & tamen per oppositos trianguli natura, sunt ipsi trianguli particulares.

PROBATUR I. Quia nihil vetat illas dari. Si autem nihil vetat illas dari hoc ipso dabuntur, quia ea quæ sunt necessaria, si nihil vetat ut sint, hoc ipso erunt. Ut autem aliquid possit præscindi objectivè, est quid necessarium, Quod autem nihil veter dari præcisiones objectivas exinde colligetur, quod ad solvendas objectiones adhibebitur, respiciendo autem ordinariū fundamentum Adversariorum illud non convincit. Si enim non darentur præcisiones objectivæ in Creatis,

Creatis, ideo non darentur, quia deberet dari distinctio virtualis in Creatis, quam asserunt illi non posse dari. Sed hoc non vetat ne adhuc dentur Præcisiones objectivæ, quia adhuc nil vetat dari ipsam distinctionem virtualement in Creatis in ordine ad prædicata secundò intentionalia illaq; data non sequetur adhuc mysterium Trinitatis in Creatis ut supra dictum. Nec sequetur ulla infinitudo in Creatura, nec enim est fundamentum id asserendi, & sicut ex præcisione formali non sequetur ulla infinitudo, ita nec sequetur ex præcisione objectiva, imò potius sequetur limitatio desumibilis ex ipsa alienitate virtuali, faciente & limitante hanc Virtualitatem, ut non sit alia Virtualitas.

PROBATUR II. A pari, Datur in Divinis præcisio objectiva. Ergo & in Creatis.

RESPONDET Arriaga. Plura posse Deo convenire propter ejus infinitatem, quam Creaturæ, nec licitum esse, ab eo quod Deo competit, ut pari argumentari quod etiam Creaturæ competat: ita v. g. non est licitum dicere Deus intelligit per suam substantiam. Ergo & Creatura. Potest communicari Natura divina non communicata Personalitate, Ergo & Creatura poterit. Si ergo hæc Consequentia non valent, nec valebit ex eo inferre, quia dantur præcisiones in Divinis dari etiam illas in Creatis.

CONTRA I. est. Dantur præcisiones objectivæ in Divinis ne hoc arguit infinitatem. Ergo & dabuntur in Creatis, non repugnat enim prædicatum hoc præcisionis objectivæ conjungi finitudini, non potest quidem Natura Creatæ communicari non communicatæ personalitate creata, si sit illi identificata realiter, quia hoc argueret Mysterium Trinitatis, sed hoc non contingeret ut dictum supra, positis præcisionibus objectivis. Deinde putatur communiter ab utraque parte implicare Creaturam per suam substantiam intelligentem actu, quia hoc ipso esset actus purus in intelligendo, ratio autem actus puri intelligendi arguit apud utramque partem Deitatem, datis autem Præcisionibus objectivis in Creatis, non apparet quod sequatur fore Creaturam actum purum, vel participantem prædicatum non nisi Deitati innexum.

CONTRA II. Infinitas Dei est impertinens ad has præcisiones, quod probatur. Infinitas Dei vel tribuit vires intellectui præsciendendi unum ab alio, vel non: si tribuit, Ergo ex perfectione objecti crescit perfectio intellectus intrinseca, & vis cognoscitiva, quod falsum est, alias etiam altissimum Objectum, quale est Deus, redderetur etiam quidditative noscibile, idq; naturaliter ab intellectu Creato, siquidem perfectio objecti, augeat vim intrinsecam cognoscitivæ potentia, si autem infinitas illa Dei, non tribuit vires intellectui ipsi, Ergo hoc, quod intellectus cognoscat naturam divinam, non cognitis personalitatibus, non proficitur id ex infinitate Dei essentia, sed ex ipsius intelle-

ctus efficacia, positi in circumstantia objecti virtualiter multiplicis, quod virtualiter multiplex objectum non posse in creatis reperiri, tu non ostendis aliunde.

CONTRA III. est. Circa objectum infinitum, ex eo, quia multiplex est virtualiter pro sua parte, & pro sua parte intellectus, qui habet vim unam eandemq; Entitatem partiendi per plures Conceptus in adequatos, sequitur dari præcisiones objectivas. Ergo etiam circa objectum finitum, si sit multiplex virtualiter in ordine ad nostras intentiones, accedens intellectus, cum sua vi præcisiva, poterit unam formalitatem cognoscere, non cognita alia ex parte objecti. Et certè, pone per impossibile Deum esse infinitum, & non habere distinctionem virtualement, non dabitur jam in Deo præcisio objectiva. Ergo apparet id ex infinitate non oriri. Et si per impossibile in Creatis seclusa infinitudine, daretur Mysterium Trinitatis, hoc ipso darentur & præcisiones objectivæ, cur non enim enuntiaripotest, producit personalitas creata ex parte objecti, non producit ex parte Objecti natura, & tamen tunc ut ponit suppositio non foret ulla infinitudo. Ergo apparet præcisiones non arguere formaliter infinitudinem, & sicut non rectè quis responderet ex eo non dari præcisiones objectivas in Creatis, licet dentur in Divinis, quia Creatura non est Omnipotens, eo quod immensitatis Formalitas non spectet ad præcisiones objectivas, ita nec per infinitudinem rectè responderetur, cum etiam illa non habeat nexum formalem cum præcisionibus objectivis.

PROBATUR III. ex principiis Oppositorum. Potest in Principiis Oppositorum unum idemq; realiter cognosci clare, & non cognosci clare. Potest item respondere intra eandem Entitatem denominatum ab intellectu, quod est animal, & non respondere denominatum ab intellectu, quod est animal, sed respondere rationale. Potest concipi una eademque Entitas in ordine ad hæc Connotata, & non concipi in ordine ad alia connotata. Ergo poterit idem cognosci ex parte objecti & non cognosci, adeoque haberi præcisio objectiva, & si per Oppositos in Casu Antecedentis qui continet doctrinam Oppositorum, non sequitur de una eademq; re verificari duo contradictoria, ita nec sequitur in nostris principiis, qui etiam ostendimus non ratione ejusdem hoc esse v. g. formaliter animal & hoc formaliter rationale.

ADDO, si quis attendat quo in sensu admittantur præcisiones objectivæ a nobis, vix superesse nisi quæstionem de voce, non enim hoc sensu admittuntur, quasi dum attingo animal, illud comparatè ad statum realem non sit rationale, sed quia animal in statu intentionali, & prout repræsentatur, est objectum tale, ut in illo prout repræsentato non respondeat rationale; ita ut tantum illa cognitio animalis non repræsentet nobis rationale, sed ut & ipsum objectum prout repræ-

representatum, quod est animal, non representet rationale, & per hoc quia concedimus non tantum cognitionem v.g. representantem Animalitatem, non representare rationalitatem, sed etiam quod in ipso objecto prout respondente representationi, non respondere Rationalitatē, differimus à Negantibus Præcisiones objectivas. Hinc per nos nec Cognitio ipsa animalis representat rationale, nec ipsum animal, quod est representatum, seu objectum representationis representat illud. Quod autem illud objectum, quod est animal, si sumatur prout representatur, non representet in se rationale, vel exinde habetur, quia experitur anima, ita sibi tunc non presentari objectum, quod est rationale, sicut experitur sub eodem objecto quod est animal, non sibi representari lapidem. Ergo apparet ex parte objecti, non esse illud representatum.

CONFIRMATUR Conclusio. Contra particulares aliquorum in hac materia modos loquendi, præcipue eorum qui dicunt, ex parte objecti, quando cognoscitur animalitas, cognosci rationalitatem, licet tunc non cognoscatur rationalitas ex parte actus, certè enim in intelligibile est, aliquid esse denominatum à cognitione, & non esse actum cognitionis circa illud, sicut non potest dici album aliquid, si illud albedo non dealbet, nec est quidquam visum ex parte objecti oculariter, quod non sit visum ex parte actus. Quæ omnia in hoc resolvuntur, quia illud cognitum, illud dealbatum, illud visum, esset denominatum sine ratione sua formalis, quod est Cognitio, Albedo, Visio. Unde jam ulterius urgetur hæc ratio. Id quod est cognitum ex parte objecti, debet habere rationem formalem constitutivam sui in esse cognitio ex parte objecti, hæc autem constitutiva formalis ratio, non est nisi ipsa cognitio ex parte objecti, quæ enim alia esset & tamen tunc habetur negatio cognitionis ex parte Objecti secundum dicta supra quomodo ergo habetur cognitum ex parte Objecti.

Punctum Difficultatis 1.

Respondetur oppositis Fundamentis.

OBJICITUR I. Implicat idem produci & non produci. Ergo etiam implicabit idem cognosci & non cognosci.

RESPONDETUR. Disparitatem esse, quia ex priori sequitur distinctio virtualis, in ordine ad prædicata physica, idq; in Creatis quod absurdum est. Non sequitur autem id ex Consequenti.

OBJICITUR II. Per Cognitionem intuitivam non potest fieri præcisio objectiva. Ergo nec per abstractivam.

RESPONDETUR Negando Antecedens in prima parte. Disparitas etiam est, quia quando intellectus concipit res intuitivè, concipit eas prout spectantur à parte rei & in esse physico, in quo nulla præcisio & inadæquatio, quæ inadæquatio potest esse in statu Logico & representationis.

OBJICITUR III. Non datur distinctio virtualis in

Creatis, alioqui res creata per mysterium Incarnationis esset explicanda. Ergo nec præcisio.

RESPONDETUR. Si daretur in Creatis Virtualis distinctio in ordine ad prædicata Physica verum tum non nisi fore Antecedens.

INSTABIS. Si detur quæcunq; virtualis distinctio in Creatis, sequitur nunquam nos posse procedere tunc in forma Syllogistica, antequam nobis cognitum sit, quæ membra sint distincta virtualiter. & ita posito hoc Syllogismo: Omne risibile est animal, omne rationale est risibile. Ergo omne rationale est animal, poterit huic Syllogismo negari Consequentia, eo quod fieri possit, ut aliqua à medio termino non distinguantur virtualiter distinguantur autem inter se: sicut v. g. hic Syllogismus: hæc Essentia Divina est Paternitas. Filiatio est essentia Divina, Ergo filiatio est paternitas, hic inquam Syllogismus non tenet in sententia distinctionem virtualem in Divinis tenente. Ergo nec in Creatis tenebit.

RESPONDETUR. Syllogismus illum in Creatis non æquè se habere ac in Divinis, quia Consequentia illa in Divinis non tenet ob distinctionem virtualem in ordine ad prædicata Physica, quæ non habetur in Creatis. Rursus vi hujus argumenti, sequitur etiam distinctionem rationis ratiocinata, destruere formam Syllogisticam; quia fieri potest ut aliqua à medio termino non distinguantur ratione ratiocinata distinguantur inter se. Denique concedi posset quod inter præcognita de subjecto & prædicato debeat esse, an sint distincta virtualiter, & sicut alia præcognita non efficiunt formæ Syllogisticæ ita nec hoc. Adde num. 6. dicit Oviedo hoc argumento utens, distinctione virtuali non destrui formam Syllogisticam, & tamen numero 15. dicit: Negari posse Consequentiam ob distinctionem virtualem.

OBJICITUR IV. Cognitio sensuum non præscindit. Ergo nec Cognitio intellectiva.

RESPONDETUR. Disparitatem esse quia sensus non attingit nisi sensibile. Rationes autem illæ ad quas attendit præcisio objectiva, non sunt sensibiles. Deinde quia sub intellectione ut sic, continetur præcisiva cognitio. Si ergo sensus non participat rationem communem præcisionis objectivæ, quæ est intellectio, nec poterit sensatio esse præcisio.

OBJICITUR V. Ita se habet cognitio animalis ad rationale, sicut se habet istius termini homo cognitio comparati ad rationale, & tamen rationale & homo non præscindunt objectivè.

RESPONDETUR Communiter, disparitatem esse, quia inter hominem & animal rationale, non datur distinctio virtualis, quæ datur inter animal & rationale. Hinc quamvis rudis aliquis putaret Petrum esse hominem, sed non esse animal rationale, non præcinderet objectivè defectu ejusdem distinctionis. In nostris principiis disparitas est quia ratio communis animalis, non est ratio communis rationalis, jam autem ratio communis hominis est ratio communis animalis rationalis, præcisiones

† N

autem

autem objectivæ supple in creatis, dantur nonnisi inter rationes communes.

INSTABIS I. Illa cognitio animalis ejusdem præcisiva à rationali, vel est præcisio realiter hominis, vel non est præcisio realiter hominis; non primum, quia hoc ipsum non esset præcisum objectivæ à rationali quod importat homo; non secundum, quia illud animal est realiter homo.

RESPONDETUR. Cognitionem illam animalis, esse cognitionem realiter hominis sed inadæquatè spectati, homo autem inadæquatè spectatus non dicit rationale. Deinde illa cognitio est cognitio realiter hominis pro statu physico, illa enim animalitas pro statu physico, est realiter homo; sed non est realiter hominis, quasi pro statu Metaphysico, totum hominem importet.

INSTABIS II. Ex Oviedo. Implicat ex duabus formalitatibus creatis unam identificari cum alia tertia, & non identificari alteram cum eadem. Ergo implicat animal identificari cum termino formalis hujus cognitionis, quæ cognoscit animal & rationale identificatum cum animali, non identificari cum eodem termino. Ergo implicat animal esse terminum cognitionis & rationale non esse terminum cognitionis.

RESPONDETUR. Negando secundam illationem. Ratio, quia Concedo ipsum animal quod est terminus cognitionis identificari rationali pro statu physico, sicut identificatur homini, sed si non cognoscatur objectum adæquatè, nego quod omnia realiter identificata inibi cognosci debeant, identificariq; sibi realiter pro statu Metaphysico.

INSTABIS III. Si cognito animali hominis, non cognosceretur rationale, hoc ipso non cognosceretur hæc animalitas, quia verus est iste Expolitorius: hæc Entitas est rationalis, at rationale est non cognitum. Ergo hæc Entitas est non cognita. Ergo ulterius hæc Entitas non est cognita; nam à sensu infinitante licitum est arguere ad Negativum in simili: Homo est non lapis, Ergo non est lapis.

RESPONDETUR. Distinguendo Majorem hæc Entitas est rationalis sumpta adæquatè, Concedo Majorem. Sumpta Inadæquatè, Nego Majorem. Distinctoque Consequentem, Nego Consequentiam. Inadæquatè enim accepta hæc Entitas, dicit animalitatem cujus essentia non est esse rationale.

OBJICITUR VI. Impossibile est objectum unum & Indivisibile secundum aliquid sui attingi & secundum aliquid sui non attingi. Si autem darentur præcisiones Objectivæ fieret hoc, nam Indivisibilis Entitas hominis, posset in duos inadæquatos Conceptus hominis dividi.

RESPONDETUR. Invertendo argumentum in quantum Oppositi dicunt ex parte actus idem indivisibile objectum attingi clare, non attingi clare. Rursus vera est Major, si objectum ita sit indivisibile ut excludat virtuales multiplicitates & diversa connotata.

INSTABIS. Non potest punctum indivisibile se-

cundum aliquid tangi, & secundum aliud non tangi. Ergo & in præfenti idem dicendum.

RESPONDETUR. Disparitas est, quia in Casu Antecedentis sequeretur dari partem tactam & non tactam realiter, adeoque non esset jam illud indivisibile realiter, utpote involvens partes: cognitio autem nostra non poneret in objecto indivisibili partes aliquas distinctas realiter, adeoque præcisio staret cum reali indivisibilitate objecti, non staret contactus ille. Deinde quia in Casu Antecedentis saltem deberet admitti in creatis distinctio virtualis in ordine ad prædicata physica quod repugnat; non autem sequetur illam admitti, positis præcisionibus objectivis.

Punctum Difficultatis 2.

Respondetur reliquis objectionibus.

OBJICITUR VII. Si animal sine differentis conciperetur, esset Ens rationis, sed hoc est falsum. Ergo:

RESPONDETUR. Quod non fieret tunc Ens rationis proprium, neque enim animal erit quid impossibile, per modum possibilis apprehensum. Conjunctio item horum prædicatorum vivens sensitivum non est conjunctio impossibile, fieret tamen Ens rationis quoad modum illud faciendi, quia sicut Ens rationis, non fit nisi ab intellectu, ita nec fit præcisio objectiva.

OBJICITUR VIII. Distinctio debet esse in intellectu. Ergo nullæ dabuntur præcisiones objectivæ.

RESPONDETUR. Distinctionem debere esse subjective in intellectu, terminative in objecto, ex eo autem non sequetur, nullas dari præcisiones objectivas.

INSTAT Quidam. Esse cognitum, esse visum, esse amatum, sunt denominationes extrinsecæ objectis, nec se tenent ex parte objecti, sed tantum ex parte actus. Ergo similiter hæc denominatio, esse præcisum seu esse distinctum per rationem animal à rationali, non se tenet ex parte objecti sed ex parte actus; sicut enim cognitio non est in objecto, sed in intellectu, ita & præcisio cum sit actus intellectus, non est in objecto sed in intellectu.

RESPONDETUR. Indubie sicut esse cognitum est quid extrinsecum objecto, ita & esse præcisum, est quid extrinsecum rei, à parte rei & Physicè spectatæ, sed illud quod additur nec se tenet ex parte objecti explicari debuit; si enim facit hunc sensum: quod non ex objecto cognitio oriatur quæ denominat cognitum, vera est propositio, sed si sit sensus nullum dari cognitum objectivum, amatum objectivum, falsa est propositio nec probatur, consequenter dabitur etiam præcisum objectivum, adeoque & præcisiones objectivæ.

Qb.

OBJICITUR IX. Si darentur præcisiones ob-
jectivæ deberent esse veræ seu non diffor-
mes objectis; sed essent diffformes objectis, ut
probat. Quia conciperetur animal, sine diffe-
rentia rationalis V. G. in homine, quod in homi-
ne est cum differentia rationalis. Ergo concipe-
retur falso & difformiter objecto.

RESPONDETUR. Præcisiones objectivas, hoc
ipso quia sunt notie inadæquate, debere esse
conformes, non objectis adæquate sumptis, sed
objectis inadæquate sumptis, jam autem animal
inadæquate acceptum, dicit non nisi vivens sen-
sitivum, cui objecto est conformis notitia præ-
scindens objectivè animal. Addi potest ex men-
te S. Thomæ, quod falso conciperetur animalitas
hominis sine rationalitate, si de illa negaretur ra-
tionalitas, sed non falso, si solū tunc nō attingatur.

INSTABIS I. Quando ratio communis abstracta
conformatur objecto Metaphysicè seu inadæ-
quate spectato, conformaturne cum Petro V. G.
vel homine, secundo intentionaliter spectato,
vel cum eodem primo intentionaliter spectato,
si conformatur cum illo, secundo intentionaliter
spectato, ergo secūda intētio seu præcisio ob-
jectiva cōformatur non objecto prout est: ideoq;
non erit jam vera, quia veritas dicit conformita-
tē cum objecto prout est; eritq; conformatio al-
teri secūda intentioni, de qua ipsa quærendū re-
stabit: cui cōformetur, dabiturq; processus in in-
finitū; si autē præcisio objectiva cōformatur Pe-
tro primo intentionaliter spectato, ergo aliqua
inadæquatio, erit nemine cogitante, aut aliqua
distinctio inter animalitatē v. g. & rationalitatē.

RESPOND. Rationem communē v. g. anima-
lis conformari Petro v. g. primo intentionaliter
spectato, sed inadæquate, quæ ipsa inadæquatio
non est quidem nemine cogitante formalis, est
tamen fundamentaliter & in potentia, sicut &
universale, quæ ipsa fundamentalitas, salvat ne
illic sit distinctio, nemine cogitante.

Dici etiam posset rationē cōmunem animalis
conformari v. g. Petro secūdo intēntionaliter spe-
ctato, in quantum jam importat, ex vi intellectus
distinctiōē, inter animalitatem, & rationalitatē.
Ipsa verò distinctio non importabit secūda in-
tentionem, sed importabit conformitatem cum
fundamēto, ut scilicet illud dicatur esse actū distin-
ctū per opus intellectus, quod fundamentaliter,
& potentialiter, & in radice erat distinguibile.

INSTABIS II. Non inest Petro communis ra-
tio præcisā. Ergo illi conformis non est præci-
sio objectiva, ergo nec vera erit.

RESPONDETUR. Non inest quidem Petro,
ratio communis præcisā actu, tamen inest funda-
mentum præscindendi rationem communem,
cui infundatur præcisio.

INSTAT quidam III. In Camestres. Animal Pe-
tri actu nemine cogitante est capax cognosci in
sensu Virtuali per præcisivam cognitionem ex-
pressivam solius animalis: Rationale Petri actu
nemine cogitante non est capax cognosci in sen-

su virtuali per præcisivam cognitionem expres-
sivam solius Animalis. Ergo Animal Petri actu
nemine cogitante non est Rationale Petri.

RESPONDETUR. Imprimis hoc Argumentum
solvi debet ab ipso met Arguente ne prober ali-
quid contra Mysterium Trinitatis adeoq; mul-
tum, sic enim retorquetur Argumentum: Pater-
nitas actu nemine cogitante est capax cognosci
in sensu virtuali per præcisivam cognitionē ex-
pressivā solius Paternitatis. Natura Divina actu
nemine cogitante, non ex capax cognosci in
sensu virtuali per præcisivam cognitionem ex-
pressivam solius Paternitatis. Ergo Paternitas
actu nemine cogitante non est Natura Divina,
aut potius directē inferendo, ponatur subiectum
Majoris, pro prædicato Conclusionis: Ergo Na-
tura Divina actu nemine cogitante non est Pa-
ternitas. Ubi ut vides inferitur Conclusio fal-
sa etiam in Principiis arguentis, falsum enim est
in illius principiis, imò & fidei, Naturam Divi-
nam actu nemine cogitante (intellige realiter)
non esse Paternitatem. Et si sine distinctiōe ulla
admittendæ essent illæ præmissæ, negaret sibi
ipsi Arguens consequentiam, quam nē neget
distinguentæ essent præmissæ, & per proportio-
nem consimili distinctiōe utentur illi, qui ad-
mittunt præcisiones objectivas. Concedo qui-
dem non debere tribui Creatis, quod concedi-
tur in creatis, sed nec nos similem admittimus
distinctiōem virtualem in Creatis; at tamen,
etiam ab Arguente non debent assumi proposi-
tiones tales tanquam veræ, ex quibus servata for-
ma & mutata sola materia, inferitur falsum. Di-
rectē posset sic distingui Major. Animal Petri
actu nemine cogitante est capax cognosci in
sensu virtuali per præcisivam cognitionem ex-
pressivam solius Animalis, ita ut non competat
in sensu reali hæc capacitas etiam alteri virtuali-
tati. Nego Majorem ita ut hæc capacitas com-
petat in sensu reali alteri virtualitati concedo
Majorem. Sed Rationale Petri nemine cogi-
tante non est capax cognosci in sensu virtuali
per præcisivam cognitionem expressivam solius
animalis, ita ut tamen in sensu reali, sit capax ita
cognosci Concedo Minorem. Ita ut nē in sensu
quidē reali sit capax nego Minorem. Ergo ani-
mal Petri actu nemine cogitante non est Ratio-
nale Petri, nego consequentiam.

Utraque hæc præmissa, vel si mavis dicere En-
thymena bipartitum in sua partitione imitans
Camestres, inponit hanc Majorem: Quando
virtualitas est capax cognosci in sensu virtuali
per præcisivam cognitionem expressivam sui,
hoc ipso, altera virtualitas non est capax cogno-
sci in sensu reali, vel non dicit identitatem
phyticam cum altera virtualitate, sed hæc Ma-
jor negatur, ut videre fuit in aliis dictis.

OBJICITUR X. Si darentur præcisiones
objectivæ, tunc in conceptu animalitatis Petri
& in conceptu rationalitatis Petri aliud ex parte
objecti conciperetur. Sed non concipitur aliud,
Ergo

Ergo. Minor probatur, quando concipio animalitatem Petri, cum non detur per connotantes distinctio ex Natura rei nemine cogitante, fit ut debeam tunc concipere ipsum Petrum, prout est principium actuum sentiendi. Et quando concipio rationale concipio ipsum Petrum prout est principium actuum rationandi. Ergo non aliud concipio ex parte objecti in animalitate, aliud in rationalitate cum utrobique ex parte objecti, etiam prout representati, respondeat Petrus.

RESPONDETUR. Animalitas Petri dupliciter spectari potest, in primis spectari potest animalitas Petri, quæ est à parte rei, prout est à parte rei. Secundo spectari potest animalitas Petri, quæ est à parte rei (nam etiam à parte rei est Petrus vivens sensitivum, hoc autem est à parte rei esse animalitatem) non prout est à parte rei, sed prout subest nostris conceptibus. Animalitas ergo Petri, quæ est à parte rei, prout est à parte rei, non potest præscindere à rationalitate, quia utrobique ut probat objectio, respondet illi, idem Petrus ex parte objecti. Cæterum animalitas Petri, quæ est à parte rei, si spectetur non prout est à parte rei, sed prout substat nostris secundis Intentionibus fundamentum in re habentibus, jam tunc animalitas Petri præscindet objectivè à rationalitate, spectabiturque animalitas secundum rationes communes & Metaphysicas, quo casu non respondebit sub conceptu animalitatis rationalitas, quia nec respondebit ipse Petrus, à quo ipso tunc jam præscindetur.

OBJICITUR XI. Si darentur præcisiones objectivæ, non esset ratio cur inter aliquas potius rationes dentur & non inter omnes.

RESPONDET cõmunis sententia, illic dari præcisiones objectivas, ubi datur illarum fundamentum, illic autem datur fundamentum, ubi datur distinctio virtualis, illic autem est distinctio virtualis, ubi æquivalentia ad plura, ubi reperibilibus unius formalitatis sine alia.

Universaliter adhuc dici potest illic esse præcisionem unius formalitatis ab alia, eamque objectivam, ubi ratio communis unius, non est ratio communis alterius.

Probat, quia ex dictis præcisio objectiva datur inter rationes communes, & ubi est diversitas rationum communium, erit etiam & præcisio objectiva.

INSTABIS. Vel risibile præscindet à rationali vel non præscindet, si non præscindet, non erit huius ratio, si præscindet. Ergo & reliqua omnia præscindet objectivè.

RESPONDET communis sententia non dari illic præcisionem objectivam, quia non datur reperibilibus risibilitatis sine rationalitate. In nostris principiis dici potest, etiam risibilitatem præscindere objectivè à rationalitate. Ratio quia definitio risibilitatis, non est definitio rationalitatis, consequenter ratio cõmunis unius, non est ratio communis alterius. Admittimus autem præcisiones objectivas in rationibus cõ-

munibus. Et certè ratio effectus Metaphysici, non est ratio communis causæ Metaphysicæ, risibilitas autem est effectus, imò & accidens Metaphysicum: rationalitas autem est causa & essentialis differentia. Universaliter ergo hæc præscindunt objectivè, quæ non comparantur ad se sicut definitio & definitum, quomodo comparantur inter se, v.g. ratio communis hominis, & ratio communis animalis rationalis.

Noro. Fieri posse ut quædam rationes sub una formalitate non præscindant, & sub alia præscindant, & ita fundamentum in circumstantia termini positum à relatione non præscindet objectivè, quia esse ad aliud est ratio communis & definitiva utriusque illius objecti, licet fundamentum sub formalitate absoluti spectatum, à relatione quæ importat esse respectivum, præscindi possit.

Punctum Difficultatis 3.

Argumenta Recentiorum.

OBJICIT I. P. Modzelevski, vir boni & applicati ingenii. Non est possibilis in rebus creatis distinctio virtualis intrinseca in ordine ad prædicata intentionalia. Ergo neque dantur præcisiones objectivæ.

RESP. Hos terminos secundum quod hic sumitur non stare secum, quia non junguntur secum ly intrinsecum & ly intentionale: sicut non junguntur secum ly intrinsecum & ly extrinsecum: sicut enim si quid sit intrinsecum, extrinsecum nõ est ita si intrinsecum sit, intentionale non est. Potest quidè dari aliquid extrinsecum intrinsecè requisitum quia ly intrinsecè non excludit nisi modum extrinsecè, non autem ipsum extrinsecum, nec ratione ejusdem verificabitur extrinsecum & intrinsecum: hic autem ratione ejusdè verificaretur. Immo ex hac ipsa instantia roboratur intentum, tum quia non datur aliquid intrinsecè & extrinsecè simul ratione ejusdè. requisitum; ita & in præfenti non potest dari virtualis intrinseca seu ad prædicata intrinseca distinctio; & tamen ad prædicata sola intentionalia adeoque extrinseca ordinata. Unde jã conc. Ant. & nego Conseq. Quod si intèdat objiciens. Si non daretur talis distinctio in creatis, qualis habetur inter naturã divinã & Paternitatẽ, hoc ipso nec dandas in creatis præcisiones objectivas. Negabitur hæc sequela.

INSTAT I. Idem contradictoria intentionalia nequeunt identificari realiter. Ergo etiam formalitates, in quibus includuntur hæc contradictoria intentionalia, nequeunt identificari realiter: alias eo ipso & prædicata in illis inclusa, deberent identificari realiter: Atqui in formalitatibus distinctis virtualiter intrinsecè in ordine ad prædicata intentionalia includuntur prædicata contradictoria intentionalia: quia in una includitur cognitum in alia non cognitum per eandè cognitionem. Atqui propter huiusmodi contradictoria verificanda statuitur inter illas distinctio virtualis intrinseca: Ergo formalitates distinctæ virtualiter in ordine ad prædicata intentionalia nequeunt identificari realiter: aliunde verò debent

debeant esse realiter identificata ut conceditur: Ergo & sunt realiter identificata, & non sunt.

RESPONDETUR. Non admitti per Nos distinctionem virtutalem intrinsecam, & tamen ad prædicata intentionalia: Si enim esset Virtualitas ut hic accipitur intrinseca, esset ad prædicata intrinseca non extrinseca, ordoque non ad intentionalia tantum. Rursus secundum dicta superius in simili, immerito imaginatur arguens, quod prædicata cogniti adæquate identificentur, v. g. essentia, cum prædicatum cogniti, importet cognitionem quæ distinguitur realiter ab essentia, quæ cognoscitur, sicut ergo illa cognitio non identificatur essentia; ita nec identificari debet iis quæ sunt idem physice cum essentia, tantumque essentia cognita secundum essentia rationem, identificabitur sibi, secundum quam rationem identificabitur etiam aliis, cum quibus est idem physice.

Directè ad Argumentum dici potest Conc. Ant. sed nego formalitates quibus illa prædicata intentionalia competunt identificari secum non posse: Dico quibus illa prædicata intentionalia competunt, non autem in quibus includuntur; Nego enim in essentia, quæ cognoscitur includi seu identificari cognitionem. Nego ulterius casu, quo formalitates identificantur: quibus competunt prædicata contradictoria intentionalia, hoc ipso contradictoria intentionalia inter se identificanda. Concedo quod uni formalitati competat esse cognitam, alteri competat non esse cognitam, sed non probatur quod hæc formalitates, quarum uni competit esse cognitam alteri non cognitam identificari non possint, quod debebat probare. Unde concedo hanc primam Propositionem, uni formalitati competit esse cognitam, alteri non cognitam. Concedo & hanc secundam, quod propter prædicata contradictoria verificanda concedatur hæc distinctio. Sed nego Conseq. hanc, Ergo formalitates distincte virtualiter in ordine ad prædicata intentionalia nequeunt identificari: Nego inquam Conseq. quia in antecedentibus his duabus propositionibus nihil actum de identificatione. Alia paulò methodo ex dictis satisfat huic objectioni, quod intentionalia contradictoria, si sint ratione ejusdem Formalitatis intra eandem entitatem realem identificari non possint, secus si non sint ratione ejusdem formalitatis, nec enim jam tunc contradictoria erunt, consequenter & formalitates quibus competent, poterunt identificari præcisive, quia dum competit uni Formalitati esse cognitum, competet & alteri in sensu reali, & identico loquendo de creatis. Si autem quod competet uni Formalitati competet & alteri in sensu reali quomodo & illa non identificabuntur inter se. Ad do, argumentum probare quod nec in Divinis dentur Præcisiones objectivæ.

Sed quidquid sit de modo prædictam difficul-

tatem proponendi, attendi adhuc potest ad objectum difficultatis in hoc stantis. Cognitum & non cognitum non possunt identificari. Ergo nec formalitates seu Virtualitates, quibus competunt illa contradictoria identificari possunt. Sed retorqueo imprimis Argumentum. Album & non album identificari secum non possunt, numquidne paries nunc albus, postea non albus non potest esse idem realiter. Sicut autem albedo accedit ei quod denominatur album, & est distincta realiter à subiecto; ita & cognitio accedit ei quod noscitur, estque distincta realiter ab essentia. Directè autem ex dictis in simili dici potest, quod cognitum, & non cognitum secundum rationem materiale acceptum & secundum id, supra quod cadit cognitio & non cognitio identificari possint: quia tam cognitum, quam id quod non cognoscitur possunt esse quid positivum, adeoque non comparari inter se sicut ens & non ens, quæ inidentificabilia: Et si potest unum idemque exclusivum etiam virtualitatis nunc esse cognitum, nunc non cognitum, esseque hoc non obstante, illa duo, sibi identificatur: cur ergo etiam identificari non poterit cognitum, quod est una Virtualitas, cum non cognito, quod est alia Virtualitas. Si autem accipiat cognitum & non cognitum formaliter, ratione scilicet cognitionis & non cognitionis, cum hæc inter se comparentur, sicut esse & non esse, & unum sit positivum alterum negativum, nec unquam competet ut idem sit cognitio & non cognitio, etiā successivè; ideo hæc duo identificari secum non poterunt: licet cognitum materialiter sumptum seu pro eo quod cognoscitur, possit identificari cum eo quod non est formaliter cognitum. Et sicut ratione diversorum connotatorum, potest attingi una eademque entitas, nunc clarè nunc non clarè, potestque ipsum illud, cujus illa sunt connotata, unum idemque esse, licet ipsa connotata inter se, identificari non possint; ita & in præsentia. Quæ omnia ulterius in hoc resolvuntur, quia implicat cognitionem & non cognitionem identificari inter se, non repugnat autem, idem ratione unius Virtualitatis habentis diversa connotata nosci, non nosci aliam Virtualitatem, idque ob disparitatem aliam.

Ne autem arguenti præscindatur filium, & redeundo ad principium aliàs usurpatum dici potest, quod cognitum & non cognitum non sint vera contradictoria, quia nec est illorum Verificatio ratione ejusdem Virtualitatis. *Hinc jam urgens:*

INSTAT II. Saltem animalitas quatenus est virtualiter condistincta rationalitati, est secum omnino idem etiam virtualiter. Ergo erunt verè hæc contradictoria, est idem virtualiter in ordine ad prædicata intentionalia, non est virtualiter idem in ordine ad prædicata primò intentionalia. Ergo hæc prædicata nequeunt inter se identificari. Ergo illæ formalitates in quibus includuntur, nequeunt identificari realiter.

† N 3

RESPON-

RESPONDETUR. Jam supra hæc phrasis de inclusionem rejecta. Si autem ponatur ly formalitates, quibus illa prædicata competunt, sic correcto argumento conceditur totum. Neque enim per nos verificari hæc duo possunt, virtualitas animalitatis est cognita, virtualitas animalitatis non est cognita. Verificari autem potest hæc virtualitas rationalitatis non est cognita.

INSTAT II. Non possunt inter se identificari virtualitas animalitatis cognita, & virtualitas animalitatis non cognita. Ergo neque identificari possunt inter se animalitas cognita, rationalitas non cognita.

RESPONDETUR. Imprimis retorquendo argum. in Divinis, ubi Paternitas quoad suam virtualitatem cognita, Paternitas quoad suam virtualitatem non cognita identificari non possunt, & tamen hoc non obstante Paternitas & natura identificantur, quarum uni potest competere esse cognitum, alteri non esse cognitum. Unde argumentum si quid probat, multum probat, quia urget etiam contra divina. Rursus repugnat animalitatem cognosci quoad hæc connotata, nec hæc duo identificari possunt, & tamen potest cognosci animalitas quoad hæc connotata, non cognosci rationalitas, quoad hæc connotata, possuntque hæc duo inter se identificari. Ita & in præsentī idem dicendum. Nam etiam præcisiones objectivæ attendunt ad diversā connotata. Directè autem dici potest, quia cum virtualitas animalitatis cognita, & eadem non cognita, comparentur inter se sicut esse & non esse, idque ratione ejusdem, adeoque contradictoriè, identificari secum non possunt. Jam autem rationalitas non cognita, animalitas cognita, non comparantur inter se sicut esse & non esse, sed sicut esse & esse, sunt enim hæc propositiones nonnisi contrariæ, ideo adhuc inter se identificari possunt.

OBJICIT II. idem. Supponitur dari præcisiones objectivas, inter formalitates pro statu intentionali & objectivo: hoc autem non potest dici. Quia animalitas Petri pro statu intentionali est concretum ex entitate Petri, quæ est à parte rei, & cognitione præcisiua respondente huic voci, animal: similiter rationalitas pro statu intentionali est alterum concretum ex eadē omnino entitate Petri, quæ est à parte rei, & cognitione præcisiua, respondente huic voci rationale: quæ duo concreta, sunt à se realiter distincta inadæquatè, ratione scilicet cognitionum præcisiuarum. Ergo dum dicis dari præcisiones objectivas inter animalitatem & rationalitatem pro statu intentionali, non verò reali, sensus est, quod inter concreta distincta realiter inadæquatè dentur, præcisiones objectivæ; non verò inter aliquas formalitates realiter adæquatè identificatas. Ergo conceditur quod intendunt objicentes, non inter formalitates adæquatè identificatas, adstruendo has præcisiones: nemo e-

nim negat de concretis realiter inadæquatè identificatis, posse verificari contradictoria non tantum intentionalia, sed etiam physica.

RESPONDETUR. Quando conceditur pro statu intentionali dari præcisiones objectivas, negatur quod per statum intentionalem intelligatur animalitas & cognitio, sed intelligitur objectum, quod est à parte rei non ita respondens adæquatè, ut est à parte rei, sed inadæquatè, aut secundum unam formalitatem, quæ si comparatur ad se prout est à parte rei, est idem realiter cum illa altera formalitate. Unde per animal in statu intentionali spectatum non intelligitur per nos concretum ex vivente sensitivo & cognitione: sed intelligitur potius objectum respondens & relucens illi notitiæ, illi præcisioni, licet non ita prout est à parte rei. Deinde alia est hæc quæstio, quid est status intentionalis, & alia de eo quod respondet pro statu intentionali, indubiè status intentionalis realiter loquendi, est objectum & cognitio, hoc autem quod respondet pro illo statu, est solum objectum, quod quia à se non distinguitur realiter etiam inadæquatè, sicut concessis præcisionibus objectivis pro statu intentionali, non concedantur illæ inter formalitates inadæquatè realiter distinctas.

Continuatur Solutio.

INSTAT I. Animalitas & rationalitas pro statu intentionali, nihil aliud sunt, quam animalitas & rationalitas in statu reali sumptæ: hoc est, ipsa entitas Petri quæ est à parte rei: Ergo præcisiones objectivæ, & verificatio prædicatorum contradictoriorum intentionalium, competunt juxta te animalitati & rationalitati sumptis in statu reali: quod ipsum negatur ab oppositis.

RESPONDETUR. Animalitas & rationalitas, si comparentur ad se prout sunt à parte rei, & adæquatè spectentur, sunt ipsa entitas Petri, sed secundum se, prout sunt in statu intentionali, non sunt entitas Petri adæquatè, sed inadæquatè: & quia res in statu reali, est nonnisi adæquatè, prout est; si dantur præcisiones objectivæ rei inadæquatè spectatæ, hoc ipso non dantur pro statu reali. Unde alia est hæc propositio. Objectum quod est pro statu intentionali si comparatur ad se prout est à parte rei est, v.g. rationalitas & hæc propositio est verā; alia hæc, objectum quod est pro statu intentionali, si sumatur prout est pro statu intentionali, prout relucet cognitioni, propositioni &c. est rationalitas, & hæc propositio est falsa; si falsa, hoc ipso sequetur præcisiones objectivas pro statu intentionali, non pro reali dari.

INSTAT II. Animalitas præscindens objectivè pro statu intentionali, est quidem illa animalitas quæ est in statu reali, attamen non prout est in statu reali, sed prout est objectivè in intellectu.

Atqui

Atqui animalitas prout est objective in intellectu, est concretum ex animalitate, quæ est à parte rei & cognitione: quia animalitas prout est objective in intellectu, nihil aliud est, quam animalitas prout cognita. Ergo ulterius Verificatio contradictoriorum intentionalium, & præcisiones objective non competunt formalitatibus realiter adæquatè identificatis, sed solum concretis distinctis realiter.

RESPONDETUR. Cum verbis utamur sicut nummis, ly animalitas prout est objective in intellectu dupliciter sumi potest. Imprimis pro animalitate cognita, adeoque sumendo ut volunt oppositi cognitionem pro parte illius concreti. Secundo sumi potest animalitas, prout est terminus, & objectum cognitionum, quod objectum & terminus, non est pars cognitionis: si sumatur animalitas primo modo, non dabuntur nisi præcisiones formales, tota diversitate oriunda, à parte cognitionis; si sumatur secundo modo, dabitur locus præcisionibus objectivis; erit enim objectum notitiæ una formalitas, & non erit objectum alia formalitas illi identificata; licet una, si comparatur ad se prout est à parte rei, sit idem realiter cum illo alto objecto.

INSTAT III. Etiam objecta illarum notitiarum non distinguuntur à parte rei nisi per rationem. Ergo in illis nequeunt includi (ob dicta superius, pone non possent illis competere) prædicata intentionalia, scil. cognosci non cognosci: quia hæc contradictoria distinguuntur magis quam per rationem: non enim sibi per rationem opponuntur cognosci cognitione A, non cognosci cognitione A.

RESPONDETUR. Quando dicitur quod creatis aliquibus formalitatibus, competat distinctio virtualis in ordine ad prædicata intentionalia, non hoc ipso significatur, quod illa prædicata inter se non nisi ratione debeant differre: indubie enim cognosci & non cognosci, differunt nemine cogitante, sed quod sint prædicata de linea intentionalium: hinc licet cognosci & non cognosci nemine cogitante differunt; ipsum tamen cognosci, est prædicatum de linea intentionalis. Adde quamvis illa objecta distinguantur à parte rei non nisi per rationem, Nego tamen, quod pro statu intentionalis distinguantur per solam rationem, scilicet ratio communis, v. g. Animalitatis, à ratione communis Rationalitatis, & tamen pro statu intentionalis, conceduntur à nobis in creatis Præcisiones objective.

INSTAT IV. Animalitas & rationalitas distinctæ per rationem, sunt animalitas & rationalitas prout præcisæ. Ergo prout sic distinctæ & præcisæ, includunt intrinsecè præcisiones tanquam formas, eritque præcisio ratione formarum realiter distinctarum, adeoque non præcisio objectiva, sed formalis.

RESPONDETUR imprimis. Distinctionam rationis ut vocant, ratiocinatæ non esse ipsem præcisionem, sed supponi ante præcisionem, illaque ad alietatem attendit, hæc ad depurationem ab iis, quibus identificatur, & non sunt de ratione ejus definitiva. Et sicut in divinis distinctio virtualis non est ipsa præcisio objectiva, sed supponitur ante illam: ita & in præsentis. Sed quidquid sit de hoc principio adhuc Argumentum non concludit: nam animalitas & rationalitas prout præcisæ, in nostris principiis, sumuntur prout sunt objectum præcisionum, prout autem sunt objectum præcisionum, non componuntur tanquam partibus præcisione; Consequenter non ratione alicujus distincti realiter, competet unum attingi non attacto altero, sed ratione ipsiusmet objecti, & formalitatis, identificatæ realiter alteri objecto, & formalitati.

INSTAT V. In nostris principiis dici potest, quod licet præcisio activa non sit pars & forma denominans animalitatem præcisam, erit tamen forma & pars præcisio passiva: Contra autem est, quia præcisiones activæ distinguuntur realiter ab animalitate præcisâ: Ergo & præcisiones passivæ: Præcisio enim passiva est identificata realiter, præcisioni activæ: actio enim & passio sunt identificata realiter, consequenter & contradictoria intentionalia, quæ verificantur de formalitatibus quatenus præcisæ passivæ, solummodo verificarentur de formalitatibus realiter inadæquatè distinctis.

RESPONDETUR. Præcisio passiva dupliciter sumitur. Imprimis prout est ipsa actio, quæ prout recipitur, vocatur passio, adeoque passiva præcisio, & hæc indubie non distinguitur realiter ab actione, estque in intellectu; & si intuitu hujus darentur præcisiones objective, non essent objective, sed essent formales. Deinde sumi potest præcisio passiva, pro objecto & termino præcisio, respondente, & hic, non est actio ipsa, sed objectum illius; quod objectum v. g. animalitas, quia non est distinctum realiter, ab altero objecto, quod est rationalitas, ideo illud cognosci & non cognosci, competet ratione prædicatorum identificatorum realiter; adeoque adhuc salvabitur ratio præcisionis objective, quæ est inter formalitates identificatas realiter.

Objicit III. idem. Etiam si prædicata extrinsecè denominantia, secundum id quod important in obliquo, sint extrinseca subjecto, tamen secundum id quod important in recto, sunt intrinseca eidem: Ly enim cognitum in obliquo, importat cognitionem, in recto verò importat subjectum, quod subjectum est ipsum v. g. rationale, ac proinde maxime sibi intrinsecum. Ergo neque hæc duo, cognosci & non cognosci, competent formalitati identificatæ realiter, cum alia formalitate.

RESPONDETUR. Quod in Ly cognitum, subiectum scilicet ipsum, sit sibi intrinsecum & quia in creatis non datur distinctio virtualis ut tu vocas intrinseca, idèd nunquam cognoscetur animalitas, quin in sensu reali, & comparatè ad se prout est physicè à parte rei, dicatur cognosci rationalitas, licèt non cognoscatur prout subest nostris intentionibus, sumiturque inadæquatè. Si autem dum cognoscitur formaliter animalitas, in sensu reali cognoscitur rationalitas, hoc ipso non datur adhuc in creatis Distinctio intrinseca, & tamen poterunt dari præcisiones objectivæ.

INSTAT I. idem. Axioma est Dialecticorum quod in omni prædicatione vera. Rectum subiecti cum recto prædicati debeat identificari. Atqui rectum huius subiecti v. g. rationale, est idem realiter cum animali. Ergò etiam rectum huius prædicati cognitum, est idem realiter cum animali. Ergò ly cognitum poterit verificari de animali sumpto ex parte objecti: cum rectum animalis & rectum illius, sint idem realiter.

RESPONDETUR. Concedo Axioma, si adhuc sit axioma. Concedo Subsumptum. Nego illam illationem quod ly cognitum dictum de rationali inadæquatè sumpto, verificetur de animali quod est idem realiter: quia negatur non posse verificari cognitum de uno identificato realiter, & non verificari de altero: nec id probat Axioma, sed tunc probaret, si ita se haberet; rectum subiecti ita est idem cum recto prædicati & ita identificantur, ut nihil competat etiam intentionale huic subiecto, quod non competat illius identificatis. Quanquam concedi potest quod ly cognitum verificetur etiam de animali sumpto prout est à parte rei, licèt non verificetur de eo sumpto pro statu intentionali, pro quo dantur præcisiones objectivæ.

INSTAT II. Æquè sibi repugnant contradictoria extrinseca atque intrinseca: tam enim uniri excludit id, quod est non uniri quàm cognosci, excludit id, quod est non cognosci. Ergò æquè hæc, atque illa, nequeunt verificari de eodem à parte rei subiecto.

RESPONDETUR. Æquè contradictoria extrinseca, si sint contradictoria formaliter, & respectu ejusdem formalitatis, sibi repugnant, ac contradictoria intrinseca, sed non æquè hoc sensu, quasi sicut non sunt reperibiles formalitates in creatis, capaces unius prædicati primo intentionalis, quin & alteri formalitati idem in re competat: ita nec sunt reperibiles formalitates, quarum uni competat prædicatum aliquod secundò intentionale, quod non competat alteri: hoc enim negatur. Quare autem possit dari distinctio virtualis in ordine ad cognosci, & non ad uniri, jam alibi dictum.

INSTAT III. Etiam cognosci & non cognosci nequit eidem rationalitati convenire.

Ergò quod aliqua denominatio desumatur à Forma extrinseca, hoc nihil impedit quominus opponatur æquè negationi sibi contradictoriæ, atque denominatio extrinseca opponitur suæ negationi.

RESPONDETUR. Non impediri quidem ut æquè sibi opponantur cognosci & non cognosci supposito quod dicantur de eadem formalitate, tamen licèt sit impedimentum, ne in creatis detur formalitas unita, non unità altera identificatà illi realiter, sed non est impedimentum ut una noscatur, non noscatur altera: quia priori concessa distinctione, sequeretur Mystrium Trinitatis in creatis, non sequitur concessa posteriori, ut alibi dictum.

INSTAT IV. idem. Vi præcisionis objectivæ immutantur intrinseca objecti. Ergò non dantur præcisiones objectivæ. Antecedens probatur, quia cognitio præscindens prædicata intrinseca objecti, quæ realiter & intrinsecè sunt unum aliquid, distinguit in plura intrinsecè adeoque immutat intrinseca objecti.

RESPONDETUR. Ex eo prædicata intrinseca, quæ intrinsecè sunt unum aliquid non distinguet præcisio objectiva in plura intrinsecè, quia si formalitas cognita, comparatur ad seipsam, prout est à parte rei, non illa sola, sed & alia formalitas, dicetur cognosci, licèt non cognoscatur pro statu intentionali. Ex alio etiam capite non mutat intrinseca objecti, quia non facit rem in se physicè aliter se habere, numquidne quia inadæquatè cognoscitur Petrus v. g. secundum animalitatem existit jam inadæquatè vel Petrus, vel animalitas; mutatio autem intrinseca prout hic de illa, est mutatio quoad esse physicum & reale.

INSTAT V. Quorumvis intellectus subtilissimè operetur, tamen non potest suâ subtilitate præstare id, ut contradictoria intentionalia identificentur realiter.

RESPONDETUR. Concedo Totum. Sed modus præscindendi, non facit identificari contradictoria, sed facit ut una contradictionis pars de uno verificetur, altera pars de altera formalitate, consequenter ne sit vera contradictio.

INSTAT VI. idem. In objecto realiter simplici, nullæ sunt partes ipsi intrinsece. Ergò nec potest per partes objectum præsentari, seu inadæquatè.

RESPONDETUR. In objecto realiter simplici, nullæ sunt partes reales & physicæ ipsi intrinsece Conciliæ nullæ sunt partes Metaphysicæ. Neg. Ant.

INSTAT VII. Quando dicitur objectum aliquod simplex, repræsentari inadæquatè, non est sensus: quod inadæquatio, seu partialitas sit in ipso objecto, sed quod cognitio non habeat omnem illam claritatem, cum qua postulat objectum repræsentari.

RESPON-

RESPONDETUR. Non esse quidem in objecto partialitatem prout spectato à parte rei, esse tamen in objecto metaphysicè, & prout subest nostris intentionibus spectato, hæcque partialitas objectiva pro statu intentionali, non probatur quod repugnet.

Noro I. Quæ sit distinctio inter præcisiones objectivas, quas concessimus in Divinis à Præcisionibus, quas concessimus in creatis. *Prima* est ratione fundamenti quia Fundamentum Præcisionum objectivarum in Divinis est distinctio virtualis in ordine ad prædicata primò intentionalia (supple inter extrema quorum unum est absolutum v. g. natura, aliud Relativum v. g. Paternitas.) In creatis autem Fundamentum Præcisionum objectivarum, est distinctio virtualis nonnisi ad Prædicata secundò intentionalia. Unde etiam fabricat potius intellectus Objectum quod præscindit, in Divinis autem, reperit Virtualitatem absolutam, non esse Virtualitatem Relativam. *Secunda* distinctio est, quia quando noscitur v. g. Natura communicari, tunc ne in sensu quidem reali, noscitur Paternitas communicari, quando autem noscitur v. g. Animalitas Petri esse vivens sensitivum, tum in sensu reali noscitur etiam Rationalitas esse vivens sensitivum. Conveniunt autem in hoc tam Præcisio objectiva Formalitatis absolutæ & Relativæ in Divinis quam Præcisio objectiva in creatis, quod in objecto prout attacto, & pro statu intentionali, prout respondente præcisioni formali &c. non respondeat Formalitas altera, illi identificata realiter. Cæterum inter Præcisiones objectivas in creatis & inter Præcisiones objectivas in Divinis inter Prædicata absoluta, inter se comparata, vel inter Prædicata & Relativa idè inter se comparata, nulla est diversitas.

Noro II. Quæ sit distinctio nostræ sententiæ, à sententia præscindentium nonnisi ex parte actus. Convenit utraq; sententia in hoc, quod ex parte cognitionis, & verbi mentis, sit inibi diversitas: item, quod status intentionalis, sit status oriundus à parte actus: item, quod actus, & status intentionalis infunderetur entitati, habenti sua diversa connotata. Differunt in hoc, quia nostra sententia, in ipso objecto prout representato, prout respondente, prout terminante cognitione, admittit alicuius unius formalitatis ab alia, stantem in hoc: quia v. g. Animalitas, ita tunc representatur, respondet, terminat cognitionem ac si in verum natura non esset Rationalitas: licet si comparetur Animalitas ad seipsam prout est à parte rei, re vera in sensu reali cognoscatur tunc etiam Rationalitas.

Noro III. Quomodo distinguantur inter se Virtualitates, quæ admittuntur in Naturam & Personalitates, & Virtualitates quæ admittuntur in creatis. Distinguuntur imprimis: quia Virtualitates in Divinis sunt ad prædicata primò intentionalia: in creatis, ad prædicata secundò

intentionalia. Deinde, quia alia est virtualiter nemine cogitante Virtualitas naturæ, alia Virtualitas Paternitatis, virtualiter nemine cogitante; idque ex eo, quia prædicatum *communicari* nemine cogitante competit naturæ, prædicatum autem *non communicari* nemine cogitante convenit Paternitati. Jam autem in creatis virtualiter quidem distinguuntur Animalitas & Rationalitas, in Petro; Virtualitas tamen unius in sensu reali est virtualitas alterius, idque ex eo; quia quod competit in sensu reali & formali animalitati, in sensu etiam reali competit Rationalitati; ad eum plane modum, quo datur à parte rei Animal, sed non distinctum nemine cogitante.

QUÆSTIO IV.

De Distinctione Formali ex Natura rei.

PRÆMITTO I. *Non queri hic: an Formaliter ex Naturæ rei distinguantur Individua vel Species*, non est enim dubium, quod Bucephalus & Alexander, non solum realiter, sed etiam essentialiter seu ex natura rei sint distincti, alias non differrent specie, sed se haberent sicut Petrus & Joannes.

Queritur ergo hic, An ea distinctio ex Natura rei reperiatur inter formalitates, intra unam eandemq; indivisam Entitatem reperiibiles, v. g. An formalitas rationalitatis, non sit nemine cogitante actu formalitas animalitatis in eodem v. g. Petro.

PRÆMITTO II. *Quando queritur: an sint in uno eodemq; Petro plures formalitates, non queritur an sint forma distinctæ*, inter formas enim est distinctio realis, qualis est inter albedinem & nigredinem; sed queritur: an sint plures formalitates, quæ stent cum identitate reali, habeant tamen quidditatem, essentiam, conceptibilitatem objectivam nemine cogitante distinctam.

PRÆMITTO III. *In hoc esse Statum questionis*: Aliqui Auctores Scotum ut putant secuti, tenent distinctionem quandam, quæ non sit realis proprie, qualis est inter albedinem & dulcedinem; quæ item non sit distinctio rationis, qualis est inter definitivum & definitionem; quæ denique non sit modalis, eo quod illæ formalitates non adferant ullam propriam Entitatem. Volunt tamen isti Auctores dictam distinctionem esse plus quam Rationis; quia est nemine cogitante, volunt esse minorem reali; quia non est inter Res & res; sed intra unam eandemq; rem non realiter sed formaliter diversam. Volunt esse Minorem distinctionem modali, quia modus condistinctam Entitatem physicam importat, formalitates autem sunt intra eandem physicam Entitatem. De tali ergo distinctione queritur an detur?

PRÆMITTO IV. *Quæ sit istius Distinctionis definitio.*

definitio. Est enim aliter duarum rationum & formalitatum objectivarum, intra unam eandem realitatem v. g. quia alius est Conceptus objectivus animalis in Petro, alius Conceptus rationalis objectivus in eodem, ideo inter se ista distinguuntur formaliter ex natura rei.

PRÆMITTO V. *Signum huius distinctionis ex natura rei communiter statui, aliam & aliam definitibilitatem*, ita ut illa sint distincta formaliter ex natura rei, quorum unum, alia, & aliud alia definitione, definibile est. Mastrius id hac phrasi exprimit: quod signum Distinctionis formalis sit Separabilitas duorum secundum conceptibilitatem ex natura rei exigitam, in ordine ad intellectum propriè & adæquatè concipientem.

PRÆMITTO VI. *Sensum Doctorum de Mente Scoti.* Aliqui cum Hurtado disp. 6. Metaph. Sec. 3. n. 27. docent Scotum admisisse nonnisi distinctionem virtuales qualis à nobis supra tradita. Colligitur id ex Verbis Scoti in primum distinct. 2. quæst. 7. sub finem numeri 43. Sed nunquid inquit hæc distinctio dicitur realis. Respondeo, inquit, non est propriè realis, actualis &c. quia in una persona non est aliqua differentia rerum, propter simplicitatem divinam, & sicut non est realis actualis, ita non est realis potentialis, quia nihil est ibi in potentia, quod non est in actu. Potest autem vocari differentia rationis, sicut dicit Doctor quidam, non quod ratio accipitur pro differentia formata ab intellectu, sed ut ratio accipitur pro quidditate rei, secundum quod quidditas est objectum intellectus, vel alio modo potest vocari differentia virtualis: quia illud quod habet talem distinctionem in se non habet rem & rem, sed est una res, habens virtualiter sive eminenter, quasi duas realitates: Rursus quia ibidem num. 44. ponit hæc Verba Scotus. Nunquid igitur debet concedi aliqua distinctio? Respondeo, inquit, Melius est uti ista negativa: hoc non est formaliter idem, quam quod est sic & sic distinctum, quæ verba cur posuisset, si requisivisset distinctionem actualem? Et inferius: Breviter igitur dico omittendo illa Verba de Distinctione Rationis, & de Distinctione virtuali, non quia sint malè dicta, sed quia non oportet eis uti. Si autem voluisset ipse invchere distinctionem actualem, debuisset dicere quod illa de distinctione rationis sint dicta malè, quia contradictoriè ad suam doctrinam. Non actualis enim distinctio actuali distinctioni contradictoriè opponitur. Denique per ipsum sufficit ibide, in quod v. g. intellectus paternus considerans A. v. g. Paternitatem suam, & considerans B. supple essentiam suam habet ex natura rei, unde ista Compositio sit vera, A. non est formaliter B. non autem præcisè ex aliquo actu intellectus circa A. & B. quæ Verba & doctrina Scoti, salvabitur etiam si illa distinctio non sit actualis, sed cum fundamento in re, nam etiam verificabitur tunc propositio, quod non præcisè

ex aliquo actu intellectus circa A. & B. sit distinctio, sed ratione fundamenti in re.

Vide Raynaudum in Theolog. naturali distinct. 6. quæstione 2. art. 1. num. 66. qui recitat multos Scotistas idem sentientes. Nempe Rubionium in 1. D. 8. in fine Tartaretum Quod 1. A. 2. circa Concl. 3. & in 1. D. 2. p. 2. Q. 7. Oyra apud Gabr. in 1. D. 2. Q. 11. Phil. Fabrum cap. 8. Formalit. Picum Concl. 7. ex propriis Vales. Physic. cap. 3. Javellum 12. Metaph. Q. 19 licet Mastr. D. 6. Metaph. num. 2. 6. soli id Herrera tribuat.

Sed quod posuerit distinctionem hanc actualem, docet Vasquez, fatenturque passim alii Scotiste. Fundamentum inter alia ex Vasquez est, quia si nonnisi distinctionem virtuales admisset, quorsum diceret tam formidanter loco citato num. 41. quia scilicet id sine assertionem, & præiudicio sententiæ melioris dicit. Ad quod ipsum responderi Hurtado illum cum formidine ideo locutum, quia se opposuit Thomistis & admisit præcisiones objectivas, seu formalitates correspondentes ex parte objecti ut colligitur ex Greg. in primum quæst. 8. art. 2. quæ acceptio formalitatis erat tunc nova adeoque examinari posterorum subiicienda.

Citat Mastrius textum Scoti desumptum in 1. Dist. 8. q. 4. §. ad quæstionem respondeo. Dico quod inter perfectiones essentielles non est tantum differentia rationis h. e. diversorum modorum concipiendi idem objectum formale, sic nec est ibi tantum distinctio objectorum formalium in intellectu, quia ut argutum est prius, illa nunquam est in cognitione intuitiva, nisi sit in objecto intuitivè cognito, est ergo ibi Distinctio tertia præcedens intellectum omni modo.

Sed etiam huic textui responderi possit, quod præcedat actu ac quoad suum esse fundamentale, quo etiam modo intelligi debent illa Verba Scoti. Intelligo inquit sic quod intellectus componens ista: Sapientia non est bonitas: formaliter non causat actu suo collativo Veritatem istius compositionis, sed in objecto invenit extrema, ex quorum compositione fit actus verus. Circa quem textum ut dixi, potest responderi, quod inveniat Veritas istius compositionis, quoad suum fundamentum, adeoque ut ipsum fundamentum, sit ex natura rei, non autem, quod in Objecto inveniantur extrema actu distincta, importantiaque actualium formalitatum multipliciter: Vel recinendo phrasim Scoti reperit illic actu distinctionem virtuales. Cæterum de mente Scoti, puto deferendum esse auctoritati Scholæ, constanter hanc sententiam statim à temporibus Scoti defendit, ipsaque traditione mentem Magistri didicit.

PRÆMITTO VII. *Divisionem formalitatum.* Dividuntur formalitates in formales seu Essentiales proprias & Accidentales. Formales, sunt Gradus Metaphysici, ita dicti quia sicut per gradus

gradus ascenditur & descenditur, ita ab inferioribus praedicatis v. g. à rationabilitate ad sensitivitatem tanquam ad superius praedicatum. Et è Converso à superioribus ad inferiora transiunt. Formalitates autem propriae, sunt proprietates Entis Metaphysici, ut Risibilitas. Relationes transcendentales & secundarii conceptus. Accidentales autem formalitates, sunt accidentia Metaphysica, ad quantum praedicabile pertinentia.

Rursus dividuntur Formalitates in negativas ut Affeitas, & Positivas ut Abalietas. Dividuntur item in Formalitates ad intrinsecum ut similitas, & ad extrinsecum ut cœna. Dividuntur item formalitates Scotisticae in quidditativas & modales. Formalitates quidditativae, sunt rationes tales, quae extrahunt naturam, cui adveniunt, extra suum gradum: ita rationalitas extrahit gradum animalis ad esse hominis. Formalitates autem modales non extrahunt, & ita Existentia addita Essentiae non extrahit essentiam ultra gradum essentiae.

Dividuntur ulterius Formalitates Scotisticae in Formalitates extrinsecus advenientes, & intrinsecus advenientes. Extrinsecus advenientes sunt per Scotum 6. posteriora praedicamenta: *His praemissis*

DICENDUM est. *Distinctionem Formalem ex natura rei praecise & secundum se spectatam, quae tamen sit actu nemine cogitante, non dari.* Est Conclusio Thomistarum & Nostrorum excepto in oppositum ex antiquioribus inclinante Fonseca & ex recentioribus Mauro. Est autem contra non paucos Scotistas, & illorum sequaces.

Punctum Difficultatis 1.

Examinantur Rationes.

Quod non detur Distinctio ex natura rei.

PROBAT 1. Hurtado Disp. 5. Metaph. Sec. 3. Si à parte rei ante actum intellectus animalis Petri distingueretur à rationalitate Petri, esset quid reale independentem à rationalitate, quia definitio Entis realis est, quod possit existere ante intellectum à parte rei. Sed hoc est absurdum. Ergo

RESPONDERI potest huic argumento, Animalitatem esse quid reale nemine cogitante, id est independentem à nostris Conceptibus, sed non esse reale, hoc est separabile, & ratum. Consequenter nec praedicta definitio illi conveniet. Idem alii ita solvunt. Animalitatem non esse quid realiter à re denominatum reale, sed esse quid reale denominatum à Ly realiter, hoc est nemine cogitante.

INSTAT I. Oviedo, si animalitas & rationalitas nemine cogitante distinguuntur actu in homine. Ergo erunt duae formalitates. Ergo &

duae entitates. Ergo ita distinguuntur sicut Materia & forma. Ergo realiter.

RESPONDERI potest. Esse illic duas entitates hoc est aliqua duo independentia à nostris conceptibus. Sed non esse duas entitates, hoc est duo habentia jus existendi sine se, quocunque modo à parte rei; consequenter non erunt sicut Materia & Forma. Ex phrasi etiam quam attigit Oviedo, non erunt illic duae entitates, hoc est duo entia realia & separabilia, sed tantum illic fore duas entitates, hoc est quidditates, obijcibiles, definibilesque diversas.

INSTAT II. Animalitas & rationalitas si distinguuntur nemine cogitante actu in homine, nihil deerit quominus dicantur esse distincta realiter rigorose.

RESPONDERI potest. Deesse ipsam separabilitatem realem.

INSTAT III. Idem. Separatio unius entitatis non constituit distinctionem sed solum supponit. Idcirco enim hæc Entitas potest ab alia separari, quia ab illa distinguitur. Ergo dicendum non est, entitatem animalitatis non distingui realiter ab entitate rationalitatis, quia non possunt separari à se.

RESPONDERI potest. Quod prior sit distinctio quam separabilitas in ordine ad objectum, non verò in ordine ad nos. Separabilitas enim est signum distinctionis necessarium, unde si signum necessarium distinctionis realis, animal & rationale non habent in homine, neque distinctionem habebunt per ordinem ad nos.

Restitui tamen hoc argumentum posset via negativa, scilicet nihil illis formalitatibus deesse, ut denominentur reales à re, nihil deesse, ut sint separabiles si nemine cogitante una, non est formaliter alia.

PROBARI solet II. Ex Suarez, si daretur hæc distinctio actualis inter animal & rationale in homine, daretur etiam, inter essentiam existentem & ejus singularitatem. Hoc dici non potest, quia essentia existens, etiam ut distincta à singularitate, adhuc est singularis, omne enim quod est à parte rei, singulare est.

RESPONDERI posset. In istis principiis quod essentia existens prout scilicet condistincta à singularitate non sit singularis formaliter, sicut nec animal prout condistinctum à rationali, est homo. Et licet omne quod existit, debeat esse singulare realiter, hoc est singularitate sibi identificata realiter, non est tamen necesse, ut sit singulare formaliter seu ex natura rei, definibilitas enim unius & quidditas, non est ex natura rei quidditas alterius. Breviter ergo essentia existens etiam prout distincta formaliter ex natura rei, est realitas singularis, sed non est singularis ex natura rei.

PROBARI posset III. Ex Arriaga. Quia si una ratio distingueretur nemine cogitante actu ab alia,

ab alia, tunc nemine cogitante gradus superior, deberet esse per modum indifferentis ad hanc vel illam specificam differentiam. Hoc non potest dici, quia aliàs ratio Entis & substantiæ, quæ est in Angelo vel anima rationali, posset esse in lapide quod falsum est; aliàs neque Angelus, neque anima rationalis, omnino essent spirituales, siquidem continerent hanc rationem, quæ posset esse in lapide, quæ nullo modo est spiritualis.

RESPONDERI potest. Esse aliquid in Angelo, quod ex natura rei potest non esse Angelus, sed & potest esse ex natura rei in lapide, idque ideo: quia ex natura rei, substantia, non est determinata, ut sit non nisi Angelus, aliàs lapis non esset substantia. Continebit ergo rationem substantiæ Angelus, quæ ex natura rei posset esse, in lapide licet propter identitatem realem, prædicatum Angeli, non possit esse physice in lapide, quia physice illa Substantia est Angelus, physice spiritualis, lapis autem non est physice Angelus, nec physice spiritualis.

Plures in hac Materia probationes refutatas, vide in prima parte.

Punctum Difficultatis 2.

Probatur Conclusio.

PROBATUR I. Ratione mei in Philosophia Professoris, P. Pauli Kuhn, Viri in speculativis solide docti, in humanioribus acutissimi. Ista distinctio & esset nemine cogitante actu ut supponitur, & non esset ut probatur, quia hi duo Termini ex natura rei & tamen nemine cogitante. Item, ut sic, & tamen præciso opere intellectus, repugnant sibi & falsificantes propositiones constituunt, quia particula *Ex natura rei* importat semper suppositionem simplicem Terminorum seu prædicatorum essentialium ut fatetur Fonseca lib. 1. Metaph. cap. 6. quæst. 6. Hinc Hurtadus objicit Fonseca inconsequentiam, quod gradus sumat in suppositione simplici, & tamen dicat eos præciso opere intellectus distinguui.

Hic ipse medius Terminus sic aliter proponitur: quia & esset hæc distinctio actu nemine cogitante, & non esset nemine cogitante. Esset ut supponitur, non esset autem, quia nec objectum illius est nemine cogitante. Quod ipsum

PROBATUR. Objectum quod fit vi abstractionis non est nemine cogitante, quia nec ipsa abstractio utpote species intellectionis, est nemine cogitante: Sed objectum quod deberet distinguui illa distinctione, fit per nostras abstractiones. Quod ipsum

PROBATUR. Tum quia si respiciantur Oppositum sentientium Summulæ, videaturque exemplum Termini abstracti Metaphysici, illud erit: Animal ut sic, animalitas secundum se spectata &c. Tum quia si comparentur inter se objectum quod fit vi abstractionis, & objectum illius distinctionis, quæ tamen debet esse actu nemine cogitante, nullo modo illa objecta distinguuntur inter se. Ergo si objectum ipsius abstractionis, non est nemine cogitante, ita nec objectum illius distinctionis, erit nemine cogitante. Tum quia si prædictum objectum est nemine cogitante tollitur sententia tam de præcisionibus formalibus, quam objectivis, de præcisionibus quidem formalibus, in quantum illæ habent jus, ut illis respondeant præcisiones objectivæ, quia non possent habere jam objectum à se præcindendum, tollerentur item præcisiones objectivæ, quia illæ respondent non nisi nostris cogitationibus, haberentur autem jam tunc sine nostris cogitationibus.

RESPONDEBIS I. Non fore tunc adhuc abstractum, quia ad abstractionem adhuc requiritur ut id quod est distinctum nemine cogitante, cognoscatur.

CONTRA EST, quia stat adhuc impossibilem esse præcisionem formalem, cum jure, ut illi respondeat præcisum objectivè, quod probatur, quia cujus effectus est impossibilis, & ipsum si se habeat per modum causæ est impossibile, ut aliunde scitur. Præcisio autem formalis, cum jure præcendiendi objectivè, habet se per modum causæ ut ostendit ipsa suppositio, in qua hic agimus, effectus autem illius esset impossibilis; quia illa præcisio, non præcinderet seipsam, nec præcinderet objectum, cum jam inveniat præcisum. Et certè arguendo à manifestioribus ad ignotiora, ita se habet præcisio formalis in Intentionalibus, sicut se habet scissio physica in esse physico; sed si omnia essent scissa physice, & impossibile esset scissibile de novo, impossibile esset scissio physica de novo. Ergo etiam impossibili scissione objectivi de novo, cum jam omnia præcisa inveniantur, impossibilis erit in Intentionalibus, præcisio formalis nova.

Rursus vi ipsius responsionis non in alio staret præcisio, abstractio &c. quam in eo quod est jam præcisum & abstractum antecederet, cognoscere præcisum & abstractum, hoc autem non est præcindere nec abstrahere, sed præcisum & abstractum attingere.

RESPONDEBIS II. Abstractionem præcisionemque objectivam, dari nemine cogitante actu.

CONTRA. Quia contra hoc redibunt argumenta tertio loco ponenda. Deinde quia hæc responsio sine ullo fundamento aufert intellectui potestatem, novas & non præcisas rationes, ponendi, cum fundamento in re.

Ra-

RESPONDEBIS III. Naturam secundum se spectatam non arguere rationem abstractam, nam essentia Divina in sententia Scoti potest cognosci cognitione intuitiva, præcisa à personis.

CONTRA est, quia hæc responsio solum ostendit, quod etiam ratio abstracta aliqua, supposita abstractione, possit notitia intuitiva etiam attingi, de quo hic non quæritur. Deinde Virtualitas ipsa, conveniens Naturæ Divinæ, comparatæ ad Personas, facit ut una virtualitas non sit alia, idque cum identitate reali, quæ ipsa etiam specialiter facit, ut intuitivè videri possit, etiam non interveniente abstractione; similis autem virtualitas non habetur in creatis secundum dicta supra. Quod autem per præcisionem maneat Natura depurata à differentis dicitur esse communem Scotistarum Magistrus D. 4. Logica num. 18. & num. 20. agens de universali Logico.

PROBATUR II. Ab Inconvenienti. Imprimis vi hujus distinctionis positæ in creatis, sequitur posse etiam in creatis, esse Mystrium Trinitatis. Quod ipsum

PROBATUR. Ponere non esse in Deo distinctionem formalem ex Naturæ rei, tunc non posset salvari, quod communicetur Natura Divina non communicata Paternitate, per hanc enim Distinctionem prædictam difficultatem salvant. Ergo cum per illos detur distinctio hæc in creatis, poterit etiam in creatis salvare ut communicetur Natura creata, & non communicetur identificata illi realiter v. g. substantia.

RESPONDERI Posset I. Non dari Naturam creatam, quæ sit Capax communicari alteri non communicata personalitate.

CONTRA. Ideo non daretur cum tali capacitate Natura creata, quia & communicaretur & non communicaretur; si autem id formalis ex natura rei distinctio salvat in Divinis, cur non salvabit in creatis.

RESPONDETUR. II. Non erit adhuc Trinitas in creatis, quia non erit à se.

CONTRA. Data distinctione hac in creatis, sicut datur in Divinis, quæro quare implicabit Trinitas creata seu ab alio.

RESPONDETUR. III. Ideo in Divinis communicari Naturam non communicata personalitate, quia Natura Divina est infinita quæcunque autem Natura & Substantia creata debet esse finita.

CONTRA. Non ex infinitate habet hoc Natura Divina, quod sine contradictione possit communicari non communicata personalitate, sed beneficio distinctionis formalis ex Natura rei. Tum quia ipsi Scotistæ non per infinitudinem salvant ista contradictoria, sed per Distinctionem ex Natura rei. Tum quia concedimus nos in Deo infinitatem, & negamus Distinctionem actuale ex Natura rei nemine co-

gitante, & tamen Scotistæ obijciunt nobis quod non salvemus, quomodo Natura communicetur non communicata personalitate. Apparet ergo infinitudinem, non esse salvativam horum contradictoriorum. Tum quia si infinitudo est medium salvandi ista contradictoria prædicata, frustra jam poneretur Distinctio ex Natura rei in Divinis. Ex quibus ulterius infertur. Ergo cum contineat Natura finita distinctionem istam ex Natura rei, salvativam contradictoriorum poterit beneficio ejusdem communicari natura creata, non communicata personalitate, quæ illi identificatur.

Hoc in præfati inculcatur; cur implicat Natura finita, potens communicari, non communicata personalitate identificata, modo sit, cæteroqui capax ejus distinctionis, quæ id salvat infinita.

RESPONDEBIS IV. Non posse communicari Naturam creatam, non communicata personalitate, quia in Deo est distinctio ex Natura rei conjuncta distinctioni virtuali, in creatis autem illi non conjungitur.

CONTRA. Quia posita sola distinctione virtuali in Divinis, & non posita distinctione scotistica, vel salvantur illa duo communicari & non communicari, vel non salvantur. Si salvantur, superfluet distinctio Scotistica; si non salvantur, hoc ipso non erit distinctio illa virtualis, aut si illa datur, superfluet distinctio ex Natura rei.

RESPONDEBIS V. Sunt aliqua prædicata quæ conveniunt essentiæ ex vi essentiæ, qualia sunt quod ex vi essentiæ suæ, animalitas sit principium sentiendi & non rationalitas; alia autem sunt prædicata, quæ conveniunt ex vi existentie, qualia sunt produci & non produci, communicari & non communicari. Datur ergo distinctio ex Natura rei in creatis, salvans prædicata contradictoria respectu eorum, quæ conveniunt essentiæ ex vi essentiæ, non verò quæ conveniunt naturæ creatæ, ex vi Existentiæ.

CONTRA. Quia ex vi essentiæ convenit Naturæ Divinæ communicari, quia ex vi Naturæ, quæ est communicabilis. Ergo cum detur in creatis distinctio ex Natura rei, ad prædicata convenientia ex vi essentiæ, quantumvis contradictoria, etiam ad communicari dabitur. Rursus. Existentiæ vel distinguitur ex natura rei, vel non distinguitur; si non distinguitur, Ergo si convenit creaturæ habere distinctionem ex natura rei ad prædicata contradictoria ex vi essentiæ, habebit etiam ad convenientia ex vi existentie; si autem distinguitur Essentiæ ab Existentiæ ex Natura rei, stabit quærere. Cur in ordine ad hæc habeatur distinctio ex Natura rei, non in ordine ad illa? Denique quærere restat. Cur non nisi ex vi Existentiæ convenient in creatis communicari & non communicari, jam verò in Divinis, ex vi essentiæ? Cur item si

† ○ datur

datur hæc distinctio formalis ex Natura rei in creatis salvans contradictoria ex vi essentia, non dabitur salvans contradictoria ex vi existentia.

II. INCONVENIENS est, quia si daretur nemine cogitante ista distinctio, daretur aliquid quod actu & nemine cogitante à parte rei neque esset Creatum neque Increatum, cuius oppositum docent Patres; dum ajunt universaliter: quidquid est à parte rei, vel est Creatum vel Increatum. Neque damnandi sunt Patres quasi non attenderint ad Essentias rerum, quæ certè tunc non erant illis incognitæ, tanquam iis qui disputabant etiam cum Philosophis Ethnicis.

III. INCONVENIENS est, quia per aliquos datur hæc distinctio in creatis non datur in Divinis, quod videtur in consequenter dici; posset enim adferri DEUM esse simplicem Physicè sed non Metaphysicè adhucque etiam ipsius essentiam ex vi essentia secundum se spectatæ non esse existentiam, probarique poterit implicare in illo simplicitatem etiam Metaphysicam, rationum communium.

CONFIRMATUR. Quia videtur doceri aliquid ab hac Sententia impossibile. Erat v. g. ubi identificatum realiter locato, ita ut verum esset dicere: ubi est nemine cogitante hoc locatum, manet idem entitativè; mutat locum, veraque evadet Propositio: Illud ubi, non est nemine cogitante hoc locatum, & sic de reliquis Formalitatibus. Docet ergo hæc Sententia: Quod possit aliquid identificari alteri adæquatè, manente tamen illo nemine cogitante, non manere. Et tamen hoc nimium ferit imaginationem. Durum item videtur dicere, quod dum perit formalitas maneat in re, & tamen de illa manente in re verum est dicere: Non est nemine cogitante. Videtur enim per hoc auferri tota doctrina de rerum identificatione & prædicatione identificationem sequenti.

PROBATUR III. *Principiis Negativis.*

I. PRINCIPIMUM est, quia esset actu nemine cogitante ista distinctio ut supponitur & non esset, quia non sunt multiplicanda Entia sine necessitate. Ergo nec unitates, quæ sequuntur Ens, discernendæ. Totum autem hoc quod illi volunt salvare, bene salvari potest, quod non sit à parte rei actu, sed nonnisi fundamentaliter, & quod totum id habeatur in solo statu intentionali, vel nobis cum fundamento in re, cogitantibus. Idem sic aliter proponitur. Non implicat Contradictionem talis identitas inter animal & rationale petri, ut nulla sit eorum actualis alietas, sed tantum fundamentalis & alietas actualis pro statu nonnisi intentionali, nec est ullum fundamentum, quo probetur talem identitatem de facto non dari. Ergo nulla est necessitas istius distin-

ctionis ex Natura rei tanquam multiplicantis formalitates sine necessitate.

II. PRINCIPIMUM est, quia nullum fundamentum est hujus distinctionis, quod ipsum sic proponitur. Quia & esset fundamentum hujus distinctionis actualis, & ipsum actuale, aliàs sine fundamento adeoque fictitia esset, & non esset fundamentum illius actuale, quia ostendi non posset.

RESPONDEBIS I. Diversam definibilitatem esse signum distinctionis dictæ.

CONTRA. Tum quia nego, quod animalitas Petri, habeat à parte rei, diversam actu definibilitatem à rationalitate Petri, sed nonnisi fundamentaliter, & prout subest nostris Intentionibus secundis Tum quia, aliter Accive, aliter Declivè definiuntur & tamè non distinguuntur ex Natura rei. Tum quia distinctio Rationis Ratiocinantis, non est nemine cogitante & tamen est inter extrema diversimodè definibilia. Nam definitio est clarior suo definito, aliter autem est definibilis definitio, aliter definitum, aut ad minimum, claritas competens definitioni, aliter definitur, à non, claritate definiti, neque tamen definitio & definitum distinguuntur ex Naturæ rei.

RESPONDEBIS II. Signum distinctionis ex Natura rei esse convenientiam prædicatorum Contradictoriorum.

CONTRA. Quia inter Accive & Declivè datur hæc convenientia contradictoriorum nempe sursum & non sursum, & tamen hæc non distinguuntur ex Natura rei, imò id urgeri potest de quocunque, quod tu ipse sentis non distingui ex Naturæ rei. Convenit item definitioni Ly: Est clarior suo definito, quod prædicatum non convenit definito, neque tamen in hoc duo distinguuntur ex Natura rei.

RESPONDEBIS III. Signum distinctionis hujus, esse separabilitatem unius ab alio secundum conceptibilitatem ex Natura rei exigitam.

CONTRA. Quia de hoc ipso quæritur, quid sit actu illa separabilitas conceptibilitatis ex Natura rei exigita. Præcipue autem, quia per multos ex Scolasticis, tribuitur distinguitur ex Naturæ rei à rationalitate, nec tamen separabilia sunt. Idemque in aliis reperire est. Rursus: Cur hæc separabilitas unius ab alio, secundum conceptibilitatem, ex Naturæ rei exigitam, non potest fundare solam distinctionem rationis ratiocinatæ, quæ tamen non est actualis. Denique ipsa hæc separabilitas animalitatis in Petro v. g. non est actualis, sed fundamentalis, in quantum scilicet reperitur animalitas in alio individuo, sed alia, sine rationalitate. Sed de hac separatione vide infra.

III. PRINCIPIMUM est: Quia non habetur Principium per quod aliquid distingui ex Natura rei

ra rei actu possit. Quod ipsum sic proponitur.

Si daretur Distinctio formalis ex Natura rei nemine cogitante actu, tunc distinctum nemine cogitante actu, non esset distinctum nemine cogitante actu, quia non haberet principium distinctionis ex Natura rei actu, quia ipsum illud distinguendum ex Natura rei actu, distinguitur ab ipsamet distinctione ex Natura rei actu, cum alia sit ejus definibilitas, alia conceptibilitas &c. alia convenientia contradictoriorum, ipsimet distinctioni ex Natura rei, & alia convenient ipsimet extremis. Ergo jam distinguuntur illa extrema, ab ipsomet principio distinguendi, nempe distinctione ex Natura rei. Ergo cum illud Principium non habeant in se, eò quod illa extrema distinguantur, ab illo, non poterunt distinguì: Sicut quia rationale non est principium per illos nemine cogitante sensandi, idè non est nemine cogitante sensitivum: nec sensitivum formaliter ex Natura rei: Ita quia Distinctio ex Natura rei, est distincta ab eo, quod distinguitur, idè illud quod distinguitur, non erit distinctum ex Natura rei nemine cogitante.

Vide Logica, ubi probatur non dari nemine cogitante actu universale à parte rei.

Punctum Difficultatis 3.

Respondetur Objectionibus.

OBJICITUR I. Animalitas in Petro & Rationalitas distinguuntur ante omnem operationem. Sed non realiter aut modaliter. Ergo formaliter ex Natura rei. Antecedens probatur, quia convenient illis prædicata contradictoria, animalitas enim v.g. Petri, habet convenientiam cum bruto, non habet rationalitas &c. Jam autem uni eidemque indivisibili entitati, nullam habenti in se distinctionem, convenire non possunt, aliàs idem esset & non esset.

RESPONDET I. Communis Sententia. Uni eidemque indivisibili realiter entitati multiplici tamen virtualiter, posse convenire duo contradictoria etiam prædicata.

RESPONDETUR II. Uni eidemque indivisibili Entitati, habenti diversa connotata non posse ratione eorundem connotatorum diversa prædicata contradictoria convenire, posse ratione diversorum connotatorum. Et sic Petrus in quantum connotat operationes sentientiæ convenit cum bruto, ratione cujus connotati non dicit disconvenientiam cum bruto, sed ratione alius connotati, nempe in quantum est principium actuum ratiocinandi, unde etiam, non erit tunc contradictio ratione ejusdem.

RESPONDETUR III. Animalitas Petri, habet

convenientiam cum bruto, secundum quod illa convenientia importat aliquod in recto. Negatur propositio; quia in recto illa animalitas est ipse Petrus, qui certe non est ratio convenientiæ cum Bucephalo, unde est illic convenientia ratione connotatorum; Finge Petrum non exercere actus sensandi, imò impossibiles illi esse, non convenient Petrus & Bucephalus, sed se habebunt sicut Angelus & Bucephalus. Ergo apparet totam convenientiam esse ratione connotatorum actuum, & connotati principii, actuum sensandi. Accipiendo illud præcise sub nomine principii actuum sensandi, non sub formalitat, equæ est à parte rei, talis scilicet principii.

OBJICITUR II. Quod ex natura sua ante omnem Operationem intellectus separari potest à differentiis specificis, distinguitur ab eis ex Natura rei, sed gradus superiores ab inferioribus v.g. animal secundum se spectatum, ex Natura rei ante omnem Operationem intellectus separari potest à rationali, contingens enim illi est identificari rationali, aliàs ubicunque esset animal illic esset rationale. Ergo sic sumpta animalitas distinguitur ex Natura rei à rationali in Petro.

RESPONDETUR I. Hanc totam probationem esse de subjecto non supponente, continereque terminos destruentes seipsos, hi enim termini, animalitas ut sic, animalitas ex Natura rei, & tamen ante omnem operationem intellectus, tollunt se.

RESPONDETUR II. Negando, quod animal quod est in homine, secundum id quod dicit in recto possit esse sine rationali.

RESPONDETUR III. Contingens esse animali prout subest nostris conceptibus, prout sumitur in suppositione simplici, prout sumitur Metaphysicè, ut sit rationale, sed id non habetur nemine cogitante. Consequenter nec distinctio erit nemine cogitante, præterquam fundamentalis. Sed nego id esse contingens animali, prout independet à nostris Intentionibus, prout accipitur in suppositione personali, & prout est in statu Physico, quæ tamen non nisi sunt nemine cogitante, nam nemine cogitante non est nisi Petrus, Paulus, Bucephalus &c. Petro autem non est contingens esse Petrum, nec Bucephalo Bucephalum, si sumantur prout existunt.

INSTAT I. Mastr. Log. D. 1. §. 73. proponendo eundem medium terminum, non jam de separatione, sed de continentia harum perfectionum. Multoties plures perfectiones in inferioribus dispersæ, reperiuntur in aliqua re superiori ob ejus eminentiam, unitæ realiter, ubi in inferioribus erant realiter distinctæ; & quia secundum se sunt perfectiones simpliciter, adhuc in eare manent secundum suas pro-

† O 2 prias

prias Formalitates, unde continentur in eis formaliter & non virtualiter. Hæc perfectiones sic contentæ non distinguuntur realiter, non virtualiter, quia non existunt ibi virtute tantum. Ergo formaliter ex Natura rei actu.

RESPONDETUR. Alia est hæc Propositio eademque entitas, est formaliter plura (subintellige ratione diversorum connotatorum) & alia una eademque entitas, continet plures formalitates; prior propositio est vera, nam indivisibilis entitas v. gr. Divina est formaliter iustitia, & formaliter misericordia, quæ alias à se distinguuntur realiter. Posterior est falsa, quia invehens multiplicatam actualem adeoque & distinctionem actualem, unde nec continentur formaliter illæ perfectiones sed indivisibilis entitas, est formaliter illæ perfectiones. Hinc formatur Distinctio, remanent secundum suas proprietates, hoc est una entitas est formaliter illud, quod aliàs solet importare plures formalitates, concedo Prop. remanent secundum suas proprias formalitates retenta aliqua pluralitate actuali. Negatur. Rursus nego quod illæ formalitates non contineantur virtute tantum, ne autem dicatur v. g. virtute tantum Deus, & non formaliter iustus, hoc exinde est: quia virtus illa æquivaleret formali illi multiplicati formalitatum adeoque idem formaliter præstat virtute, quod formaliter faceret in se distincta actu formalitas. Conformer ad materiam de Connotatis remanent illæ perfectiones, ita ut idem dicant omnes in Recto, & diversa tantum in Obliquo conceditur. Non dicentes idem in Recto. Negatur. Si autem dicunt idem in Recto, cum idem à se distinctionem sui non habeat, nec habebunt illæ perfectiones, erunt ergo ratione connotatorum distinctum quid. Unde in istis Principiis. Quid est formaliter Iustitia divina idque nemine cogitante? Est Deitas, quæ est principium activum puniendi, quid misericordia formaliter? Est Deitas, quæ est principium activum miserendi. Si ergo utrobique respondet Deitas, non responderet alietas, si non responderet alietas, nec distinctio. Adde in nostris Principiis formaliter nemine cogitante esse tale, est realiter esse tale.

INSTAT II. Distinctio formalitatum, fundatur in modo, quo ibi sunt. Ergo si ibi sunt ex Natura rei actualiter, eodem modo distinctæ erunt actualiter.

RESPONDETUR. Nego esse illas ex Natura rei actualiter plures. Rursus cum distinctio formalitatum fundetur in modo quo ibi est res, cum secundum rectum, modus essendi illarum formalitatum sit idem, secundum rectum non distinguuntur, sed non nisi secundum obliquum.

INSTAT III. Formalitates Iustitiæ & misericor-

diæ in Deo, vel sunt formalissime una perfectio, & sic non existunt ibi, secundum rationem formalem propriam vel sunt plures, & tunc necessario inferretur actualis distinctio inter illas.

RESPONDETUR. Secundum id quod dicunt formalitates illæ in recto & nemine cogitante, sunt una perfectio in eodem recto, nec existunt in Deo, secundum rationem formalem, actu condistinctam. Licet existant secundum virtutem faciendi id formaliter, quod faceret distincta formalitas.

OBJECITUR III. Quæ habent diversos conceptus essentialia à differentiis, idque ante omnem operationem intellectus, ea distinguuntur à differentiis, idque ante omnem operationem intellectus, ex Natura rei formaliter. Sed in creatis, gradus non transcendent, seu animalitas ut sic, habent diversos ante omnem operationem intellectus essentialia conceptus, à differentiis specificis. Ergo in creatis gradus non transcendent, distinguuntur à parte rei formaliter à differentiis specificis. Major inquit, est definitio distinctionis ex Natura rei. Minor probatur. In creatis gradus non transcendent, non includunt in suo essentiali differentiis specificas, animal v. g. in suo conceptu non includit rationale.

RESPONDETUR. Negando Minorem. Negando item ut sic dari animal, & tamen nemine cogitante, negando animal prout est à parte rei, prout est in suppositione personali non includere in suo conceptu rationale, & tamen hæc solum dicunt non dependentiam ab opere intellectus. Concedendo tamen id convenire animali prout subest nostris intentionibus &c. de quibus jam dictum.

INSTABIS I. Si animal à parte rei includeret rationale, non posset ab illo abstrahi, sed potest abstrahi. Ergo. Sequela probatur. Nihil potest abstrahi ab aliquo sibi essentiali.

RESPONDETUR. Negando sequelam cum sua probatione, quæ ulterius non probatur. Unde hæc propositio. Nihil potest abstrahi à sibi essentiali, non nisi sano sensu permitti potest, quia nil potest abstrahi à sibi essentiali essentialitate accepta, prout subest nostris conceptibus, licet possit abstrahi ab eo, quod est sibi essentiali, non nisi pro statu Physico, & in suppositione personali.

INSTABIS II. Deus vel videt Perrum & Leonem convenire & differre, vel non videt, si non videt, Ergo videt alterutrum non esse animal, ex eo, quia non videt eos convenire in animalitate; Si videt. Ergo concipit gradus ex Natura rei distinctos, quorum unus est ratio conveniendi, alter differendi.

RE-

RESPONDETUR. Non videre DEUM convenientiam in Petro & Leone, quod dicit uterque in recto, sed videt convenientiam importatam ratione obliquorum & similium connotatorum. Deinde potest salvari hæc convenientia sine ulla distinctione actuali, ex dictis.

INSTABIS III. Si animal à parte rei non esset distinctum ex Natura rei à suis inferioribus, tunc animal identificatum homini & equo, non convenirent univocè, sed conveniunt, animal enim est terminus univocus. Ergo. Sequela probatur. Animal quod est in homine, per suam essentiam, esset determinatum, ad esse cum rationali; & animal identificatum hinnibili, per suam propriam essentiam, determinaretur ad esse cum hinnibili. Ergo.

RESPONDETUR. Si animal non esset distinctum ex natura rei, &c. tunc animal identificatum homini & equo non conveniret univocè quoad id quod dicit in recto istud animal, & præcisè ratione suæ entitatis. Conveniret tamen univocè, quoad id quod dicit animal utriusque in obliquo & ratione importatæ denominationis propter similia connotata, hoc est actus sentiendi. Quanquam rationes etiam univocæ non dantur actu à parte rei, sed nonnisi fundamentaliter, idque ideo quia univocum debet esse ratio communis, rationes autem communes per nos, non dantur nemine cogitante.

OBJICITUR IV. Ex Amico. Inter quæ est ordo ex natura rei, inter illa est distinctio ex natura rei, ordo enim requirit distinctionem, cum nihil ad seipsum ordinetur. Sed in Creatis inter gradus transcendentis & differentias specificatas, est ordo ex natura rei, idque ex eo, quia inter eos est essentialis subordinatio, rationem enim viventis, supponit sensitivum, & rationem sensitivi, hinnibile.

RESPONDETUR. Inter vivens & sensitivum nullam esse subordinationem si spectentur, prout sunt à parte rei; licet sit subordinatio, prout subsunt nostris conceptibus, seu Metaphysicè, sed sic sumptos gradus, nego dari nemine cogitante, sed datur illic ordo, non nisi fundamentalis.

INSTABIS I. Inter Gradus Metaphysicos subsistendi consequentia ab inferiori ad superiorem gradum, non valet autem à superiori, ad inferiorem. Ergo apparet inter hos gradus dari dictum ordinem. Antecedens probatur, quia rectè dico: est hinnibile. Ergo sensitivum, non rectè autem dico: est sensitivum. Ergo hinnibile.

RESPONDETUR. Illam subsistendi Consequentiam non dari actu nemine cogitante, sed nonnisi fundamentaliter. Consequenter

ex illa non arguetur rectè distinctio actualis.

INSTABIS II. Inter Gradus superiores & inferiores, non sunt eadem definibiles, sed diversæ, nam animal quod est in homine, non est definibile per rationale. Ergo & ordo, & distinctio, dabitur inter hos gradus.

RESPONSUM est supra, quod animal, quod est in homine, prout est à parte rei, sit definibile per rationale, licet animal quod est in homine, prout subest nostris conceptibus non sit definibile per rationale; sed nego sic sumptum animal, esse nemine cogitante.

INSTABIS III. Gradus superior comparatus ad inferiorem, itemque rationale comparatum ad risibile, habet se sicut causa ad effectum. Ergo dabitur ordo inter dicta, & distinctio ex Natura rei.

RESPONDETUR. Rationalitatem v. gr. esse causam ex modo concipiendi risibilitatis, adeoque arguere distinctionem non nisi ex modo concipiendi.

OBJICITUR V. Non potest esse idem æquale & inæquale alteri. Ergo nec potest esse idem simile & dissimile alteri. Ergo istud quod est simile, ab eo quod est dissimile distinguuntur saltem ex Natura rei, jam autem homo est similis leoni secundum animalitatem, dissimilis secundum rationalitatem.

RESPONSUM supra pleribus viis, ostensumque hoc salvari posse ratione diversorum connotatorum. Addit Arriaga, quod æqualitas consistat in indivisibili, significat enim habere tantum, quantum alterum & non plus; similitudo autem hoc non dicit, sed tantum dicit, esse instar aliûs, quod esse instar aliûs, potest suscipere majus & minus.

Punctum Difficultatis 4.

Continuatur Solutio Objectionum.

OBJICITUR VI. Pater Chacrel. Ratione ante omnem operationem intellectus non est intra essentiam animalis. Ergo à parte rei est distinctum ex Natura rei. Probatur, quia hoc enim ipso, quia unum non est intra essentiam alterius, est extra essentiam alterius, aliàs & esset intra essentiam & non esset, quod autem est extra essentiam alterius, hoc ipso habet formalem negationem unitatis cum alio, quod autem habet negationem formalis unitatis, hoc ipso habet distinctionem formalem. Ergo à primo ad ultimum, quorum unum non est intra essentiam aliûs, est distinctum ab illo formaliter. Antecedens probatur. Illud est intra essentiam animalitatis quod in statu essentiae tanquam præ-

† O 3

dica-

dicatum essentiale convenit animalitati. Sed rationalitas ante omnem operationem intellectus, tanquam prædicatum essentiale non convenit animalitati. Ergo rationalitas ante omnem operationem intellectus, non est intra essentiam animalis.

RESPONDETUR. Negando Antecedens. Probationi ejus minorem, quæ supponit ipsum statum essentiae, dari nemine cogitante, cum tamen non detur nisi illius fundamentum, nemine cogitante ut dictum supra. Deinde animal spectatur in statu essentiae, non tamen secundum rationes communes, sed secundum rationes determinatas, dicit rationalitatem. Si autem spectetur animalitas in statu essentiae, sed secundum rationes communes, sic sumpta, non includit quidem rationale; sed id non est actu nemine cogitante, idque duplici titulo. Imprimis quia spectatur in statu essentiae: Deinde quia secundum rationes communes, utrumque autem hoc, est Intentionale. Dicitur etiam posset ex dictis, quod rationalitas ante omnem operationem intellectus, fundamentaliter & ratione diverforum connotatorum non sit intra essentiam animalis, licet si spectetur secundum id quod dicitur in recto & secundum quod est à parte rei, sit intra essentiam animalis.

INSTAT I. Mastr. cit. n. 75. Multa realiter identificantur, quæ tamen variis definitionibus exprimuntur. Definitio autem cum traditur per conceptus adæquatos, explicat esse formale, quod habet definitum à parte rei; licet non explicet esse reale, quod veluti materialiter se habet.

RESPONDETUR. Realiter identificata variis definitionibus exprimuntur, non in quantum res est à parte rei & nemine cogitante, sed prout res subest nostris conceptibus & intentionibus, qualis intentio, est & ipsa definitio. Ad idem quæ est à parte rei, semper definiri, hujus enim investigatur definitio, sed hoc quod est à parte rei potest dupliciter definiri. I. Prout est à parte rei & sic omnium identificatorum definitio, erit eadem ratione recti, ratione subiecti &c. sed non eadem ratione differentiae, & connotatorum. II. Potest definiri res, quæ est à parte rei, non prout est à parte rei, sed prout subest nostris conceptibus; & sic diversa erit definitio diversarum Formalitatum, sed inde non sequetur distinctio actualis illarum Formalitatum.

INSTAT II. Res diversimodè definiuntur quia diversas habent Naturas in seipsis, & non quia diversimodè ab intellectu concipiuntur; & per definitionem, exprimitur esse rei quidditativum, non autem esse, quod accipit per apprehensionem intellectus.

RESPONDETUR. Interdum definiri res non prout ab intellectu concipiuntur, & tunc in definitione identificatorum, non erit diversitas, nisi ratione connotatorum, sed nego interdum non definiri res, prout subest nostris conceptibus, adeoque prout apprehenduntur cum fundamento in re. Unde ad diversas definitiones, sufficit ut definibilia diversas naturas non actu, sed fundamentaliter, non ratione Recti, sed ratione obliqui habeant, & per definitionem exprimitur quidditativum esse rei, quod est à parte rei, sed vel ita, prout est à parte rei, vel ita, prout subest nostris conceptibus cum fundamento in re.

INSTAT III. Licet definitio fiat per actum intellectus, non propterea sequitur, quod explicet formaliter aliquid intentionale, sed verè explicet aliquid à parte rei. Sicut hæc propositio: Sol est lucidus, licet fiat per intellectum enuntiantem, tamen exprimit rem, sicut se habet à parte rei actualiter.

RESPONDETUR. Interdum quidem explicat definitio id quod est à parte rei, & prout est à parte rei, sed interdum explicat quidem id quod est à parte rei, sed non prout est à parte rei, sed prout subest nostris conceptibus. Instantia de Sole probat dari definitionem rei, quæ est à parte rei, etiam prout est à parte rei.

OBJICIT VII. P. Chacrel. Alietas actualis unius rationis ab alia independens omnino ab intellectu est distinctio formalis, ut patet ex earum definitione; sed datur à parte rei alietas actualis unius rationis ab alia independens ab omni intellectu. Ergo datur & formalis distinctio. Minor probatur. Unam rationem actu non esse de essentia seu quidditate alterius independentem ab intellectu, est esse actualem alietatem, unius rationis ab alia independentem ab intellectu. Ergo datur à parte rei alietas actualis unius rationis ab alia independentem omnino ab intellectu. Minor probatur. Quod existentia vel Singularitas Petri actu non sit de Essentia naturæ Petri, hoc ab intellectu nullo modo dependet, cum non intellectus, sed ipsa rerum natura faciat, quod Deo sit essentialis Singularitas, & Existentia; Creaturis accidentalis.

RESPONDETUR. Existentiam in creatis esse accidens Metaphysicum seu ex modo concipiendi, non esse tamen accidens actu, sed tantum fundamentaliter ex eo, quia potest concipere existentiam intellectus, sine actuali existentia. Deo autem non est accidentalis existentia, cum enim DEUS sit perfectionis illimitatæ, æquæ formaliter debet illi convenire Essentia atque Existentia. Conformiter ad superius dicta respondetur potest, Existentiam Petri secundum id quod dicitur in recto esse essentialem Petro, est enim

enim ipsa essentia Petri, licet non sit essentialis secundum id quod dicit in obliquo, quia existentia creata Petri connotat causas se libere producentes, in quibus, tanquam effectus liber, continetur; Existentia autem Dei non dicitur consimiles, pro obliquo causas.

OBJICIT VIII. idem. Si animal non esset distinctum formaliter ex natura rei à rationali, non posset explicari sufficiens distinctio in Analoga & Univoca. Sed hoc est absurdum. Sequela probatur. Quia non majorem haberent Univoca unitatem quam Analoga: Quod ipsum probatur, quia si haberent perfectiorem unitatem univoca præ Analogis, illa unitas vel esset ex vi conceptus nostri vel ex ipsa unitate à parte rei majori. Non ex vi conceptus nostri, quia tam perfecte est unus conceptus animalis, quam perfecte est unus conceptus entis. Non item ex vi unitatis, quæ major in univocis à parte rei reperitur, quia animal quod est in Petro supponiturque esse univocum, est ratio simul & conveniendi ut clarum est, & ratio differendi, ratione omnimodæ identitatis actualis, cum rationali, quod est ratio differendi. Ergo non est major unitas in univocis, quam in Analogis, propter similitudinem enim rationem, quia ens importat omnimodam identitatem cum differentiis dicitur esse Analogum, hoc est, ratio conveniendi & differendi.

RESPONDEBIS I. Analoga includi in differentiis formaliter, nam ens quod est Analogum includitur in differentia, certe enim differentia non est non ens, animal autem quod est univocum non includitur in differentiis. *Hec Ratio*

NON SATISFACIT. Tum quia si animal non includitur in differentiis à parte rei, hoc ipso admittes distinctionem Scotisticam, per quid enim ab illa recedes. Tum quia si animal non includitur in differentiis vel non includitur, non nisi in statu intentionali, & hoc non tenet, quia per nos etiam in ente, in statu intentionali non includuntur differentiæ; si autem animal non includitur in differentiis à parte rei, ergo hoc ipso dicitur ab illis distinctionem à parte rei. Tum quia si nemine cogitante animal non est rationale. Ergo nemine cogitante animal non dicitur rationem identitatis cum rationali. Ergo distinctionem & non merè ratione connotatorum extrinsecorum.

RESPONDEBIS II. Non dari rationem communem à parte rei univocam nec rationem communem Analogam, adeoque cum non dentur istæ rationes à parte rei, nec ostendenda erit à parte rei major unitas univocorum præ Analogis. *Hec Responsio*

NON SATISFACIT. Quia debet dari major convenientia univocorum præ Analogis, hanc autem non salvas, ut habet responsio, pro statu

physico & à parte rei. Non salvas etiam in statu intentionali, casu quo dicas dari conceptum Analogorum perfecte unum, nihil enim plus habebit univocum præ Analogis.

RESPONDETUR. III. In hoc stare majorem unitatem univocorum præ Analogis, quia ea quæ univocè conveniunt, nullo modo sunt ratio differendi à parte rei sub eodem nomine, ea verò quæ sunt Analoga, sunt ratio conveniendi & differendi sub eodem nomine; & ita animal, sub nomine animalis non est ratio disconveniendi viventibus sensitivis, Ly autem sanum, quod est Analogum etiam sub nomine sani, est ratio conveniendi & differendi; nam Ly sanum dictum de medicina, pulsus &c. erit ratio conveniendi & differendi sub eodem nomine, universaliusque Analogia non debet pensari, an una eademque indivisibilis entitas sit ratio conveniendi & differendi saltem ratione connotatorum, sed an sit ratio conveniendi & differendi sub eodem nomine quod exigit ipsa definitiva phrasis Analogorum.

OBJICITUR IX. Non desunt formalitates quatum una negetur de alia, non desunt formalitates, quarum una postulet aliter definiri quam alia. Ergo datur distinctio formalis ex Natura rei.

RESPONSUM. Ad hoc argumentum.

In cumulum colliguntur omnes distinctiones, in hac materia applicabiles. Non desunt formalitates, quatum una prout est à parte rei potest negari de alia. Nego Antecedens. Non desunt formalitates, quarum una prout subest nostris conceptibus, & secundis intentionibus negari potest de alia. Concedo Antecedens. Item non desunt formalitates quarum una negetur actu de alia. Negatur Antecedens; ut negetur fundamentaliter. Concedo Antecedens. Non desunt formalitates quarum una negetur de alia ratione extrinsecorum connotatorum. Concedo Antecedens. Non desunt formalitates quarum una negetur de alia, ratione ejus quod dicit in recto & pro intrinseco. Nego Antecedens. Non desunt formalitates quarum una sumpta in suppositione simplici negetur de alia. Concedo Antecedens. Non desunt formalitates quarum una sumpta in suppositione personali negetur nemine cogitante de alia. Nego Antecedens. Ergo datur distinctio ex Natura rei. Nego Consequentiam; nam hæc deberet esse independenter à nostris secundis intentionibus; deberet non esse tantum fundamentalis, aut ratione solum extrinsecorum connotatorum: cumque debeat esse nemine cogitante, deberet esse non in suppositione simplici, quæ suppositio simplex non est nemine cogitante.

INSTABIS. Quidquid negatur formaliter de altero semper negatur. Ergo nunquam est in potentia ad negari. Ergo non fundamentaliter distinguuntur animal & rationale sed actu. Sed non actu realiter aut modaliter. Ergo actu ex Natura rei.

RESPONSUM jam, quidquid negatur de altero formaliter, idque de eo sumpto in suppositione simplici, illud semper negatur de eodem in suppositione simplici, sed non erit necesse negari in suppositione personali. Item, quidquid negatur de alio prout subest nostris secundis intentionibus, debet negari de eodem prout subest nostris secundis intentionibus, sed non debet negari de eo prout est à parte rei. Et ita negatur animal quod est in homine de rationali, prout animal subest nostris secundis intentionibus, sed non prout est à parte rei; quod ipsum à parte rei apud me non aliud est, quam rem independentem à nostris conceptibus seu physice sumere.

COLLIGES ex dictis. Gradus Metaphysicos non distingui actu intrinsece ratione ejus quod dicunt in recto, distingui tamen actu à parte rei ratione ejus quod dicunt in obliquo & extrinsece, quod est idem ac dicere distingui ipsa connotata & extrinseca, ad eum modum quando dicitur. Paries prout albus disgregat visum, sensus est: quod albedo disgreget visum.

Punctum Difficultatis 5.

Argumenta Recentiorum.

OBJICIT I. Sylvester Maurus q. 32. Rationes quarum neutra includitur in definitione adæquata alterius, distinguuntur ex Natura rei, sed dantur multæ rationes genericæ ac differentiales, quarum neutra includitur in definitione adæquata alterius, & ita animalitas non includitur in definitione rationalitatis adæquata.

RESPONDETUR. Cum in argumento non ponatur, quod hæc distinguantur ex Natura rei, & quidem actu idque nemine cogitante, videtur argumentum principia nostra non petere. Ex dictis responderi aliter potest quod rationes, quarum neutra includitur in definitione adæquata alterius, prout illæ subsunt nostris conceptibus distinguantur ex Natura rei. Neg. Major: Sic enim distincta debent distingui independentem à nostris conceptibus & intentionibus. Rationes quarum neutra includitur in definitione adæquata alterius, independentem à nostris conceptibus distinguuntur ex Natura rei. Concedo Majorem. Distinctaque minori neg. Conseq.

INSTAT idem. Rationes cognitæ conceptu

quidditativo & adæquato, quarum neutra includitur in definitione adæquata alterius, distinguuntur ex Natura rei, sed tales sunt rationes genericæ & individuales alioquin nulla quidditas sensibilis & materialis esset, à nobis cognoscibilis quidditative. Ergo.

RESPONDETUR. Rationem hanc positam, post duo supposita, esse eandem cum priori, & ei sit satis eadem responsione. Ut autem salvetur quidditatem sensibilem esse cognoscibilem quidditative, sufficit quod si detur definitio animalitatis & rationalitatis, prout est à parte rei, debebit definitio utrique competere, sicut & definitum homo utrique in re competiti.

OBJICIT II. Comparando rationes genericas & differentiales quidditative cognitæ v. g. animalitatem & rationalitatem, non innotescit quod animalitas sit rationalitas, sed potius innotescit oppositum, eo pacto, quo comparando colorem & sonum, innotescit quod color non est sonus. Ergo.

RESPONDETUR. Non innotescit animalitas ex rationalitate, prout subsunt nostris conceptibus, innotescit autem animalitas ex rationalitate, prout hæc est à parte rei, nihil enim est quidditas hæc à parte rei nisi in re, homo; hic autem homo, est hoc corpus ita organifatum, & anima hæc, ita se prodens, quod utrumque dicit animal, neque enim animal est solum corpus; utrumque etiam horum dicit rationale, neque enim rationale est sola anima, unde fit ut eadem quidditas in re sit animalis, & eadem rationalis, adeoque ex quidditate animalis, prout est à parte rei, innotescit quidditas rationalis, prout est à parte rei, nec se ista habent sicut sonus & color à parte rei, quia horum utrumque distinctam entitatem dicit, non alia autem est entitas animalis à parte rei, ab entitate rationalis; consequenter quidditas animalis, à quidditate rationalis different, prout hæc subsunt nostris conceptibus, si prout subsunt nostris conceptibus; ergo non ex Natura rei, nemine cogitante actu differunt.

INSTAT I. Intellectus non magis penetrat rationem entis & ceteras rationes transcendentis, quam rationem animalis, sed de ratione entis certificatur, quod includatur à parte rei in differentiis; ergo etiam de ratione animalis certificaretur, quod includatur à parte rei in quidditate suarum differentiarum, si verò includeretur non certificaretur, ergo ideo quia non includitur.

RESPONDETUR. Rationem animalis includi in differentiis, certificatur intellectus cum considerat animal prout est à parte rei, & sicut certificatur includi in diversis differentiis ita certificatur includi animal, & in rationali & in irrationali, si sumatur animal prout est à parte rei; licet non includatur, si sumatur prout subest nostris conceptibus.

INSTAT

INSTAT II. Noster intellectus minus penetrat differentiam Dei quam differentiam creaturarum, sed de differentia Divina certificatur, quod includat in sua quidditate omnes rationes absolute prædicabiles. Ergo si differentia includerent rationes genericas in sua quidditate, certificaretur de tali inclusione.

RESPONDETUR. Cum non detur animal ut sic nemine cogitante, sed nonnisi hoc & hoc animal, & tamen hoc & hoc habent suam quidditatem, certificatur intellectus quod hoc animal à parte rei, sit hoc rationale, & quidditas animalis hujus à parte rei, sit ut dixi quidditas rationalis à parte rei.

INSTAT III. Conceptus quidditativus adæquatus rationum, est perfecte repræsentativus ipsarum; Ergo cum conceptus quidditativus non exprimat inclusionem; nec rationes secludunt à partem rei.

RESPONDETUR. Neg. quod conceptus quidditativus animalis, prout est à parte non exprimat inclusionem rationalis prout est à parte rei, hic enim conceptus est hoc corpus & hæc anima, hic autem conceptus idem est cum conceptu rationalitatis, prout illa est à parte rei revolvensque se intellectus dicit, aliud est animal prout subest nostris conceptibus à rationali, non autem à parte rei nemine cogitante.

OBJICIT III. Principia in quæ resolvitur, & ex quibus oritur cognitio quidditativa, debent cognosci quidditative, eo pacto quo principia cognitionis evidenter, debent esse evidenter. Hæc autem cognitio, nonnisi in hac sententia salvatur: dum quæritur quid est homo? quæritur cognitio quidditativa hominis? & respondetur, animal rationale; quæritur quid quidditative animal? & respondetur, vivens sensitivum: quæritur quid vivens? respondetur, corpus vegetabile, hoc in sententia opposita non potest salvari, nam rationes genericæ & differentiales minus quidditative cognoscuntur, quam res definitæ.

RESPONDETUR. Si quærat, quid est homo, ut sic; interrogationes & responsiones adlatæ sunt bonæ, & à nobis etiam adhibentur; sed negamus dari hominem ut sic nemine cogitante; sed nemine cogitante datur Petrus, Paulus &c. quorum quidditativa cognitio, resolvitur in principia evidenter & sub sensum cadentia, & ea quæ sunt & prout sunt à parte rei, & ex iis quæ sub sensum cadunt præsternitur via ad ea, quæ in sensum non cadunt, in se, ut rationalitas, anima &c. Quod si cognitio illa resolvitur in principia evidenter sensuum; magis adhuc est quidditativa, quia pauciores gradus habebit ad evidens per se, minus autem distans à noto per se, evidenter est: unde si quæras quid est hic homo? est hoc corpus ita organisatum, & anima prodens se per illud; si quæras quid est illud esse organisatum & quid prodere se animam,

jam tantum per ista quæ sub sensum cadunt, respondetur.

OBJICIT IV. Intellectus debet esse dispositus ad cognoscendum suum proprium & proportionatum objectum, sed proprium & proportionatum objectum intellectus nostri est quidditas materialis, Ergo intellectus debet esse dispositus ad cognoscendum quidditatem rei materialis prout est, sed intellectus cognoscit quidditatem rei materialis ut compositam ex rationibus genericis & differentialibus, Ergo verè quidditas materialis, componitur ex rationibus genericis & differentialibus, distinctis ex Natura rei.

RESPONDETUR. Quidquid sit, an objectum intellectus nostri sit quidditas materialis, quod negari posset, quia sequeretur quod ad id, quod materiale non est vitaliter videndum, elevari non posset, sicut quia objectum adæquatum oculi est visibile, non potest, elevari, ad audiendum vitaliter. Directè dici potest quod objectum intellectus nostri sit quidditas materialis non utcumque, sed quidditas, vel prout est à parte rei, vel prout subest nostris conceptibus; & prout subest nostris conceptibus accipiendo scilicet hominem ut sic, cognoscit illum compositum ex rationibus genericis & differentialibus, distinctis actu ex Natura rei, sed hæ rationes actu nemine cogitante, secundum se spectatæ, non dantur.

OBJICIT V. Quia secundum hanc sententiam, traditur ratio universalis de distinctione vel identitate rerum ac rationum, hæc ratio est finitas & infinitas: Infinitas est ratio, cur DEO identificentur omnes perfectiones, è converso limitatio essendi in creaturis, est ratio distinctionis.

RESPONDETUR. Etiam hæc sententia non tradit regulam universalem, idque in duplici materia: Imprimis quia etiam sapientia quæ talis, & justitia quæ talis in Deo, diversa definitione definiuntur & tamen negat hæc in Deo distinguere ex Natura rei obiciens, de quo aliàs actum. Deinde quia etiam in creatis finitudo non est ratio plurificandi omnia in creatis, sunt enim etiam in creatis rationes indistinctæ ex Natura rei. Adde quod hæc ratio videatur probare, ita in nobis distinguere animalitatem à rationalitate, sicut distinguuntur in nobis justitia à misericordia.

OBJICIT VI. Maffrius Disp. 6. Metaph. a. num. 212. In homine ultra res phyficas, quæ sunt ejus phyficæ partes, reperiuntur etiam realitates Metaphysicæ, v.g. realitas animalis rationalis &c. quæ quidem rationes, non plurificantur per solas præcisiones formales, quia intellectus non producit per animam suam

has

has rationes in homine, sed illas jam formatas & plurificatas reperit, alioqui homo non esset animal rationale à parte rei, sed tantum per opus intellectus, neque huiusmodi rationes plurificatur vel distinguuntur in homine per solas præcisiones objectivas, id est, per conceptus objectivos inadæquatos, quia aliàs si actu inadæquato intelligeretur, unica tantum ratio conceptibilis in ipso apprehenderetur; hoc autem falsum est, quia nulla creatura est simplex aliqua entitas à parte rei, est enim etiam ex variis gradibus essendi Metaphysicis composita, idèò quantumcunque inadæquate concipiatur, concipi nequit nisi variis & distinctis rationibus.

RESPONDETUR. Concedo in homine reperiri realitates Metaphysicas, sed non distinctas, distinctione illarum actuali, pendente à præcisionibus imprimis formalibus, sed cum fundamento in re præcedentibus, cumque harum formalitatum distinguendarum, detur fundamentum nemine cogitante, hoc ipso sequitur, quòd has rationes non producat per actionem suam intellectus, sed præcindit; quæ præcisæ jam se ipsis distinguuntur actu, ut alibi dicitur, rationeque ejus fundamenti quod actu habetur, est à parte rei animal rationale, sed non distinctum v. g. à suis hæccitibus actu, nec distinctum actu animal, à rationali.

In sententia nostra tenente præcisiones objectivas, referri etiam id debet in præcisiones objectivas, catuque quo actu adæquato intelligeretur homo unica quidem re, & nemine cogitante, intelligeretur ratio, multiplex tamen fundamentaliter, æquivalenter &c. estque simplex entitas actu v. g. homo, multiplex æquivalenter, & est ex variis gradibus essendi Metaphysicis, non actu, sed fundamentaliter distinctis.

OBJECIT VII. idem. Multa realiter identificantur, quæ tamen variis definitionibus explicantur ut docet Aristotelis cum igitur definitio explicet esse formale & quidditativum, quod habent res à parte rei, antecedenter ad quodcunque opus intellectus, concedenda est inter plura illa, aliqua distinctio actualis.

RESPONDETUR. Hoc quod est definiri, quod est, vel est definiri prout est, vel definiri quidem quod est, sed prout illud subest nostris conceptibus, non utcunque, sed fundamentum in re habentibus; unde quando variis definitionibus realiter identificata explicantur, explicantur prout subest nostris conceptibus, explicaturque definitum esse quidditativum, quod habetur à parte rei, sed non prout habetur, sed fundamentaliter acceptum, & prout subest nostris conceptibus; talis autem definitio rei prout habetur fundamentaliter, & subest nostris conceptibus non arguit alietatem actualem & nemine cogitante, si autem definiretur id

quod est & prout est, deberet una quidditate definiri.

INSTAT I. Separabilitas realis arguit distinctionem realem; ergo & separabilitas secundum conceptibilitatem, exigita actu ex natura rei, arguit actualem distinctionem ex natura rei, maiorem distinctione rationis, minorem reali.

RESPONDETUR. Negando dari actu ex natura rei, nemine cogitante, illam separabilitatem secundum conceptibilitatem; si enim est secundum conceptibilitatem, non est independentem à nostris intentionibus. Deinde datur etiam per nos supposita distinctione virtuali & fundamento in re, aliàs & aliàs conceptibilitatis major distinctio, quàm sit in istis, quæ sola ratione differunt, indubiè enim etiam per nos magis distinguuntur animal præcisum & rationale, quàm definitio & definitum, sed negamus hanc distinctionem esse nemine cogitante. Denique ex conditione separabilitatis arguenda est conditio distinctionis, & ita ex ratione separabilitatis tam ratorum, quam modorum, major arguitur esse distinctio realis quàm modalis, quia autem hæc separabilitas est intentionalis, arguit etiam maiorem distinctionem intentionalem, sed si illa separabilitas non esset intentionalis, argueret distinctionem non intentionalem, hinc non habetur in nostris principiis rigorosè actualis illa separabilitas, sed solum fundamentum separabilitatis.

Quæ arguit ex verificatione contradictorium tam in divinis quàm in creatis alibi solvuntur.

INSTAT II. Deus non cognoscit res nisi adæquate & distinctè, sed Deus cognoscit differentiam & convenientiam inter hominem & brutum. Ergo concipere debet gradus adæquate, ex natura rei distinctos.

RESPONDETUR. Si Deus res non nisi adæquate cognoscit, non cognoscit gradus ipsos distinctos, quia res secundum gradum accepta, semper est inadæquate accepta, adæquatioque illius, stat in omnibus simul, unà cum individuatione. Admissimus item aliàs etiam in DEO præcisiones objectivas æquivalenter, quibus mediis, potest Deus illas convenientias & differentias salvare. Denique dici potest, quòd Deus cognoscat differentiam & convenientiam entium ratione extrinsecorum connotatorum, & quæ postea ducunt ad formandum conceptum in rectis ipsis conveniendi & differendi.

INSTAT III. Saltem distinguuntur passionès à subjecto distinctione hac ex Natura rei, quia scientia realis est cognitio rei per causam propter quam res est, & quoniam illius causa est, ergo necesse est quod affectiones ex Natura rei à subjecto pullulent, adeoq; & distinguantur, & si

QUÆSTIO VII.

De Distinctione rationis ratiocinatae & ratiocinantis.

& si homo & risibile per solam habitudinem extrinsecam distinguuntur, cum demonstramus risibilitatem de homine, per animal rationale, demonstramus hominem, potius sic concipi, puta, sub risibilitate, quia concipitur hoc alio modo, puta sub Conceptu rationalitatis.

RESPONDETUR. Scientia adde ut vis realis, est cognitio vel per causam physicam, vel per causam Metaphysicam, adeoque intentionalem, cum fundamento in re procedentem, hoc autem non arguit ullam distinctionem actua-lem, distinguuntur autem homo & risibile actu nemine cogitante, per sola connotata extrinseca, sed hæc connotata fundant distinctionem principii Metaphysici, & passionis Metaphysicæ, cumque dandi huic quidem rationem principii, huic rationem passionis, detur fundamentum nemine cogitante, non demonstramus concipi tantummodo arbitrariè, hoc esse passionem, illud principium, sed ratione fundamenti habiti; licet non sit principium actu distinctum nemine cogitante, à sua passione.

Pensanda hic veniunt auctoritates Arist. quas adducit Maftrius.

I. Locus. 4. Top. c. i. dicit Aristoteles. Ens & unum distinguuntur ratione quidditativa.

RESPONDETUR. Concedo, quia distinguuntur ratione diversæ definitivæ, sed nego id esse nemine cogitante, quod etiam modo explicari debet locus ex 5. Rhet.

II. Locus. 3. Metaph. t. to. dicit genus esse extra rationem differentiarum.

RESPONDETUR. Etiam hic locus intelligendus, quod definitio entis, non sit propria definitio differentiarum.

III. Locus ex 3. Physic. t. 21. ubi ait passionem & actionem ratione distingui.

RESPONDETUR. Illa duo definitionibus distingui.

IV. Locus est ex 3. Ani. t. 3. quod aliud est magnitudo, aliud magnitudinis esse.

RESPONDETUR. Illic loqui Arist. de distinctione essentiae & existentiae, quod illa sit æterna, hæc temporalis, ex quo non arguitur distinctio actu ex natura rei, secundum alias præexplicata.

V. Locus est ex 7. Metaph. t. 20. 21. & 41. ubi docet, quod in abstractis à Materia, id est, quod quid est, cum eo cuius est, in conceptu autem cum materia, non esse idem.

RESPONDETUR. Per quod quid, intelligitur forma, quæ in abstractis à materia non distinguitur realiter, secus in materialibus.

ASSERO I. *Nomine distinctionis Ratiocinatae non esse intelligendam distinctionem*, ut ait Suarez di p. 7. Sectione i. num. 4. *quæ præexistat antequam intellectus ratiocinetur*, & quæ sit quasi ex se ratiocinata, utque solum requiratur ad illam cognoscendam intellectus, non verò faciendam, hæc enim jam esset distinctio Scotistica, sed distinctio Rationis Ratiocinatae, est distinctio cum fundamento in re, seu quæ sit ab intellectu præscindente objectivè.

ASSERO II. *Distinctionem rationis ratiocinantis esse distinctionem, quæ sit sine ullo fundamento in re, sed ex solo nostro concipiendi modo, aliter & aliter rem concipientem*. Explicat hoc idem Suarez. Illa censetur esse distincta ratione ratiocinante, quando in duobus conceptibus semper adæquatè idem concipitur, estque tantum quædam repetitio & comparatio apprehensionis de objecto, ad aliam apprehensionem. Et ita distinguuntur Petrus pro prædicato positus, à seipso posito pro subiecto: Quod si in duobus conceptibus eadem Entitas, sed per inadæquatos conceptus objectivos attingetur, ista distinguuntur distinctione rationis ratiocinatae. Et ita quando concipio animal quod est in Petro, non concepto rationali, conceptus iste est inadæquatus, nec secundum totum esse Petri, qui præter animal, importat etiam rationale, hincque fier, ut animal & rationale, distinguantur ratione ratiocinata.

Quod si quæras, quæ sit regula cognoscendi, quæ non distinguantur distinctione rationis ratiocinatae? quæ distinctione rationis ratiocinantis? idem dicendum erit quod dictum de iis, quænam objectivè præscindere possint quæ non.

ASSERO III. *Distinctionem Rationis ratiocinatae & rationis ratiocinantis bene posse salvari per sola Connotata*; ita ut res ipsa prout connotat fundamentum in re, suæ alietatis, censetur esse distincta ratione ratiocinata, & res prout connotat alietatem ortam ex alio & alio modo concipiendi, censetur esse distincta Ratione ratiocinante.

COLLIGES. Admitti posse, distinctionem ex Natura rei actualem inter rationes communes, jam in statu præcisionis & abstractionis spectatas. Rursus admitti posse distinctionem ex Natura rei, eamque nemine cogitante, sed non actu inter animalitatem & rationalitatem Petri, idque

Idque ideo, quia datur nemine cogitante fundamentum hæc distinguendi ex Natura rei, hoc est, ipsa re, fundamentum hujus distinctionis dante. Sed quia fundamentum quidem est

actu, sed fundata distinctio non est actualis, ideo non est illic distinctio est Natura rei nemine cogitante actu, adeoque nec distinctio qualem adstruunt Scotistæ.

DISPUTATIO IV.

De Speciebus Entis.

IN hanc Disputationem inseri debent ea, quæ sparsim in aliis materiis dicta de Prædicamentis. Restat nihilominus ut aliqua dicantur de Substantia & accidente.

QUÆSTIO I.

De Substantia.

Agetur de Substantia, prout illa condistinctur accidentibus; nam sub aliis formati-
tibus jam est alibi expensa.

QUÆRES I. *Quis sit Conceptus Substantia?*
Non moror explicationem secundum quam dicitur illud esse substantia, quod substare natum est accidentibus; cujus conceptus illegitimitas ostenditur per substantiam, quæ est Deus, qui est substantia, nullis tamen subest accidentibus; quamvis enim per aliquos dicatur Deus non poni in prædicamento substantiæ, eo quod in prædicamentis non nisi entia finita ponantur, sine tamen inclusionem in prædicamento substantiæ dicitur Deus verè substantia prout illa opponitur Accidentibus. Deinde in probabili sententia quantitas est subjectum accidentium, neque tamen per hos est substantia, hicque conceptus qui est receptio accidentium cum sit respectivus, hoc ipso non erit enti absoluto, qualis est substantia primò essentialis. *Hinc aliter*

EXPLICAT I. Arriaga. Quod scilicet substantia sit illud, quod primò constituit primam rem, prima autem res est, quod primò & per se existit, vel quod per se intenditur à natura, & quod est radix cæterorum. *Hæc explicatio*

NON SATISFACIT. Tum quia si quæras, quare Deus sit substantia, non potest reddi ratio, quod sit radix cæterorum, quia per explicantem radicem cæterorum intelligitur id, quod est causa physica efficiens vel emanans suas proprietates & accidentia, quod Deo respectu suarum proprietatum non competit. Non etiam Deus ideo est substantia, quia primò intenditur à natura, quia hic terminus ex communi acce-

ptione accommodatur vel ad solum compositum physicum, vel ad maximum, ad formam, neutrum autem horum Deus. Et si primò intenditur à natura Deus, quid ergo secundò per ordinem ad Deum? Si creaturæ, hoc ipso illæ omnes erunt accidentia. Non etiam Deus ideo est substantia quia per se existit, quia de hoc, ipso quæritur, quid est hoc per se existere; quod si per se existere describas per non existere in alio, explicabis substantiam per negationem accidentis. Tum quia vi hujus explicationis non posset inferri, quod unio entitativa si datur, sit substantialis? item substantia quæ etiam est aliquid substantiale in sententia modalium. Tū quia aliqua etiam accidentia sunt radix cæterorum ut in extremitate partium in ordine ad se, radicatur extremitas in ordine ad locum &c. & tamen quantitas non est substantia; nec apparet ratio, cur non possit accidens esse radix & exigitivum aliud, sine hoc, quod sit substantia.

EXPLICAT II. Oviedo, & cum eo recentior Suar. Quod substantia sit id quod primò & propter se intenditur à natura, vel id quod non intenditur propter aliud adæquatè ab ipso distinctum: Si enim intendatur, cum quo saltem inadæquatè identificatur, propter se intendi dicitur, ut cum materia & forma intenduntur, propter compositum, à quo inadæquatè distinguuntur. *Hæc explicatio*

NON SATISFACIT. Tum quia non apparet, quid hic terminus ad auctorem naturæ accommodari possit, quod primò intendatur à natura. Tum quia creaturæ sunt propter Deum intendique possunt à Deo, propter semetipsum adæquatè ab illis distinctum, & tamen sunt substantiæ, ergo substantia per illud non intendi, non rectè explicatur. Ex probabili phrasi materia intenditur etiam propter formam, ad quam substantialiter ordinatur, & tamen materia est substantia. Quod si dicas creaturas esse propter Deum tanquam propter finem, sed non intendi eo modo quo intenduntur accidentia, redibit quæstio de illo ipso intendi, quid sit? Tum quia nutritio non per se intenditur à natura, sed

ra, sed ex accidenti restaurandi corruptionem, esseque quid adæquatè distinctum, à præcedenti compositi integritate, & tamen est quid substantiale. Tum quia in generatione calidi, quā calidum est, primò & per se intenditur calidum, & tamen calidum, non est quid substantiale, nec refert quod ipsū calidum ordinetur ad ignem: nam formæ etiam partiales substantiales ordinantur ad totalem, & tamen substantiales sunt. Gratia etiam aut visio beata nescio propter quid aliud intendatur, & tamen non est quid substantiale. Quod autem dicit Oviedo calorem non intendi propter calidum, sed propter subiectum, dicam etiam formam substantialem rugibilitatis non intendi propter se, sed propter subiectum seu materiam, vel ad maximum materiam propter formam, vel dicam etiam calidum ut calidum, intendi propter se, licet sub alia formalitate intendatur propter subiectum, ad eum modum, quo prima operatio diverso respectu est primò propter se appetibilis, licet sub formalitate partis, appetibilis sit propter Syllogismum, & si intendi propter subiectum, deiecit formam à ratione substantialis, cur intendi propter compositum, quod illa forma ingreditur, sed cum compositum, quod illa forma ingreditur, sed cum composita distincta realiter, non deiecit à conditione formæ substantialis.

EXPLICAT II. Perez: de Incarnatione, ponit-
que duplicem definitionem: *Prima definitio Sub-*
stantie est Logica desumpta ex Post. t. 9. ens sub-
stantiale seu per se dicitur quod non de subiecto
alio dicitur ullo, quod ut explicet.

PONIT. I. Quod videatur definitio hæc esse
falsa, nam anima equi est substantia, & tamen
dicitur de subiecto, quod est materia equi, benè
enim dico: id quod animat materiam equi, est
anima equi. Quod ut solvat.

PONIT. II. Nullam esse intelligibilitatem, quam non possimus pro arbitrio in recto vel in obliquo nominibus exprimere, esse tamen quasdam res, quæ in prima naturali & optima intelligendi ratione, intelliguntur ab omnibus, recto aspectu, alia obliquo: hæc ita se habere clarum est, nemo enim primò sentiens & intelligens dulcedinem primò dicit dulcedo, sed dulce, id est, habens dulcedinem. Postea verò possumus pro nostro arbitrio illud concretum dissolvere, & formare nomen dulcedo, quam definientes dicemus, dulcedo, est qua aliquid est dulce. Hæc est notissima definitio dulcedinis, si autem non conciperemus prius dulce quam dulcedinem, ineptò definiretur dulcedo per dulce, res enim definire solemus per ea quæ notiora sunt, & prius concipiuntur. Si quis autem velit formare concretum, in quo velit dulcedinem in recto collocare, & in obliquo subiectum, ut si dicatur dulcedo pomata, violentiā quadam id sit, & quasi ordinem naturalem invertendo, multoq; melius oppositum sit, tanquam magis imi-

tans naturam rerum, unde etiam demonstratio à priori præfertur demonstrationi à posteriori, quia illa magis imitatur naturam rei, & modus cognoscendi ipsius, sequitur modum essendi, cum progrediatur à causis ad effectus concludendos, & incipiat à causis cognitionem; ut esse, natura incipit à causis.

PONIT. III. Quando Aristoteles dicit, est per se, vel substantiam, esse id, quod de nullo alio dicitur subiecto, intelligendum esse de subiecto prædicationis & denominationum intrinsecarum, quod est tale secundum primam naturalem & optimam intelligendi rationem, tale autem est id, quod naturaliter & primò est rectum. Itaque accidens, est id, quod ne parzialmente quidem, est rectum, secundum naturalem intelligendi rationem, sed obliquum veli modus obliqui. Hinc accidens respectu nostri intellectus, est ens interminatum, in quo non potest firmari noster intellectus, & est simile diaphano seu perspicuo interminato, in quo nunquam figuratur visio oculorum, sed ulterius progreditur, usque ad superficiem opaci, lucentem & coloratam. *Hæc illius explicatio.*

NON SATISFACIT I. Attendendo ad ea quæ habentur posito II. Tum quia hujus ipsius primi & naturalis modi cognoscendi danda esset ratio, cur in illo semper prius attingatur substantia & non accidens. Tum quia id quod est de linea dulcis, primò in nobis movet sui intellecti-
onem, quod primò movet sui sensationem, prius enim est esse in sensu postea in intellectu: casu autem quo primo esset in intellectu substantia, quàm accidens, quod primò movet sui sensationem falsum hoc redderetur principium. Quod autem primò moveat sui sensationem dulcedo, & non substantia dulcis, hoc exinde probatur, quia mediis accidentibus in ipsas notitias & differentias substantiarum devenimus, & in particulari per sensationem gustû, quæ appellatur dulcesactio, vel dulcis perceptio, devenitur in notitiam dulcis, hoc autem quod illic sensu percipitur, non est substantia sed dulcedo. Unde primò gustans, dicit: dulcedo æquivalenter. Tum quia sicut possumus dicere dulcedo, est quæ aliquid est dulce, ita possumus dicere est dulcedo subiectum & Unio. Ergo non prius erit rectum ipsa substantia quàm accidens. Deinde cum res definiatur per ea quæ notiora sunt & prima, cum ipsum dulce definiamus per habens dulcedinem, substantia & erit primum rectum & non erit, erit quidem ut supponitur, non erit autem, quia definitur per dulcedinem, quæ hoc ipso erit prior & notior utpote definitiva dulcis, cum tamen definitiones fiant per priora & notiora. Denique cum prima operatio sit simplex qualitas, illaque repræsentet ly dulce, hoc est dulce fa-

† P

aturum, aut habens dulcedinem, quomodo dulcedo habebit verè & realiter rationem prioris. Tota ergò imaginatio Auctoris est. Ex eo, quòd in lingua Hispanica hic ordo passim fervetur, transferturq; ab auctore ad conceptus, quod non esse universale, ostendit vel ipse ordo grammaticus, qui solet à Magistris fieri in lingua Latina.

NON SATISFACIT II. Quoad ea quæ habes posito Terrio. Tum quia non apparet quando dicitur, anima equi de materia ejusdem, cur inquam non dicatur de aliis subjectis denominationum intrinsecarum, ergò quantum saltem ex vi hujus termini Ly substantia, non dicitur de alio subjecto denominationum intrinsecarum, inferri deberet animam equi non esse substantiam, cum de facto de alio denominationum subjecto dicatur, hoc est Materia. Tum quia rectum & obliquum sunt revera secundæ intentiones, quid ergò in re illud est rectum. Tum quia omne noscibile ex eo ipso quia noscibile est, potest terminare cognitionem, cum tamen lucidum interminatum, non terminet visionem, si potest terminare cognitionem, potest firmare cognitionem; hæc enim verbis differunt, consequenter competit id etiam accidenti, jamque per Perez accidens transibit in naturam substantiæ, firmabit enim notitiam.

NON SATISFACIT III. Quia hæc tota doctrina non exhaurit difficultatem, juro quid est substantia sub terminis Perez. Est id quod in naturali cognoscendi ratione primo ponitur in recto: de hoc ipso quæro, non quidem quid sit poni in recto, sed quid illud est quod ponitur in recto, seu quæ res illa est.

Secundam definitionem substantiæ dat Metaphysicam, dicitq; ex Aristotele, quod substantia sit primo ens, vel primum subjectum. Dicit autem substantiam esse primum ens naturaliter, permanentem, & intimè esse primum. Naturaliter quidem, id est ex propria & naturali virtute, & non per solam potentiam obedientialem; omnes enim consentiunt albedinem miraculosè separatam à substantia & subjecto, non esse substantiam, quamvis tunc acquirat esse ens primum. Dicit substantiam esse ens primum permanentem, quia constat apud omnes, substantiam esse ens primum per modum fundamenti: Unde Aristoteles inter alias proprietates, tribuit substantiæ prioritatem rationis & naturæ. Dicit debere esse intimè primum, quia si definitio intelligeretur de ente omnino primo, non habente ullam sui causam, solus DEUS esset substantia. Nomine primi intelligendo, id, quod non habet aliud sibi unitum & intimum alicui posteriori, virtute ipsius existente. Primum etiam est dupliciter, ut *quo* & ut *quod*. Primum ut *quo*, appello ipsam primitatem actualem: ut *quod* autem, est primitatis causa formalis, quæ informando subjectum infert efficiaciter primitatem sibi & subjecto unitam. *Hæc explicatio.*

NON SATISFACIT I, Quia nec ex mente

Aristotelis, nec secundum limitationes adlatas recta adhuc statuitur definitio. Non secundum mentem Aristotelis, quia verba ejusdem limitat Perez ad placitum quæ nec æquivalenter saltem omnia habentur in hac materia in Aristotele: præcipuè autem quia illic erat mens Aristotelis solum definire, quòd substantiæ, adveniant accidentia. Limitatio non convincit, nam sicut id quod est res, non est necesse ut non nisi naturaliter possit existere sine alio; sufficitq; quòd possit existere divinitus & miraculosè. Ergò etiam & ad substantiam, sufficit quod potest existere saltè miraculosè, tanquam primum. Rursus non satis intelligitur qui evadat ens primum accidens, miraculosè existens separatim. Limitatio Secunda non convincit quia non apparet implicancia, cur, si non substantia, saltem aliquid substantiale, non possit esse transiens quid, Aristotele scq; substantiæ tribuit prioritatem rationis & naturæ, in quantum substantia habet rationem causæ, sed hoc planè ad formalitatem causæ spectat, non autem ad Naturam substantiæ. Limitatio Tertia non convincit. Quia quæro quid sit hoc esse intimè primum, cum intimitas spectet vel ad identificationem vel ad coexistentiam localem, per quæ duo prædicata utpote alterius Categoriæ, non apparet quomodo definiri possit prædicamentum substantiæ. Deinde in unione sub formalitate unionis spectata, non habetur ratio prioris vel posterioris, sed simultaneè se in unione habent, & in quantum non simultaneè sunt, jam est exclusio unionis, & tamen supponit Perez prius & posterius in intima unione, illud scilicet cet posterius, quod virtute illius prioris existit. Deniq; non apparet, quid ille terminus primitas actualis, velit: qui item distinguatur à primitatis causa formali, cum videatur primitatis causa formalis esse primitas actualis, sicut formalis albedinis causa, est forma albedinis seu actualis albedo.

NON SATISFACIT II. Quævi hujus doctrinæ, sequitur, formam materiale non esse substantiam etiam incompletam, certè enim illa non est subjectum primum, nec ens primum, cum supponat materiam, tanquam sui in suo genere causam, tanquam prius subjectum adeoq; primum, uniturq; illi tanquam quid posterius, virtute materialisationis existens; & sicut accidens, ita nec illa, habet jus naturaliter existendi sine subjecto, quod tamen requiritur ad substantiam ex limitatione prima.

NON SATISFACIT III. Quia restitui possunt quæ sibi in contra objicit Perez.

I. RATIO EST. Vi hujus doctrinæ sequitur personalitatem angeli, quæ est substantialis, non esse substantialem, quia illi non convenit hæc definitio, supponit enim naturam angeli ut se priorem, & quia dependet tanquā à causa materiali ab ipsa.

RESPONDETUR. Naturam Angeli secundum se, non esse actu ens intimè primum, potuit enim uniri Personæ divinæ.

CONTRA. Quia vi hujus doctrinæ, sequitur, ut

ut salvetur, quod personalitas Angeli, sit substantialis, ipsam naturam Angeli non esse substantiam, quia vi hujus quod uniri possit Personæ divinæ, evadit ne sit ens primum intumē.

II. RATIO EST. Præviæ dispositiones ad formam cadavericam, sunt quid intumē primum, ut quo; quia sunt causæ formæ cadavericæ & supposititalitatis consequentis.

RESPONDETUR. Dispositiones illas habere præcedentiam momentaneam, quæ subito præit, ac proinde non sufficit ad præcedentiam substantialem.

CONTRA. Præter jam dicta quia immerito supponit dispositiones illas esse momentaneas, revera enim saltem illæ remotiores & quæ non sunt ultimæ, non habent præcedentiam momentaneam. Rursus cum contingere possit; quod aliquæ dispositiones tam diu durent ac formæ materiales, cur ergo non erunt substantiales, cum ex eo dicantur de juri à conditione substantialium, quia habent momentaneam præcedentiam. Rursus hæc præcedentia momentaneæ est delinea durationis, quid conferet ad rationem substantialis, nec videtur posse inferri distinctionem genericam substantialis & accidentalis, quod diu vel non diu duret.

III. RATIO EST. Creatio activæ materiæ v. g. primæ est accidens, & tamen est ens primum, cum præcedat suum terminum vel certè non subsequatur.

RESPONDET PEREZ. Missis aliorum principiiis, concedendo creationem esse modum accidentalem, & non esse primum intumē, quia eadem primitas, id est, supposititalitas manere potest, etiam variata creatione materiæ.

CONTRA. Posito quod eadem supposititalitas materiæ manere possit, etiam variata creatione materiæ, nego adhuc creationem non habere rationem prioris, adeoque adhuc habebit rationem substantialis.

EXPLICATUR IV. Substantia, fundamento habito in Hurtado. Substantia vel substantiale, est id, quod existit per se, per se autem illud existit, quo relicto & circumscriptis aliis, reiectisq; ab illo distinctis, non censetur ens quidquam essentialē, sibi amisisse. Et ita in DEO Misericordia est substantia, quia si eam auferas à DEO, non est DEUS, censeturq; aliquid essentialē sibi amisisse. Materia prima est substantia, forma item, quia si ad invicem à se circumscriptantur & separentur, nihil essentialē materia, formaque amittit. Si autem circumscribas à composito formam, aliquid essentialē amittet compositum. Rursus accipe aliquod artificiale opus, cujus forma est non aliud, nisi quantitas, aliq; accidentia sic vel ita terminata, circumscribe hæc accidentia à subjecto, nihil essentialē perdet subjectum. Per Ly autem essentialē, simpliciter excluduntur accidentia, quæ non nisi cum certis reduplicationibus sunt essentialia, & ita calido quæ cali-

dum est, essentialis est calor, sed hæc essentialitas non est essentialitas simpliciter, sed cum addito reduplicationis vel intentionis nostræ.

QUÆRES II. *Quotuplex est Substantia?* Dividitur substantia in completam quæ est totum per se non ordinatum ad aliud, qualis est DEUS, Angelus, compositum substantiale. Et in substantiam incompletam, quæ est aliquid per se, sed essentialiter ordinatum ad aliud, quales sunt formæ substantiales. Substantia rursus completa dividitur in creatam & incretam, &c. Inter alias autem divisiones, est etiam divisio substantiæ in substantiam primam & secundam, nomine substantiæ primæ venit substantia individua, de hac sentit Aristoteles, quod de subjecto non dicatur, intellige tanquam aliquid superius. Dicit rursus, quod in subjecto non sit, quia individuum non recipitur in alio individuo. Substantia autem secunda est substantia universalis, de hac dicit Aristoteles, quod non inest subjecto, hoc sensu quia quidquid existit, singulare est. Secundò quod dicitur de aliquo subjecto, quia illi convenit habere inferiora & predicari de illis. Sed circa substantiam nulla principaliter agitari potest quæstio, quàm de termino substantiæ, qui est substantia, à cujus intellectione, multæ etiam fidei quæstiones pendent.

DIFFICULTAS I.

De Subsistentia secundum se.

PRÆMITTO I. *Explicationem terminorum in hac materia usitatorum.*

SUBSTANTIA EST ENS PER SE EXISTENS, & in præsentia non distinguitur à natura & essentia, quorum terminorum differentia ex aliis locis supponitur, eadem enim entitas prout est ratio per se essendi vocatur substantia, prout est principium omnium perfectionum, vocatur natura. Unde etiam materia & forma dicuntur naturæ, quia illis competit ratio principii, & eadem entitas quatenus per eam responderi potest ad interrogationem quid est, vocatur quidditas, neque enim quando quæritur quid est hoc? licitum est respondere, per prædicamentum quantitatis; quod sit longum, vel qualitatis quod sit dulce, sed respondemus per ipsum rei esse, quod sit homo, Leo &c. Nomen etiam græcum *οὐσία* appropriavit usus, ad secundam substantiam.

SUBSISTENTIA VARIAM ACCEPTIONEM HABET; I. enim sumitur pro quocunq; verò & non deceptorio, & quia veritas alia est in rebus seu objectiva; alia in conceptu seu formalis, ita & substantia alia est rerum, alia conceptuum. De substantia rerum loquitur Aristoteles lib. de mundo ad Alexandrum, *quadam dicuntur in aère habere hypostasim seu substantiam ut nubes, quadam verò non habere, ut Irides.* Subsistentiam

† P 2

con-

conceptuum exprimit illa usitata phrasī: hæc conclusio, probatio &c. non subsistit, seu non est vera. II. sumitur subsistentia pro carentia motus. III. pro eo quod fundamenti loco est, cui reliqua supponuntur. Et ita basis, est id, supra quod columna subsistit. IV. pro eo quod existit & excludit actualement inhaerentiam. Et sic accidentia Eucharistica, dicuntur subsistere sine subiecto. V. sumitur etiam subsistentia pro quocunque in rerum natura existente. Caterum subsistentia (prout hic de illa) accipitur potissimum pro complemento ultimo substantiæ mox explicando: sic subsistentiam sumptam, appellat usus hypostasim.

ADDO tamen in rigore Philosophico loquendo malam esse hanc locutionem: Subsistentia Petri, subsistentia Pauli, sed dici deberet: subsistentia Petrus, subsistentia Paulus, Ly enim v.g. subsistentia Petri ex modo loquendi, significat subsistentiam, esse quasi partem aliquam Petri, esseq; illam in Petro haberi; ab illo, cuius oppositum sentiendum est de subsistentia ut infra dicitur. Colligere id est ex S. Thoma 3. par. q. 2. ar. 3. in Th. Et in quodlibeticis quæst. q. 9. ar. 2.

PERSONA, INTERDUM SUMITUR PRO CONCRETO, INTERDUM PRO ABSTRACTO. Sumpta pro concreto dicit naturam & subsistentiam. Sumpta autem pro abstracto, dicit idem quod subsistentia, cum hoc tamen discrimine, quia ratio subsistentiæ est quid commune ad suppositum rationale & irrationale, nomen autem Personæ, denotat nonnisi substantiam rationalem. Hinc Personam definit Boëtius, rationalis naturæ individuum substantiam.

SUPPOSITUM. MULTIPLEM HABET SUI ACCEPTIIONEM. Interdum enim suppositum sumitur physicè, quomodo se habet materia ad formam, interdum sumitur Logicè, quomodo patriculare dicitur esse sub universali, seu suppositum universali, concretum sub abstracto &c. Sumitur deniq; metaphysicè & prout hic de illo h. e. pro concreto ex natura & subsistentia. Interdum etiam sumitur pro ipsa subsistentia. Caterum qui admittunt subsistentiam absolutam in Divinis, non concedent idem esse subsistentiam & personam. Suppositum sic sumptum plures habet sui denominationes, vocatur enim res naturæ, quia cum hypostasim non conveniat nisi primis substantiis seu individuis, quæ sola realiter & non per intentionem existunt, hinc bene suppositum vocatur res naturæ, quia scilicet non convenit nisi realiter existentibus. Rursus idem suppositum vocatur hoc aliquid, ad significandum triplicem determinationem entis subsistentis. I. quæ excludat universalitatem substantiarum secundarum. II. quæ excludat rationem individui vagi. III. quæ excludat rationem partis, adeoque indicet vel constituat hoc vel illud totum.

PRÆMITTO II. *Aristoteles si non agnosceret aliteratem inter substantiam & subsistentiam, saltem fundamentum dedit in sua pure naturali Philosophia, disceptandi: annon esset distincta*, nam in Logica 1. Post. t. 9. inter 4. modos, quibus aliquid de alio per se dicitur, numerat hunc tertium: cum aliquid non dicitur de subiecto aliquo, estque substantia, & hoc aliquid significat quod propriissime in subsistentiam cadit de quo infra. In Physicis 1. de anima t. 64. *Humanitas inquit non stat nec ambulat sed homo.* In Metaphysicis 5. Metaph. t. 16. duobus modis asserit substantiam dici in quantum est *Quod quid*, qualis est forma & species, & in quantum est ipsum ultimum subiectum, quod de alio non dicitur. Jam verò per nos esse ultimum subiectum, est ens per se, esse autem ens per se, est solum ac separatum ab omni alio existere, ita autem existeret, est esse substantiam individuum per quam definitur subsistentia à Boëtio.

PRÆMITTO III. *Quenam fuerunt controversia in Ecclesia de ista materia, 1. Controversia fuit excitata ab Ariano, quæ impugnabat naturam potius ipsam & Deitatem, quam Personam, dum aliqui secundam Personam creaturam ab æterno conditam, alii nonnisi ex generatione materna productam, alii minorem DEUM dicebant. Opposita illi controversia fuit Sabellianorum quæ magis circa subsistentias & personas versabatur, tollebat enim distinctionem Personarum, quibus accesserunt Patropassiani, qui dicebant Patrem pro nobis passum esse, &c. II. Controversia fuit excitata à Nestorio, qui non solum duas naturas sed & duas Personas in Christo ponebat, quamquam non tam id docebat quam id potius tequebatur ex doctrina Nestoris, pernegabat enim se admittere duas Personas in Christo, quod expressit Cyrillus Epist. 8. ad Clerum Constantin. &c. Quandoquidem inquit scorum habent duos predicare Christos ac duos Filios ac hominem scorsim & DEUM, scorsim constituere, eoque stabiliro solarum personarum unionem asserunt, idcirco versutè agunt & excusationes in peccatis fingunt.* Vide Petavium de Incarn. lib. 5. c. 9. Cui oppositus fuit error Eutichetis, duas personas cum Ecclesia negabat, sed contra Ecclesiam & contra Nestorium, etiam duas naturas Christo auferebat, quæ lecta divisa fuit, alii enim dicebant ex duabus naturis factam esse unam, utebanturque similitudine Athanasii, qui adfert similitudinem unionis corporis & animæ ad explicandam unionem hypostaticam, alii dicebant non mutatas esse duas naturas, in tertiam, sed humanam integram, non mansisse. de sentu Eutichetis prolixè discurrit Lugo de Incarn. tota Disp. 9. III. *Controversia erat intra terminos Catholica fides, eratq; non de re, sed de sola voce quid scilicet hæc vox vera quid hypostasim significaret.* Hieron. Epist. ad Damas. 57. renuebat admittere tres hypostasim in DEO, ne videretur tres naturas admittere. Gregor.

Gregor. Nazianz. Orat. 12. & Damasc. lib. 1. a. 8. etiam nomen *oia* à DEO secernebat, eo quod nomen substantiæ importet rationem subiectantem accidenti; DEUS autem accidentium capax non est. Vide August. 1. 7. de Tr. c. 5. Rursus Athanas. Epist. ad Afric. *Hypostasis aut est una.* Similia habet Orat. 5. contra Arrian. Cyrillus Hieros. Cat. 6. ait *DEVM esse multinominem & omnipotentem & unius modi hypostasis.* Concilia tamen Constantinopol. I. Chalcedon. II. distinxerunt illas voces & ante illa Dionis: Areopag. c. 2. de Ecclesiast. hierarchia, ubi de baptismo loquens, *rer inquit ipsum mergit Aristes, ad tres ejus qui initiatur demersiones. & emersiones trinam Divinae felicitatis invocans hypostasin.* Gregor. Nazianz. Orat. 72. dicit de Deo, unum esse Usia, trinum hypostasis. Quia ipsa in re duplex fuit controversia, primâ merè græca, an idem sit Usia & hypostasis, alia autem controversia fuit de latina translatione an idem esset Usia & latinum substantia, an idem hypostasis & persona seu substantia. De hac secunda citatus Hieronymus discurrebat. *Interrogamus, inquit, quid tres hypostases, esse arbitrentur, intellige tres Personas subsistentes, ajunt, respondemus nos ita credere.* Et subdit, nihilominus taceantur tres hypostases si placet, & una teneatur.

Punctum Difficultatis I.

Quid definitivè Subsistentia?

PRÆMITTO I. *Quid sit esse individuum seu substantiam primam?* revocòq; breviter aliud esse individuum primò intentionaliter de quo egi de Unitate, aliud individuum, secundò intentionaliter de quo in Logicis, utroq; modo sumptum concipi potest & tanquam aliquid positivum, & tanquam aliquid negativum. Individuum primò intentionaliter positivè tamen acceptum, est ipsa entitas, radix indivisionis in aliud se, negativè autem acceptum, est ipsa negatio divisionis in aliud se. Individuum secundò intentionalit. r positivè acceptum, est id quod subest speciei & prædicatur de uno. Negativè autem acceptum, est id quod non prædicatur de multis. Ex hoc autem collige individuum involvere incommunicabilitatem: nam nec plura esse, nec de pluribus prædicari potest. Et quia incommunicabilitas opponitur communicabilitati quot modis dicitur communicabile, tot modis dicitur incommunicabile individuum: jam autem communicabile aut communicatum, aliud est communicabile alteri, ut subiecto inhaesionis, & sic est accidens. Individuum autem quod est Petrus, non potest esse accidens, aut est communicabile alteri ut inferiori, & sic individuum incommunicabile est, quia nil habet se inferius, aut denique est communicabile ut toti, & hoc repugnat individuo, si per se stet. Porro individuum spectare ad rationem Personæ, colligi-

tur ex proportionē & habitudinibus utriusque, sicut individuum, non potest prædicari de pluribus, sic nec Persona, individuum dicit incommunicabilitatem, dicit & Persona. Hinc S. Thom. 3. q. 3. art. 1. ad 2. Personam dicit appellari incommunicabile, quia non potest prædicari de pluribus. Rursus individuum coincidet cum particulari, rationem autem Personæ coincidere cum particulari infra videbimus. Deniq; individuum infert incommunicabilitatem, infert & subsistentia, quæ neque potest communicari alteri ut subiecto per modum accidentis, neque ut inferiori, cum non sit universalium, neque communicari potest toti ut pars, quia est rei totalitas ut dicitur.

PRÆMITTO II. *Quid sit habere rationem totius;* Explicatur hoc imprimis in sententia Aristotelis, qui 5. Metaph. ait: *Totum est à quo nulla pars abest, eorum ex quibus totum natura dicitur.* Rursus quid sit habere rationem totius bene explicatur per negationem partis, seu per non habere imperfectiones partis, quæ omnia explicat Philosophus ibi d. 1. 30. *Partes esse ex quibus totum componitur aut in quas aliquid dividi potest, sive hoc sit quantum ut duo respectu trium, sive non quantum quomodo genus est pars speciei, unde ulterius intererat infinitum quod appellabar, accipere extra, habere potius rationem partis, sicut enim pars, est id propter quod in toto est aliquid accipere extra.* Numerat Aristot. imperfectiones partis has; I. perfectione & entitate minorem esse toto, H. habere se ad totum ut materiam ad formam ex 2. Phys. t. 31. III. quod se habet ad totum sicut habitum ad habens ex 5. Metaph. tex. 29. & quod inde sequitur pars non est sua sed totius, habeturq; non habet. Unde etiam dicit 1. Polit. c. 3. *Pars, inquit, non solum est alterius, sed etiam omnino alterius, ut servus non solum est ad dominum, sed omnino Domini.* IV. quod esse potius toti competat quam parti ex 2. Metaph. t. 46. & quia partes sunt potius inchoatio entis quam ens, totumq; respectu illarum, habet rationem completi & integri. V. Quod illam esse unitam melius sit ipsi, hinc etiam communicabilis est, perficiturq; in toto. Denique partis non est agere sed totius ex 1. de Anima t. 64. Porro rationem substantiæ non habere rationem partis, ex antiquioribus docet Theodorus Abucara Opusc. 29. Hinc inter notas hypostasios censet, quod hypostasis inquit, non sit pars, & subdit, *non sufficit naturam componi ex propriis notis ad constituendam hypostasin, sed ad hoc concurrere insuper oportet ut non sit pars.* S. Thom. Opus 2. contra Græcos c. 6. rationem reddit cur manus in homine non habeat rationem subsistentis, quia habetur à toto. Sed de hoc loco infra. Similia habet in 3. d. 5. q. 1. ar. 3. ad 3. & q. 2. a. 2. ad 2. ubi rationem reddens cur anima separata non sit Persona, quia potentia est pars. Et Leonti Bizantius lib. adversus Nestorium & Eutich. similia habet.

† P 3

PRÆ-

PRÆMITTO III. *Quid sit habere rationem perfecti*, quod explicat Aristoteles 5. Metaph. c. 16. perfectum est illud, extra quod, non potest ulla accipi particula, velut tempus, uniuscujusque perfectum hoc dicitur extra quod non potest ullum tempus accipi, quod pars sit istius temporis, & subdit infra. *Unumquodque enim tum est perfectum, & omnis substantia tum est perfecta, cum secundum propriam virtutis speciem, nulla deest pars ejus magnitudinis, quam natura sua requirit.* Ly autem magnitudo sumitur hic non pro quantitate, sed pro tali vel tali connexione prædicatorum. In idem recidit doctrina Aug. qu. tr. 102. in Joan. *Plenum, inquit, tantum est, ut aliquid ei jam non sit addendum*, unde colligis rationem perfecti coincidere cum ratione totius, licet sint aliquomodo distincta. Notat autem Petavius lib. 5. de Incarn. c. 8. n. 6. Perfectum in triplici differentia sumi ab Aristotele: I. perfectum in quantitate hocque describit. Perfectum inquit est extra quod nulla est pars illius. II. Perfectum in qualitate, quo nihil est in aliquo genere præstantius, quomodo dicitur perfectus medicus. III. sumitur perfectum per ordinem ad finem. Ea enim quæ finem suum obtinent, perfecta dicuntur terminataque. Jam autem ad hypostasim pertinere ut sit ratio perfecta, docet expressè S. Thom. loco citato contra Græcos: *Humana, inquit, natura in Christo non est accidens sed substantia, non universalis sed particularis, nec tamen hypostasis dicitur, quia assumitur à principaliori.* Idem habet 3. p. 9. a. 2. ad 3. Ubi præ ratione redditur manus non sit Persona, quia non per se existit, sed in quodam perfectiori, scilicet in toto, his præmissis.

DICENDUM EST: *Subsistentiam esse substantiam primam seu primum individuum prout dicit rationem totius & perfecti.*

PROBATUR I. Methodo resolutiva. Subsistentia non est nihil, subsistentis enim differre, non est nihilo differre. Si autem subsistentia est ens, ergo est vel accidens, vel substantia, non est accidens, quia aliàs non esset completivum substantiæ in esse per se stantis, si ipsa non potest stare, nisi in alio sicut accidens. Si autem est substantia substantia, ergo vel est substantia prima vel secunda, sed non est substantia secunda, quia hæc est universalis, communicabilis, prædicabilis de multis, quæ omnia subsistentiæ non conveniunt. Rursus cui competit esse substantiam, vel est pars, vel totum, subsistentia non est pars, quia illi non competunt imperfectiones & prædicata partis supra recensita, ergo est subsistentia dicens rationem totius, adeoque & perfecta atque adeo colligendo in unum divisiones. Erit substantia prima, prout dicit rationem totius.

PROBATUR II. Quia enumerata prædicata conveniunt subsistentiæ quæ tali, omni, soli & semper proceditque definitio per talia prædicata, quibus ex modo concipiendi non dantur priora.

PROBATUR III. Quia omnia alia prædicata, per quæ ab aliis definiri solet subsistentia, revocantur ad prædicta, quod signum est illam procedere per prima, includereque radicem reliquorum. Et ita definitio illa subsistentiæ est terminus seu complementum naturæ, coincidit cum datâ definitione, quia sicut totum per Aristotelem, est id, cuius nihil est extra, ita idem terminum defin. ens, dicit esse ultimum cuiuscunque. Revocatur item definitio Boëtii per substantiam individuum, intelligendo incommunicabilem alteri per modum partis. Revocatur definitio illorum qui subsistentiam definiunt per negationem unionis ad perfectius, si enim natura habet rationem totius, pars non est, si pars non est, nihil est in illo subsistente, quod sit perfectius cui illa uniri deberet. Non utor tamen hac definitione, quia procedit per prædicata negativa quæ in ente positivo non sunt prima.

ADDENDÆ HIC SUNT auctoritates PP. subsistentiæ Trinitatis per esse totius & perfecti explicantium. Talis est locus Nazianz. de fide Orat. 49. Col. 1. inter medium & finem ubi dicens Filium esse de Patre inquit *totum de toto. integrum de integro, perfectum de perfecto.* Hilar. lit. 1. de Trinit. Column. antepenult. *Patrem in Filio & Filium in Patre esse, plenitudo Divinitatis in utroque, perfecta est.* Athanas. Orat. contra Gregor. Sabel. *Univerſa plenitudo & integritas Deitatis, est Pater ut Pater, universa item plenitudo Deitatis, est Filius ut Filius.* Et tamen hæc reduplicaciones de personis indubie procedunt. Damasc. lib. 1. de fide c. 10. *Non ex tribus imperfectis unam perfectam naturam compositam intelligamus, sed in tribus perfectis Personis unam simplicem substantiam, super perfectam, & ante perfectam.* Quem locum pulchre commentatur Ruiz. Disp. 30. de 7. Substantia non dicitur ante perfecta quasi sit perfecta prius quam adveniant subsistentiæ, sicut non dicitur super perfecta, quia perfectione superat subsistentias, sed illud ante & super dicitur comparatione cuiuscunque perfectionis creatæ. Theorianus tom. 11. bibl. Patrum ut cum citat Petav. lib. 2. de Incarnat. c. 3. n. 9. *Quid inquit est per se subsistens? quod per se est, non propter aliud, neque in altero habet esse, hoc est, quod non indiget aliquo alio extra se, ut existat.* Planè quasi phr. si nostra diceret, quod non habeat rationem partis in alio, sed rationem totius.

OBJICITUR I. Si subsistentia, est substantia individua, ergo quot sunt personæ, tot erunt substantiæ individua. Ergo in Divinis dabuntur tres substantiæ Divinæ, ergo & tres Dii individui.

RESPONDET I. S. Thom. q. 7. de potentia. Substantiam dupliciter sumi pro essentia, & hæc una in Divinis, secundò pro hypostasi, & hæc tres in Divinis, propter æquivocationem tamen, non debent dici tres substantiæ individua.

RESPONDETUR II. Neg. sequelam, quia ea quæ

ea quæ per connotata explicantur multiplicatis suis connotatis, non est necesse multiplicari secundum id quod dicunt in recto. Sic v. g. multiplicatis Paternitatibus non est necesse multiplicari secundum id quod dicunt in recto. Sic v. g. multiplicatis Paternitatibus non est necesse multiplicari entitates Patris, in relatione item transcendentali multiplicatis connotatis terminorum, v. g. effectuum & causabilium, non est necesse multiplicari ipsam entitatem causæ, & sic de reliquis connotatis, cum ergo à subsistentia, ratio substantiæ primæ, importetur nonnisi in recto, ratio autem totius pro obliquo, multiplicatis habentibus tribus rationem totius, non erit necesse multiplicari ipsas substantias, verè autem in Divinis dici potest, quod habeant tres rationem totius, neque enim ad se comparantur ut partes, quod si non sunt tres substantiæ individua, non erunt tres Dii individui.

INSTABIS. Natura divina prout condistincta à subsistentia non est universalis, ergo est individua & tamen non Persona. Ergo ratio Personæ non consistit in ratione substantiæ individua.

RESPONDETUR. Nomine naturæ individua duo venire. Primò ratio incommunicabilis alteri ullo modo, & hæc non competit naturæ Divinæ quæ communicatur tribus Divinis suppositis, & tamen ratio incommunicabilis, est ratio constitutiva subsistentiæ. II. Ratio individui supponit pro non divisibili in aliam entitatem; hæc ratio competit naturæ Divinæ, sed non constituit differentialiter Personam.

OBJICITUR II. Hæc definitio coincidit cum definitione Boëti quæ admitti non debet. Nam humanitas Christi est substantia individua naturæ rationalis, & tamen non habet Christus Personam humanam.

RESPONDETUR. Prædictam definitionem si rectè intelligatur admitti posse, nempe si nomine individui intelligatur natura, non illa quæ est indivisibilis in aliam entitatem, sed quæ nullo modo est communicata alteri.

INSTABIS. Formalitas illa quæ constituit subsistentiam, vel est totalitas prædicatorum essentialium, vel est aliqua alia totalitas, si est totalitas prædicatorum essentialium, Ergo natura humana Christi erat inassumibilis, quia implicat ut substantia prædicatis suis essentialibus careat. Quod si subsistentia importet aliquid aliud & non totalitatem prædicatorum essentialium, quæ illa totalitas est?

RESPONDETUR. Totalitatem hinc accipi prout est radix negationis esse partem, esse in alio &c. similia.

OBJICITUR III. Patres ordinariè explicant subsistentiam per naturam, una cum accidentibus sumptam.

RESPONDETUR ad explicandam subsistentiam, assumi accidentia, tanquam aliquid

notius, non tanquam quidditativum quid, ad eum modum quoad explicandam individuationem accipit S. Thom. materiam signatam, non nisi tanquam aliquid notius.

OBJICITUR IV. Si persona esset substantia individua prout habet rationem totius. Ergo quoties mutatur ratio totius ut mutatur in omni nutritione, toties mutabitur Persona.

RESPONDETUR. Probaturum hoc argumentum quod toties mutetur ratio paternitatis, quoties mutatur entitas Patris qui est Pater. Directè autem dici potest quod quoties mutatur ratio substantiæ individua, secundum quod individua est h. e. quoties ex incommunicata, communicata, ex tota in rationem partis transit, toties mutatur Persona, licet non mutetur mutatione alia posita.

ADDO HIC ad non pauca solvenda, quod aliud sit habere naturam totam & aliud habere se illam per modum totius. Nam humanitas Christi est tota, non tamen habet rationem totius, hoc autem quod habet rationem totius, illud est subsistens. Et sicut quando gutta A & gutta B. uniuntur utraque est tota, nec habet rationem totius, ita & in præsentī.

Punctum Difficultatis 2.

De Distinctione Subsistentiæ à Naturâ.

DURANDUS & HENRICUS distinguunt subsistentiam à natura, sola ratione, ita sicut distinguitur ens & entitas. Scotista distinguunt illam ex natura rei, & per certas quasdam negationes quas duas ponunt. Primam negationem aptitudinis ad dependendum ab alio, tanquam à supposito, quam negationem quia non dicit anima separata, non est Persona. Secundò negatio quam dicit substantia, est negatio actualis dependentiæ, ab alio supposito, quam negationem, quia non dicit humanitas Christi, fit, ut non habeat propriam Personam. Modaliter subsistentiam distinguunt ex nostris Suar. uterq; Valsq. Lugo Realiter simpliciter distinguunt Hurtadus & Arriaga.

I. SENTENTIA in hoc habet difficultatem, quia si subsistentia & natura ante actum nostri intellectus non distinguantur. Ergo nemine cogitante, quidquid competit uni, competit & alteri, aliàs si non competeret, ergo ratione illius non competentis, idq; nemine cogitante, aliteratem habent adeoq; distinctionem. Porro nemine cogitante competit naturæ assumi à verbo, ergo & personæ competit assumi, cuius oppositum fides docet.

II. SENTENTIA in quantum recurrit ad distinctionem ex natura rei, alias jam refutata manet, in quantum autem recurrit ad negationes non satisfacit. Tum quia huius negationis talis, debet ostendi aliquod positivum fundamentum, & hoc potius salvabit rationem Personæ. Si enim illi negationem divisionis in plura, dicunt fundari in aliquo positivo, consequenter etiam hic

idem

idem dicere debent. Procedit ergo ratio a pari in illorum principiis. Tum quia si negationes illæ, faciendo subsistentiam differre tantum ex natura rei, à naturâ, nihilominus hoc præstant ut communicetur natura humana non communicata subsistentia humana, saluat hæc sententia in creatis contradictoria communicari & non communicari, quod est invehere mysterium Trinitatis in creata, de quo argumento aliàs. Tum quia hæc negationes supponunt id de quo quæritur: supponunt enim negationem aptitudinis uniri alteri tanquã supposito, de quo ipso formalissimè quæritur, quid tandem & quomodo distincti sit?

III. SENTENTIA impugnari ordinariè solet quod non sint multiplicanda entia sine necessitate, nulla autem necessitas modalis vel realis distinctionis inter naturam & subsistentiam. Inter has sententias mediam viam ineundo.

DICENDUM I. *Subsistentiam secundum id quod dicit in se non distingui nemine cogitante à natura.*

PROBATUR I. Variis auctoritatibus quas lege apud Tiphaniū opusc. de subfist. & apud Petav. tom. II. dogm. Theolog. lib. 2. &c.

I. AUCTORITAS est negativa, quia Patres disputantes cum Nestorianis & Eutychianis, nunquam leguntur meminisse superadditæ entitative Personæ. Et licet ordinariè auctoritates negativæ, patrum convincunt, tunc tamen convincunt, quando aliquid non est dictum à Patribus, & tamen locus erat proprius dicendi, & quando procedunt dogmatizando in illo genere. In his enim defuisset illis specialis illuminatio, si hoc non terigissent: quod præsumi de DEO non debet. Hæc autem concurrunt in præfenti.

II. AUCTORITAS. Quia nunquam fuit negata à PP. hæc propositio. Persona est individua & completa naturæ rationalis substantia cum proprietatibus, falsa autem est hæc propositio apud oppositos, cum subsistentia non sit ipsa substantia, sed superadditum substantiæ. Quod autem propositionem illam non negarint PP, inde colligitur, quia Acephalus quærebat ex Rustico Diacono ut haberetur Tom. 6. Bibl. novæ PP, quid haberet minus natura Christi præ Personis humanis? non respondit Rusticus non habet entitatem superadditam, sed respondit nihil habet minus, sed tantum ex hoc quod sit unita, ex hoc quod habeat rationem partis in Christo, non esse perfectam.

III. AUCTORITAS. Hypostasis præ Hypostatico dicit aliquam entitatem, nomine autem hypostatici, venit natura, & tamen per PP. hypostasis præ hypostatico non dicit aliquam entitatem. Ita B. Theodor. Tom. novæ Bibl. 9. *Est aliquid, inquit, quod dicitur hypostaticum, & aliquid quod dicitur hypostasis, & est commune utriq, componi ex natura & proprietatibus, differunt tamen, quia hypostaticum est pars alicujus, hypostasis autem, non est pars.* Similia habet S. Maximus in Epist. ad Georgium.

IV. AUCTORITAS. Falsa est per oppositos hæc propositio, quod nemine cogitante non sit distincta Persona à substantia, vera autem per PP. Unde Maxim. Martyr. in Dial. X. contra Anomæos ut scribit Demetrius Cydonis in libro de processione Spiritus S. concessit dictam propositionem. Cum enim Anomæus dixisset inquit Demetrius aliud est substantia, aliud hypostasis, S. Maximus respondit, aliud & aliud, sed non ut res, illo verò obiciente, igitur fiet compositio. Sanctus occurrit, aliud & aliud dixi non ut rem, sed ita ut aliud significet substantia aliud hypostasis, sicut granum frumenti dicitur & est semen & fructus.

V. AUCTORITAS EST. Hypostasis ad naturam per oppositos non habet se per modum particularis ad commune & per modum speciei ad Genus, hæc enim non distinguuntur, realiter nemine cogitante, sed per Patres ita se habet hypostasis ad naturam quod probatur. Basil. Ep. ad Greg. Nisi. & Epist. 149. *quæ est, inquit, ratio communis ad proprium, eandem habet vsia ad hypostasis.* Et infra Epist. 191. idem repetit. Idem habet Cyrill. Alexand. dial. 1. de Trinit. Theodor. dial. 1. contra hæreticos. *Secundum, inquit, doctrinam Patrum quam habet differentiam a proprio commune, vel genus à specie & individuo, eam habet vsia ab hypostasi.* Author libri de definitionibus qui adscribi solet Athanasio eadem repetit: *vsia, inquit, genus, natura, forma, una res est, persona verò, character, hypostasis, individuum, proprium, etiam ipsa sunt unum.* S. Damasc. lib. 3. c. 6. *Commune est substantia, ut species, particulare verò hypostasis: particulare verò dicitur, non quod aliquam partem habeat naturæ, aliam non habeat, sed parit ulare numero, tanquam individuum.*

Quod attinet auctoritates S. Thomæ.

I. EST. Falsa est hæc propositio apud oppositos, quod deesse Personam Christo, non sit deesse perfectionem aliquam naturæ, unde enim excogitabiliter argui potest, quod aliquid sit perfectio, inde inferetur, etiam subsistere, esse perfectionem. Per S. autem Thomam vera est hæc propositio, ergo apparet S. Thomæ non esse pro illis. Minor probatur ex 3. parte q. 4. Artic. 2. ad 2. *Dicendum, inquit, quod natura assumpta non desit propria personalitas, ob defectum alicujus quod ad perfectionem naturæ humanæ pertineat, sed per additionem alicujus, quod est super naturam humanam, quod est unio, ad Divinam Personam.*

RESPONDEBIS non deesse quidquam perfectionis naturæ qua natura est, deesse tamen perfectionem, qua subsistens est.

CONTRA. Quia si sensisset aliquid reale abesse, dum abest Persona, non dixisset quod hoc fiat per additionem alicujus, sed dixisset, quod fiat deperditione alicujus, quia non habere personam per oppositos formaliter, sit per negationem alicujus entitatis.

II. AUCTORITAS EST. Falsa est per oppositos

positos hæc propositio; quod si dimitteretur humanitas à Verbo, hoc ipso fore personatum, vera autem est per S. Thomam, ergò apparet oppositos non idem cum S. Thoma sentire. Minor probatur ex quæstion. de Unione VERBI, & in compend. Theolog. c. xii.

PROBATUR II. Ratione Theologica. Quia si concederetur subsistentia distincta à natura, non posset commode & ad mentem Patrum explicari mysterium Incarnationis. Quod ipsum probatur. Quia carentia Personæ humanæ in Christo vel poterat non esse, vel non poterat non esse, si primum. Ergò contra Nestorium non procedunt efficaciter argumenta Patrum, quæ supponunt ordinariè, non posse assumi Personam humanam cum natura, si secundum contra erit, quia sequeretur repugnare DEO aliquid creatum contra August. lib. 12. de Civit. c. 2. lib. de fide & Symb. c. 4. Contra Maximum opusc. ad Marinum discip. *Nihil enim naturalium, inquit, sicut & ipsa prorsus natura, auctori naturæ unquam repugnat, etsi aliquid creatum dicit positivam contrarietatem ad assumi, dicent Monotelitæ, non potuisse assumi voluntatem humanam, locosq; Scripturæ, dicent non posse simpliciter accipi, quia repugnat voluntatem assumi.*

PROBATUR III. Argumento negativo, quia non sunt multiplicanda entia sine necessitate, nulla autem necessitas ponendæ subsistentiæ, quæ secundum id quod dicit in recto distinguatur à substantia. Si enim esset aliqua necessitas hæc esset, quia Christus assumpsit naturam humanam & non assumpsit subsistentiam, sed hoc totum salvari potest, sine distinctione entitativa subsistentiæ à naturâ, secundum id quod dicit in recto, salvandoq; subsistentiam per hoc, quod sit natura, habens se per modum totius. Quod ipsum probatur. Una gutta sola, additione ad aliam guttam, & sine productione ullius entitatis positivæ, amittit rationem totius, triangulus definit esse triangulus sola additione novi anguli, litera definit esse litera & incipit esse Syllaba sola additione literæ sine deperditione ullius positivi. Formæ totales, ossis, nervi, &c. desinunt esse totales, sola additione formæ viventis in sententia, tenentium formas partiales, ratio unitis, exclusiva alterius, amittitur additione alterius, sine ulla deperditione. Quod ipsum in hoc universaliter resolvitur. Quia potest abesse ratio totius sine ulla deperditione alicujus entitativi.

CONFIRMATUR. Contra eos qui eam distinguunt modaliter, effectumq; illius formalem, ponunt existeri per se, non in alio. Non producat DEUS entitatem superadditam Personæ v.g. humanæ, & non uniat illam cum ullo alio, hoc enim non repugnat, quaro vel erit in alio vel non erit, si erit in alio, ergò supponetur unita, cum supponatur non unita, si non erit in alio. Ergò habebit effectum formalem non essendi in alio, qui est effectus formalis subsistentiæ sine subsistentia,

DICENDUM II. Ratione connotati nemine cogitante distinctam esse subsistentiam à natura non subsistente.

PROBATUR. Quia subsistens nemine cogitante, importat connotatum: habentis se per modum totius, & natura non subsistens, dicit negationem hujus connotati, ergò ratione hujus connotati, nemine cogitante distinguuntur. Consequenter & ipsa subsistentia distinguetur nemine cogitante ratione connotati à natura, quia subsistentia ut probatur, importat rationem totius, non importat præcisè naturam, subsistentia fundat esse nonnisi in se & non in alio, quod non fundat se sola natura.

DICENDUM III. Quoniam vis ex phrasibus PP. non colligatur distinctio entitativa subsistentiæ ut videre erit in solutione objectionum, planior tamen est modus defendendi illam esse distinctam entitativè.

PROBATUR I. Quia planius cognoscitur separatio entis ab ente quàm separatio nonnisi connotativa.

PROBATUR II. Quia posita distinctione entitativa subsistentiæ à natura, planius salvatur hoc principium, quomodo sint actiones suppositorum.

PROBATUR III. Quia planius salvatur, quomodo à Persona VERBI infinitantur & dignificantur, actiones, constituanturq; unum per se fundativum communicationis Idiomatum. Quia tamen maxima est difficultas de prima & secunda conclusione, illa præmunienda erit solutione objectionum.

Punctum Difficultatis 3.

Solvuntur Objectiones.

OBJICIT I. LUGO. Christus assumpsit naturam humanam, & non assumpsit Personam. Ergò persona addit aliquid positivum supra naturam humanam.

RESPONDETUR. dist. conseq. Ergò Persona addit aliquid positivum ratione connotati Conced. ratione ejus quod dicit pro subjecto & in recto. Nego Conseq.

INSTAT I. Hujus propositionis definita à Conciliis: Verbum non assumpsit Personam humanam sed naturam, hujus inquam propositionis sensus esset, natura humana assumpta à Verbo, non mansit per se existens sine unione ad Verbum, quòd adeò clarum est, ut esset ridiculum & indignum omnino, quod ab Ecclesia universalis ut fidei dogma definiretur.

RESPONDETUR. Retorquendo argumentum quòd per Lugo reddantur ridiculæ definitiones Patrum, quia per illum dictæ propositionis hic foret sensus. Verbum assumpsit solam naturam humanam, & non assumpsit entitatem superadditam naturæ seu quæ non est natura humana, quod si ridiculum non est, nec prius ridiculum

lum erit. Rursus dictæ propositionis hic foret sensus. Verbum assumpsit naturam, quæ non mansit per se existens. Quis autem dubitat quod si assumpta unita; est, non mansit per se in se & independenter ab existendo in alio.

CATEGORICE AD ARGUMENTUM. Duplex potest cogitari unio inter naturam humanam & Verbum, una merè accidentaria, quæ sita sit in excellentia quadam gratiæ, cum quadam communicatione dignitatis, potestatis, retenta tamen tota ratione essendi in se ut explicat S. Th. 3. p. q. 2. ar. 6. Et talem admittebat Nestorius ut habetur in Concil. 1. Anthematismo 4. Ubi dicit Concilium: Unionem naturarum duarum in sententiâ Nestoris, fuisse secundum gratiam vel secundum operationem, vel secundum dignitatem, vel secundum æqualitatem honoris, vel secundum auctoritatem vel relationem, aut affectum, aut virtutem, vel secundum bonam voluntatem. Quando autem volebat Nestor, secundum relationem factam esse unionem in Christo, per relationem non intelligit dialecticam relationem, sed intelligit rejectionem in alium ut ad auctorem vel participem, ad eum modum, quo Moyses populo murmuranti dixit: non contra nos est murmur vestrum sed contra Dominum. Hunc fuisse sensum Nestorii testatur, Cyrill. dial. de uno Christo. Quando item dicit factam esse unionem secundum operationem, hoc solum vult, quod Christus fuerit instrumentum Divinitatis, quæ conjunctio, nullam substantialem unionem importat. Colligitur hic sensus Nestorii ex Gregor. Nazianz. Orat. 1. ad Cledonium. Immo docetur factam esse unionem in Christo etiam secundum Personam ut habetur apud Cyrill. lib. de recta fide, ubi ex sententiâ Nestorii dicit Christum hominem fuisse communem, ex muliere natum, qui per incrementum perq; propriam & humanam entitatem, honore se dignum præstitit personali cum divino Verbo consociatione. Idem docet de Nestorianis Cyrillus Epist. 2. ad Nestor. Joan. Damascen. 3. de fide quæ illius doctrina ita intelligenda est, quod voluerit unionem factam duarum personarum, vel quod dixerit Personam Christi substituerit pro se DEUS, ut in Dialogo, sustinet aliquis personam Regis, ita Christus habebat personam DEI vide Petav. de Incarn. l. 3. c. 7. n. 15. Ex quibus dictis in illa propositione Verbum assumpsit non Personam humanam sed naturam nihil erit superabundans, nec facit sensum ridiculum. Sed hunc quod ita assumpsit naturam humanam, ut nulla intercesserit Personarum unio, qualem adstruebat Nestorius. Item, ita assumpsit naturam humanam, ut non fuerit assumptio illa accidentalis, sed per exclusionem Personæ, cujus retentio facit semper unionem accidentalem. Et hæc de prima unione. Ad secundam quod attinet alia est unio substantialis, quam sequitur, ut per se non existat natura humana. Et hanc unionem ut declararet Concilium, præter assum-

ptionem naturæ, exprimit etiam non assumptionem Personæ. Quia verò dicta objectio, non tam nostram sententiam tangit, quam explicantium substantiam per negationem unionis, requirenti sensum dicti axiomatis ex nostris principiis hoc responderi potest. Natura humana assumpta non habet rationem totius in Verbo, quia illi substantialiter unitur.

INSTAT II. IDEM. Quia si præcisè ex eo natura humana amittit propriam Personalitatem, quia unitur Verbo, ergo etiam Verbum eo ipso quod uniatur humanitati amittit propriam Personalitatem.

RESPONDETUR. I. à Pontio. Sicut si uniretur Persona humana, hoc ipso deberet manere Persona humana, sic quia humanitati unitur Persona divina, hoc ipso debet manere Persona divina. *Hæc Responsio.*

NON SATISFACIT, quia reducit ad impossibile argumentum, nempe & mansuram Personam divinam utpote quæ uniretur, & non mansuram quia modus perdendæ substantiæ, est unio, quæ etiam gaudet Verbum. *Hinc aliter.*

RESPONDETUR. II. Hanc ipsam objectionem opposuisse sibi Maxentium Dial. 2. contra Nestorianos tom. 4. Bibl. PP. Col. 4. 7. 8. ut est apud Petavium lib. 3. de Incarn. c. 15. n. 7. *Omne compositum, inquit Nestoriani, partibus constare, partem autem minus esse, quàm totum. Ac proinde si DEVS Verbum pars est Christi, quem ex humanitate & divinitate compositum, asserebant Catholici, DEVM Verbum partem esse Christi & minorem Christo, quod si pars Christi DEVS est, quomodo DEVS, si imperfectus est?* Respondet Maxentius & cum eo nos, non esse imperfectum DEVM quia non ut perficeretur assumptione actus indiguit, sed ut caro perficeretur: quasi diceret, non ex eo præcisè quia res unitur, amittit personalitatem, aliàs sequeretur intentum, scilicet etiam Verbum unitum humanitati, amisisset propriam personam, sed amittitur persona ex vi unionis in certis prærequisitis positæ, inter quæ requisita est, perfici per unionem, quod ipsum supponit, non esse infinitum in perfectione. Hinc quia DEUS illimitatus in perfectione est, habetq; se sicut circulus, cui nihil addi, nihil demi potest, fit ut unione cum natura humana, suam totalitatem non amittat & æquè immutatus persistat. Creatura autem quia finitæ perfectionis est, habetq; se sicut linea, quæ augmentum vel decrementum admittit, hinc fit ut perfici possit, & non habere rationem totius. Imò hæc objectio probat sententiam nostram esse sententiam PP. Siquidem contra eam id obijcitur quod etiam contra sententiam PP. obijcebatur, & aliud responderi non debet quam quod responderunt PP. Duo hic addo. In primis imaginare circulum cuicumq; ille uniatur semper est totus & habet rationem totius, hoc ipso enim, si illi aliquid addas sive demas circulus non erit, sed aliquid circuli, quia figura rotunda perfectissima est, nec aliquid illi demi vel addi potest.

potest, cum ergò DEUS sit ens perfectissimum, cui nihil demi nihil addi possit, sit ut unione illa, nec mutari nec perfici possit. Si autem imagineris lineam alicui lineæ addi, quia non est perfecta figura, demi ei & addi potest. Ita & creaturæ si uniatur alteri. Deinde id quod est immutabile & simul habet rationem totius, semper habet rationem totius. DEUS autem est immutabilis, unde ex quo principio colliges DEUM unione hypostatica non mutari, ex eodem colliges, illum habere rationem totius.

ADDUNT, ALII. Ideò natura humana per unionem cum Verbo, amittit potius rationem totius & Personæ, quia Persona est sui juris & ut loquitur Hugo de S. Victore, Richardus Bonav. dicit eminentiam dignitatis, quam quia habet potius Verbum præ natura humana, ideò potius natura humana amittit Personam. Idem habet Gregor. Naz. Orat. 22. Cyrill. Alexand. dial. de Incarn. Illustrat hoc S. Thom. in Comp. Theol. *Subiectum, inquit, & accidens non sic uniuntur, ut ex his aliquod tertium constituitur. Vnde subiectum in unione, non se habet ut pars, sed est integrum quoddam.* Rursus S. Thom. Opusc. contra Græcos & Armen. c. 6. *Principaliter, inquit, id semper habere dicitur, quod autem minus principale, haberi, ut innuit Aristot. 4. Metaph. c. 23.* Ex quibus omnibus colligitur verbum in unione non amittit propriam personalitatem, quia non habet rationem partis, non habet autem rationem partis, quia pars semper unione perficitur, Verbum autem unione illa non perficitur. Rursus semper pars haberi dicitur, Verbum autem non habetur sed habet: est enim principaliter. Rursus quia etiam in Divinis non essentia habet Patrem, sed essentiam Patrem, quia Pater habet se per modum termini, cum ergò Persona Divina habeat se per modum termini in unione hypostatica, non dicitur haberi, consequenter nec erit pars. Vide Petav. de Incarn. lib. 3. c. 14. Et quanquam Maximus Martyr apud Euth. Partes, inquit, Christi, sunt Deitas, ipsius, & humanitas ut citat Petav. citatus c. 15. disertè tamen id negat August. lib. 3. contra Maximum Arrian.

INSTAT III. IDEM. Inter duo entia omninò in actu completa, quoad totam suam entitatem positivam, non potest intercedere aliqua unio positiva præsertim substantialis. Ergò ut inter Verbum & Naturam humanam intercedat unio substantialis, debet fieri incompletio in natura humana, ergò debuit naturæ deesse aliquid substantiale.

RESPONDETUR. Dist. secundum consequens. Ergò debuit deesse aliquid substantiale entitativè distinctum nego. Saltem ratione connotati distinctum concedo, & ita naturæ humanæ unitæ cum Personâ Verbi deest ratio totius. Hanc instantiam aliter proponit Ariag. & dicit quòd nulla entitas positiva, relicta sit non assumpta à Verbo, ergò assumpta est natura omninò completa. Ad quod ex dictis responderi potest esse al-

sumptam naturam omninò completam completionem totam naturam importante, quoad prædicata essentialia, licet non sit assumpta natura completa prout dicit rationem totius.

OBJICIT II. Ariag. In natura humana Christi vel mansit verè & realiter ejus subsistentia vel non mansit. Si mansit, ergò absoluitè in Christo sunt duæ Personæ si non mansit, ergò subsistentia realiter separatur à natura.

RESPONDETUR. Communiter separari subsistentiam à natura non separatione propria sed impropria, qualis est separatio existentis hodie, à se existente cras. Conformiter autem ad dicta de connotatis aliter formatur responsio, quod separatur subsistentia à natura non ratione recti, & ejus quod dicit pro subiecto, sed ratione obliqui, & ratione connotati, quod ipsum connotatum, non est, merum nomen, sed modus habendi sese, seu ipsa totalitas quam dixisset illa natura, si unita non fuisset, & sicut non est perditio solius nominis cum gutta amittit unione ad aliam guttam, rationem totius, sic & in præsentia.

INSTAT IDEM. Vox illa totalitas significatne ex parte objecti aliquid distinctum à materiâ & forma unitis an non? Si non, ergò habuit Christus totalitatem humanam, adeoq; per nos Personam hoc autem est Nestorianum. Si verò totalitas significat aliud ex parte objecti, distinctum à materia formaq; unitis, illud dicas esse subsistentiam.

RESPONSUM. Jam vocem illam: totalitas, secundum id quod dicit in recto & pro subiecto, nihil distinctum importare à materiâ & formâ, sed importare aliquid distinctum ratione obliqui de quo actum Conclusionem secunda.

INSTAT OVIEDO. Hoc quod superaddit subsistentia naturæ, non potest sola ratione distinguui, non etiam consistit in sola negatione, ergò debet distinguui positivè.

RESPONDI, intercedere illic distinctionem positivam, ratione connotatorum.

OBJICIT III. recentior Suar. Hæretici idcirco errarunt in mysterio Incarnationis, quia inter naturam & Personam non distinxerunt ut testatur Vigilius Papa & alii.

RESPONDETUR. Nos admittere distinctionem & quidem nemine cogitante ratione connotatorum, per terminos autem PP. distinguendo. Errarunt hæretici quia non distinxerunt inter naturam & Personam tanquam inter commune & particulare, totum & partem concedo, quia non distinxerunt distinctione entitativa. Nego.

INSTAT I. IDEM. Hæc propositio. DEUS est Deitas in sensu identico vera est. Hæc verò altera: humanitas est homo, falsa est in sensu identico, ergò distinguuntur à parte rei.

RESPONDETUR. Quia nunquam Deitas potest habere rationem partis, hinc fit ut semper sit hæc propositio vera. DEUS est Deitas, quia verò humanitas potest habere rationem partis, fit,

fit, ut non sit identice vera hæc propositio; humanitas est homo. Quanquam etiam in Divinis non ubique pro eodem DEUS & Deitas sumitur. Hinc verè dicitur DEUS generat, & tamen falsum est Deitatem generare.

INSTAT II. IDEM. Quod non possit intelligi quomodo natura humana dependeat à Verbo, per solam additionem unionis hypostaticæ.

RESPONDETUR. Sicut in quacunque sententia explicabitur hæc dependentia, ita & in præsentii idem dicitur, illa enim unio trahet se cum personalitatem Verbi, virtualiter distinctam à natura Divina. Addi in hac materia solet, quod totalitas & integritas dupliciter & amitti & acquiri possit: potest amitti totalitas additione, ut sit dum una gutta additur alteri, potest etiam amitti deperditione, ut totalitas decadis deperditione v. g. unitatis, priori modo amittitur persona humana.

OBJICITUR IV. Quando aliqua sunt idem realiter, si unum illorum assumatur necessariò debet assumi & aliud, sed substantia & natura sunt idem realiter. Ergo si natura assumatur, & Persona assumetur.

RESPONDETUR. Conformiter ad dicta de relatione: distinguo minorem. Sed substantia & natura sunt idem realiter in circumstantiis in quibus natura habet rationem totius, compleri, perfecti &c. conced. extra has circumstantias neg. In idem recidit si dicas, substantiam secundum id quod dicit pro subiecto & in recto esse idem cum natura, indubiè; subiectum substantiæ humanæ assumptum est, sed secundum id quod dicit in obliquo, non est idem cum natura, connotat enim & imbibit in se rationem totius, quam non imbibit natura.

INSTARI POTEST I. Hoc quod pro obliquo dicit ratio totius, connotata à Persona, illamque in esse formali constituens, est ne distinctum realiter à natura, vel per rationem? si realiter, habetur intentum, quia hoc erit entitas illa superaddita Personæ, si formaliter, ergò receditur à principiis aliis datis, si per rationem, ergò nemine cogitante etiam illud obliquum, & illud formale Personæ, erit assumptum.

RESPONDETUR. Illud obliquum cum sit connotativum ex duobus coalescit nempe ex subiecto & illo quod connotat: Prius illud non est distinctum realiter à natura, posterius autè non est quidè distinctum realiter simpliciter ratione entitatis, sed distinctum realiter ratione connotati. Neque enim ex opere intellectus, vel importatur à natura ratio totius, vel non importatur.

INSTABIS II. Hoc quod est dicere aliquid in recto & hoc quod est dicere in obliquo non est nisi opus intellectus, quid enim rectum, quid obliquum nemine cogitante? ergò ostendere distinctionem naturæ à Persona ratione recti & obliqui non est ostendere distinctionem nemine cogitante.

RESPONDETUR. In hoc quod est rectum & obliquum duo reperiuntur. Ipsum dicere in recto & in obliquo, hocque non est nemine cogitante. Deinde est obiectum illius recti & obliqui, & hoc est nemine cogitante, & ita ratio totius, quæ in obliquo importatur, habetur nemine cogitante estque sufficienter distinctiva nemine cogitante.

Punctum Difficultatis 4.

Continuatur Solutio

OBJICITUR V. Ex doctrina hac sequitur duas esse in Christo Personas quoad entitatem, licet non sint duæ, quoad esse formale Personæ, erit quidem Persona Divina & quoad entitatem, & quoad esse formale. Persona autem humana, non est quidem in Christo quoad esse formale, quia natura humana in Christo non habet rationem totius, erit tamen in Christo persona humana quoad entitatem. Quod ipsum probatur. Entitativè Persona humana, est ipsa natura humana. Tum quia actus DEI liber est idem quoad entitatem ab æterno cum cum actu necessario v. g. actus condonationis cum amore possibile licet non sit formaliter ab æterno, sed nonnisi posito requisito dolore v. g. Tum quia etiam relatio pereunte termino dicitur manere quoad entitatem, quod si dicas esse in Christo Personam humanam quoad entitatem videberis concedere Nestorio, quod intendebat, qui certè ad istas formalitates Scholasticas non attendebat.

RESPONDETUR. Hanc objectionem pendere ab explicatione connotatorum & relationis, dixi autem alias, falsam esse hanc propositionem, ablato termino manere relationem quoad entitatem, sed manere secundum id quod dicebat pro subiecto, quod etiam in præsentii repeti debet, quod scilicet in Christo sit subiectum Personæ humanæ, sicut duabus guttis unitis, manet subiectum, quod habebat rationem totius, sublatis item terminis lineæ, additione quantitatis manet subiectum terminorum, sic etiam in præsentii. Videantur dicta de connotatis & relatione. Quorum omnium hæc ulterius ratio est, quia ea quæ duo ad sui esse requirunt, si unum absit, hoc ipso illa non sunt duo, nec habetur id, quod natum est pullulare ex illis duobus. Quia autem ratio Personæ pullulat ex duobus, ex natura, & ex habere rationem totius, cum hoc secundum desit naturæ humanæ in Christo, fit ut in illo non habeatur ratio Personæ humanæ.

INSTABIS. Formale Personæ humanæ & prout distinguitur à natura, & quod supplet Persona Divina, vel est aliquid in se substantiale vel non? si prout condistinctum à natura est aliquid substantiale, ergò prout condistinctum à natura, est aliquid entitativum adeoque entitas. Quod si illud quod formaliter supplet Persona Divina non est aliquid substantiale, Ergò unio inter

inter Naturam & Personam Verbi non est substantialis, in tantum n. unio illa est substantialis, in quantum id quod supplet, est substantiale.

RESPONDETUR. Falli imaginationem instantiæ, speculatur enim suppletionem quandam propriè dictam, quæ ratione unus Magister supplet locum alius, quæ suppletio rigorosa, non habet in præsentiloco, quia suppletio rigorosa requirit præcedentiam actualem illius, cuius vices suppletur, & requirit entitatem, in cuius locum succedat, sic primogenitus non dicitur, supplet locum alius filii, qui potuisset nasci, sicut & converso moraliter loquendo secundo genitus dicitur supplet locum primogeniti, si forte ille moriatur, cum ergo Persona creata non præcesserit increata, supplet locum illius rigorosè non debet dici. Alia est suppletio non rigorosa, sed latius sumpta, sic v.g. negationem ulterioris extensionis quam dicere potuisset femiulna, si cum ulna continuata non fuisset, supplet negatio ulterioris extensionis, quam dicit ulna, suppletio item totalitatis illius, quam una gutta habuisset, si cum altera gutta conjuncta non fuisset, suppletur per totalitatem, ex unione duarum guttarum resultantem, prior illa requirit distinctionem inter se entitativam; Posterior suppletio, non requirit. Cum ergo posterioris generis suppletio, reperitur in unione hypostatica, non erit necesse ipsam Personam quæ suppletur, ipsamque illam rationem totalitatis nature humanæ, quæ deest, est in se entitatem condistinctam. Ex quo etiam colliges, esse quidem consumptam Personam humanam à Persona Verbi, sed non consumptione propria, qualis reperitur, dum lignum ab igne consumitur, & quæ consumptio requirit distinctionem entitativam, sed consumpta est consumptione impropria, qualiter consumitur ratio totius unius guttæ ab alia gutta, cui unitur. Ulteriusque inferes, quid sit ad hoc dicendum, dum quaritur; habetne aliquid minus natura humana unita verbo, quam habuisset, si non fuisset unita? Dico enim non habere aliquid minus propriè, quam istud proprium minus habere requirit distinctionem entitativam, haberetamen aliquid minus improprie, ut deest uni guttæ ratio totius, posita unione ad aliam guttam. Esse autem hanc responsionem ad mentem PP. colligitur ex Hugone de S. Victore in Apolog. de Verbi Incarnat. *Sicut in nocte lucerna est lumen Ecclesie; accedente autem Sole lumen Ecclesie est Sol, sic accessu Personæ Divinæ ratio totius à Persona confertur.* Et tamen indubiè, nec suppletur, nec minoratur Lumen candelæ accessu luminis solaris.

OBJICITUR VI. Variæ instantiæ & paritates ex Suar. & aliis.

PRIMA PARITAS est. Non potest aliquid esse in loco, per ubi indistinctum entitativè, ergo nec subsistens per substantiam indistinctam entitativè.

RESPONDETUR. Antecedens esse falsum in nostris principiis. Disparitas etiam est, quia scilicet supponitur à non esse in loco, ad esse in loco, sufficienter transiri non posse, sine aliquo superaddito, potest autem per rationem habendi se per modum totius, sufficienter transiri, à non esse subsistentis ad esse subsistentis.

II. PARITAS. Impossibile est corpus, quod sit sua figura. Ergo.

RESPONDETUR. Impossibile esse corpus substantiale, quod sit sua figura, retenta ratione accidentis, esset enim substantia ut supponitur & non esset, quia idem esset cum accidenti. Sed non implicat corpus seipso extensum sicut tenuit Arriaga. Disparitas etiam est in nostris principiis. Quia corpus substantiale esse sibi figuræ, est substantiæ identificari accidentis, quod non sequitur, si substantia non distinguatur entitativè à Natura.

III. PARITAS. Implicat effectum per actionem indistinctam produci.

RESPONDETUR. Falsum esse antecedens universaliter: Verbum enim mentis non producit per actionem distinctam. Cur autem alii effectus non possint produci nisi distincta saltem secundum connotatum actione, petatur ex alibi dictis. Disparitas autem eadem redditur, quæ primæ paritati, mutatis terminis.

IV. PARITAS. Implicat qualitas gradus intensiōis identificans sibi. Ergo.

RESPONDETUR. Intensio ejusdem speciei cum nostrate, implicat nisi per gradus distinctos, quia definitur per additionem gradus ad gradum, non definitur autem per esse condistinctum substantia, alia tamen specie intensio, potest esse, sine graduum distinctione.

V. PARITAS. Implicat substantia, operans, actione à se indistincta. Ergo.

RESPONDETUR. Anima producit Verbum actione à se indistincta. Quod si procedat de operationibus quibuscunque indistinctis, recurri debet vel ad transitu à non esse operantis ad esse operantis, qui non potest salvari sine actione distincta; transitus autem à non esse subsistentis ad esse subsistentis, sine superaddita Entitate, operationes allatas haberi potest, vel recurri debet ad hoc quod si daretur substantia operans actione à se indistincta, tunc substantia illa in genere agendi esset actus purus, cum tamen hoc prædicatum sit convertibile cum Deitate, hoc autem non sequitur, si habeat substantiam indistinctam entitativè humana Natura.

VI. PARITAS. Amici Disp. I. de Incarn. Sect. 2. ubi dicit, inhaerentia quæ est positivum complementum accidentis, distinguitur modaliter. Ergo & substantia.

RESPOND. Si nomine inhaerentiæ unio actualis accidentis, cum subiecto intelligatur, verum est Antecedens, sed non tenet consequentia, quia à non esse uniti ad esse uniti, non potest transiri sine mutatione, quæ sit aliquid superadditum

†Q

ditum

dictum entitativè, à non esse autem subsistentis ad esse subsistentis, sufficienter transitur, solâ importatione totius. Si autem nomine inhærentiæ intelligatur inhærentia aptitudinalis & constitutiva accidentis, quæ reperitur etiam in quantitate Eucharistica, hæc non est superaddita, unde per nos argumentatio exinde sumitur ad non superaddendam subsistentiam. Si enim inhærentia innexa Accidenti, non est quid superadditum, entitativè, nec subsistentia erit superaddita entitativè.

VII. PARITAS. Persona increata consistit in aliquo positivo superaddito naturæ, ergo & creata, cum personalitates creatæ, sint imitationes increatarum.

RESPONDETUR. Hoc argumentum est pro nobis, quia sicut personalitates increatæ, sunt quidem quid positivum, non tamen entitativè superadditum, sic nec nostræ erunt. Quod autem non sint nostræ subsistentiæ virtualiter intrinsece distinctæ, peti debet ex eo: quia non datur virtualis distinctio in creatis. Alias etiam idem argumentum non concludit, quia ex præciso titulo imitationis entis increati, nihil determinatè concludi potest. Ratio, quia illa imitatio stabit in solâ participatione perfectionum divinarum, suo modo, quæ participatio cum non sit determinata, & aliter aliterque haberi possit, nihil ex ea inferitur. Et certè non implicabit contradictionem personalitas creata participans de increata, sed secluso prædicato ratitudinis, sic enim imitabitur Divinam in formalitate inseparabilitatis saltem ad permanentiam; cum subsistentia Divina gaudeat inseparabilitate omnimoda, & sicut res ipsæ sunt imitationes Deitatis, itemque modalitates & similia; ita salva imitatione, potest esse etiam subsistentia modalitas. Posset etiam dari subsistentia creata, imitans divinam in Ratitudine; Subsistentiæ enim divinæ distinguuntur inter se realiter: En jam secundam imitationem subsistentiæ divinæ. Erit autem tertia imitatio, si ponamus indistinctam entitativè à naturâ, cum etiam personæ divinæ sint eadem, cum natura divina realitas. Idem alia instantia illustrari potest. Noscitivitas creata est participatio noscivitatis increatæ, neque tamen inde determinatè inferri potest, quod sit noscitivitas non nisi spiritalis & intellectualis, cum noscitivitas etiam sensitiva, suo modo sit imitatio noscivitatis Divinæ. Ergo nec ex imitatione subsistentiæ divinæ, inferri determinatè potest, quod illam non nisi rata subsistentia imitetur, cum adhuc etiam modalis illam imitaretur, imitaturque indistincta entitativè.

OBJECIT VII. Amicus. Implicat formam quæ est eadem cum subiecto, non conferre illi suum effectum formalem, sed in nostra sententia creata personalitas est idem cum natura. Ergo.

RESPONDETUR. Inprimis retorquendo argumentum de continuatione duarum guttarum. In forma itidem jam supra respondi, Personam & Naturam in circumstantiis, in quibus dicitationem totius, esse idem cum Persona, tribuereque hunc suum effectum formalem; non esse tamen idem extra has circumstantias, consequenter nec extra illas, tribuere hunc effectum formalem.

INSTAT IDEM. In nostra sententia non potest salvari, quomodo B. Virgo genuerit DEUM, quod ipsum probat, quia in nostra sententia prius natura genuit humanitatem, quam fuerit unita Verbo; Ergo non potuit in illo priori gignere DEUM, quod ipsum probat. Quia in eo signo, humanitas fuit unita Verbo; in quo apta erat personari propriâ personalitate, sed non fuit in nostra sententia apta personari propriâ personalitate, nisi post naturalem unionem partium inter se, atque adeo post causalitatem, qua humanitas fuit à beatâ Virgine genita, cum tamen in sententiis aliis prius natura fuerit unio cum Verbo, quam partium inter se.

RESPONDETUR. Generationem non secundum prioritatem naturæ & rationis spectandam esse, sed secundum physicum esse, sicut & ipsa est quid physicum, independens à nostris conceptibus. Unde sufficit, quod pro eodem instanti reali, pro quo partes humanitatis uniebantur, terminaretur jam illa humanitas Verbo, pro illo instanti physico, ratione cuius, pro illo instanti physico, verum erat dicere: terminari humanitatem, Verbo, adeoque hoc quod generatur, terminatum est à Verbo, adeoque DEUM generari. Imò in nostra sententiâ melius salvatur, quomodo DEUM genuerit; siquidem in ipso instanti unionis, quo generabat, illud genitum fiebat DEUS, non verò supponebatur DEUS. Ad do dubitare Arria an prius unita fuerit persona Verbi animæ. Corpori quam fuerint unita inter se, quod si, factum est, dicit DEUM invertisse in hoc naturæ ordinem, præcipuè cum ad Personam Verbi tam non habuerint proportionem illæ unitæ partes quam non unitæ, quamvis quia verbum voluit utramque partem etiam in triduo mortis terminare, idè immediate utramque terminavit. Sed de hoc recenset dicta in Materia de Incarn.

OBJECITUR VIII. Supponamus, Positam esse unionem Verbi v. g. cum sola anima, & non cum corpore, informato ab illa anima, eo casu subsisteret anima duplici subsistentia, nempe verbi cui unitur, & subsistentia totius compositi creata. Si enim non subsisteret subsistentia totius quod componit, ergo neque corpus habebit tunc ullam subsistentiam.

RESPONDETUR. Cum per nos subsistentia sit ipsa natura habens rationem totius, eo casu anima non terminabitur persona creata, quia totum illud quod constituit anima cum corpore

pore non habebit rationem totius, quia ad hoc ut habeat rationem totius, nulla sui parte debet uniri alteri, quod ipsum probatur, quia cum totum non aliud sit nisi ipsae partes, si aliqua sui pars non sit in se, sed in alio, hoc ipso totum illud ratione partis alteri unitae, non habebit rationem totius, consequenter nec rationem personae.

Punctum Difficultatis 5.

Respondetur ad rationes Recentiorum.

OBJICITUR I. à Martinon auctoritas S. Th. quia S. Th. 1. parte q. 75. ar. 2. docet, animam rationalem dum est in corpore, subsistere, & tamen est tunc pars.

RESPONDETUR. Per auctoritatem ipsius S. Th. ead. quæst. & 4. ad 2. ubi dicit, non quilibet substantia particularis est hypostasis vel persona, sed quæ habet completam naturam speciei. Unde manus vel pes non potest dici hypostasis vel Persona & similiter nec anima, cum sit pars speciei humanæ. Loco autem quem Martinon citat, non aliud vult, quam quod subsistat substantia totius, quod nos admittimus, seu sit pars subsistentis.

OBJICITUR II. Quia hæc sententia non plus dicit quam Scotistica, quia deperditio totalitatis, non est deperditio alicujus positivi, sed tantum negativi, quia esse totum dicit habere omnia, & nihil amplius habere quorum primum, remanet in humanitate.

RESPONDETUR. Distingui nostram sententiam à Scotistica, quia non recurrimus ad duplicem negationem, quia negationem unionis dicimus esse, quid posterius ipsa ratione totius, adeoque hanc negationem infundari illi positivo, & licet deperditio totalitatis, non sit deperditio alicujus positivi, h. e. positivè, entitativè distincti, est tamen deperditio alicujus positivi, h. e. ejus connotati, quod non primo per se dicit negationem, dicitque illud Nihil amplius habere, tanquam rationem subsequenter & infundatam negationem subsequenter & infundatam negationem illi positivo, quod est habere rationem totius, quæ secundum objectivum esse, est aliquid positivum, & sequentium negationum fundamentum, licet tanquam per aliquod notius, per illas negationes explicetur.

OBJICITUR III. Quia in nostris principiis sequitur in Christo, non esse Personam Divinam. Quia in Christo Verbum non est totum id, quod est Christus, item manifestum est, quid quid componit aliquid cum altero per modum entitatis realiter ab illo distinctæ, esse partem compositi. Jam autem à PP. dicitur componere Verbum cum humanitate Christum.

RESPONDETUR. Verum quidem est Ver-

bum non esse totum id quod est Christus, sed nego ratione VERBI non haberi rationem totius in Christo, adeoque personæ; quas duas propositiones esse distinguendas alibi diximus. Et quamvis intercedat unio seu compositio, inter humanitatem & Verbum; non sequitur esse Verbum partem, ut dictum supra, sed ad salvandam formalitatem compositionis, sequitur non nisi unum esse partem & aliud terminum, quod si non habet rationem partis, hoc ipso non amittit rationem personæ. Quando autem PP. dicunt, quod Verbum cum humanitate componat Christum; non volunt significare ut supra dictum, quod Verbum habeat rationem partis; sed solum sentiunt intervenire illic unionem, quæ non est necesse, ut sit inter partes & partes formaliter; sed potest esse inter partem & terminum.

OBJICITUR IV. Ex vi hujus explanationis, sequitur in Deo non esse tres Personas, sed unam, nam essentia Divina est infinita simpliciter, nec fit perfectior additione proprietatum personalium; nam infinitum in perfectione accessu cujusque perfectionis, non crescit. Et sicut Filius & Spiritus S. non sunt quid perfectius quam Pater, ita nec illorum proprietates ut docet Th. 1. par. q. 42. ar. 4. ad 3. ergo illæ perfectiones nihil addunt perfectionis essentiae, ergo essentia est tota, & retinet suam totalitatem, non obstante adventu proprietatum; præcipue verò, quia nos supponimus, Personam Verbi non esse partem, quia non acquisivit perfectionem in Christo.

RESPONDETUR. Negando Sequelam. Et licet essentia Divina sit infinita simpliciter in perfectionibus absolutis; se ipsa tamen, non habet perfectiones relativas, illarumque accessu non perficitur in ratione absoluta, perficitur in relativis. Per hoc tamen non crescit propriè; quia incrementum fit ratione ejus additæ perfectionis, quæ eminenter non continetur; Continentur autem eminenter, perfectiones relativæ in essentia, quæ ex sui fecunditate, communicabilis est interventu processionum. Et licet Divina essentia sit se ipsa tota, retinetque suam totalitatem se ipsa, tamen non habet rationem totius, cum dicat adhuc rationem terminabilis ab originibus, adeoque nec dicit se ipsa rationem subsistentis, cumque sit terminabilis à tribus subsistentiis, iisque de facto terminetur; sit ut non sit una, sed tres personæ, quia sunt tres, habentes rationem totius. Et licet natura Divina, comparata ad subsistentiam Patris v. g. non habeat rationem partis, hoc enim imperfectionem importat, nihilominus licet sit tota, non habet rationem totius, quia habet rationem ulterius communicabilis tribus personis.

OBJICITUR V. In Divinis nomina concreta substantiva non multiplicantur, nec esseruntur in numero plurali, nisi multiplicetur

† Q 2

forma

forma per illa directè significata; ergò, si persona directè significat totalitatem, & totalitas illa, re & ratione est ipsa prima substantia tota, ad huc, ut nomen Personæ multiplicetur in Divinis, necesse erit in Deo plures esse substantias totas & primas. Et cum nomine substantiæ intelligatur ipsa essentia; necesse erit esse in Deo tres essentias.

RESPONDETUR. Imprimis retorquendo argumentum & inquirendo cur multiplicatis relationibus Paternitatis, quæ sunt ipsamet entitas v. g. Petri, non multiplicetur entitas Petri. Quod si hic recurras ad connotata, idem & nos faciemus. Deinde Persona directè significat totalitatem, h. e. rationem totius, & quia hæc in tribus multiplicatur, omnes enim tres pro sua parte habent rationem totius, fit ut sint tres Personæ, sed Persona non significat totalitatem simpliciter. Nego ulterius, quod ratio totius, secundum connotata spectata, sit ipsa prima substantia tota, ut explicatum supra reperies, consequenter nec erit necesse multiplicari istam totam essentiam Divinam, sed solum multiplicabuntur rationes habendi se per modum totius, & perfecti.

OBJICITUR VI. In hac sententia, explicari non potest, quomodo faciunt unum per se, natura Divina & humana, magis quam duo liquores permixti, & quomodo possint natura Divina & humana prædicari de se invicem in concreto substantivo, imò quod Persona Divina retineat suam totalitatem, impedit potius, ne prædicari possit de natura humana in concreto substantivo, cum totum de parte prædicari nequeat.

RESPONDETUR. Unum per se tripliciter contingit, primum cum unum se habet per modum materiæ, & aliud per modum formæ substantialis; item cum duo sunt ejusdem rationis, continuanturque inter se quod contingit in homogeneis. Denique cum unum se habet per modum terminabilis substantialiter, & aliud per modum terminantis, quo tertio modo, facit unum per se, natura humana & Persona Verbi; nec se habent sicut duo liquores diversæ rationis, quia inter illos non fit unio per se, quia nec continuatio, sed sola permixtio, imò nec se habent sicut duo liquores ejusdem rationis, quia non habet ordinem perfectivi & perfectibilis. Prædicatio ad invicem fundatur in communicatione idiomatum, quæ etiam in præsentia materia tota subsistit; & licet physicum totum, de parte physica prædicari nequeat, secus totum Metaphysicum, vel habens rationem totius substantialis. Addo, quando de concreto Naturæ humanæ, quod est Homo, prædicatur Deus, Ly Homo non supponit pro Natura humana, utcumque, sed pro terminata. Cum autem persona terminans, & Deus, habeant identitatem, ideo dici poterit, Homo est Deus.

OBJICITUR VII. Ex vi nostrorum principiorum sequitur, non implicare, ut naturæ Divinæ immediatè uniatur natura humana, & non alicui personalitati. Sequel. videtur inconveniens.

RESPONDETUR. Si res sit de unione per quam non constituatur unum per se, vera est sequela. Si autem res sit de unione per quam constituatur unum per se, falsa est propter hanc rationem, quia & constitueretur tunc unum per se ut supponitur, & non constitueretur, quia unum per se, ad hæc tria revocatur, ad unum per se compositi physici ex actu substantiali & materia, talique perfectione unitum illud non gauderet, nam nec natura humana, est materia, nec forma, Deitas. Aliud est unum per se continuabile, quæ unitas stat in hoc, ut extrema duorum sint idem. Natura autem Divina non habet extrema, & si haberet, non essent idem cum creatura. Tertium est unum per se terminabile & terminativum, suppositibile & suppositum, quia ergò natura Divina seclusis personalitatibus, non habet rationem suppositi, nec uniri per se potest. Fundatur hoc ulterius in hoc principio, quia sine incompletionem substantiali, non potest salvari unitas per se substantialis, quia ergò natura humana, & natura divina in ratione naturæ sunt completæ, fit ut ex illis non possit resultare unum per se.

DIFFICULTAS II.

De Subiecto, Causarivitate, & Effectu formali Subsistentiæ.

QUÆRES I. Quid sit sentiendum de Subiecto Subsistentiæ?

ASSER. O I. Non dari partiales Subsistentias. De hoc latè Lugo de Incarn. Disp. 12. S. 4. Arriag. hic Disp. 4. S. 9. Ovid. Cont. 8. p. 4. Ratio. Tum quia S. Thom. in 3. Dist. 5. q. 34. ad 3. & alibi dicit, rationem partis contrariari Personæ, idemque clarè docet in prima parte loco citato. Tum quia cum parti quæ tali, non competat habere rationem totius, hoc ipso quæ tali non competet esse Personam. Tum quia præter has partiales subsistentias, esset necesse comminisci aliquam tertiam totalem, per modum unius se habentem, quod est multiplicare entia sine necessitate.

DIC. E. I. Verbum unitum fuit animæ in statu separationis, itemque corpori, nam quod semel verbum assumpsit, nunquam dimisit, ergò apparet utrumque separatum, esse capax subsistentiæ: nam ei tantum uniri potuit Verbum, quod erat capax subsistentiæ propriæ.

RESPONDETUR. Certum esse in omni sententia, Verbum unitum corpori non tribuisse illi rationem Personæ; quia ex communi phrasi, ratio personæ, non nisi substantiæ rationali con-

venit,

venit, hoc tamen non impedit quominus Verbum fuerit unum corpori post separationem. Unde etiam Amic. Disp. 2. de Incarn. Sect. 3. n. 33. quamvis teneat partiales subsistentias, negat sanguinem dici potuisse DEUM in triduo mortis nec animam rationalem. Hoc posito in variis sententiis solvitur hoc argumentum, Admisso enim quod detur forma cadaverea, aut formæ partiales substantiales, quæ tunc habeant rationem totalium, poterit tunc habere corpus rationem totius, adeoque rationem subsistentis. De anima etiam rationali dici possit, quod in statu separationis, sicut acquirit novum statum, novum operandi modum, ita etiam acquirat, quod ita sit totum quoddam hic & nunc capax subsistentiæ. Casu autem quo materia omni forma careret, adhuc in illo statu depurationis, posset habere subsistentiam, quia adhuc tunc acquireret novum modum essendi, adeoque rationem integri. Eset & alius modus occurrendi huic difficultati, disting. Consequens. Ergo apparet utrumque separatum esse capax subsistentiæ, hoc est, unionis ad subsistentiam. Conced. capax denominationis subsistentiæ, & extractionis ab esse incompleti. Nego, Quod ut intelligatur, dico aliud esse formam uniri, & aliud formam, extrahere id, cui unitur, ad suum modum essendi; sic v. g. uniri potest divinitus albedo, vel anima sensitiva Angelo, non potest tamen extrahere Angelum ad rationem sensitivi, eodemque planè modo, partes illæ separatae, sunt capaces supernaturaliter unionis ad subsistentiam, non sunt tamen capaces, ut per Personam Divinam, stante separatione extrahantur ad esse completi, stantis per se &c. cum essentialiter dicant rationem incompleti substantialiter, ordinati ad illud, tanquam partem, potentisque stare in alio h. e. in composito. Quod si per unionem illam cum persona, non potest v. g. anima extrahi ad rationem, completi, totius, integri, nec poterit dici esse Persona, eo quod hæc denominatio fundetur supra esse totale & non supra partem, hinc parti, unitur quidem Persona Divina, sed non tribuit rationem totius; & licet uniatur Persona & subsistentia Divina ad supplendum specialem & propriam subsistentiam creatam, non est tamen necesse, ut substituatur speciali subsistentiæ, pro semper habendæ, sed sufficit ut substituatur subsistentiæ, tunc cum ens est substantialiter completum in ratione substantiæ, præcipue cum in ipso statu separationis animæ Petri, nulla sit, in sententia probabili S. Thomæ supra citati, subsistentia partialis naturalis.

INSTABIS. Saltem erunt partes separatae capaces subsistentiæ, quæ illis non tribuat rationem totius & completi.

RESPONDETUR. Attendendo ad secundam responsionem, partes separatae, non erunt na-

turaliter capaces partialium subsistentiarum, quia earum naturaliter ens capax est formarum, quæ subiectum cui uniuntur, extrahere possunt ad modum suum essendi, & sicut naturaliter Angelus, non est capax albedinis, quia non extrahitur ad esse Albi, ita & præsentis, quia partes etiam separatae, non possunt extrahi ad rationem totius, nec erunt capaces naturaliter subsistentiæ. Quod si hæc illis capacitas tribuatur, erit capacitas non ad denominare, sed ad uniri.

DICES 2. Partes creantur, quæ creantur subsistunt. Ergo.

RESPONDETUR. Hoc argumentum in omni sententia solvendum esse, si enim subsistentia sit modalitas, vel realitas distincta, potest aliquid DEUS creare, quin subsistat, si autem subsistentia sit indistincta entitativè, secunda propositio hunc non nisi sensum faciet, quod quæ creantur subsistunt, latius loquendo, h. e. ponantur pro statu existendi.

DICES 3. Materia & forma etiam in statu separationis sunt substantiæ, ergo per se stantes.

RESPONDETUR. Sunt per se stantes per se stantiæ exclusivæ inhærentiæ, sed non perfectæ stantes perfectæ stantiæ ultimi complementi, quod accipit cum limitatione supra allata.

ASSERO 2. Non esse possibilem substantiam completam, non tamen subsistentem.

RATIO. Quia & subsisteret & non subsisteret, non subsisteret quidem ut supponitur, subsisteret autem, quia non haberet rationem partis, utpote completa, ergo haberet rationem totius, adeoque subsistentis.

ASSERO 3. Accidens non potest esse subiectum subsistentiæ.

RATIO. Quia per nos subsistentia est in re, ipsa met natura substantialis, accidens autem non est natura substantialis, cumque per locum intrinsecum, substantia sit complementum substantiale, adeoque substantiæ, quomodo competet accidenti. Potest nihilominus hic esse quæstio de voce, si comminiscaris aliquam subsistentiam accidentalem.

DICES. Potest compleri natura creata per subsistentiam increatam, ergo compleri potest & accidens, quia magis distat natura creata à Persona increata, quam accidens à subsistentia.

RESPONDETUR. Majorem hanc distantiam esse in ratione entis, non in ratione terminabilis. Quando autem dicuntur accidentia in Eucharistia per se existere, Ly per se, significat, quod dicant rationem non subsistentis in subiecto, quod ad subsistentiam impertinens est, nam materialis forma existit in subiecto, nihilominus subsistit subsistentia totius, sed non existunt per se, quia non existunt tanquam quid completum substantialiter, hoc enim ex dictis repugnat accidenti.

QUÆRES 2. *Quid sentiendum de Causa operativa Subsistentia?*

ASSERO 1. *Non esse principium effectivum operationum, Subsistentiam.* Ita recentior Suar. Lugo & alii.

RATIO. Tum quia ex probabili præacta responsione, anima separata, non habet propriam substantiam, & tamen non operativa. Tum quia in Verbo incarnato, natura humana est operativa, & tamen non habet propriam substantiam, nec debet dici, quod substantia creatæ in ordine ad agendum, suppleat vices substantia in creatæ, quia operationes ad extra sunt communes toti Trinitati, non ergo hoc suppleret sola ut supponitur substantia Verbi, quando autem infinitus valor tribuitur operibus Christi, non inde hoc sequitur, quasi suppleat Verbum, concursus effectivum substantia creatæ, sed inde quia proficiscebantur à natura, quæ terminabatur Persona Divina. Tum quia si substantia sit distincta, spoliaturque natura omni substantia, numquid hoc ipso deberet cogitari, v. g. Angelus nihil operans, nihil intelligens, nihilque volens, adeoque mortuus quodammodo spiritualiter, quia sine ullo motu existens. Quando autem dixi, actiones ad extra, esse communes toti Trinitati, non est ita supponendum, quod ab ipsis formaliter Personis egrediantur, egrediuntur enim formaliter ab Omnipotentia communi, sed hoc, eo sensu dicitur, quia nulla est actio, quæ sit ad extra, quæ tribuatur alteri. De actionibus Divinis ad intra, posset esse aliqua difficultas, quia cum detur in Divinis ratio producentis & producti, adeoque distinctio realis, quæ in Divinis est ratione Personarum, etiam Personis ratio producentis & producti tribui debebit, quæ ratio non urget pro naturis creatis, quæ in se ipsis produci possunt & producere. Quamquam reflectendo ad ea quæ dicuntur in Materia de Trinitate, ubi docetur, Personas non relationibus sed originibus constitui, originibus etiam tribui poterit ratio producentis & producti ab intra. Personis autem tribuetur productio in sensu non nisi reali & identico tanquam non distinctis à Virtualitate originis activæ.

Restat discutiendum, an substantia requiratur ad operandum saltem per modum conditionis? Porro conditiones ad operandum requisitæ, aliæ sunt per se, ut approximatio ad utendum, aliæ per accidens, quæ scilicet quamvis non essent, adhuc agens operaretur. Subsistentiam esse conditionem per se requisitam, tenet Suar. & Lugo. Esse verò requisitam non nisi per accidens, tenet Vasq. & rec. Suar. Hoc ut expectatur.

ASSERO 2. *Respectu principii operativi, tanquam conditionem per se, requiri substantiam.*

RATIO, quia prius est esse in se completum, quam agere, cum ergo substantia compleat

principium, sit ut ex parte principii, per se requiratur. Ex quo ulterius colligendum est, quis sit sensus illius axiomatis; Actiones sunt suppositorum. Si enim faciat hunc non nisi sensum, actiones sunt naturarum singularium, quomodo in actiones Christi, derivabitur infinitudo à Persona Verbi? si autem faciat hunc sensum, actiones denominant suppositum, restat querere, quod sit fundamentum huius denominationis, quod sit tractivum, in operationes ejus dignitatis, quam dignitatem dicit ipsum suppositum, ita ut illa dignitas, non sit mera imputatio. Est ergo tertius sensus isque legitimus, Actiones sunt suppositorum, quia substantia adherunt naturis complementum substantiale, quo non nisi posito, procedatur ad agendum, ita ut illa substantia, requiratur tanquam substantiale complementum, complens principium activum in ordine ad se, ut postea exire possit, ad operandum.

ASSERO 3. *Respectu ipsius operationis præcisè non esse conditionem per se requisitam, substantiam.*

RATIO. Quia entia sicut non sunt multiplicanda sine necessitate, ita nec conditiones per se requisitæ. Erit autem substantia ad operationem conditio per accidens requisita, quia requirit principium prius perfici in se, quam agere.

QUÆRES 3. *Quis sit effectus formalis substantia?*

ASSERO 1. *Effectus formalis primarius substantia, est reddere naturam stantem per modum totius.*

RATIO. Quia effectus formalis primarius, est ipsa forma sive Metaphysica sive Physica. unio ejusdem, subjectum capax. Cum ergo ipsa forma metaphysica, quæ est substantia, sit forma, quæ est perfectissima per modum totius, sit ut effectus illius formalis primarius, sit reddere per se stans, per modum totius. Sed quis effectus formalis secundarius substantia. Sunt proponendæ aliorum explicationes.

EXPLICATI. Suar. Disp. 34. Metaph. T. 5. n. 40. quod effectus secundarius substantia ut sic, sit naturam reddere independentem ab alio sustentante, seu constituere ipsam in ea incommunicabilitate, quæ opponitur inhaerentiæ. *Hæc explicatio*

NON SATISFACIT. Tum quia independentem ab omni substantia, substantia est substantia, neque enim esse accipit à substantia, ergo independentem à substantia, non est substantia accidens, adeoque opponitur inhaerentiæ, quæ propria est accidentis. Tum quia ut bene advertit Oviedo, Materia & ipsa est subjectum primum, adeoque independentem ab alio subjecto sustentante, Anima item rationalis, eò ipso quia creatur, independentem est à subjecto sustentante. Idem

Idem dic de Angelo. Ergo apparet exclusio-
nem inhaerentiae, non haberi à substantia, &
sicut praedicta non negativè, sed positivè sunt
substantia, ita positivè excludunt inhaerentiam.
Tum quia nulla est necessitas, nullumque fun-
damentum ab alio, quàm ab ipsa substantia, præ-
cisè, desumendi independentiam ab alio su-
stentante.

EXPLICANT 2. Aliqui per incommunica-
bilitatem, quòd scilicet effectus formalis secunda-
rius substantiae, sit reddere naturam incommu-
nicabilem alteri ut supposito. Est explicatio
Suar. utriusque. *Sed*

NON SATISFACIT 1. Quia persona Patris
in Divinis, est vera persona, & tamen non red-
dit naturam ulterius incommunicabilem. Ne-
que valet si dicas cum recitat. Suar. quod subsi-
stentia solùm impediatur, ne ipsa ab alia subsisten-
tia terminetur, & mediante illa non terminetur
natura, non inquam valet, quia immeritò dice-
retur naturam incommunicabilem reddi, sed
potius debuisse dici, ipsam Personam reddi, vel
potius esse incommunicabilem. Sic v.g. albedo
denigrari non potest, immeritò tamen dicitur,
ab illa reddi in denigrabilem parietem. Impe-
neetrabilitas item, est effectus quantitatis, si ta-
men stante quantitate, aliunde æquè bene pe-
netrari posset, immeritò diceretur, impenetra-
bile, à quantitate, reddi corpus, quamvis ipsa
impenetrabilitas non possit penetrari; sic & in
praesenti, si substantia stante conjunctione cum
substantia, est communicabilis, licet ipsa subsi-
stentia non communicetur, non debet dici,
quòd ab illa substantia, reddatur incommuni-
cabilis natura divina. Et certe id, quod dicitur
mediante substantia non posse communicari
naturam, vel habere hunc sensum, quod dum est
conjuncta cum una substantia, non possit con-
jungi cum alia, & hoc falsum est, quia de facto
natura divina pluribus subsistentis terminatur,
vel dicta propositio habet hunc sensum, quia
ipsa substantia terminari non potest, & hoc
non valet ad intentum, quia quaerimus de effe-
ctu secundo, communicato ipsi naturæ.

NON SATISFACIT 2. In principiis Suar.
quia ipse admittit substantiam absolutam in
divinis, quæ non reddit naturam divinam ulte-
rius incommunicabilem, ergo apparet, non esse
hunc effectum substantiae ut sic.

NON SATISFACIT 3. Quia incommunica-
bilitate datur prior conceptus, qui tamen non
importat effectum formalem primum, ergo
apparet illam incommunicabilitatem esse non
secundarium, sed alium formalem effectum.

EXPLICATUR itaque aliter effectus formalis
substantiae, dicoque esse habere negationem
partis, seu dicere negationem essendi in alio
tanquam in toto, quod illustratur tali discursu.
Nominè effectus secundarii non intelligitur
quidquam aliud in formis metaphysicis, nisi id

quod cum fundamento in re intelligi potest,
tanquam emanans, & consequens rem, jam in
suo esse constitutam; qui effectus secundarii in-
terdum nomine attributorum, interdum nomi-
ne effectuum veniunt, vocanturque attributa,
quia ad ipsum principale, tanquam fontem, ra-
dicem, & originem attribuuntur. Vocantur
passiones, quia illas subiectat adeoque patitur in
se illud esse. Vocantur denique effectus, quia
ab ipso esse, tanquam à causa Metaphysica pro-
fluunt. Porro inter ipsos effectus secundarios,
alii sunt, ut ita dicam primò secundarii, alii se-
cundò secundarii, primò secundarii effectus
sunt, qui censentur profluere ab aliquo esse,
illique advenire, quamvis respectu aliarum for-
malitatum advenientium præsupponantur, ad-
eoque habent rationem priorum. Sic v.g. ad-
mirativitas, est secundarius effectus rationalita-
tis, prior tamen & præsuppositus ante risibili-
tatem, prius enim est mirari postea ridere, & in-
ter attributa entis secundariosque ejus conce-
ptus, prior est ratio veri, quàm ratio boni. Jam
verò inter effectus secundarios, illa formalitas
est primò secundaria, quæ est negatio oppositi
esse, ei, quod ipsum illud esse, importat effectus
primarius. Sic v.g. primò importatur rationali-
tas ab homine, negatio autem irrationalitatis,
est quid secundarium, tanquam negatio opposi-
ti rationalitati, primò importata, quæ negatio,
est negatio irrationalitatis. Rursus illud est ef-
fectus primò secundarius, qui non est quidem
primus, non tamen ex reliquis, habet aliquem
priorem se. Ex quibus regulis concluditur ef-
fectum primò secundarium substantiae esse ne-
gationem partis: nam imprimis, non est qui-
dem hic effectus formalis primarius, quia nega-
gativis semper sunt priora positiva in entibus
positivis, qualis est substantia, est tamen ef-
fectus primò secundarius, quia nullus alius, illo
prior est. Deinde nihil est aliud negatio partis,
quàm negatio non totius, quæ tamen negatio
non totius, seu negatio partis, est negatio oppo-
siti illi esse, quod importat substantia, & cum
esse, quod importat substantia, sit esse totius,
negatio non totius, seu negatio partis erit ne-
gatio opposita illi esse, quod dicit substantia.
Si autem est negatio partis, est negatio opposi-
ta illi esse, quod importat substantia, hoc ipso
est primò secundarius conceptus illius. Nec
tantum habet substantia ipsa in se, ut non ha-
beat rationem partis, sed etiam, ut ipsa natura
unita illi substantiae, non habeat rationem par-
tis, hinc natura divina nec in Patre, nec in Filio,
nec in Spiritu S. habet rationem partis. Ad
quod postea consequitur, ut non communice-
tur alteri, supple simul cum substantia, tam in
creatis, in quibus non datur distinctio virtualis
inter communicabile & non communicabile
intra eandem entitatem physicam, quàm
in increatis.

DIFFICULTAS III.

De variis subsistendi modis.

Duplex subsistendi modus, alius per subsistentias creatas, alius per increatas, de utroque hic agendum.

Punctum Difficultatis 1.

De modis subsistendi subsistentia creata.

ASSERO 1. *Quod in sententia nostra, non possit subsistentia creata, terminare naturam increatam.*

RATIO. Quia si subsistentia creata posset terminare naturam increatam, natura increata & non haberet rationem partis, & haberet, haberet quidem, quia se haberet ita, sicut natura humana in Christo non terminans, sed terminata, terminatum autem non habet rationem totius. Rursus supposita illa unione, natura divina non diceret rationem totius se sola, idque ob interventum unionis cum natura creata, ergo habet rationem partis: non haberet etiam natura divina unita naturæ humanæ, & terminata per personalitatem humanam rationem partis, quia illi non competere imperfectiones partis ut perfectibilitas, ratio imperfectioris &c. similia: hocq; ipso videretur natura divina perfici à creato, si ab aliquo creato, acquireret rationem totius.

ASSERO 2. *Quod in sententia distinguente entitativè subsistentiam à natura, non sit possibile à subsistentia creata, terminari naturam increatam.* Examinandæ hîc sunt communes implicantiæ.

1. **IMPLICANTIA.** Quia natura dependet à subsistentia; à nullo autem creato potest dependere natura increata.

RESPONDERI potest. Hoc argumentum multum probare, probaret enim etiam à subsistentia increata, non posse terminari naturam divinam, quia illa, à nullo increato etiam, dependere potest. Deinde dici potest, dependentiam quandam esse rigorosam, qualis est dependentia creaturarum à Deo, alia autem est dependentia largiori modo seu dependentia termini, quia ergo dependentia à subsistentia, est dependentia à termino, bene Deo tribui potest.

2. **IMPLICANTIA** est, ex recentiori Suar. &c. quia id repugnat; & ex parte personæ creatæ, quia nulla subsistentia creata potest terminare naturam alienam. Repugnat etiam ex parte naturæ divinæ, quia illam repugnat mutari, mutaretur autem, quia deberet in se recipere unionem cum illa persona. Quod ipsum probat. Quia unio hypostatica recipitur in natura assumpta non in termino, omnisque unio recipitur in extremo, non in termino.

RESPONDERI potest. Hoc ipsum erat probandum, quod implicet subsistentiam creatam, terminare naturam alienam, & sicut unum idemque lumen gloriæ, & respicit intellectum tanquam subiectum in quo recipitur & respicit Deum, ad cuius solius præsentationem concurrere primario potest, ita cur non erit possibilis persona creata supernaturalis, quæ tanquam subiectum respiciat naturam creatam, & tanquam terminabile intrinsecum, naturam increatam?

Non etiam repugnat talis terminatio ex parte naturæ increatæ, quia in sententia plurium, unio materialis recipitur in materia, terminatur autem ad ipsam animam rationalem, cur ergo idem dici non potest de subsistentia creata terminante naturam increatam, quod scilicet reciperetur in natura vel persona creata, terminaretur ad increatam, & ad eum modum quod unio hypostatica recipitur in natura humana terminatur ad personam Verbi, & sicut non mutatur per hoc persona Verbi, ita nec mutaretur natura divina.

3. **IMPLICANTIA** est. Quia si natura divina terminaretur subsistentia creata, destrueretur simplicitas Dei, idcirco enim non admittuntur subsistentiæ divinæ distinctæ realiter, quia destrueretur Dei simplicitas.

RESPONDERI potest. Ideo non admittitur subsistentia divina distincta realiter, quia ipsa etiam deberet esse Deus, & tamen distinguere- tur realiter à natura divina, sed hoc non eveniret, si subsistentia creata terminaret naturam increatam. Deinde quia illæ subsistentiæ divinæ distinctæ realiter à Deitate, deberent esse quid intrinsecum Deo, pertinensque per se ad Deum, adeoque ratione suæ intrinsecitatis, destruerent simplicitatem Dei, non destruitur autem simplicitas Dei per hoc, quod est extrinsecum Deo, & quod ita se haberet posita hac terminatione, ut nunc natura humana, in unione hypostatica Verbi, cuius simplicitatem non destruit.

4. **IMPLICANTIA.** Natura divina est infinita, ergo non potest terminari per terminum finitum.

RESPONDETUR. Quod non sit materialiter imaginanda ratio termini in persona, quasi sit per aliquam coextensionem, in qua facile convincitur, quod res infinita à finito non possit terminari; sed terminatio quæ habetur à subsistentia, non aliud vult quam quod faciat naturam per se stare communicata à se per se stantia, quam quid implicat communicari ab aliquo creato?

In idem recidit illa implicantia, quia ad personalitatem spectat sustentare, natura autem divina non potest sustentari, quia nullo fulcimento indiget, sed nunquid re ipsa subsistens?

Punctum Difficultatis 2.

sistentia increata, est sulcimentum naturæ Divinæ, præcipue cum hoc sustentare, nihil aliud faciat, quam quod reddat naturam per se stantem. *Sit itaque*

V. IMPLICANTIA. Quia & posset personare naturam Divinam subsistentia creata, & non posset: posset quidem ut supponitur, non posset autem, quia omne Personativum, debet adferre ultimam perfectionem & completionem substantialem, nihil autem creatum potest esse ultimo completivum Divinæ naturæ, de se completissima.

ASSERO III. *Non posse subsistentiam creatam terminare aliam à se naturam creatam.*

RATIO. Quia & esset tunc una utriusque subsistentia, & non esset, esset ut supponitur, non esset autem, quia altera Natura non acquireret rationem totius, ratione alius, quod ipsum probatur. Utraque tunc amitteret rationem totius, quod probatur. Quia ex eo solum in unione hypostatica Verbum non amittit rationem totius, quia non perficitur, nec acquirit tunc ulla perfectionem, jam autem habens duas naturas creatas, perficitur per hoc.

DICES. Si non potest una subsistentia terminare aliam naturam, demones videntes naturam humanam Christi, bene intellexissent terminari illam subsistentia Divina.

RESPONDETUR. In Principiis nostris ponentibus subsistentiam esse in Recto Naturam, non poterant videre Demones, Christum caruisse propria subsistentia.

ASSERO IV. *Per nos non posse naturam unam creatam terminari pluribus subsistentiis propriis.*

RATIO. Quia & terminaretur pluribus subsistentiis propriis, & non terminaretur, terminaretur ut supponitur, non terminaretur autem, quia non est intelligibile, quomodo haberet pluries rationem totius, nihil enim plus haberet, quam si uniter haberet rationem totius. Aliud est de natura Divina, quæ tribus propriis subsistentiis terminatur, quæ distinguuntur realiter vir tualiter adeoque sunt non mera formalitas, ratione suarum virtualitatum adferunt plus, quam foret, si uniter subsisteret natura Divina. Et sicut si plures, si ve duæ guttæ uniantur inter se, non est illis nisi semel ratio totius, ita & in præsentia, non nisi semel subsisteretur.

ASSERO V. *In sententia condistingvente modaliter subsistentias posset una natura pluribus subsistentiis subsistere*, quia nulla videtur esse in hoc implicancia, arbitrium tamen est, non nisi tribus illam subsistere, sicut subsistit natura Divina, ad eum modum quo paries albus, si insuper alia albedine potest dealbare, non est ratio, cur non etiam tertia possit dealbari, nec tunc una subsistentia terminaret aliam, sicut nec in Divinis terminat.

De variis Modis subsistendi Subsistentiæ increatæ.

Non est hujus loci agere de subsistentiis increatis, in quantum terminant naturam increatam, hoc enim spectat ad materiam de Trinitate. Quanquam multa de illis prænosci possunt ex istis, quæ dicta de distinctione virtuali. Sed agendum hic de illis in quantum terminare possunt naturam creatam. Discutiendum imprimis est, an eandem naturam creatam, plures Personæ Divinæ terminare possint? Affirmatur Suar. uterque & alii ex nostris, contra Lugo loco citato n. 80. & contra Amicum, qui dicit, si adæquatè terminaretur natura creata à subsistentia increata, jam non poterit terminari ab altera, secus si inadæquatè terminaretur.

DICENDUM I. *Inadæquatam terminationem à Persona Divina impossibilem esse.*

PROBATUR I. Quia & esset inadæquata illa terminatio ut supponitur & non esset, quia adæquatè terminare, nihil aliud est, quam adæquatè dare esse per se, adæquatè autem dare esse per se, nihil aliud est, quam ita dare esse per se, ut nihil sit naturæ, cui non sit data ratio essendi per se. Hoc autem in omni unione hypostatica contingit, quod probatur. Vel enim hæc unio erit cum substantia spiritali completa, & hæc cum sit indivisibilis, non apparet quomodo inadæquatè terminari possit, sicut non apparet, qui punctum inadæquatè terminetur. Si autem hæc unio erit, cum substantia completa, sed composita habenteque partes etiam hæc divisibiliter quidem in indivisibili tamen consistet, ita ut si dicatur terminari anima & non terminari corpus non debeat dici assumptus homo, ergo in talibus non habet locum inadæquata assumptio.

PROBATUR II. Quia inadæquata terminatio vel hoc sensu est inadæquata, quia non totum terminat, v. g. unam partem & non aliam, & de hoc in præsentia non est difficultas, quia illæ partes habent se in hoc genere sicut disparata unibilia, indubiè autem unito Petro, non repugnat uniri Paulum, eritque adhuc responsio non secundum statum quæstionis; non enim idem terminabitur pluribus subsistentiis, sed plures subsistentiæ, plures partes vel tota; vel in isto sensu erit inadæquata illa terminatio, quia subsistentiæ illæ attemperabunt suum concursum, suamque terminationem, ut locus detur alteri terminationi: & hoc dici non potest, quia terminatio illa nihil aliud est, nisi unio Personarum, quæ utpote indivisibiles inadæquatè se dare non possunt, sicut anima rationalis indivisibilis,

visibilis, pro sua parte inadæquatè informare non potest.

PROBATUR III. Persona Verbi unita naturæ humanæ, non potest ejusdem actiones inadæquatè inæqualiterque dignificare, sed se tota tenetur, dignificare. Ergo nec potest eadem inadæquatè terminare.

OBJICITUR I. cum Amico. Concurfus sustentativus attemperari potest, adeoque facere inadæquatè sustentari naturam, quod ipsum probat, quia ille concurfus consistit in quodam nisu, quo natura humana in hypostasi Divina, media unione innititur & sustentatur.

RESPONDETUR. Neg. Antecedens cum sua probatione, & iste nisu personæ in sustentando, non est rationabiliter imaginabilis.

OBJICITUR II. Accidens, licet non possit unitum pluribus subjectis, totum suum effectum formalem tribuere, potest tamen ab unoquoque non totaliter sustentari, ergo idem in præfenti dicendum. Antecedens probatur. Quia unio ab una tantum parte sustentatur, & tamen utrique extremo confert suum effectum formalem, ergo etiam licet non possit Divina Persona non totum effectum suum formalem communicare naturæ creatæ, potest tamen natura assumpta non totaliter, sed tantum partialiter ab una sustentari.

RESPONDETUR. Imprimis indistincta hæc duo esse, totum suum effectum communicare subsistentiam, & eandem non partialiter, sed totaliter & adæquatè sustentare naturam, proindeque si concedatur primum, concedi debet & aliud. Deinde Antecedens cum sua probatione hoc tantum sensu verum esset: quod scilicet accidens, vel unio, non nisi ab una parte possit recipi, & non recipi ab alia, quod etiam verum est de Persona Divina. Hinc distingui potest consequens. Ergo potest natura creata partialiter sustentari h. e. cum una tantum naturæ (si sit compositum) parte uniri. Conceditur, potest partialiter sustentari, h. e. non habere totam id, quod ad esse per se stantis spectat. Negatur, hoc enim est quid indivisibile. Hinc

ADDO. Distinguendæ sunt hæc duæ propositiones. Potest Persona Divina uniri non adæquatè, sed uni non nisi parti. Et alia hæc est, potest ei cui unitur, non nisi inadæquatam perfectantiam tribuere, & hæc Propositio est falsa, prior vera.

DICENDUM II. *Possè terminari adæquatè unam creatam naturam, à pluribus Personis Divinis.* Antequam probetur Conclusio.

SUPPONO I. Quod Ly adæquatum interdum sumatur pro Ly solum, & ita adæquatum fidei objectum est v. g. suprema veritas, quia tota ipsa, est motivum fidei. Interdum Ly adæquatum, non importat Ly solum, sed importat exclusionem partialitatis, & sic v. g. duæ causæ to-

tales ejusdem generis, dum miraculosè eundem effectum causant, utraque causa est adæquata, non importando solitudinem, sed importando exclusionem partialitatis, totus enim effectus & non pars illius, pendet à singulis. Secundoque sensu accipitur in præfenti Ly adæquatum.

SUPPONO II. Quamvis ratio formalis subsistentiæ, sit per se subsistere, hoc tamen potest dare æquivocationis causam, nam si subsistere per se pro eodem sumatur, ac non subsistere in alio à se, hoc sensu non jam subsisteret natura humana Christi, quia illius subsistentia, est in alio, h. e. in Verbo. Hinc ita intelligendum est illud per se stare, ut & illis quæ subsistunt in alio, seu per subsistentiam alienam, quadrare possit, & iis quæ subsistunt per subsistentiam propriam, quos modos subsistendi Lugo dicit univocè non convenire, ut autem salvetur istud per se subsistere, est necesse intervenire unionem substantialem ad Personam ceteroquin non propriam, *his positis*

PROBATUR I. Conclusio. Quia id non implicat contradictionem, ut probabit solutio objectionum.

PROBATUR II. Una eademque natura in creata, potest terminari pluribus subsistentiis in creatis, ergo & creata poterit eisdem terminari.

RESPONDET I. Lugo. Quia natura Divina subsistit per tres subsistentias proprias, subsistere autem per propriam subsistentiam, non est naturam sistere in tali supposito, sed sistere in se ipsa, quare cum non repugnet, ut natura sistat in se ipsa per triplicem subsistentiam, nec repugnat etiam, tres subsistentias proprias, eandem habere. At verò quando natura subsistit per subsistentiam alienam, non sistit in se, sed in ultimo supposito, quare cum repugnet naturam sistere in tali supposito ultimo, & adhuc progredi ulterius ad sistendum in alieno supposito, consequens est ut repugnet, quod natura humana, quæ semel subsistit in supposito Verbi, subsistat ulterius in supposito Patris & Spiritus Sancti.

CONTRA est. Tum quia potest natura sistens in supposito uno sibi identificato, sistere postea in alio supposito, distincto realiter à prior, licet sibi identificato, nec repugnat, ut sistat in hoc supposito sibi identificato, & progrediatur ulterius ad sistendum secundò in alio supposito, quantumvis sibi identificato, distincto tamen realiter ab altero supposito. Ergo etiam semel non sistens in proprio supposito, poterit & secundò non sistere tantum in se, sed in alio supposito, adeoque pluribus Personis terminari. Tum quia inter subsistentias divinas inter se comparatas distinctio & aliteras realis non impedit, quo minus natura pluribus subsistentiis terminetur, veraque hæc est propositio: Quod natura Divina in alio supposito subsistat subsistens

stans substantia Verbi, & in alio dum subsistit, substantia Patris, & tamen hoc non impedit, ut pluribus substantiis terminetur natura Divina, ergo non impedit ut terminetur natura creata, iisdem. Tum quia adhuc tunc verum esset dicere: natura creata per se subsistit. Ergo pluribus illis terminari poterit, ex hoc enim solo, non posset terminari natura creata pluribus substantiis Divinis, quia non per se subsisteret. Antecedens probatur de natura Divinaistente per plures substantias increatas semper verum est dicere, sicut in se & per se quamvis sistat in substantiis, quarum una non est alia, ergo etiam si subsistat natura creata, substantiis increatis, semper verum erit dicere: sistit in se & per se, quareque restabit, quare natura stens in seipsa, possit tamen subsistere per triplicem substantiam & id non possit habere stens in alio.

RESPONDET II. Amicus Disp. 14. de Incarn. Sect. 6. Quod natura Divina non exigit suas personalitates ad sistendum pure, sed per modum principii fecundi ad intra, utque sit fecunditas ad intra per principium intellectivum & volitivum requiritur personalitas Patris qua fiat fecunda ut principium intellectivum Filii, utque Persona Filii una cum Patre fiat completa in ratione principii volitivi, & simul terminetur intrinsece Verbo substantiali producto, & Spiritu S. tanquam amore notionali inspirato, ea propter requirit, & personam Filii & personam Spiritus Sancti: Natura vero creata, non indiget personalitate nisi ad pure subsistendum, cum alias ex se, tota ad intra quam ad extra, supponatur fecunda.

CONTRA est. Tum quia quamvis natura creata non exigit substantiam increatam, tanquam principium fecunditativum, tamen hoc non obstante, potest terminari substantia increata una. Ergo poterit terminari & pluribus, idque non ex indigentia fecunditatis. Tum quia si substantia increata non possent secum consistere absolute, non possent exigi à natura Divina tanquam principia fecunditativa. Ergo prius est illas posse secum consistere, quam exigi ad fecunditatem; cur ergo non conveniet illis hæc secum consistentia & compatibilitas, in una etiam natura creata. Tum quia quavis natura creata indigeat non nisi una substantia, cur non titulo indigentia, sed divinitus & ex placito assumentium naturam creatam personarum, pluribus etiam Divinis substantiis terminari non poterit?

RESPONDET III. Idem. Personalitas v.g. Patris, quamvis sit sufficiens ad terminandam naturam Divinam in ratione existentia relativa Paternitatis, non est tamen sufficiens, ad terminandam illam in ratione existentia relativa Filiationis.

CONTRA est. Terminans Persona Verbi, naturam humanam, sufficit non nisi ad terminandam illam, ut natura illa dicatur VERBUM Caro factum, & non est sufficiens ut natura illa dicatur Pater. Caro factus ergo adhuc dabit locum substantia Patris sicut dat in Divinis.

RESPONDET IV. Idem. Rem semel substantialiter completam, non posse ulterius substantialiter compleri; jam enim illud aliud complementum substantiale, adveniret post ultimum complementum substantiale; sicut materia non manet incompleta substantialiter, si sit adequate completa per formam, & e converso forma unita materia non manet incompleta, alias anima rationalis completa, per materiam hominis, posset compleri per materiam equi, & materia hominis completa per formam hominis, compleri posset per formam equi, sicque natura integra hominis, poterit compleri substantialiter per naturam integram equi, & e converso.

CONTRA est. Tum quia potest uni eidemque materia, uniri divinitus duplex forma substantialis, ut probatum in Phisicis, cujus oppositum videtur supponere præsens responsio, ergo & duplex poterit uniri substantia Divina. Tum quia una forma substantialis adveniens subjecto, altera forma præinformato, ut ibidem dicitur, constituet unum per se cum eadem, ergo & in præsentem idem dici poterit. Tum quia Natura divina semel completa substantialiter per personam Patris, est adhuc complebilis per personam Verbi, & Spiritus Sancti. Ergo erit ita complebilis etiam Natura creata.

RESPONDEBIS V. Quod hoc sit proprium solius naturæ Divinæ, subsistere pluribus substantiis.

CONTRA est. Tum quia concedo solius esse naturæ Divinæ connaturaliter & indispensable, non nisi tribus substantiis subsistere, sed nego divinitus id non posse etiam naturæ creatæ competere. Tum quia proprium est solius naturæ increatæ substantia Verbi subsistere, & tamen divinitus, humanitas Christi, subsistit per eandem, ergo idem dicendum de aliis, simul naturam creatam terminantibus. Tum quia recentiores negabunt, proprium esse soli naturæ Divinæ pluribus substantiis subsistere, licet sit proprium soli naturæ Divinæ subsistere substantiis identificatis naturæ realiter, inter se autem distinctis realiter.

PROBATUR III. CONCLUSIO. Paritatis quas etiam proponit sibi Amicus.

I. PARITAS est. Materia adequate informata una forma, est adhuc adequate informabilis alia forma. Ergo & natura adequate terminata una Persona Divina, est terminabilis ab alia.

RESPONDET AMICUS. Disparitatem esse quia

quia materia est substantialiter perfectibilis. Contra est. Ergo & natura creata, perfecta perfectione terminationis, acceptibilis a Verbo, manet adhuc perfectibilis perfectione terminationis, acceptibilis ab alia Persona.

II. PARITAS est. Potest idem effectus bis accipere esse, à duplici totali causa & adæquata; ergo & terminari bis substantialiter à pluribus Personis Divinis.

RESPONDET. Negando Antecedens, sed hoc est impugnatum in Physicis materiis.

III. PARITAS. Potest Persona Divina faciens unum substantiale cum hac natura creata, componere aliud unum substantiale cum alia natura creata, ergo & è converso natura componens unum substantiale cum persona Verbi, poterit componere unum substantiale cum Persona v. g. Patris.

RESPONDETUR. Disp. esse quia Persona Divina faciens unum cum illis naturis semper illas inveniet incompletas, adeoque substantialiter perfectibiles, si autem accedat Persona Patris terminatæ naturæ à Verbo, nihil inveniet complebile & perfectibile substantialiter.

CONTRA est. Quia quamvis inveniat Paternitas naturam completam, non tamen compleat à se, cur ergo implicabit ut illam compleat sua personabilitate, & certe quæ est capacitas materiæ ad plures formas substantiales, quamvis altera inveniat materiam ab alia forma completam, ea est ad plures substantias, sed priorem illam reduci in actum non implicabit, ergo nec implicabit posterius: & sicut terminans Naturam divinam Persona Verbi, invenit illam ut ita dicam completam prius origine à Persona Patris, & tamen Persona Verbi terminat Naturam divinam, ergo & terminabit, quamvis invenerit præterminatam à Persona Patris.

OBJICIT I. Lucio. Subsistentia v. g. Verbi, ita terminat naturam humanam, ut non faciat illam quidem per se subsistentem, faciat tamen illam in supposito subsistentem h. e. in verbo, ergo illa natura, non potest jam terminari alio supposito. Consequentia probatur quia sicut repugnat terminari in se & terminari in alio sic etiam repugnat terminari in supposito Verbi, & terminari in supposito Spiritus S. quia terminari in supposito verbi adfert virtutem contradictionem, ad non terminari in supposito Spiritus Sancti.

RESPONDETUR. I. Retorquendo argumentum: cur scilicet terminatio per Verbum non adferat virtutem contradictionem ad non terminari (idque in natura Divina) à Persona Spiritus S. Directè autem nego consequentiam; nego item quod terminari in supposito Verbi, dicat virtutem negationem negantem posse terminari, à Persona Spiritus Sancti.

OBJICIT II. Amicus. Non potest ex duo-

bus entibus ultimò completis substantialiter, fieri unum substantiale per se: quia in compositione substantiali, saltem unum extremum debet esse incompletum.

RESPONSUM. Huic argumento in Physicis, ubi actum: an una materia possit pluribus formis substantialibus informati, agendo etiam de causis, hinc dici potest, quod non ex indigentia ulterioris perfectionis, terminanda sit illa natura, altera subsistentia Divina; sed ut ita dicam per excessum, & ut idem habeatur, pluribus titulis. Deinde potest dici quod natura creata subsistentia Verbi non indigeat eadem, cum supponatur jam illam habere, indigeat tamen altera (indigentiam largius accipiendo) cum supponatur illa altera subsistentia carere, eritque respectu illius secundæ subsistentiæ incompleta, cum nec dum habeat illam.

INSTAT IDEM. Ideo natura adæquatè completa in ratione naturæ, nequit componere unum substantiale cum alia pariter completa natura, quia nullam habet exigentiam, nec indigentiam, ulterioris perfectionis substantialis, spectantis ad complementum naturæ. Ergo nec una substantia completa per unam subsistentiam, habebit indigentiam alius subsistentiæ.

RESPONSUM. Supra, non ex indigentia hoc futurum, quanquam & indigentia sit ostensa. Probat etiam argumentum multum, quia probat etiam Naturam divinam, non posse à pluribus subsistentiis terminari. Negari etiam potest argumento Paritas, quicum natura non habeat obedientialem capacitatem, ut cum altera natura uniatu substantialiter, non est mirum, quod non possit cum altera natura componere unum totum substantiale. Jam verò quia habet natura capacitatem obedientialem, ut possit cum Persona divina uniri substantialiter, non erit ratio, ut si uniatu cum una persona divina, non jam simul uniri possit, cum altera.

OBJICITUR III. Si naturam assumptam à verbo posset terminare persona Patris, una persona posset per communicationem idiomatum prædicari de alia, adeoque habere identitatem cum alia, quod ipsum probatur. Verum esset hoc argumentum: Hic homo est Pater. Hic homo est Filius. Ergo Pater est Filius.

RESPONDETUR. Hoc argumentum non habet difficultatem contra nos specialem, sed idem solvi deberet ab omnibus in materia de Trinitate, simile enim faciam argumentum: Hic Deus est Pater. Hic Deus est Filius. Ergo Filius est Pater, & quidem magis in materia de Trinitate valeret, si valeret quia in Trinitate, Persona dicit identitatem realem cum Natura, quam non dicit Persona in creata, respectu naturæ creatæ, vi unionis cum eadem. Directè
tum

tum dico, omnem communicationem idiomatum fundari in unione substantiali; unionem autem substantialem dico fundari in incompletione perfectibilitateque substantiali, completivitateque ac perfectivitate substantiali: Quia autem natura creata est complebilis in ratione personæ & persona Divina completiva ejusdem, fit, ut communicatio idiomatum, inter hæc duo, posita unione, sequi possit: Quia verò una persona respectu alijs non est complebilis & alia completiva, fit ut inter illas nec unio substantialis, nec communicatio idiomatum intervenire possit. Ex istis etiam quæ dicta sunt in materia controversa Trinitatis, negatur illi expositio, consequentia.

Punctum Difficultatis 3.

Potestne Persona Divina, solam Personam creatam assumere?

DICENDUM I. *Non est id possibile in nostris principiis.*

PROBATUR. Quia & assumeret solam personam creatam & non assumeret, assumeret, & quidem solam ut supponitur, non assumeret autem, quia illa Persona in recto est ipsamet natura, hinc si assumitur Persona, deberet assumi natura; aliàs intra eandem entitatem physicam, esset unum idemque quod assumeretur, & idem physicè quod non assumeretur, hoc autem est distinctionem virtualem physicam invehere in creatam.

DICENDUM II. *Etiā in principiis distinctionum entitativè substantiam, implicat assumi à Persona Divina, solam Personam creatam.*

PROBATUR I. Quia Persona est ultimus terminus, ergo ulterius terminari non potest.

PROBATUR II. à pari. Anima non potest animari ab alia anima, nec albedo dealbari ab alia albedine, nec quantitas quantificari ab alia quantitate, ergo nec substantia terminari ab alia substantia, ergo nec à Divina, non est enim major ratio unius quàm alterius. Quod si comminisceretur aliquis substantiam absolutam creatam, consimilem ei, qualem Suar. attribuit Deitati, illa ulterius posset dici terminabilis.

PROBATUR III. ex Amico, quia aliqua incommunicabilitas est de essentia Personæ, sed nulla altera, nisi incommunicabilitas alteri ut supposito, quæ enim alia? & tamen hæc incommunicabilitas tolleretur si assumeretur Persona à Persona, quia assumi nihil aliud est, quàm assumi, ad communicandum cum alio supposito, &c. similia.

OBJICITUR I. Unio quæ est inter corpus & animam Christi, unius unioni hypostaticæ ad Verbum aliā unione. Ergo & substantia potest subsistere alia substantia.

RESPONDETUR. Disparitatem esse in nostris principiis, quia tunc in casu antecedentis non sequeretur idem uniri & non uniri, quod tamen sequeretur casu quo sola Persona assumeretur. In Principiis aliorum dat disparitatem recentior Suar. quia unio compositi non se ipsa est unio ad Verbum, potest ergo uniri per alteram unionem; sed ultimus terminus se ipso est ultimus terminus. Deinde quando unio unitur alia unione in casu Antecedentis benè adhuc salvari potest, quomodo retineat conditionem unionis, non enim facit illam per se unitam, unire extrema, sed si substantia creata, terminetur aliā substantiā v. g. Divinā, non retinebit conditionem ultimi termini substantialis, cum ulterius terminetur, & sicut non manent termini prioris quantitatis appositis novis, ita nec prior substantia erit terminus, si ab alia substantia terminetur: Supponit autem hæc disparitas, quod sit de ratione substantiæ, esse ultimum Terminum.

OBJICITUR II. Una relatio refertur per aliam relationem, & ita relatio transcendentalis fundat prædicamentalem. Ergo & substantia, potest subsistere per aliam substantiam.

RESPONDETUR. Posito quod una relatio fundet aliam (de quo in Logica) adhuc una relatio seipsa refertur; sed hic una substantia, non per se ipsam subsisteret, sed per aliam substantiam.

OBJICITUR III. Possibile est ut Persona increata, assumat naturam creatam cum sua personalitate. Ergo & ipsam Personam solitariè assumere potest.

RESPONDETUR. Quod attinet ad Antecedens. Duplex unio inter naturam creatam substantem cogitari posset. I. Unio merè accidentalis, ita ut ex illa unione, nulla communicatio idiomatum, nulla in naturam creatam derivatio complementi, perfectionis, excellentiæ personalis derivetur, & quæ unio ita se habeat, sicut se habuit unio corporis Christi, & januæ clausæ in instanti penetrationis, quam etiam finge poni permanentem, ita ut nec janua sine corpore Christi, nec corpus Christi sine janua movere se possit, ita tamen ut hæc conjunctio naturæ creatæ substantis cum Persona Divina sit distincta ab intima præsentia, quam creaturæ habent ad Trinitatem, sed proveniat ab unione aliqua accidentali, ratione cujus fiat specialis determinatio & alligatio. Talis unio naturæ creatæ substantis ad Personam Divinam, videtur esse possibilis. Tum quia sic descripta alligatio non implicat. Tum quia difficilior est conjunctio naturæ creatæ, quæ fundat communicationem idiomatum, præ non fundante illā, Ergo si illa prior est possibilis, possibilis erit & hæc secunda: quæ non apparet quæ perfici possit, nisi sola alligativa illa unione. Tum quia quamvis talem unionem admiserit Nestorius, non ideo est

† R damna-

damnatus, quia illam admiscere possibilem, sed quia eam de facto admisit, cum tamen unionem cum communicatione idiomatum, proponit credendam, fides.

Ex quo ulterius colliges, etiam naturam creatam, habituram tunc rationem totius, sicut & corpus Christi & janua clausa in instanti penetrationis; vel si invicem localiter alligarentur rationem totius haberent, unaquaque singillatim. Secunda unio inter naturam creatam subsistentem, & inter Personam cogitari potest, quæ sit substantialis, fundans communicationem idiomatum, perficiensque naturam creatam in ratione totius, talis unio implicat retenta propria subsistentia. Ratio quia illa natura creata subsistens propria subsistentia, & haberet rationem totius & non haberet, haberet quidem, quia per nos subsistentia coincidit cum formalitate, habentis se per modum totius, non haberet autem rationem totius. Tum quia perfectibilitas, completio &c. quæ convenit parti, conveniret tunc ei naturæ. Tum quia si haberet rationem totius in se spectata, quomodo subsisteret subsistentia Divina. Tum quia si haberet una natura propriam subsistentiam, quomodo non foret tunc non nisi illa prior, h. e. merè accidentalis unio, & tamen supponitur, debere esse substantialem. Et hæc distinctio applicanda Antecedenti, sed sine ulla distinctione negant universaliter Suar. Vasq. Lug. Amic. licet oppositum sentiat Hurtad. Arriag. Ovied. recentior Suar.

I. RATIO. Lugonis & Valent. probantium non posse Naturam creatam subsistentem assumi à Persona divina, est hæc. Concilia ex eo solum colligunt non esse in Christo propriam personalitatem, quia ejus humanitas fuit assumpta à Verbo, ergo sentiunt non posse illam assumi, retenta propria personalitate.

RESPONDERI potest. Quod Concil. definiverit id, quod de facto est, non quod possibile est. Sicut definivit transubstantiationem Tridentinum, licet possibilis fuerit impanatio. Quod autem de facto non fuerit talis unio, collegit Ecclesia ex Doctoribus, traditione, Scriptura, quæ meminit etiam communicationis idiomatum, quæ si intervenire debeat, non erit jam connaturale, imò erit impossibile manere; in Christo personam humanam.

II. RATIO. Suar. Vasq. Lug. Effectus formalis primatius subsistentiæ, non est alius, quam reddere naturam per se existentem, & in ipsa terminatam, ergo implicat naturam tunc habere propriam subsistentiam & non esse actu per se; quod si haberet alienam subsistentiam & suam, tunc & esset per se & esset in alio, qui sunt virtualiter contradictorii termini.

RESPONDETUR. Sicut ratio formalis albedinis, est subiectum capax, cui unitur deal-

bare, adeoque tollere negationem albedinis consequenter nigredinem, cum hoc tamen stat, ut in eodem subiecto concurrere possint divinitus, nigredo & albedo, diversoque respectu illud subiectum erit album, diverso nigrum, sic & in præsentī diverso respectu natura esset in se, diverso esset in alio.

III. RATIO est. Quia subsistentia est ultimum complementum substantiale, idque modale, concursus autem modalis, ne divinitus quidem modificari potest.

RESPONDERI potest. Quod subsistentia sit ultimum complementum, sit ut alia subsistentia ipsamet, subsistere non possit; sed non facit ne simul uniat cum natura, idemque solum exigit Ratio modi, & sicut non dicitur modus modificari quando natura humana unita, unitur ulterius subsistentiæ Verbi, sic nec modificaretur modus, si natura cum subsistentia uniretur. Addo non esse certum quod subsistentia sit modus.

QUÆSTIO II.

De Accidenti.

QUÆRES I. Quis sit primo essentialis conceptus accidentis.

ASSERO I. *Actualem inherentiam non esse de primo essentiali conceptu accidentis, imò nec de essentia.* Ratio, quia quod est de essentia accidentis, ubicunque accidens est, convenit accidenti; jam autem in Eucharistia sunt accidentia panis, sine actuali inherentia. Quod si dicas inharere illa in quantitate, redibit difficultas de ipsa quantitate, quæ non inhareret actu in Eucharistia & tamen est accidens.

ASSERO II. *Aptitudinalem inherentiam si sumatur simpliciter pro quacunque inalienate non esse de essentia accidentis quæ accidens est.* Ratio, quia quod convenit accidenti quia accidens est, idque tanquam aliquid ejusdem essentialis, non potest convenire ei, quod non est accidens, inalienatas autem aptitudinalis, potest convenire ei quod non est accidens, nam formæ materiali, convenit esse in alio, nempe in materia, & utrique convenit suo modo, esse in toto. Natura item humana dicitur esse in alio h. e., in Verbo &c.

ASSERO III. *Aptitudinalem inherentiam mox explicandam per inalienatam rigorosam esse de essentia accidentis.* Quia convenit omni, soli, & semper ut inductione patebit. Quando autem dicimus esse de ratione accidentis, esse in alio, sufficit ut respectu cujusque sit in alio, & sic actio, quamvis non sit nec possit esse in agente, salvatur tamen ejus inalienatas, quia est in passio, actio enim est actio agens denominativè, non subiectivè. Sufficit rursum ut quale est accidens, ta-

lis

lis sit & ejus in alietas, & sic si sit accidens improprie seu per solam denominationem extrinsecam, sufficit ut in subiecto denominationis sit extrinsecè. Et ita vestis est accidens vestiti, estque accidens non nisi denominationis, quia vestis in re, substantia est, hinc & in vestito, est tanquam in subiecto denominationis.

ADDO. Hanc ipsam aptitudinalem inhaerentiam, debere sumi radicaliter, nam formaliter sumpta, non esset de primo essentiali conceptu accidentis. Ratio. Tum quia prior est aptitudinali inhaerentia, sumpta ipsa radix illius aptitudinis. Hinc valet argumentatio: accidens, est aptum inhaerere, ergo habet radicem, ex qua fuit hæc aptitudo. Tum quia in substantia, aptitudine subsistendi formaliter sumpta, datur prior conceptus, nempe ipsum illud esse, cui debetur ipsa illa aptitudo, ergo & aptitudinalis inhaerentia formaliter sumpta, non est primo essentialis conceptus. Tum quia conceptus absolutus prior est respectivo, sed radix illa est quid absolutum, aptitudo autem inhaerentia, est quid respectivum, ergo radix illa, ex qua fuit formalis illa aptitudinalis inhaerentia prior erit.

Hinc bene sic conciperetur primo essentialis conceptus accidentis quod sit radix, ex qua fuit aptitudinalis inhaerentia.

QUÆRES II. *Quomodo formandus sit conceptus inhaerentia debite accidenti?*

EXPLICAT I. Pontius Disp. 13. n. 5. Quod est in alio tanquam in subiecto informationis, est tale, ut cum eo in quo est, faciat unum per se, quod autem est in alio tanquam in subiecto inhaerentis, quod propriissimum accidenti est, est in alio, cum quo non facit unum per se, sed unum per accidens, tunc autem facit unum per se, quando ratione ejus, toti conflato ex illa forma & subiecto, conveniunt, aut saltem naturaliter conveniunt (nisi ponatur impedimentum extrinsecum) qualitates deservientes, ad constitutionem istius formæ, in subiecto illo. *Hæc explicatio*

NON SATISFACIT. Tum quia idem per idem explicat. Si enim quæram quid est, forma accidentalis? Dicitur quæ componit esse accidentale; si quæram quid est componere totum accidentale? Respondetur, quod sit componere totum ratione formæ non exigentis determinatas qualitates; quod si ulterius quæram, sintne istæ qualitates accidentia? Respondebitur affirmativè, consequenter à primo ad ultimum forma accidentalis est quæ, non exigit alia accidentia, de quo ipso quæritur, quid ejus accidentia? Tum quia per Pontium Disp. 12. n. 9. Non est primò essentialis conceptus substantiæ subistere accidentibus, quia si per impossibile daretur aliquod ens finitum, quod non posset subistere accidentibus, nec tamen inhaerere,

adhuc esset substantia. Sic & in præsentī dici posset, si daretur substantia nulla accidentia requirens, adhuc esset substantia, ergo ratio substantiæ, non rectè explicatur per exigentiam determinatarum qualitarum, quod tamen ipse in hac explicatione supponit. Ergo ulterius, si potest esse substantia non requirens determinata accidentia, etiam accidens, non per hoc constituetur, in ratione accidentis, quia non requirit determinata accidentia, cum illa possit non requirere, etiam substantia. Tum quia non repugnat ut accidens requirat alia accidentia, ut dictum supra. Tum quia Corpus simplex est totum per se, & tamen non exigit ad sui conservationem certa accidentia; ex alia parte calor, est forma accidentalis, nihilominus ad sui conservationem, exigit siccitatem, ergo apparet, quod exigere qualitates, non sit quid constitutivum formæ substantialis ab accidentali.

EXPLICAT II. Lugo. Disp. 12. de Incarn. Sect. 3. Accidens est idem, quod ens in alio, est autem ens in alio, quod advenit alicui constituto in suo esse completo. Nam licet forma materialis adveniat materiæ, & unio, utriusque, non tamen Forma materialis est in alio, quia materia absque forma, nondum est aliud, nec hoc aliquid, sed entitas partialis & incompleta, at verò albedo v. g. advenit homini, qui est aliud, & ens totale completum. Subjungit, omnis inquit forma, sive substantialis, sive accidentalis videtur indigere al quo sustentaculo, hoc tamen discrimine, quod forma accidentalis exigit sustentari & fulciri ab alio, natura verò substantialis propter suam perfectionem non indiget hoc, sed sustentat se ipsam, quia à se ipsa habet per emanationem, sustentaculum illud. *Hæc explicatio*

NON SATISFACIT. Tum quia etiam forma substantialis divinitus potest advenire enti completo, nec tamen desinere per hoc esse substantialis, Ergo ratio constitutiva accidentis, non est advenire enti completo, præcipue quia hic quæritur de tali constitutivo, quod etiam per potentiam obedientialem, non possit convenire alteri, sicut nec per obedientialem potentiam convenit homini, ut sit rugibile; & sicut non esset constitutivum hominis animal rationale, licet hoc saltem divinitus competere alteri. Ita & in præsentī, cum divinitus possit advenire Enti completo Forma substantialis, hoc quod est advenire Enti completo, non constituit accidens, in ratione accidentis. Tum quia sunt accidentia, quæ exigunt advenire enti ante completionem, hocque vèr ficatur in omnibus dispositionibus ad formas substantiales; imò si materia fuisset creata, & tamen spoliata omni forma substantiali, prius illi advenire debuissent accidentia. Ergo non convenit unicè accidenti advenire Enti completo,

† R 2

cum

cum advenire possint enti incompleto, imò nata sint advenire. Tum quia redit totum argumentum, quia in fulciri & sustentari æquè se habent forma materialis & accidentia, illarumque priorum prius ostendi debet substantialitas, quàm quòd possunt emanare substantiam. Ergo & in præsentī prius debet ostendi quid sit Accidens quàm quòd natum sit advenire.

EXPLICATUR aliter forma accidentalis ejusque in alietas, proportionatè ad ea quæ dicta de substantia, quòd scilicet ita sit in alio, ut licet absit nihil essentialē subjecto censeatur abesse,

hocque respicit tota illa definitio accidentis, quòd possit adesse & abesse sine subjecti corruptione.

ADDO. Posita entitate accidentis cum sola radicali in alietate, sine ulla actuali in hærentia, non est necesse superaddi modalitatem vel entitatem aliquam quæ sit in hærentia. Ratio, quia nulla hujus necessitas. Hinc nos nec substantiam dicimus esse quid superadditum entitati ipsi substantiæ, licet unio non possit esse sine aliquo superaddito, propter rationes alibi adlatas.

DISPUTATIO V.

De Oppositis Enti reali:

Enti reali oppositum I. est nihil, seu non esse entis. II. Opponitur enti quæcunque negatio, quæ si sit cum capacitate subjecti ad oppositum erit privatio, sine autem capacitate subjecti, mera negatio. III. Quod opponitur enti, est ens rationis.

Nihil autem & negatio hîc pro eodem sumuntur, condistinguuntur tamen eo, quod imprimis nihil spectat ad non esse, negatio autem spectat ad non dici, vel dici cum negatione; hinc nihil, opponitur esse, negatio autem opponitur affirmationi. Unde nihil est quasi quid prius, considerationis que metaphysicæ, negari autem & negatio, est posterius quid, spectansque ad dici. Rursus rigoroſè loquendo, nihil non requirit fundari in positivo sicut nihil creatum erat ab æterno, in nullo autem positivo fundatum. Negatio autem fundatur in aliquo positivo, ne detur negatio negationis.

Quod attinet ad ens rationis, illud etiam duplex est. Quoddam ens rationis Logicum & de hoc egimus in præcedentibus Logicis. II. Ens rationis antonomasticè dictum, seu ens rationis Metaphysicum, & de hoc in præsentī tractandum erit.

* *

*

QUÆSTIO I.

De Natura Entis rationis.

Sicut de aliis entibus ordinariè quæritur, ita & de entibus rationis quæretur, quid sint? & an sint?

DIFICULTAS I.

Explicatur: quid sit ens Rationis.

Multas explicationes entis rationis refutatas vide apud alios, hîc speciales perstringentur.

Punctum Difficultatis 1.

Quid per alios ens Rationis?

EXPLICAT I. Pontius. *Ens rationis est id, quod nequit aliquid efficere, nec inexistere alicui potenti efficere, nisi per considerationem potentie potenti aliquid considerare. Hac explicatio*

NON SATISFACIT. Tum quia datur in ente rationis aliquid prius, ex quo fluit, quòd non possit quidquam efficere, neque inexistere potenti efficere, hæc enim prædicata, sunt quasi relativa, quæ fundari debent in absoluto. Tum quia per Pontium duo entia rationis, quando à duobus

duobus distinctis cogitantur, habent similitudinem inter se, non minus quam quaecunque entia realia, quantumvis ut ille loquitur, nemo cogitet de illa similitudine. Et quia in principiis Scottistarum relatio similitudinis, est quid distinctum realiter à similibus, non erit ratio cur illa similitudinem, entia rationis non efficiant, ita ut non tantum ipsae fabricationes entium rationis, sint similes, productivaeque illius similitudinis, sed & ipsa fabricata, quae relatio, ut ipse dicit, debet esse nemine cogitante, ergo jam entia rationis, contra quam voluit Pontius, aliquid efficient. Tum quia negatio potentiae ad efficere, nequit aliquid efficere, nec inexistere potenti efficere, & tamen illa negatio non est ens rationis. Tum quia ut urget Mastrius ab eodem adductus, Ens reale, non recte per hoc describitur, quia potest aliquid facere aut inexistere potenti efficere, ergo nec ens rationis est id, quod nihil potest efficere, nec potest inexistere, potenti efficere. Neque valet quod dicit Pontius. Potuisse aliter adeoque dicto modo explicari ens reale: nam definitiones explanationesque rerum debita, sunt tales, ut aliter fieri non possint, sicut & ipsae naturae rerum, aliter fieri non possunt.

EXPLICAT II. Alarcon apud rec. Suar. Tr. 2. Log. Disp. 1. Ens rationis esse ens fictum, repraesentans entitatem rerum, ad eum modum, quo Tragædus repraesentat Hectorem, qui non est fictus, sed verus. Et ita format aliquis conceptum veli, quo vult significare tenebras, Ens rationis consistit in hoc v. lo, repraesentante tenebras. Et sicut pictor pingens noctem, delineat nubes nigras, quae delineatio repraesentat noctem; sic fictio rationis, consistit in hoc, quod velum nigrum tenebras exprimat. Et sicut nubes in imagine depicta, sunt signum ex instituto rei. Et sicut omne signum ad placitum fit per actum iudicii, sic & omne ens rationis. *Hac explicatio*

NON SATISFACIT. Tum quia quamvis certum sit, interdum per entia rationis, repraesentari res veras, falsum tamen est, quod nullum ens rationis sit, nisi quod verum repraesentat cum fictione, nam qui dicit Deus, non est, vel non est Trinus, per multos, facit ens rationis, & tamen non repraesentat sibi verum. Tum quia ut infra videbitur, falsum est ens rationis non nisi per secundam operationem fieri. Tum quia alias etiam ars fabricare posset entia rationis. Tum quia ex generico suo praedicato ens rationis, debet esse aliquid impossibile. Porro fictio illic, non est aliquid impossibile, verum enim illud repraesentatum erit aliquid possibile, in quo ergo stabit impossibilitas entis rationis? & quodcunque assignaveris impossibile, repraesentatum ut verum, in illo potius stabit natura entis rationis.

EXPLICAT III. Suar. Illud esse ens rationis, quod cum nullam entitatem habeat, cogitatur tamen ut ens. *Hac explicatio*

NON SATISFACIT. Quia non explicatur cur ens rationis fieri non possit cogitando illud ut non ens, cum tamen habeat entitatem, quod si ens rationis sic etiam formari possit, dari debet superior ratio entis rationis, cuius haec sunt membra; Cogitari ut ens, cogitari ut non ens.

EXPLICANT IV. alii, quod ad rationem entis rationis sufficiat v. g. negationem realem apprehendere per species entis positivi, v. g. tenebras, per speciem nigri coloris, sparsi per aërem. *Hac explicatio* sic ut sonat accipitur.

NON SATISFACIT. Tum quia non apparet, cur usus praecise specierum indebitarum, faciat ens rationis, imò quando fingitur hircocervus, fingitur ens rationis, & tamen utimur specie hirci debite, quia ad repraesentandum hircum, & specie cervi ad repraesentandum cervum, quod si dicas, uti nos adhuc indebite illis speciebus, scilicet tanquam repraesentativis identitatis, hoc ipsum est dubitabile, illane sola species ad hoc concurrant, & non species identitatis, quae certe non negationem realem, sed identitatem realem, licet impossibilem repraesentabit. Tum quia cum possit formari ens rationis per speciem entis negativi, apprehendendo positivitatem realem, debet dari alius communis conceptus entis rationis, superior utraque hac specie. Tum quia licet enti rationis innectatur semper cognitio essentialiter falsa, tamen aliud est, ens Rationis, aliud cognitio essentialiter falsa, quae duo, non apparet qui distinguenda sint, si ens Rationis nihil aliud sit, quam negatio realis apprehensa, per species entis positivi.

ADDO. Explicari debere quid sit ista negatio realis, si enim intelligitur nomine negationis realis, vera negatio; certe veram negationem apprehendere per species entis positivi, non est facere ens Rationis, quando enim concipio tenebras esse, est tunc negatio realis, hoc est vera, & tamen concipio eam per speciem lucis, nam tenebrae sunt negatio lucis. Quod si per negationem realem intelligas debere scilicet fabricando ens Rationis concipi id quod non est, esse, hoc habet difficultatem, de qua infra, & insuper non recte dicto termino praedictum objectum explicatur. Caterum haec explicatio habet aliquid veri; dupliciter enim negationem illam possumus concipere. I. non utendo tantum illis speciebus tanquam medio cognoscendi, sed insuper affirmando vel apprehendendo tenebras, esse colorem nigrum, & tunc revera fieret ens rationis; nam erit simile objectum, quo compono & identifico albedinem DEO, dicendo: DEUS est albedo. II. Possum concipere tenebras, utendo speciebus coloris nigri, tanquam medio seu instrumento co-

† R 3

gnoscen-

gignendi: nam cum nihil sit in intellectu nisi prius sit aliquo modo in sensu, cum tenebræ sensum seipsis non moveant, utimur colore nigro & speciebus ipsius, ad percipiendam notitiam tenebrarum. Et tunc subdividi debet formalitas objecti cogniti, & formalitas modi noscendi, objectumque cognitum non erit ens rationis, sed privatio, modus tamen cognoscendi involvet ens rationis.

Difficilius est decernere: an quando sedente Petro dico Petrus currit, faciamne tunc ens rationis? In quo casu cogitans multipliciter se habere potest. Imprimis si cursum identificet sessioni, facitque indubiè ens rationis. Deinde si per errorem de sedente prædicet cursum, sed tunc falsum quidem dicit, sed non facit ens rationis, aliàs omnis falsitas esset Ens rationis, & hæc in particulari, non habet per quod extrahatur ad conditionem entis rationis. Denique potest intellectus considerare cursum Petri cum sessione, tantum sibi obijciendo cursum, cum non est existens, & tunc docet Oviedo cum recent. Suar. contra Hurtad. & Arriag. non fieri ens rationis, Ratio, quia meræ considerationes prædicatorum non sunt ens rationis.

Dubitari hic etiam posset an cum dico: Chimæra non existit faciam ens rationis, dicique potest illic secundum rationem inadæquatam fieri ens rationis, in quantum scilicet concipio Chimæram, quam nisi conciperem, non possem de illa dicere: Non existit, ita ut illa propositio, secundum inadæquatam rationem respondentem, subiecto, det esse, enti rationis, licet auferrat illi esse, secundum aliam rationem inadæquatam, respondentem prædicato: Non existit. Et licet Chimæra negatio, detur à parte rei, quam negationem illa propositio importat, quia tamen secundum rationem inadæquatam, dat esse objectivum Chimæra, illa propositio: fit ut secundum inadæquatam rationem, fiat tunc ens rationis; & sicut eadem propositio vel terminus, secundum inadæquatam rationem non esse; ita potest secundum inadæquatam rationem repræsentare Chimæram, & ejusdem negationem, seu non existentiam.

EXPLICANT V. Alii communiter, quod ens rationis sit id quod habet esse tantum objective in intellectu. Hæc explicatio cæteris est præferenda, imprimis enim convenit, omni, soli, & semper, deinde quia prædicata, per quæ ab aliis explicatur ens rationis, huc, commodè revocari possunt. Si enim non habet esse nisi objective in intellectu, ergo non potest aliquid efficere, nec inexistere potenti efficere, ergo debet habere rationem ejus, quod habet esse tantum objective in intellectu &c.

Cæterum etiam hæc explicatio non satisfacit. Tum quia hoc quod habere esse nonnisi objective in intellectu, est quid respectivum ad

intellectum adeoque non primum, si possit assignari fundamentum illius talis respectus ad intellectum. Tum quia in ente reali, ratio cognoscibilis non est primò essentialis, daturque prior radix illius cognoscibilitatis, ergo idem inquirendum in explicanda natura entis rationis. Ut ergo tandem explicetur natura entis rationis, sit

Punctum Difficultatis 2.

*Premittuntur quadam ad explicandam
Naturam Entis rationis.*

PRÆMITTO I. *Non esse idem formaliter & absolute, ens impossibile & ens rationis.* Quamvis possint sub aliqua formalitate in idem recidere. Sicut non est idem formaliter animal & rationale, licet in idem recidant in homine.

RATIO est. Tum quia diversis formaliter opponuntur. Impossibile enim opponitur possibili, ens autem rationis enti reali, sicut ergo ea quibus opponuntur, ita & illa inter se distinguuntur, oppositorum enim eadem est ratio. Tum quia ly impossibile potest accipi pro genere ad ens rationis, & tanquam ratio superior. Impossibile item si non sumatur pro modo Logico, est oppositum ly Possibile sive Possibile spectetur in causis sive in seipso, in seipso enim etiam, dicit impossibile, quod non possit esse. Jam autem ens rationis, dicit referibile ad ly: nosci. Tum quia retineri debet communis apprehensio, licet sit illi aliquid addendum, quod ens rationis sit, quod habet esse nonnisi objective in intellectu, ratio autem impossibilis non est objective tantum in intellectu, ratio autem impossibilis non est objective tantum in intellectu. Cum hoc tamen stat, ut impossibile in partem venire possit descriptionis, Entis rationis.

PRÆMITTO II. *Non esse formaliter idem ens rationis & negationem.*

RATIO. Tum quia nemine cogitante dantur negationes, v. g. tenebræ, non extendi ulterius &c. Entia autem rationis non dantur nemine cogitante, unde existentia negationum licet abusiva, est, non esse; existentia autem entis rationis, licet abusiva, non est non esse, sed fingi. Tum quia negatio bis dicta de subiecto, extrahetur à ratione negationis fietque affirmatio, imò id habet etiam impossibile, quod est species negationis: si enim dicam, impossibile est quod hoc sit impossibile, resultat hæc veritas, est hoc possibile. Item si dicam: Petrus non est non homo, resultat conceptus: Petrus est homo. Dixi autem illas repetitiones debere

debere fieri circa aliquod subiectum, quia si negatio vel impossibile prædicetur de seipso, sine extractione ad aliam veritatem, fiet nonnisi prædicatio identica. Jam autem bis dictum ens rationis, non extrahit unquam à formalitate entis rationis. Tum quia ex communi proloquio, omne ens positivum fundat in se negationes, includitque quodammodo; & ita v. g. esse hominis, includit negationem in se Leonis, cum tamen nullum positivum includat ens rationis in se.

PRÆMITTO III. *Omne ens rationis est, quid compositum per rationem, compositione non quidem formali semper, semper tamen saltem æquivalenti.*

RATIO. Quia nullum est ens rationis, quod non sit impossibile, si impossibile involvit duo membra, nempe esse & non esse, si enim impossibile involveret solum esse, impossibile non esset, si item involveret solum non esse, impossibile non esset, quia reinderet in negationes, quæ se ipsis non sunt impossibiles, aut saltem non sunt formaliter quid impossibile. Probat hoc inductio in omni ente rationis, ut in hircocervo & aliis. Ly autem Chimæra est nomen universale impositum ad significandum ut sic, Ens rationis, quod ut sic, non debet importare compositionem, sicut animal non importat compositionem, licet quæcunque species animalis importet compositionem. Quanquam Chimæra ex primæva institutione supposebat pro Lemuribus, hoc est Diis compositis cum corpore marino, ut quidam dicunt. Sed Calpurnius dicit significasse fabulosæ bestiam, caput Leonis, ventrem Lupæ & caudam Draconis habentem. Ex quo inferes quod salvari hoc sensu possit dictum illud Alarcon, quod ens rationis sit quid fictum, exprimens aliquid verum.

Noro. Ens Rationis, secundum quamcunque partem singillatim acceptam, non esse impossibile, sed simpliciter possibile, componiturque ex possibilibus, & ita in Hircocervo partes componentes Hircus & Cervus sunt posibles, sed identitas illorum impossibilis. Casu autem quo fiat ens Rationis, impossibilitatem possibilitati identificans adhuc partes Entis rationis compositivæ, saltem mediata sunt posibles; quia ipsum impossibile, componitur ex Esse & non esse. Singillatim autem hæ partes sumptæ, sunt posibles. Nam non tantum verificativum sui habet Ly Deus, sed etiam ly non Deus, omnes enim Creaturæ sunt non Deus. Et tamen impossibile quoddam est, Deus non Deus. Item, Casu, quo duo entia rationis componantur ut Hircocervus & Leocornix, partium ipsarum partes singillatim acceptæ possibilitatem importabunt.

Ceterum. De illo ente rationis, quod potest fabricari in hac propositione: Non est Deus, notandum id venit. Dupliciter se-

posse intellectum habere circa dictam propositionem. I. Non faciendo ens rationis ullum, ut si dicat; creatura non est Deus, quæ propositio non potest esse ens rationis, cum sit propositio de ente reali, cum prædicato æterna veritatis, possibilitatem & veritatem illius negationis importante. II. Possum pronunciare, non est Deus faciendo ens rationis, stans in simplici apprehensione, virtualiter composita non existentia cum Deitate, hæc enim sola formalis fabricatio entis rationis.

PRÆMITTO IV. *Quod in fabricatione entis rationis duo spectari possint. I. Conceptus formalis entis rationis, qui est ipsa mentis actio, & hæc est quid reale. II. Ipsum objectum huius conceptus, quod ipsum rursus dupliciter spectari potest. I. pro ipsa expressione pro ipso verbo mentis, quod verbum mentis, ab actione mentis in nostris principiis re non differt, & hoc verbum mentis adhuc est reale, in ente rationis. II. potest spectari illud ipsum expressum illo verbo mentis, adeoque ut alibi dico, objectum objectivi conceptus, de hocque solo verificatur, quod habeat esse nonnisi objectivè in intellectu, conceptus enim formalis & Verbum mentis, etiam subjectivè, habent esse, cum vera & physica efficientia, ab intellectu.*

RATIO. Quia possibile est fingi accipitur hic pro potentia fingendi, quæ est quid reale cum sit ipsemet intellectus, potens fingere, inde tamen non sequitur quod aliqua realitas conveniat enti rationis, æquivocus enim effectus, non est necesse ut participet eandem rationem cum causa, & sicut posse intelligi spiritualiter, non tribuit objecto esse spirituale, sic nec posse fingi, tribuit objecto aliquid esse reale, præcipue verò, quia causa causat effectum, eo modo, quo ipse est causabilis; nam taxa conditionis existentia effectus, non est causa, sed ipsa conditio effectus, non enim ideo effectus est talis, quia causa non potest illum producere nisi talem, sed potius ideo causa non potest effectum producere nisi talem, quia ipse effectus, non est nisi talis producibilis; cum ergo conditio entis rationis sit talis, ut non nisi objectivum esse possit habere, sit ut nec potentia intellectiva, possit illi dare aliud esse. Et licet omnis causa realis, tam

PRÆMITTO V. *Sicut in entibus realibus constituximus supra triplicem statum, statum possibilitatis, statum essentie, & statum existentia, ita in presenti cum quadam proportionem improprietatissima facere possumus de quo toto ut discurratur distinctius.*

ASSERO I. *Possibilitatem entis rationis extrinsecam stantem in posse fingi, omnino esse realem.*

RATIO. Quia posse fingi accipitur hic pro potentia fingendi, quæ est quid reale cum sit ipsemet intellectus, potens fingere, inde tamen non sequitur quod aliqua realitas conveniat enti rationis, æquivocus enim effectus, non est necesse ut participet eandem rationem cum causa, & sicut posse intelligi spiritualiter, non tribuit objecto esse spirituale, sic nec posse fingi, tribuit objecto aliquid esse reale, præcipue verò, quia causa causat effectum, eo modo, quo ipse est causabilis; nam taxa conditionis existentia effectus, non est causa, sed ipsa conditio effectus, non enim ideo effectus est talis, quia causa non potest illum producere nisi talem, sed potius ideo causa non potest effectum producere nisi talem, quia ipse effectus, non est nisi talis producibilis; cum ergo conditio entis rationis sit talis, ut non nisi objectivum esse possit habere, sit ut nec potentia intellectiva, possit illi dare aliud esse. Et licet omnis causa realis, tam

quoad entitatem, quàm quoad modum causandi, producat nonnisi effectum realem, causa tamen realis quoad entitatem, intentionalis & fictiva quoad modum, non debet semper producere effectum realem, poteritq; fingere ens rationis, solumq; causa realis in nominativo & genitivo debet producere effectum realem, non autem causa realis, nonnisi in nominativo.

ASSERO II. *Necessario dari proportionatam intrinsecam possibilitatem, licet æquivocè dictam entis rationis.*

RATIO. Tum quia pone quoddam nihil possit concipi tale, quod nonnisi in conceptu objectivo potest habere esse, non erit possibile ens rationis, ergo posse habere esse nonnisi objectivum in intellectu, erit illa possibilitas intrinseca, æquivocè accipiendo possibilitatem. Tum quia possibilitas rei intrinseca, est connexio prædicatorum essentialium, quod competit etiam enti rationis; est enim illi essentialia, ut habeat disconnexa prædicata, habentia nonnisi esse objectivum. Tum quia datur possibilitas extrinseca entis rationis. Ergo respondere illi debet possibilitas proportionata intrinseca, quomodo enim intellectus dare potest esse nonnisi objectivum in intellectu, si nihil potest habere esse nonnisi objectivum intellectu, hocq; solum appellatur nomine possibilitas intrinseca entis rationis. Hæc tamen possibilitas non confert ullum esse reale enti rationis, quia est possibilitas æquivoca ad eum modum, quo dicimus de dissidentibus, concordēs sunt in hoc ut dissideant. Item impossibilitas in hoc consistit non esse possibile, universaliterq; affirmari potest; possibile est, aliquid esse impossibile, alioqui nullum esset impossibile.

ASSERO III. *Etiam essentiam suo modo competere entis rationis.*

RATIO. Tum quia habet suam definitionem. Tum quia quærimus de hoc vel illo, an illud sit ens rationis, quæ questio institui non posset, si nullam haberet essentiam ens rationis. Tum quia dantur etiam de ente rationis propositiones æternæ veritatis, habentesq; veritatem non fictam, benè enim dico & sine fictione, quod habet esse nonnisi fictum, est ens rationis. In idem recedit doctrina illorum qui docent in hac propositione: Chimæra est impossibilis duo contineri Chimæram & ejus impossibilitatem, ejus impossibilitas non est quid fictum, esse autem Chimæram est quid fictum. Vide Arriag. Sect. 4. de ente Rat. n. 47.

ASSERO IV. *Existentiā entis rationis dupliciter spectari posse proportionaliter ad dicta superioris de existentia. I. Intrinsecè secundum quod dicit in esse actu. II. Extrinsecè, secundum quod dicit esse extra causas, secundum quod dicit esse actu. Ens rationis sic sumptum, nihil aliud erit, nisi ipsum illud esse, tantum ob-*

jectivum actu habitum, secundum quod autem dicit ipsum illud esse extra causas, sic sumptum Ens rationis, est, quod habet esse tantum objectivum, h. e. in quantum jam est extra potentiam fingentem, objicientem &c.

ASSERO V. *Ante actuale esse existentiale ut ita dicam entis rationis, præcedit esse existentiale, potentiale, ut ita dicam.*

RATIO. Supponamus Petrum primò fingere ens rationis, quo posito sic urgetur. Vel erat id ens rationis antequam primò fingeretur vel non erat, si erat, ergò primò fictum non est, deberetque esse æternum, quia non esset ratio, cur non esset prius semper, se primò ut supponitur ficto; si autem non erat, quæro vel supponebatur posse fingi vel non, si non supponebatur ante fictionem posse fingi, ergò fingi actu non potuit, quia quod non potest fingi actu, non fingitur actu, si supponebatur posse fingi, haberetur intentum, hoc enim solum hic intelligitur.

DICES. Cum Ovid. Quamvis unio possit intelligi ut potens esse seu ut possibilis, ex eo tamen nemo dicit, non esse de essentia unionis actu unire. Ergo nec ex eo quod possit intelligi ens rationis potens cognosci, sequitur essentiam illius non esse, actu cognosci.

RESPONDETUR. Esse essentiam unionis actu unire si existat, sed non esse essentiam illius actu unire, quasi non sit in statu possibilitatis aduniri, & quasi semper exercere debeat actum uniendo, ergo idem in presenti etiam dicendum. His præmissis sit.

Punctum Difficultatis 3.

Deciditur de Difficultate.

DICENDUM est. *Quod ens rationis sit ens dicens disconnexionem prædicatorum in quantum illa est radix essendi tantum objectivè in intellectu. Dicitur ens rationis, ens, quia aliàs diximus posse ens, in tam lata significatione accipi, ut extendatur etiam ad entia rationis. Est autem ens dicens disconnexionem prædicatorum ut ostendatur, quod pro generica ratione dicat rationem impossibilem, ipsum autem Ly Impossibile non ponitur pro Genere Entis Rationis, quia erat necesse, potius Ly ens pro Genere ponere, ob expresse, rationem Entis, in his ipsis terminis Ens Rationis positam, & sicut rectè definitur Ly Homo aliquis per Hominem individuum quia ipsum Ly: Homo aliquis importat Hominem, ita & Ens rationis debuit definiri per Ens, quia Ens rationis, in ipso suo nomine importat Ens. Est autem illa disconnexionis radix, ut ponatur, pro illius differen-*

differentiali aliquid absolutum, nam præcisa, ut dixi supra, ratio habentis non nisi esse objectivum, est ratio respectiva. *Est autem radix essendi & non existendi*, quia essentia prior est existentia, conceptus autem definitivus debet procedere per prima. *Est autem radix essendi tantum objective in intellectu*, ut condistingatur ab impossibilibus, quæ dantur etiam extra intellectum. *Ut id melius explanetur*

Noro hic aliquas distinctiones propositionum v. g. I. Ens habet esse in intellectu tantum objectivum, hæc propositio non explicat naturam entis rationis, quia de facto lapis cognitus, non habet aliud esse in intellectu, quam objectivum, neque tamen lapis cognitus, est ens rationis. II. Ens habet esse objectivum tantum in intellectu, hæc etiam propositio non explicat naturam entis rationis, quia convenit etiam entibus realibus, nam res spirituales, non habent esse objectivum nisi in intellectu, hic enim solus res spirituales agnoscit, & tamen res spirituales quæ tales, non sunt Ens rationis. III. Ens rationis est id, quod habet esse tantum objectivum in intellectu: Ly tantum potius cum esse construendo, quod scilicet sit talis natura, ut nullum illi esse competat, nisi quod est objectivum in intellectu.

Quares, an saltem similitudo duorum entium rationis sit realis, hoc ex alibi dictis solvi debet, physicè enim spectata illa ratio non est realis, cum sic spectata, sit ipsa extrema, quæ non sunt realia, sed entia rationis. Metaphysicè autem spectata illa relatio, est formalitas, sed ex illa nihil ad realitatem, argui potest.

DIFFICULTAS II.

An detur Ens Rationis?

Non est questio de hoc an dari possit à parte rei ens rationis, sed an possit fabricare intellectus noster ens rationis, quale jam descriptum est. Negat Durand. Valesius, Mirandulanus. Communis sententia affirmat.

DICENDUM est. *Fabricari posse Ens rationis.*

PROBATUR I. Qui negat ens rationis vel cognoscit id quod negat, posse ab intellectu fabricari, vel non cognoscit, si cognoscit ergo illud fabricat, quia illi dat tantum esse objectivum in intellectu, si autem illud non cognoscit, quid negat?

RESPONDEBIS. In probabili sententia Deus cognoscit entia rationis, nec tamen facit, ergo probabile est cognoscere entia rationis, non hoc ipso ipsa facere. Deinde cum dico ne quidem concipi potest, quod uno eodemque actu idem affirmetur, & simul sit negatio affirmationis, numquidne sequetur cognosci jam id, quod est affirmatio, esse negationem affirmati-

onis, ita etiam negare quod possit formari ens rationis, non est formare ens rationis.

CONTRA est. Tum quia nego, hoc ipso, non facere Deum ens rationis. Tum quia quando nego posse concipi ut affirmatio sit negatio, nego id posse concipi, conceptibilitate debita entibus realibus, sed non nego, posse id concipi conceptibilitate indebita.

RESPONDEBIS II. Quando dico incognoscibile non potest cognosci, vel cognoscitur, quod negatur vel non? si cognoscitur incognoscibile non est. Si non cognoscitur, quomodo de illo negatur, quod nosci non possit.

CONTRA. Incognoscibile etiam nunc cognosco, sed quod illic non cognosco, est ipsum materiale, & quod latet sub illo incognoscibili, cognoscibile autem, non nisi in ipso incognoscibili.

RESPONDEBIS III. Quando dicitur: Nego impossibile cognosci, ly nego impossibile cognosci duplicem habet sensum: I. ut propositio hæc mea, negas impossibile cognosci, sit reflexa supra aliquod iudicium falsum de rebus possibilibus, & hæc propositio hoc sensu est vera. Deinde potest habere sensum, quod propositio negans, sit actus directus, habent pro objecto aliquid implicatorum, & hæc propositio hoc sensu est falsa, adeoque falsum erit, quod possit concipi impossibile per modum possibilis. Quod ipsum alia distinctione exprimitur. Nego impossibile cognosci, ita ut mea hæc propositio negans, faciat sensum primo intentionalem, licet faciat sensum secundo intentionalem, hoc est, quod tunc habeatur pro objecto, ipsum illud iudicium.

CONTRA. Tum quia quando nego impossibile cognosci, licet possim pro objecto habere ipsum meum iudicium, cum non possim habere pro objecto objectum ipsum implicatorum? cur item illa propositio non habeat sensum primo intentionalem? Tum quia non tantum experior me dicere habeo iudicium falsum, sed etiam experior me apprehendere ipsum impossibile seu involvens contradictoria. Tum quia illius iudicii (de quo infra) essentialiter falsi debet haberi objectum, quod jam non erit reale quia esset verum, ergo illius iudicii objectum debet esse non reale, seu impossibile quod intenditur.

PROBATUR II. Ens rationis est illud quod habet esse tantum objective in intellectu. Sed multa sunt talia ut hircocervus, Leomus &c. similia.

RESPONDEBIS. Hoc argumentum procedat a definitione ad definitum, sed qui negat definitum, negabit & definitionem, ad eum modum quo dum aliquis negat Angelum corporeum, negabit & definitionem Angeli corporei.

CONTRA. Falsum est quod qui negaret Angelum corporeum, negaturus sit definitionem Angelicæ corporei hypotheticam, sub conditione impos-

impossibili, ad eum modum quo qui negat infinitum, non negat definitionem hypotheticam infiniti, imò ex ea arguitur impossibilitas infiniti. Et certè is qui negat Angelum corporeum debet scire quid neget, prius saltem natura noscendo quid sit negaturus priusquam neget, quod si scit quid sit negaturus, debet illius conceptum legitimum sibi formare. Quod si formet sibi conceptum legitimum entis rationis, hoc ipso illud formabit.

PROBATUR III. argumento negativo. Non implicat contradictionem posse formari ens rationis. Quod si non implicat illud formari, poterit ab intellectu formari.

RESPONDEBIS. Non implicare quidem contradictionem ut formetur ens rationis sed nesciri modum ejus formandi, consequenter nesciri, quod de facto concipiatur, ad eum planè modum quo asserit aliquis posse Angelum transire ab extremo ad extremum sine medio, licet non intelligatur modus hujus transitus, idemq; contingit in aliis materiis, præcipuè verò in mysterio Trinitatis & Incarnationis.

CONTRA. Tum quia qui novit definitionem entis rationis, hoc ipso novit modum ejus formandi, nempe ut sibi objiciat objectum, quod habet esse, tantum objectivum in intellectu. Tum quia similijure dicerem præcisiones formales vel objectivas esse possibiles, nesciri tamen modum earundem formandarum. Tum quia quando modus faciendi non innectitur ipsi deliberationi de modo faciendi, tunc nescitur faciendi modus, hic autem deliberationi de modo faciendi, id quod esse habet tantum objectivum in intellectu innectitur hic modus, nempe præsentatio objecti, quod habet esse, tantum objectivum in intellectu.

OBJICITUR I. Hircocervus ut sit ens rationis debet apprehendi per modum unius, vel simplici apprehensione, vel via enunciativa, quod neutrum fieri potest, quia vel sciet impossibile hoc esse vel non sciet, si nesciet, non plus faciet quàm is, qui enuntiat aliquid, quod non est verum, si sciet hoc esse impossibile, extrinsecus quidem diceret hircum esse cervum, sed interius nunquam id dicere poterit, intellectus enim qui est potentia necessaria, nunquam potest assenti falsò.

RESPONDETUR ad hoc, ut fiat ens rationis ex objecto, sufficit concipi id, quod habet esse tantum objectivum in intellectu, ut autem etiam ex parte subjecti fiat ens rationis, debet judicare, esse illud objectum impossibile, sed non impossibile, ut habeat esse tantum, objectivum in intellectu, licet impossibile judicet, ut illud objectum habeat esse aliud, hinc identitati illi hirci & cervi assentietur tanquam habeat esse tantum objectivum in intellectu. Sed non assentietur tanquam alicui objecto reali.

OBJICITUR II. Quando dico homo est lapis,

vel dico tantum homo, identitas lapidis, vel affirmo hominem esse identificatum lapidi, Si primum, ergò sensus illius dicti erit, homo homo, identitas identitas, lapis lapis consequenter nihil erit in illa propositione quod chimericum sit, nec erit affirmatio ulla, sed mera terminorum congeries. Quod si dictæ propositionis sensus sit: homo dicit identitatem cum lapide. Contra est. Quia nihil hinc erit impossibile non homo, non lapis, non etiam identitas, quia hæc identitas est conjunctio facta per intellectum, quæ non est impossibilis, sed de facto datur.

RESPONDETUR. Identitatem prædictam duplicem esse, I. acceptam pro actu intellectus conjungente illa duo & hæc est possibilis, eamq; solam evincit objectio. II. Identitas est objectiva, & hæc est chimerica.

INSTABIS. Si huic propositioni homo est lapis, responderet objectiva identitas ficta, illa affirmatio esset vera, consequenter nec faceret ens rationis. Sequel. probatur. Quia affirmaretur dari unio & identitas ficta inter hominem & lapidem, verum autem est esse illic identitatem fictam.

RESPONDETUR. Negand. Sequel. cum sua probatione, quia illius propositionis homo est lapis, non est sensus, homo dicit identitatem fictam cum lapide, sed sensus est quod dicat identitatem simpliciter, quæ tamen non est, nisi ficta per intellectum in hocq; stat formalitas, entis rationis.

OBJICITUR III. Impossibile est intellectum determinari ad duo contradictoria. Sed si intellectus concipiat homo est lapis determinabitur ad duo contradictoria.

RESPONDETUR. Non posse intellectum determinari ad duo contradictoria per assensum utrique, sed posse per apprehensionem utriusque. Hunc qui scit hominem non esse lapidem, non potest affirmare hominem esse lapidem, per secundam operationem, potest tamen apprehendere per primam. Quanquam dici etiam potest quod sicut datur locus duobus fictis contradictoriis quasi vera essent, sic potest dari etiam locus fictæ determinationis ad duo contradictoria, licet non detur locus determinationi veræ.

OBJICITUR IV. Nihil est intelligibile nisi sit reale, ens rationis non est reale aliquid, ergò nec est intelligibile, nec dari poterit. Major probatur. Quia omne intelligibile prius est quàm intelligatur.

RESPONDETUR. Id quod assumitur, verum est de intelligibili speculativo, non de practico, vel ad maximum verum est de intelligibili reali, non autem ficto, seu de intelligibili quod ipsum sit per rationem. Quanquam radix ipsa esse tantum objectivi in intellectu, ex dictis, reperibilis in ente rationis, potest dici prior præesse ipsius actuali.

OBJICI-

OBJICITUR V. Assumendo hoc principium, quia concurrentia ad ens rationis non sunt ens rationis. *Ex quibus*

PRIMUM est Principium, quod fit à causa reali; Ens rationis fit à causa reali. Ergo.

RESPONDETUR. Missis aliorum variis responsionibus, quod ens rationis secundum id quod importat cognitionem se representantem sit quid reale, non autem secundum id quod representatur. Ne autem id quod sit reale, quamvis illam representationem faciat causa realis, hoc obest, quia tunc causa realis, ponit effectum realem, quando operatur modo suæ realitati proportionato, secus si non tali modo opereatur. Et sicut dum aliquid facit causa spiritalis non est necesse, ut sit semper spirituale, ita nec erit necesse reale esse semper, quod faciet causa realis, præcipue causa quæ est principium intentionum, quæ se possunt extendere etiam ad non realia. Hoc quod facit reale illa causa realis, est ipsa representatio, seu verbum mentis, hæcque sola representatio, proprie fit.

II. PRINCIPIUM. Ordo realis arguit extrema realia, est autem ordo realis inter cognitionem & ens rationis.

RESPONDETUR. Est ordo realis, & habitudo, privationis ad subiectum capax, nec tamen privatio, est quid reale. Quod si dicas importationem alicujus realis, per modum connotati, non arguere utriusque extremi realitatem, idem in præsentia dicam. Item, est ordo realis cognitionis noscentis nihil ad nihil, & tamen nihil, non est quid reale. Quod si dicas hunc ordinem esse de linea intentionali, qui potest haberi realis etiam ad non ens; idem in præsentia dici poterit. Dicitur etiam potest ordinem ad maximum realem prædicamentalem, exigere extrema realia, non autem ordinem transcendentalem, qualis est Notitiæ entis rationis, ad ens rationis.

III. PRINCIPIUM. Nihil est in intellectu, quod non fuerit in sensu, ens autem rationis non fuit in sensu.

RESPONDETUR. Nihil est in intellectu, quod non fuerit in sensu vel in se vel in aliquo sui, hoc est, specie deservitura ad ejusdem representationem, deserviunt autem sub sensum cadentia ad entis rationis representationem, fabricationem &c. Concedo tantum esse in ente rationis, quantum in eo cognoscitur, vel quantum directe vel reflexe cognosci potest; ratio autem ficti saltem reflexe potest illic nosci, & quando componitur ens rationis, partes quidem illius secundum se spectatæ sunt reales, sed non sunt reales, prout componentes, importantesque unionem seu identitatem.

OBJICITUR VI. Non potest concipi ex parte objecti tam impossibile positivum v. g. identitas hominis & cervi, quam impossibile negativum v. g. negatio Dei. Ergo nec potest tor-

mari ens rationis. Antecedens probatur, quia cum tu concipis identitatem inter equum & hominem, vel concipis aliquid distinctum ab equo & homine, & sic non concipis identitatem, quia hæc nihil addit supra id cujus est identitas, vel concipis ut nihil distinctum, & sic non concipis identitatem, sed potius distinctionem, si quidem distinctio nihil aliud est, quam ipsæ duæ entitates distinctæ.

RESPONDETUR. Neg. Antecedens, concipiendoque illam identitatem non concipio quid distinctum ab equo & homine simul sumptis, licet concipiam quid distinctum ab homine singillatim, & equo singillatim sumpto.

OBJICITUR VII. Omne intelligibile objectum est ens reale, ens rationis non est ens reale. Ergo. Major probatur. Illud est ens reale, quod habet aliquod esse independentem à cognitione. Sed omne intelligibile, habet aliquod esse independentem à cognitione. Ergo. Major probatur, quia id quod est independentem, à cognitione jam non habet, esse tantum objective. Minor autem probatur, quia omne intelligibile antecedit cognitionem suam, sicut omne producibile antecedit productionem. Et ratio est, quia prius est posse cognosci, quod significat intelligibile, quam actu cognosci.

RESPONDETUR. Omne intelligibile antecedit cognitionem suam, non quoad esse suum actuale, sed antecedit vel quoad esse actuale, vel quod suum originativum & quod aliud imitatur; Ens autem rationis imitatur Entia realia. Unde si non esset intelligibile hircus & non esset intelligibile cervus, non esset hircocervus, quæ duo simul imitatur hircocervus, importando realem identitatem ipsius hirci & cervi. Comoda est & illa responsio quod scilicet intelligibile cognitione speculativa antecedit cognitionem, non autem intelligibile cognitione practica.

INSTAT I. Quod est intelligibile cognitione practica, est tale ab æterno, & tamen non est ab æterno ejus cognitio practica, ergo etiam intelligibile cognitione practica, præcedit suam cognitionem practicam.

RESPONDETUR. Sicut illud intelligibile practicum ab æterno est, ita & cognitio practica possibilis ab æterno est, habetque talem suam essentiam, ut dicat se non antecedere sui cognitionem, adeoque in sua essentia involvendo fieri ab illa; ita etiam & ens rationis, in sua essentia, ab æterno, involvit habere non nisi esse objectivum in intellectu, adeoque involvit fictionem sui.

INSTAT II. Debet per nos concedi quod ens rationis, habeat essentiam & quidem necessariam, immutabilem, æternam, ergo ens rationis habet essentiam realem, quandoquidem esse æternum, & necessarium est reale, utpote habens suum esse independentem à cognitione fingente, quæ est in tempore, habebitque existentiam suam realem,

tealem, siquidem essentia & existentia, non distinguuntur realiter.

RESPONDETUR. Ens rationis habere suam essentiam, sed tantum in disconnectione prædicatorum, quibus connexio, non possit, nisi ab intellectu, dari, convenitq; hoc illi, non ex libertate sed necessario, non contingenter sed immutabiliter; immutabile est enim, quod non possit habere esse nisi objective, incipitq; hæc existentia non in tempore suo ab æterno, sed quia dicit disconnectionem prædicatorum, non erit hæc illius essentia realis, cum in suo esse involvat cognitionem possibilem fingentem; nec habebit existentiam suam realem, quia nec habet essentiam realem; sed sicut in sua essentia exigit fingi, ita & in sua existentia, pendebit à fictione.

INSTAT III. Omnis notitia causatur realiter ab objecto tanquam à causa, nulla autem Chimæra potest esse causa vera.

RESPONDETUR. In communibus principiis: Objectum causat realiter notitiam, ratione specierum impressarum, si objectum in notitiam per se ipsum non influat. Species autem inveniuntur etiam in fabricatione entis rationis, terminativus autem concursus, cum non involvat efficientiam realem, potest competere etiam iis, quæ non sunt ens reale. Quanquam si non admittatur concursus effectivus specierum in notitias, ipsum Antecedens indigeret explicari.

QUÆSTIO II.

De Causis entis rationis.

UNIVERSALISSIMA divisione duplex causa entis rationis cogitari potest creata & increata. De utraque inquirendum est.

DIFFICULTAS I.

De Causa Creatæ Entis Rationis.

ASSERO I. *Sensus externos non facere ens rationis.* Est conclusio plurium contra Arriag.

RATIO. Tum quia sensus non attingunt nisi sensibile, sicut intellectus intelligibile. Ens rationis autem, non est quid sensibile, sensibile enim debet esse aliquid reale, puta color, sonus &c. Tum quia quomodo faciant sensus Ens rationis explicari non potest, nullaq; necessitas & fundamentum tribuendi illis hanc virtutem. Tum quia quæcunque ratio probat, quod universale non fiat per sensus, eadem probabit quod nec ens rationis fiat per sensus.

DICES I. Cum Arriag. Casu quo uni loco alligatum unum colorem, per species alias, alibi intuerer, ut fit in speculo & tamen impossibilis

esset visio illius objecti in illo loco, verè tunc faceret sensus ens rationis. Quia videret objectum non reale, & quod nullum habet esse, præter objectivum in potentia vitiva.

RESPONDET OVIEDO. Colorem qui sit ejusdem speciei, & tamen alligatum certo loco, non posse à Deo creari, ex se enim est indifferens, ad esse in hoc vel illo spatio. Quod si tamen decreto Dei alligaretur uni loco, non esset simpliciter impossibile, hinc oculus illum videns, non haberet objectum simpliciter impossibile. Quod si Deus crearet colorem distinctum speciei & non ejusdem rationis cum coloribus, qui nunc dantur, non spectaret ad potentiam hujus ordinis, adeoq; ab illa videri non posset. *Hæc responsio*

NON SATISFACIT. Cur enim colorem etiam distinctum specie, à præsentibus, non posset præsens videre oculus. Deinde sicut ponibilis est color distinctus specie, alligaturq; uni loco, ita ponibilis est potentia perceptiva illius coloris, & de hoc quæro, cum possit videre illum colorem per alias species ut fit in speculo, cur tunc non videat ens rationis.

RESPONDET aliter recent. Suar, quod colorem essentialiter alligatum uni loco, non possit videre in alio loco oculus. Rationem dat, quia illum nec per proprias, nec per alienas species videre potest. Non per alienas, quia oculus abstractivè non cognoscit, non etiam per species proprias, quia illæ cum objecto, sunt alligatæ non nisi uni loco. *Hæc responsio*

NON SATISFACIT. Quia non implicat species transferri in alium locum.

RESPONDETUR aliter. Oculum non facturum tunc ens rationis; sed quæ est ratio cur apparens non nisi objectum videri possit, eadem tunc reddi poterit, & sicut, dum non nisi apparens aliquid videtur, referri id debet in species, medium, potentia affectionem, ita in eadem principia referri debet, quare color alligatus uni loco, videri possit alibi. Adde hoc argumentum non esse evolutum, si enim impossibile est objectum in alio loco videri, qui supponi potest quod videatur, ad eum modum, quo si impossibile est concipere intellectum, id quod habet esse, tantum objectivum in intellectu, qui supponi posset, nosci illud.

DICES II. Impossibile potest intelligi per species alienas, ergo & videri v. g. tenebræ per species nigredinis.

RESPONDETUR. Casu quo intellectus intelligat per species alienas, non extrahendum illum extra suam speciem, secus si oculus videret tenebras. Et certè intellectus habet vim naturalem noscendi per species alienas, oculus autem non habet vim noscendi non coloratum, verè autem illæ tenebræ non essent coloratæ, quod si non essent coloratæ, non illæ viderentur, si non illæ viderentur,

derentur, non videretur quidquam quod esset impossibile.

ASSERO 2. *Etiam Phantasia, non posse facere ens rationis.* Est assertum contra Suar. & Arriag.

RATIO. Quia etiam illa non percipit plus, quam percipiant sensus externi, nec ad aliud se extendit, quam ad sensibilia. Ens autem rationis non est sensibile. Quod ipsum sic aliter proponitur. Si sensus communis, phantasia, &c. faceret ens rationis, & haberet objectum idem collectum quod sensus particulares & non haberet, haberet quidem ut supponitur, non haberet autem, quia extenderetur etiam ad id, quod non percipitur sensu, nempe ad ens rationis.

DICES 1. Sensus internus habet vim comparandi objecta specie distincta, apprehendereque potest hircum tanquam cervum. Ergo potest facere tam bene ens rationis, quam intellectus, dum componit hircum cum cervo.

RESPONDETUR. Sensum internum habere vim noscendi speciem externam hirci & cervi, compositio autem ejus externa non facit ens rationis, sed est possibilis.

DICES 2. cum Arriag. Demus aliquod objectum, quod nec divinitus potest esse nisi in hoc loco, nihilominus phantasia potest illud imaginari in alio loco.

RESPONDETUR. Imaginationem solum efformaturam sibi speciem externam illius rei, conjunctam cum sensibilibus illius loci, jam autem ad rationem entis rationis, non sufficit unio externorum speciei, alias pingeretur etiam ens rationis, invenireturque in monstris. Consultatur Pontius hanc objectionem solvens.

DICES 3. Fallitur canis, umbrâ hominis, & si tunc percutiatur occultè ab altero, putabit se percussum ab illa umbra hominis, hinc umbram illam allatrabit & refugiet. Ergo conjungit ille canis duo impossibilia.

RESPONDETUR. Eo casu non imaginari canem quod sit illic umbra, sed quod sit homo, nec imaginatur identificationem illorum duorum, quod tamen requiritur ad rationem entis rationis. An autem negationes cognoscat sensus, de hoc alias actum.

ASSERO 3. *Per secundam & tertiam operationem non posse ens rationis fieri ab illis, qui tenent oppositum.*

RATIO. Quia impossibile est fieri secundâ & tertiâ operationem, sine proportionato assensu & dissensu, nullo enim distingueretur à prima operatione, consequenter nec potest fieri per illas ens rationis, sine assensu vel dissensu. Sed si oppositum constat, non potest fieri assensus vel dissensus, intellectus enim est potentia necessaria, ergo nec fieri eo casu, per illas operationes ens rationis.

ASSERO 4. *Per primam operationem posse fieri ens rationis, etiam ab illis qui oppositum sciunt.*

RATIO. Quia ex una parte habetur in intellectu vis apprehendendi oppositum ei quod scitur, ex alia parte non repugnat etiam identitatem horum concipi, ut dictum supra, Ergo verè tunc fiet ens rationis.

ASSERO 5. *Quamvis voluntas possit ferri in impossibile conditionatè, hoc tamen ferri ipsius, non est propria & rigorosa datio esse, enti rationis.* Prima pars asserti aliunde supponitur, statque pro illa experientia, alias nunquam possemus dicere: vellem non peccasse, vellem amare Deum amore infinito &c. Secunda pars asserti sic

PROBATUR. Si fieret ens rationis à voluntate, fieret ex eo, quia aliquid impossibile, haberet in voluntate, esse tantum voliti. Sed per hoc non fieret ens rationis, quod ipsum probatur, quia si esse non nisi voliti, daret voluntas, vel daret esse non nisi voliti in actu primo, seu potius volibilis, & hoc non, quia hoc habet ex sua entitate facta, prout proposita ab intellectu, sicut & alia, rationem volibilis in actu primo, desumunt ab ipsamet entitate. Non dat etiam esse voliti in actu secundo, quia in hoc esse voliti, est actus volitionis, qui est quid reale, est etiam objectum, circa quod versatur volitio, cui Esse, non dat voluntas, sed supponit datum ab intellectu, ergo non dat volitio, esse voliti Chimæræ.

Quod ipsum ulterius in hoc principium resolvitur, quia voluntas dat esse objecto, sed trahitur ab objecto, cum tamen esse, possit tribuere enti rationis, intellectus; quia voluntas ex suo modo tendendi trahitur, non dat esse, & sicut esse vis, dextri, nullum dant esse, sed supponunt circa quod versantur vel illud circumstantionant, ita & esse voliti, non dat esse.

DIFFICULTAS II.

De Causa increata Entis Rationis.

Sensus tituli est: An Deus faciat ens rationis, qua in re divisi sunt auctores, aliqui dicunt Deum nec cognoscere, nec facere etiam indirectè ens rationis. Ita Vasq. & Alarcon. Alii censent Deum cognoscere entia rationis, sed non facere. Ita Herize, Ruiz & alii: Alii docent Deum & cognoscere & facere directè entia rationis. Ita Fonseca Molin. & Ovied. Nomine indirectè facti entis rationis, intelligunt cognitionem, cognitionis, facientis ens rationis; nomine autem directè facti entis rationis, intelligitur, si illi datur esse, independenter ab omni intellectu creato. Si quis assumeret non posse fieri

†S

fieri

fieri ens rationis nisi per iudicium falsum, indubiè sequeretur à Deo illud non posse fieri, quia implicat eum facere iudicium falsum, sed nego aliter illud non posse fieri. Ut tota difficultas perstringatur.

ASSERO 1. *Deum cognoscere entia rationis à nobis facta.*

RATIO 1. Quia vel scit Deus omnem cognitionem, quam habeo, vel non scit; si non scit, omniscius non est; si non scit, & est omniscius, deberet nescire, ex eo, quia objectum scibile non est, est autem scibile ens rationis, quia alias nec ab intellectu creato sciri posset: si autem scit me facere ens rationis, ergo debet cognoscere & ipsum ens rationis, quia ad illud, cognitio, dicit ordinem transcendentalem.

RATIO 2. Ex Pontio. Quia si non cognosceret Deus ens rationis, non posset de aliqua propositione iudicare, quod esset vera, quia non posset iudicare, an sit conformis objecto: Si objectum ipsum non noscit, consequenter nec posset iudicare, an sit verum, Chimæram esse impossibilem, si non noscit chimæram.

RATIO 3. Ex absurdis. Quia Deus interrogatus, de quo cogitet homo, casu quo cogitet ens rationis, deberet respondere nescio. Cum item in multis occasionibus blasphemix committantur cum entibus rationis, puniens pro illis Deus, puniret pro eo, quod nesciret. Unde cum Deus cognoscat meam cognitionem, quæ repræsentat non solum extrema realia componentia ens rationis, sed & ipsam identitatem illorum, etiam hanc omniscius intellectus noscere debet. *Ad solvendas objectiones*

Noto. Deum cognoscentem entia rationis à nobis facta, non daturum extremis componentibus identitatem veram, sed tantum pro statu fictionis, cognosceret illa extrema, sibi identificari fictè. Unde Deus non fingeret tunc propriè, quia fingere, propriè est dicere aliter, quam in mente habeas, sed fingeret abusive, in quantum fingere, supponit pro dare esse tantum objectivum; ita tamen ut in Deum non cadat fingere entia rationis ex necessitate, quam importat imperfectus modus noster cognoscendi, nec ex deceptione erronea; sed ex titulo noscendi, quæ à creatura noscuntur.

ASSERO 2. *Quando cognoscit Deus cognitiones nostras, quæ faciunt ens rationis, & ex consequenti quando cognoscit ipsa entia rationis à nobis facta, & ipse facit ens rationis indirectè, ut vocant.*

RATIO 1. Asserti est. Quia cognoscens entia rationis à nobis facta, vel dat illis esse objectivum tantum, vel non dat. Si dat illis esse tantum objectivum, ergo illa facit, quia facere entia rationis, est dare illis esse tantum objectivum, quod solum illis convenit; si autem non dat illis esse objectivum, ergo illa non cognoscit, quia cognoscere tantum esse objectivum, nihil

aliud est, quam dare objecto, esse tantum objectivum.

RATIO 2. Quia si Deus cognoscens entia rationis à nobis facta, non faceret ens rationis indirectè ut dicunt, hoc idè esset, quia daret illis non esse, iudicando scilicet eodem actu rem non ita se habere, ut à nostro intellectu concipitur. Sed hoc non obstat, quia adhuc illis dat Deus esse tantum objectivum, quod ipsum probatur. Quia non potest negare quod aliquid se ita, vel ita habeat, quin illi det esse, quod negat. Hinc, si sit esse tantum objectivum, etiam hoc dare debet, negareque quod illud esse, sit esse verum, simileque quid contingit, cum dat Deus esse cogniti negationibus, quas attingit.

RATIO 3. Desumitur ex dictis supra. Quando ego dico me non posse facere ens rationis, do esse tantum objectivum enti rationis, ergo etiam cum Deus negat esse, entibus rationis à nobis factis, hoc ipso debet illis dare, esse tantum objectivum. Et certè prius est ratione noscere, quid sis negaturus, vel cui sis esse negaturus, quam negare, alias nescires cui aliquid negares, ergo & Deus debet scire, dareque esse illi in suo intellectu, cui debet negare esse verum. Hoc autem esse entis rationis, est esse tantum objectivum. Et sicut, dum ego dico, chimæra non est possibilis, non do esse chimæram, facio tamen ens rationis, ita faceret & Deus.

Est quidem verum, quod quando ego dico: non cognosco Paulum, non sequitur, quod hoc ipso illum cognoscam, ut suppono cognitione clara & germana, quia ad hoc non sufficit habere qualem qualem conceptum objectivum Pauli, sed est necesse, esse reale Pauli, habere cognitum, ad hoc autem ut fiat ens rationis, non est plus necessarium, quam dare illi esse objectivum, extra quod esse objectivum, nullum habet nec habere potest esse. Denique cognoscendo Deus meam cognitionem, tribuit esse illi cognitioni in suo intellectu, ergo & ei, quod repræsentat, idque propter essentialem cum objecto connexionem, jam autem id quod repræsentat, est quod habet esse tantum objective in intellectu.

DICES. Sequitur positâ veritate asserti, non posse à nobis fieri entia rationis, quia impossibile est à nobis fieri ens rationis, quod jam factum manet, nihil enim fit, quod jam factum est. Sed si Deus agnoscendo entia rationis à nobis facta, facit ens rationis, omne ens rationis, antequam fiat à nobis, jam factum maneret ab æternitate à Deo, ab æterno noscente cogitationes nostras, factivas entis rationis.

RESPONDETUR. Imprimis argumentum multum probare, quia probaret etiam cognitionem nullam, posse nos habere, essent enim jam factæ, utpote præcognitæ à Deo. Dein-

de

de cūm Deus faciat ens rationis, non nisi ex suppositione nostrae factionis, hoc ipso debet supponi, factio illius à nobis. Denique nego sequel. probatio illius distinguitur. Impossibile est fieri ens rationis à nobis, quod manet factum à nobis. Conced. Impossibile est fieri à nobis ens rationis, quod factum est ab alio. Subdistinguo: Impossibile est fieri idem omnino, & eadem cognitione qua factum est ab alio conced. diverso modo, diversa cognitione, nego. Diversa autem cognitione nos fabricamus Ens rationis, à cognitione, quā Deus cognoscit Ens rationis.

Noro. Quod Deus sua cognitione neget esse reale entibus rationis, sed non negat esse tantum obiectivum; & licet cognoscens amorem vitiosum, non hoc ipso amet, quia amare non est dare obiectivum amori, sed facere ens rationis, non aliud est quam dare illi esse obiectivum, quod re, est tantum obiectivè in intellectu.

ASSERO 3. Deum directè & independentè à nostris conceptibus facere aliqua entia rationis.

RATIO 1. Asserti est. Independentè ab omni nostra cogitatione, vel scit Pater æternus Personam suam non esse Personam Filii vel non, si nescit, ergo intrinseca sua non novit, si scit non esse identitatem inter suam Personam, & Personam Filii, quæro, an sciat quid esset illa identitas, vel non sciat? si non scit, ergo non scit quid neget negando identitatem, si autem scit, ergo cognoscit illam identitatem, sed illa identitas non est nisi ens rationis, ergo cognoscit illud ens rationis, ergo tribuit illi esse obiectivum, sed illud esse, est esse tantum obiectivè, ergo tribuit illi esse requisitum ad ens rationis, adeoque facit ens rationis.

RATIO 2. Est communis, quia Deus videt repugnantiam hircocervi independentè à nostro intellectu, non potest autem cognoscere repugnantiam, seu negationem hircocervi, quin cognoscat hircocervum.

RATIO 3. Omnis possibilis noscendi modus, non involvens imperfectionem, Deo est tribuendus. Nulla autem imperfectio est, si Deus faciat ens rationis affirmativum, dicendo, Chimæram potest concipere intellectus humanus; vel si faciat ens rationis negativum v.g. Chimæra non est possibilis. *Ad solvenda quæ in contra possent objici.*

Noro 1. Si Pater potest dicere, mea Persona est diversa, à Persona Filii, poterit etiam indubiè negativè dicere: mea Persona non habet identitatem cum Persona Filii, consequenter (ut dictum) noscit, quid sit illa identitas, facit autem dictum ens rationis, non virtualiter tantum sed & formaliter, quia negationem identitatis, noscit in illa ipsa.

Noro 2. Quod concedamus negationem Leonis rationalis, cognosci à Deo in omnipo-

tentia, in qua videt non contineri Leonem rationalem, sed cur non poterit dicere absolute, hircocervus est impossibilis, adeoque noscere impossibilitatem illius, non virtualiter, sed formaliter.

Noro 3. Quod non possit quidquam cognoscere Divinus intellectus, quin cognoscat, consequenter quin det esse obiectivum prædicatis cognitis, consequenter etiam prædicatis entis rationis, quæ prædicata Entis rationis, non tantum neganter cognoscit Deus, quod ipsum sufficeret, ut dixi ad ens rationis, sed etiam affirmanter, ut cūm dicit: Chimæra est ab intellectu humano fingibilis. Addo falsam esse hanc causalem: ideo nos facere entia rationis, quia cognoscimus res per alias species: nam licet hoc in aliquibus entibus rationis fiat, qualia concedimus Deum non facere, sed id non evenit in omnibus entibus rationis. Imò Pater æternus non per alias species cognoscit negationem identitatis inter suam & Filii Personam, & tamen facit ens rationis, attingendo illam identitatem.

DIFFICULTAS III.

Potestne cognosci obiectum distinctum ab omni Ente reali?

CONTRA hætenus de ente rationis dicta assumitur hoc principium: Non potest ab intellectu cognosci, aliquod obiectum, distinctum ab omni ente reali.

Punctum Difficultatis 1.

Quid tenendum?

DICENDUM est. *Posse.* Ita antiquitas contra Recentiores.

PROBATUR 1. Quia id non excedit vim noscitivam creatam, estque secundum exigentiam Entis definiri post Aristotelem, & à sententia communi, Entis inquam, quod habet, esse tantum obiectivum in intellectu. Vis huius probationis stat in solutione argumentorum.

PROBATUR 2. Si intellectus obiectum non posset esse quidquam ab omni ente distinctum, id ideo esset, quia in illa cognitione, quæ dicitur esse statutiva entis rationis, iidem sunt termini, qui habentur dum attingitur obiectum reale. Sed hæc ratio non convincit. Tum quia iidem sunt termini in propositione affirmativa, qui in negativa opposita, si demas copulam, & tamen hoc non obstante, hæc propositio est affirmativa, illa negativa, Ergo etiam quantumvis utrobique sit obiectum reale, si mutetur copula, poterit

ferit importari duorum realium, non realis identitas, esseque illa non realis identitas, obiectum intellectus. Tum quia licet eadem sit via Athenis Thebas & Thebis Athenas, hoc non obstante, dum itur Athenas, non itur Thebas, ergo etiam quantumvis in cognitione statutiva entis rationis, idem sit obiectum subiecti & prædicati, quæ sunt realia, itio illa per affirmationem vel negationem tanquam motus intellectus, potest versari circa aliquod non reale, cum altera versetur circa reale. Tum quia nihil sibi suum contradictorium identificat, nec idem identificat sibi oppositum, hoc ipso enim non esset idem, quo posito sic urgetur. In una propositione, quæ sibi non contradicit, sunt iidem termini, cum ea quæ contradicit, excepto v.g. negatione, & tamen hoc non obstante, hæc est contradictoria illius, cum illa sibi non contradicat, Ergo quantumvis utrobique sint termini reales, poterit esse alterum, dicens, non reale aliquid. Quæ omnia hoc respiciunt, quod alietas modi habendi se eorundem terminorum, possit varietatem adferre, adeoque & alietatem, ita ut cum fuerit actum reale, non attingatur reale.

PROBATUR 3. Tum quia cum omnis propositio, non tantum dicat subiectum & prædicatum, sed etiam enunciet per copulam identitatem, vel neget eandem, consequenter non erit iam idem obiectum alietate orta à copula: illud enim non esse idem, potest oriri ab ipsamet obiectivè sumpta copula: Hoc supposito sic urgetur. Dum dico homo est cervus, quod idem est: Esse identitatis hominis, est esse identitatis cervi, illa identitas vel est realis vel non est realis; si est realis, ergo vera non falsa erit propositio, nam identitas realis est identitas vera; si est illa identitas non realis, vel est obijcibilis vel non est obijcibilis, si non est obijcibilis: ergo nec illic est *Ly identitas* cum non attingatur, nec attingibilis sit, si enim attingibilis esset, attingeretur à notitia; si est obijcibilis, ergo potest esse obiectum intellectus aliquid non reale, ergo distinctum ab omni ente reali, non reale enim, est distinctum ab omni reali.

Quod ipsum sic proponitur. Vel potest intellectus apprehendere identitatem Entium, quæ non possunt esse idem realiter, seu non dualitatem, dualitatem realium, vel non potest apprehendere: si potest, habetur intentum, nempe posse habere intellectum pro obiecto, aliquid, distinctum ab omni ente reali; si non potest apprehendere, detur hujus implicancia. Rursus si non potest apprehendere identitatem realem Entium, quæ non possunt esse idem, ergo dum enuntiat dualitas realium, est identitas duorum seu non dualitas, dum inquam enuntiat non enuntiat, quia non enuntiat, quod non apprehendit. Tum quia illi cognitioni quam appellant oppositum sentientes necessario falsam, vel respondet obiectum necessario

falsum vel non respondet, si non respondet, ergo nec est cognitio necessario falsa, nulla enim cognitio sine obiecto, si respondet obiectum necessario falsum, Ergo distinctum ab omni ente reali, nullum enim ens reale est necessario falsum: hoc ipso enim non esset ens reale, reale enim identificat sibi verum. Tum quia habere, esse tantum obiectivum in intellectu, importat obiectum distinctum ab omni ente reali, nullum enim ens reale est, quod habeat, esse tantum obiectivum in intellectu, Tunc quæro vel potest aliquid habere esse tantum obiectivum in intellectu, vel non potest? si non potest, cur non? quæ in hoc implicancia? cur identitas cervi & hirci non dicetur habere esse tantum obiectivum in intellectu, totaque supposito post Aristotelem totius communis Philosophiæ, nulla erit; si potest, ergo aliquid distinctum ab omni enti reali, potest esse obiectum intellectus, nullum enim ens reale est, quod habeat esse tantum obiectivum in intellectu.

Punctum Difficultatis 2.

Impugnantur Responsiones.

RESPONDEBIS 1. Illam identitatem realem duorum realium, esse non nisi necessario falsam.

CONTRA. Quæro, illa identitas duorum realium necessario falsa, vel est realis vel non realis, si non realis, ergo distinctum ab omni ente reali, quare illud, non reale, erit obiectum intellectus; si est realis, quomodo necessario falsa, vera enim erit, quia Enti reali convenit Veritas.

RESPONDEBIS 2. Identitas hominis secum, est identitas realis, identitas etiam cervi secum, est realis, & talis enuntiatur inter hominem & cervum, Erat ergo identitas realis, adeoque obiectum illud non erit distinctum ab omni ente reali.

CONTRA. Conced. quod identitas cervi secum sit realis; hominis item secum; sed quæro: an identitas illorum inter se, sit realis? si realis, ergo est vera & non ficta. Si non realis, & tamen illa est obiectum, ergo intellectus attingit objecta distincta ab omni ente reali. Deinde distinguenda est una identitas realis, h. e. Entitatis realis, seu in genitivo, alia identitas realis nominativè ut ita dicam, est ergo concessibile illam identitatem hirci & cervi esse entis & entis realis, quia ex similitudine ad entia realia, ponitur inter hæc, quæ non possunt esse realia; sed quomodo realis est illa identitas h. e. non ficta, h. e. non habens, esse tantum obiectivum in intellectu? Denique conced. quod identitas hominis & cervi simul sumptorum

fit

fit realis hoc sensu, quia est desumpta ex similitudine & penetratione, quid sit hominem esse secum idem, translata ad illam impossibilem identitatem, sed quæro hominem & cervum esse idem, sic, sicut homo est sibi idem, vel est quid reale, vel non est quid reale? si non est quid reale, ergo aliquod objectum distinctum ab omni ente reali, potest esse objectum intellectus. Si autem illa identitas est realis, ergo vera, & si identitas realis, quæ est necessariò vera, translata ad hircum & cervum simul sumptos, evadit essentialiter falsa, quare identitas realis, translata ad hircum & cervum simul sumptos, non evadit essentialiter non realis, in ipsis ut dico objectis spectata, & in istis. ad quæ transfertur, licet in istis, à quibus transfertur, sit realis. Et sicut esse aurum verum, est quid reale, translatioque illius ad aurichalcum, est translatio realis auri, neque tamen reddit aurichalcum aurum realiter, ita identitas realis hominis, quæ transfertur ad hominem cervum, est identitas realis, non facit tamen hominem & cervum esse realiter idem, & tamen apprehenduntur esse realiter idem, illaque illorum ficta identitas realis, est distincta ab omni ente reali, sicut aurichalcum est distinctum ab omni auro vero.

RESPONDEBIS 3. Illa identitas realis non eorundem realiter, est quid extrinsecum, estque denominatio extrinseca à cognitione essentialiter falsa.

SED CONTRA. Quod attinet ad cognitionem falsam essentialiter, de illa actum supra, nunc discutienda est ista denominatio extrinseca, ad quam fit à respondente non rarus recursus, ut videre est dum dicit etiam possibilitatem creaturarum esse denominationem extrinsecam: Sic ergo urgetur. Tum quia denominationi extrinsecæ, debet respondere necessariò denominatum extrinsecum, ut videre est in aliis, nam cognitioni respondet cognitum, visioni visum, &c. Præter inductionem ostendit id paritas, quia denominationi intrinsecæ respondet denominatum intrinsecum, quod ulterius in hoc fundatur, quia denominatio, cui non responderet denominatum, & esset denominatio ut supponitur, & non esset, nihil enim denominaret, si autem responderet denominationi extrinsecæ denominatum extrinsecum, quæro illud denominatum extrinsecum, vel est inter entia realia tale esse, quale est solus homo, solus bos, solus Deus &c. vel non est, tale esse. Si est, ergo est æque possibile illud denominatum extrinsecum ac dicta entia, consequenter non erit impossibilis homo cervus. Si non est inter entia realia, ergo objectum distinctum ab omni ente reali, potest esse objectum intellectus, nempe illud denominatum extrinsecum. comparatum v.g. ad hominem & cervum, sit illis extrinsecum seorsim sumptis, neque enim

illa impossibilitas, reddit hominem, in se, vel cervum impossibilem, sed illa impossibilitas illorum possibilitati, illa non realitas, illorum realitati, est quid extrinsecum, ipsum tamen denominatum extrinsecum, non est sibi extrinsecum, esse enim cognitum, sibi cognito, non est extrinsecum, quod ipsum fundatur in hoc, quia nihil sibi ipsi est extrinsecum, adeoque extrinsecum, sibi non extrinsecatur, quo posito quæro: illud denominatum extrinsecum, proveniens ex cognitione essentialiter falsa, vel est quid in se reale, adeoque non distinctum ab omni ente reali, cum sit indistinctum à se, vel est quid in se reale, vel non est quid in se reale. Si est in se quid reale, ergo & est possibile, adeoque illius possibilitas erit Deus, habebitque se quoad suam possibilitatem hircocervus ita ac homo, ab æterno utrumque considerando; si non reale, ergo potest aliquid distinctum ab omni ente reali, esse objectum intellectus, nempe illud denominatum extrinsecum. Tum quia denominatum illud extrinsecum, vel pullulat ex cognitione essentialiter falsa attingente objectum reale, quod est cervus, vel non pullulat; si non pullulat, ergo illa cognitio non est essentialiter falsa: nam objectum illius homo & cervus singillatim spectati est objectum verum, cognitionis autem essentialiter falsæ, objectum, debet esse essentialiter falsum. Cumque in omni denominatione alia extrinseca, pullulet ratione nostra denominatum extrinsecum, etiam hinc pullulare debet, sicut pullulat cognitum ex cognitione & objecto; si pullulat, estne illud objectum distinctum ab omni ente reali vel non? si non distinctum, ergo ex cognitione essentialiter falsa pullulat objectum verum, quia reale; quomodo ergo illa ipsa notitia erit essentialiter falsa: si pullulat ex cognitione essentialiter falsa objectum non reale, ergo habetur intentum, nempe posse intellectum attingere objectum distinctum ab omni ente reali. *Totum hoc sic aliter proponitur.*

Identitas hominis & cervi, talis, qualis est inter hominem ad se & cervum ad se, denominatum item extrinsecum hominis & cervi à cognitione essentialiter falsa, objectum item cognitionis essentialiter falsæ & cætera similia, ad quæ alternatim recurritur, vel est reale, spectatum penes illud constatum & totum, non autem penes illius extrema, (quæ sunt indubie realia) vel non est reale, si non est reale, ergo potest intellectus attingere objectum distinctum ab omni ente reali; si est reale, quid est impossibile? Concedo ut dixi hominem esse objectum reale, concedo cervum esse objectum reale, concedo identitatem realem hominis transferri à cognitione essentialiter falsa, ad hominem cervum, sed quærere restat, constatum illud ex

homine cervo, factum, ratione translationis identitatis realis, quam translationem facit cognitio essentialiter falsa, vel est reale vel distinctum, ab omni ente reali, si distinctum, cum illud objiciatur intellectui, ergo intellectus est attractivus objecti, distincti ab omni ente reali, si est reale, ergo erit verum, ergo possibile, ergo ab æterno Deus quoad possibilitatem, quod inferebatur supra. Insuper si illud objectum est reale, ergo indistinctum in ratione realis ab homine & cervo, se junctim sumptis, & tamen non dicuntur illa seorsim sumi, sed per modum unius, ergo non accipitur illud objectum contra suppositionem, tanquam idem, cum non sint idem, ergo non accipitur ut conflatum. Denique dum dico: homo est cervus, ponoque cognitionem essentialiter falsam, illi formali, debet respondere objectivum, adeoque identitas eorum, quæ non idem realiter; quomodo cum verum sit & reale, non esse illa idem realiter, reale erit esse idem realiter, id certe esset difficilius mysterio Trinitatis, quia esset duorum contradictoriorum formalium, identificatio, & verificatio, si autem non erit reale, esse idem realiter, ergo intellectus potest attingere objectum distinctum ab omni ente reali, nempe attingendo objectivum illud Est, propositionis essentialiter falsæ, quæ dicit: homo est cervus.

Quæ adferri solent ex S. Thoma hoc tantum volunt, quod nullus recte dispositus intellectus, possit assentiri duobus contradictoriis, & formare verbum assensivum illis, sed inde nihil sequitur contra nos.

Punctum Difficultatis 3.

Solvuntur Objectiones.

OBJECITUR 1. Sicut objectum adæquatum potentia visiva, est color, & circumscribit & comprehendit omnes actus illius; ita objectum adæquatum intellectus, est verum, ita ut objectum formale motivum sit id, quod participat rationem veri. Porro objectum, quod per adversarios est distinctum ab omni ente reali, nec est verum, nec participat quidquam de veritate, constat enim juxta ipsos, ex terminis repugnantibus, ac mutuo se falsificantibus, & destruentibus intentionaliter, puta, hircocervus constat ex esse hirci, & ex esse cervi, qui cervus est, non esse hirci, ex qua mutua destructione intentionaliter horum terminorum, uterque remanet destructus intentionaliter, ac proinde neutrum remanet verum; scilicet, nec esse cervi, nec esse hirci, non secus ac ex mutua physica destructione duorum, utrumque remanet physice destructum.

RESPONDETUR. Sicut in divisione latissima entis, datur ens commune & entibus rationis & negationibus, ita dabitur & verum commune illis, taleque verum, est objectum adæquatum intellectus, sicut color visiva, cumque non ostendatur non inesse vim intellectui statuitivam ita communis rationis entis, quæ extendatur etiam ad entia rationis & negationes, hoc ipso non ostenditur, quod sub eadem latitudine verum, non sit objectum intellectus. Deinde per nos, ex habitis aliis objectum intellectus est intelligibile, quod non posse extendi ad ens, quod non est reale, necdum ostensum. Rursus objectum adæquatum intellectus est verum cum omnibus ad se revocabilibus; & sicut datur in scientiis revocabilitas imbibita objecto attributionis, quæ depolcit attingentiam etiam oppositorum objecti, ita & intellectus objectum, est verum, sed una cum revocabilibus ad illud, non est autem ratio, cur inter revocabilia tanquam oppositum, non sit objectum distinctum ab omni ente reali. Unde jam aliter se habet sensus, aliter intellectus: sensus enim attingit quidem species coloris, sed ex sua essentiali determinatione, orta fortassis ex materialitate, depolcit non attingere opposita colori, nec novit oculus, quid sit illius objecto oppositum, & sicut id, quod non est attingibile ab oculo, remittit (si sit sensibile) natura, ad noscitivitatem debitam sensui communi, ita quod non attingit, etiam sensus communis, remittit ad potentiam immaterialem universalissimam, hoc est, intellectum, ut etiam oppositum enti reali attingat, nec est ratio cur attingere non possit. Et sicut quamvis noscendo colorem, non noscat gustabile oculus, non licet argumentari, quod id non noscat intellectus, quia est universalior potentia; ita ex eo quod opposita colori vel ad illud revocabilia non noscit oculus, argumentari non licebit, quod opposita enti reali, non noscat intellectus. Addo, argumentem immerito supponere, quod per nos in fabricatione entis rationis ponatur destructio intentionalis terminorum hirci & cervi, cum potius ponatur identitas eorundem, licet in re sit destructio illorum terminorum, in re non identitas. Denique objectum intellectus est verum non utcunque, sed vel verum simplex, vel verum ut ita dicam compositum ex veris, & sicut in Phisicis, aliqua sunt simplicia aliqua composita, & quidem aliqua composita debite, aliqua indebite ut monstra, vel adulterina in artificiatibus; ita quædam sunt simplicia vera, alia ex veris composita, sed si sint debite composita, erunt vera realia, si autem non sint debite composita, non erunt realia vera, veritatemque in hoc participabunt, quia non erunt realia vera.

OBJECITUR 2. Illud objectum implicatorium, vel resultat quasi effectus ex cognitione fin-

gente, vel constituitur per cognitionem fingentem tanquam per formam extrinsecam. Non primum. Quia esse obiectum seu esse cognitum, est denominatio extrinseca, à cognitione, absque ullo ente diminuto resultante ex cognitione, ut docetur contra Scotistas, & si cognitio confusa non efficit quidquam, vel quasi efficit ex parte obiecti, sed solum seipsam addendo, obiectum extrinsecum denominat confusum, idemque est de cognitione conditionata aut disiunctiva respectu sui obiecti, cur etiam cognitio fingens nihil efficiendo, vel quasi efficiendo ex parte obiecti, non poterit suum obiectum extrinsecè denominare fictum. Si autem dicatur extrinsecè constitui per cognitionem fingentem. Contra est. Quia obiectum implicatorium non solum dicitur fictum præcise, sed etiam dicitur tale fictum, atqui per cognitionem fingentem obiectum non constituitur tale, licet cognoscatur ut tale, cognitio enim non facit tale, sed solum termino tali, superaddit se ipsam præcise, & sic terminum aliunde talem, facit extrinsecè cognitum, consequenter illa denominatio extrinseca, nullum dicit subiectum denominationis, quod habeat actu vel possit habere esse, præter id quod recipit à forma extrinseca, adeoque forma extrinseca nihil denominabit nisi se ipsam.

RESPONDETUR. Illud obiectum implicatorium resultat quasi effectivè ex cognitione, non quidem quoad terminos, quorum identitas fingitur, qualis est cervus & hircus, sed quoad identitatem eorundem, non inquam quoad terminos illius, quia illi ante omne opus intellectus, habent suum esse reale, secus illa identitas. Esse quidem obiectum & esse cognitum, si formaliter sumantur, est denominatio extrinseca, non tamen esse obiectum, si sumatur secundum id quod obijcitur, vel secundum id quod resultat, est denominatio extrinseca, sicut denominatio visus est denominatio extrinseca, sub ratione visus formaliter, non autem sub ratione ejus, quod videtur. Et licet negetur ens diminutum contra Scotistas, de quo supra, ubi de essentiis rerum; non negatur tamen per nos obiectum aliquod resultans, præsuppositis nostris intentionibus. Sicut nec negatur universale respondens præcisionibus obiectivis, quæ non dantur actu nemine cogitante, per nosque actui (qui non est confusus ut alibi dictum) sed deputativus obiecti à differentiis, respondet obiectum, quod non est nemine cogitante actu, cumque per nos, cognitio fabricativa entis rationis, sit cognitio practica, nec repugnat illam esse practicam, consequenter licet in aliis notitiis, non respondeat quidquam, quasi productum à nostra cognitione, respondere poterit in hac notitia practica. Addo immerito supponere arguentem, quod Ens rationis fiat absolute per secundam operationem.

Formabuntur tamen responsiones, quasi hoc illi concedendo, ne alio avocetur difficultas.

INSTABIS. Identitas hirci cum cervo vel concipitur ut quid superadditum obiecto hircocervo, vel non ut superadditum. Si secundum, ergo obiectivè concipitur solum dualitas realis; si primum, ergo tunc nulla concipitur identitas inter hircum & cervum, quia de ratione identitatis est, ut non concipiatur tanquam quid obiectivè superadditum, extremis, quorum est identitas.

RESPONDETUR. Identitatem illam hirci & cervo divisim & non uniter sumptis, concipi ut quid superadditum, vel potius ut quid illis extrinsecum, à ratione importatum, hirci tamen & cervo unitim sumptis, seu prout sunt jam chimærisati, non est quid extrinsecum illa identitas, cum Chimæra esse Chimæram, non sit extrinsecum, chimærisatur autem, per illam identitatem concipieturque dualitas realis, si non identificati hircus & cervus concipiantur, sed non concipietur dualitas realis, si concipiantur identificati.

OBJICITUR 3. Propositiones contradictoriæ v.g. Homo est Leo: Homo non est Leo, sunt de eodem obiecto terminativo, atqui secunda vera est de obiecto reali, nempe de homine & Leone realibus, ergo & prima fingens. Ergo & propositio fingens non attingit quidquam impossibile ex parte obiecti, nec differt à non fingente, ex parte obiecti terminativi, sed ex modo tendendi quatenus una procedit modo compositivo, secunda modo divisivo.

RESPONDETUR. Propositiones illas contradictorias, esse quidem de obiecto eodem, sed non eodem modo se habent, de eodem inquam obiecto, quia tam in affirmativa sunt duo termini: Homo & Leo, quam in negativa, sed non eodem modo se habent, habitudine diversa, orta, ex ipsamet particula *est*. Cum enim identitas & non identitas seu alietas non sint idem, identitatemque importet *est*; non identitatem, *non est*, ideo faciunt illos duos terminos: Hominem & Leonem non eodem modo se habere, si faciunt non eodem modo se habere, ergo possunt facere, ut cum non habeant identitatem, habeant identitatem, quæ in illis non est realis, potestque una esse de obiecto reali, alia non reali, oriunda illa non realitate, ex modo aliter se habendi obiecti, quam se habeant realiter. Et si cum dico Pater est Filius, Filius est Patris eorundem terminorum diversa positio, fundat distinctionem realem; cur affirmatio & negatio, non poterit fundare, esse hoc obiectum reale, & hoc, non esse obiectum reale.

INSTAT 1. Non potest esse aliud obiectum propositionis, nisi quod importatur per subiectum & prædicatum, cum omnis propositio nihil aliud faciat, nisi componat aut dividat intentionem.

tionaliter, seipsa, objectum significatum ex parte subiecti, cum objecto significato ex parte prædicati.

RESPONDETUR. Objectum propositionis, non solum est subiectum & prædicatum, nam subiectum & prædicatum sunt præcisè termini, adeoque ad primam operationem quid spectans, sed objectum propositionis, est subiectum, copula & prædicatum objectivè sumpta, consequenter si copula non importet realitatem, quantumvis eam importet subiectum & prædicatum adhuc tota propositio non importabit realitatem: nam in propositione vel maxime attendendum ad rationem copulae, objectivè autem sumpta copula, seu secundum identitatem, quæ affirmatur Leonis & hominis, non dicit reale quid.

INSTABIS 2. Quando dico: Homo non est Leo, attingo negationem identitatis objecti, per Ly: *Non est*, significatam, quæro vel illam affirmo vel nego? si primum, ergo est propositio affirmativa nec contradictoria huic: Homo est Leo: si secundum. Ergo est falsa, utpote negans negationem identitatis inter hominem & Leonem.

RESPONDETUR. Affirmat, sed abusivè negationem identitatis, hoc est, suo modo affirmando negationem identitatis, hoc est affirmando quod negat. Et quia illam affirmationem specificat, negatio, transit in conditionem negativam adeoque est negativa, affirmatioque negationis erit ipsa negatio, adeoque contradictoriè opposita. Sed hæc difficultas est communis omnibus propositionibus negativis veris, dicam enim vel affirmat illa negativa illam negationem vel negat, si affirmat negativa non est, si negat vera non est.

Colliguntur quedam.

COLLIGO, quid sit sentiendum de hac propositione: quod ens rationis nihil sit aliud, quam ens reale vel entia realia, quatenus substantia cognitioni necessario falsæ, ita ut ens rationis sit denominatio extrinseca pro materiali, & in recto dicens entia realia, pro formali & in obliquo, cognitionem necessario falsam, tanquam formam extrinsecam, à qua id, quod secundum se intrinsecè & objectivè est reale, denominatur extrinsecè non reale. Et si hoc objectum confusum, Animal ut sic, sunt entia realia extrinsecè denominata à cognitione confusa, nihil producente ex parte objecti, ita & hoc objectum: hircocervus, sunt entia realia, præcisè denominata extrinsecè à cognitione fingente.

Quod attinet ad has propositiones, quod ens rationis nihil aliud sit, quam ens reale vel entia realia, id universaliter non procedit. Si enim dicas quod tenebræ sint lux, vel quod privatio sit negatio, poterit fieri ens rationis, &

tamen non erit tunc objectum ens reale, (ut supponitur simpliciter) sed aliquid negativum. Deinde quamvis saltem ut plurimum Ens rationis conficitur ex entibus realibus, non sequitur pullulans ex illis ens rationis, esse quid reale, in quo tamen pullulante, stat illud habere esse tantum objectivè in intellectu. Est quidem verum, quod ens rationis involvat cognitionem etiam necessariò falsam: nam si non esset per nos etiam illa notitia necessario falsa, deberet habere objectum reale, quod negamus. Sed quærere restat: cur illa notitia necessario falsa, non possit habere pro objecto identitatem realium entium, quæ tamen identitas non sit realis? Concedo quod entibus illis realibus duobus, extrinseca sit illa identitas, hoc etiam demus, quod dicat pro formali cognitionem necessario falsam, sed quid repugnat, ut posita cognitione essentialiter falsa, versante circa duo entia v.g. realia, quid inquam repugnat ut veretur circa illorum duorum realium identitatem ipsam, quæ certè in illis non est realis, adeoque habet, esse tantum objectivum in intellectu. Quid item repugnat, ut cognitio essentialiter falsa, attingat v.g. identitatem cervi & hirci, quæ entibus realibus, sit quid extrinsecum, sed non sibi ipsi, & tamen illorum duorum, extrinseca entibus realibus, intrinseca sibi ipsi identitas, sit distincta ab omni Ente reali. Quid item repugnat ut illud extrinsecum non reale, apprehendatur tanquam reale, adeoque ut habeatur tunc objectum non reale, quid item desit illi extrinseco non reali, ne salvet, quod possit cognosci objectum distinctum ab omni ente reali, cum certè extrinsecum illud non reale, sit distinctum ab omni ente reali.

Qui ipse medius terminus sic proponitur. Illa denominatio extrinseca non realis vel obijcitur intellectui vel non obijcitur, si non obijcitur, ergo tantum manet attractio intentionalis, stans præcisè in attractione duorum entium realium, nihilque habetur, quod salvet illud extrinsecum non reale, adeoque nec erit extrinsecum, non reale ut supponebatur. Imò si non obijcitur intellectui illa denominatio extrinseca non realis, quomodo si sibi non est objecta in intellectu, potuit de illa in argumento loqui obijciens, si autem obijcitur illud extrinsecum non reale, vel est illud distinctum extrinsecè ab omni ente reali, vel non est, si non est distinctum, ergo non est non reale extrinsecum, sed reale quid, adeoque non est, quod est, non enim est non reale extrinsecum, cum non sit distinctum à reali, si autem illud non reale extrinsecum, est distinctum ab omni ente reali, & sit ut probatum, objectum intellectui, ergo intellectus objectum, poterit esse distinctum ab omni ente reali.

Quod attinet ad instantiam de cognitione con-

confusa, imprimis in nostris principiis præscindentibus objectivè respondet natura, quæ non fit sed supponitur à parte rei, sed respondet præcisa & depurata à differentiis, quæ depuratio non est à parte rei, ergo etiam in ente rationis, respondentibus duobus v.g. entibus realibus, potest respondere duorum entium non dualitas, quæ non est realis, adeoque poterit esse objectum intellectus distinctum ab omni entereali. In sententia autem admittente actum nonnisi confusum, disparitas est, quia cum universale non sit quod habeat tantum esse objectivum in intellectu, non est necesse, ut quidquam producat tunc intellectus, quia autem ens rationis habet esse tantum objectivum in intellectu, debet aliquid producere, alias etiam extra intellectum, haberet esse objectivum.

QUÆSTIO III.

De Opposito Enti non Ente.

FORMATUR ab aliquibus hæc Thesis. Nullæ negationes distinguuntur à parte rei ab omni ente positivo. Circa hanc Thesis fit

DIFFICULTAS I.

Quid tenendum.

DICENDUM est I. *Nullam negationem distinctam esse à parte rei, ab omni ente positivo & in particulari ab Ente à se negato, seu quod negat negatio.*

PROBATUR I. Nulla res distinguitur à parte rei, ab omni eo quod est, sed omnis negatio à parte rei, est ens positivum negatum, seu quod negatur, ergo nulla negatio distinguitur à parte rei ab omni ente positivo negato. Major innititur illi principio: Quodlibet est quod est, si quodlibet est quod est, ergo non distinguitur à parte rei ab eo, quod est, in quantum enim distinguitur, in tantum illud non est. Minor principalis seu subsumptum probatur, inquisitione quid aliud sit: est enim positivi dejectio ad non positivum, reductio esse ad non esse &c. similia. Hæc autem omnia idem sunt ac quod negatio semper positivum neget, & si neget negativum jam non est negatio, sic v.g. tenebræ sunt privatio lucis, negantque lucem, si negant lucem, & lux est quid positivum, non dicunt distinctionem, ab illa luce negata, cum per illam definiuntur.

PROBATUR 2. inductione. Quia nulla potest ostendi negatio, quæ non neget aliqui positivum, ergo nulla est negatio distincta à parte rei, ab omni Ente positivo negato, & ita tenebræ,

sunt privatio lucis, termini, sunt negatio extensionis &c.

PROBATUR 3. Omnis negatio debet negare aliquid, hoc ipso enim non esset negatio, tunc quæro illa negatio vel negat negationem, vel negat aliquid positivum, præter enim negationem, vel negat aliquid positivum, præter enim negationem & positionem, seu præter negativum & positivum, nihil datur, sicut præter esse & non esse, nihil datur, ergo illa negatio vel negat negationem, vel negat aliquid positivum. Sed negatio non negat negationem, quia non datur negatio negationis, & si daretur, esset illa aliquid positivum, nam ut alibi dictum cum negationis sit destruere, si negat negationem, destruit negationem, si destruit, destruit non esse, non esse autem, non destruitur, nisi per esse, adeoque per positivum, eamque positivitatem infert negatio, negationem negans. Quod si negatio non negat negationem, debet, ut dixi negare aliquid positivum, ergo essentia illius stabit in negare positivum, stat enim essentia negationis in negando, sed non in negando negationem, ergo in negando positivum, ergo non distinguitur negatio, ab eo, quod negat positivum, cum non distinguatur à sua essentia, essentia autem illius est, negare positivum.

DICENDUM 2. *Dari aliquas negationes inexistentes subjecto, quæ non sunt distinctæ ab omni ente positivo.* Prior conclusio procedebat de negatione indistincta ab ente positivo quod negatur. Præsens procedit de positivo, cui à parte rei inexistit negatio. Sic explicata conclusio.

PROBATUR I. Negationes inexistentes subjecto, dicunt semper in recto aliquid positivum, & ita negatio Leonis in homine est ipse homo, prout dicit impossibilitatem rugibilitatis secum. Idem dic de aliis similibus negationibus, ergo secundum id, quod dicunt in recto, non sunt distinctæ ab omni ente positivo, cum illud dicant in recto.

PROBATUR 2. Quia v.g. homo vel dicit se ipso negationem Leonis vel non dicit se ipso, si dicit se ipso, ergo illa negatio non est distincta ab illo ente positivo, quod se ipso, dicit illam negationem, se ipsum enim, non distinguitur à se ipso. Ut quia albedo se ipsa est albedo, albedinem esse albedinem, non est quid distinctum ab albedine, si autem homo se ipso non dicit negationem Leonis, ergo non se ipso affirmat se, consequenter nec erit quod est, id quod est. Sequel. autem probatur, quia se ipso affirmare se, est se ipso negare negationem sui, adeoque negare ea, quæ sunt negatio sui, esse autem Leonis, est negatio quædam hominis.

PROBATUR 3. Quia si negatio Leonis in homine esset distincta ab omni ente positivo cui inexistit, adeoque si esset distincta ab homine, vel esset distincta realiter seu entitativè, vel distincta formaliter ex natura rei actu, vel ratione.

Si

Si est distincta realiter seu entitative, ergo posset separari ab homine negatio Leonis, consequenter posset esse verè homo, & non negare Leonem, ergo posset esse verè homo & affirmare Leonem, cum contradictoriorum alterutrum debeat illi competere. Non etiam distinguitur distinctione ex natura rei actu formaliter, quia hæc distinctio alibi negata. Quod si distinguitur distinctione rationis, illa negatio, hoc ipso non erit illa negatio distincta ab omni ente positivo, & in particulari ab eo cui inexistit; quia sic distincta, in re, sunt illud ipsum cum certis connotationibus & certis *prout*. Et hoc ostendit inductio: sic enim etiam rationale, distinctum ratione, ab animali hominis, est idem realiter cum illo. Quod ipsum in hoc fundatur, quia distinctum ratione sola, hoc ipso non esset sola ratione distinctum, si entitas illius, esset alia à positivo, à quo distinguitur ratione sola.

DICENDUM 3. *Præter negationes inexistentes subjecto positivo, dari nemine cogitante negationes distinctas ab omni ente positivo* (subintellige distinctas non ab omni ente positivo, quod negent, sed ab omni ente positivo cui inexistunt.)

PROBATUR 1. Quia si non darentur negationes distinctæ ab omni ente positivo, falsum esset illud principium divisivum. Quodlibet est aut non est, solum enim esset Est, esset enim non nisi positivum, quia indistinctum à positivo, si positivum, ergo tantum esset *Est* nullumque daretur membrum de Linea *Non est*, sed tantum de Linea *Est*.

PROBATUR 2. Dantur vera contradictoria, ergo datur negatio distincta ab omni ente positivo, nam contradictoria debent esse distincta ab omni ente positivo, positivo enim, contradictorie, non opponitur positivum, sed sola negatio.

PROBATUR 3. Tum quia ab æterno falsa erat objective hæc propositio. Est lux, ergo vera erat hæc, non est lux, contradictorium enim alterum, debet esse verum. Procedit autem illatio non de veritate formali creata, hæc enim non dabatur, cum nec datus fuerit ab æterno intellectus creatus enuntiativus hujus propositionis: Non est lux, sed procedit de veritate objectiva; si autem vera erat objective ab æterno hæc propositio: Non est lux, ergo & verificativum illius, quod est negatio lucis, eaque passiva, debebat esse ab æterno, sensu aliàs adlato, hoc verificativum est distinctum ab omni ente positivo, ergo & negatio lucis est distincta ab æterno ab omni ente positivo. Subsumpti antecedens probatur, quia ab æterno non erat quidquam positivum nisi ipse Deus, qui non est verificativum illius propositionis: Non est lux. Ergo si dabatur verificativum illius propositionis ab æterno; Non est lux, dabatur condistin-

ctum ab omni ente positivo. Antecedens, quoad primam partem, quod ab æterno non erat quidquam positivum, nisi ipse Deus est de fide, quod Deus non sit verificativum illius propositionis non est lux præter dicta alibi de verificationibus propositionum sic urgetur. Verificativum illius propositionis: Non est lux, est negatio lucis passiva, loquimur enim de non luce, quæ est objectum & terminus decreti divini volentis non esse lucem ab æterno, nec intelligimus activam non lucem, seu id quod facit ne produceretur lux, sed intelligimus non lucem passivam. Sed negatio lucis passiva, non est ipse Deus, ergo nec verificativum illius propositionis non est lux; est ipse Deus. Quod negatio lucis passiva non sit ipse Deus probari potest, quia passiva etiam possibilitas non est ipse Deus; quia terminus ut dictum debet non esse ipsum decretum; quia negatio lucis activa & passiva non sunt idem, ergo cum negatio lucis activa sit ipse Deus, negatio lucis passiva non erit Deus, casuque quo darentur entia positiva ab æterno, verificativum illorum esset ipsum illorum positivum, ergo cum detur ab æterno Ly: non est lux, verificativum hujus erit negatio lucis, non autem Deus sicut non esset verificativum in casu priori. Tum quia si verificativum ab æterno hujus propositionis: Non est lux, non esset, quid distinctum ac omni ente positivo, ideo non esset, quia non esset distinctum à Dei decreto decernente ne sit lux ab æterno, tunc quæro vel potuit Deus dicere, non tantum hoc: decrevi ne sit lux, sed etiam hoc: non est lux? si potuit dicere etiam hoc: non est lux, idque verè, debuit dari verificativum hujus propositionis, quod jam non est decretum Dei, quia hæc propositio est alia, non est lux; ab hac: decrevi ne sit lux, ergo & verificativum prioris debebit esse distinctum à verificativo posterioris, ergo non erit jam decretum verificativum illius propositionis, ergo aliquid distinctum à Deo, ergo distinctum ab omni ente positivo, cum solus Deus ab æterno sit ens positivum. Si autem non potuit Deus dicere non est lux, ergo non respondebit activæ negationi lucis, passiva negatio lucis.

Hoc ipsum sic aliter proponitur. Deus non tantum cognoscit creaturas ex se & in se, sed & in illis ipsis, ergo & negationes non tantum Deus cognoscit activas seu in decreto &c. sed etiam in illismet ipsis. Ergo & verificationem habent in seipsis, ergo distinctæ ab omni ente positivo, quia hoc ipso, jam in ente positivo, & non in seipsis, haberent verificationem.

Rursus hoc ipsum proponitur. Ex hoc, quia Deus decrevit, ut sit negatio lucis ab æterno, rectè infert intellectus creatus, ergo datur negatio lucis ab æterno, ergo etiam ex hoc, quia Deus

perfectionem, ergo dantur frustra, & sunt o-
Deus decrevit, ut sit negatio lucis ab æterno, re-
etè Deus inferet, ergo datur negatio lucis ab
æterno: nam virtualis discursus Deo non repu-
gnat. Si autem dicit Deus non est lux ab æter-
no; hujus dicti debuit dari verificativum, quod
jam non est decretum Dei, quia decretum est,
ex quo inferebat non esse lucis, hic autem quæ-
ritur de ipso illato virtualiter, ex illo decreto,
nempe negatione lucis; quæroque quis sit, sen-
sus illius illati virtualiter: Non est lux. Ne ergo
dicatur, nullum esse sensum illius dicti divini,
debebit dari verificativum distinctum à decre-
to Dei, adeoque distinctum ab omni ente positi-
vo, cum ab æterno nihil detur nisi Deus. Ne-
que valet si dicas quod respondeat verificati-
vum lux negata, non inquam valet, quia lux ne-
gata est quid distinctum ab omni ente positivo,
est enim in re negatio lucis, quæ quia est contra-
dictoriè opposita, debet esse distincta ab omni
ente positivo. Deinde ipsa lux negata, est quid
distinctum à Decreto, vis enim dare verificati-
vum distinctum à Decreto, est etiam distin-
ctum à luce positiva, quia non esset lux negata,
ergo lux negata est distincta ab omni ente posi-
tivo, quod ipsum intenditur. Denique lux ne-
gata quantumvis quoad vocem, sit quid positi-
vum, tamen quoad formalitatem, nullo discer-
nitur à negatione lucis, negatio autem ejusdem,
est distincta ab omni positivo, quod ipsum ne-
gat, hoc ipso enim illud non negaret. Deinde
ponamus per impossibile non dari Deum vel
erit verum dicere, non est lux vel non? si non
verum, ergo erit lux: nam non lux, falsificari
non potest nisi per esse lucis; si verum, ergo ve-
rificativum illius tunc haberetur jam, non Deus.
Idem proponi potest sic. Vera hæc est propo-
sitiō, negatio Dei, negat asseitatem. Hæc pro-
positio non potest habere verificativum sui
Deum, quia nihil per suum contradictorium ve-
rificatur, habebatque veritatem ab æterno, &
tamen ab æterno, non erat ullum positivum
præter Deum, qui jam supponitur non esse ve-
rificativus illius propositionis. Si autem, illa
propositio, negatio Dei negat asseitatem, non
habet verificativum sui ab æterno Deum, ha-
bebit seipsam, & tamen negatio Dei, non est
quid positivum.

DIFFICULTAS II.

Argumenta in Oppositum.

OBJICIT 1. Maurus q. 49. Log. vel istæ ne-
gationes ponunt aliquam perfectionem, &
conducunt ad pulchritudinem universi vel
non, si ponunt, jam sunt participationes divinæ
bonitatis, adeoque entia: si nullam ponunt

minino superflua; quid enim magis superfluum,
quàm quod nullam perfectionem ponit in uni-
verso.

RESPONDETUR. Quod nullam ponunt per-
fectionem, & cum illarum esse, sit, non esse illa-
rum, etiam dari, erit non dari, ergo illa illatio,
dantur frustra, falsificantem constituit propo-
sitionem. Rursus dici potest sicut datur ens com-
mune ad entia & negationes, ita dabitur & pul-
chritudo, quæ est quid sequens bonum, adfe-
rentque illæ negationes pulchritudinem nega-
tivam, talisque est pulchritudo negatio in homi-
ne, alterius capitis.

OBJICIT 2. Negationes impossibilium dan-
tur necessariò v.g. necessariò datur negatio al-
terius Dei, sed nihil positivum & abusivum,
contra distinctum à Deo necessario datur, ergo
negationes necessaria rerum impossibilem,
non sunt quidquam distinctum à Deo, sed iden-
tificantur cum Deo, qui est unica necessitas
omnis necessari, possibilitas possibilis, impossi-
bilis impossibilis.

RESPONDETUR. Immeritò ponere argumen-
tum quod negationes dicantur per nos, esse ali-
quid positivum, quod tamen supponit minor.
Rursus dici potest cum negationem dari, sit non
dari, & non existerè, quamvis nihil detur quod
extra Deum necessario existat, potest dari ex-
tra Deum, quod necessario non existat. Assu-
mit etiam rerum impossibilitatem, identificari
cum Deo, & hoc alibi refutatum.

OBJICIT 3. Si darentur negationes abusivæ
contingentium, Deus haberet necessitatem
ponendi extra se aliquid abusivum, eo enim
ipso, quod non ponit aliquod ens, ponit ejus
negationem, sed habet necessitatem non po-
nendi omnia entia, cum sint multa invicem
impossibilia, ergo habet necessitatem po-
nendi multas negationes abusivas, sed talis ne-
cessitas repugnat Deo, quia Deus est ens suffi-
cientissimum, tunc autem aliquid sufficit cum
non necesse est aliud esse, præter illud, ergo non
necesse est dari negationes abusivas.

RESPONDETUR. Cum ponere, significet influ-
xum physicum, positivum, & eductivum extra
causas & cum talis influxus Dei, non detur in
negationes, nec illas ponit. Deinde illarum ne-
gationum poni, est non poni, si illarum poni, est
non poni, adhuc erit Deus ens sufficientissi-
mum, siquidem negationum esse, est non esse,
nec erit necesse aliud quid esse præter Deum,
sed erit necesse, quia est ens sufficientissimum,
non esse, quod ipsum non esse, est ratio formalis
negationum.

INSTAT 1. Deus videns se continere omnem
perfectionem, potest dicere; sufficit mihi mea
infinita perfectio; nolo ut sit quidquam extra
me imperfectum ac defectuosum, sed non posset
hoc dicere, si necessitaretur ad ponendas distin-
ctas negationes à se.

RESPON-

RESPONDETUR. Negando Deum necessitari ad ponendas illas negationes, illarum enim poni est non poni, quod autem non ponitur, ad illud ponendum, non necessitatur Deus.

INSTAT 2. Deus est ita primus fons ex quo sunt omne ens, ut possit liberè claudere talem fontem, sed ex opposita sententia sequitur, non posse hoc Deum, cum eo ipso quod velit, nihil producere, effluent infinitæ negationes abusive.

RESPONDETUR. Neg. minorem, & cum effluere infinitarum negationum, sit non effluere, nihil absurdi sequitur. Influxus positivus in creatura, debet subiacere Deo ut si velit, utatur illo, secus si nolit; sed negationes sunt independentes à divino influxu, utpote quarum esse, sit non esse.

INSTAT 3. Aristoteles dicens primam causam necessario posuisse mundum; posset arguere: Vos non putatis inconveniens quod prima causa necessitetur ad ponendas ab æterno infinitas negationes abusive, ergo multo minus debetis putare inconveniens, quod necessitetur ad ponendum aliquem mundum. Valebitque argumentum Manichæi ex concessio, quod Deus non condiderit muscam; inferentis ergo neque mundum: Si enim Deus necessitatur ad ponendas vilissimas negationes, cur non ad ponendum mundum.

RESPONDETUR. Negando suppositum; quod ponantur negationes, & quod ad illas ponendas, necessitetur Deus. Quod autem independentè à Dei positione sint necessario negationes, & non necessario mundus, id ex eo est, quia ex necessariis negationibus adhuc stabilitur hæc propositio: Nullum est ens, quod non sit à Deo, liberè operante, quod esse à Deo, & liberè operante, exaltat Dei omnipotentiam; non exaltaretur autem, si aliquid faceret, ex necessitate.

OBJICIT 4. Probando, quod negationes æternæ & necessariae impossibilium identificentur cum divina essentia. Divina essentia est prima & necessaria necessitas, ut non detur alter Deus & omnes Chimææ, sed prima & necessaria necessitas, ut non detur alter Deus & omnes Chimææ, est ipsum non esse alterius Dei & Chimæarum. Ergo. Minor probatur nam non esse alterius Dei & chimæarum, est ipsa formalis exclusio alterius Dei & chimæarum, & est formale verificativum propositionis dicentis: non datur alter Deus nec ulla chimæra; sed necessitas ut non detur alter Deus & ulla chimæra, per se ipsam excludit alterum Deum & chimæras ac verificat propositionem negativam, ergo.

RESPONDETUR. Usurpando terminos ipsius Mauri: alias esse negationes & impossibilitates activas, & hæc sunt ipse Deus, alias impossibilitates passivas, quæ non sunt ipse Deus sed objectum & termini activæ impossibilitatis; quæ

impossibilitates passivæ dantur & non sunt ipse Deus nec est ratio, cur non sint verificativæ propositionum æternæ veritatis. Ex vi cujus doctrinæ dist. assumptum; negationes æternæ veritatis. Ex vi cujus doctrinæ dist. assumptum; negationes æternæ activæ identificantur cum Deo, conced. assumptum: passivæ nego assumptum.

OBJICIT 5. Probando quod negationes contingentium æternæ, sed non necessariae, identificentur cum decretis divinis exclusivis contingentium. Negatio æterna mundi nihil est aliud, quàm exclusivum mundi, verificans ab æterno quod mundus non est; sed exclusivum æternum mundi, nihil est aliud, quàm id, quod formaliter impedit ne mundus effluat ex Deo tanquam ex fonte, hoc autem est decretum, quo Deus dicit. Nolo mundum.

RESPONDETUR. Negatio activa æterna mundi & exclusivum activum, est istud decretum, sed non exclusivum passivum, hoc enim est ipsum illud objectum illius decreti; quod objectum, non est ratio, cur non sit verificativum illarum propositionum. Et certè vel datur objectum illius decreti vel non datur, si non datur, ergo non est decretum, quia non est de quo decernat; si est objectum decreti, illud, vel est ipsum decretum, vel non, si est ipsum decretum, ergo decretum se decernit, aut non habet sui objectum; si objectum decreti, non est ipsum decretum, cur non erit illud objectum, ille terminus decreti, verificativumque propositionum distinctum ab ipso decreto, & saltem ponendo, quod indirectè voluerit non existentiam mundi, adhuc illa indirecta non existentia mundi volita, non erit Deus, cur ergo illa indirecta, non erit verificativa huius propositionis: non est mundus.

DIFFICULTAS III.

Argumenta Recentiorum.

OBJICIT 1. P. Joannes Morawski, qui suo excellenti opere Philosophico, Provinciam hanc nostram primus post Smigletium illustravit, & pluribus sententiis ingeniosè adduxit, & pluribus sententiis ingeniosè adduxit, scenam aperuit rimandi verum. Negationibus exclusivis five creaturarum five chimærarum (sola enim negatio Dei dari nequit) quæ dantur à parte rei, conveniunt à parte rei, in se ipsis intrinsecè prædicata re ipsa convertibilia cum ente reali positivo, nempe esse unum, quia negatio objectiva, exclusiva v.g. Antichristi nemine cogitante, & proprii ante omnem nostram cognitionem, est indivisa à se & divisa v.g. à negatione alterius solis, quod est definitivè esse unum, eadem negatio habet, quod sit cognoscibilis, adeoque quod sit verum, sunt item prudenter appetibiles, excepta sola negatione, constituyente malitiam moralem peccati.

RE-

RESPONDETUR. Quod detur ens, ita modo lato sumptum, ut etiam extendatur ad negationes & non entia, cumque detur ens ita lato modo sumptum, etiam debetur veritas, bonitas & unitas, ita lato modo sumpta, utpote attributa proportionata conditioni entis, adeoque sequentia ejus vel rigorem vel latitudinem. Quod autem detur Ens ita lato modo sumptum, ut extendatur etiam ad negationes, & quidem non æquivocè, docuit Aristoteles 4. Metaph. Text. 2. *Ens autem multipliciter quidem dicitur, verum ad unum, unamque quandam naturam, & non æquivocè. Et infra; Et ens multipliciter quidem dicitur, sed totum ad unum principium.* Afferitque infra illud extendi ad non entia; *quedam, inquam, (supple dicuntur ens) quoniam via ad substantiam, aut corruptiones, aut privationes.* En privationes per Aristotelem entia; Subdit infra, *quare & ipsum non ens, esse non ens dicimus.* Inter si Aristoteles esse tribuit non enti, tribuere etiam ei rationem entis: esse enim & ens indistinguuntur. Attendendo ad negationes inexistentes entibus positivis, ex dictis etiam immediatè responderi potest, quod hæc attributa conveniant à parte rei negationibus, in quantum dicunt in recto aliquid positivum & ens. Attendendo autem ad negationes non inexistentes entibus positivis, conveniunt hæc attributa imitativè & secundum esse positivum, quod negant ut dictum. Si enim negationes non negarent positivum, nec negationes essent, consequenter, nec illis conveniret esse veram negationem, habent ergo esse verum negationes, ratione positivi quod negant, sed inde non sequetur, quod non dentur negationes, nisi inexistentes rebus positivis, licet non dentur nisi negationes, negantes positiva.

Supponit hæc responsio, aliquas negationes esse quæ non sunt à parte rei adeoque esse aliquas vel fictas vel intentionales. *Negatio ficta* est Negatio v. g. lucis, sparsa per modum veli, vel fumi, vel coloris nigri. *Intentionalis* negatio cum pono suppositionem, si per impossibile Deus non existeret, vel cum de Petro existente dico, Non existit Petrus, porro *ille negationes sunt intentionales*, quarum contrarium est verum nemine cogitante, quale est v. g. Deus existit, Petrus existit. Si enim contradictorium est verum, adeoque positum, negatio illius, est ablata; adeoque positio negationis, non potest esse, nisi intentionalis. *Aliæ autem sunt negationes quæ non sunt fictæ nec intentionales.* Sic negatio bovis dicta de Petro non est intentionalis sed independenter habetur ab omni nostra cogitatione, ex sua enim essentia homo, non est bos. Circa has negationes quæ non sunt intentionales, hoc ipso quod illæ negationes non sint fictæ & intentionales, debent esse negationes

actuales suoque modo reales. Hoc enim residuum est membrum, quod opponitur ficto & intentionali.

Porro alia est actualitas & realitas negationum inexistentium subjecto, alia realitas & actualitas negationum in se, *Actualitas & realitas negationum inexistentium subjecto* petitur imprimis ex actuali reali positivo & Physico esse, quod dicunt illæ negationes in recto, mera autem negatio seu non existentia, non dicit jam illud subjectum in recto, ut cum dicitur ab æterno non existit creatura, illius non existentia passivè sumpta, non potest ostendi actuale reale physicum esse importatum, *Petitur rursus actualitas & realitas negationum inexistentium subjecto*, ex eo, quod ad illas, non in illis, sed in subjecto, detur motus actionis physica. Cum enim negatio v. g. Leonis inclusa in Petro, sit indistincta realiter ab ipso Petro, sicut datur motus actionis physica ad ipsum Petrum, ita datur motus ad indistinctam realiter, identificatamque illi esse positivo, negationem Leonis.

Quod autem attinet ad actualitatem & realitatem negationum non inexistentium subjecto, illa imprimis peti potest ex amplitudine acceptibilitatis hujus termini actualitas & realitas, Sicut enim potest accipiens, ita lato modo, ut sit commune ad negationes etiam, cur non etiam accipi potest Ly actu & realiter ut sit commune, etiam ad negationes, quæ non sunt fictæ & intentionales. *Petitum potest hac realitas & actualitas ex eo*, quia etiam negationes tales, dicunt positivum negatum, neque enim negatio potest esse ut dixi Concl. 1. nisi positivi, ratione ergo illius positivi, participant de realitate & actualitate, ita ut sicut lux, & odor non sunt idem nemine cogitante, ita & negatio lucis, à negatione odoris, sit alia nemine cogitante, per imitationem ut ita dicam positivorum quæ negantur. *Peti denique potest ex eo*, quia datur objectivum, *Non est*, præsuppositum omni possibili negativæ enunciationi, & sic ab æterno negatio existentia hominis, erat illud *Non est* objectivum præsuppositum. Ex his

INFERES. Quomodo se habeant comparatè inter se negationes inexistentes subjecto, & non inexistentes quoad suum esse actuale, conveniunt enim in hoc quia utraque negatio, est nemine cogitante, differunt autem subjecto, imputatione recti, terminatione actionis physica, saltem in alio, quæ competunt inexistentibus negationibus. Differunt denique, quia inexistentes, possunt dici habere esse physicum & positivum, non inexistentes autem non habent esse physicum & positivum, nisi illud esse, latius sumptum.

OBJECIT II. Sequitur in sententia opposita dari nunc de facto simul infinitam categorematicè multitudinem negativam, siquidem tot

† T

nunc

nunc actu & simul dantur nemine cogitante, quot sunt possibiles res creatæ, quæ de facto nunc non existunt. Unde cum hæ sint Syntheticæ categoriæ infinitæ, negationes illarum, quæ nunc simul omnes dantur, dabuntur categoriæ infinitæ, infinitum autem negationum iisdem argumentis impugnatur, quibus & infinitum entium. Ecce ratio est, quia illæ implicantiæ desumuntur, ex solo præcisè numero, non ex materia positiva.

RESPONDETUR. Non fore illas negationes, inexistentes enti positivo infinitas categoriæ, secundum id quod dicunt in recto, cum ipsa entia positiva, quibus infundantur non sunt infinita actu, secundum autem id, quod dicunt terminativè & tanquam objectum sunt infinitæ, sed non categoriæ, quia negant esse positivum, quod ipsum, quia non est infinitum categoriæ, nec negationes illæ accommodantes se negatis positivis, erunt infinitæ. Præcipuè autem, quia esse talium negationum, est ipsum non esse, actualitasque illarum, est non esse actu. Et per hoc ostenditur, quod etiam negationum non in existentium subiecto, nulla sit actualis infinitudo, cum illarum actualitas, sit, non esse actu. Retorqueri etiam idem argumentum posset, an relatio diversitatis, quam dicit Petrus ab omni alio ente possibili, claudat sub se infinitum relationum categoriæ, an infinitum relationum syncretiæ. Quæ adferuntur ex augustin. & S. Thoma, non plus volunt, quam quod in recto negationes, dicant aliquid positivum, illique infundantur, vel quod positivum negent, & nunquam sint summum malum. Quanquam aliqua loca, quæ adferuntur non inferunt thesin. Concedo enim loco illum de Natura Bonic. 14. quod Deus quarundam rerum privationes decenter faciat, sed nego inde inferri, ergo non dantur negationes distinctæ, ab omni ente positivo.

Objici III. sic potest. Per nos non dantur propositiones æternæ veritatis actu veræ, sed nonnisi fundamentaliter, ergo idem dicendum de negationibus.

RESPONDETUR. Si revolvat se mens in se ipsam, advertere se negationes non concipere, nisi præconcepto positivo, experiri que hoc, quisque in se potest, circa negationes, quarum nunquam in ante, formavit conceptum. Quo pacto si daretur intellectus creatus ab æterno, elevatus ad videndum Deum, non haberet fundamentum concipiendæ negationis lucis nisi in Deo, cujus essentia, non potest identificari luci, ergo jam in essentia divina, cognita, non identificante sibi lucem, haberet fundamentum intellectus noscendæ negationis lucis, haberet idem fundamentum in intellectu, non noscete actualitatem lucis, fundamentum in voluntate non discernente productionem lucis, in omnipotentia

non concurrente ad productionem lucis; sed hoc fundamentum posito, diceret etiam intellectus: non est lux ab æterno, idque ideò: quia licet illam actualitatem negationis lucis, fundamento nonnisi habito, in positivis, enuntiare possit, quia tamen de facto independentè à nostris notitiis, est negatio lucis ab æterno, sit ut illa aliæque omnes negationes, præter fundamentale illud esse ab æterno, habeat non esse suum actuale, nihil autem simile est nemine cogitante actu circa essentias rerum. Et certe nemine cogitante, vel est ab æterno negatio lucis, vel non est, si est, habetur intentum, si non est, ergo est lux: nam non esse non potest tolli, nisi per esse, tale autem quid non potest proponi de essentis actu.

De negationibus temporalibus sic discurrat idem. Quod sunt temporale positivum impedimentum rei negatæ.

I. ARGUMENTUM est inductio. Privatio formæ ignis in ligno, v.g. activè sumpta, est realiter ipsa forma ligni, impediens in omni eventu naturali, formam ignis. Passivè autem sumpta, est ipsa forma impedita, tenebræ seu privatio lucis activæ sumpta, est interpositio corporis opaci, inter illuminabile & corpus luminosum, passivè autem sumpta, est ipsa lux quatenus impedita per talem interpositionem.

RESPONDETUR. Concedo quod tenebræ requirant lucem impeditam. Sed quæ re restat: posita luce impedita vel sequitur necessariò, negatio lucis vel non? si non? ergo nec sequuntur tenebræ, quæ supponuntur sequi, in sensuque composito cum impeditione lucis, ne sit, erit adhuc lux, quia non erunt tenebræ: si sequitur necessariò negatio lucis, quæro: an negatio lucis sit distincta ab omni ente positivo lucis vel non? si est distincta habetur contrarium intentio arguentis: si non distincta ergo non lux quæ est aliquid contradictoriè oppositum luci, non erit distinctum à positivo lucis, quanquam rigosè loquendo, malus videtur formari conceptus tenebrarum lux negata, quia de re contradictoria luci nullus formatur conceptus, non contradictorius rigosè, luci autem lux negata opponitur rigosè seu quoad vocem contradictoriè. Rursus quia jam tenebræ dicerent in recto lucem, sed lucem in recto tenebræ dicere non possunt, quia quod dicit in recto lucem, dicit in recto illuminativum, de tenebris illuminativum dici non potest. Jam autem rectum, etiam sine addito, dici solet de illis, quorum est rectum, ita in recto animalitas Petri dicit Petrum, diciturque sine addito Petrus, & sic de reliquis. In re tamen, est hæc oppositio contradictoria, quia sicut enti opponitur non ens, & si facias meram vocalem transpositionem, Ens non erit adhuc contradictio, ita & in præsentia. Deinde quia negatio cui jungitur, subdit illud sibi & malignat illud

illud debellatque quamvis vocaliter ipsa subdatur, verè ergo illa lux negata, non erit quid positivum, sed negatio lucis.

II. ARGUMENTUM ejusdem est. Nullus purus defectus, distinctus realiter ab omni bonitate, & consequenter ab entitate, potest incipere esse à parte rei de novo. Ergo cum negationes temporales, incipiant esse à parte, non sunt puri defectus, distincti ab omni bonitate & entitate, sed potius identificantur realiter in aliqua entitate, incipiente esse à parte rei. Consequentia patet. Antecedens probatur, Quia omne quod incipit esse à parte rei, incipit esse ex vi principii alicujus, ex quo resultat, & à quo determinatur, ut incipiat esse, nihil enim se ipsum determinat ut incipiat esse in tempore, quod autem resultat, quomocunque ex aliquo principio, à quo determinatur ut sit, debet in illo principio aliquammodo contineri, illique assimilari, licet defectuosè. Cum ergo nullus purus defectus, distinctus ab omni ente, continetur ullatenus in ullo principio, nullique principio etiam defectuoso, assimilatur; non enim Deo qui est purum bonum, non etiam ulli causæ secundæ, quæ itidem est bona, ergo nullus defectus distinctus realiter ab omni entitate, potest incipere esse à parte rei.

RESPONDETUR. Concedo totum, quod ordinariè temporales negationes non adveniant, quin simul veniat aliquod positivum naturaliter, quia nulli creaturæ inest vis annihilativa, sed inde non sequitur, non dari ulla negationes, quæ sint nemine cogitante distinctæ ab omni ente positivo; Nec sequitur casu quo fieret annihilatio, id non eventurum. Denique cum etiam negationes sint latiori modo ens, habebunt adhuc suam bonitatem, continerique in causis, latiori modo poterunt.

III. ARGUMENTUM. Omne contingens

quod datur à parte rei, est ex amore innato vel elicitò sui principii erga se, omne enim agens intendens ad bonum operatur, ita ut omnis effectus causæ sit, vel bonum finaliter intentum ab agente, vel saltem medium utile ad bonum finale. Cum igitur tenebræ, peccatum, & similes negationes contingentes, habeant causam & quidem bonam ut probat S. Th. oportet ut habeant aliquam bonitatem saltem in ratione medii, vi cujus sint amabiles à sua causa. Idem probatur inductione, quod nullum ita sit defectuosum, quin competat illi aliqua perfectio.

RESPONDETUR. Duplices sunt effectus, aliqui effectus proprii, & hi requirunt causam perfectivè agentem, poniturque tunc aliqua in se entitas, ad quam terminatur actio propria. Alii effectus sunt improprii, talis improprius effectus, sunt tenebræ, silentium &c. Supponuntque ut ita dicam causam defectivè agentem, hoc est non operantem. Hi defectus non est necesse ut in se terminent actionem, possuntque non proficisci ex actione, amore; sed proficisci ex eo, quia non amantur, quia nihil agitur. Rursus, etiam illis, conceditur à nobis, sicut entitas, ita & bonitas latiori modo sumpta. Addo hoc argumentum tractat de negationibus inexistentibus subiecto, de quibus supra dictum, quod non sint distinctæ ab omni ente positivo, ejusque bonitate in recto.

Denique Addo hanc categoriam, negationum. Est negatio ut sic, sub illa ponitur negatio nemine cogitante & aliquo cogitante, sub negatione nemine cogitante ponitur negatio quodammodo physica actualis, & tales sunt negationes inexistentes subiecto, & aliæ actiones actuales non physica, talesque sunt negationes æternæ in se spectatæ.

Post disceptationem de Negationibus succedit negatio tractandi Metaphysica. Utinam hic de Ente Tractatus cedat ad honorem Entis Entium.

Ad M. D. G. Bq; V. H.
b.m.

